

TÜRKİYE HAPİSHANELERİNDE HAK İZLEME RAPORU

2023

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

Necatibey Caddesi, No: 82 / 11-12 Demirtepe/ANKARA

E-Posta: posta@ihd.org.tr

Telefon: 0312 230 35 67-68-69

Faks: 0312 230 17 07

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ _____ **3**

Hapishanelerden İHD'ye Başvuru Yapılan İllerin Haritası _____	5
Tablo 1. 2023 Yılı İçerisinde Ziyaret Edilen ve/veya Başvuru-Bilgi Alınan Hapishaneler _____	6

HAPİSHANELERİN GENEL DURUMU _____ **11**

Hapishanelere ve Mahpuslara Dair Sayısal Veriler ve İstatistikler _____	11
Tablo 2a: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	15
Tablo 2b: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	16
Tablo 2c: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	17
Tablo 2d: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	18
Tablo 2e: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	19
Tablo 3a: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	20
Tablo 3b: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	21
Tablo 3c: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	22
Tablo 3d: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	23
Tablo 3e: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri _____	24

SAĞLIK HAKKI VE HASTA MAHPUSLAR _____ **25**

HAPİSHANELERDE TEMEL HAKLARA ERİŞİM VE YAŞANAN HAK İHLALLERİ _____ **39**

I. YAŞAM HAKKI _____ **39**

Tablo 4: 2023 Yılında Hapishanelerde Yaşamını Yitirenler [Toplam 42 Mahpus] _____	42
Yaşam hakkı ihlallerine dair başvurular _____	44

II. AÇLIK GREVLERİ (Hapishanelerdeki Sorunlar) _____ **48**

Tablo 5. 2023 Yılı İçerisinde Açlık Grevi ve Ölüm Orucu Eylemi Yapılan Hapishaneler _____	48
---	----

III. AÇLIK GREVLERİ (Tecrit) _____ **49**

IV. İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE İDDİALARI ve ONUR KIRICI UYGULAMALAR _____ **51**

a) Darp/Tehdit/Hakaret ve Provokatif Yaklaşımlar _____	52
b) Çıplak Arama _____	60
c) Ağız İçi Arama _____	62
d) Ayakta Sayım / Telefonda Tekmil / Kimlik/ Askeri Nizamda Tek Sıra Yürütme _____	63
e) Havalandırma Hakları Engellenmesi ve ihlalleri _____	64
f) Oda ve Koşullarla ilgili yaşanan sorunlar _____	65
g) Ajanlık dayatması _____	67
h) Kameraların yaşam alanlarını görmesi _____	67
i) Baskın aramalar ve aramalarda eşyaların dağıtılması, kırılması _____	68
j) Ayrımcılık yasağı ihlali _____	68

V. SOSYAL FAALİYETLERE DÖNÜK HAK İHLALLERİ _____ **70**

VI. İLETİŞİM ve HABERLEŞME HAKKI İHLALİ _____ **72**

VII.	BİLGİYE ERİŞİM HAKKI İHLALİ _____	76
VIII.	DİSİPLİN SORUŞTURMALARİ ve CEZALARIN İNFAZİ _____	79
IX.	SEVK TALEPLERİ ve SÜRGÜN SORUNLARI _____	88
X.	MAHPUSLARA AİT EŞYALARIN VERİLMEMESİ _____	91
XI.	DİLEKÇE HAKKI ENGELİ _____	93
XII.	ADİL YARGILANMA HAKKI _____	93
XIII.	EĞİTİM HAKKI İHLALİ _____	96
XIV.	AÇIK CEZAEVLERİNDE AĞIR ÇALIŞMA KOŞULLARI _____	96
XV.	İDARE GÖZLEM KURULU KARARLARIYLA TAHLİYELERİ ENGELLENMESİ- İNFAZ YAKMALAR, AÇIK ve İLÇE CEZAEVLERİNE GEÇME HAKKI ENGELLERİ ___	97
XVI.	EKONOMİK KOŞULLAR VE YOKSULLUK _____	103
XVII.	DİĞER BASKILAR VE İHLALLER _____	106
DEPREM VE HAPİSHANELER _____		106
TECRİT _____		109
TECRİDİ DERİNLEŞTİREN YENİ HAPİSHANE TİPLERİ: S TİPİ, Y TİPİ ve YÜKSEK GÜVENLİKLİ CEZAEVLERİ _____		113
KADINLAR ve ÇOCUKLAR _____		117
LGBTİ+ BİREYLERİN UĞRADIĞI İHLALLER _____		173
YABANCI MAHPUSLAR _____		175
ENGELLİ MAHPUSLAR _____		179
SONUÇ VE ÖNERİLER _____		184

GİRİŞ

İHD mahpusların insan onuruna yaraşır koşullar içerisinde hayatların sürdürecekt koşulların yaratılması için kamuoyunu bilgilendirmek ve resmî kurumları harekete geçirmek konusunda sorumluluğu hem İHD'nin sahip olduğu ve savunduğu değerlerden hem de tüzüğünde yer alan ilkelerden ileri gelmektedir. Bu anlayış temelinde yaptığı çalışmalar ve hazırladığı raporlar hak ihlalleri temelinde yapılan faaliyetlere önemli katkı sunmaktadır. İHD yayınladığı yıllık, dönemsel ve özel raporlar ile hapishanelerde yaşanan hak ihlallerinin kamuoyuyla paylaşılması ve bu ihlallerin giderilmesi için resmi mercilerin harekete geçirilmesini hedeflemektedir.

İHD, hapishanelerde yaşanan tüm olumsuzlukları ve mahpusların yaşadıkları haksızlıkları şubeler, bölgeler ve ülke düzeyinde izleyip raporlama çalışması yürütmektedir. Bu çalışmalarını yürütürken bilgi ve veri toplamak için pek çok kaynaktan beslenmektedir. 27 şubesi ve 7 temsilciliğiyle halihazırda Türkiye'de faaliyet gösteren en yaygın insan hakları kurumu olan İHD, yayınladığı hak ihlalleri raporlarının yanı sıra insan hakları alanında faaliyet yürüten diğer sivil toplum kurumları ve barolarla da farklı dönemlerde hapishanelerde yaşanan hak ihlallerine ilişkin raporlar yayınlamaktadır.

İHD hapishanelerde yaşatılan hak ihlallerine dair çok sayıda başvuru almaktadır. Bu başvuruların bir bölümü doğrudan mahpuslar tarafından yapılırken bir bölümü de mahpus yakınları ya da avukatları tarafından yapılmaktadır. Başvurular, İHD internet sitesi üzerinden çevrimiçi olarak yapılabildiği gibi şubelere ve genel merkeze doğrudan da yapılabilmektedir. Ayrıca mahpuslar ve yakınları, mektup yoluyla da İHD'ye başvurumaktadırlar. Derneğimize yapılan başvurular konusunda sorunların çözümü talebiyle derneğimiz ilgili resmî kurumları ivedilikle bilgilendirmektedir. Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, TBMM İnsan Hakları Komisyonu, Sağlık Bakanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu, TİHEK, TTB, İçişleri Bakanlığı Kolluk Gözetim Komisyonu, ilgili savcılıklar, ilgili cezaevi müdürlükleri, il sağlık müdürlükleri başta olmak üzere başvuruya özel diğer kurumlara da yazılar yazmakta ve mevcut hak ihlallerinin ortadan kaldırılması için gerekli bilgilendirmeleri yapmaktadır. İHD, bilgilendirme işlemleri sonrasında takipleri yapmakta ve ihtiyaç halinde mevcut imkanlar ölçüsünde mahpuslarla görüşme yapması için hapishanelere avukat göndermektedir. Bu işlemler sonrasında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla basın açıklamaları yapmakta ve raporlar düzenlemektedir.

Kurumumuz hapishaneler ve mahpus hakları alanında çalışan Özgürlük İçin Hukukçular Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, Med Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Hukuki ve Dayanışma Dernekleri Federasyonu, Türk Tabipler Birliği, İl Tabip Odaları, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, tutuklu ve hükümlü

aileleri dernekleri gibi diğer sivil toplum örgütleri ile ortak çalışmalar yürüttüğümüzü eklemeliyiz. Bu ortak çalışmaların ve eşgüdümün neticesinde de önemli bilgi ve verilere ulaşabilmekteyiz.

Bu rapor, İHD Genel Merkezi, şubeleri ve bölge temsilciliklerine gelen başvurular, hazırlanan düzenli hapisane raporları ile hapisane ziyaretlerinde elde edilen verilerden oluşmaktadır.

Derneğimize yapılan başvurular içeriklerine göre gruplandırıldığında ise, başvuruların çoğunlukla sağlık hakkı, tahliyelerin engellenmesi, sosyal hakların engellenmesi, işkence ve kötü muamele ve ayrımcılık, adil yargılanma hakkı, ekonomik ve sosyal haklar, iletişim ve haber alma haklarının ihlalleri alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunların yanı sıra mahpuslar tarafından hukuki destek ve maddi destek talepli başvurular da yapılmaktadır. İHD ayrıca, mahpusların ailelerine yakın bölgelerdeki hapisanelere nakil olmak için yaptıkları başvuruların hapisane yönetimleri tarafından değerlendirilmemesi nedeniyle de çok sayıda başvuru almaktadır.

Derneğimize hapisanelerden yapılan başvurularda çoğunlukla birden fazla hak ihlali dile getirilmekte ve bu konuda derneğimizden yardım talep edilmektedir. Özellikle hasta mahpusların durumu, tecrit, çıplak arama, iletişim hakkının gaspı gibi birçok farklı konuda derneğimize ciddi oranda yapılmış başvuru mevcuttur.

Rapor içinde çok çeşitli hak ihlallerinin meydana geldiği görülmektedir. Tüm ihlal başlıklarına dair 2023 yılı içinde en az 23.899 ihlal meydana gelmiştir. Her başvurucu ve başvuruların içinde yer alan mahpus sayısına göre ihlaller alınmıştır. Ancak bu ihlallerin tüm mahpuslara uygulandığı düşünülüğünde ihlallerin yüzlerce katı kadar gerçekleştiğini söylemek abartı olmayacaktır. İhlaller, rapor eki olan mahpuslar tarafından gönderilen mektuplar, mahpus-avukat görüşleri, aile ve yakınları tarafından yapılan başvurular, şubeler tarafından hazırlanan raporların bir araya getirilmesiyle oluşturulan dokümantasyondan tespit edilen ihlaller bu raporu haline oluşturmaktadır.

İHD'ye başvuru yapılan illerin görüldüğü haritaya bakıldığında koyu renk ile işaretlenmiş şehirlerin tamamından derneğimize hapisanelerden başvuru yapıldığı görülmektedir. Haritadan da anlaşılacağı üzere, derneğimize neredeyse Türkiye'nin tamamında yer alan hapisanelerden hak ihlali başvurusu yapılmıştır.

Hapishanelerden İHD'ye Başvuru Yapılan İllerin Haritası

Bing ile güçlendirilmiştir
© GeoNames, Microsoft, TomTom

2023 yılında 50 İilde bulunan 6'sı açık olmak üzere 147 hapishaneden başvuru/bilgi alınmıştır.

Ayrıca Yurtdışından Irak'ta Bağdat Rufese Hapishanesinden de 1 başvuru alınmıştır.

Tablo 1. 2023 Yılı İçerisinde Ziyaret Edilen ve/veya Başvuru-Bilgi Alınan Hapishaneler

1) ADANA
Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesi
Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesi
2) AFYON
Afyon 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Afyon E Tipi Kapalı Hapishanesi
Bolvadin T Tipi Kapalı Hapishanesi
3) AĞRI
Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesi
4) AKSARAY
Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesi
5) ANKARA
Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Sincan 1 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Sincan 2 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Sincan 3 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Sincan Kadın Kapalı Hapishanesi
Sincan T Tipi Kapalı Hapishanesi
Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
6) ANTALYA
Antalya E Tipi Kapalı Hapishanesi
Antalya L Tipi Kapalı Hapishanesi
Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesi
Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesi
Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Elmalı T Tipi Kapalı Hapishanesi
Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesi
7) BALIKESİR
Balıkesir L Tipi Kapalı Hapishanesi
Bandırma 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Bandırma 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Burhaniye T Tipi Kapalı Hapishanesi
8) BATMAN
Batman M Tipi Kapalı Hapishanesi
Beşiri T Tipi Kapalı Hapishanesi
9) BİTLİS
Ahlat T Tipi Kapalı Hapishanesi
10) BOLU
Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Bolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Gerede L Tipi Kapalı Hapishanesi

11) BURDUR
Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
12) ÇORUM
Çorum Açık Hapishanesi
Çorum L Tipi Kapalı Hapishanesi
13) DENİZLİ
Denizli T Tipi Kapalı Hapishanesi
Denizli D Tipi Kapalı Hapishanesi
14) DİYARBAKIR
Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Diyarbakır 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Diyarbakır 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Diyarbakır 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesi
15) DÜZCE
Düzce T Tipi Kapalı Hapishanesi
16) EDİRNE
Edirne F Tipi Kapalı Hapishanesi
17) ELAZIĞ
Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Elazığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
18) ERZURUM
Erzurum E Tipi Kapalı Hapishanesi
Erzurum/Oltu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Dumlu 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Dumlu 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
19) ERZİNCAN
Erzincan L Tipi Kapalı Hapishanesi
Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesi
Erzincan T Tipi Kapalı Hapishanesi
Erzincan Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
20) ESKİŞEHİR
Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesi
Eskişehir L Tipi Kapalı Hapishanesi
21) GAZİANTEP
Gaziantep H Tipi Kapalı Hapishanesi
İslahiye T Tipi Kapalı Hapishanesi
22) GİRESUN
Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesi

23) HATAY

Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesi
İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesi

24) İSTANBUL

Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesi
Maltepe 1 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Maltepe 2 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Metris R Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 2 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 3 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 4 Nolu L Tipi kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 5 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 6 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 7 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 8 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Silivri (Marmara) 9 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi
Marmara Açık Hapishanesi
Ümraniye T Tipi Kapalı Hapishanesi

25) İZMİR

Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Şakran 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Şakran 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Şakran 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Şakran Kadın Kapalı Hapishanesi
Kırıklar 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Kırıklar 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Menemen R Tipi Kapalı Hapishanesi
Menemen T Tipi Kapalı Hapishanesi
Ödemiş T Tipi Kapalı Hapishanesi

26) KARABÜK

Karabük T Tipi Kapalı Hapishanesi

27) KARS

Kars Açık Hapishanesi

28) KAYSERİ

Bünyan 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Bünyan 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesi

29) KIRIKKALE

Hacılar F Tipi Kapalı Hapishanesi
Keskin T Tipi Kapalı Hapishanesi

30) KIRŞEHİR

Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesi
Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

31) KİLİS

Kilis L Tipi Kapalı Hapishanesi

32) KOCAELİ

Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi

Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi

Kandıra T Tipi Kapalı Hapishanesi

Gebze Kadın Kapalı Hapishanesi

33) KONYA

Konya Açık Hapishanesi

Ereğli T Tipi Kapalı Hapishanesi

Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Konya E Tipi Kapalı Hapishanesi

Seydişehir T Tipi Kapalı Hapishanesi

34) KÜTAHYA

Kütahya T Tipi Kapalı Hapishanesi

Tavşanlı T Tipi Kapalı Hapishanesi

35) MALATYA

Akçadağ T Tipi Kapalı Hapishanesi

36) MANİSA

Manisa T Tipi Kapalı Hapishanesi

Akhisar T Tipi Kapalı Hapishanesi

37) MERSİN

Mersin E Tipi Kapalı Hapishanesi

Tarsus 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesi

38) MUĞLA

Bodrum S Tipi Kapalı Hapishanesi

Muğla E Tipi Kapalı Hapishanesi

39) MUŞ

Muş E Tipi Kapalı Hapishanesi

40) OSMANİYE

Osmaniye 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

41) RİZE

Kalkandere L Tipi Kapalı Hapishanesi

42) SAKARYA

Ferizli Açık Hapishanesi

Ferizli 2 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi

Hendek Açık Hapishanesi

43) SAMSUN

Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesi

Bafra T Tipi Kapalı Hapishanesi

44) ŞIRNAK
Şırnak T Tipi Kapalı Hapishanesi
45) URFA
Urfa 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Urfa 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Kadın Bölümü)
Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Siverek 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
46) TEKİRDAĞ
Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Tekirdağ 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
47) TOKAT
Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesi
48) TRABZON
Beşikdüzü T Tipi Kapalı Hapishanesi
49) VAN
Van F Tipi Kapalı Hapishanesi
Van T Tipi Kapalı Hapishanesi
Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi
50) YOZGAT
Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Yozgat 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
Yozgat E Tipi Kapalı Hapishanesi
IRAK
Bağdat/Rufese Hapishanesi

Türkiye hapishanelerinde yaşanan sorunlar, bu raporda ve eklerinde ele alınan sorunlar ile kayıt altına alınan örneklerin çok daha ötesindedir. Türkiye hapishanelerinde mevcut durumu ortaya koyacak bilgi ve veriye sivil toplum örgütlerinin girmesi ve raporlama yapması engellendiği için olanaklı değildir. Bu raporda yer alan ihlaller sadece İHD'nin ulaşabildiği gerçek durumun çok kısıtlı bir bölümü ortaya koymaktadır.

HAPİSHANELERİN GENEL DURUMU

Hapishanelere ve Mahpuslara Dair Sayısal Veriler ve İstatistikler

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü; “Cinsiyete Ve İnfaz Durumuna Göre Ceza İnfaz Kurumları Mevcutları”, “Ceza İnfaz Kurumlarının Kurum Statülerine Göre Dağılımı”, “Ceza İnfaz Kurumunda Bulunan Tutuklu Ve Hükümlülerin Kurum Statülerine Ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları”, “Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları”, “Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımları” verilerini belirli periyotlarla paylaşmaktadır.

Ancak, hapishanelerde LGBT+ bireylere, siyasi mahpuslara, yabancı uyruklu mahpuslara, hasta mahpuslara, yaşamını kaybeden mahpuslara, engelli mahpuslara ve bebekleri ile hapishanede tutulan kadın mahpuslara ve benzerlerine dair verileri kamuoyu ile paylaşmamaktadır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün verilerine göre Türkiye’de 01 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla 272 kapalı ceza infaz kurumu, 99 müstakil açık ceza infaz kurumu, 4 çocuk eğitimevi, 11 kadın kapalı, 8 kadın açık, 9 çocuk kapalı ceza infaz kurumu olmak üzere toplam 403 ceza infaz kurumu bulunmaktadır.¹ Bu kurumların toplam kapasitesi 295.328 kişidir.

Ancak bu sayının artırılmış kapasite olduğunu da belirtmekte fayda vardır. Normal koşullar altında bu hapishanelerde verilen sayının 2/3’ü kadar mahpusun kalması gerekmektedir.

2022 yılı içerisinde 22, 2023 yılı içinde 19 yeni cezaevi açılmış olup, Adalet Bakanlığı 2024 bütçe teklifine göre ise gelecek yılın hedefi, 12 yeni cezaevi daha açmak. Bu da göstermektedir ki Türkiye’nin mevcut iktidar anlayışı genel itibarıyla insanları hapsetme üzerine bir gelecek tahayyülü öngörmektedir.

Aşağıda grafikler Türkiye hapishanelerinde kalan mahpus sayısını ve bu hapishanelerdeki doluluk oranını göstermektedir. Her iki grafikten de anlaşılacağı üzere, Türkiye’deki mahpus sayısı ve hapishanelerin doluluk oranı ciddi bir artış eğilimi göstermektedir. Türkiye’deki mahpus sayısının ciddiyetini orta koymak için kamuoyunda “Rahşan Affi” olarak bilinen ve 19 Aralık Hayata Dönüş Operasyonu’nun hemen arkasından çıkarılan af öncesinde hapishanelerdeki toplam mahpus sayısı 70 bin civarında idi. **1 Aralık 2023 tarihine göre hapishanelerde 4.0 katına yaklaşık mahpus bulunmaktaydı. 2 Mayıs 2024 istatistiklerine göre de 4.702 kat bir artış meydana gelmiştir.**

2020 yılında yapılan infaz düzenlemesinin devamı olarak niteliğinde “06.02.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile

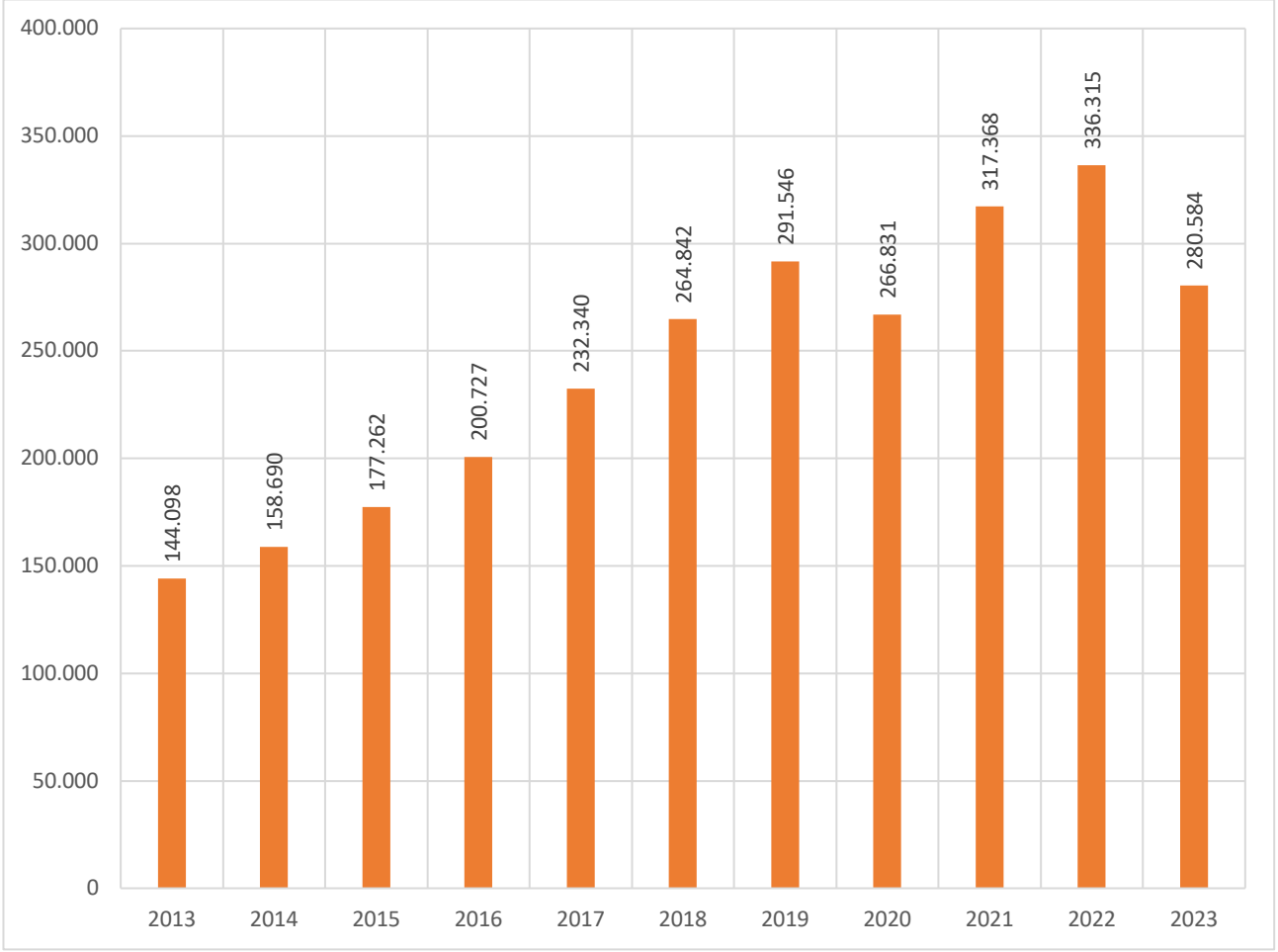
¹ <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi>

Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” olarak 15 Temmuz 2023 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına aykırı bir şekilde belli suç tipleri ile siyasi mahpusları kapsam dışı bırakan düzenleme ile çok sayıda mahpus tahliye edilmiştir. Bu düzenleme ile ayrıca denetimli serbestlik, açık hapisaneye ayrılma gibi haklardan yararlanmanın önkoşulu olarak mahpusun işlediği suç olarak belirlenmiştir. Yine bu düzenleme ile “İnfaz Hakimi karar verebilir” ifadesinde takdir yetkisi İnfaz Hakimliğine bırakılarak hukuki belirlilikten uzak bir durum yaratılmıştır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre 3 Temmuz 2023 tarihinde 360.722 olan tutuklu ve hükümlü sayısının “2023 Yılı İnfaz Düzenlemesi”nin 15 Temmuz 2023 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesinden sonra 2 Ağustos 2023 tarihinde 270.607’e, 1 Eylül 2023 tarihinde ise 251.101’e inmesi göz önüne alındığında bu düzenlemeye dayalı olarak, kesin bilgiye sahip olunmamakla birlikte, yaklaşık 110 bine yakın mahpusun bu düzenlemeden yararlanarak tahliye edildiği söylenebilir.

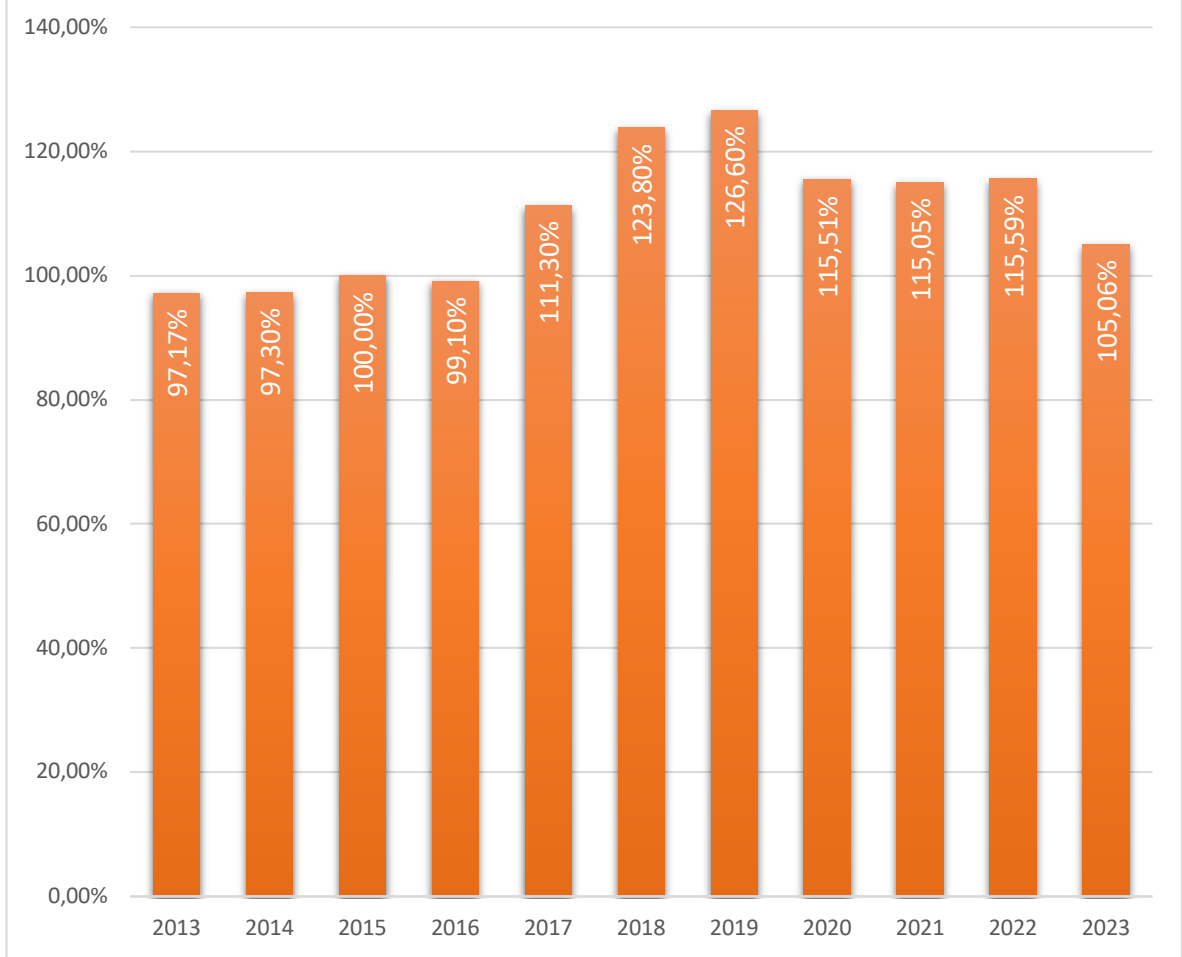
1 Eylül 2023 tarihindeki 251.101 olan tutuklu ve hükümlü sayısının 2 Mayıs 2024 tarihi itibari ile 329.151’e yükselmesi, bir başka deyişle hapisanelerdeki tutuklu ve hükümlü sayısının sadece 8 ay içinde yaklaşık 78.050 artması ise Türkiye yakın tarihinin en hızlı artışını da ortaya koymaktadır.

Grafik 1. Mahpus Sayısının Yıllara Göre Değişimi

Aşağıdaki gördüğünüz Grafik 2. hapishanelerin doluluk oranını göstermektedir. Çok sayıda yeni hapishane inşa edilmesine rağmen doluluk oranındaki bu artış Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve AİHM içtihatlarına göre “istisnai” olması gereken tutukluluk halinin siyasal iktidar tarafından hiçe sayıldığı bireylerin yargı eliyle özgürlüklerinden yoksun bırakıldığına açık bir göstergesidir.

Grafik 2. Hapishanelerin Doluluk Oranının Yıllara Göre Değişimi

Verilere bakıldığında hapishanelerin doluluk oranının ciddi bir şekilde arttığı görülmektedir. Bu durumun mahpuslara keyfi sınırlamalar getirilmesi, işkence ve kötü muamele uygulamalarının artması gibi olumsuzluklar başta olmak üzere birçok insan hakkı ihlaline neden olduğu Avrupa Komisyonu 2020² ve 2021³ yıllarına ait raporlarda da vurgulanmaktadır. Hapishanelerde mevcut durumun neden olduğu ihlaller İnsan Hakları Derneği'nin raporlarında da açıkça görülmektedir.

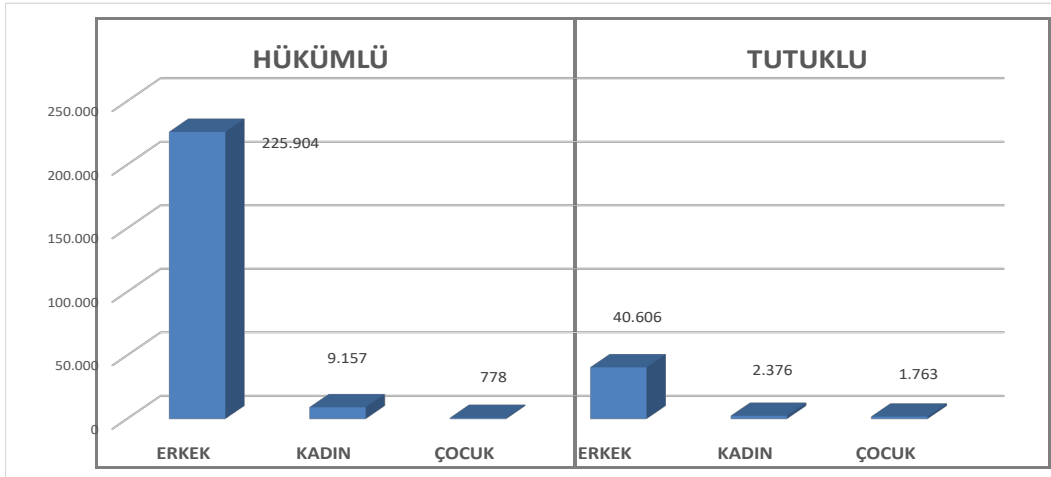
² https://www.ab.gov.tr/siteimages/trkiye_raporstrateji_belgesi_2020/turkey_report_30.10.2020.pdf

³ https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2021_turkiye_raporu_tr.pdf

Tablo 2a: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

CİNSİYETE VE İNFAZ DURUMUNA GÖRE CEZA İNFAZ KURUMLARI MEVCUTLARI									
YILLAR	HÜKÜMLÜ				TUTUKLU				GENEL TOPLAM
	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM	
1.12.2023	225.904	9.157	778	235.839	40.606	2.376	1.763	44.745	280.584

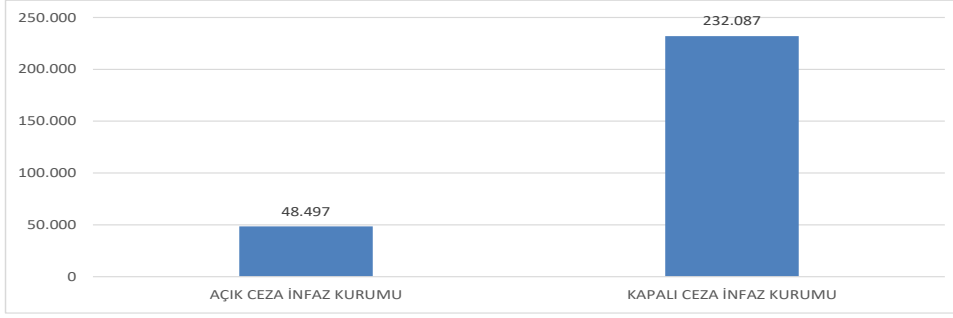
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 2b: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

CEZA İNFAZ KURUMLARININ KURUM STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI			
TARİH	KURUM STATÜSÜ		GENEL TOPLAM
	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	
1.12.2023	48.497	232.087	280.584

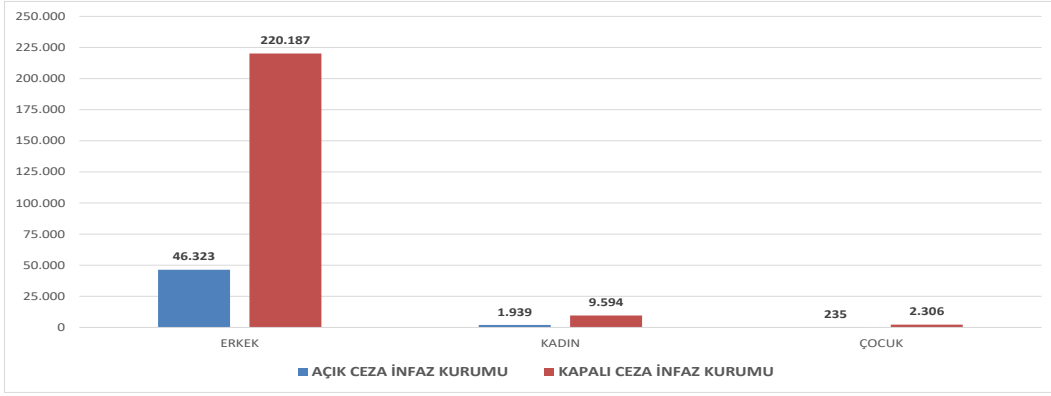
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 2c: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

CEZA İNFAZ KURUMUNDA BULUNAN TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN KURUM STATÜLERİNE VE CİNSİYETLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI					
TARİH	KURUM STATÜSÜ	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM
1.12.2023	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	46.323	1.939	235	48.497
	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	220.187	9.594	2.306	232.087
	GENEL TOPLAM	266.510	11.533	2.541	280.584

Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

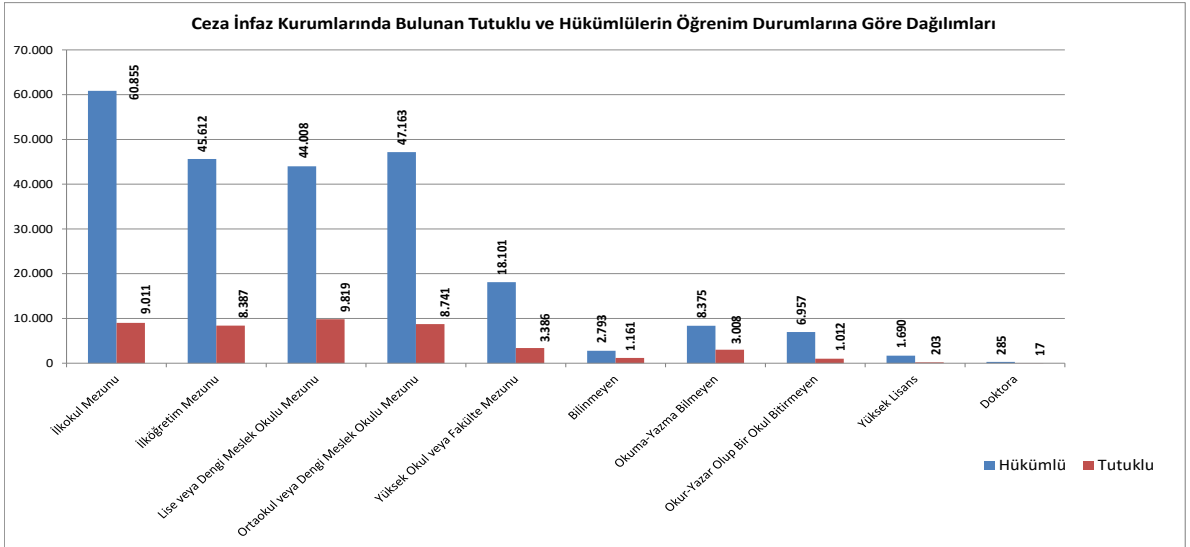

Tablo 2d: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları 01.12.2023 Tarihi itibarı ile												
Eğitim Durumu	Hükümlü				Tutuklu				Genel Toplam			
	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam
İlkokul Mezunu	58.796	1.793	266	60.855	8.240	408	363	9.011	67.036	2.201	629	69.866
İlköğretim Mezunu	44.152	1.222	238	45.612	7.188	337	862	8.387	51.340	1.559	1.100	53.999
Lise veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	42.543	1.461	4	44.008	9.322	471	26	9.819	51.865	1.932	30	53.827
Ortaokul veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	46.107	936	120	47.163	8.199	257	285	8.741	54.306	1.193	405	55.904
Yüksek Okul veya Fakülte Mezunu	16.482	1.619	0	18.101	3.037	349	0	3.386	19.519	1.968	0	21.487
Bilmeyen	2.698	94	1	2.793	1.078	65	18	1.161	3.776	159	19	3.954
Okuma-Yazma Bilmeyen	7.105	1.174	96	8.375	2.510	333	165	3.008	9.615	1.507	261	11.383
Okur-Yazar Olup Bir Okul Bitirmeyen	6.134	770	53	6.957	832	136	44	1.012	6.966	906	97	7.969
Yüksek Lisans	1.606	84	0	1.690	186	17	0	203	1.792	101	0	1.893
Doktora	281	4	0	285	14	3	0	17	295	7	0	302
Genel Toplam	225.904	9.157	778	235.839	40.606	2.376	1.763	44.745	266.510	11.533	2.541	280.584

Not: Öğrenim durumu istatistikleri; Bilgi İşlem Genel Müdürlüğünden alınan UYAP raporları incelenerek hazırlanmış olup, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna girerken beyan etmiş oldukları mezuniyet durumlarına göre hazırlanmıştır.

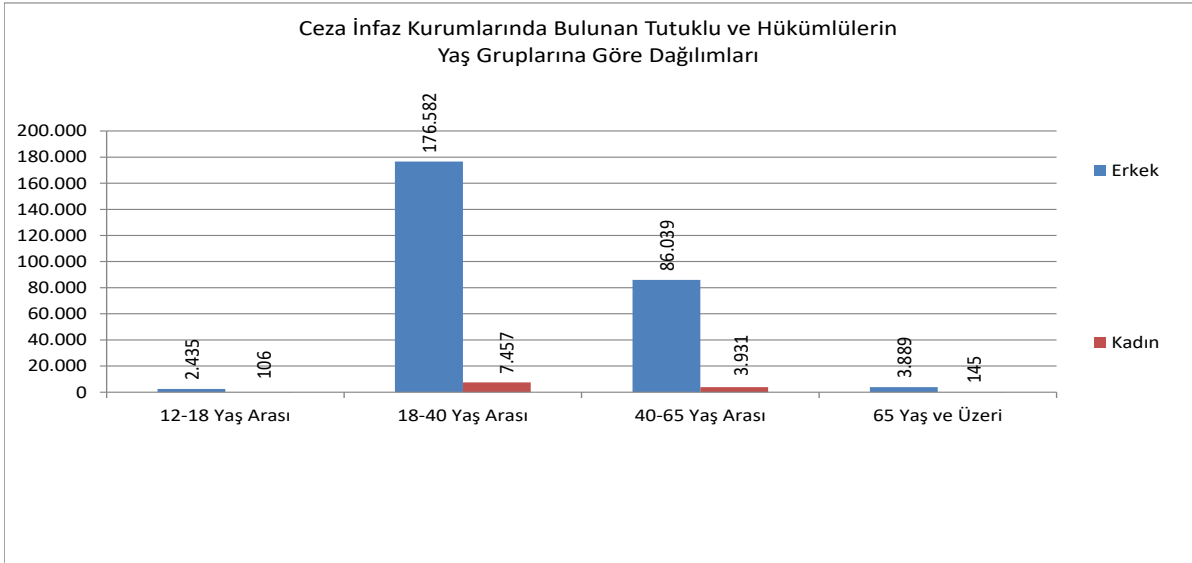
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 2e: 2023 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımları 01.12.2023 Tarihi itibari ile									
Yaş Gruplarına Göre Dağılım	Hükümlü			Tutuklu			GENEL TOPLAM		
	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM
12-18 Yaş Arası	746	32	778	1.689	74	1.763	2.435	106	2.541
18-40 Yaş Arası	146.254	5.701	151.955	30.328	1.756	32.084	176.582	7.457	184.039
40-65 Yaş Arası	76.233	3.327	79.560	9.806	604	10.410	86.039	3.931	89.970
65 Yaş ve Üzeri	3.417	129	3.546	472	16	488	3.889	145	4.034
GENEL TOPLAM	226.650	9.189	235.839	42.295	2.450	44.745	268.945	11.639	280.584

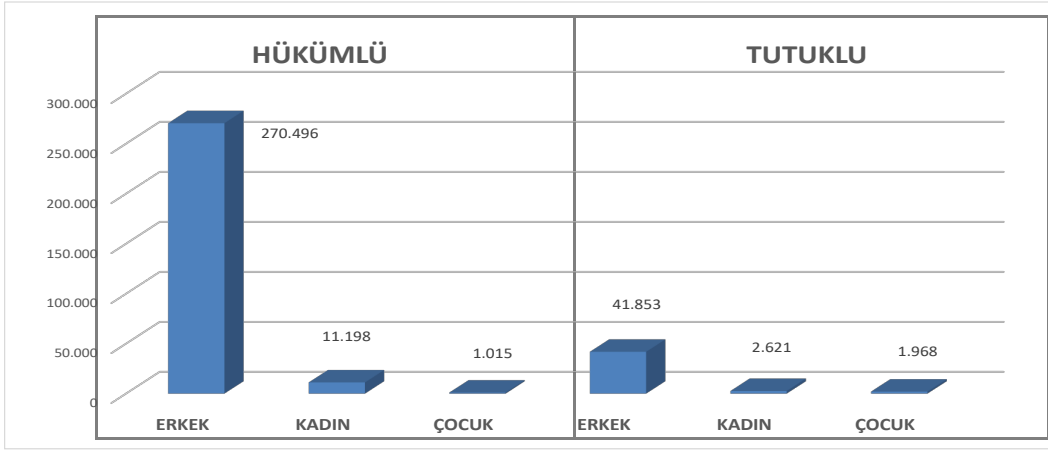
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 3a: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

CİNSİYETE VE İNFAZ DURUMUNA GÖRE CEZA İNFAZ KURUMLARI MEVCUTLARI									
YILLAR	HÜKÜMLÜ				TUTUKLU				GENEL TOPLAM
	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM	
2.05.2024	270.496	11.198	1.015	282.709	41.853	2.621	1.968	46.442	329.151

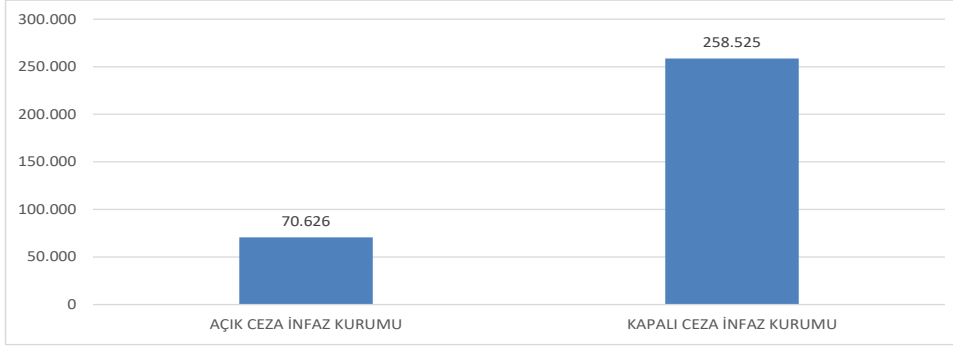
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 3b: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

CEZA İNFAZ KURUMLARININ KURUM STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI			
TARİH	KURUM STATÜSÜ		GENEL TOPLAM
	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	
2.05.2024	70.626	258.525	329.151

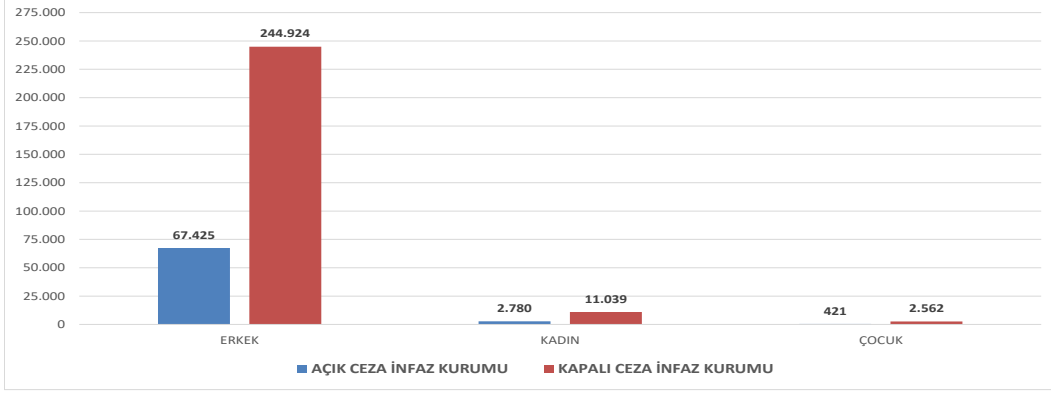
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 3c: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

CEZA İNFAZ KURUMUNDA BULUNAN TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN KURUM STATÜLERİNE VE CİNSİYETLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI					
TARİH	KURUM STATÜSÜ	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM
2.05.2024	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	67.425	2.780	421	70.626
	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	244.924	11.039	2.562	258.525
	GENEL TOPLAM	312.349	13.819	2.983	329.151

Bu tablo, 19/04/2008 tarihi ve 26852 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

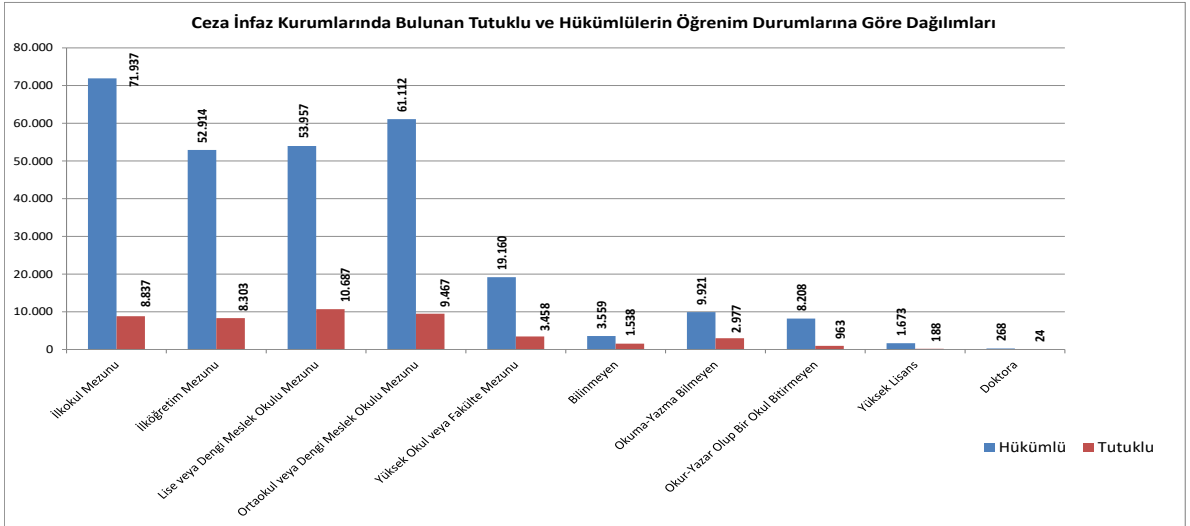

Tablo 3d: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları 02.05.2024 Tarihi itibarıyla												
Eğitim Durumu	Hükümlü				Tutuklu				Genel Toplam			
	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam
İlkokul Mezunu	69.352	2.272	313	71.937	7.991	430	416	8.837	77.343	2.702	729	80.774
İlköğretim Mezunu	51.100	1.457	357	52.914	6.976	381	946	8.303	58.076	1.838	1.303	61.217
Lise veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	52.118	1.837	2	53.957	10.102	571	14	10.687	62.220	2.408	16	64.644
Ortaokul veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	59.577	1.372	163	61.112	8.824	315	328	9.467	68.401	1.687	491	70.579
Yüksek Okul veya Fakülte Mezunu	17.435	1.724	1	19.160	3.081	377	0	3.458	20.516	2.101	1	22.618
Bilinmeyen	3.443	113	3	3.559	1.393	69	76	1.538	4.836	182	79	5.097
Okuma-Yazma Bilmeyen	8.379	1.424	118	9.921	2.511	325	141	2.977	10.890	1.749	259	12.898
Okur-Yazar Olup Bir Okul Bitirmeyen	7.248	902	58	8.208	780	136	47	963	8.028	1.038	105	9.171
Yüksek Lisans	1.581	92	0	1.673	174	14	0	188	1.755	106	0	1.861
Doktora	263	5	0	268	21	3	0	24	284	8	0	292
Genel Toplam	270.496	11.198	1.015	282.709	41.853	2.621	1.968	46.442	312.349	13.819	2.983	329.151

Not: Öğrenim durumu istatistikleri; Bilgi İşlem Genel Müdürlüğünden alınan UYAP raporları incelenerek hazırlanmış olup, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna girerken beyan etmiş oldukları mezuniyet durumlarına göre hazırlanmıştır.

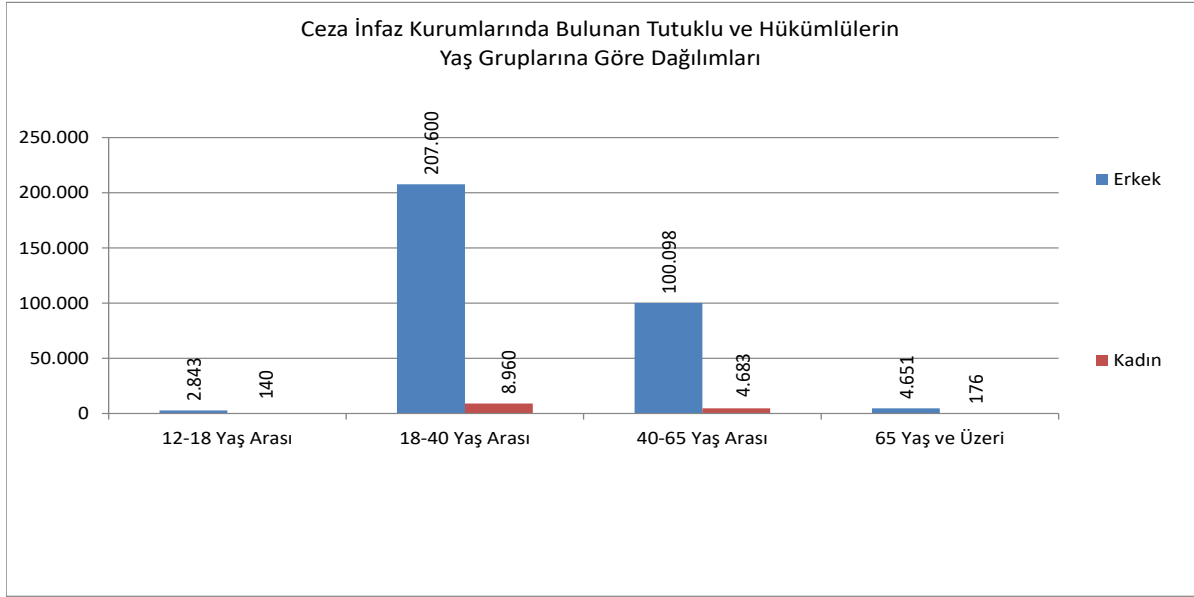
Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 3e: 2024 Yılı Ceza Kurumları İstatistikleri

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımları 02.05.2024 Tarihi itibarıyla									
Yaş Gruplarına Göre Dağılım	Hükümlü			Tutuklu			GENEL TOPLAM		
	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM
12-18 Yaş Arası	967	48	1.015	1.876	92	1.968	2.843	140	2.983
18-40 Yaş Arası	176.136	7.039	183.175	31.464	1.921	33.385	207.600	8.960	216.560
40-65 Yaş Arası	90.142	3.998	94.140	9.956	685	10.641	100.098	4.683	104.781
65 Yaş ve Üzeri	4.218	161	4.379	433	15	448	4.651	176	4.827
GENEL TOPLAM	271.463	11.246	282.709	43.729	2.713	46.442	315.192	13.959	329.151

Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

SAĞLIK HAKKI VE HASTA MAHPUSLAR

İHD'ye gelen başvurular ve mahpuslar ile yapılan görüşmelerden sağlık hakkı açısından hapisanelerde yaşanan temel sağlık sorunlarının çok boyutlu ve çeşitli olduğu görülmektedir. Aşırı kalabalık koşullar sağlık hakkı bakımından önemli bir sorun teşkil ediyor.

Hastaneye ve hapisaneler arası sevklerde kullanılan tek kişilik ve insanlık onuruna yakışmayan nakil araçları da sağlık hakkı bakımından ciddi sıkıntılara neden olmaktadır. Bu nakiller sırasında mahpusların temel ihtiyaçlarının dahi karşılanmıyor ve bu tek kişilik nakil araçlarıyla hasta mahpuslar da naklediliyor. Özellikle epilepsi ve astım başta olmak üzere akciğer hastalıklarını kötü etkileyen tek hücreli ring araçlarıyla sevk zorlama önemli hak ihlallerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca ring araçlarında klimalar açılmıyor, araçların içi aşırı kirli ve hijyen kurallarına uygun temizlenmediği için hastalıkları tetiklemektedir.

Son yıllarda jandarma tarafından yapılan insanlık onuruna aykırı bir şekilde ağız içi arama dayatması ve mahpusların ayakkabılarını çıkarıp yere vurmalarının talep edilmesi nedeniyle de hastane sevklerinde sorunlar yaşanmakta olup, hasta mahpuslar hastanelere gidemiyorlar.

Hasta mahpuslar ihtiyaçları olduğunda ve rahatsızlandıklarında zamanında revire çıkarılmıyorlar. Revirlerden polikliniklere ve polikliniklerden 3. basamak sağlık hizmetlerine sevk işlemlerinde ise aylarca sırada bekletiliyorlar. Üstelik hapisanelerde yoğunluğu kaldıracak nitelik ve kapasitede sağlık hizmeti koşulları oluşturulmuş değil. Bu koşullar hapisanelerin normal kapasiteleri için bile yeterli değilken hapisane mevcutları kapasitenin çok üstünde olduğu için daha fazla ihlalin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Ayrıca kelepçeli muayene dayatması ve hasta-doktor mahremiyetini yok sayan muayene odasına jandarma ve infaz koruma memurlarının girmesi de sağlık hakkı ihlali oluşturmaktadır. Mahpuslar hastane odalarında yatağa kelepçelenmekte, diş çekimleri ve tahlil için kan alımı esnasında dahi kelepçeler çıkartılmıyor.

Koşuk ve hücrelerin yeterince ısıtılmaması ve yeterince havalandırılmaması, mahpusların gün ışığından yeterince faydalanamaması, temiz suya ve sıcak suya erişim imkanlarının kısıtlanması, diyet yemeklerinin tedarik edilmemesi de sorun alanlarını oluşturmaktadır.

Yapılan başvurularda iaşe bedellerinin yetersiz olması, yemeklerin besleyici olmaması, miktarının az olmasına ilişkin iddialar bulunmaktadır. Yine yapılan başvurularda yemeklerin içinden yabancı madde çıktığı (kıl, tırnak, kurt vb.) çıktığı aktarılmıştır.

Mahpuslar temiz suya ve sıcak suya erişim ile ilgili sorunlar yaşamaktadır. İçme suyuna ancak ücretli olarak erişim sağlanabiliyor. Kullanım temiz su ve sıcak su ise mahpus sayıları gözetilmeden ve yetersiz bir biçimde veriliyor ve ayrıca kota uygulanıyor.

Ne yazık ki ağır hasta mahpuslar, hastalıklarının son dönemlerine gelmelerine rağmen tahliye edilmiyorlar. Adli Tıp Kurumu'nun tahliye kararlarını siyasi tutum izleyerek vermesi, hastane raporlarının Adli Tıp Kurumu tarafından kabul edilmemesi ve verilen raporların ya da alınan kararların "güvenlik" gerekçesi ile uygulanmaması da ağır hasta ve hasta mahpusların durumlarının ciddiyetini artırmaktadır. Ağır hasta mahpusların salgın hastalık durumunda ciddi risk grubunda bulunması nedeniyle serbest bırakılarak infazlarının ertelenmesini, tutuklu olanların derhal serbest bırakılmasını talep ediyoruz.

Mahpusların kalabalık koşullarda tutulması da sağlık sorunlarını olumsuz etkilemektedir. Yeteri kadar ısınma, hijyen, kişiye ait özel alanın olmaması ve beraberinde birçok sorunu beraberinde getirmektedir. **5275 sayılı kanunun 63/4. maddesine göre kalınacak yerde yeterli yer, ışık, ısınma, havalandırma ve hijyen olmalıdır, ilgili kanun 74/1 maddesiyle hükümlülerin çok sayıda bir arada bulunmasının fiziki kapasite şartına bağlamıştır, İnfaz kanununun 6/1-b b maddesine göre; cezasının cezanın infazında insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar olması esastır.**

Hasta Mahpuslarla İlgili Cumhurbaşkanlığının Af Yetkisini Düzenleyen Adalet Bakanlığı Genelgesi

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 02.01.2023 tarih ve 20/1 nolu genelgesi ile sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile kişilerin cezalarının hafifletilmesi veya kaldırılması hakkında işlemler konusunda yeni kriterler getirilmiştir. Bu genelge ile mahpusların veya kanuni temsilcilerinin talebi olmaksızın Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından resen işlem başlatılabileceği düzenlenmiştir. Bu oldukça önemli ve iyi olarak değerlendirilebilecek bir adımdır. Bu şekilde hapisanelerde tutulan sürekli hastalığı bulunan veya engelliliği veya kocama sebebi ile hapisanede kalamayacak mahpusların tam olarak listesi çıkarılabilecek ve bu şekilde salıverilmeleri ile ilgili sahici bir süreç başlatılabilecektir. Genelge ile mahpusun bulunduğu yerdeki tam teşekkülle devlet hastanesi sağlık kurulu raporunun Adli Tıp Kurumuna gönderilmesi ve adli tıp kurumu talep etmediği sürece mahpusun Adli Tıp Kurumuna gönderilmemesi istenerek, hasta mahpusların ring yollarında mağdur edilmemesinin önüne geçilmiştir. Ancak son noktada Adli Tıp Kurumunun mahpusu talep etmesi halinde sakıncaları azaltmak için muayene gününden önce sevkinin sağlanacağı belirtilerek sakıncalar en aza indirilmeye çalışılmıştır. Genelgede Adli Tıp Kurumunun, mahpus hakkında sadece "sürekli hastalık, sakatlık ve kocama" hali bulunup bulunmadığının tespiti istenmektedir. Genelgenin 5.maddesinde hakkında rapor verilen mahpus ile ilgili olarak kolluk marifeti ile mahpusun mesleği, şahsi durumu ve aile durumunun araştırılacak olmasının yazılması uygulamada sıkı takip edilmesi gerekmektedir. Çünkü TMK kapsamındaki mahpuslar bakımından bu tarz araştırmalar genellikle sübjektif kanaat içermektedir. Genelgede tutuklular bakımından da aynı işlemlerin yapılması gerektiği ve bu kişiler ile ilgili bu durumun bir tahliye sebebi olarak belirtilip bu konuda mahallinde karar verilmesinin istenmesi de önemlidir. Çünkü mahkemeler sürekli hastalığına rağmen çok sayıda tutuklu ile ilgili tutuk devam kararı vermektedirler.

Ancak gelinen aşamada bu genelgenin hapisanelerde tüm ileri yaşta ve ağır hasta mahpusları kapsamadığı uygulamalarda ortaya çıkmıştır. Anayasal olarak garanti altına alınmış olan eşitlik ilkesi yok sayılarak bu genelge çok az mahpus için işletilmiş olup, hapisanelerde yaşamını devam ettiremeyen mahpuslar için kapsamlı bir çalışma yürütülmemiş ve mahpuslar hapisanelerde hastalıkları nedeniyle yaşamlarını kaybediyorlar.

Bu raporda da yer alan bilgilere göre Nisan 2022 itibariyle derneğimize ulaşan ve tespit edebildiğimiz kadarı ile Türkiye hapishanelerinde halen **651'i ağır hasta** olmak üzere toplam **1517 hasta mahpus** bulunmaktadır.⁴ Bu sayı sadece derneğimizin eldeki imkânlar dahilinde ulaşabildiği sayılardır.

2023 yılı içerisinde sağlık hakkı başlığı altındaki tespit edilen başlıklara dair 6639 ihlal tespit edilmiştir. Derneğimizin hapishanelerde yaşanan sağlık hakkı ihlalleri açısından yaptığı tespitler genel itibariyle aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Adli Tıp Kurumu'nun tahliye kararlarını siyasi tutum izleyerek vermesi, hastane raporlarının Adli Tıp Kurumu tarafından kabul edilmemesi **5 İhlal**
- **Y. D., 28.09.2023 tarihinde Bolu F Tipi Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** "Cezaevlerinde bir çok tutuklu ve hükümlünün ciddi hayati düzeyde hastalıklarının olduğunu, bazılarının kendi başına günlük ihtiyaçlarını dahi karşılayamadığını, birileri yardım etmeden yaşamlarını sürdüremez durumda olduklarını, hayati düzeyde hastalıkları olan hiçbir tutuklu ve hükümlünün normalde cezaevinde kalmaması gerektiğini, hasta ve ileri yaşlar için her ne kadar göstermelik bir yasa çıkartılmış olsa da hiçbir şekilde yerine getirilmediğini; kendisinin bulunduğu Bolu F Tipi Cezaevinde Cemal Tanhan'ın hayati düzeyde kronik olan bir çok hastalığı olmasına rağmen tahliye edilmediğini, 68 yaşında ve 29 yıldır cezaevinde olduğunu, şu an bir çok hastalıkla boğuştuğunu, doğru dürüst tedavi yapılmadığını; en ileri düzeyde kalp rahatsızlığı olduğunu, iki ayağının dizine kadar ödem tuttuğunu, ciğerinin su topladığını, en üst aşamada kolesterol, demans ve alzheimer belirtileri olduğunu, ağrılarından dolayı sürekli sızlaması ve öksürtüğü olduğunu ve yürüyemediğini, büyük ve küçük tuvaleti geldiğinde bulunduğu yere yaptığını saat ve günleri birbirine karıştırdığını, hastalıklarının tümünün ciddi olduğunu hayati bir mesele olduğunu, Cemal Tanhan'ın bu hastalıklarına rağmen İstanbul Adli Tıp Kurumunun "Cezaevinde kalabilir" raporu verdiğini, göz göre göre bir insanı ölüme terk etmenin hiçbir etikte ve hukukta yerinin olmadığını, yukarıda sıralanan hastalıklarla bir insanın cezaevinde kalamayacağı ortada olduğunu" aktarmıştır.
- **H. D., 13 Temmuz 2023 tarihinde, Sincan Kadın Kapalı Hapishanesindeki kızı Özge Özbek için yaptığı başvuruda;** "Kızı Ö. Ö.'in ağır hasta olduğunu; beyin tümörü, epilepsi, astım rahatsızlıkları bulunduğunu ve ayrıca depresyon tedavisi gördüğünü; kızı hakkında Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 22.11.2011 tarihinde 6 yıl 3 ay hapis cezası verildiğini, kızının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümünden mezunu olduktan sonra Diyarbakır Valiliğine memur olarak atanıp Sosyal Hizmetler Uzmanı olarak çalışmaya başladığını, üniversite öğrencisi olduğu yıllar içerisinde açılmış bulunan dava nedeniyle hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiğini; beyninde tümör olması sebebiyle 27.10.2020 tarihinde İstanbul Acıbadem Hastanesinde açık beyin ameliyatı geçirdiğini ve ameliyat sonrası hakkında yakalama kararı olması sebebiyle de hastanede gözaltına alınarak Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü, hapishaneye götürüldüğünde idare tarafından bu şekilde hapishaneye kabul edilmeyeceğinin söylendiğini ve tekrar hastaneye götürüldüğünü, yapılan başvurular sonucunda İstanbul ATK tarafından 3 ay infaz erteleme kararı verildiğini, 3 ay bittikten sonra tekrar tutuklanarak Kocaeli/Gebze Kadın Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü; Sağlık Bakanlığı Darıca Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 24.12.2021 tarihli Sağlık Kurulunun vermiş olduğu kararda "Hapishane şartlarında kalması uygun değildir" raporu olmasına rağmen İstanbul ATK tarafından reddedildiğini; 09.06.2022 tarihinde tekrardan Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesine yapılan başvuruda durum bildirir raporunda 'Hapishanede kalabilir' raporu verildiğini; Özge Özbek'in Hapishanede sürekli şiddetli baş ağrıları, denge kaybı, tümörlerin duyu organlarına baskı yaptığından kaynaklı işitme kaybı problemleri yaşadığını; hastane MR raporlarında da görüleceği üzere beyninde birden fazla tümör bulunduğu için sürekli kontrol altında olması gerektiğini ameliyatı gerçekleştiren doktoru tarafından kendilerine söylendiğini, ancak sağlıklı bir kontrol ve tedavinin gerçekleştirilmediğini, tedavinin rutin bir hastane kontrolünden öteye geçmediğini; daha önce Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin 24.12.2021 tarihinde heyet raporunda 'Hapishanede kalmaz' raporu verildiğini ve bu raporun 2 yıl geçerlilik süreci bulunduğunu, hapishanede kaldığı süre içerisinde hastalığının hızlı şekilde ilerlediğini, beyin tümörlerinin hızlıca çoğalıp büyüdüğünü ve ayrıca Epilepsi, Vertigo gibi dengesizlik belirtileri olan hastalıkların da nüksettiğini, bu hastalığın organlara baskı yaptığını, şu an tümörden kaynaklı sol kulağında işitme kaybı olduğunu, bu durumun görme, hafıza, hareket kaybına kadar gidebileceğini; 2023 yılı Ocak ayında yeniden heyet işlemlerinin başlatıldığını, Gebze Hapishanesi aracılığıyla ancak bir önceki MR ile karşılaştırıldığında da tümörlerde büyüme ve çoğalma olduğunu, hayati risk oluşturabileceğinin söylenecek, acil bir şekilde

⁴ <https://www.ihd.org.tr/yasam-hakki-korunsun-hasta-mahpuslar-serbest-birakilsin/>

Ankara'ya sevk edildiğini, ancak "Gazi Üniversitesinde mahkum koşu olmadığından dolayı ameliyat olamayacağı, Gamma Knife için de daha önce ışın alan tümörlerin olumlu yanıt vermediğinden tek çözüm olarak 1 yıl sonra kontrol edilebileceği" ifade edildiğini, kızının sürekli denge problemleri nedeni ile kafasını çarptığını, daha önce defalarca düşüp duvara çarptığını; 10.07.2023 günü sabah uyandığında yine önce bazaya çarptığını, daha sonra da dengesizlik nedeni ile duvarda bulunan bağlamaya çarptığını, kafasında oluşan şişlik nedeni ile memurlardan acile götürmelerini talep ettiğini, ilk olarak kampüs içerisindeki hastaneye götürüldüğünü, çekilen tomografide çarptığı bölgede beyinde kanama görüldüğünü ve 3 saat sonra tekrar tomografi çekildiğini, onda da kanamanın hala olması nedeni ile acil bir şekilde Etlik Şehir Hastanesine ambulansla götürüldüğünü, Travma Yoğun Bakımda müşahede altında tutuldu, serum vs. verildiğini, çekilen tomografide "Kanın dağılmamış olduğu ancak tümörlerin hayati risk oluşturduğu, yapılacak tek müdahalenin cerrahi operasyon olduğunu, bunun da yüksek ihtimalle koma veya ölümlle sonuçlanabileceği" bilgisi verilerek ve dilekçe yazmasının istendiğini, kendisinin de "koma veya ölümlle sonuçlanacak bir ameliyatı kabul etmediğini" ifade ederek taburcu olduğunu; 13 Temmuz 2023 tarihinde ziyaretine gittiğini ve kendisini iyi görmediğini, kafasını çarptığı bölümde şişlik ve düşmeye bağlı vücudunda morarmalar olduğunu, kafasını çarptığı taraftaki göz kapağında düşüklük olduğunu fark ettiğini ve ameliyat yerindeki bölgede içe doğru çökme de olduğunu; kızında panik atak başladığı için hastaneye gitmekte zorlandığını, çünkü her götürülüşünde tekli ring araçları ile sevk edildiğini; hapishanede sürekli olarak baş dönmeleri yaşadığını, özellikle de Ocak ayından itibaren de bu denge sağlayamama durumları sürekli hale geldiğini, gün boyunca sürekli çarpmalar yaşadığını, uyandığında sürekli göz kararması meydana geldiğini ve çarpmaların sürekli halde olduğunu; hem hapishaneye girmeden önce hem de hapishanede iken banyo kapısını tuvalet kapısını açık bıraktığını, riskten kaynaklı olarak mutlaka yaşam alanlarında kendi haricinde de birinin bulunmasının gerektiğini; kızının, 2020 yılında alanında uzman olan beyin MR'ının dahi 2 ay boyunca çekilemediğini ve ameliyatını bu doktorun yaptığını, doktorun İstanbul Acıbadem Altunizade Hastanesinde çalıştığını, takibini de bu doktorun yapması gerektiğini ancak hapishaneye girmesinden kaynaklı olarak bu tedavi ve takip gerçekleşmediğini, Ö.'nin tekrar bu doktor tarafından tedavisine devam edilmesi gerektiğini, ancak hapishane idaresi tarafından Özel hastane sevklerini gerçekleştirilemediği için bu hekim tarafından kontrollerinin ve tedavisinin de yapılmadığını; hapishanede yalnızca kontrollere götürüldüğünü, Ö.'nin tedavi amaçlı olarak Gebze'den Ankara'ya 13 Ocak 2023 tarihinde sevk edilmesine rağmen ancak acil çekilmesi gereken beyin MR'ının dahi 2 ay boyunca çekilemediğini, tedavi hakkı bu şekilde engellendiğini, görüşün olduğu gün hastanede randevusu olduğu halde jandarma tarafından araç ayarlanmadığı gerekçesiyle randevusuna da götürülmediğini, Ö.'de hastalıklarından kaynaklı olarak gözlerde görme kaybı, kimiz zaman idrarını tutamama, ellerde titreme, sol kulağında %72 oranında işitme kaybı oluştuğunu ve bu durum raporunda da mevcut olduğunu; doktorlar tarafından beyinin son durumu için "patates kökü, mayın tarlası, karınca yuvası" gibi tabirler kullanılarak tümörlerin hızlı çoğaldığının ifade edildiğini, tümörlerin beyin duvarını sarmış durumda olduğunu" aktarmıştır.

- Ağır hasta mahpuslara hastane heyetleri tarafından "Hapishanede kalabilir" raporu verilmesi

5 İhlal

- **C. K., 27.01.2023 tarihinde Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden C. E. adına yazıp, gönderdiği mektubunda;** "Bu mektubu C. E. adlı arkadaşının adına yazdığını, 2022 yılında Şehir Hastanesine götürülerek sağlık kuruluna görüldüğünü, Sağlık kurulunun var olan hastalıklarına karşı doğru düzgün bir inceleme yapmadığını, tetkiklerde bulunmadığını, daha sonra kurulun açıkladığı raporda da "hapishanelerde kalabilir, infazın ertelenmesine gerek yoktur" kararı verildiğini; Cemil Erdem'in 73 yaşında olduğunu ve 27 yıldır hapishane hayatı yaşadığını, zamanında gırtlak kanseri teşhisiyle ameliyat olduğunu, şeker hastalığı ve kolesterolünün olduğunu, bunlara ek olarak unutkanlık gibi başka hastalıklarının da mevcut olduğunu; "Hapishanede kalabilir" hatta "yaşamımı tek başına idame ettirebilir" diye rapor hazırlayanların ve infazın ertelenmesine engel olanların ne kadar "objektif?" tanı koyduklarını açıklamaya/ anlatmaya çalışacağını, çünkü yirmi dört saat yan yana olduklarını ve arkadaşlarının durumunu gözlemleyebildiklerini ve gördüklerini; yanında biri olmadığı takdirde sabahları uyanmasının mümkün olmadığını, kullandığı ilaçları yazamadığını ve kendilerinin yazdığını; maddi-manevi herhangi bir gelirinin söz konusu olmadığını; unutkanlık durumunun giderek daha fazla belirgin hale geldiğini; istemsiz kas hareketlerinin sıklıkla olduğunu, havalandırmada dolaşırken kendi kendine konuşmaları sıklıkla olduğunu, yaşlılığın olabildiğine hissettirdiğini; yakın zamanda Adalet Bakanlığının çıkarmış olduğu "sürekli hastalık-kocama/yaşlılık" gibi durumları olanlara dair infaz ertelemeye dönük yani bir genelgenin söz konusu olduğunu, daha önceki sağlık kurulu raporunda da "sürekli hastalık" tanısı konulduğunu, bu genelge kapsamında C. E.'inde yeniden sağlık kuruluşuna gitmesinin muhtemel olduğunu; isteklerinin C. E.'in hem sağlık durumu açısından hem de yaş dolayısıyla harekete geçilmesi ve dışarıdan gerekli işlemleri/ takibi yaparak müdahil olunmasını istediklerini" aktarmıştır.

- Ağır hasta mahpusların "Hapishanede kalamaz" raporlarına rağmen

tahliye edilmemesi

1 ihlal

- Ağır hasta mahpusların, hastalıklarının son dönemlerine gelmelerine rağmen tahliye edilmemesi,

5 İhlal

- **H. A., 20.02.2023 tarihinde Burhaniye T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Buldukları hapishanede kalan arkadaşları Abdulhalim Kırtay ile ilgili yazmak istediğini, daha önce de (5 yıl önce) durumu hakkında yazdığını, 5 yıl önce ihmallerden dolayı yumurtalarının şişip patladığını, Burhaniye Devlet Hastanesinin hiçbir müdahale bulunmayıp sadece bir ağrı kesici iğne vurularak ve şalvarına bakıp “Nerelisin” diye sorup (Diyarbakırlı olduğunu söylediğini) hapishaneye geri gönderdiklerini, yarasından kan ve iltihap aktığını, nitekim yaklaşık 4-5 gün sonra yara kangrene dönünce acil olarak İzmir’e sevk edilip ameliyat edildiğini; yaklaşık 8-9 ay önce arkadaşlarının tedavisi tamamlandığı gerekçesiyle buldukları hapishaneye geri getirildiğini, bu arada kendisinde ağır kalp yetmezliği, nefes darlığı, yüksek tansiyon gibi hastalıkların da gelişip ileri aşamaya ulaştığını, 75 yaşlarında olup ve 30 yıldır hapishanede olduğunu, buraya geri geldiğinde sonda takılı olduğunu ve vücudu özellikle bacakları ve karnının sürekli şiştiğini, birkaç defa hastaneye gittiğini fakat doğru düzgün bir tedavi yapılmadığını, nitekim bundan dolayı bir hafta önce, daha önceki ameliyat yeri yine şişip patladığını, acil olarak hastaneye götürüldüğünü, hastane yine (5 yıl önceki gibi) 1 iğne vurularak geri gönderildiğini, ne yarasının pansuman edildiğini ne de herhangi bir müdahale yapıldığını, sadece 3 gün sonra doktorun yazdığı iki ilacın (tablet) verildiğini, hapishane revirinin de aynı ihmalkarlığı sürdürdüğünü, açık yaradan kan ve iltihap akmasına rağmen kimsenin bakmadığını, idare nezdinde girişimlerde bulunmaları üzerine kendilerine pansuman malzemesi verildiğini, bu arkadaşlarının şu an yatalak durumda olduğunu, kendi destekleri olmadan yürüyemediğini, en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamadığını, açıkçası ölüme terk edildiğini, hapishane idaresinin yardımcı olduğunu fakat Burhaniye Devlet Hastanesi ve hapishane revirindeki personelin ilgilenmek istemediğini; ihmalin yarattığı basit bir sonucu paylaşmak istediğini, açık yaradan akan kan ve iltihabın yarattığı hijyenik olmayan durumdan kaynaklı arkadaşlarının bir gözünün de şişip kapandığını, yanlarında bulunan bir damlayı kullandıklarını, kendi çabalarıyla yardımcı olmaya çalıştıklarını; 15 metrekairelik yerde 11 kişi kaldıklarını, doğal olarak bu ihmalin kendilerinin sağlığını da riske ettiğini, hapishane idaresinin bu arkadaşlarını iki defa ceza ertelemesi konusu ile ilgili hastaneye gönderdiğini, fakat hem Burhaniye Devlet Hastanesi hem de Edremit Devlet Hastanesi doktorları tarafından “Hapishanede kalabilir” raporu verildiğini, oysa yardım olmadan ayakta duramadığını, üstelik müebbet cezasının bitmesine 3 ay gibi bir süre kaldığını” aktarmıştır.
Abdulhalim Kırtay tahliyesinden kısa bir süre sonra yaşamını yitirmiştir.

- Durumu ağır olan hasta mahpusların tahliye edilmemesi

80 İhlal

- **F. N., 20.01.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde bulunan E. N. için yaptığı başvuruda;** “Abisi E. N.’nin Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yattığını, kendisinin %94 engelli olduğunu, raporlarının bulunduğunu; sol kol, bacak, sol sinir nöronlarının tamamen felç olduğunu, böbrek yetmezliğinin, yüksek tansiyonun olduğunu, kendine bakmadığını, o yüzden tahliye edilmesini istediklerini, İnsan Hakları Derneğinden de bu konularda gerekli girişimlerde bulunulmasını istediklerini” aktarmıştır.

- Ağır şizofren hastalarının tahliye edilmemesi

1 İhlal

- **K. A., 02.12.2023 tarihinde Metris R Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan E. Ö. için yaptığı başvuruda;** “2011 Bakırköy Ruh ve Sinir Hastanesine getirildiğini, daha sonra Tekirdağ 2 Nolu’ya sevk edildiğini, 2006’dan sonra hep Tekirdağ F 1 ve F 2’de tutulduğunu; 3 hafta önce tedavi amaçlı olarak (02.11.2023 tarihinde) Metris R Tipi hapishanesine sevk edildiğini, önceki rahatsızlığı ağır şizofreni olduğunu ve hapishane koşulları nedeniyle böbreğinin birinin çalışmadığını, idrar tutma sorunu yaşadığını, şeker oranı çok yükseldiğini, hatta zaman zaman 700’e kadar çıktığını, bu süreçte çok kilo kaybettiğini, 100 kilodan şimdi 60 kiloya kadar düştüğünü, 6 yıl önce kalp krizi geçirdiğini, ayrıca yüksek tansiyon ve kalp hastalığı da olduğunu, rahatsızlığı nedeniyle düzenli yemek yiyemediğini, tek kişilik hücrede (oda) tutulduğunu; tam teşekküllü bir hastanede tedavisinin yapılmadığını ve 19 yıldır hapishanede olduğunu, 70 yıl yani iki müebbet hüküm verildiğini; ömür boyu bu hastalıkla hapishanede kalmasının mümkün olmadığını; ailesi olarak bir an önce rapor verilip tahliyesini istediklerini, avukatının olmadığını, kendisinin vasisi olduğunu, bir avukat verilmesini, ilgilenmesini istediğini, ağır şizofren ve buna bağlı olarak hapishanede yakalandığı hastalıkları nedeniyle hapishanede kalamayacağını, bir an önce ATK’nın kararı ile serbest bırakılmasını istediklerini” aktarmıştır.
- **B. A., 21.12.2023 tarihinde Eskişehir L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan oğlu S. C. A. için yaptığı başvuruda;** “Oğlunun şu an Eskişehir L Tipi Kapalı Hapishanede kaldığını, 6 yıldır

hapishanede olduğunu, kesinleşmiş 28 yıl cezası bulunduğunu, 18 yaşından önce çocuk olarak hapishaneye girdiğini, şizofren tanısı bulunduğunu ve engelli raporu olduğunu, hapishane idaresine bunu sunmasına rağmen oğlunun tedavi edilebileceği hastaneye sevkini yapılmadığını, ilaçlarını düzenli olarak kullanmadığını, yatarak tedavi görmesi gerektiğini, kendisiyle aynı durumda olanların tahliye edildiğini, kendisine zarar vereceğini söylediğini, oğlunun can güvenliğinden endişeli olduğunu, eşinin de engelli olduğunu ve oğlunun Sincan'a sevkini yapılmasını istediğini" aktarmıştır.

➤ **E. U., 23.01.2023 tarihinde Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde kalan kardeşi E. U. için yaptığı başvuruda;** "Kardeşi E. U.'nun 20 yıldan bu yana hapishanede hükümlü olarak bulunduğunu, çeşitli hapishanelerde tutulduğunu ve olup son olarak Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulmakta olduğunu, kardeşinin şizofreni hastası olduğunu ve birçok hastaneden de bu hastalığına dair alınmış raporlarının da bulunduğunu, ağır hastalığından dolayı Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri genel Müdürlüğü olmak üzere birçok resmi kuruma başvuru yapmış olmalarına rağmen ne serbest bırakıldığını ne de tedavisinin yapılabilmesi için R Tipi Hapishanesine sevki yapılabildiğini; Ocak ayı başında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Af yetkisini düzenleyen genelge kapsamında kardeşinin tahliye edilmesi ve cezasının hafifletilmesi için gerekli girişimlerde bulunulmasını, bunlar sağlanana kadar da Rehabilitasyon Tipi Hapishaneye sevkini yapılmasını istediğini" aktarmıştır.

• ATK tarafından sağlık açısından başka bir hapishaneye sevki uygun görülmesi olmasına rağmen sevk yapılmaması 1 İhlal

• Mahpusun hastaneye sevk edilmemesi ile durumunun ağırlaşmasına neden olunması 1 İhlal

- Engelli ve atak geçirme riski yüksek mahpuslara hücre cezası verilmesi ve infaz edilmesi 2 İhlal
- Atak geçirme riski bulunan ve/veya kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan engelli mahpusların ve ağır hasta mahpusların tek kişilik yerlerde tutulması 12 İhlal
- Hasta ve ileri yaşta mahpusların kaldıkları odada ihtiyaçlarını giderememesi nedeniyle daha genç olanlarla bir arada kalma taleplerinin kabul edilmemesi 5 İhlal
- Nevresim değişimine izin verilmemesi 117 ihlal
- Mahpuslara sağlık gerekçesiyle ihtiyacı olan ortopedik yatak verilme taleplerinin karşılanmaması 6 İhlal
- Deforme olmuş yatakların değiştirilme taleplerinin karşılanmaması 196 ihlal

➤ **M. İ. ile 16.11.2023 tarihinde Bandırma 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** "Hapishanede bulunduğu süre içerisinde idarenin hiçbir mahpusa kullanılmamış yeni yatak verilmediğini, eski ve yıpranmış yatakların verildiğini bu yatakları kendi imkanları ile onardıklarını; yapılan aramada yatakların mahpuslar tarafından onarılmak için dikilmesinin bahane gösterilerek tüm yatakların toplandığını bu nedenle 2 gün yataksız yatmak zorunda kaldıklarını" aktarmıştır.

- Battaniye ve çarşafı el koyma 19 İhlal
- Engelli mahpusların yaşadığı sorunlar 2 ihlal
- Hastane sevklerinde güvenlik görevlileri tarafından kelepçelerin açılmaması ve hekimlerin de açılmasını talep etmemesi (Hastane sevkleri, Muayene, Diş Tedavileri, Ameliyat ve servis odalarında kelepçeli tutulma) 218 ihlal

➤ **E. S., 12.07.2023 tarihinde Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı D. S. için yaptığı başvuruda;** "D. S.'in kızımın böbrek hastası olduğunu ve 2 böbreğinde de taş olduğunu, çok ağrıları olduğunu, hapishane koşullarında tedavisinin mümkün olmadığını, uzun süredir de doktora (hastaneye) tedavi için sevk edildiğinde kelepçeli muayene olmak istemediklerinden kontrol edilmeden geri hapishaneye getirildiklerini, midesinin içtiği ilaçlardan kaynaklı ağrı olduğunu, böbrek ilaçları ve ağrı kesicilerin yanında depresyon ilaçları kullandığını; midesinden 3 defa parça alındığını, kelepçeli muayeneye karşı olduğundan teşhisinin konulmadığını, ağrılarıyla böbrek sancularıyla ve psikolojik depresyonla yaşamını zor koşullarda sürdürdüğünü" aktarmıştır.

➤ **C. Ş., 15.03.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** "29 Ekim 2022 tarihinden beri tutuklu bulunduğu Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde defalarca kez gerek

kampüs içerisinde gerek hastaneler olmak üzere hastaneye sevk edildiğini, Hepatit-B rahatsızlığı gibi sürekli takibi yapılması gereken bir hasta iken bu hastalığın tedavisi için gittiği hem Sincan Kampüs Hastanesinde hem de 13.03.2023 tarihinde Etlik Şehir Hastanesine sevk edildiğini, kendisini muayene etmesi gereken hekimler tarafından meslek etiğine aykırı ve uluslar arası sözleşmelerde işkence olarak tanımlanan kelepçeli muayene dayatmasına maruz kaldığını, öncelikle 02.11.2022 ve 04.11.2022 tarihleri arasında Sincan kampüs Hastanesi Enfeksiyon hastalıkları bölümünde görevli olan hekim tarafından her iki tarihte de ayrı ayrı kelepçeli muayene dayatmasına maruz bırakıldığını, ısrarlı olarak talep etmesine rağmen kelepçelerin çıkarılmamasının söz konusu muayeneler sırasında tedavisinin de aksamasına vesile olduğunu, bu davranış üzerine söz konusu hekim hakkında suç duyurusunda bulunduğunu, Sincan Batı Cumhuriyet Başsavcılığına ve Sağlık Bakanlığına Türkiye'nin taraf olduğu İstanbul protokolünde açıkça işkence olarak tanımlanmasına rağmen Sağlık Bakanlığınca yaptığı suç duyurusuna cevap veren Ankara İl Sağlık Müdürlüğü'nün kelepçeli muayeneyi savunarak "Doktor isterse açar" gibi keyfiyete dem vuran bir açıklama yaparken; Cumhuriyet Başsavcılığına yaptığı suç duyurusunda cevap veren Sincan Kaymakamlığı İlçe Hukuk İşleri Şefliğinin ise "kelepçeli muayene yapıldığını kabul ettiğini ancak tedavinin hala sürüyor olması sebebiyle yapılan uygulamanın etik dışı ve art niyetli olmadığını" kara verdiğini; söz konusu doktorun ileriki muayenelerde ısrarlı talebinin üzerine kelepçeyi çıkartmasının ardından elbette sağlığı söz konusu olduğu için tedavisini sürdürdüğünü, ancak kelepçeli muayene dair herhangi bir yaptırım gerçekleşmediğini, insanın temel hakkı olan sağlık hakkının bu şekilde bir keyfiyetle gasp edilmesi yetmezmiş gibi yetkili mercilerin bu onur kırıcı eylemleri sahiplenmesi ve uygulanan cezasızlık politikaları bu etik dışı ve meslek ahlakına aykırı hareketin tekrarlanmasına cesaret verdiğini; nitekim 13.03.2023 tarihinde maruz kaldığı kelepçeli muayene dayatmasının ilkinden daha vahim bir şekilde nüksettiğini, karaciğer biyopsisi alınmak istemiyle muayene olmak üzere 13:25-13:41 sıralarında odasına götürüldüğü enfeksiyon hastalıkları uzman hekim tarafından kelepçeli muayene dayatmasına maruz kaldığını, kendisini odaya çağıran doktor ile birlikte iki gardiyan ve bir jandarma ile hasta mahremiyetinin alt üst edildiği odada daha ilk anda kelepçelerin çıkarılmasını talep ettiğini, doktorun kendisine "seni zaten muayene etmeyeceğim" demesine karşın, ayak üstü sorular sorduğunu, böyle kendisini rahat ifade edemeyeceğini belirterek yeniden kelepçesinin çıkarılmasını talep ettiğini, bunun üzerine bir hekimden hastasıyla empati kurmasını beklediği o anda karşısında kaşlarını çatarak zaten zor olan ortamı daha da gelecek tavırlar sergilediğini, hekimin kelepçenin çıkarılmasına dair komut vermediğini, jandarmadan kelepçesinin çıkarılmasını istediğinde "öyle bir şey mi var?" cevabını aldığını, yapılan etik değerlere aykırı ve bir işkence olduğunu belirttiğinde hekimin "tartışmanızı dışarıda yapın" diyerek sanki yaşanan şey kendisinden bağımsız geliyormuş gibi hem kayıtsızlığını sürdürdüğünü hem de de zaten yapılmayan muayenenin yapılması ihtimalini de tamamen ortadan kaldırdığını, halihazırda bulaşıcı olduğu bilinen ve değerleri artmış olan hastalığı için yapılacak biyopsi işlemine dair bilmek istediği hiçbir şeyi öğrenemediğini, söz konusu doktorun da biyopsi işlemleri hakkında bilgi vermeden kendisini kan verme birimine yönlendirdiğini, bu işlemin ardından götürüldüğü nezarete yanına gelen gardiyanın "kan sulandırıcı kullanıyor musun?" diye sorduğunu, muhtemelen bu soruyu söz konusu doktorun sordurduğunu, muayenesinde sorulması gereken soruyu tenezzül edip muayene esnasında sormayan doktorun gardiyan aracılığıyla kendisine ulaşmaya çalıştığını, aynı gün içerisinde bir hekimin mesleğinin etik ve ahlaki değerlerini ayakları altına alarak hastanın mahremiyetini göz ardı ederek onur kırıcı ve işkencevari bir yaklaşım sergilemesini ve üstelik muayeneyi 3. Şahıslar üzerinden yapmasına şahit olduğunu, hekim hakkında Sincan Batı Cumhuriyet Başsavcılığına ve Sağlık Bakanlığınca 14 Mart tarihinde suç duyurusunda bulunduğunu, TTB ye de buna dair mektup yazdığını" aktarmıştır.

- Ağır hasta mahpuslara hapishaneler arasında kelepçeli olarak uzun yolculuk yaptırılması 3 ihlal
- Hastane sevklerinde, hastanelerin bodrum katında tutulmaları ve uzun süre kelepçeli olarak bekletilmeleri 1 İhlal
- Hastane sevkinde mahpusların birbirine ve kalabalık bir şekilde kelepçelenmesi ve bu şekilde uzun süre bekletilmesi 10 İhlal
- Ağır içi arama ve insanlık onurunu yok sayana arama biçimleri nedeniyle mahpusların hastane sevklerinin yapılamaması 567 İhlal
- Yapılan test sonuçlarına dair mahpuslara bilgi verilmemesi 3 İhlal

- **Ailesi tarafından, 25.09.2023 tarihinde, Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde S. G. için yapılan başvuruda;** "03.03.2023 Kayseri hastanesinde uyku apnesi testi yaptırdığını, bir gece orda kaldığını, sonuçların da 04.04.2023'te çıktığını fakat sonuçların ona ulaşmadığını, istemesine rağmen eline geçmediğini, kendisinin de talep etmesine rağmen hastaneye gönderilmediğini, tedavisinin tamamlanmadığını, sağlık sorunlarının devam ettiğini" aktarmışlardır.
- **R. A., 03.11.2023 tarihinde Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** "hastanede yapılan tahlillerin sonuçlarının geç iletildiğini ya da hiç iletmediğini,

bunun da ilaçların yazılmamasına, hastalıkların, rahatsızlıkların daha fazla büyümesine neden olduğunu” aktarmıştır.

- Diş tedavilerinin yapılmaması 374 İhlal
 - **E. K. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan görüşmede;** “S. B.’un diş protezi çıkmasına rağmen yapılmadığı gibi var olan şikayetinin de resmi makamlara karşı inkar edildiğini” aktarmıştır.
 - **A. B. ile 17.11.2023 tarihinde Afyon/Bolvadin T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (14 Kişi);** “20 yıl önce takılan diş protezinin değişmesi gerektiği ancak değiştirilmediğini” aktarmıştır.
 - **C. A. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (2 İnfaz Koruma Memurunun kapı önünde, gözetiminde görüşme gerçekleştirilmiştir);** “Genel olarak diş tedavisinin yapılmadığı, kurum içerisindeki revirde yalnızca dolgu ve diş çekme işlemlerinin yapıldığını, diğer tedaviler için hastaneye sevkini gerektiğini, hem hastane sevklerinin süruncemede bırakıldığını hem de hastane sevkinde ağız içi aramaya zorlandıklarını, bu ağız içi aramayı kabul etmediklerinden dolayı hastaneye götürülemediklerini ve sağlık haklarının ihlal edildiğini” aktarmıştır.
 - **İ. C. ile, 11.10.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “2017 yılından beri Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde olduğunu, kalp, şeker ve hipertansiyon hastası olduğunu, 2018 yılından bu yana diş tedavisi talebinin kabul görmediğini, damağının 3/4’ü kaybettiğini, bu sebeple 2022 yılının Aralık ayından itibaren yemek yemekte zorlandığı ve çiğnemekte güçlük çektiğini, ağzında yalnızca 2-3 dişi olduğunu bu dişlerinde sürekli olarak iltihaplanma yaptığını, 2018 yılında mevcut rahatsızlıkları nedeniyle tedaviye götürüldüğünde muayene esnasında kelepçelerin açılmadığını, tedavi sırasında doktor tarafından ayrımcılığa maruz kaldığını” aktarmıştır.
- Gerek hapishane revirlerinde gerek hastanelerde, hasta mahpusların gerçekten tedavi edilmeyip (ağrı kesici gibi) geçici ilaçlarla baştan savılması 558 İhlal
 - **İ. K., 23.01.2023 tarihinde Antalya L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan İ. K. için yaptığı başvuruda;** “Kasım 2022’de sol ayağından ameliyat olduğunu, hapishanede ve hastanede tedavisinin yapılmadığını, sol ayağının kesilme durumu olduğunu ve ayağındaki yaranın 15 santim açıldığını ve hastanedeki doktorun “Kalp damar işi, kalp-damar doktoru, plastik cerrahinin işi” diyerek tedavisini yapmadığını” aktarmıştır.
- Hasta mahpusları revire geç çıkarılması, revirlerden polikliniklere ve polikliniklerden 3. basamak sağlık hizmetlerine sevk işlemlerinde uzun sürelerle sıra beklenmesi 790 İhlal
 - **A. K. ile, 31.01.2023 tarihinde Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Yakın zamanda 15 gün yatalak hasta olduğunu, çok şiddetli olarak belden aşağısında ve göğsünde ağrı hissettiğini, acile götürüldüğünü ancak kalp rahatsızlığı olmadığı anlaşılınca hiç ilgilenilmeyip ağrı kesici yapılarak geri gönderildiğini, şikayetlerinin devam ettiğini ancak hastalığının ne olduğunu bilmediğini; revire ayda sadece 1 kez çıkma haklarının olduğunu; ilaç kullanıyorlarsa ilaç bittiğinde revire çıkıp yazdırmak zorunda olduklarını, dolayısıyla o ay içinde başkaca şikayeti olsa bile “hakkımı kullandın” denilerek revire çıkmalarının engellendiğini” aktarmıştır.
- Hastane sevklerinin geç yapılması ya da hiç yapılmaması 675 İhlal
- Hastanelerde bulunan mahkum koşullarının sağlıksız olması 2 ihlal
- Hastanelere sevk edilen ve yatan mahpuslara dair ailelerine bilgi verilmemesi 4 ihlal
- Hastanelerde mahpuslara sağlık personeli tarafından ırkçı ve ayrımcı 2 ihlal
- yaklaşımlar 2 ihlal
- Havalandırması olmayan Yüksek Güvenlikli Hapishanelerde tek kişilik odalarda çamaşırların oda içinde kurutulması (akciğer rahatsızlıkları ve romatizma rahatsızlıkları meydana gelmesi riski) 222 ihlal
 - **M. C. Y. ve R. T., 04.07.2023 tarihinde Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdıkları ve tarafımıza 17.07.2023 tarihinde ulaşan mektupta (80-90 siyasi mahpus olduklarını belirtmiş);** “kaldıkları odaların dar ve hiçbir şekilde güneş almadığını, içerisinde sürekli rutubetli ve nemli olduğunu, hava sirkülasyonunun olmadığını, içinde yaşadıkları koşulları daha da adeta daha da zorlaştırmak ve yaşanılmaz kılınmak istemesine bir buçuk ay kadar önce odalarının penceresine sık örgülü tel örgüsü çekildiğini, bunun hiçbir hukuki alt yapısı bulunmadığı gibi siz yapın kanunlar arkanızdan gelsin anlayışıyla kaçak hareket edildiğini, bu durumun yaşam alanlarını büsbütün sağlıksız

bir hale getirdiğini, müstakil bir havalandırmaları olmadığı için pencerelere tel örgüsü çekilene kadar yıkadıkları kıyafetleri elbise askılarına asarak pencere korkuluklarına iliştmek suretiyle kurutmaya çalıştıklarını, fakat pencerelere tel örgüsü çekilmesi ile birlikte bu olanağında ellerinden alındığını, elbise yıkamak temizlik yapmanın kendileri için problem haline gelmeye başladığını, elbise yıkayamadıklarını, kıyafetlerini kurutamadıklarını, kuruması için pencere korkuluğuna üst üste atmak zorunda kaldıkları elbiseleri düzenli bir şekilde serilmedikleri, hava almadıkları ve güneş görmedikleri için bir süre sonra kokmaya başladığını, bunun da sağlık sorunlarına yol açtığını” aktarmıştır.

- Klozet ihtiyacı olan mahpusların taleplerinin karşılanmaması 1 ihlal
 - **D. S. T. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan görüşmede;** “Ayağında platin olduğunu, birçok kere hastaneye gitmesine rağmen doktorların “fizik tedavi görmesi gerektiği ancak kendisini mahkum olduğundan dolayı tedavi etmeyeceklerini” beyan ettiğini, bu nedenle hapishanede görevli doktorun da artık sevk işlemi yapmadığını; bacasında platin olduğundan alaturka tuvaleti kullanmadığını, bu nedenle klozet ihtiyacı olduğunu, hapishane idaresi tarafından bu ihtiyacının karşılanmadığını” aktarmıştır.
- Kovid Hastalığı bulaşısı 4 ihlal
- Mahpus sayısındaki artış nedeniyle koğuşların aşırı düzeyde kalabalık olması 168 ihlal
 - **F. Ö., 07.08.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden yaptığı başvuruda (Başvurucu tahliye olduktan sonra yaşadığı sorunları aktarmıştır.);** “Kaldığı koğuşun 8 kişilik olmasına rağmen 16 kişiye kadar çıktığı zamanlar olduğunu, bu zamanlarda ek 3 ranza koyduklarını, buna rağmen nöbetleşe uyumalar olduğunu, bazı arkadaşlarının kendisi de dahil yerde yatmak zorunda kaldıklarını, Kayseri’nin çok soğuk olmasından dolayı bu durumun kendilerini hasta ettiğini” aktarmıştır.
 - **İ. S., 13.11.2023 tarihinde Bandırma2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta (Kendisi ve imzası olanlar toplam 17 kişi);** “Buldukları hapishanenin mimari yapısının tehdit olduğunu, T tipinin resmi olarak içinde altı üstlü 5 ranzanın bulunduğu azami 10 kişinin kalabileceği, koğuşlardan oluştuğunu, ancak bu hapishanede hiçbir zaman buna riayet edilmediğini; dahası koğuş demirbaş olmayan, takılıp sökülebilen portatif ranzaların koğuşlara yerleştirilip yerlerin daraltıldığını, fakat ranzalar ve dolapların sabit olmadığından bunları adeta fizik yasalarını zorlayarak koğuşlarda bazen 18 bazen de 20 kişinin kalacağı şekilde yerleştirdiklerini; bir süre önce ranza ve dolapların sabitlendiği öğrendiklerini, 2 Kasım 2023’te ya getirildikleri C-10 koğuşunda ranzaların ve dolapların sabitlendiği gördüklerini, yapılan düzenlemenin toplu yaşam ihtiyaçlarına aykırı bir mahiyette olduğunu; 10 kişinin, 5 altı-üstlü ranzada kalabileceği koğuşa, bütün koğuşu kapatacak şekilde 18 kişinin kalacağı altı üstlü 9 ranzanın yere sabitlenip, 10 dolabın yerine 18 dolabın yere sabitlendiğini” aktarmıştır.
- Koğuşların ısıtılamaması ve/veya kaloriferlerin kısıtlı yakılması 5 ihlal
- Koğuşların ve odaların güneş görmemesi nemli ve kirli olması 50 ihlal
- Hapishane ortak alanlarının, koridorların, aydınlatma boşluklarının temizlenmemesi 4 ihlal
- Hasta mahpusların güneş ışığı alan odalara geçirilme taleplerinin kabul edilmemesi 5 ihlal
- Mahpusların gün ışığından yeterince faydalandırılmaması, havalandırma hakkının kısıtlanması (saat kısıtlanması), havalandırma kapılarının geç açılması ve erken kapanması 121 ihlal
- Pencerelerin sık tek örgülerle kapatılması, hava ve gün ışığının girişinin engellenmesi 129 İhlal
- Ağırlaştırılmış müebbet hükümlülerinin kaldığı koğuşlarda mutfak tezgahı
- olmadığından bulaşıkları, tuvalet ve banyo bölümünde yıkamak zorunda kalmaları 7 İhlal
- Mahpusların hastalıkları nedeniyle il hapishaneleri ve/veya tam teşekküllü hastanelerin bulunduğu yerlere sevk taleplerinin karşılanmaması 5 İhlal
- Hasta mahpusların sağlık sorunları nedeniyle, iklim koşulları uygun hapishanelere sevk taleplerinin karşılanmaması 1 İhlal
- Mahpuslara sağlık malzemelerinin (korse, dizlik, korse, ortopedik yastık ve diğer malzemelerinin) verilmemesi 6 ihlal
 - **Ş. B. ile 17.02.2023 tarihinde Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Bel fitiği rahatsızlığı bulunduğunu, yanında getirmiş olduğu ve Batman Devlet Hastanesi’nce kendisine

yazılan bel korsesinin verilmediğini” aktarmıştır. Avukatlar tarafından hapisane idaresi ile bu husus görülmüş olup, hapisane doktorunun mahpusu muayene ettikten sonra korsesini alabileceği aktarılmıştır.

- Biyopsi yapılması gerekmesine rağmen yapılmaması 1 İhlal
 - **M. S. Y., 09.11.2023 tarihinde Malatya/Akçadağ T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi M. A. Y. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi M. A. Y.’nın 04.05.1994 tarihinden beri hapisanede olduğunu, bu süreçte çeşitli hapisanelerde tutulduğunu, şu an Malatya Akçadağ Kapalı Hapishanesinde hükümlü olarak tutulduğunu; kardeşinin uzun zamandır ağır hastalıklarının bulunduğunu, hapisaneye girmeden önce tüberküloz hastalığı geçirdiğini, hapisaneye girdikten sonra da çeşitli hastalıkların oluştuğunu, hapisanede böbrek rahatsızlıkları meydana geldiğini, bundan dolayı idrar yollarında rahatsızlıklarının bulunduğunu, idrarını yapmakta çok zorlanmakta olduğunu, sık sık göğüs ağrıları çektiğini, çok şiddetli öksürdüğünü, boğazında bir şişkinlik oluştuğunu, bu hastalığından dolayı Malatya İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesine gittiğinde boğazındaki şişkinlik için kanser tanısı konulduğunu, doktor tarafından “biyopsi yapılması gerektiğinin” söylendiğini, ancak biyopsi yapılmadan hapisaneye geri götürüldüğünü, kardeşinin gözlerinde görme kaybı bulunduğunu ve yazı okuyamadığını; kardeşinin yemek de yiyemediğini, yemek yediğinde vücudunda yara ve kızarıklar oluştuğunu, bu sebeple aşırı derecede kilo kaybettiğini, şu an yaklaşık 45 kiloya kadar düştüğünü; en son 08.11.2023 (dün) tarihinde kendisini ziyaret ettiğinde hastalıkları sebebiyle yürümekte zorluk çektiğinden dolayı arkadaşları kollarına girerek kendisini götüre getirdiklerini, götürüş esnasında kendisinin çok hasta olduğunu gördüklerini; kardeşinin çok ağır hasta olduğunu, kendisini her an kaybedebileceklerini, yaşamından endişe duyduklarını; kardeşinin ağır hastalıklarından dolayı hapisanede yaşamasının mümkün olmadığını, bu konuda kardeşinin derhal hastaneye kaldırılıp tedavi işlemlerinin yapılması ve infazının ertelenmesi için derneğimizden ilgili girişimlerde bulunulmasını talep ettiğini” aktarmıştır.
- Mahpusların endoskopi ve kolonoskopi randevularına götürülmemesi 2 İhlal
- Tedavilerin kesintiye uğratılması, yaptırılmaması 2 İhlal
- Muayene sürelerinin kısa olması 14 ihlal
- Hasta mahpusların ilaçlarının değişimi ve muadili ilaçların sağlıklarını olumsuz etkilemesi, yan etki yapması 3 İhlal
- İlaçların verilmemesi ya da eksik verilmesi 15 İhlal
- Mahpusların farklı bir hapisaneye sevkleri esnasında ilaçlarının verilmemesi 1 İhlal
- Ameliyat olması gereken mahpusların ameliyatlarının yapılmaması ve engellenmesi 15 İhlal
- Ameliyatın tam yapılamaması 1 ihlal
- Açık hapisane hükümlüsünün, izinde iken hastane tarafından tedavisinin yapılmaması 1 İhlal
- Hastalığa teşhis konulamaması 1 İhlal
- Mahpusların hapisane koşullarından kaynaklı ameliyat olmayı istememesi (bakım, hijyen, beslenme vb. problemlerden kaynaklı) 2 İhlal
- Mahpusların gözlük ihtiyacı için ödeneğin karşılanmaması 1 ihlal
- Protez göz takılması talebinin karşılanmaması 1 ihlal
- **G. T., 22.06.2023 tarihinde Bodrum S Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Sağlık koşullarının gündemde tutulmasını istediğini; Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesine gittiğini, sol gözüne protez takılması için sağlık kuruluna çıktığını, bunun sonucunda sağlık raporunu aldığını; ancak Muğla Eğitim ve Araştırma hastanesinin, sol gözüne protez takılması için ve bu hastanenin ve bu hastanenin göz protezi takılması koşullarının uygun olmadığını, el vermediği için ve bundan dolayı sol gözüne protez takılması için uygun hastaneye sevkimin yapılmasını istediğini; sağlık raporunu ekte gönderdiğini, adına gerekli olan girişimlerin başlatılmasını istediklerini; bu mesele ile ilgili Adalet Bakanlığına bir dilekçe yazdığını, sağlığı ve protez işini uygun olan bir hastaneye sevk işlemimin başlatılmasını istediğini” aktarmıştır.
- Böbrek hastası mahpusa kolostomi torbasının eksik verilmesi 1 ihlal
- Tekli ring araçlarıyla sevkler hastane sevklerinin yapılması 111 ihlal
- Ring araçlarının kirli olması 54 İhlal
- **F. İ. ile 20.12.2023 tarihinde Yozgat 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Hastaneye götürülürken tekli ring aracıyla götürüldüklerini, tekli ring araçları nedeniyle

hastaneye götürülürken çok fazla vakit kaybedildiğini ve tekli ring aracında sorunlar yaşadıklarını, tekli ring araçlarının kirli ve dışkı koktuğunu” aktarmıştır.

- Sıcak havalarda ring araçlarında klimaların açılmaması 4 İhlal
 - **Ş. D., 17.07.2023’te Sincan 1 nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Hastaneye götürüldüklerinde araçların klimalarının o havasızlıkta ve kızgın sıcakta tasarruf adı altında açılmadığını ve haliyle rahatsızlananların olduğunu” aktarmıştır.
- Mahpusların, farklı suç gruplarıyla hastane sevklerinin yapılması ve güvenlik riskleri 22 İhlal
- Paspas ve Çek-pas saplarının kesilerek verilmesi (Bel fitiği ve fiziksel rahatsızlığı olanların sağlığını etkilemekte) 7 ihlal
- Sigara içilmeyen odalara geçme taleplerinin kabul edilmemesi 7 İhlal
 - **S. A., 24 Mayıs 2023 tarihinde Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesindeki babası E. S. için yaptığı başvuruda;** “Babası E. S.’in Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesinde kaldığını, astım hastası olduğu için sigara içilmeyen koğuştan açtırmaya çalıştıklarını, açmak istemediklerini, Cimere şikayet ile açtıklarını, babasının 3-4 gün o koğuştan kaldığını, televizyon, masa gibi hiç bir şeyin olmadığını, televizyon parası yolladıklarını ve babasının aldığını, daha sonra odaya 5 Tokatlımın geldiğini, ilerleyen zamanlarda “babası kantinden onlara zorla istek yaptırıyormuş, televizyon baktırmıyormuş, Cumhurbaşkanına hakaret ediyor gibi” hitamlarda bulunulup koğuştan soruşturma başlatıldığını, koğuştan dağıtıldığını; babasının paraya ihtiyacı olmadığını, televizyonu da kendine ses olsun diye aldığını, babasının çok televizyon izleyen biri olmadığını ve devlet büyüklerine de asla böyle saygısızlık yapacak bir insan olmadığını, babasının üstüne iftara atıldığını, zaten o kişinin de oradakilere zorla dilekçe yazdırıldığını anlaşıldığını; hapishane müdürünün babasına “Ben burada olduğum sürece burada sigara içilmeyen koğuştan sana açmam” dediğini, babasına psikolojik baskı yapıldığını, bir çözüm yolu bulamazsa canına kıyacağından bahsettiğini, babasıyla normal konuşmadığını, artık psikolojisinin bozuk durumda olduğunu, hem sağlığından hem can güvenliğinden şüphe ettiğini” aktarmıştır.
- İçme suyuna, temiz kullanım suyuna, sıcak suya erişim problemleri ve suyun kotalı olarak verilmesi 364 İhlal
 - **F. Ş., 16.08.2023 tarihinde Elazığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Hapishanede içme suyunu kantinden aldıklarını, ancak artan fiyatlardan dolayı birçok arkadaşlarının içme suyu alamadığını, bunun için arıtma sistemi getirilmesini talep ettiklerini” aktarmıştır.
- Kullanım suyunun kirli, paslı ve kireçli olması 173 İhlal
 - **R. B. ile 31 Ağustos 2023 tarihinde Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Çok büyük bir su sorunu yaşadıklarını, Bakanlığa su ile ilgili başvuru yaptıklarını, başvuruya 3 Nisan’da cevap verildiğini verilen cevapta “Suyun temiz olmadığını, suyla ilgili arıtma sisteminin ihale edildiğini, ihaleden sonra mahpuslara haber verileceğini, ihale tamamlanana kadar suyu kullanmamaları gerektiğinin” söylediğini ancak bu sürenin ne kadar olacağını mahpuslarca bilinmediğini, Mayıs ayındaki avukat görüşünde de belirttiği üzere idarenin de suyun kullanılmasını söylemediğini, İl Sağlık Müdürlüğüne başvuru yapıldığını ancak kendilerine cevap vermediğini, ancak Bakanlığa yapılan başvurudan önce idarenin kendilerini uyarmadığını, sağlık ile ilgili bir konuda bütün mahpuslara yalan söylendiğini, suyun içilemeyeceğini ve kullanılamayacağını idarece bilindiğini, buna rağmen mahpuslara kullanılabileceğinin söylendiğini, şuan suyun kireçli olduğunu ve içilemediğini, idarenin ise “arıtmanın yapıldığını, sorunun giderildiğinin” söylendiğini ancak mahpusların kantinden parayla su almak zorunda olduğunu, her gün 10 litre su almak zorunda olduklarını ve bunun maddi olarak mahpusları zorladığını” aktarmıştır.
- Diyet yemeklerinin verilmemesi 142 ihlal
- Çölyak hastası olan haslara uygun beslenme sağlanmaması 1 ihlal
 - **F. E., 31.07.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Çölyak hastası olduğunu, ömür boyu bu hastalığı taşımak zorunda olduğunu, glütensiz yaşamak zorunda olduğunu aksi takdirde ölümlerle sonuçlanacağını, yemeklerinin açık hapishaneden geldiğini, kendisine gelen yemeklerin hepsinin glütenli olduğunu, yemeklerden dolayı defalarca 112 acil servisinin müdahalesinin

olduğunu, en son 21.07.2023, Saat 18:30 civarında gelen yemeğin içinden arpa şehriyesi çıktığını ve o yemeklerden dolayı 112'nin çağrıldığını, acil müdahale ettiğini, doktorun reçeteyle yazdığı glutensiz bisküvinin de kantinden temin edilemediğini, bu sağlık sorunu için yapmış olduğu tüm başvurulara rağmen çözüm olmadığını" aktarmıştır.

- Beslenme hakkı ihlali (Yetersiz iye bedelleri, yemeklerin kalitesiz ve besin değerinin düşük olarak verilmesi, saatlerinde getirilmemesi) 727 ihlal
 - **F. T., M. A., S. K., 10.04.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** "Hasta mahpuslara gelen yemeklerin niteliğinin düşük olduğunu (yağlı vb.) olması gibi sağlığa daha fazla zarar veren türden olabildiğini; bir başka konunun ise sağlıklı yaşamlarını desteklemek için ek tüketim ürünlerinin (protein, vitamin vb.) karşılanması için özgünlükleri göz önüne alınarak belirlenmesinin gerektiğini, oysa yaşlı ve hasta olan mahpusların tüm ihtiyaçlarının kurum tarafından karşılanması gerekirken bu anlamıyla bu mahpusların ekonomik koşullar altında gerekli ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını, tek kaygılarının son süreçte hapishanelerde yaşanan ölümlerin önüne alınmazsa artma olasılığının olduğunu, bunlara sebebiyet veren yanlış tedavi ve koşullarla birlikte yanlış politikalar olduğunu" aktarmıştır.
- Yemeklerden yabancı madde çıkması 43 ihlal
- Yemeklerin saatleri dışında getirilmesi 47 İhlal
 - **C. A. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (2 İnfaz Koruma Memurunun kapı önünde, gözetiminde görüşme gerçekleştirilmiştir);** "Yemeklerin porsiyonların çok az olduğunu ve yemek saatleri dışında yemeklerin getirildiğini, akşam yemeğinin saat 14:00 da getirildiğini, idareye başvurulduğunu ancak idarenin de yemeklerin açık hapishaneden getirildiğini, bu konuda idarenin muhatap olmadığını ve sorumluluk alamayacağını" aktarmıştır.
- Vejetaryen yemek hakkının kullandırılmaması veya eksik verilmesi 12 ihlal
- Metal tabak, çatal, kaşık ve karavanaların yerine plastik veya köpük malzeme verilmesi, bıçakların ince alüminyumdan mamul olarak verilmesi 100 İhlal
- Hapishanelerde yemekten kaynaklı zehirlenme meydana gelmesi 15 İhlal
 - **A. B., 17.06.2023 tarihinde, Düzce T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan babası R. B. için yaptığı başvuruda;** "Dün idare tarafından verilen yemekten kaynaklı (pilav, cacık, nohut, revani) odada bulunan 8 kişi zehirlendiğini, durumu ağır hisseden 4 kişi Resul Baltacı, Sinan Tutmaz, Tevfik Altun ve Fikret Karakoç'un hastaneye kaldırıldığını ancak burada da sadece serum verilip geri gönderildiklerini, odada bulunan her 8 kişide de bulantı, kusma, ishal ve ateş gibi etkilerin sürdüğünü ve herhangi bir tedavinin olmadığı belirtildiğini, ayrıca sadece kendilerinin değil, yemeği yiyen herkesin zehirlendiğini, belirttiğini, Düzce Valiliğinin de konuya ilişkin 15 kişinin hastaneye kaldırıldığını açıkladığını" aktarmıştır.
- Temizlik ve hijyen malzemelerinin idare tarafından verilmemesi 100 İhlal
- Uyuz salgını meydana gelmesi ve önlem alınmaması 2 ihlal
 - **M. Ç., 07.06.2023 tarihinde Urfa/Hilvan Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan müvekkili E. K. için yaptığı başvuruda;** "Hilvan Kadın Kapalı Hapishanesinde tutulan müvekkili Esra Kılıç'ın ailesinin "müvekkilinin yaklaşık 2 haftadır uyuz salgın hastalığına yakalandığını, hapishane idaresine bu durumu defalarca belirtmelerine rağmen kendisine ilaç, şampuan vb. hastalığı geçirecek hiç bir şey verilmediği gibi ailesinin göndermek istediği tedavi ürünlerinin de hapishaneye alınmayacağını" söylediğini; müvekkilinin ailesinin aktardığı bilgilere göre "Müvekkilinin uyuz salgını nedeniyle vücutlarında gelişen kaşıntı hissi ile hareket ettikleri için vücutlarında kanamaya varacak yaralar oluştuğunu" söylediğini; vekili sıfatıyla müvekkili Esra Kılıç'ın içinde bulunduğu bu sağlıksız ortamın sona ermesi için derneğimizden destek talep ettiğini" aktarmıştır.
- Hapishanelerde böceklenmeye karşı yeterli ilaçlama yapılmaması 89 İhlal
 - **S. B., E. G., M. D., E. K., M. K., A. E., H. D., 05 Temmuz 2023 tarihinde Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** "hapishanede böceklere karşı yapılan ilaçlamanın yüzeysel

yapıldığını, uzun mesafe aralıklarla yapıldığından hiçbir etkisi bulunmadığını, özellikle sadece mutfak prizine şırınga yardımıyla 1 ml olmayan bile olmayan ilca sıkılıp gidildiğini, olaya geniş bir perspektiften bakıldığında kaldıkları odanın sadece mutfaktan ibaret olmadığını, özellikle yatakhane kısmında hamamböcekleri eşyalarının ve elbiselerinin arasında cirit attığını, personele iletmelerine rağmen kimsenin umurunda olmadığını, hijyen şartlarının yokluğuyla birlikte çeşitli hastalıklar için zemin doğduğunu” aktarmıştır.

- Koğuştta yılan ısırması 1 İhlal
- Vantilatörlerin yeterli sayıda verilmemesi, klimaların verilmemesi 138 ihlal
- Psikolojik rahatsızlıkları olan mahpuslara disiplin cezaları verilmesi 4 ihlal
- Ağır psikolojik rahatsızlıkları olan mahpusların tedavilerinin yapılmaması ve tahliyelerinin sağlanmaması 15 İhlal
- Psikolojik rahatsızlıkları olanların ve intihara meyilli mahpusların tek kişilik yerde tutulması 2 ihlal

M. Ş., 03 Mayıs 2023 tarihinde Konya E Tipi Tipi Kapalı Hapishanesindeki oğlu A. E. Ş. için yaptığı başvuruda; “Psikolojik tedavi gören, intihara meyilli oğlunu 3 gün hücreye kapattıklarını, Akıl Hastanesinin epikriz raporlarının elinde olduğunu, Akıl Hastanesinde bir ay içinde iki kez yatarak tedavi gördüğünü, hapishane sağlık koşullarının iyileştirilmesi için ilaçlanmasını, sağlığı bozulan, tutuklu ve hükümlülerin tedavilerinin yapılmasını istediğini” aktarmıştır.

- Psikolojik rahatsızlıkları olan mahpusların tekli odada kalma taleplerinin kabul edilmemesi 1 ihlal
 - **M. G., Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı ve 07.08.2023 tarihinde ulaşan mektubunda;** “24 yaşında olduğunu ve 5 yıldır hapishanede olduğunu, müebbet hapis cezası aldığını, önünde daha uzun yıllar olduğunu, dışarıda gelen sağlık problemlerinin burada da devam ettiğini, psikolojik sinirsel sorunlarının olduğunu ve bu sebepten dolayı çeşitli psikolojik ilaçlar kullandığını, kalabalık ortamda cezasını sağlıklı bir şekilde infaz edemediğini, tekli odalarda kalma taleplerinin karşılık bulmadığını, kurum yönetimine bu konu ile ilgili defalarca söylemesine rağmen kendisini tekli odalara vermediklerini, ayrıca tekli odalarda kalabilmek için rapor almak istediğini, rapor alabileceği ilgili kurumlara da gönderilmediğini, gerek bulunmuş olduğu ilin Cumhuriyet Başsavcılığına, gerekse kurum yönetimine defalarca dilekçe yazmasına rağmen bir sonuç alamadığını, korku panik içerisinde olduğunu ya kendine ya da diğer mahpuslara zarar vermektan korktuğunu, kendisinin tekli odalarda kalmasını sağlayacak şekilde rapor alabilmesi için kendisine yardımcı olunmasını istediğini, ailesinde bu konuyla ilgili mağdur durumda olduğunu” aktarmıştır.
- Ambulansa binen mahpuslara Jandarmanın TC. numarası sorması ve bilmeyenlere hakaret etmesi 3 ihlal
 - **S. A. ile 23.06.2023 tarihinde Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “ambulansa götürülürken jandarmanın mahpusların yanına gelerek “biz kabul edersek jandarma izin verirse götürürüz.” dediğini, jandarma kabul etmezse ambulansla götürülemediklerini; jandarmanın ambulansa biner binmez mahpuslardan TC kimlik numaralarını sorduğunu, mahpusların da TC kimlik numaralarını ezberlemediğini, bu nedenle jandarmanın sürekli “siz vatan hainisiniz hangi memlekette yaşıyorsunuz, bir de TC’nizi bilmiyorsunuz, TC’sini bilmeyenleri götürüyoruz” dediğini, ambulansa bindirilen her mahpusun aynı olayı yaşadığını, aynı şekilde bu olayın yaşatıldığını, kendisi, mahpuslarda A. A. ve M. S. F.’in her hafta hastaneye götürüldüğünü, bu 3 mahpusun da aynı sorunları aynı şekilde yaşadığını, bu 3 mahpusun da çok kötü hallerde baygın şekilde ambulansa götürüldüğünü ancak her hafta bir buçuk saat ambulansla gitmek için jandarmayla tartıştıklarını” aktarmıştır.
- Hastanelerde sağlık personelinin ayrımcı söylem ve davranışları 1 İhlal

Uluslararası mevzuat devletlerce özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin yaşam hakkı konusunda devletlere pozitif yükümlülükler yüklemiştir. Devletler, özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin sağlığa erişim hakkı konusunda özgür bireylerle eşit şartlarda bulunmasını sağlamakla yükümlüdürler. 5275 sayılı infaz kanunu ve ilgili yönetmelik BM Mandela Kuralları’na ciddi oranda uyumsuzluk göstermektedir.

Hasta mahpusların “Sağlığa Erişim Hakkı” ve “Yaşam Hakkı” konusunda taleplerimizi sıralayacak olursak;

1. Halen hapishanelerde bulunan ağır hasta mahpusların tümü tam teşekküllü herhangi bir hastane raporuna istinaden derhâl salıverilmeli, tedavileri ailelerinin yanında sürdürülmeli ve sağlık sigortası devlet tarafından karşılanmalıdır;
2. Adli Tıp Kurumu sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi raporlarında son ve tek merci olmaktan çıkarılmalıdır. Adli Tıp Kurumu siyasal otoritenin baskısına göre değil tıp bilimi ve etiği doğrultusunda kararlar vermelidir.
3. Sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi kararlarında cumhuriyet savcılarının takdir yetkisi kaldırılmalı, hastanelerin verdiği raporlar esas alınarak cezaların infazları ertelenmelidir;
4. Hasta mahpusların infaz ertelemesi önündeki “toplum güvenliği bakımından tehlike” kriteri kanundan çıkarılmalıdır;
5. Hasta mahpusların infaz ertelemesinin önündeki engel teşkil eden infaz kanununun 25. maddesindeki “infaza ara verilemeyeceğin”e dair düzenleme ile 107. maddenin 16 fıkrasındaki düzenleme kaldırılmalıdır;
6. AİHM’in Kaytan-Türkiye kararı uyarınca mahpusların müddetnamelerinde yaşları ve sağlık durumları dikkate alınarak tahliye olabilecekleri uygun bir tarih yer almalıdır;
7. AİHM’in Gülay Çetin- Türkiye kararında belirttiği hususlara uyulmalı, hasta mahpusların tahliye edilmemesinin AİHS’in 3. maddesinin ihlali olduğu hatırdta tutulmalıdır;
8. Cumhurbaşkanının sağlık sebebi ile mahpusları af yetkisini düzenleyen genelgesi değiştirilmeli, Adli Tıp Kurumu tek belirleyici olmaktan çıkarılmalı, Cumhurbaşkanı ağır hasta mahpuslar ile ilgili yetkisini ayırım gözetmeksizin kullanmalıdır.

HAPİSHANELERDE TEMEL HAKLARA ERİŞİM VE YAŞANAN HAK İHLALLERİ

I. YAŞAM HAKKI

Kutsal ve temel hak olan yaşam hakkı, insan yaşamının korunması hem bedeninin hem de insan psikolojisinin korunması şeklinde gerçekleşmek zorundadır. Bu nedenle yaşam hakkı mutlak olarak koruma altındadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na yer alan m.17/1, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi ve Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi 6. maddesi yaşamın korunmasını hükme bağlar. Kişinin varlığını bedensel ve psikolojik olarak sağlıklı bir bütünlük içinde devam ettirmesine dair tüm haklar cezaevlerinde kalan her birey içinde mutlak olarak geçerlidir. Ancak kapatılmanın ceza verici olmasının dışında da mahpuslar pek çok hak ihlaline uğrayarak biyolojik ve psikolojik olarak tahribata uğramakta ve yaşam hakları korunmamaktadır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Hapishanelerde yaşamlarını kaybeden mahpuslara dair bir veri açıklamadığı için yaşamlarını kaybedenlere dair kısmi bilgimiz olabilmektedir. Bu da ancak basına yansıyan ya da aile başvuruları ile mümkün olabilmektedir.

21 Haziran 2023 tarihinde CHP Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Adalet Bakanlığına 2018'den soru önergesinin verildiği tarihe kadar hapishanelerde kaç mahpusun yaşamını yitirdiğine dair soru önergesi vermiştir. Önergede;

- 1) 2018 yılından önergenin yanıtladığı tarihe kadar yıllara göre ayrı ayrı belirtilmek üzere kaç kişi hayatını kaybetmiştir?
- 2) Yine aynı tarihler arasında hayatını kaybedenlerin kaç hukümlü, kaç tutukludur? Kaç kadın, kaç kadın, kaç çocuktur?
- 3) Yine aynı tarihlerde hayatını kaybeden kişilerin ölüm nedenleri ne olarak kayda geçmiştir?
- 4) Ölüm olayları ile ilgili herhangi bir cezaevi personeli hakkında soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılmış ise sonuç ne olmuştur?
- 5) Ölümün kaç adli vaka kapsamında?
- 6) Adli vakaların soruşturma işlemlerin sonucunda elde edilen sonuç ne olmuştur?
- 7) Soruşturma sonrası sorumlu kişiler hakkında işlem yapılmış mıdır? Şeklinde detay soruları ile cevap istenmiştir.

20.11.2023 tarihli Adalet Bakanlığı cevabında soru içerikleri ayrıntılı cevaplandırılmadan yalnızca toplu sayı verilmiştir.

“Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden; 2018 ilâ 2023 yılları arasında 24/07/2023 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarında eceliyle hayatını kaybeden toplam 2.258 hükümlü ve tutuklu bulunduğu anlaşılmıştır.”

Bakanlık tarafından verilen cevaba göre 5 yıl içerisinde 2.258 tutuklu ve hükümlü yaşamını kaybetmiştir. Ancak mahpusların neden yaşamlarını kaybettiğine dair ayrıca veriler paylaşılmamıştır.

İnsan Hakları Derneği olarak 2018 yılı başından 2023 yılı sonuna kadar 522 mahpusun yaşamını yitirdiğini tespit edebildik. Adalet Bakanlığının vermiş olduğu rakamın ancak %23’ü kadarı ile bildiğimiz olabilmektedir.

Türkiye hapisanelerinde tespit edebildiğimiz kadarıyla 2023 yılı içerisinde en az 42 mahpus yaşamını yitirdi. Ancak, hapisanelerdeki tüm hak ihlallerinde olduğu gibi yoğun bilgi/veri eksikliği nedeniyle gerçeğin bunun çok üzerinde olduğunu belirtmek gerekir.

- 1 mahpusun ölüm nedeni bilinmiyor.
- 3 mahpus ateşli silahla öldürülmüştür.
- 1 mahpus trafik kazası sonucunda yaşamını yitirdi.
- 23 mahpus hastalıkları nedeniyle vefat etmiştir. 23 mahpustan 5’i tahliye edildikten kısa süre sonra vefat etti.
- 10 mahpus şüpheli şekilde yaşamını yitirdi.
- 4 mahpusun intihar ettiği iddia edilmiştir.

Devletlerin, bazı özel koşullar altında, kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamı korumak amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır. Dolayısıyla hapisanelerde intihar vakaları da temel itibarıyla yaşam hakları ihlallerinden biri olarak ele alınmalıdır. Son yıllarda hapisanelerde yaşanan intihar vakalarının artması da hapisanelerde yaşanan hak ihlalleri ile çok yakından ilişkilidir. İntihar vakalarının oldukça fazla olması ve özellikle adli mahpuslar arasında yaygın olması bu mahpusların yaşamış oldukları hak ihlallerinin yoğunluğunu ve koşullarının da insan onuruna aykırılığını ortaya çıkmaktadır. Bu intihar vakalarında önleyici tedbirleri almak, intihara sürükleyen koşulları düzeltmek, şiddet vakalarına karışanlar hakkında soruşturma yürütmek ve sebepleri ortadan kaldırmak gerekmektedir. İntihara sürüklemek suçtur ve TCK madde 84/1 intihara yönlendirme suçunu düzenlemiştir. Ayrıca 3. kişiler bir insanın beden bütünlüğüne zarar vermek suretiyle o kişinin yararını bozacak bir eylemde bulunamaz ve bu suçtur (TCK Madde 81, 82,84 ve 87)

2023 yılı içerisinde intihar girişiminde bulunan ve/veya intihar girişimden bulunacağını beyan eden 5 mahpus başvurusu vardır.

- **M. D., 25.09.2023 tarihinde İzmir/Şakran Kapalı Hapishanesindeki kızı Yeliz Ören için yaptığı başvuruda;** “Kızı Y. Ö.’in 16 Eylül 2022’de eşine karşı öz savunma uyguladığı için 2,5 ay hapis cezası aldığını, Sincan kadın kapalı Hapishaneye getirildiğini; 11-12 Aralık 2022 tarihinde İzmir/Şakran Kadın Hapishaneye kendi isteği dışında sevk edildiğini, 2 tane çocuğu olduğunu, çocuklarından birinin 13 yaşında, küçük olanın ise 6 yaşında olduğunu, Şakran’da üç kez ziyaretine (açık görüş) gittiğini, ikinci kez ziyaretine gitmeden haftalık görüntülü telefon görüşmesinde kendisini gördüğünü, kızının yüzünün, sağ kolunun tırnakla parçalandığını gördüğünü, kızının “kavga çıktığını, koğuştaki bir mahpus kadınla gardiyan arasında çıkan tartışmada kendisinin tanık olarak dinlendiğini, kızının tartışmada mahpusun haksız olduğunu söylemesi üzerine koğuşa döndüğünde bu tartışmaya taraf olmayan bir kadın tarafından saldırıya uğradığını” söylediğini, saldırıyı gerçekleştiren kadının gardiyanla tartışmaya giren kadın mahpus tarafından azmettirildiğini söylediğini; ikinci kez açık görüşe gittiğinde kızının yüz ve kolunda bahsettiği saldırının izlerinin hala olduğunu; 5 ay önce yine kızının aradığını “koğuştaki başka bir mahpus kadın tarafından rehin alındığını ve boğazının cam parçasıyla kesildiğini, zarar görmemek ve ceza almamak için diremediğini, en sonunda gardiyanların kendisini kurtardığını bu olaydan dolayı yargılandığı ve beraat ettiğini, bu olaylar dolayısıyla koğuşunun sürekli değiştirildiğini” söylediğini, bundan yaklaşık 2-3 ay önce son kaldığı koğuştaki beraber kaldığı kadın mahpuslardan birisinin kızına “bu lezbiyendir, lezbiyen koğuşundan geldi, bunu buradan atın” demesi üzerine bu sözü sarf eden kadın ile bir başka kadın mahpusun elbirliği ile kızını gece 24:00 sularında koğuştan atması sonucu kızının “yeter artık” diyerek cam parçasıyla kendi boğazını kesip intihara teşebbüs ettiğini, bu olaydan dolayı 1 gün hücre cezası aldığını, henüz bu cezanın kesinleşmediğini, cezaya kızının itiraz ettiğini ama henüz itirazının sonuçlanmadığını; kızının tahminince kendisine anlatmadığı çok şey olduğunu, telefon dinlendiği için ve hapishane yönetiminin korktuğu için kızının her şeyi anlatmadığını; kaldığı Şakran Hapishanede kötü muamele gördüğünü, psikolojisinin oldukça kötü olduğunu, sürekli cezasının uzadığını; 6 Kasım 2023 tarihinde tahliye olması gerektiğini ancak bu tarihte tahliye olmama ihtimali olduğunu, çocuklarının da psikolojisi annelerini göremedikleri için bozulduğunu, kocasının da kendisiyle ilgilenmediğini, kızının hayatından endişe ettiğini, bu anlamda kızına dernek kanalıyla hukuki yardım talep ettiğini, ekonomik olarak durumunun kötü olduğunu” aktarmıştır.
- **M. Ç. ile 24.11.2023 tarihinde Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “15/03/1991 tarihinde Viranşehir’de doğduğunu, müebbet hapis cezasına çarptırılmış olup halen hüküm özlü olduğunu, 28/09/2023 tarihinden beridir hapis olduğunu, şu anda Kırşehir YGC tipi Hapishanede tekli oda kısmında kaldığını; 2014 yılında Suruç ilçesinde sınırda yüzüne bir merminin isabet etmesi nedeniyle sol taraf çene kemiği dokusunun yok olduğunu, ameliyatlarının yapılması için defalarca başvuru yaptığını ancak Yozgat hapishanesinde tedavisinin tamamıyla yapılmadığını, Ankara Gazi Üniversitesi Hastanesine dış protezinin yapılması için sevk edildiğini, Ankara Gazi Üniversitesi Hastanesinde çene ve diş cerrahisi dış protezi için tedaviye başlanmasına karar verildiğini, buna rağmen Yozgat 1 nolu T Tipi hapishanesine götürüldüğünü, bu nedenle açlık grevine başladığını, açlık grevine başladığı için hücre cezası verilerek hücreye atıldığını; Yozgat 1 Nolu T tipi Hapishanesinde iken 8 Aralık 2022 tarihinde tekli ve kapalı hücrede kaldığından dolayı intihar girişiminde bulunduğunu, bunun üzerine Yozgat Şehir Hastanesi psikiyatri bölümüne sevk edildiğini, sürekli kapalı ortamda kalamayacağına dair psikiyatri raporu aldığını bunun üzerine tek ve sürekli kapalı yerde kalamayacağına dair rapor verilmesi üzerine koğuşa geri götürüldüğünü; Yozgat 1 Nolu T tipi Hapishanesinden Kırşehir YGC Tipi Hapishanesine sürgün edildiğini, psikiyatr raporu olmasına rağmen kendisinin hücre tipi hapishaneye getirildiğini, avlusu olmayan bir yerde yaşamayacağını, durumunun her geçen gün kötüye gittiğini, günde sadece 1,5 saat tek başına havalandırmaya çıkarıldığını, hücrede nefes alamadığını intihar etmek istediğini, bu nedenle 2 defa intihar girişiminde bulunduğunu; bu kapıya vurma eylemi nedeniyle 09/10/2023 Tarihinde 2023/142 Karar sayılı karar ile “Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak” iddiası ile kendisine 3 gün “hücreye koyma” cezası verildiğini ve infazının yandığını, 29.09.2023 tarihinde “intihar” ettiğini, 29/09/2023 tarihinde saat 08:00 sularında kaldığı E-29 hücrelerinde daha önce var olan psikolojik sorunları nedeni ile bunalıma girdiğini, krizler yaşaması sonucunda butona bastığını hatırladığını, odadan çıkarılma talebinde bulunduğunu, 29/09/2023 tarihinde E-29 odasından alınmadığı için krizler geçirdiğini ve kapıya yumrukla vurduğunu hatırladığını, Memurlara da “ya beni öldürün yada beni sürekli kapalı tutulan bu odadan çıkartın” dediğini “Çıkarmazsanız ben kendimi öldürürüm” dediğini ve çıkarılmadığı için bütün hapları yutarak intihar ettiğini, hemen hastaneye kaldırıldığını, 4 gün Kırşehir Eğitim Araştırma Hastanesinde yoğun bakım servisinde kelepçeli halde tutulduğunu sonrasında yine E-29 hücrelerine getirildiğini; intihar girişimi eylemi nedeniyle 10/10/2023 Tarih ve 2023/143 Karar sayılı karar ile “Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak” iddiası ile kendisine 3 gün “hücreye koyma” cezası verildiği; 08/10/2023 tarihinde kendisinin odadan çıkarılmasını istediğini, butona bastığını ataklar geçirdiğini bu nedenle bileklerini kestiğini yine hastaneye kaldırıldığını, bu konu hakkında henüz soruşturma başlatılmadığını; 24/10/2023 tarihinde saat 02:00-03:00 sularında yine ataklar geçirdiğini butona bastığını ve bu sefer Lokal Kapı Paneline Ahizeden bağlandığını “Çıkarmazsanız ben kendimi öldürürüm” dediğini, baş memur ile birlikte 3 memurun kamera ile odaya girdiğini ve kendisiyle konuştuklarını, sakinleştirmeye çalıştıklarını ve çıktıklarını 10 dk. sonra tekrar odaya geldiklerini ellerinde kamera olmadığını ve bir anda kendisini kameranın görmediği sağ en uç kısma götürerek gardiyanın mahpusun boynunu sağ kolunun arasına alarak sıkıya başladığını, boynunu sıkıştırarak nefessiz

biraktıklarını, nefes almakta güçlük çektiğini nefes alamayınca kendisini bıraktıklarını, bu konu ile ilgili suç duyurusunda bulunduğunu ancak gönderilip gönderilmediğini bilmediğini” aktarmıştır.

- **H. K., 19.12.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan oğlu A. K. için yaptığı başvuruda;** “Oğlu A. K.’ın S Tipi Kapalı Hapishanesinde olduğunu, geçen hafta 11.12.2023 tarihinde saat 12.00 civarında kendisini telefonla aradığını ve yaşadıklarını anlattığını “14 gardiyanın ellerini arkadan kelepçeyip yukarı çıkarıp işkence yaptıklarını, elle taciz ettiklerini, yaptıkları işkenceye dayanmadığını ve kendi hayatına son vermek için bileklerini kestiğini, bu gardiyanların sürekli olarak hem sözlü hem de fiziki olarak işkencelerde bulduklarını, oğlu Aytaç Kayacan’ın hayatından endişe ettiğini ve ivedilikle yardım talep ettiğini” aktarmıştır.
- **Ü. Y., 22.12.2023 tarihinde Erzincan L Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Kendisinin %86 Bipolar hastası olduğunu, derdine çare aramak için bazı kurum ve vekillere yazdığını, mecliste Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun gündeme getirdiğini ve Basın toplantısı yaptığını, Rize Hapishane Müdürünün, HDP’li olan vekil Hakkında kendisine gelerek “O PKK’li, sen de mi?” dediğini, sonra kendisine “Vatan haini” dediğini, iki yıldır kameralı bir odada gözlem altında olduğunu ama memurların kendisine hep psikolojik yapmaya başladığını, kendisine verilen psikiyatri ilaçlarını “hepsini altın vuruş yap” dediklerini, “As kendini, kurtar” dediğini ve bir ara kendisini çok kötü bir şekilde dövüp hastanelik ettiklerini, küfür ve hakaret tehdit edip, boğmaya kalktıklarını, avukatların dava açtığını, sonra kendisinin yanına, cinayet mahkumu bir mahpusu verdiklerini, bunu zaten yanına vermelerinin suç olduğunu, kendisinin ona bir şey yapsa ne olacağını, o kişinin kendisine “Gel sana jilet atayım memurlar korkar yaklaşmaz” dediğini, odada kollarını kestiğini, hastaneye kaldırıldığını iki gün sonra kameranın önünde de “Tam olsun aç sırtını arkana da atayım” dediğini, bunların kameralarda mevcut olduğunu, psikolojisinin bozulduğunu, kurumun halı sahasında kendini atletikle astığını, bunların kurum kameralarında mevcut olduğunu” aktarmıştır.

Hapishanede meydana gelen tüm ölüm vakaları önlenabilir ölümlerdir. Gittikçe artan ve süreklileşen hapishanelerde ölüm vakaları için yeterli tedbir alınmalı, sağlığa erişim hakkı sağlanmalı, kişilerin bedensel psikolojik bütünlüklerinin korunması için insan onuruna yakışır tüm koşullar eksiksiz sağlanmalıdır. İnsan Hakları Derneği olarak gerek iç hukukta gerek uluslararası sözleşmelerle garanti altına alınmış olan yaşam hakkının ayrımsız olarak korunmasını ve bu konuda gerekli olan tüm tedbirleri almasını talep ediyoruz. Ayrıca Ceza İnfaz Kurumları sivil toplum kurumlarının denetimine açılmalıdır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun, Kamu Denetçiliği Kurumunun ve Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun denetim mekanizmalarını daha etkin çalışmalarını, siyasi partilerin konuya dair daha çok inisiyatif almalarını talep ediyoruz.

Tablo 4: 2023 Yılında Hapishanelerde Yaşamını Yitirenler [Toplam 42 Mahpus]

SIRA NO	ADI-SOYADI	BULUNDUĞU HAPİŞHANE	ÖLÜM TARİHİ	ÖLÜM NEDENİ
1	Ö.K	Erzincan Açık Hapishanesi	07.01.2023	Ölüm nedeni bilinmiyor.
2	Hamdin Ördek	Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesi	4.01.2023	72 yaşında, Alzheimer hastasıydı. Tahliyesinden 6 gün sonra yaşamını kaybetti.
3	Necip Bulut	Ödemiş T Tipi Kapalı Hapishanesi	17.01.2023	Kalp hastası. Ailesi ile görüşen Bulut, aort damarında sorun olduğunu ve yeniden hastaneye götürüleceğini söyledi. 17 Ocak akşamı saat 20.00 civarında hastaneye gitmek üzere yola çıkan Necip Bulut, yolda giderken kalp krizi geçirdi ve cezaevi aracının içinde hayatını kaybetti. https://kronos36.news/tr/cezaevinde-vefat-eden-khkli-emniyet-muduru-2-ay-yataga-kelepcelenmis/
4	Cengiz Karlı	Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesi	18.01.2023	Kalp Krizi.
5	Kasım Sarıdoğan	Isparta T Tipi Kapalı Hapishanesi	27.01.2023	23 yaşında. Şüpheli ölüm. https://ispartanlik.com/cezaevinde-hayatini-kaybetti-kasim-saridogan-hayatini-kaybetti/
6	Talip Alan	Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesi	7.02.2023	7 Şubat'ta, depremin ertesi günü isyan çıktığı iddiasıyla öldürüldü. Kalbinin üzerine mermi isabet etti. Ailesi tarafından verilen bilgilere göre ayrıca kaburgalarında kırıklar, kolunda da kırıklar olduğu söylendi.

7	Hakan Dernekeçi	Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesi	7.02.2023	7 Şubat'ta, depremin ertesi günü isyan çıktığı iddiasıyla öldürüldü.
8 Bayraktar	Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesi	7.02.2023	7 Şubat'ta, depremin ertesi günü isyan çıktığı iddiasıyla öldürüldü.
9	Beyza Sağ	Denizli D Tipi Kapalı Hapishanesi	16.02.2023	21 yaşında. Kalp krizi iddia edildi. Şüpheli Ölüm.
10	Alparslan Aslan	Maltepe L Tipi Kapalı Hapishanesi	17.02.2023	Koğuşunda ölü bulundu. Şüpheli Ölüm.
11	Sıddık Durğun (Xalê Muhammed)	Elazığ R Tipi Kapalı Hapishanesi	11.03.2023	72 yaşında, ağır demans hastası. Tek başına tutulduğu odada yaşamını kaybetti. Şüpheli ölüm.
12	Abdullah Oran	Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi	19.03.2023	Ölüm nedeni kalp krizi olarak ifade edilmiş.
13	Duygu Koral	Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi	20.03.2023	26 yaşında, intihar ettiği iddia edilmiş ancak vücudunda kesikler ve darp izleri bulunmaktaydı. Şüpheli ölüm.
14	Divali Güzel	Şırnak T Tipi Kapalı Hapishanesi	27.03.2023	Kalp ve böbrek yetmezliği vardı. %91 engelli raporu olmasına rağmen tahliye edilmemişti.
15	Erhan Konuk	Bursa Cezaevi	7.04.2023	Mahkemeye çıkarıldığında kalp krizi geçirerek yaşamını kaybetti
16	Nazmi Arıkan	İzmir Buca Açık Ceza İnfaz Kurumu	9.04.2023	İntihar iddiası.
17	Ufuk Akçekaya	Kırıklar 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi	10.04.2023	İntihar ettiği iddia edildi. Şüpheli ölüm.
18	Neşet Özçelik	Dinar T Tipi Kapalı Hapishanesi	16.04.2023	İntihar ettiği iddia edildi. Şüpheli ölüm.
19	Abdullah Kaynar	Elazığ Hapishanesi	30.04.2023	Cezaevi nakil aracı yolda kaza yaptı, kazada yaşamını kaybetti.
20	Abdulhalim Kırtay	Burhaniye T Tipi Kapalı Hapishanesi	12.05.2023	30 yıllık mahpus, ağır hastaydı, tahliyesinden 51 gün sonra yaşamını kaybetti.
21	Behçet Kaplan	Ahlat T Tipi Kapalı Hapishanesi	16.05.2023	Mide kanseri, 31 yaşında
22	Ömer Can Yavuz	İsparta T Tipi Kapalı Hapishanesi	16.05.2023	İntihar iddiası.
23	Kamil Turanlıoğlu	Elazığ 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi	21.05.2023	Kalp Krizi.
24	Ahmet Rıza Özkan	Trabzon/Beşikdüzü T Tipi Kapalı Hapishanesi	21.05.2023	Kanser Hastası. Hapishanede iken hastalandı, tahliyesinden 1 yıl sonra yaşamını kaybetti.
25	Ali Kara	Rize/Kalkandere L Tipi Kapalı Hapishanesi	29.05.2023	2006 yılında kanser teşhisi konulmuş. 2020 yılında hastanede tedavisi tutuklanmış, tedavisi yarım kalmış. 5 ay sonra tahliye edildi sonrasında yaşamını kaybetti.
26	Kutluhan Söylemez	Rize/Kalkandere L Tipi Kapalı Hapishanesi	29.05.2023	2006 yılında kanser teşhisi konulmuş. 2020 yılında hastanede tedavisi tutuklanmış, tedavisi yarım kalmış. 5 ay sonra tahliye edildi sonrasında yaşamını kaybetti.
27	Bayram Tekin	Sincan Kapalı Hapishanesi	20.06.2023	Hastalıkları nedeniyle vefat etti.
28	Bışar Yazıcı	Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi	8.07.2023	Karaciğer yetmezliği nedeniyle, Diyarbakır'da hastanede yaşamını kaybetti.
29	Ümit Mutlu Akpınar	Denizli D Tipi Kapalı Hapishanesi	8.08.2023	İntihar iddiası.
30	Erhan Baştin	Van T Tipi Kapalı Hapishanesi	19.08.2023	Kanser Hastası.
31	Şakir Turan	Erzincan L Tipi Kapalı Hapishanesi	30.08.2023	Kanser hastası, kaldırıldığı hastanede yaşamını kaybetti.
32	Sinan Ayyıldız	Kandıra Kapalı Hapishanesi	4.09.2023	Kalp Krizi. https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/16356313/cezaevinde-kalp-krizi-geciren-hukumlu-hayatini-kaybetti
33	Mevlüt Karaaslan	İsparta T Tipi Kapalı Hapishanesi	7.09.2023	Kalp Krizi.
34	İsmail Hakkı Erdem	Bursa H Tipi Kapalı Cezaevi	29.09.2023	İntihar iddiası.
35	Yılmaz Özalp	Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevi	1.10.2023	Kalp krizi geçirdi ve hastaneye kaldırıldı. Yoğun bakıma alındı, yoğun bakımda iken infazı erteledi ancak hastanede iken yaşamını kaybetti.

36	Mehmet Selim Onçulu	Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi	7.10.2023	Ağır hasta mahpus. Kalp krizi denilmiş ancak ailesi şüpheli ölüm olarak aktarmış. http://mezopotamyaajansi35.com/tum-haberler/content/view/222041
37	Durmuş Ali Yıldız	Karaman M Tipi Kapalı Cezaevi	17.10.2023	İntihar ettiği iddia edildi. Şüpheli ölüm.
38	Sedat Yamuktu	Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi	8.11.2023	Şüpheli ölüm http://mezopotamyaajansi35.com/tum-haberler/content/view/224199
39	Eyüp Yıldız	Çorum L Tipi Kapalı Cezaevi	20.11.2023	İntihar ettiği iddia edildi. Şüpheli ölüm. Aile başvurusu var.
40	Cemal Tanhan	Bolu F Tipi Kapalı	4.12.2023	Ağır hasta. 6 Kasım'da hastanede yoğun bakımda iken infazı ertelendi. 13 Kasım'da entübe edildi. 4 Aralık 2023'te hastanede vefat etti.
41	Mehmet Güvcin	Şırnak T Tipi Kapalı Hapishanesi	12.12.2023	Kanser hastalığı nedeniyle tedavi için kaldırıldığı Diyarbakır'daki hastanede yaşamını kaybetti.
42	Naif Aybar	Van T Tipi Kapalı Hapishanesi	30.12.2023	Kanser hastası. https://mezopotamyaajansi.net/tum-haberler/content/view/228599

Yaşam hakkı İhlallerine dair başvurular

- **F. T., 24.03.2023 tarihinde Kandıra 1 Nolu Kapalı Hapishanesinde yaşamını yitiren kardeşi Duygu Koral için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi Duygu Koral’ın yaklaşık 2,5 yıldır hapishanede olduğunu, ilk hapishaneye girdiğinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde tutulduğunu ve burada yaklaşık 1,5 yıl kaldığını, daha sonra Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesine gönderildiğini ve orada da yaklaşık 7 ay kaldığını, sonrasında dilekçe vererek Ankara’da yaşayan annelerine yakın bir yer talep ettiğini, ancak Kocaeli/Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesine gönderildiğini ve yaklaşık olarak iki aydır da orada tutulmakta olduğunu, her Pazartesi günü telefon açarak durumunu bildirdiğini; kardeşinin annesini aradığında “beni gardiyan itti, kafamı ranzaya vurdular, dikiş atıldılar” dediğini, aradan iki haftada geçtikten sonra tekrar bir telefon görüşmesinde annesinin “kızım neyin var?” diye sorduğunda da “Boş ver anne üzülürsün, yanıma gelince anlatırım” dediğini, her aradığında da “Bana ters kelepçe takıp, dövüp, koğuşa atıyorlar” dediğini, sonraları anneleri üzüldüğü için söylememeye başladığını; 20 Mart 2023 tarihinde kız kardeşinin telefon görüşme günü olmasına rağmen annesini aramadığını, merak eden annesinin ısrarla hapishane idaresini arayıp görüşmek istediğini söylemesine rağmen bir geri dönüş yapmadıklarını, aynı gün akşam 22.30-23.30 arasında hapishaneden annesini aradıklarını ve “Kızınızı intihar etti” dediklerini, annesinin de kendisini aradığını, durumu anlattığını ve o gece Kandıra’ya doğru yola çıktıklarını, 21 Mart 2023’te sabah saatlerinde Kocaeli Devlet Hastanesine gittiklerinde kardeşinin otopsi işlemlerinin yapıldığını, daha sonra kendilerinin araç ayarlayarak cenazelerini Ankara’ya doğru yola çıkardıklarını ve ailesi olarak da hapishaneye giderek eşyalarını aldıklarını, oradan da Kandıra Merkez Jandarma Karakol Komutanlığına gittiklerini ve orada annelerinin ifade verdiğini; Ankara’ya geldiklerinde de kız kardeşinin eşyalarını açtıklarında iç çamaşırları dahil bütün kıyafetlerinin ıslak, nemli ve paramparça halde olduğunu, defin öncesinde yıkanırken baktıklarında da kız kardeşinin vücudunda darp izleri, kesikler olduğunu ve işkence görmüş şekilde olduğunu, kafasının arkasında da durmak bilmeyen bir kan akışının olduğunu ve torba ile o kısmı kapatarak kefenlendiğini ve defnedildiğini, kendini asan bir insanın bu şekilde olabilmemesinin imkan dahilinde olmadığını; kardeşinin tek kişilik bir hücrede kaldığını ve kesinlikle intihar ettiğine inanmadıklarını, çünkü gördükleri bulguların intiharı işaret etmediğini, cinayet olmasından şüphelendiklerini, kendilerine herhangi bir açıklama yapılmadığını; 20 Mart 2023’te saat 22.30 civarında değil daha önce öldüğünü düşündüklerini, çünkü telefon ile araması gereken saatte aramamasının ve annesinin ısrarla sormasına rağmen hiçbir bilgi verilmemesinin ve akşam geç saatte aranarak “intihar etti” denilmesinin de şüpheleri güçlendirdiğini, ayrıca annesiyle en son konuştuğunda televizyon ve ayakkabı istemişi olmasının da intihar edecek bir insanın talepleri olmadığını ve ayrıca kardeşinin ölümden de aşırı korkan biri olduğunu; kardeşi defnedildikten sonra hapishaneyi aradığını ve hapishane müdürü ile konuştuğunu, kendisine “Kardeşiniz bağımlıydı, üstünü yırtıyordu, 56 tane disiplin cezası vardı” gibi cevaplar verdiğini; kardeşinin ölümünden dolayı hukuki destek talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **L. A., 28.03.2023 tarihinde Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşamını kaybeden eşi Talip Alan için yaptığı başvuruda;** “Eşinin yaklaşık 5 aydır Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutuklu olarak bulunduğunu, depremin olduğu gün 6 Şubat’ta kendilerini aradığını ve “bir şeylerinin olup olmadığını” sorduğunu, konuştuklarını, gün içinde de kendilerini aramasına rağmen şebekelerden kaynaklı olarak hat düşmediğini, ancak aynı günün gecesi 23.43’te tekrar aradığını, hapishanede yaşanan bir olay olup olmadığına dair bir şey söylemediğini, hal ve hatırlarını sorduğunu; depremden etkilenmişler ama isyan vs. gibi başka kötü bir durumdan bahsetmediğini, ertesi günü (Salı günü) bir isyan haberi duyduklarını, ancak oraya ulaşabilme şanslarının olmadığını, tanıdıkları birilerinin oraya ulaştığını ve “oranın mahşer yeri gibi olduğunu” söylediğini; aynı koğuştaki kalan bir mahpus arkadaşının kendi eşini arayarak bilgi verdiğini ve bu bilgilere göre “kendi koşullarında bir isyanın olmadığını, kimsenin isyana katılmadığını ve hatta isyanı duydukları için eşyalarını toplayıp temizlediklerini, kendilerinin gönderileceğini düşündüklerini, Talip’in yüzüğünü ve saatini yastığının altına ve diğer eşyalarını da yatağının altına koyduğunu” söylediğini; izinden 3 gün haber alamadıklarını, Perşembe günü kendilerini avukatın aradığını ve Samsun Hapishanesine sevk edildiğini söylediğini ve yaşamından endişelerinin sonlandığını düşünerek

rahatladıklarını; aynı gün (Perşembe) saat 16.00'da hiç alakası olmayan bir yerden Muş Hapishanesinden kendisini aradıklarını ve "Cenazenizi Adana Adli Tıp Kurumundan alın" dediklerini, kendisi de "Siz benimle dalga mı geçiyorsunuz, benim 5 çocuğum var" dediğini, tekrar "Gidin cenazenizi Adli Tıp Morgundan" alın dediklerini, kapattıklarını, buradan tanıdıklarıyla Adana Adli Tıp Kurumuna gittiklerini, kendilerine bir ölüm belgesi verildiğini, eşine ters kelepçe takılmış olduğunu, kaburgalarının kırıldığını, gözünün üstünün morarmış olduğunu, kolda kırık olduğunu, yüzünde bot izleri olduğunu cenazeyi yıkayanların gördüklerini, bir mermi göğüs kısmından (kalbinin üstünden) girmiş ve çıkmış olduğunu, korkutma amaçlı olarak kolundan veya bacağından vurulmadığını, öldürme amaçlı olarak vurulduğunu, kendilerine bugüne kadar hiçbir açıklama yapılmadığını, hiçbir yetkilinin kendilerini aramadığını, sadece "cenazenizi alın" denildiğini" aktarmıştır.

- **T. G., 12.05.2023 tarihinde Sincan Kapalı Hapishanesinde (Hangi tip ve kaç nolu olduğunu bilmiyorlar) yaşamını kaybeden abisi Nurullah Tutar için yaptığı başvuruda;** "Abisi Nurullah Tutar'ın, daha önce Irak Ülkesinde inşaat işçisi olarak çalıştığını, abisinin bir ikameti olmayıp sürekli olarak çalıştığı yerlerde konakladığını, abisi ile en son 2022 yılının Kasım ayında görüştiklerini, abisinden o tarihten bu yana hiçbir şekilde haber alamadıklarını; abisinin Irak ülkesine gitmiş olacağını düşündükleri için herhangi bir kayıp ilanı da vermediklerini, ayrıca kendisinin ikametinin daha önce Malatya olduğunu ve depremden etkilendikleri için de abisiyle ilgili yasal işlemde bulunamadıklarını; diğer abisi Ahmet Tutar' ı 28 Nisan 2023 tarihinde kendisini polis memuru olarak tanıtan biri arayarak "Kardeşiniz Nurullah Tutar, 6 aydır Ankara'da bulunan Sincan Hapishanesinde cinayet suçundan tutuklu olarak bulunuyordu, kardeşiniz bu sabah intihar etti, buraya gelmeniz gerekiyor" dediklerini; abisi Ahmet Tutar'ın da bunun üzerine aynı gün yola çıkarak Ankara'ya gittiğini, abim Nurullah Tutar'ın cenazesi yapılan otopsi işleminin ardından 29 Nisan 2023 tarihinde, diğer abim Ahmet Tutar'a teslim edildiğini ve aynı gece abisi Nurullah Tutar'ı defnettiklerini" aktarmıştır.
- **N. K., 30.05.2023 tarihinde Bitlis/Ahlat T Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşamını yitiren kanser hastası Behçet Kaplan'ın yaşadığı hak ihlallerine dair yaptığı başvuruda;** "Eşi Behçet Kaplan'ın 20 yaşında iken 11 Aralık 2021'de tutuklandığını ve Bitlis E Tipi Kapalı Hapishaneye götürüldüğünü; Bitlis E Tipi Kapalı Hapishanesinde olduğu sürede pek fazla sıkıntı yaşamadığını; 2021 Mart ayında açılan yılında Ahlat T Tipi Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü ve sorunların burada başladığını; 2021 yılı Mart ayından Ekim ayına kadar Ahlat'ta kaldığını, Ahlat'a ilk götürüldüğünde hapishanede pandemi gerekçe gösterilerek 42 gün boyunca tek başına tutulduğunu, rahatsızlandığında doktora götürüldüğünü ve doktorun tekrar getirilmesini istemesine rağmen 14-15 gün sonra hastaneye götürüldüğünü ve ve 14 gün bitince götürdüklerinden dolayı karantina süresinin sürekli olarak uzatılarak bu şekilde 42 gün boyunca tek başına tutulduğunu, bu süreçte yemeklerinin doğru düzgün verilmemesini, hapishanenin yeni açılmasından dolayı ısınma problemleri olduğunu; eşinin 42 gün boyunca tek başına tutulmasından kaynaklı olarak kendisinin CİMER üzerinden şikayette bulunduğunu, eşinin o dönemlerde kendilerinin ziyarete gidip gelememelerinden ve şartların çok kötü olmasından dolayı Bitlis E Tipi Kapalı Hapishanesine sevkini istediğini ve bu talebinin kabul edilerek Bitlis E Tipine götürüldüğünü, bu sevkte dolayı hem kendisinin hem de eşinin şikayetlerden vazgeçtiğini; eşinin uzun zamandır mide ağrısı çektiğini, bunun normal bir mide ağrısı olarak düşündüklerini ancak öyle olmadığını, son 2 senedir mide ağrısının çok olduğunu ve hastaneye her gittiğinde "reflü, gastrit olduğunu" dile getirildiğini; geçen yıl çok fazla nefes darlığı ve çarpıntı olduğunda bir gece fenalaştığını ve hastaneye götürüldüğünü, doktorun "hiçbir şeyi olmadığını, psikolojik olduğunu" söylediğini; Bu süreçte de avukatı ve kendilerinin, tedavi olması için hapishaneyi aradıklarını kendilerine "Eşinde gaz sıkışması olduğunu veya bağırsaklarında enfeksiyon olduğunu, böbreğin de enfeksiyon olduğunu" dile getirdiklerini, gerçeğin kendilerine söylenmediğini; Ekim ayında işinin Bitlis'e geri getirildiğini ve Bitlis'te bir sıkıntı yaşamadıklarını; ancak 2022 yılının Kasım ayında eşinin tekrar Ahlat T Tipi Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü ve orada 2022 yılı Kasım ayından 2023 Ocak ayına kadar eşim yerde yatmak zorunda kaldığını, kendisine sadece bir battaniye verildiğini ve bu süreçte peteklerinin yakılmadığını, sadece sabah yakıldığını ve akşama kadar bir daha yakmadıklarını, soğukta kalmasından ve yerde yatmasından kaynaklı olarak eşinin rahatsızlandığını, Ocak ayında bir gece fenalaştığını, müdürün yanına gittiğini, müdürün de kendisine "Gece gece gardiyanları rahatsız ediyorsun" dediğini ve bu sebepten dolayı eşi hakkında "gardiyanları rahatsız ettiği" gerekçesiyle tutanak tutulduğunu, daha sonra koşuştaki bazı arkadaşlarının hasta olduğu yönünde şahitliği üzerine tutanağı iptal edildiğini; bu süreçte eşinin defalarca rahatsızlandığını, Ocak ayından itibaren rahatsızlıklarının başladığını ve defalarca dilekçe yazmasına ve tüm çabasına rağmen hastaneye götürülmediğini, revire de ara çok zorlamaları sonucunda çıkarıldığını, eşim sancıdan sabaha kadar hani sancıdan ağladığına tanıklık edenlerin anlattığını, her gece yaşadıklarından dolayı ağladığını, sabaha kadar ağlamasına ve bağırmasına rağmen hiçbir şekilde ilgilenilmediğini, hapishane müdürünün de aynı şekilde ilgilenmediğini; eşine mideden kaynaklı yazılan ilaçların verilmemesini, eşi ile ilgili olarak her seferinde sevki yapıldığını ancak hastaneye götürülmediğini; dosyasını incelerken yeni bir durumu fark ettiğini, buna göre; "3 Şubat 2023 tarihinde eşinin Gastroenteroloji Bölümüne sevkini yapıldığını ancak 5 Mayıs'a kadar hiçbir şekilde Gastroenteroloji bölümüne götürülmediğini"; Mayıs ayına kadar hiçbir şekilde doktora gösterilmediğini, avukatının itirazları üzerine hastaneye sevkini yapıldığını ancak öncesinde yaklaşık 4 ay boyunca sevki olmasına rağmen Gastroenteroloji doktoruna gösterilmediğini; eşinin hapishanede yetkililere "Kan kusuyorum" dedikten sonra revire götürdüklerinde, ondan sonra sevkini yaptıklarını, kendilerinin verdiği dilekçelerden sonra da süreci uzattıklarını ve yine hastaneye sevki yapılmasına rağmen götürmediklerini, eşim defalarca "Sevkim var ancak götürmüyorlar" dediğini; bunu öğrendikten sonra Ahlat T Tipi Kapalı Hapishanesine gittiğini ve 2. müdürle görüştüğünü, kendisine durumu anlattığını ancak defalarca elini masaya vurarak "Sen kimsin? Bu şekilde bizi suçluyorsun, ne haddine. Ne yapalım, pamuklara mı saralım" dediğini, kendisinin de "2 ay boyunca bir mahkumu neden yerde yatırıyorsunuz? 1.000 kişilik yer varsa 1.000 mahkum getirin, yeriniz yoksa mahkumları başka yere sevk edin" dediğini, Müdürün de "İmkanımız yok" dediğini, kendisinin de "Madem ki imkanımız yok, yetkililere bildireceksiniz? dediğini; Eşinin yine hastaneye götürülmediğini, defalarca şikayetlerde bulduklarını; Tatvan Adliyesine giderek dilekçe yazdım ve şikayette bulunduğumu, şikayetinin gelen cevabında "Nuran Kaplan, kimseden şikayetçi değildir. Sadece hastane talebinde bulunmuştur" yazıldığını; Kayınpederi ile birlikte müdürle görüşmeye gittiklerinde müdür "Sen kimsin benle bu şekilde konuşuyorsun, karşıma çıkmışsın, kıymetini bil" dediğini ve kayınpederinin onu sakinleştirdiğini, sakinleştikten sonra kendisinin "Ailesi olarak biz bu duruma çok üzülüyoruz" dediğini ve müdürün de ters ters bakarak "Üzülüyor musun?" diye alay eder şekilde konuştuğunu, hastane talebinde bulunduğunu

söyleyince “Senin eşin 9 defa hastaneye götürülmüş, dün de hastaneye götürülmüş” dediğini, kendisinin de “Sistem üzerinde baktığım zaman sadece bir kere üroloji doktoruna götürülmüş ve üroloji doktoruna ihtiyacı yok, midesi ağrıyor, endoskopi yapılması gerekiyor, Gastroenteroloji doktoruna yönlendirilmiş ancak götürülüyor onun yerine üroloji doktoruna götürüyorlar, daha sonra da çok sancılı anınca acile götürüyorlar, E- nabız üzerinden baktığımız zaman sadece 2 girişi var hastanede 9 giriş yok” dediğini; daha sonra işte müdürün yanında çıktıktan sonra Bitlis Hapishane Savcısıyla görüşmeye gittiğini, Savcıya “eşinin rahatsız olduğunu, uzun zamandır ağrıları olduğunu, çok zayıfladığını” söylediğini (2 hafta arayla 10 kilo vermiş, vefatına kadar yaklaşık 25-28 kilo arasında kilo kaybı meydana gelmiş), Savcının da; “Eşinin psikolojik sorunları olduğunu, yalan söylediğini” ifade ettiğini, kendisi de “Eşim hiçbir şekilde yalan söylemiyor, yanlış bilgi veriyor.” dediğini, Savcının yine “Hapishanedekiler, psikolojik sorunlar yaşıyorlar, ailelerine yalan yanlış bilgiler veriyor.” dediğini ve kendisinin de “Hapishane müdürünün de 9 defa hastaneye götürüldüğü ve hatta dün de götürüldüğünü söylediğini, oysa ben E-Nabız sisteminden baktığımda böyle olmadığını gördüğümü” söylediğini; bu E-Nabız meselesini söylediği zaman Savcının hemen ertesi gün E-Nabız için gizli kararı çıkardığını ve hiçbir şekilde artık E-nabız bilgilerini, hastane kayıtlarını takip edemez hale geldiklerini, eşi hakkında bilgi almak için Tatvan Devlet Hastanesine gittiğini ve oradan da hiçbir şekilde bilgi vermediklerini ve “Savcı izni olmadan sana bilgi veremeyiz” dediklerini; bu süreçte hastanenin çok fazla ihmali olduğunu, hapishanenin de aynı şekilde ihmalleri olduğunu, yeterince ilgilenmediklerini; eşinin rahatsızlandığı dönemde hapishane doktoru ile görüştüğünü ve doktordan yardım istediğini “Benim sancılarım çok fazla, ağrılarım çok kötü, sevkimi yapın, beni hastaneye götürsünler” dediğini, hapishanedeki doktorun da koşuşunu sorduğunu ve eşinin dün de götürüldüğünü söylediğini, oysa ben E-Nabız sisteminden baktığımda böyle olmadığını gördüğümü” dediğini, eşinin de nedenini sorduğu zaman “Müdür bize karşına hangi sorunla geliyorsanız gelin, siyasi mahkumlar için karşına çıkmayın” dediğini, bu sebepten dolayı doktorun eşine yardımcı olamadığını, siyasi olduğu için ayrımcılık yapıldığını; birkaç kez gardiyanlarla da konuştuklarında, gardiyanların kendilerine “Müdüre gitmeyin, müdür size yardımcı olmaz gidin, savcıyla görüşün” dediklerini, müdürün o hapishane üzerinde bir baskısı olduğunu, herkesin ondan korktuğunu; Savcının çıkardığı gizlilik kararı üzerine eşinin sonuçları, kan tahlilleri olsun E-Nabız üzerinden ulaşamama durumunun 2 hafta boyunca devam etti, daha sonra avukatlarının bu gizlilik kararına itiraz için görüştüğünü ve Savcının ondan sonra gizli kararını kaldırdığını; Ramazan ayının ortasında vermiş oldukları dilekçelerinden sonra eşinin bir ara Tatvan Devlet Hastanesine götürüldüklerini, hastaneye götürüldükten 17 gün sonra ultrason için götürdüklerini, kendisine kanser olduğunu söylemediklerini, sadece bir tümör olduğunu söylediklerini, ultrasona götürdükten sonra Ramazan Bayramından 4 gün önce Salı günü eşine kanser olduğunu söylediklerini, o gün hastanede eşinin kuzeninin ona denk geldiğini ve hemen avukata haber verdiğini, avukatla beraber eşinin nerelere, hangi doktorları götürdüklerini takip ettiklerini ve eşinin, Göğüs Hastalıklarına, Genel Cerrahiye, Enfeksiyon hastalıkları bölümlerine götürüldüğünü, avukatın da doktorlara tek tek gittiğini ve görüştüğünü, doktorların avukata “Biz artık mahkuma her şeyi açık açık söyledik.” dediklerini, yani onların önceden her şeyden haberleri olduğunu ancak kendilerinin daha sonra öğrendiklerini; taziyenin ikinci günü hem hastanenin de hapishanenin bu hastalıktan bilgisi olduğunu, bu hastalıktan onların haberinin olduğunu, eşine söylemediklerini, hiçbir şekilde kendilerine de bilgi verilmediğini öğrendiklerini; Bayramdan sonraki Pazartesi günü eşimi hastaneye götürdüklerini ancak doktor olmadığı için Ahlat Hapishanesine geri getirildiğini; ertesi gün Van’a götürüldüğünü ancak Van Hapishanesinde kalacağını söylemediklerini, sadece hastaneye götüreceğini söylediklerini; eşini hastaneye götürdükleri zaman Gastroenteroloji doktoruna gösterdiklerini, doktorun da kanser olduğunu söylediğini, bu tedavi sürecinden kendilerinin haberlerinin olmadığını, ne kadar Hapishaneyi, hastaneyi arasalar da her seferinde “Böbreklerinde enfeksiyon var, gaz sancısı var” dediklerini ve durumunun iyi olduğunu söylediklerini; o süreçte eşiyse bir ay görüşemediğini, eşinin eve telefon da açmadığını, o dönem çok rahatsız olduğunu, son zamanlarda artık yataktan çıkamadığını; Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesine götürüldüğünü, hastane sonrasında da Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesine geri getirildiğini, birkaç gün üst üste eşini hastaneye götürdüklerini, ara ara E-Nabız Sisteminden kontrol ettiğinde hastane girişlerini gördüğünü, yaklaşık 1-2 hafta boyunca bu şekilde devam ettiğini, görüşe gittiğinde “eşinin hastanede olduğunu” söylediklerini, o yüzden göremediklerini, Perşembe görüşe gittiklerini ve “Cuma tekrar hastaneye götüreceğini” söylediklerini, eve döndüklerini ve aslında o gün eşini hastaneye yatırdıklarını, eşinin 5 gün boyunca hastanede kaldığını ve hiçbir şekilde kendilerine hastanede yattığını söylemediklerini, her gün hastaneye götürülüp-getiriliyor diye bildiklerini, hastane yatışı olduğunu söylemediklerini, 5 Mayıs’ta hastaneye yatırıldığını ancak 8 Mayıs’ta hastanede olduğunu öğrendiğini, 9 Mayıs’ta kendisini aradıklarını ve ameliyat için haber verdiklerini, öğrendiğinde hapishane doktoruna ulaştığını ve eşinin durumunu sorduğunu, o zaman kendisine “Eşinin 5 gündür, Cuma gününden bu yana hastanede yattığını, bu durumu avukata bildirdiklerini” söylediklerini, ancak avukata sorduğunda “Bundan bilgisinin olmadığını” söylediğini; 9 Mayıs 2023 tarihinde eşimi görmek için hastaneye gittiğini, 5 gündür hastanede yattığı için biraz durumu iyi olmuştur diye düşündüklerini, hastanede hangi bölüme baktıysa eşini bulamadığını, daha sonra hapishanedeki kendisini aradıklarını ve “Eşin ameliyat olacak, gelip imza atman gerekiyor” dediklerini; hastaneye gittiği zaman çok berbat bir manzarayla karşı karşıya kaldıklarını, eşinin çok kötü bir durumda olduğunu, Gastroenteroloji ve enfeksiyon hastalıkları doktoruyla konuştuklarını ve doktorun “Artık çok geç kalındığını, ameliyat devresini geçtiğini ve uzun zamandır bu hastalığın onun bedeninde olduğunu, yaklaşık 2-3 senedir bu hastalığının olduğunu, bu sebepten dolayı hastalık, akciğer, karaciğer, bağırsak ve böbreklerini sıçramış, metastaz yapmış” dediğini; eşinin akciğerleri iflas edecek dereceye geldiğini, midesinin, bağırsaklarının kurduğunu, midesi kapandığı için hiçbir şey yiyemediğini ve 4 aydır eşim aç olduğunu, yemek için kendini zorladığı zaman da kustuğunu, su bile içemediğini, yatalak hale geldiğini; Eşi Van’da hastanedeysen kendisinin Van Savcısından eşini görmek için izni istediğini, doktorun yanına giderek eşinin hastalığına dair belge aldığını, refakatçi kalmak için bir izin belgesi aldığını ve savcılığa gittiğini, savcı bizle görüşmeye bile tenezzül etmediğini, direkt kağıdı kenara fırlattığını ve “İzin vermiyorum” dediğini, oradan mecburen çıkmak zorunda kaldığını, sonraki gün avukatlarının gittiğini, ona da hiçbir şekilde izin vermediklerini ve “Bu mahkum siyasadır, terördür, ailesine güvenmiyorum, kaçıracaklar” dediğini, oysa sadece tedavi olmasını iyi olmasını istediklerini, yine izin alamadıklarını, 1-2 gün daha beklediklerini, dördüncü gün sonra tekrar savcının yanına gittiğini, Bitlis’ten izin belgesinin çıktığını, eşinin yanında kalması için bir izin verdiklerini, sadece Van Savcısı kendilerine belgeyi vereceğini, Van Savcısının yanına gittiğinde “Eşimi görmek istiyorum” dediğimde, kendisine “Çok mu acil, çok mu önemli?” dediğini ve eşinin suçunu sorduğunda, “Siyasi” dediğinde de “Ha, terör” dediğini, kendisi de de “17 yaşındayken eyleme katılmış” dediğini ve lafını bile tamamlamasına izin vermeden “Olsun, küçük veya büyük fark etmiyor, terördür” dediğini; dördüncü günün sonunda izin alabildiğini ve yanına gittiğini, ara ara eşini ziyaret ettiğini; 2 gündür yoğun bakımda olduğunu, ayın 10’unda ameliyat yapıldı ve ameliyatı yapan doktorun bu sefer “Safra kesesini mi alacağım, bağırsağımı

mı alacağım, bütün organlar gitmiş, ameliyat evresini çoktan geçmiş” dediğini; hastanede eşine kelepçe takıldığını, yoğun bakımda olan bir insanın başında hem asker beklediğini hem de kelepçe takıldığını, o süreçte bilincinin açık olduğunu, her gittiğinde eşini ağlamış bir şekilde bulduğunu; psikolojik baskı yapıldığını, fiziki yapıp yapılmadığı bilmediğini, ancak bedeninde çok morluk olduğunu, vücudunu kontrol ettiği zaman vücudunda morluk olduğunu, karın bölgesinde, sırt bölgesinde, bacaklarında, kollarında morluklar olduğunu, oradaki görevlilere sorduğu zaman “Geldiği zaman bu haldeydi” dediklerini, yani o morlukların neden olduğunu bilmediklerini; dördüncü gün refakatçi izni alabildiklerini ve Savcının alay eder gibi “Onu kaçırmaya çalışırsan sana soruşturma açacağım” dediğini, “Yoğun bakımdaki bir insanı kaçırmaya çalışmam” dediğini, sadece o belgeyi almasının gerektiğini, eşini görmesi gerektiğini, içeri girmesinin gerektiğini; bu süreçte sadece uzaktan cam arkasından görebildiğini; Çarşamba günü ameliyat olduğunda, doktor “%80 ameliyattan çıkamaz” dediğini ancak ameliyatın başarılı geçtiğini, midesine, bağırsağına tüp takıldığını, doktor; “Eğer ki biz ameliyat etmezsek açlıktan ölecek, hiçbir şey yemediği için ölecek, ameliyat edeceğiz ki biraz bağırsağı midesi toparlanır” dediğini, oradan beslenme yapacaklarını, anestezi yapıldığından dolayı da uykuda kaldığını, 7 gün boyunca yoğun bakımda uyuyor halde olduğunu, hiç gözlerini açmadığını, doktorun, “Bilincinin açık olduğunu, sesleri duyduğunu söylediğini”, bu sürede eşi ile belki tepki verir diye konuştuğunu, son gün tepki verdiğini, iyi olduğunu düşündüğünü oysa vedası olduğunu; 7. Gün yani son gün eşini görmeye gittiği zaman göremediğini, 2 saat öncesinde sadece 2 dakika görebildiğini, 16 Mayıs, Saat 2.50’de “Vefat ettiğini” söylediğini; cenazeyi hemen vermediklerini, morga görmeye gittiğini, otopsi yaptıklarını, 3 saat boyunca Adli Tıp Kurumunda beklediklerini; cenazeyi verirken herkesin adını soyadını aldıklarını, fotoğrafını çektiklerini; cenaze aracı istediklerini ancak siyasi olduğu için cenaze aracı verilmediğini, ailesinin sonra nasıl hallettiklerini bilmediğini; cenazeleri ile gelirken de sivil polislerin, askerlerin çevrelerinde olduğunu, cenaze işlemi, defin işlemi hepsi yapıldı kadar kendileriyle beraber olduklarını, ölmüş bir insana bile zulmettiklerini, o anda bile acılarını yaşamalarına izin vermediklerini; Şubat ayında eşinin sevgi yapıldığında tedavi edilseydi, zaman eşini kendilerine vermiş olsalardı en azından son zamanlarında yanlarında olacağını, en azından birkaç ayda olsa oğluyla vakit geçirebileceğini; eşinin, oğlunun yanında hiç olamadığını, 2 aylık evliyken eşinin hapisaneye girdiğini, vefat ettiğinde daha 30 yaşında olduğunu” aktarmıştır.

- **M. O., 23.10.2023 tarihinde Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşamını kaybeden kardeşi Mehmet Selim Onğulu için yaptığı başvuruda;** “7 Ekim’de yaşamını yitiren ön otopsi raporunda ölüm nedeni olarak kalp krizi gösterilen Mehmet Selim Onğulu şüpheli bulduklarını, ölümün aydınlatılmasını istediklerini, Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanede kalan Mehmet Selim Onğulu’nun 7 Ekim 2023 günü yaşamını kaybettiği koşullarda yitirdiğini, 3 yıldır tutuklu olan Onğulu’nun ölümü hazırlanan ön otopsi raporu kayıtlarına kalp krizi olarak geçirildiğini; 2021 yılında beyin kanaması geçirerek Dicle Üniversitesinde 90 gün yani 3 ay tedavi gördükten sonra Diyarbakır 4 Nolu T Tipine geri gönderildiğini, belli bir süre sonra rahatsızlığından dolayı İstanbul Adli Tıp Kurumuna gönderildiğini, onların da İzmir Menemen R Tipine gönderdiğini, bir yıl yattıktan sonra R Tipinde epilepsi tanısı konulduğunu, ilk epilepsi nöbetini gördüğü esnasında yanında geçirdiğini, R tipinde tek başına kendine bakamadığı için kendi isteğiyle Diyarbakır T-4’e yeniden dönmek istediğini, çünkü hapishanede arkadaşlarının yardımcı olduğunu; Elazığ R Tipinden Diyarbakır 4 Nolu T Tipine geçtiğini, Hapishane idaresi tarafından ihmal edilerek tedavi olmasının engellendiğini, kardeşi Mehmet Selim Onğulu’nun ölümüne sebebiyet veren ve ihmal ederek tedavisinin engellenmiş olan Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Hapishane idaresi hakkında suç duyurusunda bulunduğunu gerekli soruşturma yapılarak savcılığa suç duyurusunda bulunmak istediğini” aktarmıştır.
- **F. Y., 28.11.2023 tarihinde, Çorum L Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşamını yitiren oğlu Eyüp Yıldız için yaptığı başvuruda;** “Oğlunun Çorum Hapishanede Kasım 2023’ te intihar ettiğinin söylendiğini, fakat ölümünün intihar değil de şüpheli olduğundan endişe ettiğini” aktarmıştır.

II. AÇLIK GREVLERİ (Hapishanelerdeki Sorunlar)

Türkiye’de hapishanelerdeki uygulamaları ya da sorunları, ceza infaz sistemindeki çarpıklıkları ya da bu sistemdeki sorunların suistimalini protesto etmek için uzun yıllardır pek çok ölüm orucu, süresiz ve dönüşümsüz açlık grevi ya da açlık grevleri yapılagelmiştir. Bu türden eylemler, karşı karşıya olunan hukuksuzlukla mücadele için elde kalan son araç olarak ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkarabileceği sonuçlar bakımından da son derece ciddiyle yaklaşılması gereken eylemlerdir. Mahpusların, sorunlara çözüm ararken başvurdukları yöntemler nedeniyle üzerlerindeki baskının daha da artması, sorunlara çözüm bulmak, yetkililere seslerini duyurabilmek için açlık grevi dışında bir yolun kalmadığını düşünerek yaşamlarını tehdit eden bu eyleme daha sıklıkla mecbur bırakılmaları/yönelmeleri, adli mahpuslar içinde de açlık grevinin giderek yaygınlaşması endişelerimizi artırmaktadır. Türkiye’de hapishanelerde yaşanan bütün bu sorunlara karşı dönem dönem bu türden eylemler yapılmaktadır. Yalnızca aşağıda belirtilen eylemlilik değil, değişik hapishanelerde yaşanan pek çok tekil eylemlerle de karşılaşmaktadır.

2023 yılı içerisinde Türkiye’nin birçok hapishanesinde ceza infaz sistemindeki sorunlardan kaynaklı olarak bazı açlık grevleri gerçekleştirilmiştir. Hangi cezaevlerinde ve toplamda kaç kişinin açlık grevi yaptığına dair kesin bir sayı olmamakla birlikte aşağıdaki tabloda da yer aldığı üzere en az 28 hapishanede en az 98 mahpus tarafından açlık grevi ve/veya ölüm orucu eylemi yaşandığına dair başvurular bulunmaktadır. Dolayısıyla açlık grevi eylemlerinin derneğimizin ulaşabildiği ve haberdar olduğundan çok daha fazla olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz.

Tablo 5. 2023 Yılı İçerisinde Açlık Grevi ve Ölüm Orucu Eylemi Yapılan Hapishaneler

1	Afyon 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (2+5+10+4+Mehmet Karanfil)
2	Afyon/Bolvadin T Tipi Kapalı Hapishanesi (Abdurrahman Taşçı)
3	Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesi (Burhan Barut)
4	Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (Muhammed Kartal)
5	Balıkesir L Tipi Kapalı Hapishanesi (Ersin Karamazi)
6	Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesi (Kemal Yazıcı)
7	Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (Mehmet Karahan)
8	Denizli T Tipi Kapalı Hapishanesi (Alican Eren)
9	Diyarbakır 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Nihat Şenyiğit)
10	Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Mahmut Kardaş)
11	Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (Vahit Aslanhan)
12	Elazığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (8)
13	Erzurum/Dumlu 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (3+1)
14	Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesi (22)
15	İzmir/Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Halil Kaplan)

16	İzmir/Şakran 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Ozan Çıra)
17	İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesi (Leyla Saraç)
18	Kırıkkale F Tipi Kapalı Hapishanesi (6)
19	Kütahya/Tavşanlı T Tipi Kapalı Hapishanesi (Ramazan Ülüs)
20	Ödemiş T Tipi Kapalı Hapishanesi (Mehmet Ali Ektiren)
21	Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesi (4)
22	Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesi (4 Kişi)
23	Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (Hüseyin Karaoğlan)
24	Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi (3+1+ 1) Nedim Öztürk, Sezgin Zengin
25	Sincan Kadın Kapalı Hapishanesi (Melike Göksu)
26	Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Ayhan Kavak)
27	Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi (Turhan Şafak+Nuri Bulut)
28	Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi (Mehmet Nur Çoban)

2023 yılı içerisinde insan hakları bağlamında ele alınabilecek farklı sorunların çözümü talepleriyle, hapishanelerde açlık grevlerine başvurulması sorunların mahpuslar açısından ne denli dayanılmaz hale geldiğinin bir göstergesidir. Son 2 yılda açlık grevlerinin bir kısmı Yüksek Güvenlikli Hapishanelerdeki ağır tecrit koşullarından kaynaklı olarak yapılmaktadır. İnsanların açlık grevi yaparak yaşamlarını ortaya koymak zorunda bırakılmalarının sorumlusu esas olarak ülkeyi yönetenlerdir. Açlık grevlerinin insanı ve yaşamı esas alan bir şekilde çözüm yollarının bulunması son derece mümkün iken, siyasi iktidarın en hafif deyimini ile duyarsızlığının sonucu, insanların yaşamlarını yitirmesi toplum vicdanında onulmaz yaralara açmaktadır.

III. AÇLIK GREVLERİ (Tecrit)

Türkiye hapishanelerinde uzun bir süredir tecrit uygulamaları, işkence ve kötü muameleler, sürgünler, keyfi disiplin cezaları, mahpusların sağlık sorunlarının zamanında ve etkili bir şekilde çözülmemesi, ağır hasta mahpusların tedavi edilmemesinin yanı sıra hapishanelerde hücrelerde tutulmaları, idari gözlem kurulu kararları ile mahpusların tahliyelerinin engellenmesi, infaz yakmalar, hapishanelerin kötü fiziki yapısı ve koşulları gibi sıralayabileceğimiz hak ihlalleri artarak devam etmektedir. Gerek bu genel sorunların gerekse başta İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda süregelen tecridin sonlandırılması ve Kürt meselesine demokratik çözüm talebiyle ülke genelinde farklı hapishanelerde tutulan birçok mahpus, 27 Kasım 2023 tarihinde, süreli dönüşümlü açlık grevi eylemlerine başladıklarını duyurmuşlardır.

Yaşanan bu gelişme üzerine Merkezi Açlık Grevleri İzleme Takip Koordinasyonu kurulmuştur. Açlık grevleri başladıktan hemen sonra mahpusların bizzat, vekilleri veya aileleri tarafından açlık grevleri

izleme ve takip koordinasyonu bileşenlerine yapılan başvurulara istinaden, kurumlar tarafından açlık grevlerinin izlenmesi, mahpus taleplerinin öğrenilmesi ve greve giren mahpusların sağlık durumlarının izlenmesi bakımından hapisane ziyaretleri yapılmış, mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş, gerçekleştirilen bu görüşmeler neticesinde tespit edilen hususlar rapor haline getirilmiştir.

Açlık grevinin başlamasından raporun yayınlandığı 3 Nisan 2023 tarihine kadar tespit edebildiği kadarıyla 91 hapisanede en az 1997 mahpus açlık grevi eylemi yapmıştır. Açlık grevleri en az 5 en fazla 15'er günlük periyotlarla gerçekleştirilmiştir.

Açlık grevi sürecinde yapılan tespit ve gözlemler

- 1. Rutin Sağlık Kontrolleri yapılmadığı;** Açlık grevinde olan mahpusların bazı hapisanelerde günlük sağlık kontrolleri hiç yapılmadığı, sağlık kontrollerinin yapıldığı hapisanelerde de revir hekimi tarafından yapılmadığı, bazen sağlık memuru ve bazen de görevli İnfaz koruma memurlarınca yapıldığı,
- 2. Greve uygun iaşeler verilmediği;** Grevde olan mahpusların bazı hapisanelerde hiç iaşe verilmediği, bazı hapisanelerde de tuz, şeker ve karbonat verilirken, yoğurt, meyve suyu vb. iaşeler verilmediği,
- 3. Vitamin ihtiyacının karşılanmadığı;** Açlık grevine giren mahpuslar için B1 vitamini hayati önem taşıyırken, bazı hapisanelerde ise B1 veya B12 kompleks vitamini hiç verilmediği,
- 4. Mahpuslara farklı disiplin cezaları verildiği;** Açlık grevleri nedeniyle disiplin soruşturmaları açılmış, greve giren mahpuslara disiplin cezaları verilmiş, “*kültürel ve spor etkinliklerinden alıkoyma*” disiplin cezaları verildiği gibi bazı hapisanelerde “*haberleşme ve iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama*” şeklinde disiplin cezaları verildiği,
- 5. Açlık grevi yapan mahpusların “tecrit” uygulamasına maruz kaldığı;** Özellikle bazı hapisanelerde açlık grevi yapan mahpusların diğer mahpuslardan uzaklaştırıldığı ve ayrı bir koğuşa (bölüme) alındığı,

Şeklinde tespitlerin yapıldığı, açlık grevine giren mahpuslara her hapisanenin yaklaşımının farklı olduğu, greve uygun sağlık kontrolleri yapılmadığı, greve uygun iaşeler verilmediği ve greve giren mahpusun derhal disiplin soruşturmalarına maruz kaldığı mahpusların aktarımları ile anlaşılmıştır.

Çağda Hukukçular Derneği (ÇHD), Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİİST), İnsan Hakları Derneği (İHD), Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD), Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Federasyonu (Tuhad-Fed), Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES), Türk Tabipler Birliği (TTB), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) olarak 3 Nisan 2023 tarihinde Açlık Grevleri İzleme ve Takip Koordinasyonu Raporu açıklanmıştır. Açlık grevi sürecine dair kapsamlı bilgiler bu raporda mevcuttur.

<https://www.ihd.org.tr/aclik-grevi-izleme-raporu/>

Açlık grevi yapan mahpuslar basında yer alan bilgilere göre 4 Nisan 2024 itibari ile açlık grevine son vererek eyle biçimlerine “telefon görüşüne çıkmama, mahkemelere çıkmama ve aile görüşlerine çıkmama” şekline dönüştürmüş olup hala bu eylem biçimi devam etmektedir.

IV. İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE İDDİALARI ve ONUR KIRICI UYGULAMALAR

Uluslararası mevzuat devletlere, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin hakları konusunda yükümlülükler getirmektedir. Mahpusların insan haklarına saygılı muamele görmesi gerekliliği Türkiye'nin mevzuatında da yer almaktadır.

“Birleşmiş Milletler (BM) Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi”nin 10. maddesinde açık bir şekilde “Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişiler insani muamele ve insanın doğuştan kazandığı insan onuruna saygılı davranış görme hakkına sahiptir” denilmektedir. Yine “BM Mahpusların Islahı İçin Temel Prensipler”in 1. maddesinde; “Bütün mahpuslara doğuştan sahip oldukları insanlık onurunun ve değerinin gerektirdiği saygıyla muamele yapılır” denilmektedir.

AİHS'in 3. maddesi uyarınca devlet, mahpusların “insan onuruyla bağdaşan koşullarda alıkonmasını, tedbirin infazına yönelik yol ve yöntemin kişiyi, alıkonmanın doğasında kaçınılmaz olarak bulunan sıkıntı düzeyini aşacak yoğunlukta ıstırap ve zorluğa maruz bırakmamasını, infazın pratik gerekliliklerini dikkate alarak, diğer şeylerin yanı sıra kişiye gerekli tıbbi yardımı sağlamak suretiyle, sağlık ve refahının yeterince sağlandığını güvence altına almakla” yükümlüdür.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin “Ceza İnfaz Alanındaki Tavsiye Kararları”nın 72/1. maddesi ise “tüm mahpuslara insanca davranılması” ve hapisanelerin “insan onuruna saygı gösterme zorunluluğunu kabul eden etik koşullar çerçevesinde” yönetilmesini öngörür.

Anayasa'nın başlangıç bölümünde “her vatandaşın onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirmeye doğuştan hak sahibi olduğu”, 17. maddesinde “kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleye tabi tutulamayacağı” yazılıdır.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2. maddesi “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz” hükmünü içermektedir.

“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük” de “Arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygı esastır (46. madde 9. fıkra)” hükmünü içerir.

Hapishanelerde meydana gelen işkence ve kötü muamele uygulamaları; darp/tehdit/hakaret ve provakatif yaklaşımlar, çıplak arama, ağız içi arama, ayakta sayım/telefonda teknil/askeri nizamda tek sıra yürütme, havalandırma hakkı engellenmesi, oda ve koğuşlarla ilgili yaşanan sorunlar, ajanlık

dayatması, kameraların yaşam alanlarını görmesi, baskın aramalar ve aramalarda eşyaların dağıtılması, polislerin jandarma yeleği giyerek aramaya katılması, yakınları ağır hasta olanlara görüş hakkı ve yakınları vefat edenlere cenazeye katılım hakkı tanınmaması, tecrit gibi çeşitli başlıklar ve bu başlıkların alt maddeleri halinde sıralanmıştır.

Bu başlık altında, aşağıda alt başlıklarda detayları ve ihlal verileri aktarılmış olan 17.218 ihlal tespit edilmiştir.

a) Darp/Tehdit/Hakaret ve Provokatif Yaklaşımlar

Hapishanelerde; darp, tehdit, hakaret şeklinde en az 772 İhlal meydana gelmiştir.

- Darp (İnfaz Koruma memurları ve Kolluk) 104 İhlal
 - **M. C. A. ile, 31.01.2023 tarihinde Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “11 Ocak günü C-3 odasına arama adı altında girilerek, küfür ve tehditlerle provokasyon yapılarak odalarındaki her şeyin dağıtıldığını; 12 Ocak günü ise kendi odası olan A-13 odasına girildiğini, aynı şeylerin yapıldığını, İsa Aslan isimli arkadaşlarının oda dışına çıkarılarak dövüldüğünü, yine İsmail Tayden isimli arkadaşlarının oda dışına götürülüp iki saat darp edildikten sonra geri getirildiğini; tüm odanın darp edildiğini ve ölümle tehdit edildiklerini” aktarmıştır.
 - **A. B. ile 24.02.2023 tarihinde Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Depremden 4 gün sonra sevk edildiklerini; 11 Şubat’ta hapishane girişlerinde tek başına bir odaya alındığını, odaya giren 4 infaz memuru tarafından kendisine hiçbir şey söylemeden tekme tokat dövüldüğünü, sinkaflı küfürler ve hakaretler edildiğini; dayak sonrası ağızından ve burnundan kan geldiğini ve vücudunda morluklar oluştuğunu; sonrasında zorla elbiselerinin çıkarılarak çıplak halde tekrar tekme tokat dövüldüğünü; infaz koruma memurları işkenceyi bıraktıklarında, ‘beni neden dövdünüz?’ diye sorduğunda, infaz koruma memurlarının kendisine ‘bu hoş geldin partisiydi’ dediklerini; daha sonrasında üç kişilik koşullara alındıklarını ve burada da infaz koruma memurlarının provokasyon ve baskılarının devam ettiğini; sabah ve akşam hiçbir kanuni dayanağı olmamasına rağmen ayakta sayım dayatıldığını, kalkmadıkları için kollarını sıkarak zorla ayağa kaldırıldıklarını” aktarmıştır.
 - **R. Ş. ile 24.02.2023 tarihinde Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Depremden 4 gün sonra Maraş Türkoğlu Kapalı Hapishanesinden Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesine sevk edildiklerini; sevk edilirken elleri kelepçeli olarak eşyalarını taşımak zorunda bırakıldıklarını; kendisiyle beraber sevk edilen A. B.’in uğradığı işkence sonrası aynı işkence ve kötü muamelenin kendisine de uygulandığını, aynı odaya alınarak zorla soyulduğunu ve kaba dayaa maruz kaldığını; işkenceyi yöneten kişinin başgardıyan olduğunu; infaz koruma memurlarının üç vardiya halinde çalıştıklarını özellikle bir vardiyanın sürekli olarak provokasyon yaptığını, ırkçılık yaptıklarını ve sürekli küftediklerini; ayakta sayıma direndiklerinde zorla kaldırıldıklarını, yapmış oldukları bir günlük açlık grevi sonrası idarenin kendilerine “artık şiddet olmayacak” dediğini” aktarmıştır.
 - **S. Y., 21.02.2023’te, İslahiye T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi İ. İ. için yaptığı başvuruda;** “Gaziantep/İslahiye T Tipi Kapalı Hapishanesi C-23 Blokta bulunan kardeşi İlhami İşçi’nin bu sabah saat 08.00’de kendisini aradığını ve yaşadıklarını aktardığını ”Sabah 07.00’ da gardiyanların sayıma geldiğini ancak gelen gardiyanların her zamanki gardiyanlar olmadığını, bunları ilk defa gördüklerini, sayım yaparken 'bize saygılı olacaksınız!' dediklerini, kendilerinin de 'hiçbir zaman saygımızı bozmadık' dediklerini, bir anda kendilerini, ellerini arkaya alıp koridora çıkardıklarını, yüz üstü yatırıp ellerini çaprazlayarak ve sırtlarına çıkarak çok kötü bir

şekilde dövmeye başladıklarını, dövdükleri sırada birkaç kez ‘siz daha dayak görmediniz, asıl şimdi biz size dayağı göstermeye başlayacağız’ diye diye dövdüklerini, ağızlarını ve burunlarını kan içinde bıraktıklarını, ayrıca da psikolojik şiddette uygulayıp ikide bir ‘siz teröristsiniz!’ deyip defalarca küfrettiklerini, bu sırada hapishanenin müdürünün gelip durdurmaya çalıştığını, ‘durun yapmayın!’ dediğini, ancak müdürü bile dinlemeyip dövmeyle devam ettiklerini, bu sırada müdüre “bunlar kim?” diye sorduklarında ‘bunlar yeni geldiler, sizleri tanımadıkları için böyle yapmışlar’ dediğini, kendilerinin de ‘sizin haberiniz olmadan hangi hakla bizi dövüyorlar’ dediklerini, daha sonra müdürle birlikte gittiklerini, ayrıca bu arada yaklaşık 15 gündür depremden dolayı hem yemek hem su sıkıntılarının olduğunu, özellikle de su vermediklerini, yaşadıkları şu durumlardan dolayı zaten psikolojilerinin bozuk olduğunu, bir de üstüne çok ağır şiddet görüyoruz’ dediklerini” aktarmıştır.

- **Avukatlarının, 28.03.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinden bulunan R. S., B. G. ve Ş. D. için yaptığı başvuruda;** “27.03.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan müvekkilleri ile yapmış olduğu avukat görüşü esnasında “Aynı gün sabah saatlerinde kaldıkları hücrelerin erkek gardiyanlarca, hücrelerindeki peçetelere el konulacağı gerekçesiyle odalarının basılmış olduğunu ve gardiyanlar tarafından işkence, hakaret ve kötü muameleye maruz kaldıklarını” beyan ettiklerini; müvekkillerinin vücudunda çeşitli darp ve cebir izlerinin bulunduğunu, bu durumun ivedilikle araştırılmasını ve raporlanmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **S. Ç., 03.07.2023 tarihinde Diyarbakır 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan Ş. D. için yaptığı başvuruda;** “24.05.2023 tarihinde yeğeni Şahin Duran’ın Saat 21.45’te C Bloкта kameranın göremeyeceği kısma çekilerek darp edildiğini, kolunun kırıldığını, kolu kırık şekilde disiplin koğuşuna bırakılıp doktor ve revire çıkarılmadığını, 3 gün sonra koğuşa gelen revir görevlisinin, Ş.’i revire sevk etmek istediğini, adı olan infaz koruma memurunun gelip revire sevkini engellediğini; çocuğun yaralı halde olduğunu kolunun şu an kırık ve iltihaplı olduğunu; annesini de tehdit edip susturmak istediklerini; darp olayına katılanın adlı infaz koruma memuru olduğunu; kurum 2.müdürü ve kurum doktorunun “darp yoktur” diye rapor imzaladıklarını; yeğenini darp eden gardiyanlar ve sağlam raporu veren kuru müdürü ve kurum doktorun hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunmak istediğini, gerekli hukuki yardımı talep ettiğini” aktarmıştır.
- **H. K., 11.08.2023 tarihinde Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza Kurumunda bulunan abisi M. K. için yaptığı başvuruda;** “15 gün önce abisi M. K.’ın Marmara Yüksek Güvenlikli Hapishaneden Çorlu Yüksek Güvenlikli Hapishaneye sevk edildiğini; abisiyle yapılan telefon görüşmesinde “Sevk sırasında hiçbir bilgilendirme yapmadan sabah erken eşofmanı ile alındığını, hiçbir özel eşyasını almasına izin verilmediğini, sevk sırasında ring aracında işkenceye maruz kaldığını, götürüldüğü Çorlu Hapishanesinde ölümle tehdit edildiğini” söylediğini, bir haftadır kendisinden haber alamadıklarını; telefon görüşmesinde “maruz kaldığı işkence ve kötü muameleden dolayı açlık grevine başlayacağını” söylediğini; abisinin yaşadığı ihlallerden dolayı yaşamından endişe duyduklarını, hapishanede uygulanmakta olan bu ihlallerin kendilerini çok endişelendirdiğini” aktarmıştır.
- **M. E., 17.08.2023 tarihinde Erzincan L Tipi Kapalı Ceza Kurumunda bulunan kardeşi M. E. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi M. E.’in yaklaşık olarak 7 yıldır hapishanede olduğunu, bu süreç içerisinde çeşitli hapishanelerde kaldığını, kardeşinin şu anda hükümlü olarak Erzincan L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunduğunu, annesi Ş. E.’in bu hafta içinde kardeşi ile açık görüş yaptığını, annesinin açık görüşte kardeşinin kötü durumda olduğunu görünce “bu halin nedir?” diye sorduğunu ve kardeşinin de “kolumu gardiyanlar kırdı ve ayağıma da darbe aldı” dediğini, orada bulunan diğer mahpusların da M.’un bir çok gardiyan tarafından darp edildiğini annesine anlattığını; kardeşinin, annesi daha fazla kötü olmasın diye durumu tam olarak izah etmediğini, bu konuda gerekli araştırmaların yapılarak hukuki girişimlerde bulunulmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **31.08.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde gardiyanların kadın mahpusları darp ve işkence ettiği iddiaları üzerine, kadın mahpuslarla yapılan avukat görüşlerinde;** “Mağdur durumda olduklarını ve kendilerine yapılan hukuksuzluk karşısında seslerini duyurmak adına kapıya vurmaya başladıklarını, yaklaşık 30 dk boyunca sürecin bu şekilde devam ettiğini, bu protesto neticesinde yaklaşık 40 kişilik infaz koruma memuru ve

jandarmanın koğuşu basıp kendilerini darp etmeye başladıklarını; aynı şekilde takım elbiseli üst düzey hapisane sorumlusu olduklarını düşündükleri birkaç kişinin de hiçbir sorgu yapmadan ellerinde bulunan coplarla kendilerine işkence uyguladıklarını, sonrasında domuz bağı yöntemi ile plastik kelepçelerle etkisiz hale getirildiklerini, süreç boyunca takım elbiseli olan görevlinin sürekli “etkisiz hale getirin, bir daha da sesleri çıkmasın ve bir daha basına yansıtmasınlar olayları” şeklinde tehditler savurduğu, sonrasında kendilerinin coplarla dövülmek suretiyle mahkum kabul bölümünde bulunan boş odaya götürdüklerini, burada kendilerinin hastaneye götürüleceğinin söylendiğini, yaklaşık 2-3 saat kadar bekledikten sonra Patnos Devlet Hastanesine götürüldüklerini, hastane içerisinde adını bilmedikleri erkek doktorun yanına götürüldüklerini, burada doktora vücutlarında bulunan işkence izlerini göstermeye çalıştıklarını, buna rağmen erkek doktorun sürekli olarak “zamanımızı alıyorsunuz sizin hiçbir şeyiniz yok, niye geldiniz” şeklinde asabi sözler sarf ettiğini, kendilerinin ise ısrarla yara bölgelerini göstermek istemelerine rağmen taleplerinin hiçbir şekilde yerine getirilmediği; Jandarma personellerinin doktorun yanında bulunması işle birlikte doktorun da üstün kötü muayene yapmasının sonucunda ters kelepçe ile tekrardan ring aracına götürüldüklerini ve görevli jandarmanın kendilerine cinsiyetçi küfürler ederek ağır tehditlerde bulunulduğu; 13.09.2023 tarihi itibarıyla mevcut olaylar için yazılı olarak savunma verdiklerini, savunmanın içeriğine özellikle kamera kayıtlarının ortadan kaldırılma ihtimalinden korktuklarını dile getirdikleri; İşkencelerin birer iddiadan ibaret olmadığını ve maddi gerçeğin açığa çıkması için ilgili makamların duyarlı davranmadıklarını ve bu gerçekliğin de dosyaya eklenmeyen ve dolayısıyla kaybettirilmeye çalışılan kamera kayıtlarında saklı olduğunu vurguladıkları; kameralara aileni bir biçimde yansıyan işkence görüntülerinin ancak ve ancak kamuoyunun vicdanı ve sesi ile ortaya çıkabileceğini” aktarmışlardır.

- **Ş. A., 07.09.2023 tarihinde Diyarbakır 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan müvekkili H. B. A. için yaptığı başvuruda;** “06.09.2023 tarihinde Diyarbakır 3 nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden hükümlü olarak bulunan müvekkili H. B. A.’in talebi üzerine müvekkilini ziyaret ettiğini, ziyaret esnasında yüzünde ve kafasında şişlikler ve morluklar gördüğünü, sebebini sorduğunda kendisine “03.09.2023 (Pazar) günü saat 20.00 sıralarında odasında bulunan bir hükümlünün dışarı çıkarılarak 20’den fazla gardiyan tarafından dövüldüğünü, kendisinin de kapıyı çalarak ne oluyor, neden dövüyorsunuz arkadaşımı’ dediğini, o esnada gardiyanlar tarafından kapı açılarak kendisinin de dışarı çıkartıldığını ve hep birlikte hiçbir açıklama yapmadan tekme ve yumruklarla kendisini dövdüklerini, daha sonra kampüs içindeki hastaneye götürüldüğünü, gardiyanların kendisini kampüs hastanesine götürürken şikayetçi olursa hakkında tutanak tutup disiplin cezası uygulanacağını ve tahliyesini geciktireceklerini, bu yüzden de rapor almaması için tehdit ettiklerini,” beyan ettiğini; devamında “kampüs hastanesinde gardiyanların doktordan raporunda darp yoktur yazmasını istediklerini, doktor durumunun çok kötü olduğunu gördüğü için acile götürülmesini istediğini, bunun üzerine Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesine götürüldüğünü, orada tedavilerinin yapıp darp raporu aldığını, doktor muayenesinde olduğu sırada içeriye askerlerle birlikte ismini bilmediği ama görünce tanıyacağı bir gardiyanın girdiğini, kendisini darp raporu almaması için tehdit ettiğini, doktor ve askerlerin tepkisi üzerine gardiyanın dışarı çıkartıldığını, çıkartıldıktan sonra muayenesine başladığını, daha sonra bulunduğu T Tipi Hapishaneye getirildiğini” beyan ettiğini; 06.09.2023 tarihinde müvekkili ile yaptığı görüşmede durumunu bizzat görerek hapisane müdür yardımcısı ile görüşme talep ettiğini, talepte olayın nasıl geliştiği ve işkence konusu ile ilgili bir soruşturma başlatılıp başlatılmadığını sorduğunu, cevaben herhangi bir işlem yapılmadığının tarafına beyan edildiğini, konuyla ilgili kamera kayıtlarının olup olmadığını sorduğunda kamera kayıtlarının olduğu beyan ettiğini; bu yüzden ilgili kurumlara ve Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunacağını beyan ederek hapishaneden ayrıldığını, müvekkilinin ve kendisinin bu konuda derneğimizden ilgili girişimlerde bulunulmasını talep ettiğini” aktarmıştır.
- **İ. A., 23.09.2023 tarihinde Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği faksta;** “Kendisine karşı yapılan bir insan hakları ihlalini ve hukuk dışı keyfi yaklaşımı paylaşmak istediğini; 14.09.2023 tarihinde 3.00-3.30 gibi, rahatsız olduğundan dolayı revire çıkarıldığını, revir bölümünde tedavi olmak için sırasını

beklediğini, revir bölümünde tadilat işi yapılmakta olduğunu, tadilat işinde çalışan bir personelin bir iki sefer yanından geçip geldiğini, ardından kendisine “Yine mi geldin?” diye sorduğunu, kendisinin de “bu hapishaneye yeni geldiğini” belirttiğini, ardından kendisine “Ne suç işledin?” dediğini, “Hiçbir suç işlemediğini” söylediğini, kendisine “hangi suçtan dolayı Hapishanedesin, ne ceza aldın?” diye sorduğunu, “Siyasi davalarından dolayı Hapishanede olduğunu, kendisine ağırlaştırılmış müebbet verildiğini, yaş küçüklüğünden 21 yıla indirildiğini” söylediğini, bunları söyler söylemez personelin, kendisine karşı ağza alınmayacak küfretmeye başladı, annesine küftüğünü, hakaretlerde bulunduğunu, kendisine “niye bana küfür ve hakaretlerde bulunuyorsunuz? Sizinle hiçbir ilgim de olmamış” dediğini, personelin, üzerine gelerek ve bağırarak “konuşma lan, konuşma” diyerek elini çenesine attığını, çenesini sıktığını, kendisine, “niye bana böyle davranıyorsunuz durup dururken? dediğini, çenesini biraz daha sıktığını ve ardından bıraktığını, hakaret ve küfürlerini sürdürerek gittiğini, kendisini revire çıkaran personelin de orada olduğunu, kollarını birbirine dolamış olduğunu, fakat kendisinin yanında sebepsiz bunlar yapılırken hiçbir müdahalede bulunmadığını, hatta bunlar gerçekleşirken 2-3 infaz koruma personeli revir koridorundan geçer gibi gelip bakmakla yetindiklerini, orada kamera var mı, yok mu bilmediğini; kendisini revire çıkaran (odadan çıkarılışından odaya getirilişine kadar yanından hiç ayrılmayan) memura, baş memuru çağırmasını söylediğini, fakat kendisinin “Baş memur buraya gelmez” dediğini, revirde işi bittikten sonra odasına gelirken memura; “sizin sorumluluğunuzda revire çıktım, gözünüzün önünde bana ne yapıldığını gördünüz. Beni baş memurluğa götürün” dediğini, memurun da “ben yeni bir memurum, sana tavsiyem İbrahim, uğraşma onunla” dediğini; memur, bu söylemiyle kendisine sözlü saldırı ve fiziki saldırıda bulunan personeli kastettiğini, kendisine kim olduğunu, personel mi olduğunu sorduğunda cevabının “mahkum olsaydı sana öyle yaklaşabilir miydi? şeklinde olduğunu; İnfaz Koruma memurunun bu cevapları tüm gerçeklikleri ortaya koyduğunu, kendisine karşı böyle bir yaklaşımda bulunan personelin isminin ne olduğunu, kim olduğunu bilmediğini ve ilk defa gördüğünü, bu saldırının kimliğine karşı yapılmış olduğunu; kendisine karşı yapılan bu hukuk dışı, keyfi yaklaşım bir insan hakkı ihlali olduğunu, tedavinin her insan ve her canlı için olması gereken bir temel hak ve ihtiyaç olduğunu, bu konunun üzerinde durulmasını istediğini” aktarmıştır.

- **H. K., 19.12.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan oğlu Aytaç Kayacan için yaptığı başvuruda;** “Oğlu A. K.’ın S Tipi Kapalı Hapishanesinde olduğunu, geçen hafta 11.12.2023 tarihinde saat 12.00 civarında kendisini telefonla aradığını ve yaşadıklarını anlattığını “14 gardiyanın ellerini arkadan kelepçeyip yukarı çıkarıp işkence yaptıklarını, elle taciz ettiklerini, yaptıkları işkenceye dayanmadığını ve kendi hayatına son vermek için bileklerini kestiğini, bu gardiyanların sürekli olarak hem sözlü hem de fiziki olarak işkencelerde bulduklarını, oğlu Aytaç Kayacan’ın hayatından endişe ettiğini ve ivedilikle yardım talep ettiğini” aktarmıştır.

- **Darp (Mahpuslar tarafından)**

7 İhlal

- **E. A., 07.02.2023 tarihinde Van T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan eşi F. A. için yaptığı başvuruda;** “Eşinin Van T Tipi Kapalı Hapishanesinde kaldığını; eşi F. A. ve oda arkadaşları A. D., Y. A. ve diğer kadın mahpusların H. Y. tarafından psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kaldıklarını; en son eşinin televizyon kumandasını alırken zemine doğru şiddetle ittiğini, ardından boğazına sarılarak boğmaya çalıştığını, daha önce de benzer şekillerde diğer mahpuslara şiddet uyguladığını, eşinin hastaneye kaldırıldığını, eşi ve diğer mahpusların hayatından endişe ettiğini, bu konuda hukuki destek talep ettiğini” aktarmıştır.

- **Yaralama (Mahpuslar tarafından)**

4 İhlal

- **C. H. Y., 09.08.2023 tarihinde Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza bulunan oğlu M. Y. için yaptığı başvuruda;** “Oğlu M. Y.’ın KHK’lı asker olduğunu, Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tekli odalarda tutulmakta olduğunu, kendisinin 8 Ağustos’ta telefon yolu ile verdiği bilgilere göre “Sabaha karşı saat 03.00 civarında 2 adli mahpusun 7 odaya girdiğini ve oğlu ile birlikte en az 8 kişiyi ellerindekilerle millediklerini ve “biz derin devletiz” diye bağdıklarını, kendisinin karın boşluğuna denk geldiği için hafif

yaralandığını, hastaneye götürüldüğünü, aşı ve pansuman yapılarak hapishaneye geri getirildiğini, kendisi dışında yaralananların kanlar içinde olduğunu gördüğünü ancak onların durumlarının tam olarak nasıl olduğunu bilmediğini; bu olay sonrasında hapishane müdürüyle konuştuğunda hapishane müdürünün şahsına “Koğuş kapılarını açık bıraktıklarını” söylediğini ve bizim de ihmalemiz var” dediğini; asker olanların dışında içlerinde PKK davasından yargılanan mahpuslar olduğunu da belirttiğini, oğlunun da hapishane müdürü ile görüştüğünü ve odasını değiştirdiklerini, güvenlik tedbirlerini de arttıracaklarını söylediklerini, oğlunun can güvenliğinden endişeli olduklarını, avukat gönderilmesini ve durumun takip edilmesini talep ettiklerini” aktarmıştır.

- **N. Ö., 10.08.2023 tarihinde Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza bulunan oğlu M. Ö. için yaptığı başvuruda;** “Oğlu M. Ö.’in yaklaşık 11 yıldır hapishanede olduğunu, değişik cezaevlerinde kaldıktan sonra en son Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesine nakil olduğunu, iletişimi sadece telefonla sağladıklarını, imkan oldukça görüşe gidebildiklerini, abisinin ziyaretine gittiğinde Murat’ın sekerek yürüdüğünü fark ettiğini, nedenini sorunca “07.08.2023 tarihinde sabaha karşı saat 09.00 gibi odasına kimliği belirsiz kişilerin girip onu darp ettiğini, kafasına vurduklarını, bacağıma şiş batırdıklarını, ona ölümcül darbeler vurduktan sonra kapıyı üzerine kilitlediklerin” söylediğini, şu anda durumunun ne olduğunu bilmediklerini, oğlunun can güvenliğinden endişe duyduklarını, bu nedenle hukuki yardım talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **Ö. F. Ü. ve İ. A., 14.08.2023 tarihinde Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdikleri mektupta;** “Buldukları Elazığ Hapishanesinde adli suçlardan hükümlü olan 2 kişinin diğer adli mahkumlardan 5 kişiye 07.08.2023 tarihinde odaların kapılarını tek tek açılarak ölümcül saldırılarda bulduklarını, bu saldırılar sonunda üçü ağır dört kişinin yaralandığını, kendisi gibi siyasi mahpusların ölümlerine tehdit edildiğini ve ağır hakaretler içeren sloganlar atıldığını, bu olayın soruşturulması gerektiğini” aktarmışlardır.
- **M. D., 25.09.2023 tarihinde İzmir/Şakran Kapalı Hapishanesindeki kızı Y. Ö. için yaptığı başvuruda;** “Kızı Y. Ö.’in 16 Eylül 2022’de eşine karşı öz savunma uyguladığı için 2,5 ay hapis cezası aldığını, Sincan kadın kapalı Hapishaneye getirildiğini; 11-12 Aralık 2022 tarihinde İzmir/Şakran Kadın Hapishaneye kendi isteği dışında sevk edildiğini, 2 tane çocuğu olduğunu, çocuklarından birinin 13 yaşında, küçük olanın ise 6 yaşında olduğunu, Şakran’da üç kez ziyaretine (açık görüş) gittiğini, ikinci kez ziyaretine gitmeden haftalık görüntülü telefon görüşmesinde kendisini gördüğünü, kızının yüzünün, sağ kolunun tırnakla parçalandığını gördüğünü, kızının “kavga çıktığını, koğuşta bir mahpus kadınla gardiyan arasında çıkan tartışmada kendisinin tanık olarak dinlendiğini, kızının tartışmada mahpusun haksız olduğunun söylenmesi üzerine koğuşa döndüğünde bu tartışmaya taraf olmayan bir kadın tarafından saldırıya uğradığını” söylediğini, saldırıyı gerçekleştiren kadının gardiyanla tartışmaya giren kadın mahpus tarafından azmettirildiğini söylediğini; ikinci kez açık görüşe gittiğinde kızının yüz ve kolunda bahsettiği saldırının izlerinin hala olduğunu; 5 ay önce yine kızının aradığını “koğuşta başka bir mahpus kadın tarafından rehlin alındığını ve boğazının cam parçasıyla kesildiğini, zarar görmemek ve ceza almamak için diremediğini, en sonunda gardiyanların kendisini kurtardığını bu olaydan dolayı yargılandığı ve beraat ettiğini, bu olaylar dolayısıyla koğuşunun sürekli değiştirildiğini” söylediğini, Bundan yaklaşık 2-3 ay önce son kaldığı koğuşta beraber kaldığı kadın mahpuslardan birisinin kızına “bu lezbiyendir, lezbiyen koğuşundan geldi, bunu buradan atın” demesi üzerine bu sözü sarf eden kadın ile bir başka kadın mahpusun elbirliği ile kızını gece 24:00 sularında koğuştan atması sonucu kızının “yeter artık” diyerek cam parçasıyla kendi boğazını kesip intihara teşebbüs ettiğini, bu olaydan dolayı 1 gün hücre cezası aldığını, henüz bu cezanın kesinleşmediğini, cezaya kızının itiraz ettiğini ama henüz itirazının sonuçlanmadığını; kızının tahminince kendisine anlatmadığı çok şey olduğunu, telefon dinlendiği için ve hapishane yönetiminden korktuğu için kızının her şeyi anlatmadığını; kaldığı Şakran Hapishanede kötü muamele gördüğünü, psikolojisinin oldukça kötü olduğunu, sürekli cezasının uzadığını; 6 Kasım 2023 tarihinde tahliye olması gerektiğini ancak bu tarihte tahliye olmama ihtimali olduğunu, çocuklarının da psikolojisi annelerini göremedikleri için bozulduğunu, kocasının da kendisiyle ilgilenmediğini, kızının hayatından endişe ettiğini, bu anlamda kızına dernek kanalıyla hukuki yardım talep ettiğini, ekonomik olarak durumunun kötü olduğunu” aktarmıştır.

- Darp raporu aldırılmaması 1 İhlal
 - E. S., 16.10.2023 tarihinde İzmir/Şakran 4 Nolu Tipi kapalı Hapishanesinde bulunan O. Ç. için yaptığı başvuruda; “Yakını olan O. Ç.’nin gardiyanlar tarafından işkence gördüğünü ve ciddi anlamda darp izlerinin olduğunu, hastaneye gidip muayene olması ve rapor almasının gerektiğini ancak hapishane yönetiminin hiçbir şekilde dilekçeleri işleme almadığını, hastaneye götürmediklerini; 06.10.2023 tarihinden beri açlık grevinde olduğunu, darp edildiği tarihten emin olmadığını, görüşemediklerini, tahminen 2 hafta önce olduğunu, açlık grevine girdiği günden beri dilekçelerinin işleme alınmadığını ve doktor tedavisinin yapılmadığını, darp raporu alacağı için hastaneye götürülmediğini; birkaç sene önce de aynı şekilde aylarca açlık grevinde kaldığını ve görme yetisini kaybetmek üzere olduğunu, destek istediğini” aktarmıştır.
- Hastanede darp raporu verilmemesi için infaz korumam memuru tarafından müdahale edilmesi 1 İhlal
- Psikolojik şiddet 95 İhlal
 - Ü. Y., 22.12.2023 tarihinde Erzincan L Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta; “Kendisinin %86 Bipolar hastası olduğunu, derdine çare aramak için bazı kurum ve vekillere yazdığını, mecliste Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun gündeme getirdiğini ve Basın toplantısı yaptığını, Rize Hapishane Müdürünün, HDP’li olan vekil Hakkında kendisine gelerek “O PKK’li, sen de mi?” dediğini, sonra kendisine “Vatan haini” dediğini, iki yıldır kameralı bir odada gözlem altında olduğunu ama memurların kendisine hep psikolojik yapmaya başladığını, kendisine verilen psikiyatri ilaçlarını “hepsini altın vuruş yap” dediklerini, “As kendini, kurtar” dediğini ve bir ara kendisini çok kötü bir şekilde dövüp hastanelik ettiklerini, küfür ve hakaret tehdit edip, boğmaya kalktıklarını, avukatların dava açtığını, sonra kendisinin yanına, cinayet mahkumu bir mahpusu verdiklerini, bunu zaten yanına vermelerinin suç olduğunu, kendisinin ona bir şey yapsa ne olacağını, o kişinin kendisine “Gel sana jilet atayım memurlar korkar yaklaşmaz” dediğini, odada kollarını kestiğini, hastaneye kaldırıldığını iki gün sonra kameranın önünde de “Tam olsun aç sırtını arkana da atayım” dediğini, bunların kameralarda mevcut olduğunu, psikolojisinin bozulduğunu, kurumun halı sahasında kendini atletikle astığını, bunların kurum kameralarında mevcut olduğunu” aktarmıştır.
- Tehdit (İdare personeli) 125 İhlal
 - O. A., E. A., E. A., K. A., E. E., A. K., A. Z., M. S. T., İ. A., M. Ç., A. G., Ş. K., O. D., B. K., D. T., İ. R., H. Ç., İ. T., A. K., M. C. A., A. E., H. I., 13.01.2023 tarihinde Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdikleri mektupta; “İ. A. adlı arkadaşlarının başgardiyana hitaben ‘‘para ile aldığımız sandalyeyi niye alıyorsunuz?’’ diye sorunca Başgardiyanın ‘senin ismin ne, devletimizin verdiği kimliği ver’ dediğini, arkadaşlarının da “arama dolayısıyla üzerimde değil, içeridedir” dediğini, bunun üzerine başgardiyanın hengame kargaşa çıkarıp ortamı germek adına “alın şunu” diye talimat vermesi üzerine gardiyanların hemen saldırıp zor kullanmaya çalıştığını, kimi arkadaşlarının ve bazı personellerin araya girmeye çalışmasına rağmen Hakan ve kimi gardiyanlarca bir çok arkadaşlarının duvarın köşesine itilerek sıkıştırılan İ. A. ve İ. T. adlı arkadaşlarının apar topar darp ve hakaretler arasında koğuştan alındığını, buna rağmen ortamın hala durulmadığını, gardiyanların sözlü fiziki tacizlerinin sürmeye devam ettiğini, tespit edemedikleri bir gardiyanın ‘ben size ilk gün demiştim bunların hepsinin idam etmek lazım” dediğini” aktarmışlardır.
- Tehdit (jandarma) 5 İhlal
 - A. K., 02 Mayıs 2023 tarihinde Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesindeki eşi A. K. için yaptığı başvuruda; “Eşi A. K.’ın 1996 yılından bu yana Türkiye’nin çeşitli hapishanelerinde kaldığını, şu anda Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde olduğunu, eşinin daha önce 2 defa kalp ameliyatı olduğunu ve kalbinde stent olduğunu, ayrıca eşinin fitik, bronşit ve görme problemi de yaşadığını, iki gözünden de ameliyat olduğunu; eşi

telefonda kendisine, “2023 yılı içerisinde yakın zamanda tedavisi için hastaneye götürüldüğünü; hastaneye götürüldüğü sırada bir jandarma personelinin sol koluna girdiğini ve kendisine “senin kafana sıkırım, daha sonra da silahı elimden almaya çalıştı derim” dediğini aktardığını, eşinin bu jandarma personelinin tehditlerine tepki gösterdiğini ancak sonrasında neler olduğunu telefonda tam anlatamadığını, eşinin bu tehditlerle ilgili hapisaneye götürüldükten sonra şikayet dilekçesi verdiğini ancak dilekçenin sonucunun kendisine gönderilmediğini; tehdit olayı ile ilgili de hukuki başvurularda bulunulmasını talep ettiğini” aktarmıştır.

- **E. G., 25.05.2023 tarihinde Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “10.05.2023 tarihinde bulunduğu hapishaneden sevk edildiği hastanede gerçekleşen işkence olayını bildirdiğini, bahse konu olayın takipçisi olunmasının ileriki süreçlerde özellikle can güvenliklerinin sağlanması için gereklilik arz ettiğini; 10.05.2023 günü bulunduğu hapishaneden hastaneye sevkini gerçekleştirdiğini, kendisiyle beraber 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde de siyasi mahkumların bulunduğunu, 1 Nolu T Tipi Hapishaneden getirilen Suriye uyruklu Zekeriya El Ahmed isimli arkadaşı muayeneye çıkarıldığı sırada hastane koridorunda jandarma personellerinin organize saldırı ve işkencesine maruz kaldığını, bir çok jandarma personelinin katıldığı bu işkencede Zekeriya arkadaşın kafasına silah dıpcığının isabeti sonucu yarılma meydana geldiğini, nezarethaneye geri getirilmesinin ardından olayı kendisine sorduklarında “kelepçeyi çok sıkıştırdı biraz gevşetilmesini isteyince birden hakaretler ederek saldırmaya başladılar” dediğini ve sıkça Suriyeli olmasına siyasi tutuklu kimliğine atıflarda bulunarak ağır fiziki işkenceye ve hakaretlere maruz kaldığını belirttiğini, yaşananlardan sonra ısrarla komutanlarıyla görüşmek istemelerine rağmen bu taleplerinin karşılanmadığını, bunun da yaşananların ideolojik saiklerle organize bir yönetim olduğunu ve işkencenin gayet doğal karşılandığını gösterdiğini, gelinen aşamada hastane sevki sırasında can güvenliklerinin tehdit altında olması endişelerinin haklılığının göstergesi olduğunu, daha önce de kendisi hastane sevkleri sırasında psikolojik baskılara insanlık onurunu hedef alan uygulama dayatmalara maruz kaldığını ve başsavcılığa bu durumlarla alakalı şikayette bulunduğunu, öyle ki siyasi hükümlü statülerinden kaynaklı bilinçli zorluk çıkarıldığını, tedavi olma haklarının engellendiğini ve engellenmeye devam edildiğini, X-RAY’den geçirilmiş ayakkabılarını çıkarıp silkelemesi istenmiş kelepçeli tedavi, ağız içi araması gibi keyfi ve insanlık onurunu aşağılamayı hedefleyen uygulama dayatmalarına maruz kaldıklarını, yine bu keyfi uygulamaları reddettikleri için insanlık onurunu çiğnetmedikleri için çoğu defa bir çoğunun elzem olan tedavi olma haklarının, hastane sevklerinin iptal edilerek engellendiğini, bunların yanında jandarma personellerince sırf bu tür keyfi uygulamaları kabul etmedikleri için aşağılayıcı yaklaşımlara, siyasi kimliklerinden dolayı provoke edici tutum ve davranışlara maruz kaldıklarını, tüm bu eylem ve uygulamaların kronik bir hal almasının yanında gelinen noktada özellikle hastane koridorunda uygulanan işkence ve nefret suçu mevcut durumun vahametini ispatladığını, 10.05.2023 tarihinde saat 15:00 dolaylarında Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesinin mahkumların tutulduğu bölüm girişinde ideolojik saiklerle jandarma personelleri tarafından organize işkence ve nefret suçu işlendiğini, bu konunun takipçisi olunmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **İ. İ., 27.10.2023 tarihinde Marmara (Silivri) 9 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi İ. İ. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi İ. İ.’nin Marmara 9 nolu Kapalı Hapishane A Blok’ta kaldığını, kardeşiyle 24 Ekim tarihinde telefon görüşlerinin olduğunu, 20 Ekim 2023 tarihinde gerçekleşen hastane sevki sebebiyle Silivri Devlet Hastanesi’nde nöroloji bölümüne götürüldüğünü, doktor muayenesi sonrasında diğer mahkumların işlemlerinin tamamlanmasını beklemek için salondaki sandalyelere oturttuklarını o esnada arkadaşıyla anadillerinde sonuçları konuşmaya başladıklarını, yanlarında gelen bir askerin “konuşmayın” tarzında müdahalede bulunduğunu kendilerinin de “neden konuşmamız bir sorun oluyor” diye sorduğunu, askerin de “anlaşılmayan bir dille konuşmayın, koşunuza gittiğinizde konuşursunuz” diye cevap verdiğini, bu şekilde konuşurlarken bir uzman çavuşun geldiğini ve konuya dahil olduğu, kendilerinin durumu anlattığını onun da “anlaşılmayan bir dille konuşmayacaksınız” dediğini ve tehdit ettiğini, onların da “tehdit edemezsiniz” dediklerini, o uzman çavuşun da parmağıyla salondaki insanları göstererek “hangi davadan yattığınızı buradakilere söyleyeyim de linç edilin, gününüzü görün” diye tehditlerine devam ettiğini, diğer askerin de sinkaflı küfürlerde bulunduğunu, asansörler

açılmayınca merdivenden yürütülerek oradan götürüldüklerini, mahkum kabul bölümünde küfür ve hakaretlerin devam ettiğini, oraya götürürken de boğazını sıkıp “öldüreceğim” dediklerini, başka bir askerin de elini boğazından çektiğini, sonra da ringe getirildiğini ve orada uzun süre bekletildiğini, bekletildikten sonra ring aracını dışarı çıkarttıklarını ve kampüs hastanesine götürdüklerini, onların da “neden buraya geldiklerini” sorduğunu, “Darp raporu için olduğunu” söylediklerini, fakat kendilerinin darp raporu talebi olmadığını söylediklerini, doktora gidince ciddi bir durumları olmadığını söylediklerini ve oradan çıktıklarını, hastanenin çıkışında ring aracının olmadığını gördüklerini, ring aracına yürüterek götürdüklerini, arkadaşını ring aracına bindirdiklerini, tam kendisi de binerken uzman çavuşun “ringin arka kısmına götürülme” emri verdiğini, orada kollarına girdiklerini ve darp etmeye başladıklarını, nefesinin kesildiğini ve yere düştüğünü, bunun üzerine ringe bindirilmesinin emredildiğini, oradan hapishaneye getirildiklerini ve hapishane idaresinin onu başka bir ekiple tekrar darp raporu için hastaneye gönderdiğini, oradaki muayeneden sonra hapishaneye gönderildiğini” anlattığını; kardeşinin sırf Kürtçe konuştuğu için küfre ve hakarete maruz kaldığını, darp edildiğini ve tehdit edildiğini” aktarmıştır.

- Tehdit (Diğer mahpuslar tarafından) 20 İhlal
 - **G. P., 11 Eylül 2023 tarihinde Afyon/Bolvadin T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “20 kişinin 6 ayrı koridor ve bloklara dağıtılıp seslerinin bile birbirlerine ulaşmasının engellendiğini, buldukları koridor ve kısımlara yasada tanınan aynı gruptan oldukları dava arkadaşlarının yerine İşid, Fetö ve özellikle ırkçılık yapan adli mahpuslar gibi ideolojik, dünya görüşü olarak karşıt oldukları grupların verildiğini, aynı zamanda bu grupların hapishane idaresi tarafından kendilerine karşı kışkırtıldığını, hukuksuz yere hapishane idaresi tarafından tekli bir hücrede tutulan D. A. adli arkadaşlarının bulunduğu kısımdaki hapishane idaresi tarafından kışkırtılan ırkçı adli mahpuslar tarafından tehdit, küfür ve hakaretlere maruz kaldığını, arkadaşlarına “seni maltada yakalayıp, boğazını keseceğiz” şeklinde her gün psikolojik baskı uygulandığını; yine kendisinin kaldığı kısımda saz çalması üzerine İşidli olduğu söylenen radikal İslamcıların “burada saz çalışamazsınız, burası İslam devletidir, müzik haramdır” gibi tehdit ve hakaretleri savunduklarını, bu konuları hapishane idaresine bildirip can güvenliklerinin olmadığını söylediklerini, cevaben “burada böyle, biz ne dersek olur” şeklinde cevaplar ile işkencelerine devam edeceklerini bildirdiklerini” aktarmıştır.
- Hakaret (İdare personeli) 296 İhlal
- Hakaret (Diğer mahpuslar tarafından) 19 İhlal
- İdare personeli tarafından mahpuslara karşı provoke edici tutum ve davranışlar sergilenmesi 95 İhlal
 - **Y. Ş. ile 15.02.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “kendi odalarına özgü olmak üzere sayım haricinde infaz koruma memurlarının baskın şeklinde odalarına geldiklerini ve sayım aldıklarını ayrıca kapıları mazgalları çok sert açtıklarını, bazı zamanlarda ise kapılara tekme attıklarını, bu durumdan çok rahatsız olduklarını” aktarmıştır.
 - **R. K., M. O., A. E., G. A., F. Ö., A. K., F. Ş., E. A. ve M. A., 05.01.2023 tarihinde İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “hapishanede çalışan personellerin -ki en tepedeki idare amirinden bağımsız değildir- ideolojik ve siyasi yaklaştığını; kurumsal devlet kimliğini aşan üslup ve söylemlerle hakaret ve suçlamalara maruz kaldıklarını, bu konuda sözlü ve yazılı taleplerde bulunmalarına rağmen bir çözüm gelişmediğini, yine personelin ideolojik siyasi yaklaşımla provokasyon yaratılmaya çalışıldığını ve en ufak bir durumda keyfi ve hukuksuz bir şekilde haklarında tutanak tutulduğunu, kimi personelin açık açık “tutanak tutacağım, tahliye olamazsın, Devlet biziz, kimi kime şikayet edeceksiniz” deme cesaretini gösterdiğini, bunun da kurum 1. Müdürünün desteğini arkasına aldığı gösterdiğini” aktarmıştır.
 - **H. G. ile 18.01.2023’te Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “İdare tarafından sürekli olarak kışkırtıldığımı, her gün hatta günde birkaç kez arama bahanesiyle odasına girildiğini; aramada sürekli olarak taciz, tahrir ve provokasyona maruz kaldığımı, son aramada baş memur tarafından kendisine vurulduğunu, hakaret edildiğini; aramaya engel olmaktan 1 ay iletişim cezası verildiğini” aktarmıştır.

b) Çıplak Arama

İşkencenin giderek farklılaşan ve artan yeni uygulamalarına karşın doğasında bir değişiklik yaşanmamakta insan onurunu, kişi bütünlüğünü hedef alan, acı verici, aşağılayıcı, onur kırıcı fiiller olarak icra edilmeye devam edilmektedir. Yasal düzenlemelerde ancak çok özel koşullarda uygulanabileceği belirtilen çıplak arama gibi istisnai uygulamalar dahi son yıllarda mevzuat hükümleri gerekçe gösterilerek yaygınlaştırılmaktadır. Çıplak arama ve zorla soyma fiilleri kişinin mahremiyetini ihlal eden, moral değerlerini, sosyal kimliğini hedef alan, ruhsal bütünlüğüne zarar veren ve cinsel şiddet boyutlarına ulaşan işkence fiilleri olarak icra edilmektedir. Oysa “Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları”nda da (Nelson Mandela Kuralları) yer verildiği gibi “aramalar(ın), insanlık onuruna ve aranılanların mahremiyetine saygılı olacak şekilde ve aynı zamanda ölçülülük, yasallık ve gereklilik ilkeleri çerçevesinde yürütülmesi” gerektiği açıkça ifade edilmektedir.⁵

En son 2016 yılında gözden geçirilen “Mahkumlarda Beden Aramalarıyla ilgili Açıklaması”nda⁶ Dünya Tabipleri Birliği (DTB) de “zorla aramanın etik açısından kabul edilemezliği”ni açıkça vurgulamıştır. Tüm hükümetlere ve kamu güvenliğinden sorumlu mercilere aşırı rahatsızlık yarATICI aramaların kişi mahremiyetine ve onuruna yönelik ciddi ihlal anlamı taşıdığını, ayrıca fiziksel ve psikolojik hasar riskini de barındırdığını kabul etmeleri çağrısında bulunarak mahpusların rutin aranmasında ultrason ve diğer taramalar dahil alternatif yöntemler kullanılması, beden boşluğu aramalarına yalnızca son çare olarak başvurulması ve hekimlerin bu amaçla görevlendirilmesinin hasta ile hekim arasındaki güven ilişkisini sarsacağı önerisini vurgulamıştır.

Türkiye’de “çıplak arama” uygulamasının hukuki dayanakları için “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’e başvurulabilir. Her ne kadar iktidar tarafından inkâr edilse de yönetmelikteki 34’üncü madde, cezaevlerinde hangi koşullarda “çıplak arama” yapılabileceğini düzenliyor.

Çıplak arama işkencesi mahpuslara yapıldığı gibi kimi zaman ziyaretçilerine de ince arama adı altında onur kırıcı uygulama olarak ailelere de dayatılmaktadır.

Özellikle çıplak arama uygulamasının son dönemde işkence suçu kapsamında eril bir şiddet biçimi olarak ve başta kadınlara yönelen özelliği dikkate alındığında, özellikle işkence görenlerin maruz kaldıkları olaylarla mücadele edilmesi, yaşamak zorunda kaldıkları olumsuzlukların kabul edilemezliğinin önemle vurgulanması, toplumsal cinsiyete bağlı eşitsizlikleri şiddetlendiren bu tür uygulamaları da gözeterek kadınların, erkek egemen toplumda hakları gözetenilmesi gereken bir grup olarak değerlendirilmesi de önem kazanmaktadır.

⁵ <https://tihv.org.tr/ozel-raporlar-ve-degerlendirmeler/nelson-mandela-kurallari-mahpuslara-muameleye-dair-birlesmis-milletler-asgari-standart-kurallari/>

⁶ <https://www.wma.net/policies-post/wma-resolution-on-the-responsibility-of-physicians-in-the-documentation-and-denunciation-of-acts-of-torture-or-cruel-or-inhuman-or-degrading-treatment>

Sonuç olarak, çıplak arama ve zorla soyma fiilleri kişinin mahremiyetini ihlal eden, moral değerlerini, sosyal kimliğini hedef alan, ruhsal bütünlüğüne zarar veren ve cinsel şiddet boyutlarına ulaşan işkence ve diğer kötü muamele niteliğindedir. Hapishanelerde karşılaştığımız örneklerde hapishane giriş ve çıkışlarında çıplak arama uygulaması bir rutine dönmüştür. Çıplak aramaya karşı çıkan mahpuslar yalnızca zorla aramaya maruz kalmıyor, aynı zamanda darp ve şiddete de maruz kalıyorlar.

Hapishanelerde mahpuslara ve ailelerine dayatılan çıplak aramaya dair en az 175 ihlal meydana gelmiştir.

- Mahpusların çıplak arama dayatmasına maruz kalması 96 İhlal
 - **R. B. ile 15.02.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Antalya’ya doğru yola çıktıktan 12,5 saat sonra tahminen akşam 18.00 sularında Manavgat S Tipi CİK ulaşmış olduklarını; kabul sırasında ‘Çıplak Arama’ dayatıldığını, çıplak aramayı kabul etmediklerini bildirmelerine rağmen iki infaz koruma memurunun soyunma kabiniinde mahpusu zorla soyarak kıyafetlerini x-ray taramasına aldıklarını, tarama sonrasında kıyafetlerinin verildiğini” aktarmıştır.
 - **R. F., 06.12.2023 tarihinde Batman M Tipi Kapalı Hapishanesinde buluna kızı N. F. için yaptığı başvuruda;** “Jandarma personelinin içerisinde bulunan iki kadın astsubayın, kızına çıplak arama dayattığını ve bu şekilde arama gerçekleştireceklerini söylediklerini, kızı “çıplak arama dayatmasını kabul etmeyeceğini” söyledikten sonra, orada bulunan ismini bilmedikleri erkek bir jandarma personelinin kızına çıplak aramayı kabul etmemesi nedeniyle bağırmağa başladığını ve eliyle işaret ederek boğazını sıkacağını belirttiğini, kızının teslimi esnasında orada bulunan kolluk ekiplerinin dahi jandarmanın tavrı ve tutumu nedeniyle çok geçirdiğini ve müdahale etmek istediklerini, kolluk memurlarının, kızına yapılan haksızlığa karşı çıkmasının jandarmayı rahatsız ettiğini ve jandarma personellerinin kolluk personeline bağırmağa başladıklarını; Jandarma noktasından sonra infaz koruma memurlarına teslim edildiğini, infaz koruma memurlarının da yine aynı şekilde jandarmanın sergilemiş olduğu tutum ve davranışlarla kızına çıplak arama dayattığını fakat kızının bunu kabul etmediğini, kızının insan haysiyetine ve onuruna aykırı olan çıplak aramayı kabul etmemesine ve direnmesine rağmen infaz koruma memurlarının kızına karşı zor kullanarak çıplak arama yaptığını, kızı dirense de infaz koruma memurlarının kızının direncini zor kullanarak kırdığını ve çıplak aramaya devam ettiklerini, yine aynı gün içinde infaz koruma memurları tarafından kızına yönelik “bir başka kontrol noktasından geçeceği ve bu nedenle tekrar çıplak arama yapılacağı” söylenerek kızının direnmesine rağmen zor kullanılarak çıplak aramaya aynı gün içinde ikinci defa maruz bırakıldığını; kızının, çıplak aramaya maruz kaldıktan sonra tek başına kalacağı bir koğuşa alındığını, alındığı koğuşun, çok kirli ve kalınamayacak vaziyette olduğunu, kızının kaldığı koğuştaki bulunan radyonun dahi çalışmadığını ve dış dünya ile iletişiminin tamamen koparılmak istendiğini, kızı daha bu koğuştaki kalamadan infaz koruma memurları tarafından, “Seni tuvaletin yanında bir gece yatıracağız” diyerek kendi kaldığı koğuşun altı katında bulunan ve tuvaletin hemen yanında bulunan bir koğuşa alındığını ve sürekli olarak tuvalet kokusuna maruz bırakıldığını” aktarmıştır.
- Hasta sevklerinde, görevliler tarafından mahpusların mahrem yerlerine dokunarak tacize varan aramalar yapılması 2 İhlal
 - **M. S. F., 20.11.2023 tarihinde Bodrum S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “10. 11. 2023 tarihinde Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne götürülmek üzere koğuşundan alındığını, koğuş çıkışından mahkûm kabul kısmı denilen yere kadar 3 ayı üst aramasından geçmekte olduklarını, daha sonra x ray cihazından geçerek jandarmaya teslim edildiklerini, ancak her zamanki gibi jandarmanın keyfi ve arama usulü dışındaki araması ile sürekli karşılaştıklarını, 10 Kasım günü de kendisi ve A. D. adlı arkadaşının ile jandarmaya teslim edildikten sonra jandarmanın üst araması adı altında tacize varan neredeyse cinsel organlarına dokunmaya kadar

yaptığı aramanın bitiminde A. D.'in da kalça kısımlarını elemesi üzerine durumu takım komutanı uzman Çavuş ve astsubay ismini bildikleri jandarmalara ilettiklerini, sürekli hastaneye götürülmeyi engelleyici ideolojik ve politik saiklerle yaklaşan jandarmaların her birinin ayrı ayrı aramayı kendine göre yorumladığını bu konuda duyarlı yaklaşılmasını istediklerini, ancak bizzat hastane de dahil sürekli sorun çıkartmakta olan Çavuş isimli jandarmanın “sizi nasıl ararsak sesinizi çıkaramazsınız, istediğiniz yerinize elimizi süreriz” söylemi üzerine üst araması yapan jandarma personelinin, A. D.'in aramasını bir aşama ileri götürerek arkadaşının kemerini açarak resmen pantolonunu çıkartmak istediğini” aktarmıştır.

- Mahpusların, aile görüşlerinden sonra zorla x-ray cihazına götürülmeleri 5 İhlal
- Kadın mahpuslara tacize varan arama dayatması 5 İhlal
- Ailelere ziyaret esnasında çıplak arama ve/veya ince arama dayatması 67 İhlal
 - **R. A., 03.11.2023 tarihinde Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Görüşe gelen ailelerinin, X-Ray cihazında sürekli sorunlar yaşadığını, geçmekte sorun yaşayanların ince aramaya maruz kaldığını, pijama giymelerinin istendiğini, ya da görüş salonuna alınmadığını, görüş sürelerinin bu durumdan etkilendiğini ve tam olarak görüş yapmalarının engellendiğini” aktarmıştır.
 - **O. Ç., 23.01.2023 tarihinde İzmir/Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Ayrıca son birkaç ayda, aylık açık görüşlerine gelen ailelerin arama adı altında adeta çıplak aramaya tabi tutulduklarını, bu konudaki sorunu hapishane idaresiyle paylaştıklarında kendilerine gelen kadın ziyaretçilerin sutyenlerinde demir kopça, erkeklerin pantolon düğmeleri ve fermuarlarında demir metal bulunduğu söylendiğini, bu tür onur kırıcı bir uygulama gerçekleştirildiğini, aslında bunun sadece bir gerekçe olduğunu, asıl niyetin ailelerinin taciz edilmesi ve ziyaretlerine gelmelerinin engellenmesi olduğunu” aktarmıştır.
 - **B. A. ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Açık görüşte abisinin pantolonunun indirildiğini, abisinin yarım saat kapının önünde bekletildiğini, abisinin raporu olmasına rağmen pantolonunun indirildiğini, bu nedenle ailesiyle sadece 25 dk. görüşebildiğini, bunu 2 görüşte de tekrarladıklarını, diğer mahpusların ailelerini de aynı şeylerin yapıldığını, çıplak aramaya ailelerin de tabi tutulduğunu” aktarmıştır.
 - **H. Ş., F. T., 10.04.2023 tarihinde Adana/Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Özellikle açık görüşlerde aileleri üzerinde psikolojik baskı ve onur kırıcı uygulamalarda bulunulduğunu, çocuk bezinin bile açılarak aramadan geçirdiklerini, bunun gibi çorap çıkarttırmak vs. uygulamalar yapıldığını” aktarmıştır.

c) Ağız İçi Arama

Mahpuslar son yıllarda özellikle hastane sevkleri ve hapishane sevkleri esnasında onur kırıcı ağız içi arama dayatmasına maruz kalmaktadırlar. Özellikle ağız içi arama nedeniyle mahpusların hastane sevkleri gerçekleştirilmeyerek ayrıca sağlık hakkı ihlaline de neden olmaktadır.

2023 yılı içinde ağız içi arama dayatması nedeniyle 567 ihlal tespit edilmiştir. Ancak bu dayatma neredeyse tüm hapishanelerde kolluk marifetiyle uygulanmaktadır ve ağız içi dayatma nedeniyle mahpuslar hastaneye gidemediklerinden sağlık hakları da ihlal edilmekte olup hem ilkence ve kötü muamele yasağı ihlal edilmekte hem de sağlık hakkı ihlal edilmektedir.

- **F. Ç., 06.11.2023 tarihinde Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektubunda;** “20 yıldır hapishanede olduğunu, bu 20 yıl içinde farklı farklı hapishanelerde kaldığını, daha önce sağlık durumuyla ilgili derneğimize yazdığını,

kaza sonucu kafatasında çökme olduğunu ve buna bağlı olarak bir gözünün görmediğini, bir kulağının da duymadığını, kronik Hepatit-B hastası olduğunu ve bundan kaynaklı olarak sürekli ağzının içinde lezyonlar oluştuğunu; 13.10.2023 tarihinde Beşikdüzü Hapishaneden Kavak S Tipi Hapishaneye 4 arkadaşıyla birlikte sürgün olduğunu; Türkiye'deki bütün cezaevlerinin Adalet Bakanlığına bağlı olmasına rağmen her hapishanenin kendine göre bir işleyişi bulunduğunu; Hepatit-B hastası olduğu için alt ayda bir hastaneye gidip kan tahlilleri ve ultrason gibi kontrolleri yapması gerektiğini ki bunca yıldır hapishanede olduğunu, bu kontrollerinin 6 ayda bir düzenli olarak yaptırdığını, bu hapishaneye geldiğinde kontrole gitme zamanı geldiği için revire çıkıp hastaneye sevkini yaptırdığını, ancak bu hapishanede hastaneye gidişlerde askerin ağız içi arama, ağız açtırma gibi insan onurunu rencide eden uygulamaları olduğu ve bu yetmezmiş gibi uygulamayı kabul etmeyenler hakkında tutanak tutup daha sonra hapishane idaresi tarafından soruşturma açılıp hücreye koyma cezası verildiğini öğrendikten sonra hastaneye gitmeyi reddettiğini, çünkü ağız içi aramanın insanlık dışı bir uygulama olduğu için kabul etmesinin mümkün olmadığını, diğer yandan bu insanlık dışı uygulamayı reddettiği takdirde hücreye koyma cezası verilerek infaz yakmaların amaçlandığını, dolayısıyla bir hükümlü olarak sağlığa erişim hakkı varken bu sağlığa erişim hakkının bilinçli bir şekilde ihlal edildiğini" aktarmıştır.

d) Ayakta Sayım / Telefonda Tekmil / Kimlik/ Askeri Nizamda Tek Sıra Yürütme

Ayakta sayım dayatması, telefonda teknil verme zorlaması, kimlik kartı takılması zorunluluğu, askeri nizamda tek sıra yürütme dayatmaları hapishanelerde idarenin otoritesini kabul ettirmenin bir aracı olduğu gibi hapishanelerde işkence ve kötü muamele uygulamaları olarak öne çıkmaktadır.

Ayakta sayım dayatması, hücre mevcutlarının çok az olduğu durumlarda bile varlığını göstermektedir. Buna tek kişilik hücrelerde kalan mahpuslar da dahildir. Bir tür psikolojik baskının da aracı durumundadır. Sayımlar sırasında hazırolda bekleme, kıyafetin önünü ilikleme, selam verme gibi durumlarla da karşılaşırız. Hasta olduğu bilinen ya da fiziksel olarak ayağa kalkma veya ayakta durma zorluğu çeken mahpuslar bile ayakta sayıma zorlanmaktadırlar. Bir baskı aracı olarak kimi hapishanelerde sayım uygulaması geceleri de yapılmaktadır.

Telefon görüşmesi sırasında teknil verilmesi dayatması uygulanmaktadır. Bu uygulamada hem mahpusun hem de görüştüğü kişinin kendisini tanıtmayı (Adı-Soyadı söylenmesi) isteniyor, bu yapılmadığında da telefon görüşmeleri kesiliyor.

Kimi hapishanelerde mahpuslara kimlik kartı takılması zorunluluğu getirilmekte, kabul etmeyen mahpuslara disiplin soruşturması açılmaktadır.

Alınan başvurulara göre mahpusların sevkleri (hastane, hapishane, mahkeme vb.) esnasında, telefon görüşlere, açık/kapalı görüşlere çıkarılırken duvar dibinden, askeri nizamda ve tek sıra halinde yürümeleri istenmektedir.

Bu uygulamalara itiraz eden ya da direnen mahpuslar ise her zaman olduğu gibi işkence ve kötü muamele ile tehdit edilmekte ve hatta maruz kalmakta, haklarında disiplin soruşturması açılmakta. Pek çok durumda hücre cezaları verilmekte ve infazlarını yakacak tedbirler alınmaktadır.

Bu başlık altında en az 252 ihlal tespit edilmiştir.

- Ayakta sayım dayatması 125 ihlal
Ayakta sayım dayatması çoğu hapisanede rutin bir şekilde yapılmakta, karşı gelen mahpuslar darp edilmekte ve haklarında disiplin soruşturmaları açılmaktadır. Kimi yerlerde tek kişi olmasına rağmen ayakta sayım konusunda ısrar edilmektedir.
 - C. V. ile, 07.04.2023 tarihinde Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde; "Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesinde çok uzun zamandan beridir ayakta sayım dayatması yapıldığını, bir keresinde çok fazla hastalığı olduğundan dolayı bayıldığını ve arkadaşlarının masaj yapmasından sonra kendisinin ayıldığını, müdürün koğuşa gelerek "sayım sırasında herkes aşağı incek bir kişi yanında kalsın diğerleri çıksın bir daha böyle bayılmalar veya düşmeler kabul edilemeyecektir" dediğini, hava iyi olduğunda avluda, yağmurlu günlerde ise içerde mutfakta ayakta sayım dayatması yapıldığını" aktarmıştır.
 - İ. Y. ile 31.08.2023 tarihinde Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde; "5 yıldır hapisanede olduğunu, ağırlaştırılmış müebbet cezasının kesinleştiğini bu nedenle tek başına tutulduğunu; ayakta sayım dayatmasını kabul etmediği için sürekli olarak sayımlarda kapıya vurulduğunu" aktarmıştır.
- Sayımın havalandırmada alınması 3 ihlal
- Açık hapisanelerde parmak izi uygulaması olmasına rağmen sayımın dışarıda soğuk havada alınması 1 İhlal
- Kadın mahpusların sayımına erkek personelin katılması 3 İhlal
- Sabah ve akşam sayımlarında arama yapılması, demirlere vurulması 5 İhlal
- Hücre kapılarının sayımlarda tekmelenerek açılması 1 İhlal
- Tekmil verme dayatması 1 ihlal
- Askeri nizamda tek sıra halinde yürütme dayatması 77 İhlal
- Kimlik kullanma dayatmasına maruz kalma 36 İhlal
 - V. A. ile 31 Ağustos 2023 tarihinde Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde; "Hapishanedeki bütün mahpuslardan kimliklerini göstermelerini ve yanlarında bulundurmalarını istediklerini, mahpusların açık görüğe giderken kimliklerini gösterdiğini ancak idarenin kargo alırken, kapalı görüş, telefona çıkarılırken, hastaneye götürülürken kimlik göstermelerini istediğini, kendisinin bu duruma direndiğini, kendisinin hükümlü dahi olmadığını hükümlülere hükümlü kimlik belgesi verildiğini sorununun hükümlü veya tutuklu olup-olmamasından kaynaklanmadığını idarenin mahpusları bilinçli olarak disipline etmesinin mevzuata aykırı olduğunu, kendisine her istendiğinde hükümlü kimlik kartını göstermemesi nedeniyle idare tarafından kınama cezası verildiğini, V. A. ve H. G.'e bilerek kimlik göstermediği için savcının mütalaasında kınama cezası istemesine rağmen hakimliğin 1 ay sportif faaliyetlerden men cezası verdiğini, bu hususta savunması ve hakimlik ve mahkemeye yaptığı savunmalarının şubemize verilmesinin iyi olacağını düşündüğü (avukata savunmaları gönderilmiştir, verilen cezada odasının dahi yanlış yazıldığı ve savunmasında kimlik gösterme dayatmasının keyfi olduğu ve GBT kontrolü yapıldığı ifadesinin artırım sebebi yapıldığı görülmüştür.(ek-1); kendisi dışında bazı hasta mahpusların olduğunu" aktarmıştır.

e) Havalandırma Hakları Engellenmesi ve ihlalleri

Mahpusların sağlık hakkı kapsamında en önemli ihtiyacı havalandırma hakkı kapsamında yaşadıkları hak ihlalleri aşağıda aktarılmıştır. Bu başlıkta en az 240 ihlal tespit edilmiştir.

- Havalandırma haklarının engellenmesi 8 İhlal
 - Havalandırmaya 1,1,5 saat çıkarılma 227 İhlal
- Bu uygulama tüm Yüksek Güvenlikli Hapishanelerde bu şekilde yapılmakta ve mahpuslar havalandırma haklarından yoksun bırakılmaktadır.
- Havalandırma kapılarının geç açılıp erken kapatılması 5 İhlal

f) Oda ve Koğuşlarla ilgili yaşanan sorunlar

Mahpusların buldukları oda ve koğuşlara dair çeşitli ihlaller yaşatılmaktadır. Aşağıda bu başlık altındaki ihlal çeşitleri maddeler halinde aktarılmış olup toplam 685 ihlal tespit edilmiştir.

- Oda değişim taleplerinin kabul edilmemesi 151 ihlal
 - Mahpusların talebi olmadan odaların değiştirilmesi 16 ihlal
 - Tekli odalarda tutulma 29 ihlal
- **D. A., 08.08.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “10 aydır keyfi bir şekilde hücrede (Tek kişilik oda) tutulamaya devam edildiğini, 10 ay boyunca her defasında başka gerekçeler sunulduğunu, ilk dönemler MLKP’den (üyelikten hükümlü) kimse olmadığı için kendisini farklı örgütlerin yanına veremeyeceklerini söylediklerini, “koğuş açılın” talebinde bulunduğunu, “yer olmadığı için koğuş açamayacaklarını” söylediklerini, son olarak “hapishane güvenliği ve toplumda infial yaratma” gerekçesiyle dilekçelerinin reddedildiğini, bazen de yazdığı dilekçelere dönüş olmadığını, suç duyurusunda bulunduğunu, idarenin savunma olarak “tutukluya koğuş ayarlamaya çalışıyoruz” dediği için kovuşturmayaya yer olmadığını söylediğini, idareyle bu konuyu konuştuğunda böyle bir girişimlerinin olmadığını ve “kendisini hücrede tutacaklarını, koğuşa vermeyeceklerini” söylediklerini, idarenin kendisini hücrede tutma konusunda karar almış olduğunu; ilk zamanlar 1 saat havalandırma saatinin olduğunu sonra 2 saat yaptığı görüşme sonrasında 3 saate çıkardıklarını, sabah 09-11.00 saatleri ve 17-18.00 saatleri arasında havalandırmaya çıktığını, sabah daha erken saate alınması için dilekçe yazdığını fakat ağırlaştırılmış müebbet uygulaması yapılarak mesai saatinden önce alınamayacağını söylediğini, hapishanede sabahları 06-06.30 gibi kapıların açıldığını, fakat havalandırma saatleri olarak bu saatlerin uygun bulunduğunu” aktarmıştır.
 - **S. G. ile 20.12.2023 tarihinde Çorum L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Tecritte tutulduklarını, siyasi mahpuslar olarak 4 kişi olduklarını (S. G., H. S., S. Y., A. T.), hiçbir şekilde görüşmelerine izin verilmediğini, sohbet haklarının kullandırılmadığını, yalnızca 1 saat havalandırmaya çıkarıldıklarını, sosyal ortak etkinlik haklarının uygulanmadığını, 45 dakika açık görüş haklarının olduğunu; Meclis Tv’nin yayınına izin verilmediğini, hapishaneden talep dilekçelerine hiçbir şekilde cevap verilmediğini” aktarmıştır.
 - **A. T. ile 20.12.2023 tarihinde Çorum L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “2 hafta sonra cezasının 1 yılın altına düşeceğini idarenin denetimli serbestlik hakkının verileceğini kendisine söylediğini; 3 arkadaş (Ağit Tekin, Sami Geylan, Süleyman Yıldırım) L Tipinde kaldıklarını, ancak her birinin tek kişilik hücrede tutulduğunu, günde sadece 1 saat tek başlarına havalandırmaya çıkarıldıklarını, 6 m2 lik bir odada tutulduklarını, odanın bitiminde bir kolon olduğunu diğer tarafta küçük bir banyo ve tuvalet olduğunu, 6 adım uzunluk ve 1 adım genişliğinde bir odada tam bir tecrit halinde tutulduklarını, 10’larca başvuru yaptıklarını ancak idarenin Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün bu yönde talimatı olduğunu söylediğini; kendisinin 8,5 yıldır bel fitiği rahatsızlığı olduğunu, Tarsus’ta hapishanedekeyken ameliyat olması gerektiğinin söylendiğini, ameliyat günü geldiğinde de pandeminin başladığını, pandemiden beridir 1 kere bile hastaneye götürülmediğini, ilk defa 13.12.2023 tarihinde hastaneye sevk edildiğini, hastanede doktorun “gecikmişsin keşke 2-3 hafta önce dilekçe yazsaydın” dediğini, ancak kendisinin 5 yıldır başvuru yaptığını, hastaneye sevk edilemediğini, kafasında mantar oluştuğunu ancak tedavisinin hiçbir şekilde yapılmadığını, kafasındaki mantarlarla ilgili henüz revire ve hastaneye götürülmediğini, bel fitiğine rağmen kendisini delik deşik çok kötü kokan bir yatak verildiğini, bu nedenle 6 ay boşlukta kaldığını, ranzanın sadece demirlerine yattığını yataksız bir şekilde tek başına hücrede tutulduğunu, idarenin Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün bu yönde talimatı olduğunu söylediğini şimdi yatağının olduğunu; açık görüşlerin 45 dakika yaptırıldığını, bu hafta 1 saat yaptırılacağını söylendiğini, haftada 1 kere telefon görüşü olduğunu onun da 10 dk. olarak kullandırıldığını; akşam yemeğinin yenilmez halde olduğunu, bu nedenle akşam yemeği almadığını, kantinde de çok fazla çeşit olmadığını” aktarmıştır.
 - **M. Y. ile 20.12.2023 tarihinde Yozgat 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Mahpuslardan Ercan Aras’ın ağırlaştırılmış müebbet cezası aldığını ancak hükmün kesinleşmemiş olduğunu buna rağmen 3 yıldır tek başına hücrede tutulduğunu” aktarmıştır.
 - **A. S., 23.12.2023 tarihinde kendisi ve Ali Karabaş için İzmir/Kırıklar 2 Nolu F Tipi Kapalı hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Bu Hapishaneye 02.07.2022 tarihinde Silivri 2 No’lu L Tipi Kapalı Hapishaneden getirildiğini, bu hapishaneye geldiği günden bu yana hapishanenin, ceza infaz sisteminin kendisine tanıdığı

haklarımı kullanmasına izin vermediğini, hukuk dışı ve kanunsuz dayatmalarda bulunduğunu; hukuk devletinde mahkemenin verdiği ceza esas alınırken, hapisyanenin kendini mahkemenin üstünde tutarak, ayrıca yargılama yaptığını, hukukta alınan cezanın uygulanması gerekirken; ağırlaştırılmış müebbet cezası almamış olmasına rağmen, kendisine ağırlaştırılmış müebbet ceza uygulaması dayatıldığını, hiçbir karara dayanmadan, kendisi ve dosya arkadaşı Ali Karabaş'ın tecrit odasında tutulduklarını, diğer hükümlüler ile aynı odaya geçmelerinin kabul edilmediğini, diğer hükümlüler ile ortak spor ve sohbet faaliyetlerine çıkmalarının engellendiğini, tüm haklarına karşı kısıtlama yapıldığını, bu yapılan ve dayatılan hukuksuz uygulamaların hiçbir gerekçeye dayandırılmadan yapıldığını, buna karşı yapmış olduğu tüm itiraz ve taleplerinin gerekçesiz reddedildiğini, keyfi ve hukuksuz bir biçimde, insan hakları ve infaz kanununun kendisine tanıdığı hakların açık bir şekilde ihlal edildiğini ve çiğnendiğini; spor sohbet ve diğer sosyal etkinliklerine sadece ikisinin çıkartılarak keyfi bir biçimde cezalandırıldıklarını, bu yasa dışı ve keyfi uygulamaya karşı savcılığa yapmış olduğu itiraz suç duyurusunun da reddedildiğini ve soruşturmaya konu bile edilmediğini; Ceza infaz sisteminde, hapisyanede düşman hukukuna göre davranılıp, kararların uygulandığını, hiçbir mahkeme kararı olmadan bir hapisyanenin böyle keyfi uygulamalara gitmesinin insanlık suçu olduğunu ve bu suç kabul edilemez olduğunu” aktarmıştır.

- **Z. D., 06.03.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “27.06.2020 tarihinden bu yana hapisyanede tutuklu olduğunu, tutuklu olduğu Elazığ Kadın Kapalı Hapishanesi'nde sırf suç grubunu taraflı olarak değiştirmek istediği için, İdare Ve Gözlem Kurulunun bu talebine karşılık tek başına tutma kararı verdiğini, üstelik verilen bu kararın henüz soruşturma aşamasında, hakkında gizli kararı olan, müdafinin dahi görmediği dosya üzerinden verildiğini; dosyasındaki yüklenen iddialar öne sürülerek “tarafının tehlike bulundurduğunu, bu gerekçeyle tek tutulmasının gerektiğinin” belirtildiğini; sonradan zorunlu nakil edildiği Tarsus Kadın kapalı Hapishanesi'nde de uygulandığını, Tarsus'taki ilk 8 ay çoklu koşu tutulduğunu ancak her ne olursa tekrardan apar topar tekli odaya alındığını ve aynı kararın verildiğini, Tarsus'ta tekli tutulması için hiçbir yasal gerekçe olmadığı halde yapılan bu muamelemin TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda yer alan milletvekili Fatma Kurtulan tarafından 06.12.2022 tarihinde dile getirilmesiyle, 15.12.2022'de Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesine yine zorunlu nakil edildiğini ve şu anda bulunduğu Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesi İdari Gözlem Kurulunda daha önce verilen tek tutma kararlarına paralel olarak bir karar vererek bu uygulamayı devam ettirdiğini “ aktarmıştır.

- Tekli odalarda tutulma (S Tipleri ve Yüksek Güvenlikli) 58 ihlal
Özellikle Yüksek Güvenlikli hapisyanelerde kalan mahpuslar ağırlaştırılmış müebbet, müebbet, süreli hapis cezası veya tutuklu olup olmalarına bakılmadan tek kişilik yerde tutulmaktadır.
- Tek kişilik yerde kalma talebinin karşılanmaması 1 ihlal
- Farklı siyasi görüşteki mahpusların aynı koşu tutulması 13 ihlal
- Farklı siyasi görüşteki mahpusların koşu alanlarının aynı koridorda olması 71 ihlal
- İŞİD ve adlilerle aynı koridorda tutulma 41 ihlal

- **E. D. ile 24.12.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Ağırlaştırılmış Müebbet hükümlüsü olduğunu bu nedenle tek başına tutulduğunu, Antalya Hapishanesinden sürgün geldikten sonra cezasının onandığını ve tekli odaya alındığını, Eskişehir Hapishanesinde tek siyasi ağırlaştırılmış müebbet mahpus olduğu için adli mahpuslar ile aynı koridorda kaldığını, dolayısıyla günlük 2 saat havalandırmaya yalnız çıkarıldığını, bu sebeple sevk için defalarca talepte bulunmasına rağmen hepsinin reddedildiğini” aktarmıştır.

- Adli ve farklı dosyalardan mahpuslarla aynı üniteye tutulma (Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishaneler) 110 İhlal
- Aynı davalardan olan mahpusların koşu alanlarının birbirinden uzak yerlere yerleştirilmeleri 119 ihlal
- Siyasi mahpusların kaldığı koşu alanlarının, adli ve diğer dosyalardan tutuklu olanların koşu alanları arasına yerleştirilmeleri 59 ihlal
- Üstü Kafesli odalarda tutulma 6 ihlal
- Odalarda butonların arızalı olması 3 İhlal

- **F. T., M. A., S. K., 10.04.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Butonların uzun bir zamandır çalışmadığını ve arızalı olduğunu, bunun ilk başta, teknik bir konu gibi yorumlanabileceğini fakat haftalarca bunların bozuk olmasının (halen çalışmıyor) sıradan bir durum olmadığını, çünkü buldukları kurumda hasta olan mahpuslar olduğunu, bunun dışında insan olma gerçekliğinden yola çıkarak acil durumlar yaşanabileceğini, (tansiyon, kalp rahatsızlığı kimi ağrılar vb.) çalışmayan butonlar yüzünden bağırarak çağırıldıklarında seslerinin ulaşmadığını, ilgili personellerin gelişinin geciktiğini, bununla birlikte hangi odanın çağırıldığını belirtene kadar da zaman geçtiğini, bu yüzden ciddi sorunlara ve sonuçlara sebep olabilecek bir politika olduğunu” aktarmıştır.

- Bağımsız koğuşa geçme dayatması 5 İhlal
- İntihara meyilli ve psikolojik rahatsızlıkları olanların tek kişilik yerde tutulması 1 İhlal
- Adli koğuşa geçme talebinin kabul edilmemesi 1 İhlal
- Açık hapishanelerde sabah 08.00-17.00 arasında odalara girmenin yasak olması 1 İhlal

g) Ajanlık dayatması

Mahpusların zaman zaman koğuşlarından alınarak polisle görüşmeye, hatta iş birliği yapmaya zorlandıkları vakalar da kayıtlarımızda yer alıyor. 2023 yılı içinde 2 mahpusun iş birliğine zorlandığına dair bilgi tespit edilmiş olup, bu dayatmaya maruz kalanların tam sayısı belli değildir.

- Ajanlık dayatması (Mit, Polis tarafından görüşmeye çağırılma ve görüşmeye zorlanma) 2 İhlal
 - **M. B., 20.03.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan abisi İ. B. için yaptığı başvuruda;** “20.03.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan abisi İdris Başaran ile yapmış olduğu haftalık telefon görüşmesinde abisinin “Hapishane idaresinin, duruşmasının olduğunu belirterek kendisini bulunduğu odadan alıp, farklı bir odaya götürdüklerinde 3 kişinin kendisini orada beklediğini, içeri girer girmez Siirt istihbarat elemanları olduğunu belirten bu şahısların “kendisiyle konuşmak, sohbet etmek istediklerini” söylemeleri üzerine kendisinin görüşmeyi kesin bir dille reddettiğini ve “Duruşman var dediniz beni tuzağa mı düşürmek istiyorsunuz?” tarzında tepki gösterdiğini, “Görüşmeyi kabul etmeyeceğini, böyle bir talebinin olmadığını kesin bir dille reddetmesine” rağmen bu 3 kişinin ısrarla “Sen Siirt Erkent köylüsünün biliyoruz, buraya sohbet etmek için geldik” tarzında beyanlarda bulduklarını, kendisinin de bu görüşmeyi kabul etmeyerek, gardiyanlara kendisini odasına götürmek için ısrar ettiğini, bunun üzerine kendisini bulunduğu odaya götürdüklerini” aktardığını; dolayısıyla İdris Başaran’ın ailesi olarak bu hukuk dışı girişimleri reddettiklerini belirtmek istediklerini, abisi İdris Başaran’ın başına herhangi bir olay gelmesi durumunda hapishane idaresi başta olmak üzere Adalet Bakanı ve yetkililerin sorumlu olduğunu, bu vesileyle İnsan Hakları Derneği Şubesi aracılığıyla sorumlu kişiler şahsında suç duyurusunda bulunduğunu” aktarmıştır.
 - **E. Ş., 24.03.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi M. Ş. için yaptığı başvuruda;** “Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesi C 32 koğuşunda hükümlü olarak kalmakta olan kardeşi Mehmet Şeran ile 20 Mart 2023 tarihinde yapmış oldukları telefon görüşmesinde kardeşinin; “Kendisinin ve arkadaşlarının avukat görüşü veya duruşması olduğu şeklinde gerekçelerle koğuşlarından alınıp istihbarat (Mit) mensuplarıyla götürüldüklerini ve istihbarat personeli tarafından hukuk dışı sorguya ve işbirliği baskısına maruz bırakıldıklarını” söylediğini; ailesi olarak kardeşi M. Ş. ve hapishanedeki diğer mahpusların mevcut durumlarından dolayı endişe duyduklarını, bu sebeple söz konusu hak ihlallerinin raporlanması ve giderilmesini aracılık edilmesi için bir heyetin Antalya S Tipi Hapishanesinin ziyaret edilmesini talep ettiklerini” aktarmıştır.

h) Kameraların yaşam alanlarını görmesi

Bu başlık altında 332 ihlal tespit edilmiştir.

Hapishanelerde meydana gelen en önemli hak ihlallerden biri de yaşam alanlarını görecektir şekilde takılmış olan kameralar gelmektedir. Bu kameralarla mahpusların özel alanları gözetlenerek mahremiyet hakları ihlal edilmektedir. Oysa özel hayata saygı hakkı mahpuslar için de geçerli bir haktır ve yasalarla ve uluslararası sözleşmelerle garanti altına alınmıştır.

ANAYASA Madde 20. Özel hayatın gizliliği

Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

AİHS Madde 8. Özel ve aile hayatına saygı hakkı

Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

- **Ş. Ö., 26.01.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Aralık ayında “koğuşlarınızda tadilat yapılacak” denilerek başka koğuşa alındıklarını, bir hafta sonra koğuşlarına döndüklerinde koğuşa 2 kamera

yerleştirildiğini gördüklerini, 2016 yılında koğuşa kameraları yerleştirildiğinde arkadaşlarının çeşitli eylem ve itirazlarının olduğunu, bunun üzerine arkadaşlarının itirazlarının kabul edilerek lehlerine bir dönüş yapıldığını, bu emsal karar olmasına rağmen kendileri koğušta değilken koğuşlarında 2 kamera yerleştirildiğini, konuya dair müdürle yapmış oldukları görüşmelerden sonra sadece birkaç santim üst kameranın yerini değiştirildiğini, özel alanında bulunan kameralara ilişkin Anayasa Mahkemesi'nin mahremiyet ilkesine özel hayata saygı maddeleri kapsamında konuya ilişkin hak ihlali olarak görüldüğünü, bunun en son ki somut örneğinin Meral Danış Beştaş kararı olduğunu; şu an da koğušta 3 kamera birlikte bulundurduğunu, bilindiği gibi kadınların birçok özgün durumları olduğunu, buldukları hapisyanenin de karma bir hapisyane olduğunu, koğuş özel alanında bulunan iki kamerayı insani ve hukuki açıdan doğru bulmadıklarını” aktarmıştır.

- **A. G., S. Ç., B. Ü., B. Y., E. T., S. A., D. D., R. S., G. E., S. A., 23.01.2023 tarihinde Diyarbakır, kadın. Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Koğuşlardaki çift kamera ve havalandırmadaki pencereler dahil 3 yönlü taciz uygulaması yaşamakta olduklarını, yatakhane yarısına kadar gören havalandırmada ki kamera ile lavabonun giriş kapısına monte edilmiş kameranın tuvalet ve banyoyu görerek 7/24 çekim ve taciz edildiklerini, suç duyurularının sonucu görüntülerin incelenmesiyle taciz çekimlerini ispatlamalarına rağmen kamera uygulamasının hala devam ettiğini, kameraların rahatça çekim yapması için ışıkların zorla açık tutularak, tuvalet ve banyo girişleriyle, koğuşun yatma yerinin kule tarzı projektörleri ile aydınlatılarak kendilerine uyku bozukluğu yaşatıldığını; çift kamera ile koğuşun tüm alanının çekilmesinin kişi de kaygıyla her hareketine dikkat etme zorunluluğu hissettirme, hatta gayri ihtiyari bedenini kaşıma ile kişinin kendisini gergin hissetmesine neden olduğunu, tüm bunların insanlığa karşı işlenen suçları aşarak bedende iz bırakmayan bir işkence uygulaması olduğunu, yine en az 10 kişinin yaşadığı koğuşlarda bir metrekarelik banyoda giyinmek zorunda bırakıldıklarını sıcak buhardan, astım, kalp ve tansiyon hastalıkları yaşama riski altında kaldıklarını, kıyafetlerinin ıslanarak romatizma hastalıkları tetiklediğini” aktarmıştır.
- **N. T., 20.03.2023 tarihinde Manavgat Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Bulunduğu hapisyanede hem havalandırmada hem de içeride kamera olduğunu, havalandırmada bulunan kameranın sadece havalandırma kısmını değil, yatakhane bölümünü de görece şekilde konuşlandırıldığını, içeride bulunan kameranın ise tam banyo ve tuvaletin karşısına konumlandırılmış olduğunu, 24 saat izlenip gözetlendiklerini, her bir davranışlarının kayıt altına alındığını, sadece ruhsal anlamda değil, fiziki anlamda da sağlıklarını etkilediğini, spor yapamadıklarını, mevcut alan darlığı yaşamlarını etkiliyorken spor yapmanın daha da zorlaştırdığını, emsal kararlar olmasına rağmen kameranın İptal edilmediğini, Elazığ ve Alanya Kadın Hapishanesinde kadın mahremiyeti kapsamında kameraların İptal edildiğini, bunu yetkililere bildirdiklerini ancak “bunu kaldırmaya yetkililerinin olmadığını, Adalet Bakanlığı'na kaldırma kararının olması gerektiğini” söylediğini, kendilerinin artık maruz kaldıkları psikolojik şiddetin son bulması için Adalet Bakanlığı'na da yazdıklarını fakat İHD'den özellikle bu konuda yaşadıkları durumun son bulması için gerekli başvuruları yapmalarını önemle istediklerini” aktarmıştır.

ı) Baskın aramalar ve aramalarda eşyaların dağıtılması, kırılması

Rutin koğuş ve oda aramalarının dışında ani ve baskın şekilde oda aramaları yapıldığı, bu aramalar esnasında daha önce kantinden alınmış olan eşyalara, kitaplara ve mektuplara el konulduğu, eşyaların dağıtıldığı ve kırıldığı, buna karşı çıkan mahpusların da tehdit, hakaret ve kötü muameleye maruz kaldıklarına dair başvurular alınmıştır.

Bu başlık altında 637 ihlal tespit edilmiştir.

- Baskın Aramalar 313 ihlal
- Aramalara Jandarmanın katılımı 17 İhlal

- **C. A. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (2 İnfaz Koruma Memurunun kapı önünde, gözetiminde görüşme gerçekleştirilmiştir);** “15 günde bir kısmı arama yapıldığını, ayda bir kez jandarmanın da katıldığı genel aramaların yapıldığını” aktarmıştır.

- Aramalarda eşyaların dağıtılması ve kırılması 282 ihlal
- Aramalarda eşyalara el konulması 25 İhlal

i) Ayrımcılık yasağı ihlali

Ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesi Anayasamızın 10. maddesinde garanti altına alınmıştır. Ayrıca eşitlik ilkesi uluslararası ve ulusal metinlerde de devletlere yükümlülükler yüklemiştir.

Anayasanın 10. maddesine göre “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.”, Anayasa Mahkemesi ise eşitlik kavramını, “herhangi bir nesnel ve makul dayanağı olmaksızın aynı durumdaki bireylere farklı muamelede bulunulması” olarak tanımlamıştır. Yani kanunlar ve sözleşmeler kapsamında “Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir ve cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

Ancak kapatılma mekanları olan hapisanelerde mahpuslar birçok ayrımcılığa maruz kalmakta ve eşitlik ilkesi çiğnenerek hakları yok sayılmaktadır.

Ayrımcılık yasağı ihlali ile ilgili olarak en az 169 ihlal tespit edilmiştir.

• Irkçı ve ayrımcı yaklaşımlar	121 ihlal
• Kurum psikoloğunun ayrımcı sorular sorması	3 İhlal
• Oda ışığının görevliler tarafından sürekli açılması, gürültü çıkarılması vs.	19 ihlal
• Siyasi mahpusların birbirine selam vermesinin engellenmesi	7 İhlal
• Cezaevine ilk girişte yemek ve su verilmemesi	6 İhlal
• Açık hapisanelerde sigara içme saatlerinin kullandırılmaması	13 İhlal

j) Umut Hakkı İhlali

Mahpusların bir gün serbest kalabileceği umudundan mahrum olarak hapis cezasını infaz etmesi AİHS'nin 3. maddesinde düzenlenen insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza yasağının ihlalini de beraberinde getirmektedir. Buna dair AİHM umut hakkı ile ilgili bir dizi içtihatlar geliştirmiştir. AİHM kararlarından çıkan sonuca göre hükümlünün salıverilmeyi umut etme hakkı kapsamında müebbet hapis cezasının belirli aralıklarla gözden geçirilmesi gerekliliğidir.

Bu hak kapsamında 1 ihlal başvurusu alınmıştır.

- Dosyaların üzerinde ölene dek yazılması 1 ihlal

V. SOSYAL FAALİYETLERE DÖNÜK HAK İHLALLERİ

Türkiye'deki hapisanelerde sosyal faaliyetlere ilişkin çeşitli uygulamalar bulunmaktadır. Pek çok hapisanede yasal haklar sınırlandırılarak ya da kısıtlanarak mahpuslara tanınmaktadır. Faaliyet sürelerinin kısaltıldığı, faaliyetlere katılacak mahpus sayısının sınırlandırıldığı, mahpusların sürekli aynı kişilerle faaliyete çıkmaya zorlandığı pek çok başvuru bulunuyor. Mahpusların başvurularındaki sayısı kadar ihlal raporda yer almasına rağmen, bu ihlaller tüm hapisanede uygulandığından ihlal sayısı bu rakamların yüzlerce katı ile ifade edilebilir.

Bu başlık altında 4028 ihlal meydana gelmiştir.

- Ortak alana çıkarılmama 368 ihlal
- Ortak alana, diğer odalarla çıkarılmama 14 İhlal
- Ortak alana tek kişi olarak çıkarılma 27 ihlal
- Ortak faaliyetlere 10 kişi yerine 3 kişi veya 6 kişi çıkarılma 61 İhlal
- Spora tek kişi olarak çıkarılma 2 İhlal
- Koşular arası turnuvalara izin verilmemesi 99 İhlal
 - **A. G., S. Ç., B. Ü., B. Y., E. T., S. A., D. D., R. S., G. E., S. A., 23.01.2023 tarihinde Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Toplu etkinlik haklarının ihlal edildiğini; pandemi dolayısıyla uygulamaya giren “sosyal ve sportif tüm faaliyetlerin durdurulmasının” ortadan kalkan pandemiye rağmen hala devam ettiğini, koğuş içinde tecrit edilmiş durumda olduklarını, “illegal örgüt faaliyetlerinin önüne geçmek” gerekçesiyle koğuşlar arası etkinliklerin engellendiğini, koğuşlar arası turnuva yapma taleplerinin de, ortak sohbet haklarının, farklı müzik enstrümanlarına ilgi duymalarından, resim yapmaya ilgilerine kadar gösterilen gerekçenin “aynı koğuştan 10 kişi olmazsa kursun açılmayacağı” keyfiyetine bırakıldığını, her koğuştaki 18 kişinin aynı etkinliği tercih etmeyeceğini veya ilgi alanları farklı olabileceğini, idarenin keyfi uygulaması olan 10 kişi kotası ile yasaksız sosyalleşme haklarının engellendiğini, koğuşlar arası ortak etkinlik yapma haklarının tüm koşullarının sağlanmasının gerektiğini” aktarmışlardır.
- Spor hakkının engellenmesi 571 İhlal
- Spor için top verilmemesi 39 İhlal
 - **S. B., E. G., M. D., E. K., M. K., A. E., H. D., 05 Temmuz 2023 tarihinde Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Ayrıca tutuklu/hükümlülere sportif faaliyetlerde ücretsiz olarak futbol topu ve voleybol topu sağlanması gerekirken bunun sağlanması gerekirken bunun son dönemde yapılmadığını” aktarmıştır.
 - **M. S. K. ile 17.11.2023 tarihinde Afyon 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (26 kişi);** “Spor yapabilmek için idareden mevzuat gereği hakları olan top istediklerini, ancak idare tarafından bu taleplerinin yazılı şekilde reddedildiğini ve ret gerekçesinde “topun odanın mimari yapısını bozacağı, sıvaların döküleceği, yan odada adlilerin olduğunu ve ses giderse sorun yaratabilecekleri” gibi gerekçelere yer verildiğini” aktarmıştır.
- Spor gereçlerine el konulması 11 İhlal
- Spora odadakilerle çıkarılma 12 İhlal
- Sohbet hakkının engellenmesi 855 İhlal
- Açık hapisanelerde mahpusların birbiriyle sohbet hakkının engellenmesi 156 İhlal

- Sosyal faaliyetler haklarının engellenmesi

865 İhlal

- **O. Ç., 23.01.2023 tarihinde İzmir/Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Haklar çerçevesinde kendilerine tanınan haftalık 10 saat (ki yasayla tanınmış) ortak aktivitelerle (spor, kütüphane, sohbet, satranç, masa tenisi vb.) katılma haklarının olduğunu, ne var ki bu haklarının keyfi olarak gasp edilmiş durumda olduğunu, haftada bir kez oda olarak 45 dakikalık futbol sahasına çıkarılmak dışında hiçbir etkinliğe katılmalarına imkan verilmediğini, İnfaz yasasına 7/1 ve 2 maddeleri ise iyileştirmede başarı ölçütünü tanımlamış ve iyileştirme çabalarını olmazsa olmaz kabul ettiğini, tanınan haklara rağmen pratikte açık bir tecrit uygulaması altında olduklarını, bunun ruhsal açıdan yarattığı olumsuz, yıpratıcı, etkilerine hiç değinemediklerini bile, ancak 30 yıla varan bir mahkumiyet altında bu tecrit uygulamasının ciddi rahatsızlıklara ve sorulara yol açtığını, buna rağmen iyi niyetli girişimlerine tümenden kulak tıkanmış durumda olduğunu ve sorunun ciddi bir hal aldığını” aktarmıştır.
- **G. O., 22.03.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yolladığı mektupta;** “Kanunda 10 kişi beraber ortak faaliyetlere çıkarılmaları gerekirken, 3 kişi çıkarıldıkları, bu haklarının gasp edilmiş durumda olduğunu, faaliyetleri 10 kişi beraber çıkmak istediklerini; hafta içinde 10 saat faaliyetlere çıkarılmaları gerekirken sadece 1 saat spor, 4 saat atölyeye çıkarıldıklarını, spor sohbet hakkının en düşük seviyede uygulandığını, bu hak ihlalinin son bulması için hafta içinde 10 saat faaliyetlere çıkarılmaların gerektiğini” aktarmıştır.

- Kurslarından faydalandırmama

859 İhlal

- **G. O., 22.03.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yolladığı mektupta;** Kursa çıkma hakları olduğu halde faaliyetler olmadığında uygulanmadığını” aktarmıştır.

- Farklı dosyalardan ve gruplardan mahpuslarla birlikte kurslara, etkinliklere çıkartılma 3 İhlal

- Açık görüş yapılan haftalarda mahpusların sosyal aktivitelerden yararlanmaması 86 İhlal

VI. İLETİŞİM ve HABERLEŞME HAKKI İHLALI

2023 yılı içerisinde iletişim ve haberleşme hakkının kullandırılmasında ciddi sorunlar yaşanmıştır. Görüntülü telefon görüş haklarının engellenmesi, mektup haklarının engellenmesi, Kürtçe mektupların gönderilmemesi ve verilmemesi gibi başlıklarda yaşanan hak ihlalleri mahpuslar tarafından aktarılmıştır. Aynı hapisanede kalan mahpusların kendi aralarında haberleşmek için kullandıkları “iç posta” yolunun da kısıtlamalardan payını aldığını görüyoruz. Mektuplar bu yöntem ile çok uzun sürede gidip geldiği, diğer koridorda bulunan koşuşa gönderilen bir mektubun 60 gün sonra ulaştığı mahpus beyanlarında yer alıyor.

Telefon görüş haklarında mahpuslar ayrımcı uygulamalar maruz kalmaktadırlar. Telefon görüşleri görüntülü olarak haftada 60 dakika olmasına rağmen siyasi mahpuslar haftada 10 dakika ve yalnızca sesli görüş yapabiliyorlar.

Oysa 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İnfazda temel ilke Madde 2- (1) “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır. (2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz” denilmektedir.

Dışarıya gönderilen mektup ve dilekçeler ise “hapisane koşullarını ve hapisane idaresini kötülediği”, “yanlış bilgiler ve iftira içerdiği” gibi gerekçelerle geri çevriliyor.

Bütün bunların yanı sıra mahpuslar yazdıkları mektup ve dilekçeler, baskı ve ihlallere itiraz etmeleri gibi gerekçelerle sürekli olarak disiplin soruşturmasına maruz kalıyorlar, iletişim ve haberleşme haklarından mahrum bırakılabiliyorlar. Kürtçe yazılmış mektuplar mahpuslara verilmiyor ya da bu mahpusların yazdıkları gönderilmiyor. Ayrıca başta Suriyeli mahpuslar olmak üzere yabancı mahpusların Türkçe bilmemesi nedeniyle tüm bu hakları kısıtlanmış durumda. Bu konularda da çok sayıda başvuru bulunuyor.

Bu ihlallerle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı da ihlal edilmiş olmaktadır ve bu başlık altında 2246 ihlal tespit edilmiştir.

- Görüntülü arama engeli (Tüm siyasi mahpuslar) 687 İhlal
Siyasi mahpusların tamamına görüntülü konuşma hakkı verilmiyor.
 - G. O., 22.03.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yolladığı mektupta; “Adalet Bakanlığı'nın kararına göre ailesi başka kentlerde olup haftalık ziyarete gelemeyen tutuklu ve hükümlerin sesli ya da görüntülü telefon görüşmesinin gerektiğini, bu haklarının kullandırılmadığını, bu hakkı kullanmak istediğini” aktarmıştır.
- Siyasi mahpuslara haftalık 10 dakika görüş hakkı verilmesi 687 İhlal

Adli mahpuslara 60 dakika veriliyor, ayrımcılık yasağı ihlal ediliyor.

- **G. O., 22.03.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yolladığı mektupta;** “Tutuklu ve hükümlülerin haftada bir numara ile 10 dakika sesli telefon görüşme hakkının 60 dakikaya kadar çıkarıldığını, söz konusu hakkı ister sesli ister görüntülü en az 6 defaya bölerek ve adına kayıtlı olan birden fazla görüşme yapabildiklerini, ancak burada uygulanmadığını, ilgili kanun düzenlemesi ve hapishane genelgelerinde olan bu hakkı kullanmak istediğini” aktarmıştır.

- Telefon görüşmelerinde birden fazla kişi görüşüldüğünde kesilmesi 1 İhlal
- Telefon görüşmelerinde ad ve soyadı ve TC Numarası söyleme zorunluluğu 31 İhlal

- **C. G., 07.08.2023 tarihinde Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektubunda;** “Kendilerine mahpus koşullarından ziyade kışla koşullarının dayatıldığını, telefon görüşmeleri için isim zorunluluğu; kapalı görüşlerde is TC. Kimlik numarası söyleme zorunluluğunun dayatıldığını” aktarmıştır.

- Telefon görüşmelerinin yaptırılmaması 2 İhlal
- Yabancı uyruklu mahpusların maliyeti yüksek olmasından dolayı aileleriyle telefon görüşmesi yapamaması 13 İhlal
- Yabancı uyruklu mahpusların aileleriyle telefon görüşmesi yapamaması 1 İhlal
- Açık Hapishanelerde mahpusların telefon haklarının engellenmesi 156 İhlal
- İç posta yasağı (Aynı hapishanede bulunan mahpuslara gönderilen mektup) 152 ihlal
- İç postaya pul talebi (Aynı hapishanede bulunan mahpuslara gönderilen mektup) 1 ihlal

- **R. K. ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “PTT’nin herhangi bir talebi olmadığı halde mahpuslardan iç postayı ücretli gönderilmesinin istendiğini ücretinin 10,5 TL’ye çıkarıldığını, idareye başvuru yapıldığının idarenin de PTT’nin böyle bir talebi olduğunu iç postanın PTT aracılığıyla pul yapıştırılarak gönderilmesini zorunlu kıldığını söylediğini, mahpusların PTT ye başvuru yaptığını PTT’nin cevabında PTT’nin hapishanelerden hiçbir gelirinin olmadığını iç postanın bir posta ve haberleşme yolu olmadığını idarenin inisiyatifinde bir şey olduğunu, PTT’nin müdahalesinin mümkün olmadığını bildirildiğini, idareye PTT’nin cevabı bildirildiğinde de idarenin “heyet kararı alınmıştır” şeklinde cevap verdiğini” aktarmıştır.

- İç mektup yasağı (Aynı zarfa farklı kişilere yazılan mektupların konulmaması) 33 ihlal

- **F. Y., F. A., M. R. A., 21.03.2023 tarihinde Kocaeli/Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** yaşadıkları önemli bir sorunun da, iki farklı kişi aynı ortak tanıdık arkadaşına aynı zarfa mektup gönderemediklerini, gerekçe olarak mektupların UYAP’a kaydedilmesinin gösterildiğini, mektupların UYAP’a kaydedilmesinin başlı başına hukuk dışıyken (bu yönlü AYM’nin kararları da mevcuttur) bu gerekçeyle haberleşme haklarının engellendiğini, ayrıca maddi olarak da ciddi bir külfetin altında bırakıldıklarını, öyle ki artık posta ücretlerinin bile astronomik düzeylere ulaşmış durumda olduğunu, bunun da üzerlerindeki tecrit ve izolasyonun başka bir versiyonu olup, dış dünyayla iletişimlerinin önünün kesildiğini” aktarmıştır.

- İç mektuplara pul talebi (Aynı zarfa farklı kişilere yazılan mektupların konulması) 70 ihlal
- İç mektuplarda soyadı zorunluluğu ve akrabalık zorunluluğu 10 ihlal
- Mahpuslara gelen mektuplara el konulması 5 İhlal
- Mektupların verilmemesi veya geç teslim edilmesi (Mahpusa) 66 İhlal
- Mektupların gönderilmemesi ve geç gönderilmesi (Dışarıya) 46 İhlal
- Mektupların karalanarak gönderilmemesi 6 İhlal

- **S. İ., S. Ö., A. T., S. B., C. Ö., H. U. E., Ö. B., İ.T., S. K., M. S. Ö., Y.Ç. ve H. A., 03.07.2023 tarihinde Bafra T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları ve 29.08.2023 tarihinde tarafımıza mektuplarında;** “5- (Bu madde idare tarafından karalandığı için ne tür hak ihlali yaşandığı okunamamıştır)

- Mektupların ve faksların gönderi kağıtlarının mahpusa verilmemesi 1 İhlal
- Mektuplara "sakıncalı ibareler var" denilerek el konulması 27 İhlal

- **C. A. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (2 İnfaz Koruma Memurunun kapı önünde, gözetiminde görüşme gerçekleştirilmiştir);** “hapishaneye gönderilen mektuplar ile hapishaneden çıkarılan mektupların tamamen keyfiyet ile yasaklandığını, idareye mektuplar için

başvuruda bulduklarını ancak cevaplarında “sakıncalı ibareler var” olduğunu bahane ederek mektuplara el konulduğunu” aktarmıştır.

• İHD'ye gönderilen mektuba el konulması

7 İhlal

- **G. T., 13.03.2023 tarihinde Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “07.02.2023 tarihinde Sincan F Y.G :C.kç müdürlüğü Eğitim kurulu başkanlığı 2023/23 sayılı kararıyla İHD posta yoluyla gönderdiği 15 sayfa belgeye el konulduğunu, 08.02.2023 tarihinde yapılan tebliğ ile öğrendiğini, gerekçe olarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü nün 20.05.2022 tarihli E.66708689-204.02-1053/70026 sayılı ceza infaz kurumları için yayınlar kılavuzunun yayın niteliği taşımayan dokümanlar/fotokopiler D maddesi gösterildiğini, kararın iptali için başvuru yaptığını, savunmasında kullanmak üzere hapishane kurulunca alıkonulan içeriği dahi bilinmeyen, evraklar hakkında yazılı bilgi ve gerekçe mümkün ise asıllarını talep ettiğini; eşinin de tutuklu olduğunu, üç kişilik koğuşta tek başına tutulduğunu; derneğimize mektup yazdığını ancak idarece sakıncalı bulunduğunu, bunun üzerine İnfaz Hakimliği ve Ağır Cezaya başvurduğunu, başvuruları reddedilince Anayasa Mahkemesine başvurmuş ve başvurusunun halen derdest olduğunu; İdarenin keyfi olarak sürekli odasında aramalar yaptığını ve her şeyi dağıttığını; bu aramalarda evraklarının kaybedildiğini, mahkemeye sunacağı delillere dahi el konulduğunu; savunma için yazmış olduğu notlara da el konulduğunu; bir konuda Anayasa Mahkemesine başvurmak istediğini, idareden başvuru formu istediğinde eski formun kendisine verildiğini ve eski formda 6 ay olan başvuru süresine göre başvurduğunu başvuru süresinin 4 aya indiğinden haberi olmadığı için hak kaybına uğradığını; İnsan Hakları Derneği Tüzüğüne savunmasında kullanmak için istediği halde sakıncalı olduğu gerekçesiyle kendisine verilmediğini” aktarmıştır.
- **İ. Y., 13.04.2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Nisanın ayının ilk haftasında İHD'ye bir faks göndermek istediğini, ancak idarenin çeşitli gerekçelerle göndermek istediği içeriğin bazı yerlerini çizerek gönderme kararı aldığını, bu yönde bir karar alması sonucu faksın şu an bekletildiğini, alınan karar karşı 19 Nisan’da infaz hakimliğine itirazda bulunacağını, dolayısıyla hukuki işlemler için ve kimi emsal kararlar konusunda elinde yeterince bilgi ve belge bulunmadığını, bu nedenle İHD’den gönüllü bir avukatın hukuki yardım sunmasını” talep ederek kurumumuzdan destek istemiştir. (İdarenin 07.04.2023 tarihli ve 2023/61 karar nolu Sincan 2 Nolu YGC CİK Disiplin Kurulu Başkanlığı bir nüshasını mektubun içine ekleyerek göndermek istediği kararın idare tarafından gönderilmesine izin verilmediğini belirtmiştir)” aktarmıştır.
- **N. A., 19.08.2023 tarihinde, Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesindeki kızı N. A. için yaptığı başvuruda;** “Kızı ile yaptığı telefon görüşmesinde “İhlallerin yaşandığını, İHD'ye ve gazetecilere gönderdiği mektuplara el konulduğunu” aktarmıştır.
- **Ş. C., 10.10.2023 tarihinde Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektubunda;** “İHD'ye yazmış olduğu ikinci mektubu olduğunu, birinci mektubunun hapishane koşullarının durumu hakkında yazdığından dolayı sakıncalı olduğu gerekçesiyle el konulduğunu, bundan dolayı bu mektubunda hiçbir şey belirtmeden bir gözlemci heyeti gönderilmesini talep ettiğini, burada yazıklarımı yüz yüze sözlü olarak paylaşmak istediğini, maalesef yazılı olarak seslerini bizlere duyuramadıklarını” aktarmıştır.
- **S. T., 11.12.2023 tarihinde Erzurum/Dumlu 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Başta Ada hapishanesi olmak üzere buldukları hapishane ve sıkıntılara dikkat çekmek için yazmak istediğini, aslında bundan önceki 05.12.2023 tarihli mektubunda uzun uzadıya kurumumuza yazdığını ancak idare tarafından el konulduğunu, bunun üzerine kısa da olsa yazmak istediğini, bu sıkıntıların daha çok gündeme alınmasını istediğini” aktarmıştır.
- **İ. B., 21.12.2023 tarihinde Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektubunda;** “27.11.2023 tarihinde İnsan Hakları Derneğine yazdığı mektubun mevcut siyasi iktidarın cezaevlerindeki uygulamalarını ve genel politikalarına ilişkin eleştiri ve itirazları dile getirdiği için ilgili bölümün karalanarak gönderilmesi kararıyla engellenmiş olduğunu, Bolu F Tipi Hapishanesinin disiplin kurulu başkanlığının 30/11/2023 tarih ,2023/600 sayılı söz konusu kararını bu mektubun ekiyle gönderdiğini, hukuki yardım ve mektubun akıbetinin takibinin yapılmasını istediğini, bu karar karşı 04.12.2023 tarihinde Bolu İnfaz hakimliğine itirazda bulunduğunu, bir hafta içinde dosya üzerinde karar verilmesi gerekirken 3 haftanın geride kaldığını, hala tarafına herhangi bir cevap veya karar tebliğ edilmediğini,17.12.2023 tarihinden itibaren açlık grevinde olduğunu, taleplerini Adalet Bakanlığına yazdığı 15.12.2023 tarihli dilekçesinde belirttiğini, dilekçesinde yer verdiği taleplerinin Yeni Yaşam Gazetesine yazdığı 18.12.2023 tarihli mektupta ifade ettiğini, ancak bu mektubun da aynı keyfi ve hukuksuz gerekçelerle 19.12.2023 tarih ve 2023/652 sayılı kararlar idare tarafından engellendiğini, bu karara karşı da 21.12.2023 tarihinde Bolu İnfaz hakimliğine itiraz ettiğini, bu keyfi kararlarla hem ifade özgürlüğü ve iletişim haklarının gasp edildiğini, keyfi olarak tüm mektubun oldukça gecikmeli olarak gönderilmesine neden olduğunu” aktarmıştır.

- Mahpuslar tarafından kurumlara gönderilen mektuplara el konulması
- Vekillere ve avukatlara gönderilen mektupların açılması
- Mektupların UYAP'a kaydedilmesi

17 İhlal

1 İhlal

10 İhlal

- **A. G., S. Ç., B. Ü., B. Y., E. T., S. A., D. D., R. S., G. E., S. A., 23.01.2023 tarihinde Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Haberleşme ve iletişim haklarının ihlal edildiğini; mektupların çok pahalı olmakla birlikte, aynı koğuştta bulunanların başka bir koğuşa veya hapishaneye aynı zarfta mektup yollamasının “güvenlik” adı altında yasaklandığını, bu keyfi uygulamayla haberleşme hakkının ihlal edildiğini; ayrıca mektuplarının UYAP'a kaydedilerek özel iletişimlerinin ifşa edildiğini, bu konuda Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı vermesine rağmen bu ihlalin devam ettiğini” aktarmışlardır.

- Kürtçe mektupların gönderilmemesi ve verilmemesi 97 ihlal
- Kürtçe mektuplar için tercüman parası talebi 31 İhlal
- Kürtçe gelen mektupların geç verilmesi 60 İhlal
- Mektup yazamayacak durumda olanların mektuplarının başka mahpuslar tarafından yazılması engeli 1 İhlal
- Renkli kağıtlara mektup yazılmasının yasaklanması 17 ihlal

- **C. A. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (2 İnfaz Koruma Memurunun kapı önünde, gözetiminde görüşme gerçekleştirilmiştir);** “Renkli kağıtlarla mektup yazılmasının yasaklandığını ve hiçbir şekilde kabul edilmediğini” aktarmıştır.

- Faks makinasının bozuk olması 10 İhlal

Ailelerin gönderdiği kolilerin mahpuslara teslim edilmemesi de bir başka sorun alanı. Kolilerde sadece giysi yer olsa dahi bu kolilerin ya hiç teslim edilmediğini ya da çok geç teslim edildiğine dair pek çok iddia mevcut. Başta yazma faaliyetleri için kullandıkları malzemeler olmak üzere pek çok malzemenin tedarik edilmesi için kantinin işaret edildiği ve bu nedenle kolilerin teslim edilmek istenmediği de gelen iddialar arasında.

VII. BİLGİYE ERİŞİM HAKKI İHLALİ

15 Nisan 2020 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile hapisanelere kabul edilecek yayınlara sınırlama getirilmiştir:

Madde 32 – 5275 sayılı Kanunun 62nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde *değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

(3) Kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez.

(4) Basın İlan Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazeteler, ceza infaz kurumuna kabul edilmez. Ancak ilan ve reklamın geçici süreyle kesilmesi hâli, bu hükmün dışındadır. Yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığı yetkilidir.

Bu değişikliği takiben mahpusların talep ettiği süreli yayınların hapisanelere alınmadığını görüyoruz. Aslında iki aşamalı çalışan bu engelleme girişimi, önce hükümete muhalif basın-yayın organlarının Basın İlan Kurumu’ndan resmi ilan ve reklam almasının engellenmesini, daha sonra da bu engellemeye maruz kalan süreli yayınlara mahpusların erişiminin sınırlandırılması şeklinde işlemektedir. Örneğin; Yeni Yaşam, Evrensel, Birgün gazeteleri “Basın ilan kurumundan resmi ilan ve reklam alınmaması” bahane edilerek mahpuslara verilmemekte, hapisane idaresi tarafından belirlenen kanallar dışında hiçbir TV kanalının izlenilmesine izin verilmemektedir. Ayrıca bazı hapisanelerde, mahpusların kantinden satın alıkları radyolar toplatılmıştır.

Benzer bir durum hapisanelere alınan kitaplar için de geçerlidir. Ancak bu sefer uygulama tamamen keyfi gerekçelere dayandırılmaktadır. Hapisane idaresinin kendilerince sakıncalı ya da yasak bulunduğu kitaplar mahpusların aileleri tarafından dahi gönderilse teslim edilmemektedir, duruma ilişkin sorular ise “onlar yasaklı yayın”, “içerikleri yasak”, kurum güvenliğini bozuyor” gibi yanıtlar verildiğini görüyoruz.

Türkçe dışındaki yayınlar, özellikle de Kürtçe yayınların da her zaman olduğu gibi “Kürtçe bilen memur yok, tercüman parası ödeyin ancak o zaman veririz” gibi dayatmalarla hapisanelere alınmıyor.

Bunların yanı sıra; mahpuslar yazdıkları roman, öykü vb. taslakları yayınlamak için kargo veya mektup yolu ile göndermek istediklerinde idare tarafından propaganda içerdiği gerekçesiyle bu yayınlara el konulmakta ve gönderilmemektedir. Mahpuslara gönderilen Kürtçe kitapların verilmediği, bu konuyla ilgili idareye dilekçe ile başvurulduğunda ‘Kürtçe kitapları kontrol edecek memurun bulunmadığı, çevirmen ücretini kendisinin

karşılması durumunda çevirmene gönderileceğini, uygun bulunması durumunda kitapların kendilerine verileceği' söylenmiştir.

Koşu ya da hücrelerde bulundurulabilecek kitap sayısı ise hapisneden hapisneye farklılık gösteriyor. Kimi hapisnelerde 8 kitaba kadar izin verilirken başka hapisnelerde bu sayı 3 kitap ile sınırlı. Bu kitapların ise uzun süre değiştirilmediği de ekli dosyalarda tespit edilmiş durumda. Talep edilen kitaplar, inceleme bahanesi ile uzun süre verilmeyebiliyor.

Bu başlık altında 2216 ihlal tespit edilmiştir.

- Gazete verilmemesi (Yeni Yaşam, Evrensel, Xwebun) 459 ihlal
- Hafta sonu ve resmi tatillerde gazete dağıtımının yapılmaması 1 İhlal
- Radyo hakkının verilmemesi 149 ihlal
- Radyoların toplatılması ve verilmemesi 69 ihlal
- Televizyon kanallarında kısıtlama 345 ihlal
- Kitap kotası 427 İhlal
 - **M. C. A. ile, 31.01.2023 tarihinde Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “3 adetle sınırlı olan kitap hakkının artırılmasını istediklerini aktarmıştır.
- Kitap değişim sürelerinin uzunluğu (kitapların ayda bir ayın ilk haftası ile sınırlandırılması) 12 İhlal
- Kitapların kota gerekçesi ile toplatılması 11 ihlal
- Kitapların yasaklı denilerek verilmemesi 16 ihlal
- Kitapların yasaklı olmamasına rağmen verilmemesi 80 İhlal
- Koli yolu ile gelen kitapların verilmemesi 10 ihlal
- Dergilerin verilmemesi 123 ihlal
- Dergi aboneliklerinin yapılmaması 13 İhlal
- Dergi aboneliği için vasisinin hapisneye gelmesi ve imza vermesi şartı 61 İhlal
 - **S. Ç., 21.11.2023 tarihinde Şakran 2 Nolu T Tipinden yazdığı mektupta;** “birçok şey için vasisinin izini ya da imzası yasa da olmamasına rağmen istendiğini, vasisinin yaşlı ve binlerce kilometre uzakta ikamet ettiklerinden, bu işlemin hak ihlallerine neden olduğunu, örnek veririse; kendisinin yayınlanan yasal bir dergiyi ücreti hesabından karşılanmak suretiyle almak istediğinde vasisinin bizzat hapisneye gelip imza atarak izin vermesi ve dışarıdan abone olmak istediğinden derginin abonelik ücretini ödeyerek bu ödemenin yapıldığına dair dekontun da hapisnane müdürlüğüne gönderilmesini istendiğini, aslında bu formaliteleri önlerine koyarak dergi aboneliğinin önüne geçildiğini, kendi vasisinin Adana’da olduğunu, oradan buraya gelip dönmesinin, artı masrafların büyük bir külfet ve maddi-manevi sıkıntı ortaya çıkaracağını” aktarmıştır.
- Kürtçe kitap ve dergilerin verilmemesi 135 İhlal
- Kürtçe yazılan kitaplara el konulması 8 ihlal
- Kürtçe kitap ve dergi için tercüme paralarının mahpuslardan talep edilmesi 6 İhlal

➤ **B. A. ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Kovar adlı dergiyi istediklerini ancak okuma komisyonunun bu kitabı tercüme ederek okuması gerektiğinin söylendiğini ve tercüman ücreti ödenmesi halinde derginin incelenmeye başlanacağını” aktarmıştır.

- Kürtçe yazılı defterlere el konulması 1 İhlal
- Kürt tarihini anlatan kitaplara izin verilmemesi 27 İhlal
- İngilizce kitap ve dergilerin verilmemesi, aile tarafından gönderilenlerin alınmaması 1 İhlal
- Mahpusların yazmış oldukları kitaplara el konulması 23 İhlal
- Mahpusların, yazı yazdıkları defterlerin toplatılması 23 İhlal
- Kütüphane hakkında yararlandırılmama 23 ihlal

➤ **R. A., 03.11.2023 tarihinde Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Kurum kütüphanesinden yeterince yararlanamadıklarını, kütüphane listesi yenilenecek gerekçesiyle 6 aydan fazladır oyalandıklarını, bunun da kişisel gelişimine engel olup kitap okumalarının engellendiğini, ayrıca getirilen uygulamayla dışarıdan her hafta ya da her ay kitap isteyemediklerini, sadece tekli ayların ilk haftası kitap isteyebildiklerini, bu uygulama en büyük engel olduğunu” aktarmıştır.

- Kütüphanenin olmaması ya da yetersiz olması 70 ihlal
- Kütüphanede dini kitapların ağırlıklı olması 1 İhlal
- Mahpusların yazdıkları araştırma-inceleme, roman, öykü vb. kitap çalışmalarının, incelemeden geçerek ailelerine ya da yayın evine ulaşmasının uzun zaman alması 60 İhlal
- Kırtasiye malzemelerinin toplatılması (daksil, keçeli kalem, fosforlu kalem, makas, bant, prit, ek çalışma masaları) 61 İhlal
- Kitap ayraçlarına el konulması 1 İhlal

➤ **B. A. ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Kitap ayraçlarına da el konulduğunu ve ayraç verilmediğini” aktarmıştır.

VIII. DİSİPLİN SORUŞTURMALAR, CEZALARIN İNFAZI, HÜCRE HAPSI VE SÜNGERLİ ODAYA KAPATMA

Hapishanelerde her türlü hak talebine ya da ihlallere karşı verilen tepkilere hapishane idareleri tutanak tutarak ve disiplin soruşturması başlatarak karşılık veriyor. Üstelik bu uygulamalar mahpusların birbirleriyle selamlaşmaları ya da hal-hatır sormaları gibi son derece keyfi gerekçelere de dayanabiliyor. Hapishane yaşanan hak ihlallerini ve baskıları dışarıya bildirmek de disiplin soruşturmasına gerekçe olabiliyor.

Sosyal faaliyetler, revire çıkma, hapishaneye geliş ve gidişler, sayım ve aramalar sırasında darp ya da hakaret ederek, zaman zaman genel usulün dışına çıkarak mahpusların kışkırtıldığı, böylece haklarında disiplin soruşturması açıldığı, mahpus beyanlarında yer alıyor. Keyfi ve usulsüz işlemlere uymayan herkese soruşturma açıldığı ve hücre cezası verildiği de gelen bilgiler arasında.

Bu disiplin soruşturmaları neticesinde mahpuslara haberleşme hakkı cezaları, hücre cezaları verilebilmektedir. Ancak daha önemlisi bu soruşturma ve cezalar bahane edilerek infazları yakılmaktadır. Zaten İnfaz Kanunu'ndan kaynaklanan haklar hapishane idarelerinin tercihlerine göre uygulanabilmektedir. Ağır hasta olan ve cezalarının son yılında olan mahpuslar, iyi hali olan mahpuslar dahi tahliye edilmemektedirler. Disiplin soruşturmaları ve cezalar nedeniyle iyi halden denetimli serbestlik hakkı zaten mahpuslara kullandırılmamaktadır.

Disiplin Soruşturmaları ve Cezaları

Aşağıda başvuru detaylarına dair örnekler verilmiş disiplin soruşturmaları ve çeşitli cezalara dair en az 159 ihlal aktarılmıştır.

- Mahpuslara disiplin soruşturmaları açılması 90 ihlal
 - **R. K.z ile, 13.04.2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “4-5 gün önce 5 kişinin havalandırmaya çıkarıldığını, havalandırmaya 5 lt su götürdüklerini, 1 saat 50 dakika havalandırma hakkını kullanılırken arkadaşlarıyla sohbet ettiklerini, içeriye herhangi bir şey götüremediklerinden dolayı 5 litre suyu da havalandırmada bıraktıklarını, ancak kendisiyle birlikte diğer 4 mahpusun da aramadan geçirirken gardiyanların kendilerine “çöplerinizi de alın gidin” dediğini “ne diyorsam onu yapacaksınız, burada emirleri ben veririm” dediğini kendisi, R. B., C. Y., B. A. ve S. Y.’un koridora girerken ayrı ayrı gardiyanlar tarafından itildiğini, bu nedenle 5 mahpusunda hücrelerine girdikten sonra slogan attığını, sonrasında bu sloganlar nedeniyle mahpuslara soruşturma açıldığını, 13.04.2023 tarihinde ifadelerinin alındığını, konu ile ilgili hapishane müdürüyle görüştiklerini müdürün kendilerine “normalde böyle bir sorun olmaz görevli arkadaşımız şaşırmış olabilir” dediğini, mahpusların konu hakkında şikayette bulunduğunu, olayla ilgili de mahpuslara 2 soruşturma açıldığını” aktarmıştır.
 - **W. G.z, 23 Ağustos 2023 tarihinde Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “İdarenin Kürtçeye yaklaşıma bir başka örnek olarak da iki koridorda kalan arkadaşlarının Kürtçe kılamlar söyleyerek halay çekmesinden dolayı iki koridora da soruşturma açtığını, yani Kürtçe dilinde kılamlar

söylemek ve halay çekmenin yasak olduğunu, bu çağda böyle bir yaklaşımın kabul edilemez olduğunu, yanlış bir şey yapıldığını” aktarmıştır.

- **S. T. ile 16.11.2023 tarihinde Bandırma 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Yaklaşık 10 yıldır daha önce kullanılmış ve eski yataklarda yattıkları, idareden yeni yatak istedikleri ancak kendilerine yeni yatak temin edilmediğini, eski ve kullanılmış, yıpranmış yatakların gönderildiğini, hapishanedeki eski yatakların yeni gelen mahpuslara verildiğini, hapishaneye yeni gelen bir mahpusa eski ve yıpranmış olduğu için onarılmış yatağın verildiğini, 2 gün sonra bu mahpusa yatağı dikmiş olduğu gerekçesiyle disiplin soruşturması başlatıldığı, bu soruşturma neticesinde mahpusa yatağın bu haliyle gardiyanlar tarafından teslim edildiğine ilişkin itirazlar yapıldığı, hapishanedeki kamera kayıtlarından da bu durumun açıkça görüldüğünü” aktarmıştır.
- **H. Y., 21.11.2023 tarihinde Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “İki koridorda kalan arkadaşlarının havalandırmada halay çekip Kürtçe kılam söyledikleri için idarenin her iki koridorda bulunanlara soruşturma açtığını, Kürde halay ve Kürtçe kılamın yasak olduğunu, bu çağda böyle bir yaklaşımın utanç verici olduğunu” aktarmıştır.

• Mahpuslara çeşitli disiplin cezaları verilmesi

89 İhlal

- **Ş. Ö., 26.01.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “18.11.2022 tarihinde sağlık sorunları nedeniyle hastane sevkine gidecek olan Z. B., H. Ç., S. G. ve Ş. K. adlı arkadaşlarını jandarma personelinin, arama usulüne aykırı bir şekilde aramak istediklerini, bunun üzerine arkadaşlarının “Bu tarz onur kırıcı bir uygulamayı kabul etmeyeceklerini” belirttiklerini, olay yaşandığında arkadaşlarının özellikle “aramayı değil, aramanın usulünü, şeklini kabul etmediklerini” söylemelerine rağmen, “aramayı kabul etmiyorlarmış” gibi bir atmosfer yaratıldığını ve ayrıca arkadaşlarının tedavi haklarının ellerinden alınarak hastaneye götürülmediklerini, sonradan da arkadaşlarına bir ay ziyaretçi kabulünden men cezası verildiğini, konuya ilişkin infaz hakimliğine itirazda bulduklarını, mahkemeye de çıktıklarını ancak bir aydır halen bir dönüş yapılmadığını, bu nedenle ihtiyaçları olmasına rağmen hastaneye gidemediklerini” aktarmıştır.
- **H. G. ile 18.01.2023’te Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “İdare tarafından sürekli olarak kışkırtıldığını, her gün hatta günde birkaç kez arama bahanesiyle odasına girildiğini; aramada sürekli olarak taciz, tahrik ve provokasyona maruz kaldığını, son aramada baş memur tarafından kendisine vurulduğunu, hakaret edildiğini; aramaya engel olmaktan 1 ay iletişim cezası verildiğini” aktarmıştır.
- **H. S. ile 25 Ağustos 2023 tarihinde Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Kürtçe halay çekildiği için disiplin cezası aldıklarını ” aktarmıştır.
- **A. H., 18.09.2023 tarihinde Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Arama esnasında ağızlarını açmadıkları zaman hem geri çevirdiklerini hem de disiplin cezası görüş cezası verildiğini, konu hakkında Adalet Bakanlığına ve Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe yazdığını, yaklaşık 2,5 ay sonra dilekçesine cevap veren Cumhuriyet başsavcısının “tedavi hakkının engellenmediğini ve kendi rızasıyla hastaneye gitmediğini” ifade ederek, bu uygulamayı yerinde bulduğunu, ayrıca bu konuyla ilgili olarak derece mahkemelerinden sonuç alamayınca konuyu Anayasa Mahkemesi’ne taşıdığını artık nasıl bir sonuç verir bekleyip göreceğini” aktarmıştır.
- **Y. B. tarafından yazılan ve 19.09.2023 tarihinde İzmir/Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden ulaşan mektupta;** “1 aydır Hatay H Tipi Kapalı Hapishanede yatmakta iken 6 Şubat depreminden dolayı hapishanede ayaklanma olduğunu, olayların hiçbir yerinde olmadığı halde 6 aydır Buca Yüksek Güvenlikli kapalı Ceza Hapishanesine getirildiğini, hakkında soruşturma açıldığını, neyle suçlandığını hala bilmediğini, kamera kayıtlarını inceleyin demesine rağmen hakkında 9/3 maddesinin uygulandığını, depremde anne ve babasını kaybettiğini, ailesinin acısını bile yaşayamadan baskı gördüğünü, kayıt incelenmeden, delil tespit yapılmadan kanaatle tarafına disiplin cezası uygulandığını” aktarmıştır.

- **F. G., R. E. ve Ö. B. ile, 21.09.2023 tarihinde Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Sosyal aktivitelerinin kısıtlanmasından sonra yapılan eylem sonucunda; mahpuslardan Abdulkadir Aksu, Kasım Elçi, Ömer Faruk Yaprak, Şemsettin Kayan, Cemal Kaplan, Turan Timurtaş’ın 7 ay boyunca telefon ve görüş hakları engellendiğini” aktarmışlardır.
 - **S. E., 03.10.2023 tarihinde Marmara (Silivri) 2 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan eşi M. E. için yaptığı başvuruda;** “Eşi M. E.’in 2019 yılından bu yana tutuklu (Hüküm Özlü) olduğunu, çatalların ucunu kesip boncuk yaptıkları iddiasıyla ise kesici delici alet kullandıkları ileri sürülerek yine kendilerine disiplin cezaları verildiğini, kendisinin ve diğer mahpusların, mahrem alanları gören kameraları kapattıkları gerekçesiyle birçok kez hücre cezası ve telefon görüş hakkından mahrum bırakıldıklarını” aktarmışlardır.
 - **M. Ç. ile (Hükümlü) ile Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “E. Ç. isimli mahpusa, Osmaniye Hapishanesine girişte çıplak arama yapılmak istendiğini, bunu kabul etmeyip karşı çıktığı için 2 ay görüş yasağı aldığı” aktarmıştır.
- **Mahpuslara hapis cezası verilmesi** 4 İhlal
 - **Ş. Ö., 26.01.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “2020-2021’de Abdullah Öcalan üzerindeki tecridin kaldırılması için girdikleri açlık grevleri nedeniyle kendisine, Zelal Başboğa ve Hatice Çakmak’a 11 günlük hücre cezası verildiğini, bu hücre cezalarını Anayasa Mahkemesine taşıdıklarını, daha sonra resmi devlet kurumlarına yazmış oldukları dilekçeler nedeniyle kendilerine propaganda davası açıldığını, 22.12.2022 tarihinde davalarının sonuçlandığını, avukatlarının ve kendilerinin ortaya koydukları emsal ve savunmalara rağmen mahkeme heyetinin “Bu bir ilk olacak biliyoruz” diyerek 3 kadın olarak kendilerine 1 yıl 3 ay ile 3 yıl hapis cezası verdiğini; açlık grevinin Uluslararası bir hak iken kendilerinin bu haklarını kullandıkları için cezalandırıldıklarını; bu tarz dava ve cezalandırmaları devlet kurumlarına yazdıkları dilekçelerinin önünün alınmak istendiğini” aktarmıştır.
 - **N. Y., R. K. Ö., D. M., S. T., N. A., M. K., 24.04.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden göndermiş oldukları mektupta;** “İnfaz yasasında tutsağın iyi hal durumuna göre koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik hakkının söz konusu olduğunun belirtildiğini, iyi halli olma durumu da disiplin cezası almamam ve tam itaat etmekten geçtiğini, bu disiplin cezalarının çoğu keyfi ve yalan beyanlar üzerine verildiğini, zılgıt, halay çekme, türküler söyleme bu cezalara gerekçe yapılırken slogan atmadıkları halde slogan attıkları iddia edilerek günün vardiyası tarafından tutanak tutulup soruşturma başlatıldığını ve disiplin cezası verilmesinin sağlandığını, tam bir iş birliği içerisinde infaz hakimliği ve 1. ACM’nin bunları onaylayabildiğini, örneğin spor salonunda Aşık Mahsunî Şerif’in “Yuh Yuh” şarkısını söyledikleri için devlet büyüklerini aşağılamaktan arkadaşları hakkında soruşturma başlatıldığını, yine buldukları hapishanede başlatılan disiplin soruşturmasının savcılık tarafından iddianameye dönüştürülerek propaganda ve örgüt üyeliğinden yeni dosyalar oluşturulup ceza verildiğini, örneğin; hapishane idaresi tarafından “kalın kapaklıdır, kapağı yırtmanız gerek” denilerek, kapağı yırtılıp tahrip edilen kitapları kendi imkanları ile dış macunu ve pirinçten yapılan bir karışıma hapishaneye yasak eşya sokmaktan hem disiplin soruşturması hem de dava dosyası açılan arkadaşlarına 1 yıl 8 ay hapis cezası verildiğini ve bu mizaha konu olabilecek cezanın istinaf mahkemesinde onaylandığını, “disiplin soruşturmasından cezanın kaldırılması kararı verilmişti”r sonucu çıkmasına rağmen hapis cezası vermekten kaçınılmadığını, hiçbir yer ile bağı olmayan aile görüş telefon vb. gibi tüm iletişim araçlarının hapishane idaresince denetlendiği bir ortamda örgütsel bağın nasıl sağlanabildiğini, yasak eşyanın nasıl hapishaneye sokulabildiğini yada aynı suçtan yani politik devrimci kadınlar olarak aynı ortamda tutsakken propagandayı kime yapabildiklerini, düşünce ve ifade özgürlüğünün tamamen yok sayıldığını ve ifadesiz ,düşüncesiz bırakmaya çalıştıklarını, hapishane yönetiminin kendisini hakim savcı polis istihbarat yerine koyarak suç bulmaya bulamadıkları yerde üretmeye devam ettiklerini” aktarmışlardır.
 - **D. K., 18.07.2023 tarihinde Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesindeki bulunan kardeşi A. K. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi yapması gerek görüşme ondan sonraki Pazartesi de yapması gereken görüşme

gerçekleşmediğini, koğuş arkadaşının eşinin kendisini aradığını ve iki ay iletişim ve haberleşme cezası aldığını söylediğini, daha önce haberleşme cezasının 19 Ekim'de başlayacağını söylediğini, bu konularda kardeşi için destek talep ettiğini" aktarmıştır.

- Mahpuslara dava açılması

6 İhlal

- **İ. O., 10.04.2023 tarihinde Kırıkkale F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** "Kuruma birlikte geldikleri 2 ayrı ayrı mektuptan dolayı mahkemelik olduğunu aslında tamamı ile B-4 ve B -27de kalan tanıdığı arkadaşlara gönderdiği mektuplarda durumlarını sorduğunu, kendilerinden kitap kulübü adresini istemesinin dahi suç olarak görüldüğünü, Maraş Hapishanesinde kalan TV vb. eşyalarının depremzedelere bağışlanmasını istediği için örgüt adına kampanya düzenlemek istediği "denildiğini, halbuki 3 hücre arkadaşı olarak dilekçe ile depremzedelere para bağışında bulduklarını dile getirdiklerini, yine buna farklı bloklarda olmalarına rağmen notlaştıkları gerekçe gösterildiğini, bu mektuplarının doğal olarak gönderilmediğini ve iç posta da pullu yapılarak ellerinde kalan tek yol olan mektuplaşmanın da zorlaştırıldığını" aktarmıştır.

Hücre Cezaları ve Süngerli Odaya Kapatma

Mahpuslara disiplin cezaları nedeniyle hücreye kapatma ve süngerli odaya koyma cezaları verilmektedir. 2023 yılı içinde 47 mahpusa hücreye kapatma cezası, 4 mahpusa da süngerli odaya konulma cezası verildiğine dair 51 ihlal başvuru alınmıştır.

- Hücre hapsi cezası verilmesi

47 İhlal

- **K. B. ile, 13.01.2023 tarihinde Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (2022 yılında yapmış olduğu başvurular üzerine);** "2016 yılından beri tutuklu olduğunu, tutuklu olduğu halde ağırlaştırılmış müebbet koşullarının kendisine dayatıldığını, tutukluluğunun ilk 3 yılında çocuklarıyla dahi görüştürülmediğini; kendisine televizyon ve radyonun verilmemesini, gazeteye ise ancak yakın zamanda ulaşabildiğini; üzerindeki tecridin had safhada olduğunu, hastaneye götürülürken tek kişi götürülüp getirildiğini, hastaneye girdiklerinde kendisinin bulunduğu katın tamamen boşatıldığını, çevredeki kimse ile konuşulmadığını; görüş günlerinde diğer mahpuslardan ayrı götürüldüğünü, açık görüşlerde ise ailesiyle beraber masaya aralarına 3 tane jandarmanın da oturduğunu, bu koşullarda görüş yaptığını; sürekli olarak kendisine sudan sebeplerle cezalar verildiğini, örneğin; yakın zamanda hüccesinde bulaşık yıkarken tuvalete bıçak düşürdüğünü, bunu idareye dilekçe ile bildirdiğini ancak güvenliği tehlikeye soktuğu için hücre cezası verildiğini, avukatı tarafından savunmasında kullanmak üzere verilen paketi açılmamış post-it için 12 gün hücre cezası aldığını; kendisine verilen yatağın idrar koktuğu gerekçesiyle değiştirilmesini talep ettiğini ancak değiştirilmediğini, bunun üzerine kendisinin yatağı havalandırmada yıkaması üzerine hakkında soruşturma açıldığını ve devlet malına zarar verdiği gerekçesiyle yatağın parası kendisinden alınarak hücre cezası verildiğini, sonrasında ceza davası açılıyor ve bu olay nedeniyle 1 yıl hapis cezası aldığını; reçeteli olarak kendisine verilen ilaçları biriktirdiği gerekçesiyle de hakkında dava açılıp 1 yıl hapis cezası verildiğini; yargılandığı bu tarz davalarda lehine hangi karar verilirse verilsin kanun yararına bozma yoluna gidilip hepsinin bozulduğunu; kendisine sürekli olarak hücre cezaları verildiğini ancak zaten hücrede tutulduğundan yerinin değiştirilmediğini" aktarmıştır.
- **İ. C. ile, 11.10.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** "10.07.2023 tarihinde götürüleceğinden bahisle koğuştan çıkarıldığını, koğuştan mahkum kabule kadar darp edildiğini, darp

dolayısıyla bayıldığını ve ardından hücreye atıldığını, kendisi hakkında herhangi bir gerekçe sunulmaksızın sürekli olarak 6 aya varan hücre cezası verildiğini, hücrede kaldığı zamanlarda kendisine zorla "gönüllü bir şekilde hücrede kalıyorum" şeklinde bir belge imzalatıldığını, hücre cezası ile ilgili infaz hakimliğine 35 sayfa dilekçe verdiğini, dilekçesinin hakimliğe ulaşmadığını, hakimlikçe dilekçesinin itiraz edilmediği gerekçesiyle reddedildiğini, bahse konu itirazları süresi içerisinde ve ileride kendisine dayanak oluşturması için kameranın görebileceği şekilde hapishane idaresine vermesine rağmen itirazlarının işlemsiz bırakıldığını" aktarmıştır.

- **E. D. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** "Omuzunda teşhisi konulamayan bir rahatsızlık olduğunu; ancak ağız içi arama dayatması nedeniyle 1,5 yıldır hastaneye gidip tedavi olmadığını, ağız içi aramaya direndiği için hakkında 2 kez "pasif direniş" denilerek disiplin soruşturması başlatıldığını ve hücre cezası verildiğini" aktarmıştır.
- **N. Ö. ile 28 Ağustos 2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** "Sincan YGC tipi hapishanelerden tahliye olan arkadaşı mahpus Sezer Ergin'in 5 günlük hücre cezasının bulunduğunu ve 5 Haziran'da tahliye edildiğini ancak Sezer'in tahliye edilmeden önce son 10 gününü hücrede geçirdiğini, havalandırmaya sadece bir saat çıkabildiğini, gelip hücrelerinden televizyonun alındığını, zaten buranın hücre olduğunu idarenin de kabul ettiğini, hücre cezalarının kendi tutuldukları hücrede çekildiğini sadece odaya gelip televizyonun alındığını bu sistemin nasıl bir saçmalık olduğunun da delillerini kendi içinde ürettiğini, kendisinin 300 gün hücre cezasının olduğunu bunu uygulayıp uygulayacaklarını bilmediğini" aktarmıştır.
- **31.08.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde gardiyanların kadın mahpusları darp ve işkence ettiği iddiaları üzerine, kadın mahpuslarla yapılan avukat görüşlerinde;** "31.08.2023 tarihinde yaşanan olayda ise yaşanan tüm sorunların tekrar edildiği ve hatta daha da artarak önceki günlerde koğuştaki günlük sayıma gelen erkek gardiyanların sayılarının daha da arttığı, bunun üzerine M. K., L. K. ve N. B. isimli kadın mahpusların günlük sayıma erkek infaz koruma memurlarının katılmasına tepki göstermesi sonucu tartışmaların yaşandığı; sonrasında kendilerinin yaşanan olaylarla ilgili şikayet dilekçeleri vermelerine rağmen haklarında disiplin soruşturması başlatıldığını, bahse konu disiplin soruşturmasının içeriğinde haklarında 11 gün hücre cezasının talep edildiğini, tebligatın geliş tarihinden sonraki gün haksız ve hukuki dayanaktan yoksun memur beyanlarına karşı savunma dilekçesi hazırlayıp yetkili makamlara sunduklarını, yaklaşık 1 hafta sonra disiplin soruşturması sonucu tüm savunmalarının reddine karar verilerek haklarında 11 gün hücre cezası şeklinde disiplin cezası verildiğini" aktarmışlardır.
- **E. D. 11.10.2023 tarihinde Elazığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektubunda;** "7 yılı aşkın bir süredir Elazığ 2 nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden tutuklu olduğunu, BDP Dersim il başkanlığı görevinden dolayı tutuklandığını, 6 Eylül 2023 tarihinde bulunduğu odada kısmi arama yapıldığını, bu aramada yazdığı roman taslağının olduğu bir defter ve 3'lü permatikten daha sonra kullanılmak üzere söküp kenara bıraktığı 2 adet permatik jiletin alındığını, açılan soruşturma ve sonrasındaki disiplin kurulu kararı ile ayrı ayrı 11'er günlük hücre cezası verildiğini, verilen bu cezaların tamamen art niyetli ve infaz yakmaya yönelik olduğunu, öncelikle permatik jileti 5275 Sayılı Kanun 44/3(a) maddesine dayandırıldığını, bu maddenin silah, patlayıcı, kesici vb. birçok ibareyle tanımlandığını, odasından alınan permatik jiletlerinin kantinde satıldığını, permatik jiletlerini sökme sebebinin 3'lü olduğundan saç tıraşı olamadığından dolayı tekli hale getirmek için olduğunu, bunun dışında hiçbir amacının olmadığını, kaldı ki 3'lü permatikleri yıllardır böyle kullandığını, ya da alınıp çöpe atıldığını, şimdi birden 11 günlük hücre cezası gibi ağır bir ceza verildiğini; ikinci hücre cezasının gerekçesinin ise tamamen niyet okuma ve varsayımlar üzerinden, yine 5275 sayılı kanunun 44/3-1 maddesindeki eğitim ve propaganda yapması suçlaması olduğunu, kendisinin yazar olduğunu ve yayınlanmış 4 tane kitabının olduğunu, son yazmış olduğu romanın olduğu defter taslağının tamamen hayali ve kurgu olduğunu, romanın hiçbir yerinde PKK, TSK, Türk vb. isimler geçmemesine rağmen disiplin kurulu kararında bunlar üzerinden değerlendirme yapıldığını, yine romanın henüz yayımlanmadığını ve kimsenin de görmediğini, buna rağmen disiplin kurulunun olasılık varsayımı üzerinden romanı çeşitli yollardan başka örgüt üyelerine ulaştırıp, propaganda

ve eğitim yaptıracağı iddiasında ancak 3 kişilik odada yüksek duvarların arasında bu çeşitli yolların ne olduğu ise söylenmediğini, diğer bir tuhaflığın ise roman tamamen kurgu olmasına rağmen içeriğindeki anlatılanların kendisinin yaşadığı anılar olduğu iddiası olduğunu, bunu hangi kanıtla söylediklerinin anlaşılabilir olduğunu, zira yaşamı boyunca iddia ettikleri bir dağ yaşamı ya da silahla tanışıklığı olan biri olmadığını; son olarak da kendilerinin de verdikleri cezanın gerekçesini inandırıcı bulmamış olsalar gerek karar kısmında “her ne kadar hikaye tarzında anlatılsa da bunun defterin ele geçirilmesini ve alınmasını önlemek amacıyla yapıldığı düşünüldüğü” denilerek kendi yerine de düşünmüş olduklarını, özetlemeye çalıştığı şekilde verilen 2 tane 11’er günlük hücre cezalarının keyfi olduğunu, ayrıca hukuken de ceza suç orantısı anlamında da çok ağır olduğunu, yaşadığı mağduriyetlerin ve olası sonuçlarının dikkate alınarak yardımı talep ettiğini” aktarmıştır.

- Karabük T Tipi Kapalı Hapishanesi; Metin Çakır adlı mahpusun “Bursa H Tipinden buraya Hapishane yönetimi ile tartıştığı için sürgün edildiği, 5 Gün hücre cezası aldığı, 1 ay etkinlik yasağı aldığı, 2 ay sonra koşullu salıverme tarihinin geldiği” öğrenilmiştir.
- Karabük T Tipi Kapalı Hapishanesi; Ç. İ.’a Tecride ilişkin Adalet Bakanlığına gönderdiği dilekçe nedeniyle 11 gün hücre cezası verildiği, gerekçesinin ise propaganda olduğu” öğrenilmiştir.
- **M. Ç. ile 24.11.2023 tarihinde Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “29.09.2023 tarihinde “intihar” ettiğini, 29/09/2023 tarihinde saat 08:00 sularında kaldığı E-29 hücresinde daha önce var olan psikolojik sorunları nedeni ile bunalıma girdiğini, krizler yaşaması sonucunda butona bastığını hatırladığını, odadan çıkarılma talebinde bulunduğunu, 29/09/2023 tarihinde E-29 odasından alınmadığı için krizler geçirdiğini ve kapıya yumrukla vurduğunu hatırladığını, Memurlara da "ya beni öldürün yada beni sürekli kapalı tutulan bu odadan çıkartın” dediğini “Çıkarmazsanız ben kendimi öldürürüm” dediğini ve çıkarılmadığı için bütün hapları yutarak intihar ettiğini, hemen hastaneye kaldırıldığını, 4 gün Kırşehir Eğitim Araştırma Hastanesinde yoğun bakım servisinde kelepçeli halde tutulduğunu sonrasında yine E-29 hücresine getirildiğini; intihar girişimi eylemi nedeniyle 10/10/2023 Tarih ve 2023/143 Karar sayılı karar ile “Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak” iddiası ile kendisine 3 gün “hücreye koyma” cezası verildiği; 08/10/2023 tarihinde kendisinin odadan çıkarılmasını istediğini, butona bastığını ataklar geçirdiğini bu nedenle bileklerini kestiğini yine hastaneye kaldırıldığını, bu konu hakkında henüz soruşturma başlatılmadığını; 24/10/2023 tarihinde saat 02:00-03:00 sularında yine ataklar geçirdiğini butona bastığını ve bu sefer Lokal Kapı Paneline Ahizeden bağlandığını “Çıkarmazsanız ben kendimi öldürürüm” dediğini, baş memur ile birlikte 3 memurun kamera ile odaya girdiğini ve kendisiyle konuştuklarını, sakinleştirmeye çalıştıklarını ve çıktıklarını 10 dk. sonra tekrar odaya geldiklerini ellerinde kamera olmadığını ve bir anda kendisini kameranın görmediği sağ en uç kısma götürerek gardiyanın mahpusun boynunu sağ kolunun arasına alarak sıkmaya başladığını, boynunu sıkıştırarak nefessiz bıraktıklarını, nefes almakta güçlük çektiğini nefes alamayınca kendisini bıraktıklarını, bu konu ile ilgili suç duyurusunda bulunduğunu ancak gönderilip gönderilmediğini bilmediğini” aktarmıştır.
- **Ü. Ç. ile (Hüküm özlü) Adana/Kürkçüler T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Oda arkadaşı M.E.A. gönderdiği mektupta yer alan sözler dolayısıyla 11 günlük hücre cezası aldığı, şuan cezası infaz hakimliğinde olduğunu” aktarmıştır.
- **B. B. ile (Hükümlü) ile Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “C. İ.’n Siverek Hapishaneden getirilirken giriş sırasında kendisine çıplak arama yapılmak istendiğini, bunu kabul etmeyip karşı çıktığı için disiplin cezası aldığı ve 2 gün boyunca depo diye tabir edilen bir yerde tutulduğunu” aktarmıştır.

• Süngerli odaya kapatılma

4 ihlal

- **Z. C. B., 07.03.2023 tarihinde Kocaeli/Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan H. A. ve R. B. için yaptığı başvuruda;** “Mahpus H. Aydemir, “06.02.2023 tarihinde kendisine ve birlikte kaldığı R. B. isimli

mahpusa kurum idaresi tarafından işkence yapıldığını, süngerli odada tutulduklarını bu nedenle kendileri ve avukatları aracılığıyla suç duyurusunda bulduklarını” ailesine iletildiğini” aktarmıştır.

GÖRÜŞ HAKKI ENGELLERİ

Mahpusların hem aile hem de arkadaş görüş haklarının engellenmesi, görüş sürelerini kısıtlanması gibi ihlallere dair başvurular alınmıştır. Aileleri uzak yerlerde ikamet etmesi nedeniyle zaten sınırlı ziyaret edilen mahpusların görüş süresinin kısaltılması ayrıca aileler açısından da ihlal meydana getirmektedir.

Bu başlık altında 664 ihlal tespit edilmiştir.

- Açık ve kapalı görüş sürelerinin kısalığı 561 ihlal
- Aile görüşlerinin 4 kişi ile sınırlandırılması veya tek tek görüş yaptırılması 5 ihlal
- Aile görüş hakkı engeli 2 ihlal
- Hemodiyaliz cihazı ile bireyinin (babanın) ziyaretçi görüşüne alınmaması 1 İhlal
 - **E. B. ile, 11.10.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Ailesinin yaşadığı Diyarbakır iline nakil talebinin dikkate alınmadığını, babasının kanser hastası olduğunu, 7 yıldır kendisini görmeye gelemediğini, geçen ay görüşe geldiğinde ise babasının böbreklerinin iflas etmesi nedeniyle kullanmakta olduğu hemodiyaliz cihazı gerekçe gösterilerek hapishane içerisine alınmadığını, babasından cihazları çıkarması halinde görüşe girebileceğinin söylendiğini, bu durumun babası açısından hayati risk teşkil edeceğini bu sebeple babasıyla görüşemediğini” aktarmıştır.
- Aynı hapishanede bazı mahpuslara bayram görüşü yaptırılıp bazılarına yaptırılmaması 1 İhlal
- Yabancı uyruklu mahpusların aile görüşlerinin sağlanmaması 1 İhlal
- Akrabalarda görüşe gelme kısıtlanması 1 İhlal
- Aynı hapishanede bulunan kardeşlerin görüşmelerinin engellenmesi 1 İhlal
 - **Ş. M. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan görüşmede;** “Aynı hapishanede bulunan kardeşi ile aile ve birebir görüşme hakkının yerine getirilmediğini” aktarmıştır.
- Arkadaş görüş haklarının kullanılmaması 12 ihlal
 - **C. T., 08.08.2023 tarihinde Kırıkkale F Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Cenk Turan’ın arkadaş görüşçüsü hakkını İsmail Cengiz Mumcu ile kullanmak istediğini ancak 2023/1759 numaralı kararlar somut olguya dayanmaksızın soyut niyete dayanarak reddedildiğini, ziyaretçi hakkını gasp edildiğini, itiraz üzerine Kırıkkale İnfaz Hakimliği 2023/3876 numaralı ret kararıyla bu hak gaspını meşrulaştırdığını” aktarmıştır.
 - **M. A., M. A., A. İ. D., M. A., M. A., F. T., 21.07.2023 tarihinde Burhaniye T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Ziyaretçi olarak yazmak istedikleri 3 arkadaşlık haklarının aylarca kabul edilmediğini, sonrada çoğunun “Adreste yok, ulaşılamadı vb.” gerekçelerle reddedildiğini, oysa ziyarete gelen kişinin zaten kimliği ile gelip jandarma GBT kontrolünden geçerek içeri alındığını ve gerekli işlemlerin yapıldığını, geciktirmenin nedeni olarak gösterilen “Kolluk kuvvetlerinin araştırmasının” 7/8 ay sürmesinin bilinçli geciktirmenin açık kanıtı olduğunu, yoksa en çok 1 haftada çözülecek bir şeyin “asker cevap vermedi, polis cevap verilmedi” denilerek ziyaretçilerimizin engellenmesinin başka bir izahının olmadığını” aktarmışlardır.
- Arkadaş görüş kontenjanı için 3 kişinin (akraba) emniyet tarafından sorguya çekilmesi 1 İhlal
 - **O. Ç., 13.11.2023 tarihinde, Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği faksta;** “Bir süre önce hastane mahkûm odasında kelepçelerin açılmadan saatlerce bekletilmeleriyle ilgili olarak İHD’ye ve birçok kuruma yazdığını, buna dair henüz bir düzeltme olmadığı gibi yazıp paylaştığı kurumlardan da bir cevap alamadığını; bu faksla birlikte ziyaretçilerinin karşılaştığı ilginç durumu da paylaşmak istediğini; birkaç ay önce amca oğullarını 3 kişilik ziyaretçi kontenjanına yazdığını, Eylül ayının ilk haftasına denk gelen açık görüşe İstanbul’dan geldiklerini, yanına gelip döndükten sonra İstanbul iline bağlı ilçe emniyet güçleri tarafından sorguya çekildiklerini, “neden ziyaretine geldiklerinin, kendisini nereden tanıdıklarının, neden para yatırdıklarının” sorulduğunu, amca çocuklarının kendilerine uygun bir dille cevap verdiklerini fakat İstanbul Emniyetine bağlı kolluk güçlerinin, Adalet Bakanlığı’nın kendilerine tanıdığı 3 kişilik ziyaret kontenjanı hakkı için sorguya çekerek, suç işlemiş olduğunu, kendisini kanuni hakkı olan ziyaretçi hakkından mahrum bıraktıklarını, aynı zamanda kendisini ve ziyaretine gelenlere göz dağı verilmek istendiğini, bu durumun ilgili kurumlara, Cumhuriyet Başsavcılığına, Adalet Bakanlığına dilekçeyle bildirdiğini; İnsan Hakları Derneğinin de ilgili olmasını ve bu haksız uygulama ve yaklaşımı kamuoyuna duyurulmasını istediğini” aktarmıştır.

- **B. U., 03.07.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği ve 09.08.2023 tarihinde ulaşan mektupta;** “Üç kişilik arkadaş görüş listesinin üzerindeki emniyet incelemesini hukuksuz olduğunu ve bu hukuksuzluğun kaldırılmasını istediklerini” aktarmıştır.
- 3 kişilik görüş hakkının engellenmesi (Listenin emniyet tarafından incelenmesi) 2 İhlal
- **M. K. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Arkadaş görüşçüsü olarak bildirdiği isimlere ilişkin Emniyet tarafından olumlu rapor hazırlanmasına rağmen hapishane idaresi tarafından bu görüşçülerin reddedildiğini” aktarmıştır.
- Görüşe geç alınan aile için ekstra sürenin verilmemesi 2 İhlal
- Görüşe gelen ailelerin, ailesi gelmemiş mahpusla selamlaşmasına izin verilmemesi 7 İhlal
- Açık görüş alanlarının, masa ve sandalyelerin kirli olması 7 İhlal
- Açık görüş yerlerindeki masaların duvar dibine sıra halinde dizilmesi nedeniyle mahpusların için aileleriyle rahat temas kuramamaları 38 İhlal
- Ziyaret esnasında masaların dibinde görevlilerin volta atması 1 İhlal
- Görüşe gelen aile bireylerinin tuvalete gitmelerine izin verilmemesi 20 İhlal
- **B. K., 11.09.2023 tarihinde İzmir/Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta (20 Kişi);** “Aile görüşleri öncesinde ve esnasında sadece kendilerine değil, ailelerine de kötü muameleler yapıldığını, görüş öncesi insan onuru rencide edecek biçimde ince ve detaylı aramalar yapıldığını ve bu konuda ailelerine şikayetlerini kendilerine aktardığını, görüş esnasında kafalarının üstünde dikilip nöbet tutulduğunu, görüşçülerden bir kişi tuvalet tuvalete gitmek istese “tuvalete giden görüş yerine dönemez” denildiğini, 15-16 saat yol gelen ailelerinin tuvalete gitmelerine izin verilmediğini, görüşe gelen çocukların kendilerini tutamadıkları, ondan dolayı tuvalet ihtiyaçlarını kendi üzerlerine yapmak durumunda bırakıldığını, görüş mahallerinin işkence mahallesine dönüşmüş durumda olduğunu” aktarmıştır.
- Kapalı görüşlerde TC. numarası söyleme zorunluluğu 1 İhlal

IX. SEVK TALEPLERİ ve SÜRGÜN SORUNLARI

Son yıllarda hapisanelerde yaşanan hak ihlalleri raporları incelendiğinde en yoğun hak ihlali yaşanan başlıklarından birisinin de zorunlu sevkler yani sürgünler olduğu görülmektedir. Sevkler öncesi kısa sürede mahpusların bilgilendirilmesi, kimi durumlarda hiç haber verilmeden başka gerekçelerle koğuş ve hücrelerden çıkarılarak gerçekleştirilmesi önemli bir sorundur. Sevk edildikleri halde eşyaları verilmeyen, eşyalarının bir kısmı eski hapisanede bırakılan çok sayıda mahpus bulunmaktadır. Bu sevklerle hasta mahpuslar da maruz kalmakta ve tedavileri önemli ölçüde aksamaktadır.

Sevklerin genellikle mahpusların ailelerinden oldukça uzak yerlere gerçekleştirilmesi de başka bir ihlal alanıdır. Ekonomik durum bakımından aileler için ciddi sorunlar yarattığı ve aile ile iletişimin tamamen koparıldığı gözlemlerimiz arasındadır.

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi 2 No'lu Genel Raporu'nda belirttiği görüşünü 2005 yılı Aralık ayında Türkiye'ye yaptığı ziyaret üzerine 2006 yılında yayınladığı raporunda da yinelemiştir. Raporun 22. paragrafında ele aldığı üzere "Aile bağlarının kopmaması için özel çaba gösterilmelidir. Bu bağlamda mahpuslar, mümkün olduğu ölçüde ailelerinin ya da yakın akrabalarının bulunduğu yerlerin yakınında bulunan cezaevlerine yerleştirmelidir." denilmektedir.

Ayrıca bu konuda AİHM kararı bulunmaktadır. AİHM, Abdülkerim Avşar ve Abdülkerim Tekin adlı mahpusların istekleri dışında ailelerinden uzaktaki Kırıkkale Hapishanesi'ne nakledilmesi üzerine yaptıkları başvuruyu karara bağlayarak Türkiye'nin "aile hayatına saygı yükümlüğünü" ihlal ettiği kararına varmıştır. Kararda özetle şu ifadelerle yer verilmiştir:

"Mahkeme; cezaevlerindeki dağılım konusundaki Avrupa'daki düzenlemelerin ulusal yetkilileri, mahpusların - müebbet mahkumları da dahil olmak üzere- ailevi veya kişisel ilişkilerinin dağılmasını engellemekle ve mahpusların evlerine mümkün olduğunca yakın cezaevlerine yerleştirmekle yükümlü kıldığını vurgular. Mevcut dosyada Mahkeme, Hükümet'in dayandığı; mahpusun cezai profili, tehlikeliliği, suç fiillerinin soruşturulmasına dair tehlikeler, güvenlik ve hapisanenin aşırı kalabalıklaşması endişeleri gibi kriterler ile mahpusların cezaevlerine dağıtımının yapılmasının kendisinin keyfi olduğu yahut makul olmadığı söylenemeyecekse de ailevi bağların korunmasının da dikkate alınacak bir kriter olması gerektiğinin altını çizmektedir.⁷"

Türkiye bu karar uyarınca sağlık, uzaklık, görüş zorluğu gibi gerekçeleri göz önüne alarak sevk işlemlerini gerçekleştirmekle yükümlüdür.

⁷ <https://anayasagundemi.com/2019/10/18/ihamin-avsar-ve-tekini-turkiye-kararinin-ozet-cevirisini-ailelerinden-uzak-cezaevlerine-nakledilen-mahpusların-daha-yakin-cezaevlerine-nakil-taleplerinin-reddi-ozel-hayata-ve-aile-hayatına-saygi/>

Hapishanede olan yakın akraba (baba-oğul veya kardeşlerin) bir arada kalma taleplerine de olumlu cevap verilmemektedir. Bu türden uygulamaların son bulması gerekmektedir.

Bu başlık altında aşağıda detayları verilmiş ihlal biçimlerine dair 1452 ihlal tespit edilmiştir.

- Sevk ve Sürgün (6 Şubat Depremi nedeniyle 165 Çocuk Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinden 165 Çocuk, Samsun/Kavak Çocuk Hapishanesine sevk edildi) 534 ihlal
- Sevk talebi, sevk taleplerinin reddi 201 ihlal
 - **H. K., 23.03.2023 tarihinde İzmir/Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı ve 27.03.2023 tarihinde tarafımıza ulaşan mektubunda;** “08.03.2023 tarihinden bu yana açlık grevine başladığını ve hala devam ettiğini, hem hapishane idaresinin hem de Adalet Bakanlığının talebine cevap vermediklerini; 12 yıl 6 aydır hapishanede olduğunu, 9 yıl 6 aydır da ailesinden uzak bir hapishanede tutulduğunu, yaklaşık 5 veya 6 yıldır da psikolojisinin bozuk olduğunu ve son 2 yıldır da ilaç kullanmakta olduğunu, ancak psikolojik durumunda bir iyileşme olmadığını, takıntılarla başlayan psikolojik sıkıntısının paranoyak, şizofren durumuna evrildiğini; hastalığı arttığı için artık toplu ortamlarda kalamadığını, 5. Ve 6. yıldan beridir Hapishane İdaresine ve Adalet Bakanlığına söylediğini, bundan dolayı sevk talebi ve sayısal olarak az olan F Tipi veya S Tipi Cezaevlerine gönderilmesi gerektiğini söylediğini, psikolojisi bozuk olduğu için ailesine yakın olmak istediğini, aile bireylerinin Adana ve İstanbul ‘da oturduğunu, ailesine yakın olursa toplu ortamda kalsa dahi ailesinin görüşüne gidip gelebileceği için psikolojisinde bir rahatlama olacağını hem hapishane idaresine hem de Bakanlığa 08.03.2023 tarihinde gönderdiği dilekçede belirttiğini, açlık grevine başlamadan önce onlarca kez hapishane idaresine talebini bu şekilde iletmiş; ailesine yakın bir yere gönderemiyorlarsa kendisini tekli odaya almalarını ya da sayısal olarak daha az olan F Tiplerine ve S Tiplerine göndermelerini istediğini, kendisine “biz sevk yapamıyoruz” dediklerini, kendisi de “sevk yapamıyorsanız sürgün yapın” dediğini, ancak şu ana kadar bu talebine olumlu yaklaşmadıklarını; “artık toplu ortamları yani toplu koşullarda kalamadığını, psikolojisinin bu durumu kaldırmadığını” söylediğini; ayrıca 08.03.2023 tarihinden bu yana girdiği açlık greviden dolayı daha önce var olan hastalıklarının tekrar nüksettiğini, hemoroid olduğu için kan geldiğini ve hala kanının durmadığını, gastrit olduğu için aldığı sıvıları kustuğunu, midesinde yanmalar olduğunu, ağzının içinde ve özellikle damak kısmında şişmeler olduğunu, hala geçmediğini, bozuk olan psikolojisinin daha fazla bozulduğunu; talepleri karşılanmazsa açlık grevini bırakmayacağını, hukuki anlamda destek istediğini” aktarmıştır.
 - **M. A., 09.08.2023 tarihinde Giresun/Espiye L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan H. C. A. için yaptığı başvuruda;** “Giresun Espiye Hapishanesinde yatmakta olduğunu, kendilerinin Sakarya’da ikamet ettiğini, abisi Hasan Cengiz Akdağ’ın Sakarya Hapishanesine sevkini talep ettiklerini, 3,5 yıldır göremediklerini, kendisinin evli olduğunu, kaynanasıyla yaşadığını, gözleri görmediğini, şekerden ona baktığını, çok uzak yere gitme şansının olmadığını, annelerinin de 70 yaşında olduğunu, onun da yol gidemediğini, okuma yazmasının olmadığını, ayaklarının tutmadığını, kronik KOAH hastası olduğunu, yolculukta sıkıntı yaşandığını, zaten maddi olarak oraya her ay gitme şanslarının olmadığını, çünkü maddi açıdan yordüğünü, annesinin çalışmadığını, yaşlılık maaşıyla yaşamakta olduğunu, kendisinin de evli olduğundan zaten her tarafa yetişemediğini, yakına Sakarya’ya sevkinin alınmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.
 - **H. Ç., 28.08.2023 tarihinde Sakarya/Ferizli 2 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan eşi Can İzci için yaptığı başvuruda;** “İmam nikahlı eşi C. İ.’nin şu anda Sakarya L tipi 2 nolu Hapishanesinde yattığını, çocukları C. İ.’nin şu anda Behçet Uz Araştırma Hastanesinde lösemi tedavisi gördüğünü, bu süreçte babasını yanında istediğini, hastanede yattığından dolayı onu götürme olasılıklarının bulunmadığını, bu hastalığın tedavi sürecinde

hijyenik ortamın sağlanması gerektiğini, ancak yollarda gidip gelirken bu hijyen ortamını sağlamakta zorluk yaşadıklarını, bu nedenle çocuğunun ve babasının hapisanede görüşmesinin imkansız hal aldığını, çocuğunun bu hastalık sürecinde babasından uzak kalarak büyümesini istemediğini, bu durumun psikolojik olarak çocuğunu da etkileyecek ve bu tedavisinde olumsuz sonuçlara neden olacak diye endişeli olduğunu, eşinin yakın bir yere nakil yapılmasını talep ettiğini” aktarmıştır.

- **S. D., 06.11.2023 tarihinde, Bolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan eşi Veyis Fikret Durmazer için yaptığı başvuruda;** “Eşinin Bolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden bulunduğunu ve cinayetten yargılandığını, kendisinin de İstanbul’da oturduğunu ve iki çocuklarının bulunduğunu ve ikisinin de küçük olduğunu, eşinin yanına fazla gidip gelemediğini, sosyal yardım aldığını ve zor geçinebildiğini, kimsesinin de olmadığını, İstanbul’daki herhangi hapishaneye gelebilmesini talep ettiğini” aktarmıştır.
- **S. A., 13.11.2023 tarihinde Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “48 yaşında olduğunu, yaklaşık 28 yıldır hapishanede olduğunu, ileri derecede kronik şeker hastalığı olduğunu, bunun yanında yüz felci geçirdiğini, alerji, sinüzit, faranjit, tansiyon, romatizma hastalıklarının bulunduğunu; ailesinin Mardin’in Nusaybin ilçesinde ikamet ettiğini, yaklaşık 2 yıldır da Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanede cezasını infaz ettiğini, 28 yıldır kesintisiz hapishanede olduğunu, koşullu salıverilme tarihine 3 yıl kaldığını, Gaziantep H Tipi Hapishaneden hiçbir gerekçe olmadan isteği dışında Yozgat Hapishaneye sevk edildiğini, buraya geldiğinden beridir rahatsızlıklarının arttığını; ailesinin sadece iki defa görüş yapabildiğini, her ay sevk istemesine rağmen ve istedikleri cezaevlerine sevk yazabileceğinin” söylenmesine rağmen sevk taleplerinin doluluk vb. gerekçelerle reddedildiğini; sağlık sorunlarının yanı sıra ailesine çok uzak olmasından ve babasının hasta ve yaşlı olmasından kaynaklı her ay sevk istediğini, hapishane tarafından uygun görülen yerlere sevk yazdığını, hem de yaklaşık 10 Hapishaneye yazdığını, ücretinin kendisi tarafından karşılanmasını talep ettiğini, hukuki hiçbir engeli de olmamasına rağmen sevk taleplerinin reddedildiğini, hapishanenin sevk listesinde olan ve talep edebilecekleri söylenmesine rağmen doluluk gerekçesi ile reddedilmesinin çelişkili bir hukuksuzluk olduğunu; cezası bir yılın altına düşen arkadaşlarının ilçe cezaevlerine gönderilmediğini, kendilerine “Yozgat ilçe Hapishanenin siyasi mahkumları almadığını” söylendiğini, bu konuda mağduriyeti giderici bir çözüm sunulmadığını” aktarmıştır.
- **M. Z. G., 11.12. 2023 tarihinde Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “51 yaşında olduğunu, 12.08.2019 tarihinden itibaren hapishanede olduğunu, yaşından kaynaklı rahatsızlıklarının dışında kronik hastalıklarının da olduğunu, 2008-2018-2019 tarihlerinde 3 kere Diyarbakır’da bel fıtığı ameliyatı olduğunu ve hala bu sorunları yaşadığını, yine hapishaneye girişiyle birlikte kalp rahatsızlığının başladığını, muayene film ve anjiyo sonucunda kalp ana damarında %50 daralma tespit edildiğini, yine kalp kapağında kaçak tespit edildiğini, bunun dışında kalın bağırsakta polip alındığını, parça alınıp tahlil sonucunda kötü bir durum tespit edilmediğini, en son tekrar bakıldığını ve sonuçların normal çıktığını; oğlu Fatih Güçlü ile birlikte aynı dosyadan cezalar aldıklarını, oğlunun Diyarbakır 1 Nolu YGC’de olduğunu ve kendisinin de Tokat’a sevk edildiğini, böylece hem bireysel ihtiyaçlarını karşılamada zorlandığını hem de ailesinin ve kendisinin maddi ve manevi olarak zorlandıklarını ve yıprandıklarını” aktarmıştır.

- Yabancı uyruklu mahpusların kendi ülkelerine sevk talebinin karşılanmaması 2 İhlal
- Sevklerde uzun yolculuklar süresince kelepçeli tutulma 9 İhlal
- Sevk esnasında ihtiyaçlarının giderilmemesi 46 İhlal
- Sevklerin sağlıksız ring araçlarıyla yapılması 11 İhlal
- Sevk sonrasında eşyalarının kaybedilmesi 2 ihlal
- Sevk sonrasında eşyalarının bir kısmının verilmemesi 149 ihlal

- Sevk ve sürgünlerde mahpusların ailelerine nerede olduğunun bilgisinin verilmemesi 53 ihlal
- Ailelerden uzak hapisanelerde tutulma 440 ihlal
 - O. Ç., 23.01.2023 tarihinde İzmir/Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta; “Çoğunun ailelerinin memlekette olduğunu, ziyarete çok seyrek gelebildiklerini, yıllar var ki görüş yapmamış olan arkadaşlarının olduğunu, hele bu ekonomik krizde geliş gidişlerin sadece yol masrafları 6-7 bin TL’yi bulduğunu” aktarmıştır.
- Aile bireyleri ile aynı hapisaneye sevk taleplerinin kabul edilmemesi 5 ihlal

X. MAHPUSLARA AİT EŞYALARIN VERİLMEMESİ

Mahpuslara aileleri ve yakınları tarafından koli yolu ile gelen eşyaları verilmiyor, aileler geri gönderiliyor. İç çamaşırı, havlu, nevresim, çorap vb. ihtiyaçlar konusunda mahpuslar kantinden alım yapmaları konusunda zorlanıyor. Maddi durumu iyi olmayan mahpusların bu imkanları olmadığından ayrıca mağduriyet meydana geliyor. Yine kıyafet kısıtlaması ya da alım günlerinin sınırlı olması nedeniyle de koliler alınmıyor. **Bu başlık altında aşağıda detayları verilmiş 447 ihlal tespit edilmiştir.**

- Kargoların geç verilmesi veya hiç verilmemesi 1 ihlal
- Kolilerin geri gönderilmesi (Ailelerden gelen) 140 ihlal
- Elbise ve eşyaların verilmemesi 17 ihlal
- Eşyalarının alınması ve geri verilmemesi 95 ihlal
- Açık hapisaneye yeni gelenlere eşya verilmemesi 1 İhlal
- Kıyafetlerde kısıtlama 14 İhlal
- Yazı baskılı tişörtlerin verilmemesi (Yönetmelikte, içeriğine bakılır denilmekte) 12 İhlal
- Aileler tarafından gönderilen iç çamaşır, çorap vb. giyim eşyalarının verilmemesi ve kantinden almak zorunda bırakılmaları 15 İhlal
- Kadın mahpuslara yanlarında getirdikleri demir cımbızın alınıp yerine plastik cımbız verilmesi 4 İhlal
 - N. T., 20.03.2023 tarihinde Manavgat Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta; “Bir diğer hak ihlalinin de, güvenlik gerekçesiyle kendilerini demir cımbız verilmediğini ve “kantinde plastik cımbız satıldığını, bunu almalarının gerektiğinin” söylendiğini, oysa hiçbir hapisanede böyle bir durumun olmadığını, hapisanenin kendi inisiyatifıyla almış olduğu bir karar olduğunu, bu konuda da taleplerini iletmediğini, şu an ihtiyacı olan cımbızı alamadığını, Tarsus Hapishanesinden gelirken kendisiyle getirdiğini, “demirdir” diye kendisine verilmeyip depoya konulduğunu, yönetmelikte demir cımbız alabileceklerini söylendiğini fakat hapisanenin kendi inisiyatifini vermediğini” aktarmıştır.
- Aileler tarafından gönderilen kırtasiye malzemelerinin verilmeyip depolarda tutulması 20 İhlal
- Kırtasiye malzemelerinin toplatılması ve geri verilmemesi (Uçlu kalem, kalemtırış vs.) 53 İhlal
- Kargo ile gönderilen eşyaların kaybedilmesi 2 İhlal
- Tahliye olan mahpusların arkadaşlarına bırakmış oldukları eşyaların verilmemesi 1 İhlal

- Koşullarda kırık olan masa ve sandalyelerin değiştirilmemesi 60 İhlal
- Çamaşır makinesi verilmesi talebinin kabul edilmemesi 12 İhlal
 - **N. A., G. K. ve M. N. D. ile, 21.09.2023 tarihinde Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (13 kişi kaldıklarını belirtmişler;** “Mahpuslardan M. N. D. ve N. A. buldukları C7 ve C6 koşullarına yeni çıkan genelgeye dayanarak çamaşır makinesi almak istediklerini eski idarenin buna izin verdiğini makine ve fiyat araştırması yapıldığını, kendi aralarında para topladıktan sonra yeni idarenin taleplerini reddettiklerini” aktarmışlardır.
 - **M. K., 07.11.2023 tarihinde, İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta (İhlal sayıları başvuru içindeki kişi kadar alındı (12));** “Neredeyse herkeste fitik ve alerjik astım hastalığı olduğunu, 31.01.2023 yönetmeliğinde “çamaşır makinası verilebilir” denmesine rağmen burada çamaşır makinası satın alamadıklarını” aktarmıştır.

XI. DİLEKÇE HAKKI ENGELİ

Dilekçe yazarak kendi durumları ya da daha önce yazdıkları mektup ya da dilekçelerin akıbetini öğrenmek isteyen mahpuslar da engellemelerle karşılaşılıyorlar. Kimi durumlarda taleplerini iletmek ve bilgi almak için yapılan kağıt, kalem talepleri kesinlikle karşılanmıyor. Genel itibarıyla yazı yazmaya yönelik pek çok talep hapisane idareleri tarafından karşılıksız bırakılıyor.

Dilekçe hakkının kullanılmasına dair 3071 Nolu kanun, Madde 3- Türk vatandaşları kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptirler. (Ek: 2/1/2003-4778/25 md.) Türkiye’de ikamet eden yabancılar karşılıklılık esası gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.

Anayasanın 10. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen eşitlik ilkesine göre; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir" hükmü yer almaktadır.

2023 yılı içinde dilekçe hakkının engellenmesi ve dilekçelere cevap verilmemesine dair en az 604 ihlal meydana gelmiştir.

- Dilekçe hakkı engeli 306 İhlal
 - **M. H. G., 20.03.2023 tarihinde Tarsus 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “sorun ve sıkıntılarını bildirir Tarsus İlçe Kaymakamlığına hitaben dilekçesinin gönderilmeyerek işlemsiz bırakıldığını, tarafına mektup yolu ile göndermesi yönünde bildirim yapıldığını, dilekçe hakkının engellenmesinin hem ulusal hem de uluslararası mevzuata aykırı olduğunu” aktarmıştır.
 - **F. İ. ile 16.08.2023 tarihinde Yozgat 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Hapishanede mahpusların başvuruları dilekçeleri ve savcılık suç duyurularının idare tarafından hiçbir şekilde gönderilmediğini, evrak kaydı alınmadığını, 1,5 yıl önce Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulduğunu, ancak herhangi bir cevabın verilmendiğini, dilekçelerin akıbetinin sorulmadığını, idare tarafından hiçbir cevap verilmendiğini, Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan şikayetlerde soruşturma numaralarının verilmendiğini idareye de yapılan bütün başvuruların cevapsız kaldığını bu cevapsız kalan başvurulara karşı da suç duyurusunda bulunulduğunu suç duyurularına da cevap verilmendiğini bu nedenle infaz hakimliğine başvuru yapıldığını infaz hakimliğinin de ortada bir karar olmadığından dolayı başvuruyu reddettiğini” aktarmıştır.
- Dilekçelere cevap verilmemesi 258 İhlal
- Dilekçelere geç cevap verilmesi 39 İhlal
- Resmi dilekçelerinin bir kopyasının mahpusa ücret karşılığında verilmesi 1 İhlal

XII. ADİL YARGILANMA HAKKI

Türkiye hapishanelerinde ne yazık ki adil yargılanma hakkı kullandırılmayan pek çok mahpus bulunmaktadır. Bu mahpusların adil yargılanma hakkı tutuklu buldukları dönemde engellendiği gibi daha sonraki dönemde de çabalarının önünün alınması şeklinde tezahür etmektedir.

Özellikle anadili Türkçe olmayan tutuklu ve hükümlüler ciddi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Savunmalarının alınmasından hüküm kurulmasına kadar bütün süreç boyunca bu sorun uygulamada aşılamamaktadır.

Uzun tutukluluk süreleri ve geciken iddianameler de mahpuslar bakımından önemli hak ihlallerine neden olmaktadır. Keyfi disiplin cezaları nedeniyle infaz yakma vakalarını da burada bir kere daha belirtmek gerekir.

Bir diğer önemli husus ise mahpusların yargılama sırasında mahkemelerde bulunamamasıdır. Zaten yargılandıkları yere uzak hapisanelere sevk edilen mahpusların duruşmalara gelip gitme imkanları ortadan kaldırılmaktadır. Ancak diğer durumlarda da SEGBİS üzerinden katılmalarının sağlanması yönünde bir temayül oluşmuştur. Bu durum adil yargılanma ve savunma hakkı üzerinde tahribata neden olmaktadır.

Bu başlık altında aşağıda ihlal biçimleri detaylandırılmış olan 81 ihlal tespit edilmiştir.

- Adil yargılanma hakkı ihlali 4 İhlal
- Avukat görüş talebi 13 İhlal
- Avukat görüşü engeli 7 ihlal
- Avukat mahpus arasındaki görüşmelerin sesli ve kamera kayıtlı olarak yapılması 2 ihlal
 - **H. A. ile, 03.08.2023 tarihinde Tokat T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (Görüşme öncesinde H. A. ve A. Ç. için avukat görüş kapsamında görüntülü ve sesli kayıt kararı tebliğ edildi ve görüntülü-sesli görüşme yapıldı.**
- Avukat mahpus görüşünün infaz koruma memurlarının eşliğinde yapılması 1 İhlal
 - **C. A. ile 04.08.2023 tarihinde Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde 2 İnfaz Koruma Memurunun kapı önünde, gözetiminde görüşme gerçekleştirilmiştir.**
- Hukuki destek talebi 46 başvuru
 - **Ö. F. Ş., 15.01.2023 tarihinde Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde abisi T. Ş. için yaptığı başvuruda; "26 Eylül 2022 de son alınan içtima kararı olduğunu ve hala müddetname düzenlenmediğini, Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına ceza işleri genel müdürlüğüne kanun yararına bozma bürosuna yazdığı bütün dilekçelerin, müddetname düzenlenmediği için reddedildiğini, 19 Aralık'tan bu yana yani 22 gündür açlık grevinde olduğunu; açlık grevinin 28. Gününde olduğunu söylediğini" aktarmıştır.**
 - **M. C. O., 03.04.2023 tarihinde Bodrum S Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektubunda; "2021 yılı sonunda derneğimize bir mektup yolladığını, içeriğinden dolayı Hapishane idaresinin "karalama" kararı aldığını, Hapishane kararına karşın dereceli mahkemelerde (Bolu İnfaz Hakimliği, Bolu Ağır Ceza Mahkemesi) itirazlarını yaptığını, reddedildiğini, davayı AYM'ye taşıdığını ve reddedildiğini, AYM'de itirazını reddedince davayı AİHM'e taşımak istediğini, konu derneğimize göndermiş olduğu mektup olduğu için İHD'den yardım alma ihtiyacının da doğduğunu; bu hapishanenin (Bodrum S Tipi) yeni açılmış olduğunu, AİHM'e bireysel başvuru yapmak için form istediğini, kendisine verilen formun daha önce AİHM başvuru süresi olan 6 aylık zaman dilimine göre hazırlanmış form olduğunu, hala geçerli olduğunu sandığını, üzerinde "6 ay içinde başvuru yapmanız...." İbaresini olduğu için kaygılandığını, eğer süre 4 aya indirilmiş olup yeni form düzenlenmemişse sıkıntı doğacağından korktuğunu; formu doldurduğunu, daha önce dereceli mahkemelerin itirazlarına karşı verilen ret kararlarını da, Bolu Hapishane Disiplin Kurulu kararını ve emsal teşkil edeceğini düşündüğü daha önce lehine verilmiş olan kararların örneğini de koyduğunu, tümünü tasnif ederek tarih sırasına göre numaralandırdığını, o anlamda herhangi bir sıkıntı olmadığını; kendisine gerekli olan yardımın daha çok "iddia edilen sözleşme ve protokol ihlallerine ve iddiaların dayanaklarına dair açıklama bölümünde (AİHM Bireysel başvuru formununun 9-10 sayfaları) ilgili sözleşme maddeleri ve içerikleri olduğunu, sözleşmenin 9/1 ile 6/1 maddeleri kapsamında bir şeyler yazdığını, yanında kılavuz niteliğinde bir metin olmadığı için ancak birkaç paragraflık bir şeyler yazdığını, o nedenle yardıma ihtiyaç duyduğunu, yanlış anlaşılma olmasını istemediğini çünkü tazminat tamamıyla başvuru yapıldığını, tazminat kazansa bile ihtiyaç sahiplerine**

bağışlayacağını; ancak daha önce bir çok kez lehine verilmiş kararlara rağmen hapisane idaresinin aynı kuruma (İHD) yazdığı aynı sözler için tekrar tekrar aynı engelleme kararı çıkarmasının tam bir partizanlık ve keyfi muamele yaklaşımı olduğunu, ve kendisinin de peşini bırakmadığını; eğer karar etki edebilecek nitelikte eklenmesi gereken bir şeyler varsa 9-10 sayfa eklenirse sevineceğini, zaten mahkemenin adresinin formun son 23. sayfasında olduğunu, formu tamamladıktan sonra Bodrum S Tipi Kapalı Hapishanesine kendisine gönderilmesini istediğini” aktarmıştır.

- Kürtçe savunma hakkının engellenmesi 1 İhlal
- Savunma evraklarının kaybedilmesi 1 İhlal
- Müddetnamede süre hatası iddiası 1 İhlal
- Müebbet hapis cezasına göre müddetnamesi düzenlenmiş olan bir mahpusun, daha sonra müddetnamesinin "ölünceye kadar" şeklinde değiştirilmesi iddiası 1 İhlal
- Uzun tutukluluk 4 İhlal
 - **S. S.z, 09.03.2023 tarihinde Erzurum/Dumlu 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği faksta;** “Kurumumuza yazma nedeninin, uzun tutukluluktan doğan tahliye olma hakkı ve hukuki dayanaktan yoksun hala tutsak olarak tutulması olduğunu; 1 Mart 2016 tarihinde ikamet ettiği Mardin/Derik ilçesinde gözaltına alındığını ve 2 Mart 2016 günü Derik Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandığını; o gün bugündür tutuklu olduğunu, Dosya No. 2020/154 Esas ve 2020/254 Karar sayılı karar ile Mardin 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kendisine şaka gibi bir 12 yıllık hapis cezası verildiğini ve dosyasının üst mahkemeye gönderildiğini; kendisine verilen 12 yıllık hapis cezası daha üst mahkeme tarafından onaylanıp kesinleşmemiş olmamakla yargılamasının devam ettiğini, “ tutuklu” statüsünde bulunduğunu, hala kovuşturma aşamasında olduğunu, hukuki tabirle son derece uzun tutukluluk süresinin 02.03.2023 tarihinde dolduğunu ve “Hükmen Tahliye” olmasının gerektiğini; konuyla ilgili 02.03.2023 tarihli kapsamlı bir dilekçeyle Mardin 4. Ağır Ceza Mahkemesine başvurduğunu, olumlu ya da olumsuz cevap gelmediğini; bugün (06.03.2023)’de aynı amaçla Mardin Cumhuriyet Başsavcılığına kapsamlı bir dilekçe gönderdiğini, takip edip yardımcı olunacağına inandığını” aktarmıştır.
 - **M. B. Ç., 12.10.2023 tarihinde Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “7 yıldan fazla süredir tutuklu olduğunu ve maruz kaldığı vahim insan hakları ihlallerini paylaşmak istediğini; 15 Temmuz 2016 hadisesinden sonra 27.07.2016 tarihide Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliğince tutuklandığını, müteakiben Ankara 17.Ağır Ceza Mahkemesince yargılandığını ve 30.05.2019 tarihinde hakkında hüküm verildiğini; istinaf safhasında aldığı cezaya karşı itirazının reddedildiğini ve dosyasının şu an Yargıtay 3. Ceza Dairesinde olduğunu, hakkındaki hüküm kesinleşmediği için tutuklu statüsünde olduğunu; CMK 102. Maddesine göre maksimum tutukluluk süresinin 7 yıl olduğu için 7 yıllık tutukluluk süresi aşıldığı için Yargıtay 3. Ceza Dairesine başvurduğunu ve salıverilmesini talep ettiğini fakat cevap alamadığını; 05.10.2023 tarihi itibarıyla tutukluluk süresinin 7 yıl+80 gün olduğunu ve 80 gündür hukuksuz olarak hapisanede tutulduğunu; avukatının olmadığını ve hukuki yardım alamadığını, hukuki değerlendirme ve yardımı talep ettiğini” aktarmıştır.
 - **Y. K., 22.11.2023 tarihinde Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “18.07.2016 tarihinden bu yana tutuklu olduğunu, halen dosyasının Yargıtay 3.Ceza Dairesinde bulunduğunu, tutukluluk süresinin 7 yılı aştığını, halbuki CMK 102. Maddede “Ağır Ceza Mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır, bu süre zorunlu hallerde, gerekçe gösterilerek uzatılabilir, uzatma süresi ben yılı geçemez” denildiğini, buna rağmen Yargıtay 3. Ceza Dairesi ve ilgili Yargıtay Ceza Dairelerine yaptığı itirazlara cevap dahi verilmediğini, kanuna aykırı bir şekilde tutukluluğuna devam edildiğini, bu durumun insan hakkı ihlali oluşturduğunu, Anayasanın en temel ilkelerinden “kişi hürriyeti ve güvenliği” ihlal ettiklerini” aktarmıştır.

XIII. EĞİTİM HAKKI İHLALI

Anayasanın 42. Maddesi, II. Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi: “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.” Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Anayasanın 10. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen eşitlik ilkesine göre; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir" hükmü yer almaktadır.

Eğitim hakkının Anayasa’da güvence altına alınmış olmasına rağmen mahpuslar tarafından özellikle açık ceza infaz kurumlarında eğitim haklarının idare tarafından engellendiğine dair iddialar gündeme getirilmiştir. Üniversite sınavını kazanan mahpuslara özellikle çalışma koşulları dayatılarak **eğitim haklarının engellendiğine dair 5 ihlal meydana gelmiştir.**

- Eğitim kurumu tarafından eğitim hakkının engellenmesi 5 İhlal
 - T. K., 13.11.2023 tarihinde Çorum Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda; “Çorum Açık Hapishanesinden bulduklarını ve üniversite eğitimine devam ettiklerini, 2. Sınıfta olduklarını, kendisi ile birlikte A. B. K., M. Ö., K. K., E. Y.’ın da eğitimlerine devam ettiklerini, ancak Hitit Üniversitesinin Senatosu kararıyla eğitimlerine “Güvenlik” gerekçesiyle son verildiğini, kendisinin tahliyesine 5 ay kaldığını ve eğitimlerine devam edemezse 1 yıl kaybetmiş olacağını, eğitim hakkının devam etmesi için destek istediklerini” aktarmıştır.

XIV. AÇIK CEZAEVLERİNDE AĞIR ÇALIŞMA KOŞULLARI

Açık ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların çalışma koşulları, uğradığı ihlaller ve sağlık durumlarına uygun olmayan işlerde çalıştırma gibi konularda kurumumuza **2 ihlal tespit edilmiştir.**

- Mahpusların ağır ve sağlık durumlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılması 1 İhlal
- Mahpusların sigortasız ve güvencesiz olarak çalıştırılması 1 İhlal

XV. İDARE GÖZLEM KURULU KARARLARIYLA TAHLİYELERİ ENGELLENMESİ- İNFAZ YAKMALAR, AÇIK ve İLÇE CEZAEVLERİNE GEÇME HAKKI ENGELLERİ

29/12/2020 tarihinde 31349 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik” oluşturulan kurullarla 6 aylık periyotlarda mahpusun iyi halli olup olmadığını değerlendirmektedir. Bu kurullar Anayasaya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırıdır. İHD Genel Merkezi olarak, 12 Aralık 2020 tarihinde Danıştay’a “Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik” hakkında yürütmenin durdurulması talebiyle başvuru yapıldı ancak bu başvuru halen sonuçlanmamıştır.

Bu yönetmelik doğrultusunda kurulan kurullar, kendilerini mahkeme yerine koyarak mahpuslar hakkında iyi halli olup olmama durumları hakkında değerlendirmede bulunmakta, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarından yararlanıp yararlanmayacaklarına karar vermektedir. Ayrıca İdare ve Gözlem Kurulu mahpuslarla ilgili değerlendirmelerinde, mahpusların yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce aldığı disiplin cezalarının da gerekçe gösterilerek iyi olmadığına karar vermesi de “geçmişe yürüme yasağı” ilkesine aykırı uygulamalar yürütmektedir ve mahpusların tahliyelerini engellemektedir.

Gözlem kurulları mahpusların iyi halli olup olmadığına karar verirken soyut ve sübjektif yorumlarda bulunmakta, siyasi mahpuslardan da pişman olduklarına dair beyan istemektedirler. Bu kararlardan kaynaklı olarak yüzlerce politik mahpus denetimli serbestlik ve koşullu salıverilme haklarından mahrum bırakılmaktadır. Derneğimize gözlem kurulu kararlarıyla tahliyeleri engellenen mahpuslar tarafından çok yoğun başvurular yapılmaktadır.

Bu başlık altında aşağıda ihlal biçimlerine göre detaylandırılmış toplam 141 ihlal başvurusu mevcuttur.

- Mahpusların, İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla Denetimli Serbestlik ve/veya Koşullu salıverilme haklarının engellenmesi 130 İhlal
 - **G. S., 25.01.2023 tarihinde Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde bulunan Müslüm Cevahir Vurucu için yaptığı başvuruda;** “Uzun zamandır Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde tutulan Müslüm C. V.’nin infazı “iyi halli” olmadığı gerekçesiyle yakıldığını; Hapishane Gözlem Kurulunun, infazı yaklaştığında “hapishane imamına çıkmadığı” gerekçesiyle tahliyesini 8 Mayıs’a ertelediğini, tekrar değerlendirmeye tabi tutulacağını ve yeniden karar vereceklerini söylediklerini; Müslüm Cevahir Vurucu’nun infazının ertelenmesi nedeniyle basın açıklaması yapmak istediklerini” aktarmıştır.
 - **Ş. Ö., 26.01.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “24 Eylül 2023 tarihinde Fahriye Ceylan adlı arkadaşlarının tahliye olması gerekirken 19.01.2023 tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu’nun “pişman değil” gerekçesiyle 3 ay sonrasında tekrardan görüşülmek üzere tahliyesinin ertelendiğini, bu tarihe kadar arkadaşına gelen tüm belgelerde şahsiye şartlı tahliye tarihinin 24.01.2023 olduğunu ve ayrıca arkadaşlarının iyi halli olduğunu, F. Ceylan’ın 30 yıldır içeride olduğunu, 30 yıl sonra tekrar bir yargılama yapılmasının ne hukuki ne de ahlaki olduğunu,, kaldı ki arkadaşlarının verilen uzatma kararının 2020’de çıkan bir yönetmeliğe dayanılarak yapıldığını, ancak bilindiği gibi TCK’nın 7/2 maddesinde, kanunların lehte

uygulanmasını güvence altına aldığını, sonuç olarak hem infazın yanmış olması hem de onun bağlı olduğu, 90'lar dönemindeki infaz sisteminin, lehte olması nedeniyle bu kararın tamamen keyfi ve hukuksuz olduğunu, bu kanun için takipçi olunmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.

- **T. K., 31.01.2023 tarihinde Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan eşi K. K. için yazdığı başvuruda;** “Eşi Kadir Karabak’a bir dosyadan 7 yıl 6 ay hüküm verildiğini, 6 yılına yakındır hapishanede tutulduğunu, İnfaz uygulaması gereği tahliye edilmesi gerekirken 11.11.2022 tarihinde bahçe kamerasının görüntüsünü engelleme nedeniyle ve sessiz direnişte bulunmak gerekçesiyle tahliyesinin 3 ay engellendiğini; 29.12.2022 tarihinde 2.gözlem kurulu tahliye durumunda ise, kendisi ve 9 yaşındaki ve 6 yaşındaki kızının durumunu C. isimli hapishane arkadaşıyla iç haberleşme mektubu hapishane idaresinin yaptığı bir aramada ele geçtiğini ve söz edilen konu kızlarının sloganlar atması ve kendisinin de bu durumu desteklediği kanaatine göre tahliyesini engellediklerini, daha sonraki 3. Görüşme tarihinin ise 07.04.2023 olarak değerlendirildiğini; bu nedenlerden dolayı komik gerekçelerle infazını değerlendirmeleri onu cezasının tümünü 29.09.2024 tarihinde kadar yani hak ederek tahliye edilmesini engellediklerini” aktarmıştır.
- **K. K., 15.02.2023 tarihinde, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Hapishane yaşamının 32. Yılında olduğunu, şartlı tahliye tarihinin 02.08.2023 olduğunu, geçen süre ile karşılaştırıldığında az bir sürenin kaldığını, otuzlu yıllardan sonra bir de “iyi hal” diye bir yasa mıdır, kanun mudur, başlarına musallat ettiklerini, şimdiye kadar potuz yıllıklar için (bir-iki dışında) fazla bir sorun yaşanmadığını, burada Hapishane Gözlem Kurulu negatif karar verse de İnfaz Hakimliği veya Ağır Ceza Mahkemesi tarafında tahliye ettiklerini, ancak son iki arkadaşlarının tahliye edilmediğini; 2 Ağustos tahliye tarihinde güvencesini yitirdiğini, çünkü iki buçuk yıldır getirdiği mahpushanede hiçbir soruşturma, disiplin cezası ya da Gözlem Kurulu’nun “kötü hale” gerekçe yapacak bir şey olmamasına rağmen, kendisine hep “kötü hal” kararı verdiklerini; hasta mahpuslar listesinde kendisinin de isminin olduğunu, bu nedenle tahliye olmaya ömrünün yetip yetmeyeceğinden emin olmadığını, şimdiye kadar yaşatmış olsa da artık yılların ağırlığını taşıyamayan bir kalple yaşadığını; şeker, tansiyon ve diğer sağlık sorunlarını saymadığını” aktarmıştır.
- **N. D. ile 17.02.2023 tarihinde Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “İnfazı tamamlanmış olup, Kahramanmaraş ilinde denetimli serbestliğe ayrılması gerekirken hapishane yönetiminin kendisine olumsuz yaklaşımı ve İyi Hal Gözetim Kurulu tarafından olumsuz değerlendirme neticesi nedeniyle tahliye olamadığını, halihazırda tahliye olması gerektiğini; kronik rahatsızlığı bulunduğunu, buna ilişkin kullanmış olduğu ilaçların bir kısmının veyahut isimlerinin Kahramanmaraş ilinde kaldığını; Maraş ilinde yazmış olduğu tüm dilekçe örnekleri idari kurumlar ve mahkemelere, hakimliklere başvurmuş olduğu evrakların Maraş’ta bulunduğunu, uzun süredir yazmış olduğu günlüklerinin ve not almış olduğu ajandaların Maraş’ta kaldığını, Maraş Hapishane İdaresi’nin kendilerine bunları göndereceğini beyan ettiğini ancak yaklaşık bir haftadır herhangi bir eşyasının gelmediğini” aktarmıştır.
Nimet Değiş bir sonraki İGK kararıyla tahliye edilmiştir.
- **C. İ., 17.02.2023 tarihinde, Erzurum/Oltu T Tipi Kapalı Hapishanesinde kalan Sevgi İlboğa için yaptığı başvuruda;** “Oltu T Tipi Hapishanede hükümlü olarak bulunan kız kardeşi Sevgi İlboğa’nın koşullu salıvermeye ilişkin yapmış olduğu başvuruların, hapishane yönetimi tarafından makul bir gerekçeye dayanmadan kanaat beyanına dayanılarak sürekli reddedilmekte olduğunu ve koşullu salıverme durumundan yararlanmasının engellendiğini” aktarmıştır.
- **C. A., 13.03.2022 tarihinde Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “2016 tarihinde Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümü son sınıf öğrencisiyken siyasi nedenlerle tutuklandığını, örgüt üyeliği iddiası ile 8 yıl 1 ay 15 gün süreyle, Cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla 1 yıl 9 ay 25 gün hapis cezası aldığını, üyelik cezası yatarının ¾ 6 yıl 1 ay olup, bu sürenin çoktan dolduğunu, Cumhurbaşkanına hakaret suçlamasının ½ koşullu tahliye ve 3 yıl denetimli serbestlik yasasına tabi olduğunu, bir gün bile yatarı olmadığını, yasada “bir kişi hakkında hükmolunan cezanın diğerinden bağımsız

olduğu, ve varlıklarını ayrı ayrı koruyacağı” belirtilmesine rağmen hapishane idaresinin “siyasi saiklerle örgütten ayrılmamıştır, pişmanlık duymamıştır” diyerek tahliyesini engellediğini, yani Cumhurbaşkanı hakaret cezası için örgütten ayrılma şartı öne sürmekte olduğunu, ayrıca kurum idaresinin talep dilekçelerini işleme almadığını, dilekçelerini karar bağlamak yerine sözlü cevap vererek itiraz hakkını engellediğini; 25.01.2023 tarihinde denetimli serbestlik talepli dilekçesini idare ve gözlem kuruluna sunduğunu, ancak aradan bunca zaman geçmesine rağmen, hala dilekçesinin karara bağlanmadığını, tarafına tebliğ yapılmadığını” aktarmıştır.

- **M. R. B., 15.03.2023 tarihinde Trabzon/Beşikdüzü T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Ceza İdare Gözlem Kurulu kararı ile 13.03.2023 şartlı tahliyesinin hiçbir somut gerekçeye dayandırılmadan tamamen keyfî olarak “Kanaat getirildi” denilerek 3 ay ertelenmiş olduğunu, geçmişte aldığı disiplin cezalarının gerekçe gösterildiğini, şu an askıda hiçbir disiplin cezasının olmadığını, 50,63 puanla iyi halli olmasına rağmen tahliye edilmediğini; 06.02.2023 yılında yaşanan depremde Malatya ve Adıyaman’da 6 yakını kaybettiğini, evlerinin yılmış durumda olduğunu ve ailesinin Bingöl’e göç ettiğini ve kirada kaldıklarını; gerek hapishane yönetimi ve gerek kendisi ile iletişimde olan kurum psiko-sosyal servisinin bu durumu ve yıkıcı tahribatı bilmelerine rağmen aleyhinde karar verildiğini, tahliyesinin önünde somut maddî bir oldu olmadığını tamamen soyut ve geçmiş disiplin cezaları vb. şeylerle tahliyesinin ertelendiğini, ailesinin yeni yaşam kurmasında en azından onların yanında olması gerektiğini, bu süreçte onlara yardımcı olmak istediğini, yanında bulunan Vezir Kayar adlı arkadaşının da 30 yılını doldurmuş olmasına rağmen aynı nedenlerle tahliye edilmediğini ve ertelendiğini” aktarmıştır.
- **B. D., 20.03.2023 tarihinde Kocaeli/Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan abisi Ulaş Deniz için yaptığı başvuruda;** “Abisi Ulaş Deniz’in 11 yıldır Kandıra bir no’lu F Tipi Kapalı Hapishanesinde yattığını, 28 mart 2023 tarihinde tahliye edilmesinin gerektiğini ancak tahliyesinin 6 ay daha uzatıldığını, gerekçe olarak pişmanlık dayatmasının olduğunu; geçen sene abi Turgay Deniz’in 02.02.2022 tarihinde vefat ettiğini, hapishanedeki hastaneye götürüp ameliyat edildiğini ama kurtarılmadığını” aktarmıştır.
- **F. T., M. A., S. K., 10.04.2023 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Kurumda “sosyal psikolog” diye bir servis olduğunu ama çalışma tarzının Emniyet-Tem şubesi rolü oynadığını, çünkü mesleki misyonu gereği cezası bitmek üzere olan bir hükümlü ile yapacakları sohbet “çıkınca ne yapacaksın, işin var mı? Mesleğin var mı? Sosyal ilişkilerin nasıl?” gibi manevi sorular olması gerekirken, “PKK’yi terör örgütü olarak görüyor musun?” gibi absürt ve onu bağlamayan sorular sormakta olduklarını, sonra da kalkıp dosyalara şerh koyma gibi mesleki gerekliliklerin dışına çıktıklarını, “çıkınca örgütsel faaliyetlerinin devam ettirme ihtimali var” diyerek tahliyeleri engellediklerini, bu kararların ırkçılık koktuğunu” aktarmıştır.
- **K. R. B., 24.04.2023 tarihinde Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “1993 yılından beri zindanda olduğunu, 11.05.2023 tarihinde 30 yılını tamamlayıp tahliye olması gerektiğini, ama hapishane idaresinin 14.04.2020 tarihinde yeni çıkan TCK kanuna dayanarak keyfî, soyut ve sübjektif değerlendirmelerde bulunup ‘iyi halli’ olmadığına karar verdiğini, 3 ay 5 gün cezasını uzattıklarını ve özgürlüğünden mahrum bıraktıklarını, hakkında verilen karar belgesini de yolladığını, karar belgesinde imzası bulunan başkanla birlikte 12 üyeyi görmediğini, kendisi ile görüşmediklerini, nasıl oluyor da bu kadar rapor hazırladıklarını, “iyi halli” olmadığına dair sunulan gerekçelerin ‘herhangi bir madde kullanım öyküsünün bulunmadığı’ durumunda diğer gerekçelerin hepsinin yanlış olduğunu, soyut ve belgeleri olmadığını, zaten eğer bir konuda suç işlemiş ise tutanak tutup hemen ceza vermeleri gerektiğini, böyle bir durumunun olmadığını, birde sonradan çıkan yasaların aleyhine işlemesinin hukuk dışı olduğunu, lehinde bir durum olursa işlenebileceğini, Özcesi ‘Kürt, annesini görmesin ‘yaklaşımının olduğunu, burada son bir yıldır cezasını bitiren ve keyfî olarak cezaları uzatılanların, E. T., O. A., S. B., F. G., A.H. B., A. K., M. Ş., F. O., N. A., M. Z. O., O. K., Y. A., M. İ ve 14. Kişinin de kendisi olduğunu, cezasını uzatanları Bolu İnfaz hakimliğine ve 1. Ağır Ceza mahkemelerinde itirazlarda bulunuyorlar ama mahkemelerde hapishane idaresinin verdiği kararı onaylıyor hukuki sürece devam ettiklerini, olumlu bir gelişme olmadığı için İHD’ye ve

diğer kurumlara başvurmak bir zorunluluk olarak görüldüğü yazdığını, gerekenlerin yapılacağına inandığını” aktarmıştır.

- **F. S., 28.04.2023 tarihinde Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan kardeşi T. S. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi T. S.’nin 15.04.2022 tarihinde koşullu salıverilmesi gerekirken, 2020 de çıkarılan İnfaz Düzenleme Yasasıyla İdare ve Gözlem kurallarına verilen yetkiyle birlikte, İdare ve Gözlem Kurulunun 2020 öncesi almış olduğu ve kaldırılmış olan disiplin cezaları ve pandemi nedeniyle durdurulmuş olan kurs ve benzeri etkinliklere katılmadığı gerekçe gösterilerek tahliyesinin 3 ay ertelenerek yeniden değerlendirileceği kararı alındığını; hukuka aykırılıkları dile getirerek yaptığı başvuruların dikkate alınmayarak reddedildiğini; ikinci değerlendirmede de idare gözlem kurulunun 3. ayın sonunda hiç alakası olmayan bir disiplin cezası nedeniyle tekrardan iyi halli olmadığına ve bir üç ay daha koşullu salıverilmesini erteleme kararı aldığını; ilgisi olmayan disiplin cezasına karşı itirazda bulunup, itirazı yerel mahkemelerce kabul edilmesine rağmen yine aynı yerel mahkemelerce gerekçesiz bir şekilde koşulu salıverilmesinin reddedildiğini; 3. değerlendirme de İdare ve Gözlem Kurulunun 6. ayın sonunda 1. değerlendirmedeki gerekçeleri kopyala yapıştır yöntemiyle kullanarak tekrardan vicdana aykırı hukuka aykırı davranılarak iyi halli olmadığına karar vererek ve bir üç ay daha koşullu salıverilmesini ertelendiğini; itirazlarının her defasında reddedildiğini; en son 04.01.2023 tarihinde 4. değerlendirmede idare gözlem kurulu tekrardan aynı gerekçelerle bir 3 ay daha koşulu salıverilmesini ertelediğini, 2-3 yıldır disiplin cezası olmamasına rağmen, yine binlerce kitap okumasına rağmen, herhangi bir mahkuma ve ya personele karşı kötü söylemde, kavga, gürültüde bulunmamasına rağmen, kurs, spor vb. etkinliklere katılmasına rağmen İdare ve Gözlem Kurulunun 2-3 yıl önce yani idare ve gözlem kurallarına verilen yetki öncesinde ki kaldırılmış disiplinleri gerekçe ederek hürriyetini önüne geçildiğini; yalnızca disiplinlerle sınırlı kalmayan İdare ve Gözlem Kurulunun kendini yargı merci yerine koyup mahkemede vermiş olduğu ifadeleri gerekçe ederek bırakılmamasının adeta bir dosyadan iki defa cezalandırmaya giderek mahkeme gibi hareket ettiğini; keza bozulmuş olan bir dosyası gerekçe gösterilerek "tahliye olması halinde topluma zarar verebilir" denilerek koşulu salıverilmemesinin gayri hukuki bir karar ve yaklaşım olduğunu; kurs talep ettiğini, psiko-sosyal görüşmelerin olmasını talep ettiğini ancak iş yoğunluğu gerekçe gösterilip kabul edilmediğini; eğitimsel olarak, ahlaki, kişilik olarak kendini ne kadar geliştirdiğini, yine sanatsal ve edebi olarak ne kadar mesafe kat ettiği bilinmeksizin peşin ön yargılarla özgürlüğü üzerine, geleceği üzerine çok basitçe kararlar alındığını; öte yandan değerlendirme gününe bir gün kala görüşme yapıldığını ve bu görüşmede tüm samimiyetiyle her soruyu cevaplamasına rağmen “samimi olmadığını düşünüyoruz” denilerek bırakılmadığını” aktarmıştır.
- **N. Y., R. K. Ö., D. M., S. T., N. A., M. K., 05.06.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden göndermiş oldukları mektupta;** “N. Y. ve S. D. adlı arkadaşlarının 30 yıldır hapishanede olduğunu, “iyi halli olmadıkları ve eşik puanı geçemedikleri” gerekçe gösterilerek bu kurur kararlarında haksız hukuksuz ve beraat ile sonuçlandığını ancak hala devam ediyormuş gibi gösterilen keyfi bir şekilde verilen disiplin cezalarının da yer aldığını, mülakata çıkmayı reddetme, taraflı koşu altında bulunma, pişmanlık göstermeme, iyileştirme planını kabul etmeme, infaz süresince genel ve kısmi aramalarda ve sayımlarda kurum idaresi ve personelinin çalışmalarını kolaylaştırıcı bir tutum ve davranış göstermeme, iyi hal sistemini ve iyi hal uygulamalarının yükümlülüklerini göstermeyerek sistemi reddettiği gibi pek çok gerekçenin idare ve gözlem kurulunun dönem değerlendirmesi denilen, tahliyelerin ertelendiği, engellendiği kararlarda yerini aldığını, mülakata çıkan arkadaşlarına ‘neden HDP de eş başkan oldun? Seni nasıl ikna ettiler? Ne tür çalışmalar yürüttün? Pişman mısın? Çıkınca ne yapmayı düşünüyorsun? Gibi sözlü sorular sorarak fiili bir mahkeme oluşturup, yeni bir yargılama süreci başlatıldığını, muhteşem yararlılık, bize bilmediğimiz içeriden bilgiler ver” denilerek açıkça ajanlık, casusluk istendiğini” aktarmışlardır.
- **V. P., 07.06.2023 tarihinde Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesindeki kardeşi M. P. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi M. P.’nin 1992 yılında göz altına alındıktan sonra tutuklandığını, yargılama sonunda müebbet hapis cezası ile cezalandırıldığını, şu an kardeşinin Konya/Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı

Hapishanesinde olduğunu, hazırlanan müddetnamesine göre koşullu salıverilme tarihinin 11.06.2023 düzenlendiğini, bu tarihte salıverilmesi gerekirken hapishane idaresi kurulunun tutumundan dolayı bırakılmayacağını; geçen hafta idarenin kendisini çağırdığını ve ilk gün “Seni bırakırsak, nereye gideceksin?” diye sorduklarını, kendisinin de “Bu yaştan sonra nereye gideceğim ,kendi evime, aileme, çocuklarımın arasına gideceğim” dediğini, “Pişman mısınız?” diye sorduklarını, onun da “Neyin pişmanlığı? Ben bu gerekçe ile 30 yıl yattım” dediğini, onların da cevap olarak “Git o zaman, bir yıl daha yat” dediklerini” aktarmıştır.

- **M. H. Ö., 17.07.2023 tarihinde Antep H Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Şahsi hürriyetine ve eşitlik haklarının, hukukun temel insani ilkelerinin ters yüz ederek bir gasp ve mağduriyet aracı olarak kullanılmaya çalışıldığını; hakkaniyetin tüm ahlaki ve vicdani normlarını işlevsiz kılarak gerçek hukukun gerekliliklerini yerine getirilmediğini; sübjektif, asılsız ve hiçbir somut veriye dayanmadan, cezası bitmesine rağmen 3 kezdir 3’er ay koşullu salıverilmesi hakkının uzatıldığını, 8 aydan fazladır hapishanede yatırıldığını, öne sürülen gerekçelerin maddelerini sıralarken insanın hukuksuzluğa eğilimi amaç edinmiş olduklarını gördüğünü, iyi halli olmasına, hiçbir disiplin cezası olamamasına ve herhangi bir suça iştirak etmediği ortadayken verilen bu hukuksuz kararın verildiğini, 25 Ağustos 2023 tarihli heyet kuruluna çıkışının 4. Kez olacağını, hukuki olarak sürecin takip edilmesini talep ettiğini; ağır epilepsi hasta hükümlüsü olduğunu, ağır hapishane koşullarında büyük zorluklar yaşadığını, acilen dışarıda ciddi bir tedaviye ihtiyaç duyduğunu, bu mağduriyetin hem kendini hem de ailesini ciddi bir şekilde olumsuz etkilediğini, bir an önce serbest bırakılıp tedavisini yaptırmak istediğini” aktarmıştır.
- **F. A. ile 16.08.2023 tarihinde Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** "Mahkumlardan E. S.'in infazının 2 sefer üçer ay uzatıldığını, en son üçüncü sefer 6 ay infaz uzatması kararı verildiğini, toplamda bir yıldan fazla yatmak zorunda olduğunu; mahkumlardan H. A.'nin üçüncü kez infazın uzatıldığını; mahpusların İGK kararlarına itiraz ettiği ve İnfaz hakimliğinin bütün başvuruları reddettiğini” aktarmıştır.
- **O. A., 17.08.2023 tarihinde Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Hapishane ve gözlem kurulunun, verdiği kararlar ile sadece kurulun kendini haklı olarak gördüğünü, olmayan gerekçe ile tahliyesinin engellendiğini, şartlı tahliye tarihi olan 29.09.2022’den bu yana olmayan gerekçeyle kendisini suçlu olarak gösterdiğini; 2016 ve 2017’den aldığı disiplin cezalarının hepsini çektiğini ve 2018’den bu yana iyi halli olarak görüldüğünü, yeni çıkan yasanın 2021’den bu yana yürürlüğe girdiğini ve hiçbir disiplin cezası olmamasına rağmen suçluymuş gibi muameleye maruz kaldığını, kendisi ile alakalı olmayan çekmiş ve bitirmiş cezasının yeniden gerekçe gösterilerek tahliyesinin engellendiğini; 01.07.2021 ve 27.12.2022’den 2 dönem gözlem kurulu tarafından iyi halli olduğunun gösterildiğini ancak tahliyesine 3 ay kala kendisine gelen dönem değerlendirme notununun 28.50 olduğunu, hiçbir disiplin cezası olmadan bu muameleye maruz kaldığını; Gözlem kurulunun “Daha ıslah olmamış topluma zarar verebilir” şeklinde gerekçe gösterdiğini, kendisi ile hiçbir görüşme yapılmamış olmasına rağmen karar verildiğini; her zaman toplum için ve barış için emek verdiğini, kutuplaşmaya karşı çıkmış bir fert olduğunu, barış için şuan hapishanede olduğunu; olmayan şeylerin gerekçe yapıldığını, “su çok harcamışsın, elektrik çok harcamışsın ve israfçı davranmamışsın, aramalarda memura yardımcı olmamışsın” gibi gerekçeler sunulduğunu, elektrik için voltaja göre parasını ödediklerini, suyun da kendilerine litre hesabı verildiğini, verilen litreyi aştıklarında kesildiğini, arama için gelen memurların görevini yaptığını ve işi bitince gittiklerini, arama esnasında kendilerinin avluya çıktıklarını, memurlarla hiçbir sorunun olmadığını, varsa bir memurla bir sorununun hakkında dava açılmasını istediğini, ayrıca yine kendisi hakkında “faaliyetlere çıkmamış” denildiğini, kendisinin 28.07.2016’dan bu yana bu hapishanede olduğunu, varsa resmi bir faaliyet günü ve tarihin söylenmesini istediğini, sadece 2022 Eylül ayında “hayvancılık, arıcılık ve resim faaliyetleri açılıyor” şeklinde bir anons geçtiğini, resim yapmak için yazılı dilekçeyle başvurduğunu, sonuç olarak “öğretmen yok” denilerek iptal edildiğini, olmayan atölyeden kendisinin ceza çektiğini; Gözlem kurulunun kendisini haklı olarak gösterdiğini, zulmü kendisinin

çektığını; Gözlem kurulunun 3 ayda bir 3 puan veya 4 puan verdiğini, sanki kendisini borçluymuş gibi gösterdiğini, önce de düşük puan verdiğini, şimdi de düşük puan verdiğini” aktarmıştır.

- **A. Ç. ve S. O. ile, 21.09.2023 tarihinde Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Tahliye olması gereken İsa Bal ve Serdar Beyazıt’ın kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu’na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan –Hapishaneden çıkınca siyaset yapıp yapmayacakları, pişman mısın, denetimden yararlanmak istiyorsan tarafsız koşula geçmen gerekiyor- gibi sorular sorulduğu, denetimi yaklaşanların puan sisteminden yararlanmaması için programlara çıkartılmadığını, disiplin soruşturması olmadan da ceza sürelerinin tam yatırıldığının (S. B. gibi)” aktarmışlardır.
- **M. G., R. E., S. G., A. G. ve M. S. ile, 28.09.2023 tarihinde Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Tahliye olması gereken Temel Yeşilbaş, İbrahim Al ve Sait Gürkan’ın kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu’na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan –Hapishaneden çıkınca siyaset yapıp yapmayacakları, çıkınca dağa mı gideceksin, pişman mısın, Abdullah Öcalan hakkında ne düşünüyorsun, Gabar’da petrol çıkmış, ABD size yardım ediyor mu, ABD’yi nasıl görüyorsunuz- sorular sorularak şartlı tahliyeden yararlandırmamak adına çabalar sarf edildiğini, cezaların tam yatırıldığını; hapishane savcısının ve hapishane psikoloğunun kanuna ve hukuka aykırı beyanlarda ve uygulamalarda bulduklarını, özellikle psikoloğunun psikoloğu ile yapılan görüşmelerde psikoloğun meslek etiği ile bağdaşmayan sorular sorduğunu, “devletimiz kırk yıldır terör örgütü ile mücadele ediyor bu mücadeleyi başarılı buluyor musunuz?”, “dağdan bir terörist gelip eylem yapsa yardım eder misiniz veya onu şikayet eder misiniz?”, “Eren Bülbül ile ilgili ne düşünüyorsunuz?” gibi absürt sorularla sorarak bu sorular karşılığında mahpusun tavrı ve tutumunu hapishane İdare Gözlem Kuruluna olumsuz bir şekilde yansıttığını, psikoloğun mesleğini icra etmek yerine bu tip sorularla sorarak baskı kurduğunu ve kurulun, mahpusun şartlı tahliyesini engelleyici görüş beyan ettiğini, yine hapishane savcısının mahpuslara “PKK terör örgütü demediğiniz müddetçe hiçbir şekilde şartlı tahliyelerinizin gerçekleştirilmeyeceğini” açıkça ifade ettiği, mahpusların hapishane savcısına Anayasada belirtilen düşünce ve kanaatlerin zorla ifade ettirilemeyeceğine dair hatırlatmasına karşılık “geç bunları bunlar hikaye” diyerek geçiştirdiğini ve hukuka aykırı davrandığını” aktarmışlardır.
- **C. Y. ile 12.10.2023 tarihinde Afyon/Bolvadin T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Mahpusluğunun 30 yılını doldurduğunu, idari gözlem kurulu kararları ile tahliyesinin engellendiğini, kurulun mülakatlarda provokatif yaklaşımlarının olduğunu, “pişman mısın, örgütten ayrılmak istiyor musun, PKK’yi terör örgütü olarak görüyor musun” gibi soruların sorulduğunu, yine puanlamaların hatalı olduğunu, zira “etkinliklere katılmadığı” gerekçesi ile düşük puanlama yapıldığını ancak etkinliklere İdare tarafından alınan kararlar nedeniyle katılamadıklarını ya da etkinlik yapılmadığını” aktarmıştır.
- **Ö. S. ve S. B. ile, 10.11.2023 tarihinde Tarsus 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Mahpus S. B. 17.09.2023 tarihinde koşullu salıverilmesi gerektiğini ancak tahliye edilmediğini 3 ay süreyle tahliyesinin ertelendiğini, erteleme sebebi olarak bağımsız koşula kalmaması, milli bayramlarda etkinliklere katılmaması, kurs ve spor egzersizlerine dahil olmaması, disiplin cezaları gibi uydurma gerekçeler öne sürüldüğünü” aktarmışlardır.
- **D. N. İ. ile 17.11.2023 tarihinde Afyon 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “30 yıllık cezası olmasına rağmen 33 yıldır hapishanede olduğunu, şartlı tahliye hakkının engellendiğini, avukatı olduğunu hukuki durumunu takip ettiğini, aynı avukatın başvuruları üzerine hapishaneden birkaç mahpusun tahliye olduğunu, İdare ve Gözlem Kurulunun saçma gerekçelerle kendisinin tahliyesinin 2,5 yıldır engellediğini; A. K.’ın tahliyesinin 3 ay ertelendiğini ve genelde kararlarda “dışarı çıkarsa örgüte katılır” gerekçesine yer verildiğini, ayrıca M. A. K. ile M. A. G.’nin de şartlı salıverilme tarihlerinin yaklaştığını Aralık ortasında dolacağını” aktarmıştır.
- **Y. Ç., 13.12.2023 tarihinde Maltepe 1 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “İdare ve gözlem kurulunun “koşullu salıverilmenin” önüne engel olarak sunduğu gerekçelere bakıldığında bir formaliteyi

yerine getirmek için her altı ayda bir “dönem değerlendirme raporuna” “kes-kopyala-yapıştır” yöntemiyle somut dayanağı olmayan aynı gerekçeleri sunarak 5275 S.K.’nun tarzı ile doldurulmuş bir kararın ötesine geçmediğinin izahını yapmaya çalışacağını; Gözlem kurulu vermiş olduğu kararda; 5275 S.K.’nun 26.maddesine göre “hapis cezasına katlanmadığından ve “yükümlülükler uymadığından” bahsederek bu konuda hangi fiile aykırı davrandığından söz etmediğini, ayrıca; “toplu yaşamın gerektirdiği sorumluluklara uygun davranmadığı”, “kendisine tanınan hakları iyi niyetle kullanmadığı” ve “kurumun düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara, içtenlikle uymadığı” öne sürdüğünü, bunların da neler olduğuna açıklık getirilmediğini” aktarmıştır.

➤ **Karabük T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan 24 siyasi mahpustan 3 kişi haricinde hepsinin infazı 2 yılın altına düşmüştür. 14 Mahpusun tahliyeleri İGK tarafından engelleniyor. Bunlar;**

M. Ş. T. (3 ay + 3 ay)

H. A. (3 ay + 3 ay)

H. T. (3 ay + 3 ay)

K. A. (3 ay)

A. B. (3 ay)

E. D. (12 ay + 3 ay)

A. K. (12 ay + 3 ay)

M. S. (12 ay + 3 ay)

A. O. (3 ay + 3 ay + 3 ay)

A. K. (15 ay + 22 gün) (28 Aralık'ta değerlendirmesi olacak)

A. G. (15 ay + 22 gün)

M. K. (12 ay)

H. Ö. (26 Ocak 2024'te değerlendirmesi olacak)

A. O. (3 ay + 3 ay)

• **İnfaz Yakmalar**

10 İhlal

- **M. Ş. T., 31.07.2023 tarihinde Kocaeli 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “12.07.2023 tarihinde hapishanede 30 yılını bitirip tahliye olması gerektiğini, ancak infazının yakılması nedeni ile tahliye edilmediğini, gerekçe olarak almış olduğu 3 hücre cezasının gösterildiğini” aktarmıştır.
- **K. A., 08.09.2023 tarihinde Edirne F Tipi Kapalı Hapishanesinden kendisi ve R. Ç., A. D., K. B. adına gönderdiği faksta;** “açılan hücre cezaları ile infaz yakma durumu yaşandığını, kendisinin infazının yakılmış olup verilen hücre cezaları ile birçok arkadaşının infazının da yakılmak istendiğini” aktarmıştır.

• **İdare ve gözlem kurulu kararlarında, değerlendirme tarihinin yazılmaması**

1 İhlal

- **R. Kurt ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “İdare ve gözlem kurulu kararlarında Mukaddes Kubilay'ın değerlendirme tarihinin yazılmadığını” aktarmıştır.

2023 yılı içerisinde en az 133 mahpusun tahliyelerinin İGK tarafından engellendiğini tespit edebildik. Bu sayı ile birlikte yönetmeliğin uygulanmaya başlandığı tarihten, 2023 yılı sonuna kadar en az 426 mahpusun tahliyeleri belli periyotlarla engellenerek bu hak ihlaline uğradıklarını söylemek mümkündür.

XVI. EKONOMİK KOŞULLAR VE YOKSULLUK

Hapishanelerde yaşanan en büyük sorunlardan biri de ekonomik sorunlar gelmektedir. Özellikle mahpus ailelerini yoksul olması mahpus yoksulluğunu da beraberinde getiriyor. Hapishanelerde hemen her şeyin kantinden ücretli olarak temin edildiği düşünüldüğünde hiçbir geliri olmayan mahpusların içinde olduğu yoksulluk halinin derinliği de ortaya çıkmaktadır. Ayrıca iletişim aracı olan posta ve telefon kartlarının ücretli

olması da mahpusların dışarıyla temasını da ortadan kaldırmaktadır. Yine koğuş içinde kullanılan televizyon, buzdolabı, semaver gibi zaruri araçlar için kullanılan elektriklerin ücretli olması ve üstelik de sanayi birim fiyatlarından hesaplanarak mahpusların hesaplarından tahsil etmesi de bu yoksulluğu arttırmaktadır.

Kantinde satılan ürünler çeşit olarak az, kalitesiz ve fiyatlar da yüksektir. Bu durum hapishane koşullarında yeterli düzeyde beslenemeyen mahpusların ek gıda ve ihtiyaçlara erişimlerinin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Ayrıca, mahpusların temel ihtiyaçlarına erişememesi nedeniyle belirli hijyen problemlerinin ortaya çıkması da kaçınılmaz olmaktadır.

Yine aileler tarafından gönderilen iç çamaşırı, çorap, havlu, nevresim vb. malzemelerin kabul edilmeyip bunların kantinden temin edilmesinin talep edilmesi de ayrıca ekonomik yönden bir ihlal oluşturmaktadır.

Özellikle kimsesi olmayan, aileleri yoksul olan ve yabancı mahpuslara dayanışma amacıyla gönderilen cüzi miktardaki paraların soruşturma konusu yapılması, para yatırımların gözaltına alınması ve tutuklanması da ayrıca bu yoksulluğu arttırmaktadır.

Özellikle son yıllarda açılan Yüksek Güvenlikli ve S Tipi Kapalı Hapishanelerinde mahpusların tek kişilik odalarda tutulması da mahpuslar arasında ekonomik açıdan dayanışmayı ortadan kaldırmıştır ve mahpusların iletişim, gıdaya erişim, içme suyuna erişim ve daha başka zaruri ihtiyaçlara erişimini de ortadan kaldırmıştır.

2023 yılı içerisinde ekonomik haklardan kaynaklı olarak yoğun başvurular yapılmıştır. Bu başlık altında aşağıda detayları verilmiş 1175 ihlal meydana gelmiştir.

- Elektrik fiyatlarının yüksekliği 106 İhlal
2023 yılı içerisinde ücretler konut birim fiyatı üzerinden düzenlenmeye başlanmıştır.
- Kantin ücretlerinin pahalı olması 442 İhlal
 - Dilek Arsu, 08.08.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta; “Kantinde de dışarıdaki marketler gibi her gün etiket değiştirildiğini, 1 hafta önce 3.500 TL olan buzdolabının bir hafta sonra %100 artırılarak 6 bin küsur TL’ye satıldığını, bu fiyat değişikliğini çoğaltabileceğini, açık cezaevlerinde yapılan ürünler ve eşyaların da dışarıdaki fiyatlardan daha pahalı olduğunu” aktarmıştır.
- Kantinden alınan malzemelerin kalitesiz olması ve ürünlerin bulunmaması 305 İhlal
- Kargo ücreti talebi (Sevk sonrası eşya gönderilmesi) 4 İhlal
- Kırtasiye malzemelerinin verilmemesi 38 İhlal
- Maddi destek talebi (Para, kıyafet, kitap vs.) 10 Başvuru
 - **İ. Y.t ile 31.08.2023 tarihinde Kırşehir S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Maddi imkansızlıkları olduğunu, maddi olarak çok zor durumda olduklarını, hapis hayatı boyunca sadece 2 kitabı olduğunu, kendisine hiç kitap gönderilmediğini, hiçbir kitabı olmadığı için kitap kotasından haberdar olmadığını, ailesinin maddi durumunun kötü olmasından dolayı 5 yıldır sadece 2 pantolonu olduğunu ve kardeşinin bir kez para yolladığını ve o parayla 2 tişört aldığını, bir ayakkabısı ve bir terliğinin olduğunu başka bir şeyi olmadığını, 32 beden giydiğini, 42 numara ayakkabı giydiğini medium elbiselerin kendisine olabileceğini ve bir semavere ihtiyacı olduğunu, kendisine pantolon, kışlık kalın elbise, ayakkabı spor ayakkabı ve bir terlik gönderilmesini rica ettiğini, böyle bir imkanın bulunmasını çok istediğini, ayrıca kitap konusunda da derneğimizin yardımlarını istediğini” aktarmıştır.
 - **M. E. tarafından Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazılan ve 18.10.2023 tarihinde postaya verilen mektupta;** “21 yaşında olduğunu, Urfalı olduğunu, 5 yıl 1 aydır tutuklu olduğunu ve uzun bir süredir Hapishanede kalacağını, bu zamanı değerlendirmek istediğini, 2023’te Üniversite sınavına gireceğini, maddi durumunun iyi olmadığını; buzdolabı, sınav öncesi ve sonrası kitaplar, ayakkabı ve kıyafet ihtiyacı olduğunu” aktarmıştır.
 - **B. K., 27.10.2023 tarihinde Sincan T Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Sincan T Tipinde mahkum olduğunu, açık öğretim ve örgün eğitim kapsamında sosyoloji ve gastronomi ve mutfak sanatları öğrencisi olduğunu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde Gastronomi öğrencisi olduğunu, sevk talebinin reddedildiğini, Sivas E tipi Hapishane ile Cumhuriyet Üniversitesi aralarında eğitim protokolü yaparak sadece vize ve final sınavlarına

katılmasını yeterli gördüğünü fakat hiçbir maddi imkanı ve geliri olmaması nedeniyle sınav yol ücretlerini ödeyemediğini” aktarmıştır.

- Mahpus ailelerinin maddi destek talebi 1 Başvuru
- Maddi yoksulluk 7 İhlal
- Para yatırma sorunu (bazı mahpusların ailelerin yaşlı olmalarından dolayı İBAN ile para yatırmadıklarından dolayı mahpusların da zorlandıkları) 6 İhlal
- İaşe bedellerinin ailelerden, vasilerden istenmesi 2 İhlal

➤ **M. L. 16.10.2023 tarihinde Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Şu anda cezaevlerindeki mahpusların durumlarına bakılmaksızın iaşe bedellerinin aileler üzerinden temin edilmeye çalışıldığını, kendisinin de aynı sorunu yaşadığını, hapishanenin sosyal servisine başvurduğunu, hapishane aracılığıyla Elazığ Valiliğine de girişimlerde bulunduğunu, fakat tarafına herhangi bir cevap verilmediğini; evde çalışanlarının olmadığını, eşinin 70 yaşında olduğunu ve onun da ciddi sağlık problemlerinin olduğunu, zaten aile olarak sosyal yardımlaşmadan aldıkları yardımlarla geçindiklerini, bu durumda iaşe bedelini ödeme durumu yokken aile üzerinden alınmaya çalışıldığını, bu konuda ne yapacağını bilmediklerini, kendisine bir yol haritası çıkarılırsa ona göre ilerleyeceğini” aktarmıştır.

- Posta ücretlerinin yüksekliği 26 ihlal
- İçme suyunun para ile satılması 17 İhlal
- Aileleri tarafından bankaya yatırılan paranın geç hesaba geçmesi 60 İhlal
- AYM başvuru formları ve dilekçe fotokopilerinin ücretli verilmesi 1 İhlal

➤ **H. K. (2 gündür açlık grevinde) ile 13.09.2023 tarihinde Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “AYM başvuru formunu en son aldığımda 7-8 liraya verdiklerini, dilekçenin fotokopisini de para karşılığında verdiklerini” aktarmıştır.

- Ailelerin gönderdiği yeni nevresim takımlarının alınmaması ve de idare tarafından da yeni nevresim takımlarının verilmemesi 27 ihlal
- Mahpuslara gönderilen kol saatlerinin kontrol edilmesi bedeli talep edilmesi 60 İhlal
- Yabancı uyruklu mahpusların yaşadığı ekonomik sorunlar 26 İhlal
- Ailelerin ekonomik koşullar nedeniyle ziyaret yapamaması 37 İhlal

XVII. DİĞER BASKILAR VE İHLALLER

Hapishanelerde yaşanan sorunlar elbette yukarıdaki başlıklarla sınırlı değil. Ayrıca biliyoruz ki İHD ve hapishaneler alanında faaliyet yürüten örgütlerin tespitleri ancak buzdağının görünen kısmı olabilir. Ancak tespit edebildiğimiz diğer baskılar da aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

Bu başlık altında 116 ihlal tespit edilmiştir.

- Mahpusların arkadaşlarıyla çektirdikleri resimlerin gönderilmesine izin verilmemesi 70 İhlal
- Açık ziyaretlerde ailelerle 3 resimden fazla resim çekilmesine izin verilmemesi 20 İhlal
- Üç kişilik fotoğraf çekim dayatması 1 İhlal
- Hapishanede berber sorunu 5 İhlal
 - **B. A. ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “hapishanede berber olmadığını, mahpusların makine alabildiklerini ancak herkesin kendi saçını kesebileceğini arkadaşlarından yardım alamayacağını, kendi hücrelerinde tıraş olabileceklerini, mahpusların en azından havalandırmada birbirlerini tıraş etme taleplerinin de reddedildiğini” aktarmıştır.
- Mahpuslara tek tip tıraş dayatması 8 İhlal
- Tıraş için kullanılan makasın yasaklanması 7 İhlal
 - **R. A., 03.11.2023 tarihinde Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Buldukları kurumda en son yaşadıkları hak ihlalinin, berberde saç kesme konusu olduğunu, tek tip insan yaratma istemi doğrultusunda daha önce kurumda olağan akışında devam eden berberde makas kullanımının yasaklandığını; tutuklu ve hükümlülerin saç tıraş makinesiyle saç tıraş olabileceğine karar verildiğini, bu kararın kesinlikle insan haklarına aykırı bir yöntem olduğunu, bu durumun kendilerine 12 Eylül uygulamalarını hatırlattığını” aktarmıştır.
- Mahpuslara, görüşe ve havalandırmaya çıkarken saat takılmasına izin verilmemesi 1 İhlal
- Kadın mahpuslara aileleri tarafından gönderilen çamaşırların kadın gardiyanlar tarafından aransa da havaya kaldırılarak erkek jandarma komutanına gösterilmesi 1 İhlal
- Mahpusların beslemiş oldukları muhabbet kuşlarının havalandırmaya çıkarılmasına izin verilmemesi (YGC Tipi Hapishanelerde) 1 İhlal
- Mahpuslara müzik enstrümanlarının verilmemesi 2 İhlal

DEPREM VE HAPİSHANELER

6 Şubat 2023 tarihinde, saat 04.17’de Maraş ili Pazarcık ilçesi merkezli 7.7 büyüklüğünde ve saat 13.24’te Maraş Elbistan ilçesi merkezli 7.6 büyüklüğünde olmak üzere iki büyük deprem meydana gelmiş ve bu depremler büyük bir yıkım ve can kaybına yol açmıştır. Depremden etkilenen illerdeki hapishanelerde çeşitli hak ihlalleri meydana gelmiştir. Mahpusların aileleriyle iletişim sağlayamaması mahpus aile ve yakınlarının endişe duymalarına neden olmuştur.

8 Şubat günü Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesi'nden yaşanan olaylara dair sosyal medya hesaplarından görüntüler paylaşılmış ve ayrıca bir mahpusun ailesi ile yaptığı telefon görüşmesinde "Mahpuslara ateş açıldığı" söylenmiştir. Paylaşılan video ve resimlerde binalardan dumanların çıktığı, mahpusların yaralı halde yerde yattığı, avluda yangın çıktığı ve mahpuslarla görevlilerin karşı karşıya geldiği görülmüştür. Daha sonrasında Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından açıklama yapılarak 3 mahpusun yaşamını yitirdiği ifade edilmiştir. Yaşam hakkı ihlal edilen iki mahpusun ailesi ile İHD olarak görüşme yapılmış ve başvuruları alınmıştır.

9 Şubat'ta Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü iki açıklama yapmıştır. 9 Şubat 2023 tarih ve 2023/4 No'lu açıklamada:

"Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hakkında bazı basın-yayın kuruluşlarında ve sosyal medya platformlarında yer alan iddialarla ilgili basın açıklaması yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan bir kısım adli hükümlü ve tutuklunun firar teşebbüsünde bulunması ve ardından yangın çıkarması nedeniyle; firarı önlemek, yangını söndürmek ve ceza infaz kurumunun tutuklu ve hükümlülerin güvenliğini sağlamak için yasal mevzuat çerçevesinde gerekli müdahale yapılmıştır. Müdahale sonucunda firar girişimi engellenmiş, yangın söndürülmüş tutuklu ve hükümlülerin güvenliği sağlanmıştır. Olaylara müdahale sırasında 12 adli hükümlü ve tutuklu yaralanmış, hastaneye sevk edilen yaralılarından 3'ü vefat etmiştir. Hadisenin soruşturulması için Adalet Bakanımız tarafından Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri görevlendirilmiş, olayla ilgili adli ve idari tahkikat başlatılmıştır. Ceza infaz kurumunda kadın hükümlü/tutuklulara tecavüz edildiği iddiaları ve diğer asılsız ithamlar tamamen gerçek dışıdır. Söz konusu olaylar neticesinde ceza infaz kurumunun hükümlü ve tutuklular tarafından kullanılamaz halde tahrip edilmesi nedeniyle hükümlü ve tutukluların başka ceza infaz kurumlarına sevki sağlanmıştır."⁸

Depremden sonraki günlerde mahpuslar farklı hapishaneler sevk edilmeye başlanmış, sevk edilen mahpusların aileleri ile irtibat kurmalarında sorunlar yaşanmıştır. Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan 165 çocuk Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesine sevk edilmiştir.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan 20 Şubat 2023 tarihli açıklama

20 Şubat'ta meydana gelen artçı deprem de Hatay Çocuk Hapishanesinde tutulan çocuklara dair Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü tarafından açıklama yapmıştır. Açıklamaya göre; "20.02.2023 tarihinde Hatay merkezli olarak gerçekleşen deprem nedeniyle, Hatay Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 163 çocuk hükümlü ve tutuklu tedbir amaçlı olarak, Samsun ilinde bulunan Kavak Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na nakledilmiştir."

İnsan Hakları Derneği olarak aileleri tarafından yapılan başvurular sonucunda mahpuslar ile sevk edildikleri hapishanelerde görüşmeler gerçekleştirildi ve hak ihlalleri tespit edilmiştir.

Yaşam Hakkı İhlalleri

9 Şubat'ta Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinde olaylara müdahale sırasında 12 adli hükümlü ve tutuklunun yaralandığı, hastaneye sevk edilen yaralılarından 3'ü vefat ettiği bilgisi kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Sevk ve sürgünler

Deprem bölgelerindeki hapishanelerden 2. Ve sonrasındaki günlerde farklı hapishanelere sevkler başlamış. Bu sevkler esnasında mahpusların ailelerine haber verilmemiş ve gittikleri hapishanelerde de bazı mahpusların aileleri ile iletişim kurmaları uzun zaman almıştır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla deprem bölgesindeki 8 hapishanedeki mahpuslar, farklı şehirlerdeki 12 Hapishaneye sevk edildiler.

⁸ <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/hatay-t-tipi-kapali-ceza-infaz-kurumuna-ait-oldugu-iddia-edilen-goruntulerle-ilgili-basin09022023010612>

İşkence ve Kötü Muamele

Deprem olduğu günler ve akabinde mahpuslara işkence ve kötü muamele yapıldığı, sevkler esnasında da bu işkence ve kötü muamenin devam ettiği öğrenilmiştir. Yine sevk edildikleri yerlerde de mahpuslara işkence ve kötü muamele yapılmıştır. Mahpuslar kelepçeli olarak sevk edilmiş, ihtiyaçları karşılanmamış, sevk edildikleri yerlerde çıplak aramalara maruz bırakılmış ve darp edilmişlerdir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla en az 41 mahpus işkence ve kötü muameleyle maruz kalmıştır. Bazı mahpuslara deprem olduğu gün kapıya vurdukları gerekçe gösterilerek daha sonrasında disiplin cezalarının verildiği öğrenilmiştir.

- İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinde 10 Şubat günü 7-8 mahpusun maltaya çıkardıkları, orada bazı mahpusların darp edildiği, aynı gün en az 2 mahpusun Tokat T Tipine gönderildiği öğrenilmiştir.
- Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinden 7 Şubat'ta sevk edilen bir mahpusun önce Bandırma, sonra Antalya ve en son da Bodrum S Tipine götürüldüğü, götürüldüğü her yerde darp edildiği, işkence gördüğü öğrenilmiştir.
- Türkoğlu'ndan Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesine sevk edilen mahpusların, 11 Şubat'ta Hapishaneye girişte; çıplak arama dayatması ile karşı karşıya kaldıkları, R. Ş. ve A. B. ve L. Ç.'nin darp edildiği, sinkaflı küfürlere maruz kaldıkları, iki mahpusun darptan sonra ağız ve burunlarından kan geldiği, sonrasında zorla elbiselerinin çıkarılarak çıplak halde tekrar tekme tokat dövüldüğünü; infaz koruma memurları işkenceyi bıraktıklarında, 'beni neden dövdünüz?' diye sorduğunda, infaz koruma memurlarının kendisine 'bu hoş geldin partisiydi' dediklerini; ayakta sayım dayatıldığını, kalkmadıkları için kollarını sıkarak zorla ayağa kaldırdıklarını; yapılan kötü muamele ve işkencelere karşı bir günlük açlık grevine girdiklerini bunun üzerine idarenin kendileriyle görüştüğünü ve ayakta sayımın bir süre daha devam edeceğinin kendilerine söylendiğini hastane sevklerinde ağız içi araması ve ayakkabı bağcıklarının alınması dayatması yapıldığı için hastane sevklerine çıkmadıkları, genel anlamda İnfaz koruma memurlarının yaklaşımının iyi olduğunu ancak, bazı ırkçı memurların hakarete varan eylemlerinin olduğu; bu hapishaneye getirilirken özellikle askerler tarafından, yolda ihtiyaç molalarında mahpusların tuvalet ihtiyaçlarını giderirken ışık ve kapı açıp kapatmak sureti ile tacize maruz bırakıldıkları öğrenilmiştir.

Mahpusla görüşme tarihinde halen vücudundaki ekimozlar ve ağzındaki yaraların 13 gün geçmesine rağmen açıkça görüldüğü gözlenmiştir.

- Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesinde 7 Şubat'ta siyasi mahpusların kaldığı koğuş kapıları açıldığı ancak kimin tarafından açıldığı anlaşılmadığı, mahpusların koğuştan çıkmayıp yetkililerin gelmesini bekledikleri, 23 kişilik koğuşun 19'unun Afrin'li olduğu; hapishanede yangın çıkması üzerine koğuşu terk etmek zorunda kaldıkları; hapishane dışına jandarma tarafından ters kelepçe kullanılarak çıkartıldıkları, ters kelepçeli, yüzleri duvara dönük olarak diz çöktürülerek 22 saat boyunca bekletildikleri, beklerken sürekli olarak coplarla dövüldükleri, yorgunluktan yere düştüklerinde daha fazla dövüldüklerini, bir mahpusun bacağında platin olduğu için çok fazla acı çektiği, bu şekilde üzerlerinde mont ya da battaniye olmadan aç ve susuz olarak işkencenin devam ettiği; siyasi mahpuslara bu işkence yapılırken adli mahpuslara dokunulmadığını ve işkencenin onların gözü önünde aşağılayıcı hakaretler ve küfürlerle devam edildiği; mahpusların arasında halen yürüyemeyenler olduğu, aldıkları darbelerden dolayı yemek yiyemeyenlerin olduğu; arkadaşlarından C. M., F. K. ve M. M. K.'nin çok ciddi şekilde işkenceye maruz kaldığını; Mehmet Şafoğlu'nun gözüne kablo bağı cırt kelepçenin geldiğini ve gözünün kanadığını ve 2 haftadır da gözünden kan geldiğini, mahpuslardan Mahmut Ahmet Muhammedin de bu kelepçeyle çok fazla dövüldüğünü alınının kanadığını; 24 saatten fazla çok sıkı kelepçeli olmalarından dolayı halen ellerinin kullanılmayacak şekilde şiş olduğu ve çoğunun ellerini kullanmadığı; sevk edilmek için ring otobüslerine götürülürken jandarmanın birer metre aralıklı olarak koridor oluşturduğunu yaklaşık 100 metre olan bu koridor boyunca her bir jandarma tarafından copla dövülerek araçlara bindirildiklerini; bu işkenceler esnasında hapishane müdürünün "bunlar bir şey yapmadı, neden yapıyorsunuz?" demesine rağmen jandarmaya engel olamadığı öğrenilmiştir.

Sağlık Hakkı İhlalleri

Sevk edilen mahpusların eşyaları verilmediğinden ve deprem mağduru olmalarından kaynaklı olarak ihtiyaçlarını karşılanamamış ve soğuk hava koşullarından kendilerini koruyamayacak durumda kalmışlardır. Depremden kaynaklı olarak mahpuslarda psikolojik sorunlar ve panik atak oluşmasına rağmen herhangi bir destek sunulmamıştır. Mahpusların sevk edildikleri eni açılan hapishanelerde revire çıkma talepleri revirin kapalı olması ve doktorun olmaması nedeniyle karşılanmamıştır. Kimi mahpuslar, kullanmış oldukları ilaçları yanlarına alamamışlardır. Mahpuslar temiz içme suyuna ulaşamamış ve yemekleri verilememiştir. Ayrıca ısınma problemleri yaşanmış ve bu durum özellikle hasta mahpusları olumsuz etkilemiştir.

Deprem nedeniyle yaşanan hak ihlallerine dair tespitlerimizi içeren “Deprem Bölgesindeki Hapishanelerde Yaşanan Hak İhlallerini İzleme Raporu” **15 Mart 2023 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır.**

<https://www.ihd.org.tr/deprem-bolgesindeki-hapishanelerde-yasanan-hak-ihlallerini-izleme-raporu/>

TECRİT

Türkiye hapishanelerinde tecrit, çeşitli biçimlerde uygulanmaya devam ediyor. Başta İmrallı Hapishanesi'nde uzun zamandır sürdürülen ağır tecrit ve izolasyon olmak üzere pek çok hapishanede tecrit bir cezalandırma yöntemi olarak varlığını sürdürüyor.

Türkiye Hapishanelerinde uzun süredir hak ihlalleri yaşanmaktadır ve bu durum sürekli hale gelmiştir. Özellikle Covid-19 pandemisi bahane edilerek çıkarılan 7242 sayılı infaz kanunu değişikliği ile TMK kapsamındaki mahpuslar bakımından infaz koşulları ağırlaştırılmış ve aleyhlerine bir durum yaratılmıştır.

İmrallı Yüksek Güvenlikli F Tipi Kapalı Hapishanesi'nde tutulan mahpuslar için daha önce de açlık grevleri yapılmış, bu grevlerin etkisi ile tecrit geçici olarak kaldırılmıştır. Ancak 7 Ağustos 2019 tarihinden beri görüş yasakları yeniden devreye girmiştir. Bu durum BM Mandela Kurallarına, CPT tavsiyelerine ve 5275 sayılı İnfaz Kanunu'na aykırıdır.

Asrın Hukuk Bürosunun 2023 Yılı Raporuna Göre;

“Abdullah Öcalan ile 27 Temmuz 2011 tarihinden bugüne kadar, sadece Mayıs-Ağustos 2019 tarihleri arasında 5 avukat görüşü gerçekleştirebilmiştir. Bu beş görüşmenin sonuncusu ise 7 Ağustos 2019 tarihlidir. 2014 yılından bu yana yalnızca 5 aile görüşü gerçekleştirebilmiştir. Son yüz yüze yapılan görüşme 3 Mart 2020 tarihinde kardeşi ile yapabildiği görüşmedir. İlk günden bugüne yalnızca 2 defa (27 Nisan 2020 ve 25 Mart 2021 tarihlerinde) telefon ile görüşme gerçekleştirebilmiştir. 25 Mart 2021 tarihli son telefon görüşmesi çok kısa süre içinde yarıda kesilmiş ve görüşmeye devam edilememiştir. O günden beridir kendisinden haber alınamamaktadır.

16-17 Mart 2015 tarihinde diğer müvekkillerle beraber İmrallı'ya nakledilen Çetin Arkaş ve Nasrullah Kuran'ın 26 Aralık 2015 tarihinde iradeleri dışında Marmara Kapalı Cezaevine götürülmeleri ile İmrallı'da Abdullah Öcalan dışında üç kişi kalmıştır. Hamili Yıldırım'ın, İmrallı ada hapishanesine getirildiği 29 Mart 2015 tarihinden bugüne kadar avukatlarıyla tek bir görüşmesine dahi izin verilmemiştir. 8 yıl boyunca yalnızca 2 defa aile görüşü gerçekleştirebilmiştir. Kendisi ile yüz yüze yapılan son görüşme 12 Ağustos 2019 tarihli aile görüşmesidir. 27 Nisan 2020 ile 25 Mart 2021 tarihlerinde olmak üzere yalnızca 2 defa telefon ile görüşme gerçekleştirebilmiştir. 25 Mart 2021 tarihinden beridir kendisinden haber alınamamaktadır.

Ömer Hayri Konar'ın, İmralı ada hapisanesine getirildiği 16-17 Mart 2015 tarihinden bugüne kadar avukatlarıyla görüşmesine hiçbir zaman izin verilmemiştir. 8 yıl boyunca yalnızca 3 defa aile görüşü gerçekleştirilebilmiştir. Kendisi ile yüz yüze yapılan son görüşme 3 Mart 2020 tarihli aile görüşmesidir. İmralı ada hapisanesine getirildiği tarihten sonra 27 Nisan 2020 tarihinde de salgın hastalık gerekçesiyle bir defaya mahsus telefon ile görüşme yapmasına olanak tanınmıştır. 25 Mart 2021 tarihli telefon görüşmesine ise, içinde tutulduğu koşulları protesto ettiği gerekçesiyle çıkmadığı savcılık tarafından aileye iletilmiştir. 27 Nisan 2020 tarihinden beridir kendisinden haber alınamamaktadır.

Veysi Aktaş'ın, İmralı ada hapisanesine getirildiği 16-17 Mart 2015 tarihinden bugüne kadar avukatlarıyla görüşmesine hiçbir zaman izin verilmemiştir. 8 yıl boyunca yalnızca 3 defa aile görüşü gerçekleştirilebilmiştir. Kendisi ile yüz yüze yapılan son görüşme 3 Mart 2020 tarihli aile görüşmesidir. 27 Nisan 2020 tarihinde de salgın hastalık gerekçesiyle bir defaya mahsus telefon ile görüşme yapmasına olanak tanınmıştır. 25 Mart 2021 tarihli telefon görüşmesine ise içinde tutulduğu koşulları protesto ettiği gerekçesiyle çıkmadığı savcılık tarafından aileye iletilmiştir. 27 Nisan 2020 tarihinden beridir kendisinden haber alınamamaktadır.

Görüşme gerçekleştirmek için aile bireyleri, vasi ve avukatları tarafından İmralı Ada Hapishanesinden sorumlu Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına ve İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne her hafta düzenli bir şekilde başvurular yapılmıştır. 2023 yılı boyunca her iki makama yapılan toplam 110 avukat görüş başvurusu ile 59 aile görüş başvurusunun tamamı cevapsız bırakılmıştır. Bunlardan 14 avukat ve 10 aile başvurusu deprem nedeniyle olup, yasanın zorunlu görüşmeyi emrettiği bu durumda bile hiçbir şekilde aile veya avukat ziyareti gerçekleştirilmesine izin verilmemiştir.

Avukatları tarafından yıl boyunca gönderilen mektupların ulaşp ulaştırılmadığı da bilinmemektedir. Bununla birlikte müvekkiller tarafından kaleme alınmış yazılı tek bir mektup dahi tarafımıza ulaştırılmış değildir. Ayrıca 25 Mart 2021 tarihinden beri telefonla görüştürmeme hali, 2023 yılında da sürdürülmüş; deprem gibi yasanın zorunlu kıldığı hallerde dâhi herhangi bir telefon görüşmesi gerçekleştirilmemiştir.

2022 yılında Bursa İnfaz Hakimliği tarafından alınan 6 aylık avukat görüş yasağı kararı 2023 yılında da uygulanagelmıştır. Söz konusu yasağın bitiminde avukat görüşlerinin yapılması amacıyla 27 Nisan 2023 tarihinde Bursa İnfaz Hâkimliğine başvuru yapılmıştır. Fakat hemen bir gün öncesinden yeni bir 6 aylık avukat görüş yasağının verildiği öğrenilmiştir. Bu yasağın sonuna doğru avukat görüşmeleri için 30.10.2023 tarihinde mahkemeye yeni başvurular yapılmıştır. Ancak bu sefer de Bursa İnfaz Hâkimliğine yapılan görüş başvurusundan bir gün sonra yeniden 6 aylık avukat yasağı kararı verildiği öğrenilmiştir. Yapılan her iki başvuruda da cezaevi idaresi ile savcılığın ziyaret taleplerine hiç cevap vermediği, yasak kararlarının sona erdiği, söz konusu yasakların ve diğer tutulma koşullarının işkence yasağına aykırı olduğu ve derhal avukat ziyaretlerinin sağlanması gerektiği gerekçelendirilmiştir. Müvekkillerin avukatlarıyla görüşmelerinin sağlanmasına yönelik talep ve şikâyetlerle birlikte yasak kararlarının esasları ile dayanaklarının avukatlara tebliğ edilmesi, UYAP kayıtlarının yapılması talep edilmiştir. Ancak bu talepler de reddedilmiştir. Yine gizli yürütülen, yasal denetime kapalı, yasal dayanaklardan yoksun, tutulma koşullarının insanlık dışı biçimlerde seyretmesine yol açan, öngörülemez, genel ve soyut güvenlik gerekçesine dayalı avukat görüş yasaklarına karşı Anayasa Mahkemesine başvurular yapılmıştır.

İmralı'da sürdürülen ağır insan hakları ile ilgili olarak 2023 yılında yerel düzeyde yapılan başvurular dışında yüksek mahkeme niteliğinde Anayasa Mahkemesi'ne 8 adet başvuruda bulunulmuştur. Bunlardan biri, yasanın zorunlu kıldığı deprem nedeniyle görüşme ve iletişimin sağlanmamasına ilişkindir. Dört adedi, aile-vasi görüşmelerinin yaptırılmamasına ilişkindir. İki adedi avukat görüşmelerinin yaptırılmamasına dairdir. Son olarak Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin 6 Eylül 2022 tarihinde aldığı; "Hiçbir kısıtlamaya maruz bırakılmadan derhal avukatları ile görüştürülmelidir." şeklindeki tedbir kararının yerine getirilmesi için idareye ve mahkemeye yapılan başvurular sonuçsuz kaldığından tedbir talebinin uygulanmaması nedeniyle Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmıştır.

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT), 22 Eylül 2022 tarihinde İmralı Ada Hapishanesine yaptığı ziyareti ile ilgili raporunu tamamladığını, 20 Mart 2023 tarihinde hükümete ilettiğini açıklamıştır. Türkiye'nin bugüne kadar bu rapora cevap verip vermediği bilinmemekle birlikte CPT tarafından da herhangi bir açıklama yapılmamıştır. 2023 yılında Avrupa Konseyi sınırları içerisinde işkence, insanlık dışı ve kötü muamele koşullarını önleme, tespit etme ve ortadan kaldırmakla sorumlu CPT'ye tarafımızca yıl boyunca 4 ayrı başvuruda bulunulmuştur. Bu başvurularda; İmralı ada hapishanesinin tutulma koşullarının kötü muameleyi aştığı, ağırlaştırılmış müebbet infaz rejiminin, işkence yasağı ile ayrımcılık yasağına aykırı uygulamalarının sistematik bir şekilde devam ettiği, 25 Mart 2021 tarihinden itibaren ise müvekkillerden hiçbir haber alınamayarak "incommunicado" alıkoyma halinin daha da ağırlaştırılarak sürdürüldüğü, CPT'nin önceki hiçbir tavsiye ve talebinin yerine getirilmediği, İmralı uygulamalarının iyileştirme yerine istikrarlı şekilde daha da kötüleştirildiği, yine İmralı hapishanesinin deprem fay hattı üzerinde olduğu, dolayısıyla hapishanenin dayanıklılığının da incelenmesi hususu ayrıntılı bilgilerle ortaya konulmuştur. Bu sebeplerle CPT'nin; İmralı koşulları ile ilgili olarak kamuoyuna açıklama yapması, Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi'nin 10/2. maddesini uygulamaya koyması, İmralı ada hapishanesini de facto ziyaret edip gözlem ve incelemelerde bulunması, ziyaret yasaklarının son bulması ve tutulma koşullarının iyileştirilmesi amacıyla zorlayıcı tedbirlerin alınıp ilgili prosedürlerin işletilmesi taleplerinde bulunulmuştur. Ancak 2023 yılı, İmralı Tecrit Sistemi karşısında herhangi bir zorlayıcı adım atmayan CPT'nin de işlevsiz ve etkisiz kaldığı bir yıl daha olmuştur."

İnsan Hakları Derneği olarak 29 Kasım 2023 tarihinde İmralı Ada Hapishanesine bağımsız bir heyet olarak gitmek için Adalet Bakanlığına başvuru yapmış olmamıza rağmen bugüne kadar bir cevap verilmemiştir.

12 Ocak 2024 tarihinde, ÇHD, İHD, ÖHD, TİHV, TOHAV, CİSST, Batman Barosu, Diyarbakır Barosu, Hakkari Barosu, Mardin Barosu, Muş Barosu, Şanlıurfa Barosu, Şırnak Barosu ve Van Barosu olarak İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulmakta bulunan Abdullah Öcalan, Ömer Hayri Konar, Hamili Yıldırım ve Veysi Aktaş'ın aileleri ve avukatları ile görüş yapma haklarının çok uzun yıllardır insan hakları hukukuna bütünüyle aykırı bir şekilde ihlal edilmesi konusunda CPT'ye bir mektup iletildi.

Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT), 23 Şubat 2024 tarihinde yaptığı bir basın açıklamasıyla 13-22 Şubat 2024 tarihlerinde Türkiye'ye özel amaçlı bir ziyaret gerçekleştirdiğini duyurdu. CPT, söz konusu açıklamasında ziyaretin temel amacının yüksek güvenlikli hapisanelerde tutulan kişilere yönelik muameleyi incelemek olduğunu ifade ederek, ziyaret edilen hapisanelerin adlarına yer vermiştir. Ayrıca açıklamada, ziyaret edilen hapisaneler arasında her ne kadar İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi bulunmamakla birlikte, ziyaret vesilesiyle ilgili makamlarla yapılan görüşmeler sırasında İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde halen tutulmakta olan mahpusların durumuyla, bilhassa da onların dış dünya ile temaslarıyla ilgili konuların da gündeme getirildiği belirtilmiştir.

CPT'nin yapmış olduğu açıklama sonrasında, ÇHD, İHD, ÖHD, TİHV, TOHAV, CİSST, Batman Barosu, Diyarbakır Barosu, Hakkari Barosu, Mardin Barosu, Muş Barosu, Şanlıurfa Barosu, Şırnak Barosu ve Van Barosu olarak görüşlerimizi 27 Mart 2024 tarihinde kamuoyu ile paylaştık.

<https://www.ihd.org.tr/imrali-f-tipi-yukse-guvenlikli-hapishanesinde-tecrit-ve-mutlak-iletisimsizlik-devam-ediyor/>

27 Kasım 2023 tarihi itibari ile İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda süregelen tecridin sonlandırılması ve Kürt meselesine demokratik çözüm talebiyle ülke genelinde farklı hapisanelerde tutulan birçok mahpus, 27 Kasım 2023 tarihinde, süreli dönüşümlü açlık grevi eylemlerine başladıklarını duyurmuşlardır.

Açlık grevi eylemi 27 Kasım 2023 ile 4 Nisan 2024 tarihleri arasında devam etmiş olup başlamasından bitişine kadar tespit edebildiği kadarıyla 91 hapisanede en az 1997 mahpus açlık grevi eylemi yapmıştır. Açlık grevleri en az 5 en fazla 15'er günlük periyotlarla gerçekleştirilmiştir.

4 Nisan 2024 itibari ile mahpuslar mahkemelere, telefon ve aile görüşüne çıkmama kararı aldıkları duyurdu ve bu eylem biçimi raporun açıklandığı 01 Haziran 2024 tarihte de hala devam etmektedir.

TECRİDİ DERİNLEŞTİREN YENİ HAPİSHANE TİPLERİ: S TİPİ, Y TİPİ ve YÜKSEK GÜVENLİKLİ CEZAEVLERİ

Bilindiği üzere Tecrit ve izolasyon, mahpusların sosyal ortamdan tamamen yalıtılması ve yaşamla olan bütün bağlarının kopartılması anlamına gelmektedir. Bir işkence yöntemi olarak tecrit, zamana yayılan bir uygulama ile hapishanelerde varlığını sürdürmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi, İmralı Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi'nde uygulanan tecrit belki de dünyada eşi benzeri görülmemiş bir örnek teşkil etmektedir. Birçok insan hakları kuruluşu ile birlikte derneğimizin de defalarca kapatılması gerektiğini belirttiği tecride dayalı hapishanelerin sayısının artırılmasına paralel olarak mahpus haklarının ihlallerinin artması sonucunu doğurmaktadır. Mahpuslar, üzerlerinde uygulanan tecridin ortadan kaldırılması amacıyla birçok defa açlık grevi tarzı eylemlere başlamışlardır.

2021 yılından itibaren tecrit koşullarını daha da ağırlaştıran ve mahpusların büyük kısmının tek kişilik hücrelerde çok az kısmının da 3 kişilik odalarda tutulduğu hapishaneler devreye konulmuştur. Özellikle Y Tipi, Yüksek Güvenlikli ve S Tipi Kapalı Hapishanelerde bulunan tüm mahpuslar "Ağırlaştırılmış Müebbet Hükümlüleri" ile aynı koşullarda tutulmaktadır. Mahpusların özellikle yeni açılan Yüksek Güvenlikli ve S Tipi Kapalı Hapishanelere sevk edilmeleriyle birlikte gittikçe ağırlaşan tecrit koşullarından kaynaklı olarak yaşanan hak ihlallerine ve ağırlaşan sorunlara dikkat çekmek amacıyla bu rapor hazırlanmıştır. Bu raporda mahpuslardan gelen mektuplar, aile başvuruları ve avukatlarla yapılan görüşmelerde aktarılanlar ve tespit edilen sorunlar yer almaktadır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre şu anda Türkiye genelinde **14 adet F tipi, 22 adet Yüksek Güvenlikli (487 Birim kapasite), 14 Adet Y Tipi (1135 Birim Kapasite) ve 7 adet de S tipi (552 Birim kapasite)** hapishane bulunmaktadır. Bu hapishanelerin ortak yanı mahpusların tek veya üç kişi olacak biçimde yaşamlarını devam ettirmek zorunda oluşlarıdır. F tipi ve Yüksek Güvenlikli hapishanelerin uygulamaya konulması akabinde uzmanlar ve hak savunucuları tarafından siyasi iktidarlara yapılan uyarıların haklılığı ortaya çıkmış, bu hapishanelerde tutulan mahpusların yaşam hakkı başta olmak üzere; sağlık hakkı, aile ve özel hayata saygı hakkı, avukat ile görüşme ve haberleşme hakları sürekli bir şekilde ihlal edilerek infaz yasasına aykırı uygulamalar meydana gelmiştir.

İmralı tecridinin bir yansıması olarak açılan ve mahpusları izole eden F Tipi hapishanelerin uygulanmaya başlaması akabinde bu tip hapishanelerin mahpusların fizyolojik ve psikolojik durumlarına olan olumsuz etkileri tartışılıyorken, yeni açılan Y Tipi, Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishaneler ve S Tipi Kapalı Hapishaneler ile tecrit sistemi daha da ağırlaştırılmıştır. Daha önce kalabalık olarak tutuldukları hapishanelerden sevk edilen mahpuslar bu cezaevlerinde tek başlarına tutulmakta ve buldukları koğuşun havalandırması olmadığından günde 1 saat ayrı bir yerde bulunan havalandırma bölümüne götürülmektedir. Bu uygulama ile mahpusların ruh ve bedensel sağlıkları olumsuz etkilenmektedir.

Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishaneler

Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishaneler 1 ve 3 kişilik hücrelerden oluşan, 2 katlı hapishanelerdir. 487 kişilik kapasiteye sahiptir. 4 (A-D), (B-C) +1 (E) bloktan oluşan YGC'lerin dört bloğunun tamamının tek odalardan oluşmaktadır. Diğer blok üç kişilik hücrelerden oluşmaktadır. A-D ve B-C Blokları arasında kalan E blok, sadece üç kişilik hücrelerden oluşmasının yanında bu blok tek başına diğer iki bloktan daha büyük bir alanı kapsamakta, zemin katın bir bölümü idareye, bir bölümü açık-kapalı ziyaret, avukat mahalli, kapalı spor sahasına ayrılmış durumdadır. E bloğun orta katının bir bölümü kütüphane, revir, depo, havalandırma, spor sahalarına ayrılmış kalan bölümlerde üçlü hücrelerin yer almaktadır. Bu hücrelerde tutulan tutukluların büyük bir bölümünün "işçi mahkûm" statüsünde tutulan, günde bir paket sigara (30-35 TL) karşılığında sabahtan akşama kadar köle gibi çalıştırılan, tek tip elbise giyen tutuklular cezaevi içinde temizlikten mutfığa, kantinden yemek dağıtımına kadar birçok işte emekleri sömürülerek çalıştırılan mahpuslar da tutulmaktadır.

E bloğun çeperlerinde inşa edilmiş dört ayrı (A-B-C-D) Blokları bulunmaktadır. Her blokta beş koridor (Kısım) ayrı bir blok olarak inşa edilmiş. Bu koridorlarda hücrelere "modül" denilmektedir. Ön modüllerin her birinin bir işlevi bulunmakta ve diğerleri ile bağlantısı sadece dışarıdan sağlanmaktadır. 3'e 6 modüller ile toplam 18 hücre ve 1 havalandırma şeklinde dizayn edilmiş olup üç katlı modüllerin her katının girişinde bir adet "güvenlik kulübesi" bulunmakta ve hücrelerin kapıları, bu kulübeden basılan otomatik bir düğme ile açılıp kapanmaktadır. Bu kulübe **lokal kapı paneli** (LKP) denilmekte, bunun yanında **merkezi kapı paneli** (MKP) bulunmakta ve LKP'leri izleme işlevi görmektedir. LKP ve MKP gibi panellerin mahpusların tamamen tecrit altında tutulduklarına dair psikolojik işkence görevi gördüğü yapı şeklindedir. Bu hapishanelerde mahpuslar, sürekli izlenen olarak tecrit altında tutulmakta; mahpusların, her hareketlerinin, her davranışlarının izlediğinden haberdar oldukları bir izolasyon sistemi mevcuttur. Lokal kapı paneli girişinde mahpusların araması yapılmaktadır. Mahpusu hücrelerine kadar gardiyanın götürmediği, her şeyin komutla yerine getirildiği ve butonlarla koridor kapılarının açıldığı, modüllerin kapılarının otomatik açıldığı, tüm iletişimin megafonla ve butonla sağlandığı, mahpusun megafondan gelen talimatlara göre cevap verdiği veya karşı çıktığı direndiği, revire gidilecekse mahpusa ismi söylenerek "Revir!" denildiği, mahpus cevap vermez ise revir hakkının kullanılmadığı, havalandırma hakkı kullanılırken yine mahpusun ismi söylenerek "havalandırma!" denildiği mahpusun dışarı çıkmasının beklendiği, mahpusun cevap vermemesi halinde bu hakkın da yandığı bir sistem dizayn edilmiştir. YGC tipinde sayımdan sayıma odaların kontrol edildiğini ve acil durumlarda basılan kırmızı butona bile gelinmediğini, mahpusların bu hücrelerde kalp krizi geçirmesi veya epilepsi krizine girmesi halinde bir sonraki sayıma kadar hiç kimsenin müdahale edemeyeceği açıktır.

Modül hücreleri banyo-tuvalet ve mutfak tezgâhıyla birlikte 12-13 metrekare büyüklüğünde ve "güneşlik" denilen apartman boşluğuna benzeyen boş bir alana açılan birer pencereleri bulunmaktadır. Birinci ve ikinci katlarda bulunan pençelere demir korkuluk haricinde eleğe benzeyen çelik bir ağla kapatılmış olup bu ağlar nedeniyle gökyüzünü görmek mümkün değildir. Alt katlara (Üst zemin) yıl boyunca hiç güneş girmezken, üst

katlara yılda 3-4 ay günde sadece 1-2 saat güneş vurmakta, pencerelerin önünü kapatan çelik “kafes” alt katta deliklerinden pipet bile geçememekte ve üst katlarda parmak kalınlığında olup kafesi andırmaktadır. Hücrelerin içini görecektir şekilde “güneşlik” denilen alana kameralar takılmış olup ayrıca 3 kişilik hücrelerde de hücre içerisinde kamera bulunmaktadır. Koridorların ve odanın içindeki pencerelerin önünü kapatan çelik kafeslerin önünde biriken toz ve kirler nedeniyle mahpusların sağlığını kötü etkilemekte, kafeslerden dolayı hiçbir şekilde pervazların temizlenmesi mümkün olamamakta yine buradaki kirlerden dolayı kokular da oluşmaktadır.

Mevcut yönetmeliklerde en az bir saat havalandırma hakkı tanındığı için zorunlu olarak aynı koridorda bulunan mahpusların bir veya birden fazla kişi ile (en çok aynı katta bulunan 6 kişi) havalandırmaya çıkabilmektedirler. Tutuklu ve ağırlaştırılmış müebbet olmayanların “gün doğumundan gün batımına kadar havalandırmaya çıkma hakları uygulanmıyor. Mahpusların 1-2 saat aralığında havalandırmaya çıkarılıyor. Havalandırma $9*7 = 63$ metrekare büyüklüğünde, her bir koridorun sonunda ve birbirini gören 2 koridorun havalandırması çapraz hizalarda olacak şekilde tasarlanmış olup bu havalandırmanın da 4 bir tarafının kapalı duvarlarla örülü hücre şeklinde tasarlanmıştır. Sadece gökyüzünün görülebildiği, buna rağmen 4 bir tarafının elektrikli tellerle çevrilmiş, tek açık yerin tavan olmasına rağmen açık yer de tellerle çevrilerek bu bölüm de kafes haline getirilmiştir. Havalandırmada da mahpusların her hareketi kamerayla izlenmektedir. Havanın yağışlı olduğu günlerde kışlık havalandırma kullanılmakta olup bu kışlık havalandırmanın, koridorun sonunda bulunan havalandırmaların altında kapalı bir alandır ve mahpusların 1 hücrede en fazla 6 mahpus olacak şekilde 1-2 saat kapalı alanda havalandırmaya çıkarılmaktadır.

3 Kişilik odalar da 20 m2 ebadında dizayn edilmiştir.

Y Tipi Kapalı Hapishaneler

Y Tipi Kapalı Kapalı Hapishaneler mimari olarak Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanelerin kapasite arttırılmış hali olup diğer özellikler Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishaneler ile aynıdır. **Y Tipi Kapalı Hapishaneler 1135 mahpus kapasitelidir.**

S Tipi Kapalı Hapishanesi

S tipi kapalı ceza infaz kurumları Zemin ve 1. kat olmak üzere 2 kattan oluşmaktadır. F Tipi Kapalı Hapishanelere benzer şekilde inşa edilmiştir. Toplam 35 bin 811 metre kare inşaat alanına sahiptir. 3 kişilik ve tek kişilik odalardan oluşup 552 kişi kapasitelidir.

S Tipilerinde 3 kişilik odalar da yaklaşık 20 m2 ebadında yapılmıştır. Bu odalarda mekan olarak koğuş düzenini 2 katlı olup, alt kat ortak alan olarak kullanılmaktadır. Bu alan, masa sandalyelerin bulunduğu oturma

alanıdır. Üst kısmın ise 3 katlı ranzanın bulunduğu yatak kısmı olarak kullanılıyor. Koğuşta kişi sayısı olarak 3+1 şekilde olması sebebi ile bir kişi yatağını yere sermek zorundadır.

Havalandırma ve iç mekanda iki kamera bulunmaktadır. Havalandırmadaki kameranın özel alanlarını ve hatta lavaboyu görmektedir.

Bu hapishanelerde ağır tecrit koşullarından kaynaklı olarak çok fazla ihlal yaşanmaktadır.

- Hapishanede ağırlaştırılmış müebbet alanlar, müebbet alanlar ve süreli hapis cezası alanlar ve tutukluların büyük kısmı mahpuslar tek kişilik hücrelerde, çok az bir kısmı 3 kişilik odalarda tutulmaktadır.
- Daha önce buldukları hapishanelerde koğuş sistemi içinde bulunan mahpusların, İdare ve Gözlem Kurullarının 5275 sayılı kanununun 9/3 maddesi gereğince "Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar yüksek güvenlikli ceza infaz kurum gönderilirler" dendiğinden mahpusların Yüksek güvenlikli Ceza İnfaz kurumlarına gönderilmelerine karar verilmektedir. Bu hapishanelerde ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olan mahpusların yanı sıra, müebbet hükümlüsü olanlar, süreli hapis cezası almış olanlar ve tutuklu olarak yargılanması devam edenler de tutulmaktadır.
- Her katta farklı dosyalardan yargılanan mahpuslar tutulmaktadır.
- Hasta mahpuslar ve engelli mahpusların da bir kısmı tekli odalarda tutulmaya devam edilmekte. Bu da yaşam hakkı ihlallerini beraberinde getirmektedir.
- Mahpuslar, çamaşırlarını buldukları odalarda yıkamak ve kurutmak zorunda kalmaktadırlar. Tek bir oda içinde banyo, tuvalet ve yaşam alanının iç içe bulunması ortamın nemli ve mikrobik olmasına yol açacak ve çeşitli hastalıklar meydana gelmesi kaçınılmazdır.
- Odaların tek penceresi tel kafeslerle kapatılmıştır. Bundan dolayı alınacak temiz havanın azlığı ve aydınlatmanın yetersizliği de sağlık sorunlarına yol açmaktadır.
- Mahpuslar her hapishanede farklı olmakla birlikte günde 1 ya da 1,5 saat havalandırma hakkından yararlandırılmaktadırlar. Geri kalan 22-23 saati tek kişilik yerde kimse ile temas etmeden tutulmaktadır. Ereğli'de bir saat havalandırmaya çıkarıldıklarında tek sıra halinde ve duvar dibinden yürütme uygulamasına maruz kalmışlardır. Ayrıca mahpuslar spora çıkarıldıkları gün havalandırma haklarından yararlanamıyorlar.
- Mahpuslardan modülden dışarıya çıktıklarında ayakkabılarının çıkarılması istenmekte, görüşe ve spora çıkarıldıklarında tamamen askeri düzende tek sıra halinde yürümeleri istenmektedir. İnfaz koruma memurlarının askeri nizamda yürümeyi dayatmaları nedeniyle sürekli tartışmalar yaşanmaktadır.

- Yüksek Güvenlikli ve S Tipi Kapalı hapishanelerde idarenin inisiyatifine bağılı olarak açık görüşler 30 dakika ile 1 saat arasında yaptırılmaktadır. Bu görüşler avukat odası gibi camlı kabinlerde görüşe gelenler tek tek alınarak yapmaktadırlar. Bu şekilde aileler birbirinden ayrılmaktadırlar. Görüş saati 09.00'da başladığında açık görüşler ya hiç yapılamamakta ya da çok kısa sürmektedir. Zaten çok uzak şehirlerde yaşayan ailelerin sabah 08.00'da hapishane önünde olması neredeyse imkansız durumdadır.
- Kapalı görüş yapmak isteyenler, TC. kimlik numaralarının son 6 hanesi ile giriş yaparak telefon açmak zorunda ve yapılan görüşmeler kayıt altına alınmaktadır.
- Bu hapishanelerde TV kanalları mahpusların taleplerine göre değil idarenin isteğine göre verilmektedir. Mahpusların taleplerine rağmen Halk TV, Artı TV, Tele-1 gibi muhalif kanallara izin verilmiyor, bu kanalların yanı sıra Meclis TV yayınına da izin verilmemektedir. Anı zamanda muhalif olan gazetelere izin verilmiyor. Süreli olan yayınlarda da yasaklamalar bulunmaktadır.

Biz insan hakları savunucuları olarak insan onuruna aykırı olan tecrit uygulamasının bir sonucu olan başta F tipi, S tipi ve Yüksek Güvenlikli Hapishanelerin kapatılmasını ve tecrit uygulaması nedeniyle oluşan hak ihlallerinin ortadan kaldırılmasını ve sorumluların etkili ve adil bir şekilde yargılanmasını talep etmekteyiz.

Yüksek Güvenlikli ve S Tipi Kapalı Hapishanelere dair kapsamlı raporumuz 15 Eylül 2023 tarihinde açıklanmış olup detaylı bilgilere bu rapordan ulaşmak mümkündür.

<https://www.ihd.org.tr/yeni-rapor-yuksek-guvenlikli-ve-s-tipi-kapali-hapishaneler-raporu/>

KADINLAR ve ÇOCUKLAR

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Türkiye hapishanelerinde 1 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 9.157 hükümlü ve 2.376 tutuklu olmak üzere toplam 11.533 kadın mahpus bulunuyordu. 2 Mayıs 2024 itibarıyla 11.198 Hükümlü ve 2.621 tutuklu olmak üzere 13.819 kadın mahpus bulunmaktadır. Bu mahpuslar 11 kadın kapalı ve 8 kadın açık hapishanesinde, ayrıca pek çok durumda diğer hapishanelerde kendilerine ayrılmış koşullarda kalıyorlar.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Türkiye hapishanelerinde 1 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 4 çocuk eğitimevi ile 8 çocuk kapalı ceza infaz kurumunda ise 12 ile 18 yaş arasında 778 hükümlü ve 1.763 tutuklu olmak üzere toplam 2.541 çocuk hapishanelerde tutulmaktadır.

Bu raporun açıklandığı tarih itibarıyla 4 çocuk eğitimevi ile 9 çocuk kapalı ceza infaz kurumunda ise 12 ile 18 yaş arasında, 1.015 Hükümlü ve 1.968 tutuklu olmak üzere 2.983 çocuk hapishanelerde tutulmaktadır. Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 9 Mart 2021 tarihinde yaptığı basın açıklamasında 0-6 yaş aralığındaki bu

sayının 345 olduğunu belirtmiştir.⁹ İHD'nin bu konudaki tutumu uzun yıllardır bellidir ve “Çocuk Cezaevleri Kapatılsın” sloganıyla çocuk hapisanelerinin kapatılmasından yanadır.

Türkiye BM Çocuk Hakları Sözleşmesi başta olmak üzere; çocuk haklarıyla ilgili uluslararası sözleşmeye imza koymuş ve bu belgelerde ifade edilen hakların gereğinin iç hukukta yerine getirileceğini taahhüt etmiştir. Pekin Kuralları, Havana Kuralları ve Riyad İlkeleri Kanunla ihtilafa düşmüş çocuklarla ilgili uygulamaları düzenlemektedir. Kanunla ihtilafa düşen çocukların büyük çoğunluğu gözaltı aşamasından, yargılama aşamasına, cezaevlerine konma, cezanın infaz süreci ve infaz sonrasındaki yaşamlarına kadar hayatlarında onarılması zor özensiz uygulama ile muhatap olmaktadır. Hapishaneye konulan her çocuk özgürlüğünden yoksun bırakılmanın yanı sıra çocukluğunu yaşama hakkından da mahrum kalmaktadır. Eğitim ve sağlık olanaklarına erişimin zorlaşmasının yanı sıra sosyal ve kültürel olarak da kendini ifade etme olanakları azalan çocukların gelecek yaşamları ciddi psikolojik sorunların tehdidi altına girmektedir. Çocukların kaldığı hapishanelerde sıkça işkence ve kötü muamele iddialarının kamuoyuna yansması hapishanelerin çocukların “topluma yeniden kazandırılmasında” bir işlev görmediği gibi onların yaşamlarında olumsuz anıların pekişmesine neden olduğunu da ortaya koymaktadır.

İHD, kadın mahpuslardan çok sayıda başvuru almaktadır. Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Hapishaneler, kadınların şiddete, işkence ve kötü muameleye uğradığı alanlardan biri olarak öne çıkıyor. Gerek hapishanelerin içindeki görevliler tarafından gerekse hastane ve mahkemeye yapılan sevkleri esnasında kolluk tarafından fiziksel olarak işkenceye uğrayarak darp edilen kadın mahpuslar bulunmaktadır. Ancak şiddet uygulayan görevlilerin hiçbiri hakkında soruşturma başlatılmakta ve cezasızlık nedeniyle sorunlar artarak devam etmektedir.

İHD'ye kadınlar tarafından yapılan başvurularda çok sayıda işkence ve kötü muamele iddiası, sağlık hakkına erişim ihlali, iletişim ve haberleşme hakkının kullanılmasının engellenmesi, bilgiye erişim hakkının kullandırılmadığı, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları öne çıkıyor. Ayrıca disiplin soruşturmaları ve cezaların infazı ile ilgili sıkıntılar, sevk taleplerinin yerine getirilmemesi ya da sürgün uygulamaları, kalabalık koşullar, aramalarda yaşanan sorunlar dile getirilmiştir.

Kadınlara yönelik işkence ve kötü muamele iddialarının başında çıplak arama uygulamaları geliyor. Zorla yapılan çıplak aramaların fiziksel muayeneye varan örnekleri ile karşılaşıyoruz. Uygulamaya itiraz eden ya da direnen mahpusların da darp edildiği, şiddete uğradığı ya da ceza aldığı durumlar bulunuyor. İşkence ve kötü muamele uygulamalarının bir diğer boyutu ise hapishaneler arası ya da hastane ve adliyeye sevkler sırasında yaşanan olayları içeriyor. Sevklerde mahpusların şiddete maruz kalmasının yanı sıra sürekli kelepçeli olarak

⁹ <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/basin-aciklamasi09032021045708>

tutulmaları, ihtiyaçlarının karşılanmaması, ilaçlarının verilmemesi gibi uygulamaların yaygın olduğu görülüyor. Küfür ve kaba muamele ise hapishanelerde vakayı adiyeden sayılıyor.

Hapishanelerde yaşanan kısıtlama ve ihlallere karşı kadınlar tarafından yapılan her türden itiraz ise soruşturma ve disiplin cezası verilmesi ile neticelenmektedir. Bunun en önemli sonucu da mahpusların erken salıverilme haklarından mahrum bırakılması olarak ortaya çıkıyor. Sevk taleplerinin keyfi olarak reddedilmesi, pek çok durumda istek dışında zorunlu sürgün uygulamaları da önemli sorunlar arasında.

Kadın mahpusların sağlık hakları da gerek hastanene sevklerinin yapılması gerekse aramalardan kaynaklı olarak engellenmiş durumdadır. Ağız içi aramalardan kaynaklı olarak sağlık hakkı ihlal edilen kadın mahpuslara dair başvurular kurumumuza yapılmıştır. Hijyen ve temizlik malzemelerinin verilmemesi, sıcak suya ve temiz suya erişim problemleri de yaşanmaya devam ediliyor.

Kadın mahpusların yaşam alanlarını gören kameralar da mahremiyetini ortadan kaldıran uygulama olarak devam ediliyor. Bu kameralarla 7/24 kamera ortak alan denilen koğuş girişi ve dış güvenlik adı altında avlu izleniyor. Ayrıca iç kameralar banyo-tuvalet kapılarını görürken, dış kameralarda yatakhane ve tuvalet içlerini görüyor.

2023 yılında da hamile olan kadınlar ve küçük çocukları olan kadınlar tutuklanarak hapishaneye konuldular. Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hamile kadınlar ve bebekleriyle birlikte kalan kadınlara dair bir veri paylaşmıyor.

Anneleriyle birlikte kalan çocukların da sağlıklı gelişimleri engellenmiş ve sağlık hakları da ihlal edilmiştir.

Sonuç olarak, kadın mahpusların karşılaştıkları sorunların ve maruz kaldıkları hak ihlallerinin diğer mahpusların karşılaştıkları ile pek çok noktada benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz. Buna karşın İHD olarak özel ihtiyaçları göz ardı edilen kadınlara nasıl davranılacağına dair “Birleşmiş Milletler Kadın Mahpuslar El Kitabı”nın¹⁰ referans olarak alınabileceğini düşünmekteyiz. Ayrıca, Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan “Cezaevi Müdürleri ve Politika Yapıcılar için Kadınlar ve Hapsedilme Üzerine El Kitabı”nın¹¹ da hapishane idarecileri, çalışanları ve infaz koruma memurları için hazırlanacak eğitim programlarında uygun bir rehber olacağı kanaatindeyiz.

- 1) Alanya L Kadın Kapalı Hapishanesi
- 2) Antalya L Tipi Kapalı Hapishanesi
- 3) Antalya/Elmalı L Tipi Kapalı Hapishanesi
- 4) Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesi

¹⁰ <https://hapistekadin.files.wordpress.com/2014/11/kadc4b1n-mahpuslar-ic3a7in-bangkok-yasalarc4b1.pdf>

¹¹ https://cisst.org.tr/wp-content/uploads/2020/07/CISST_UN_1_Kadinlar_0.pdf

- 5) Batman M Tipi Kapalı Hapishanesi
- 6) Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesi
- 7) Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesi
- 8) Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesi
- 9) Ereğli T Tipi Kapalı Hapishanesi
- 10) Gebze Kadın Kapalı Hapishanesi
- 11) İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesi (Kadın Bölümü)
- 12) Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi
- 13) Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesi (Kadın Bölümü)
- 14) Konya E Tipi Kapalı Hapishanesi,
- 15) Osmaniye 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi
- 16) Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesi
- 17) Sakarya/Hendek Açık Hapishanesi
- 18) Sincan Kadın Kapalı Hapishanesi
- 19) Şakran Kadın Kapalı Hapishanesi
- 20) Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesi
- 21) Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi olmak üzere **21 hapishaneden 203 başvuru alınmıştır.**

- **Bağdat/Refuse Hapishanesinden 1 başvuru alınmıştır ve ayrıca eşi hapishanede olan bir kadın başvurucudan da maddi destek talebi gelmiştir.**
- **Toplam 205 başvuru alınmıştır.**
- **Başvurulardan biri Duygu Koral'ın yaşam hakkı ihlaline dönük yapılmış olup Hukuki süreç İnsan Hakları Derneği avukatları aracılığı ile yürütülmektedir.**
- **Başvuruculardan 2'si yabancı uyrukludur.**
- **Başvuruculardan biri bebeği hapishaneye konulmuştur.**
- **Kadın mahpusların yaşamış olduğu hak ihlalleri tüm hak ihlallerinin içinde sayısal olarak değerlendirilmiş olup bu bölümde ayrıca ihlal sayıları verilmemiştir.**

Gelen Başvuru Örnekleri:

- **İ. B., 02.01.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan Zelal Başboğa için yaptığı başvuruda;** “Koğuş tamiri yapılacağı söylenerek başka koğuşa alındıklarını, 15 gün sonra koğuşa geldiklerinden iki adet kamera takıldığını, karşı çıkmalarına rağmen idarenin ısrar ettiğini, takılan kameralarla koğuş içi banyo içi bütün alanlar gözetlendiğini” aktarmıştır.
- **R. K., M. O., A. E., G. A., F. Ö., A. K., F. Ş., E. A. ve M. A., 05.01.2023 tarihinde İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Abdullah Öcalan üzerinde yıllardır uygulanan ağır tecridin bütün cezaevlerine yaydırılmış durumda olduğunu; buldukları Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinde ise bu tecrit uygulamalarını ve hak ihlallerini özellikle Kurum 1. Müdürünün gelişinden sonra daha ağır ve sistematik bir şekilde uygulanmakta olduğunu, defalarca sözlü ve yazılı şekilde sorunlarının çözümü için diyalog geliştirmeye çalıştıklarını fakat çözüm odaklı bir yaklaşım göremediklerini gibi sorunlar gittikçe ağırlaştırıldığını ve sorunlara

çözüm bulamaz noktaya geldiklerini; 2020 yılında yürürlüğe giren infaz yasası ile arkadaşlarının tahliyelerinin ertelendiğini, kopyala/yapıştır metinler, yasada /mevzuatta dahi yer almaya gerekçelerle arkadaşlarının cezalarının uzatıldığını, hiçbir disiplin soruşturması, tutanağı olmayan insanlara 8/10 ay aralıklarla cezalar verildiğini, Adalet Bakanlığına bağlı hiçbir hapisanenin idare gözlem kurulundan bu denli hukuksuz kararlar çıkmadığını; hapisanede çalışan personellerin -ki en tepedeki idare amirinden bağımsız değildir- ideolojik ve siyasi yaklaştığını; kurumsal devlet kimliğini aşan üslup ve söylemlerle hakaret ve suçlamalara maruz kaldıklarını, bu konuda sözlü ve yazılı taleplerde bulunmalarına rağmen bir çözüm gelişmediğini, yine personelin ideolojik siyasi yaklaşımıyla provokasyon yaratılmaya çalışıldığını ve en ufak bir durumda keyfi ve hukuksuz bir şekilde haklarında tutanak tutulduğunu, kimi personelin açık açık “tutanak tutacağım, tahliye olamazsın, Devlet bizi, kimi kime şikayet edeceksiniz” deme cesaretini gösterdiğini, bunun da kurum 1. Müdürünün desteğini arkasına aldığını gösterdiğini; Temmuz 2022’den bu yana üç koşu şartlarının birbiriyle temasının olmadığını, 1980 sürecinin karıştır/barıştır politikası benzeri yaklaşımla koşu şartlarının arasına FETÖ ve adli mahpusların koşu şartlarının yerleştirildiğini, koşu şartlarının hem maddi hem manevi ihtiyaç/destek açısından yan yana olmasını istediklerini; kurum içerisinde ortak kurs, ortak sohbet, ortak spor gibi etkinliklerin yapılmadığını; sporun hafta da bir olması gerekirken ayda bir olduğunu ve tek koşu çıktıklarını, son 5 (beş) yılda sadece iki sportif turnuva yapıldığını, fakat bunda da hem kişi sayısı hem süre açısından sınırlandırıldığını; iç posta haklarının mevzuatta yer almasına ve yönetmeliğin bu hakkı tanımasına rağmen keyfi ve hukuksuz bir şekilde engellendiğini; İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde 1,5 bir buçuk saate çıkartılan açık /kapalı görüşlerinin bir çok hapisanede hala 45 dk. olarak uygulandığını; kitap okumalarının engellendiğini, kitapların 2 (iki) ayda bir ayın ilk haftası ile sınırlandırılmasının hak ihlali olduğunu, ekonomik krizden dolayı zaten içeriye sınırlı kitap alabildiklerini, bu uygulama ile sınırlı olan durumun da engellendiğini, kendi kitaplarını depodan ayda bir değiştirebildiklerini, özellikle Kürtçe kitaplar konusunda bir engelleme söz konusu olduğunu, kitapların incelenmediğini, kriminal bir şekilde tercüme edildiğini ve bunun aylara yayıldığını, aylar sonra biten kriminal inceleme sonucu soyut, afaki iddialarla verilmesinin engellendiğini; ağırlaştırılmış müebbet cezasından dolayı hücrede tutulan arkadaşları Mesil Demiralp ve Rahşan Aydın’ın tutulduğu hücrelerin koşullarının yaşamak için fiziksel olarak uygun olmadığını, hiçbir hijyen ve sağlık koşullarını barındırmadığını, tüm cezaevlerinde ağır müebbet mahpuslar havalandırmaya, spora, kurslara birlikte çıkartılırken burada bu hakkın verilmediğini, engellendiğini, yine yıllar ilerledikçe havalandırmaya çıkma süresinin uzatılması gerekirken sadece 1 (bir) saat hakkın verildiğini; koşu içinde bulunan telefon kulübesinde sistem arızası olduğundan telefon haklarının yandığını ve telefisinin yapılmadığını, yasal olarak mevzuatta yer aldığı haliyle kapalı görüşe çıkılmadığından 30 dk. görüşme hakkının Adalet Bakanlığına bağlı diğer cezaevlerinde verilirken İzmir Kadın Hapishanede bu haklarının keyfi şekilde ihlal edildiğini; yaklaşık 10 yıldır bu Hapishanede olan arkadaşlarının olduğunu, sürekli olarak ailelerine yakın yerlere gitmek için sevk talebinde bulduklarını fakat hiç kimsenin sevkini çıkartılmadığını; sağlık hakkına erişim konusunda ise dış tedavilerinin yapılmadığını, revire çıkmanın dahi ayları bulduğunu; ailelerinin desteği ile ihtiyaçlarını karşılayan insanlar olarak elektrik giderini kendilerinin ödemek zorunda kaldıklarını, fakat elektrik giderinin faturalandırılmasının hane tarifesine göre değil, sanayi iş tarifesine göre yapıldığını ve bu konuda zorluk yaşadıklarını, ekonomik olarak mağdur olduklarını, hane ve ev tarifesine göre faturalandırma yapılmasını istediklerini; imzası bulunanlar olarak belirttikleri sorun ve talepler için Leyla Saraç arkadaşlarının başlattığı açlık grevi eylemi olduğunu; sorunlarının çözümü için girişimde bulunulmasını, arkadaşlarının sağlığı etkilenmeden taleplerinin çözüme kavuşturulmada destek beklediklerini” aktarmışlardır.

- **G. E., 12.01.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği faksta;** “2008 yılından beri tutuklu (hükümlü) olduğunu, Ekim 2029 yılında şartlı tahliye olacağını, bu 15 yıllık tutukluluğu içinde sayısız ağır kronik hastalıklara yakalandığını, bu hastalıkların teşhislerinin konulmasına rağmen takip ve tedavi imkanları kısıtlı olduğu için hastalıklarının sayı ve derece olarak arttığını, geri dönüşü olmayan, sakatlığa götürecek veya dayanılmaz boyutlara gelen rahatsızlıklar olduğunu; örneğin en son 9 yıl önce teşhisi konulmuş olan kemik erimesi

rahatsızlığının, tedavi olamadığı için hızla ilerleyerek son aşamaya ulaştığını; bel ve kalça kemiklerinde gizli kırık şüphesiyle tedavi olmasına rağmen ağrıların dayanılmaz derecede olduğu gibi geri dönüşü olmayan bir sakatlığa ramak kaldığını; hapishanede iyileşme koşullarının ya olmadığını ya da çok sınırlı olduğunu, hastalıklarının daha da ilerlediğini, yaşı da ilerlediği için yaşam kalitesinin çok düştüğünü; Gebze Cumhuriyet Başsavcılığına, Adalet Bakanlığına ve daha önce İHD'ye, tedavilerinin dışarıda yapılma imkanı için gerekli işlemlerinin yapılması talebiyle başvurularının olduğunu; kurumumuzun başta mahpusların sorunları ve tedavileri için duyarlı çabalara sahip olduğunu bilerek yeniden bilgilendirmek istediğini” aktarmıştır.

- **H. A., 12.01.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği faksta;** “Yeni çıkan hasta mahpusların tahliye için çıkan yasa kapsamında sağlık sorunları hakkında bilgilendirmek istediklerini, daha önce sağlık dosyasını gönderdiğini, 20 yıldır ciddi sağlık sorunları yaşamakta olduğunu, 7 kez Kocaeli Üniversitesi Hastanesinde ameliyatlarda olduğu; 2013 yılında miyom (rahim) teşhisi konulduğunu, 2016 Aralık ayında meme kanseri, 2021 Şubat ayında rahim- yumurtalıkları alınarak ameliyatlarda geçirdiğini, 2017 yılından bu yana kanser tedavisi gördüğünü, kemoterapi aldığını, ışın tedavisi gördüğünü ve hala günlük kanser ilaçları kullandığını; hapishane koşullarında kanser riski ve farklı hastalıklara yakalanma durumunun kendisi için söz konusu olduğunu, tedaviye ulaşma- yaşama koşullarının zorluğunun sürdüğünü, sürekli hastalık durumu göz önünde alınarak yasa kapsamında yararlanmak için Adalet Bakanlığı ve Savcılığa dilekçeler yazdığını, bizlere de sağlık bilgilerini iletmek istediğini; çıkan yasanın uygulama kapsamını ve ayrıntılarını tam olarak bilemese de içeride sağlık sorunları, koşullar ve zorlukların daha da arttığını; tedaviye ulaşma, hastaneye gidiş geliş bile sağlıklı olan bir insanı dahi hastalıklara açık halde bıraktığını; tahliye olma konusunda yardım edilmesini ve girişimlerde bulunulmasını talep ettiğini” aktarmıştır.
- **Ö. Ö., 12.01.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği faksta;** “Şu an kendisi için en acil konunun GAMA-ICNIF ışın tedavisi yapılması olduğunu, fakat Gebze Medicalpark'ta bu tedavi olanağı varken tutuklu olduğu için tedavisinin kabul edilmediğini ve bu tedavinin Türkiye'de sayılı hastanelerde olduğunu, insan hayatı ve para ikileminde maalesef paranın tercih edildiğini, bunun da insan hayatına verilen değeri gösterdiğini” aktarmıştır.
- **G. A., 17.01.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Uzun yıllardır sağlık problemleri yaşadığını, 28 yıldır protezli ayağıyla Hapishane koşullarında yaşamaya çalıştığını, 1974 yılında Rojava'da doğduğunu; 23.11.1994 yılında tutuklandığını ve o zamandan beridir hapishanede olduğunu, çatışmada yaralandığını ve bir bacağını kaybettiğini, yargılandığı davada müebbet hapis cezası aldığını, iki yıl sonra yatması gereken sürenin dolacağını ve tahliye edileceğini, ancak sağlık sorunlarıyla 28 yıldır uğraştığını ve bünyesinin artık kaldırmakta zorlandığını; Hapishaneye girdiği ilk üç yıl boyunca koltuk değnekleri kullandığını, ancak 1997 yılında protez taktırabildiğini, Hapishane koşullarının kendisi için çok zor olduğunu, mimari koşullar-mekanın zorladığını, beslenme koşullarının başka bir problem olduğunu, hem kemiklerini güçlendirmesinin gerektiğini ancak öte yandan kilo almamasının gerektiğini, bunun için özenli bir beslenmenin gerektiğini ancak bunu yapamadığını; bundan da önemlisi protezinin sürekli değişmesinin gerektiğini ve her defasında uygun protez yaptırmak, ona alışmak, protezlerde yaşanan sıkıntıları ilgililerle çözümlenerek artık işkence halini aldığını, her protez değişiminde hem maddi olarak karşılamakta sorun yaşadığını hem de manevi-ruhsal olarak zorlandığını, uygun protezi sağlama ya da ona uyum sürecinde ayağının (derisi incelmis) tahriş olduğunu, yara oluştuğunu ve bunlarla baş edemediğini, son olarak muayenesi yapıldığında da bacağının protezle buluşan bölümünde aşırı incelleme, sivrilme olduğunun tespit edildiğini, sürekli ağırlı bir duruma neden olduğu için dayanılmasının zor olduğunu, ameliyat öngörüldüğünü, ancak hekimin de söylediği gibi “bu koşullarda bu ameliyatın çok zor olduğunu”, madden ve manen bu koşullarda ameliyat olmayı kaldıramayacağını; hastaneye gidiş-gelişlerde dahi günlerce yerde kaldığını; kelepçe ve tek ayakla o koşullara katlanmamak için çoğu kez gitmediğini, gidemediğini” aktarmıştır.
- **G. T., 17.01.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Öncelikle sağlık-tedavi sürecinin devam ettiğini, henüz iyileşmediği gibi ciddi risk altında olduğunu, hapishanedeki bir insanın

dışardaki birine göre bedenen çok daha hassas ve riskli durumda olduğunu; 1979 doğumlu olduğunu ve 2008 yılından beri türlü zorlanmalara katlanarak hapisanede tutulduğunu, 36 yıl yani müebbet cezası aldığını, hapisaneye girdiğinde yaralı olduğunu ve ilk günden başlamak üzere hep sağlık sorunlarıyla cebelleştiğini, bedenen çok yorulduğunu, yıprandığını ve bünyesinin artık kaldırmadığını ve üstelik ciddi risk altında olduğunun doktorlarca tespit edilmiş durumda olduğunu, zaten uzun süredir içerde olduğundan ruhsal ve manevi olarak bu yalıtılmışlık kendi başına bir problem olduğunu; ikinci sorunun da, sağlıklı beslenemediğini, idarenin kendisine diyet olarak verdiği şeylerle kendisi gibi ağır durumda olan bir hastanın tüm ihtiyacının karşılanmasının mümkün olmadığını, kendi imkanlarını da oluşturmaya çalıştığını, bunun da ekonomik olarak zorlayıcı olduğunu, haliyle tüm bu nedenler, hastalığı, koşulların getirdiği yüksek bir stres durumu yaşadığını ve bunların da bağışıklık sistemini çökerttiğini, bundan dolayı yaşadığı sağlık sorunlarının da olduğunu; yaralanmadan dolayı her iki bacağına, kolundan ameliyatlar geçirdiğini, her iki bacağına doku kaybı olduğunu, sol kolunda ve sol ayak parmaklarında hareket kaybı ve çekilme olduğunu; akciğerinde şarapnel parçaları olduğunu, vücudunun diğer bölgelerinde metal parçaları olduğunu; midesinde kronik aktif gastrit ve reflü olduğunu; bağırsak sorunları olduğunu; kanser hastası olduğunu, 2022 yılında Kocaeli Üniversitesi Hastanesi Kadın Doğum bölümünde (12 Ocak 2022) rahim ameliyatı olduğunu, kanser olduğu anlaşılmca 28 Mart 2022’de tekrar ameliyat edildiğini, rahminin alındığını, Kocaeli Üniversitesinde yakın takipli kontrollerinin yapıldığını; ayrıca boğazındaki nodüllerden kaynaklı Endokrin takiplerinin olduğunu; halen yaşıyorlarsa hasta olmadıklarının hesap edildiğini, ancak artık bünyesinin çok zayıfladığını ve bir taraftan hapisane koşulları, bir taraftan sürekli ilaç kullanımının takat bırakmadığını, bir şeyi iyileştiren ilacın dahi yan etkileriyle başka bir rahatsızlığa neden olduğunu, böyle ilaçla yaşamının dahi kendi başına ruh halinin-psikolojinin alt-üst olmasına neden olduğunu, 16 yıldır Hapisanede olmanın ve tüm bu yılları hastalıkla geçirmenin kendisini çok yıprattığını; üstelik kanser hastası olduğunu ve nüksetme riskinin yüksek olduğunu; son çıkarılan yasanın kapsamını kabataslak öğrendiğini ve durumumu ileterek hukuksal yardım talep ettiğini” aktarmıştır.

- **A. A., 23.01.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “1980 doğumlu olduğunu, 2007 yılında Adana’da tutuklandığını ve emniyette baskı sonucu çıplak aramaya maruz kaldığını, tutuklanıp Adana Kürkçüler E Tipi Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü, emniyette yaşadığı çıplak aramaya hapisaneye alındığı esnada da maruz kaldığını, Kürkçüler ’de siyasi koşunun bulunmasına rağmen orada tutmayıp, Mersin/Silifke Hapishanesine gönderildiğini, Mersin’de hapisanede bulunduğu süre boyunca “siyasi koğuş yok” gerekçesi ile 8 ay hücrede yalnız tutulduğunu, bu süre içerisinde yanına 15 gün kalma süresiyle “ruh ve sinir hastası” olan yaşlı bir kadın getirildiğini ve bu kadın da zor süreçlerden geçip, psikolojik olarak yıprandığını; 2012 yılına kadar burada birçok hak ihlali ile karşılaştığını ve ayrıntıları ile yazmak istemediğini, daha önce yaşadığı hak ihlalleri ile ilgili Meclis İnsan Hakları Komisyonuna yazdığını; 2012 yılında olumsuz uygulamaları ile gündem olan İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesine sürgün edildiğini, Şakran Hapishanesinde de çıplak arama ve bunun yanında fiziki yönelimler olduğunu ve kendileri de bu durum için revire çıktıklarında vücutlarındaki darp izlerini görmelerine rağmen rapor verilmediğini; 2013 yılında Antalya Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesine tekrar sürgün edildiğini, burada bir yıl kaldıktan sonra hapisanede yaşadığı bütün ağır süreçlerin sonucunda 2014 Mart ayından itibaren psikolojik rahatsızlık yaşamaya başladığını, ilk etapta Alanya’da devlet hastanesine götürdüklerini, ilk zamanlar hastalığının farkında olmadığını ve hatta bu nedenle bir gün bulunduğu odadaki pencerenin camını kırdığını ve bu durumu nasıl yaptığını ve neden yaptığını hatırlamamasına rağmen Alanya Hapishanesinin bu durum için 4 gün hücre cezası verdiğini; Alanya Hapishanesinden Gebze Hapishanesine sürgün edildiğini sonra Gebze Hapishanesinde geldiği süre boyunca yaşadığı rahatsızlığın devam ettiğini, Gebze Hapishanesinde bulunduğu süre boyunca yaşadığı krizler sonucu kendisini 2014 Temmuz ortalarında Bakırköy Ruh ve Sinir hastalığı bölümüne yatırdıklarını, Bakırköy’de yattığı sürede sürekli iğne ve ilaç tedavisi uygulandığını ancak fiziki koşullar itibarıyla Bakırköy’ün bir kadın için yaşanması zor bir alan olduğunu, burada yaşadığı bir deneyimi sizlerle paylaşmak istediğini, örneğin; kendisi ile aynı fikirde olmayan bir hastanın kendisine hakaretlerde bulunduğunu ve üstelik bu

kadının, yanında kesici aletler taşıdığını, bu durum kaldığı hastanede yaşam güvenliğim bile tehlikede olduğunu, hatta bu durum için hastanenin idaresine “güvenliğim yok” gerekçesi ile dilekçe yazdığını ve kadının bir süre sonra götürüldüğünü, eğer kadın götürülmeseydi ne olacağını bilemediğini; bu hastanede hastalığının teşhisi olarak “bipolar” tanısı konulduğunu, tekrar Gebze Hapishanesine getirildiğinde “hücre cezan var” gerekçesiyle hastaneden gelmesine rağmen hücrede 4 gün tutulduğunu; burada bir mağduriyetini dile getirmek istediğini, kendisine hücre cezası verildiğinde İnfaz Hakimliğinin (Alanya İnf. Hak.) kendisini haklı bulmasına rağmen, kendisinin Ağır cezaya itiraz edecek durumda olmadığından dolayı bu cezanın devreye girmediğini, bu durumdan dolayı 2022 yılında “Kanun yararına bozma” maddesi ile Adalet Bakanlığına yazdığını ve üzerinden 1 yıl geçmesine rağmen mağduriyetinin giderilmediğini; tekrar hastalığına dönecek olursa 2014-2015 yılına kadar ilaçlı tedavi uygulandığını, bu dönemde hiç kimse ile konuşamayacak kadar sağlığının kötü olduğunu, 2019’da yeniden aynı bi-polar rahatsızlığının baş gösterdiğini, yine krizler yaşamaya başladığını, o zamandan bu yana ilaç tedavisi uygulandığını, 2022 yılında yaşadığı rahatsızlık nedeniyle İnfaz Hakimliğine dilekçe yazıp tahliye edilmesi konusunda yazdığını, 2 ay içinde Darıca Devlet Hastanesine götürdüklerini, burada göz, nöroloji ve psikiyatri bölümüne götürdüklerini ve muayene esnasında kelepçe açmadıklarını, özellikle psikiyatri bölümünde sağlığıyla ilgili sorular beklerken doktorun sorduğu ilk sorunun “hangi davadan olduğunu ve neden 9 yıl sonra tahliyesini istediğini” sorduğunu; bu muayenenin sağlıklı ve adaleti olduğunu düşünmediğini, tahliye sebebinin öncelikli olarak 2014’ten beri bu rahatsızlık ile boğuşması olduğunu, 2019’da 50 kilo ile şuan 80 kilo olduğunu ve bunun sebebinin verilen ilaçlar ve kendisiyle getirdiği sürekli uyku hali olduğunu, rahatsızlığından bu yana hapishanede hiçbir etkinliğe katılmadığını, okuyamadığını, yazamadığını, bütün gününün uyuyarak geçtiğini ve bu durumun psikolojisinde ciddi rahatsızlıklar yarattığını; yaşamının “bitkisel hayatta” olan bir inşadan farksız olduğunu, şuan yapılan sadece bitkisel hayattaki hali ile cezayı bitirmek olduğunu; tahliyesini istediği için Darıca Devlet Hastanesi heyetinin verdiği karar ile habersizce 6 Ocak 2023’te saat 07.00’de apar topar yanına hiçbir eşyası verilmeden hastaneye yatışı yapılmak üzere götürüldüğünü; kendisi için reva görülenin ya hapishane ya Bakırköy Ruh ve Sinir hastalığı bölümü olduğunu, yaşadığı şoktan dolayı tahliyesini istemekten kaygılanır olduğunu, çünkü her kıpırdadığında ilk yapmak istediklerinin kendisini hastaneye yatırmak olduğunu, bu durumu daha önce 2019’da tekrar yaşadığını ve hastalığının ciddiyetini dile getirmekte kaygılı olduğunu; hapishane idaresi, İnfaz Hakimliği, Darıca Devlet Hastanesi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastanesinin, sağlık probleminin ciddiyetinin farkında ve hastalığını kabul etmiş durumda olduklarını, bileneceği üzere bi-polar rahatsızlığın herhangi bir tedavisinin bulunmadığını ve ömür boyu sürdüğünü, buna rağmen tahliye etmemek için götürüp Bakırköy hastanesine yatırdıklarını ve hastanenin, psikolojimi daha da kötü hale getirdiğini, hastanede yatmanın bir çözüm geliştirmede olmadığını, çünkü bahsi geçen hastalığın devamlılık içinde yaşandığını; bütün yazdığı sebeplerden dolayı dışarıda, hapishane koşulları dışında daha sağlıklı bir yaşama sahip olacağına inandığını, cezasının da 1 yıl 5 ay kaldığını, normalde yaşadığı sağlık probleminden dolayı 2014’te tahliye edilmesinin gerektiğini ancak bu zamanda, kadar bu zorluklara terk edildiğini” aktarmıştır.

- **A. G., S. Ç., B. Ü., B. Y., E. T., S. A., D. D., R. S., G. E., S. A., 23.01.2023 tarihinde Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesinde insanlığa karşı işlenen suçların her geçen gün katlanarak devam ettiğini, insanlığa karşı bu suçların Türkiye Cumhuriyeti’nin de imzacısı olduğu ulusal ve uluslararası sözleşmelerle Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince defalarca mahkum edilmiş olduğunu, buna rağmen “tesis” dedikleri hapishanelerde sürdürüldüğünü, tecride dayalı infaz rejiminde bile “hayatı hapse edilenlerin, hapsedilmek dışındaki demokratik bir toplumdaki tüm haklara sahipler” dediğini, buna rağmen hayatlarının zindan içinde zindan, tecrit içinde tecritle kısaca alındığını; bu hak ihlallerini kısaca sıralamak istediklerini;

1- Koğuşlardaki çift kamera ve havalandırmadaki pencereler dahil 3 yönlü taciz uygulaması yaşamakta olduklarını, yatakhanelerin yarısına kadar gören havalandırmada ki kamera ile lavabonun giriş kapısına monte edilmiş kameranın tuvalet ve banyoyu görerek 7/24 çekim ve taciz edildiklerini, suç duyurularının sonucu görüntülerin incelenmesiyle

taciz çekimlerini ispatlamalarına rağmen kamera uygulamasının hala devam ettiğini, kameraların rahatça çekim yapması için ışıkların zorla açık tutularak, tuvalet ve banyo girişleriyle, koğuşun yatma yerinin kule tarzı projektörleri ile aydınlatılarak kendilerine uyku bozukluğu yaşatıldığını; çift kamera ile koğuşun tüm alanının çekilmesinin kişi de kaygıyla her hareketine dikkat etme zorunluluğu hissettirme, hatta gayri ihtiyari bedenini kaşıma ile kişinin kendisini gergin hissetmesine neden olduğunu, tüm bunların insanlığa karşı işlenen suçları aşarak bedende iz bırakmayan bir işkence uygulaması olduğunu, yine en az 10 kişinin yaşadığı koğuşlarda bir metrekarelik banyoda giyinmek zorunda bırakıldıklarını sıcak buhardan, astım, kalp ve tansiyon hastalıkları yaşama riski altında kaldıklarını, kıyafetlerinin ıslanarak romatizma hastalıkları tetiklediğini;

2- Mahkeme ve hastaneye götürülürken insanlık onurunu zedeleyen keyfi olan çift kelepçe uygulandığını, mahpusun çevresinin etten duvarla örülmekte, kelepçelenmekte olduğunu, ayrıca çift kelepçe ile sürüklenerek yürütülmesinin insanlık dışı bir uygulama olduğunu; hastaların başka birinin temposuna göre yürümesinin, sendelemesine ve denge bozukluğuna yol açtığını, çift kelepçenin sadece uygulanan kişinin onurunu ayaklar altına almadığını, uygulayanın kendisini birine kelepçelemesi ve bunu bir üstünlük olarak görmesinin insanlıktan çıkma hali olduğunu; derin kelepçe izlerinin rapor edilmemekte olduğunu, “fiziki darp yok” denilerek reddedildiğini, kelepçe izlerinin raporlanmasının zorunlu bir hale getirilmesi gerektiğini, kelepçe uygulamasının farklı amaçlarla kullanılarak insanlığa karşı işlenen suç kapsamını da aştığını, mahkemeye götürülürken, hücrede kelepçeli tutularak, mahpusu kelepçeli yemek yemeye zorlayan vahşi bir uygulamaya dönüştüğünü, buna derhal son verilmesinin gerektiğini bu uygulamalara itiraz edince de fiziki tehditle karşılaştıklarını, bunların acilen kaldırılmasının insani vicdani, ahlaki ve hukuki bir gereklilik olduğunu;

3- Çıplak aramanın tüm yasa maddelerinden çıkarılmasına rağmen hala keyfi olarak uygulandığını, çıplak aramanın hem uygulayan hem de uygulanan kişi için insan haysiyeti ve onuru ile oynayan bir işkence olduğunu, insanda geri dönüşü olmayan tahribatlara yol açtığını; yine ailelere ve çocuklara üst arama adı altında çıplak arama dayatıldığını itirazlarında ise ziyaretçileri 6 aya varan görüş yasağı verilerek tecridin derinleştirdiğini, çıplak aramanın hiçbir biçimde asla yapılmaması gerektiğini;

4- Kitap ve yayın yasakları uygulamalarıyla ilgili olarak hak ihlalleri meselesinin infaz yasalarında bile yer almadığını, infaz yasalarında “hayatın hapsedilmesi dışında özne olan bireyin iç ve dış dünyadan haberdar olması, inceleme araştırma ile dünya bağının güçlendirilmesi gibi haklara sahip olduğunun” tanımlandığını, ancak politik kadın mahpuslar olarak anadillerinde Kürtçe yayın yapan gazetelerden (Xwebun) men edildiklerini, abone olmak istedikleri dergi, yayın ve kitap yasaklarıyla karşılaştıklarını, yine 2 ayda bir 10 kitap verilmesi uygulamasının yanı sıra, 2 ayda bir belirlenen haftalarda kitapların kargo ile yetişmemesi durumunda ise kargonun gönderine iade edilmesi veya verilmesiyle adeta cezalandırıldığını, dünya ile bağlarının kesilerek ikinci kez tutsak edildiklerini, gelen kitapların toplatma kararı olmamasına rağmen hapisane görevlisi ve idarenin keyfi biçimde, bir hapisane için toplatma kararı alabilmekte ve yazabilmek yasaklayabilmekte olduğunu, mahpusların kitapları için hapisanede herhangi bir bölüm oluşturamadıklarından araştıran ve inceleme yapan mahpusların çalışmasının engellenmekte ya da ondan fazla kitap üzerinde çalışmasını sınırlandırıldığını; mahpusların kitapları hesabından ödeyerek sipariş ettiği, kitapların keyfi olarak aylarca alınmadığını, sebebi sorulduğunda ise “ailene söyle sana alsınlar” söyleminin rahatça kullanıldığını; süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma haklarının keyfi olarak engellendiğini, gazete ve kitapların hapisanenin keyfi beğenilerine göre verilmekte ve engellenmekte olduğunu; seyredilen televizyon kanalları ve radyo frekanslarının kadına yönelik şiddet içerikli yayımlar olduğunu, kendilerini yönlendirdikleri hapisane kütüphanesinin ve ilk kütüphanesindeki kitapların %98’inin ırkçı, cinsiyetçi, militarist, dini istismar eden kitaplardan oluştuğunu, farklı kimlik ve inançtan olan mahpusların yok sayılarak hapisane kütüphanesinde Kürtçe kitap ile farklı inançlara dair kitaplar bulunmadığını;

5- İdari ve gözlem kurulunun; özgürlüğünden yoksun bırakılan mahpusların bu kurul kararlarıyla mükerrer yargılamanın ötesinde hapisanede mahkum eden, kendilerine yargıç görevi yükleyen bir kurul olduğunu; mahpuslar olarak koşullu salıverilme yasasından tamamen men edildiklerini, gözlem kurulunun 5 yıl, 10 yıl önce

hatta daha fazla adil yargılanma hakkı gasp edilerek, hayatı hapsedilenleri mükerrer yargılayarak sudan bahanelerle mahpusları keyfi uzatarak özgürlükten yoksun bırakma suçu işlediğini; tahliye edilmemeye gösterilen gerekçelerin birbirlerinin tersi olduğu gibi aynı zamanda sahip olduğu hakları kullandıkları için özgürlüklerinden alıkonulabildiklerini, öyle uçuk bahaneler yaratıldığını, Ulusal ve uluslararası yasa ve sözleşmelerin reddettiği “gereksiz yere slogan atmak” ve “marş söylemek” gibi uydurma suçlarla neredeyse her ay disiplin cezalarıyla birer ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakılma, iletişim hakkından men edilme ve hücreye varan hak ihlalleriyle karşılaştıklarını; koşullu salıverilme hakkının gaspına gerekçe gösterildiğini, yani dışarıda demokratik haklarından olan ifade ve örgütlenme haklarını kullandıkları için hapse edilirken, gözlem kurulu kararlarıyla ikinci kez cezalandırıldıklarını; psikoloğa gitmenin kişinin iradesine bağlı olurken, hapisnede psikoloğa çıkmamanın antik psikiyatrist olmak suçu sayıldığını; koşullu salıverilmenin keyfi engellerine son verilmesi gerektiğini; idare ve gözlem kurulundan cesaret alan görevlilerin kendilerine tutanak tutarak tehdit ederek haklarını el koymayı kahramanlık sayıp imtiyazlarını imtiyaz katmak amaçlı davranan bildiklerini; yine “gereksiz yere slogan atmak” veya “marş söylemek” maddesinde yer alan “gereksiz” ibaresinin idarenin yetkisini arttıracak nitelikte olup belirsizlik içerdiğini, bu durumun ifade özgürlüğünü, idari kurumların keyfi yorumlarına açık hak getirdiğini, herhangi bir kanun maddesinin böylesi bir belirsizlik içermediği, anayasaya aykırı olup, anayasa mahkemesince defalarca mahkum edilmiş olduğunu, maddedeki belirsizliğin göz önünde bulundurularak mahpuslar hakkında tesis edilen bu tür disiplin suçlamalarının kaldırılmasının insani, vicdani, ahlaki olduğu kadar, hukuka da uygun olacağını;

6- Özgürlüğünden yoksun bırakılan ağır hastalar başta olmak üzere hasta mahpusların derhal serbest bırakılması gerektiğini; 2022 yılında 75 mahpusun hapisnede can verdiğini, açlık sınırının altında beslenmeye mecbur bırakılarak sağlıklı beslenme sağlanmadığını; tam teşekküllü tedavi hizmetinden yoksun bırakılarak ağır hastalara son nefesine kadar işkence edilip idam edildiğini, hapisnelerin idam sehпасına ve tabuta haneye dönüştürülmesine acilen son verilmesi gerektiğini; hasta mahpusların tedavisinin yapılmadığı gibi raporlu olmasına rağmen “özel menü uygulanmıyor” denerek sağlıklı beslenme hakkının da engellendiğini, özellikle kalp, tansiyon, kanser ve bazı hastalıklar açısından hastaların her an ölüme karşı karşıya olduğunu; kimi doktorların mahpuslara düşmanca yaklaşımlarıyla kelepçeli tedavi etme uygulamalarının daha da hastalandırıldığının açık olduğunu; zamanında ilaç verilmemesinin, “eczanede bu ilaç yok” gerekçesiyle rahatça ifade edilmekte olduğunu ve ölüme davetiye çıkarıldığını; periyodik hapisnede reviri dışında uygulanan işne ile tedavinin zamanında yapılmayarak yaşam hakkının ihlal edildiğini;

7- Sağlıklı beslenme hakkının ihlal edildiğini; besin değeri yüksek beslenme menüsü verilmediğini, karbonhidrat ağırlıklı beslenme menüsünden kaynaklı baş ağrısı, diş etlerinde hızla çekilme, saç ve tırnak kırılması, yüzde solgunluk, uykusuzluk, kansızlık, sürekli yorgunluk, unutkanlık gibi hastalıklara yol açtığını; hapisnede reviri ve görevlileri tarafından bu rahatsızlıkların hastalıklardan sayılmadığını; sürekli karbonhidrat ve nişasta yiyeceklerinden dolayı kabızlık ve hemoroit hastalığının, ağrılarının tedavi edilemez duruma geldiğini, sağlıklı yağ ve malzemelerin kullanılmadığını, mide rahatsızlıklarını tetiklediğini; işne giderinin altında malzemeler verildiğini, yiyeceklerin gramajını küçüldüğünü, kantinden almak zorunda kaldıkları gıda ihtiyaçlarında da haftalık zamlar ve fahiş fiyatlarla satın aldıklarını; vejetaryen beslenmede ise sağlıklı beslenmenin tümünden yok sayıldığını, vejetaryenlere “devlet raporu alın” denilerek hasta muamelesi yapıldığını; et suyu ile yapılan yiyeceklerle et yemeye zorlayan uygulamalar yapıldığını, ısrarlı itirazlar sonrası umursamaz bir şekilde patates ağırlıklı bir menüye mahkum edildiklerini, yapılan suç duyurularını da sonuç vermediğini; mevsim sebze meyveleri, hayvansal besinler, süt ve süt ürünleri, kuruyemiş ya hiç verilmediğini ya da ilaç gibi tadımlık verildiğini; genel olarak sağlıklı beslenme hakkının hapisnelerde hak olmaktan çıkarıldığını, ruhen ve bedenen sağlıklı olmanın lüks görüldüğünü vejetaryen olanlar ve olmayanlara sağlıklı beslenme hakkının yerine getirilmesinin acil bir yaşam hakkı olduğunu;

8- Haberleşme ve iletişim haklarının ihlal edildiğini; mektupların çok pahalı olmakla birlikte, aynı koşuğa bulunanların başka bir koşuğa veya hapisnede aynı zarfta mektup yollamasının “güvenlik” adı altında

yasaklandığını, bu keyfi uygulamayla haberleşme hakkının ihlal edildiğini; ayrıca mektuplarının UYAP'a kaydedilerek özel iletişimlerinin ifşa edildiğini, bu konuda Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı vermesine rağmen bu ihlalin devam ettiğini; Kürtçe mektupların aylarca bekletildiğini, Kürtçe iletişimden men edildiklerini, Kürt diline ırkçı yaklaşıldığını; kardeş ve akrabalarla yapılan kurumlar arası görüşme dilekçeleri vermelerine rağmen aylarca bekletildiğini, götürülmeyerek yasal olarak görüşme hakkının engellendiğini, sayısız suç duyurusuna rağmen sonuç alınmadığını, hak ihlali devam ettiğini; ayrıca koğuşlara konulan telefon kabinlerinin sürekli bozuk olmasından dolayı aileleriyle görüşemediklerini, bu durumun ailelerde korku ve paniğe yol açtığını;

9- Toplu etkinlik haklarının ihlal edildiğini; pandemi dolayısıyla uygulamaya giren “sosyal ve sportif tüm faaliyetlerin durdurulmasının” ortadan kalkan pandemiye rağmen hala devam ettiğini, koğuş içinde tecrit edilmiş durumda olduklarını, “illegal örgüt faaliyetlerinin önüne geçmek” gerekçesiyle koğuşlar arası etkinliklerin engellendiğini, koğuşlar arası turnuva yapma taleplerinin de, ortak sohbet haklarının, farklı müzik enstrümanlarına ilgi duymalarından, resim yapmaya ilgilerine kadar gösterilen gerekçenin “aynı koğuştan 10 kişi olmazsa kursun açılmayacağı” keyfiyetine bırakıldığını, her koğuşta 18 kişinin aynı etkinliği tercih etmeyeceğini veya ilgi alanları farklı olabileceğini, idarenin keyfi uygulaması olan 10 kişi kıstası ile yasaksız sosyalleşme haklarının engellendiğini, koğuşlar arası ortak etkinlik yapma haklarının tüm koşullarının sağlanmasının gerektiğini;

10-İnfaz hakimliğinin tutumunu hapishane idaresinden yana olduğunu ve taraflı kararlara imza attıklarını; mahpusların lehine olan suç duyurularının sonuçlandırılmadığı gibi gözlem kurulunun mahpuslara keyfi olarak başlattığı disiplin soruşturmasını onaylayarak aleyhlerine sonuçlandırıldığını; Segbis üzerinde adil yargılanma hakkının hiçe sayılarak, ana dilde tercüman hakkının engellenerek yargılamayı ceza ile sonuçlandırıldığını; duruşma günlerinin önceden bildirilmeyerek ve avukatlarına haber verilmeyerek haklarının İnfaz hakimliğince gasp edildiğini; bu duruma son verilmesinin hak gasplarının önüne geçeceğini;

11- Koğuşlar arası etkinliklere izin verilmeyecek tecrit edilmeleri yetmiyormuş gibi koğuş değiştirme taleplerinin de keyfi olarak reddedildiğini, koğuş değiştirmek için aile bireylerinin ziyaret gün ve saatine uymadığını resmi belgeyle ispatlamanın zorunlu hale getirildiğini, sürekli aynı koğuşta olmayı dayatarak kişinin bir hapishanede bile özgür iradesiyle koğuş değiştirme talebinin aile şartına bağlandığını, istenen belgeyle aile bireylerinin iş yerinde “terörist akrabası olduğu” gerekçesiyle haklarında soruşturma açılarak bir nevi mahpuslar birlikte ailenin de cezalandırıldığını, infaz hakimliğine bu tür uygulamalarla ilgili itiraz edildiğinde de aylarca hatta yıllara varan sürelerle itirazın işleme konulduğunu, fakat her an ve ansızın tüm koğuşları altüst ederek koğuşlar arası mahpusları dağıtmanın hiçbir belge istemeden yapılabildiğini, en son hükümlü ve tutuklu ve hüküm özlü ayrımla herkese dağıttıklarını, hatta aynı koğuştaki kardeşlerin birbirlerinden ayrılarak ayrı koğuşlara konarak görüş günlerini değiştirildiğini ve ailenin mahpuslara birlikte cezalandırıldığını, kendilerine uygulanan cezalandırmanın kapsamının genişletilerek aile ve ziyaretçilerin de cezalandırıldığını, bu keyfi uygulamalara son verilmesi gerektiğini;

12- Ses işkencesi uygulamalarıyla ruhen ve bedenlen sağlıklı yaşamın ortadan kaldırıldığını; hapishane mekanlarının ses yalıtımı olmadığından damlayan suyun bile yankılandığını; koğuşlar arası etkinlik olmadığını, disiplin soruşturmalarıyla görüş yasakları uygulandığını, telefon kabini koğuşu alındığından bu yana insan yüzüne hasret bir yaşama mahkum edildiklerini; 30 metre karelik bir havalandırmanın kullanılamaz hale getirildiğini, çatıdan yarımşar metre beton ve tel örgünün güvenlik dolayısıyla çekildiğinden 25 metre kareye düşürüldüğünü; çatıda 27 noktadan yağmur suyunun havalandırmaya aktığından kulakları delen yağmur sularıyla geceleri uyku bozukluğu yaşadıklarını; yaz aylarında da 45 derecede havalandırma ortasında yarı açık kanalizasyon rögarının pis kokusunu yayılmakta olduğunu, havalandırma ve koğuşta durulmayacak bir yaşama mahkum edildiklerini; görevlilerin sabah erken saatlerde havalandırma kapılarını sert açıp kapatmalarını panik atağa yol açtığını ve koridorlarda bağırarak gece yarısı militarist içtima vermeleri, 12 Eylül uygulamalarının takipçisi niteliğinde olduğunu; hapishane görevlilerinin ırkçı, cinsiyetçi, (kızlar, bayanlar, terör koğuşları) gibi hitapları kullanmaktan çekinmediğini, yine tatbikat adı altında sürekli olarak baskı ve saldırı izlenimi sürdürüldüğünü;

13- Verdikleri dilekçelere zamanında yanıt verilmeyerek ihtiyaçlarının karşılanmadığını, görevi kötüye kullanma uygulamalarının sürdürüldüğünü, hapisane müdürünün “çok meşgul” denilerek sorunların konuşulmasının dahi engellendiğini;

14- Elektrik faturalarının astronomik pahalılıkta olduğunu ve mahpusların ödeyebileceği miktarı çok fazla aştığını, elektriğin ücretsiz olması gerektiğini;

15- Hijyen ve temizlik malzemelerinin verilmediğini;

16- Arama adı altında koşullara baskın yapılarak hijyen kurallarına uyulmadan arama yapıldığını, kişisel eşyalarının dağıtıldığını, defalarca kontrol ettikleri çalışma ve yazı masalarının her seferinde el konularak incelendiğini, hapisane idarecileri ve görevlerinin direnme haklarını kullandıkları için taleplerini yerine getirmektense daha fazla hak gaspı yollarını aradıklarını, hak ihlallerine karşı hukuku işletecek merci olan hapisane savcısının ise bu hak gasplarını ortadan kaldıran değil de hak ihlallerine mahal veren bir pozisyonda olduğunu, somut delillere dayanarak haklarında suç duyurusunda buldukları görevlilerin yerlerinde ve görevlerinde bulundurulabildiklerini, hak ihlallerine yol açan görevler hakkında etkin bir soruşturma ile, yasal işlem başlatılmasının gerektiğini;

17- Yan koşullardan sürekli hakaret, şiddet ve baskı seslerine tanıklık ettiklerini; kimi zaman yardım çılgınlıklarını, kimi zaman ağlama ve kriz geçirme seslerinin gece yarısı da duyabildiklerini; çocuk mahpuslara da kötü muamele yapıldığını, hapisane görevlilerine, seslenmelerine rağmen umursamaz davranılarak duymazlıktan geldiğini, hatta azarlayarak ihtiyaçları karşılanmadığı gibi infazların yakılmakla tehdit edildiklerini;

18- Hapishanelerin sürekli illegal uygulamaların yaşandığı mekânlara dönüştürüldüğünü, görüşe gelen avukatların adını söylememe kararı alındığını (görevlilerin sözlü beyanı) avukat adı altında istihbaratla görüştürülme veya kişinin iradesi dışında savcılığa çıkarılabildiğini; hapishanenin paramiliter güçlerin kontrolünde olduğunu, MİT'in mekanı görünümünde uygulamalarla can güvenliği kaygısı yaşatmakta olduğunu, bu örtülü durumun açığa çıkarılması gerektiğini;

Yukarıda sıraladıkları insanlığa karşı işlenen suç kapsamını da aşan uygulamaların, tecride dayalı infaz rejimi olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı hakkındaki kanunda bile yer almadığını; Türkiye Cumhuriyeti'nin imzacısı olduğu ve Anayasanın 90. Maddesiyle de onayladığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin cezaevleriyle ilgili kararlarının hemen tamamında “hapsedilenlerin özgürlükten yoksun bırakma dışındaki haklar bakımından diğer bireylerle aynı şekilde hak özensi olduğunun” belirtildiğini, uluslararası literatürde hapse edilme durumunun sivil ölüm olarak kabul edildiğini, ancak etki sınırları belirlenmeyen hapisane idaresinin buna rağmen düşman hukuku uygulamakta olduğunu, kendilerinin ayrıcalıklarını maddi ve manevi mülkiyetlerini hukuk dahil her şeyle koruyabilmekte olduklarını, her türlü haklarını ellerinden almalarının kahramanlık olarak görülmekte olduğunu, daha da imtiyazlı kılına bildiklerini; kişiyi özgürlükten yoksun bırakmaktan daha büyük bir cezalandırmanın olmadığı evrensel bildirgelerinde de teyit edildiğini ama hapisane haklarını tehlikeli gösteren bir rejimin keyfi olarak sürdürüldüğünü; hapisanede idarenin sınırsız iktidar ilkeleriyle kendine dayattığını, yetkililere imtiyazlı, tam otorite sahibi, idare erkeni mahpusların haklarının üzerinde tuttuğunu, hayatı hapsedilenlerin haklarının korunmasının, idare erklerinin dengelenmesi ve denetlenmesinin işletilmesinin aşıkardığını, bu durumun hapisane idaresinin görevi olan mahpusların kamuoyuna ulaşmalarında birinci derecede sorumlu olmalarının üstü örtülerek keyfi uygulamaların önünün açıldığını; aktardıkları yaşam haklarını gasp etmeye varan uygulamalara derhal son verilmesini; hapisane iç ve dış güvenliği, idaresi müdürü ve görevleri hakkında yasal işlem başlatılmasını istediklerini, yine bugüne kadar bireysel ve toplu olarak hapisane müdürlüğüne, infaz hakimliğine ve başsavcılıklara yazdıkları tüm dilekçelerin incelenmesini; bağımsız sivil kadın ve karma heyetlerin hapisaneyi incelemesini ve etkin soruşturmaların yapılmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.

- **E. O., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Vardiya memurlarının psikolojik şiddet uyguladığını, tahliye olması gereken arkadaşlarının tahliye edilmediğini, Perşembe günü tahliye olması gereken arkadaşının bekletildiğini, tahliye etmediklerini; memurların baskı

yaptıklarını, 3-4 memurun vardiyalarının bir olduğunu ve baskı yaptıklarını, diğer memurların iyi olduğunu, baskı yapan memurların adı Miraç ve Filiz olduğunu, gerekli girişimlerde bulunulmasını talep ettiğini” aktarmıştır.

N. Ç., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda; “Bu ayın 26’sında Covid iznine çıkması gerektiğini, arasının bozuk olduğu arkadaşlarının kendisini şikayet ettiğini, hakkında soruşturma açıldığını; “Covid iznine çıkmayacaksınız, seni kapalıya bile alabiliriz” dediklerini, 4 çocuğu olduğunu, ablasının kanser hastası olduğunu ve ameliyat olmak için kendisini beklediğini, yemekhanede çalıştığını; az yemek veriyor diye şikayet ettiklerini ve bu nedenle soruşturma açıldığını; mahkum ayrımı yapıldığını” aktarmıştır.

- **S. S., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “2 aydır burada olduğunu, bazı memurların psikolojik baskı uyguladığını ve isimlerinin Miraç ve Filiz olduğunu, kendilerine soruşturma açıldığını, gerekçe olarak telefonlarda konferans yapıyor, müstahcen konuşmalar yapıyor, denildiğini, 22 kişiye soruşturma açıldığını; kendisinin mutfakta çalıştığını, o saatlerde de çalıştığını; ceza içinde ceza çektiklerini, şikayette bulduklarında daha çok üstlerine geldiklerini, tehdit edildiklerini, hakaret edildiğini, fuhuştan tutanak tuttuklarını, “fuhuş yapıp kendinizi satmayın, biraz namuslu olun” dediklerini, ortalık alanda bağırdıklarını; 9 tane çocuğu olduğunu, onların da artık korktuğunu, “çocuklarınızı gebertirim” diye tehdit ettiklerini, çocuklarını sevmelerine izin vermediklerini, “üstünüzden füze gibi geçerim, o telefona seni gömerim” dediklerini” aktarmıştır.
- **G. B. Ş., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Kısıtlamalar olduğunu, yurttan bebeğinin olduğunu, kendisini işten çıkarttıklarını; sürekli tehdit altında olduklarını, telefon görüşmelerinin kısıtlandığını, “Telefonda fuhuş yapıyor musunuz” dediklerini, “Telefonda fuhuş yapıyorlar” diye ifade verdiklerini, soruşturma açtıklarını; çay ocağına gidemediklerini, çamaşırların parayla yıkandığını, ve adlı memurların, çocukları hakkında ileri geri konuştuğunu; halası telefonda konuşurken memurun gelip telefonu elinden aldığı, çocukların yanında bağırdıklarını, küfür ettiklerini” aktarmıştır.
- **A. C., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Ayın 14’ünde telefonda görüşme yaparken telefonun elinden alındığını, 16’sında soruşturma açıldığını öğrendiklerini, “Konferansta fuhuş yapıyorsunuz” denildiğini, oysa kendilerinin Roman olduğunu ve bunun kendileri için cinayet sebebi olduğunu; sürekli olarak kendilerine hakaret edildiğini, her memurların kendine göre kural koyduğunu; ve adlı memurların, “kadınlığından utanmıyor musun, adamlarla konuşup hesabınıza para mı alıyorsunuz? Dediklerini” aktarmıştır.
- **C. G., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Evli olduğunu, eşinin Adana Hapishanesinde yattığını, 2 çocuğunun olduğunu; bir mahkumun “fuhuş yapıyorlar” diye şikayette bulunduğunu, eşi bunu duyarsa ne diyeceğini bilemediğini, kimsenin kendilerine inanmadığını, kurumdan ve memurlardan şikayetçi olduğunu, memurun 3 kere telefonu elinden aldığı, dinlediğini sonra tekrar eline verdiğini, psikolojisinin bozulduğunu, ailemin bu olayı duymasından korktuğunu” aktarmıştır.
- **K. D., 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Bir kişinin 35 kişiyi şikayet ettiğini ve iftira attığını, soruşturma açıldığını, çirkin iftira attıklarını, 11 yaşında evladım yurttan olduğunu, 5 tane çocuğu olduğunu, Roman olduğunu, evli ve 46 yaşında olduğunu, eşi duyarsa kendisini vuracağını, F. Ö.’in, kendisini şikayet ettiğini ve müdürlere “sizin hakkınızda küfür etti” dediğini; kendisinin yemekhanede çalıştığını, memurlara hizmet ettiğini, ve adlı memurların telefonları alıp kimle konuşuyoruz diye baktıklarını, omuzuna vurduğunu, hakaret ettiğini” aktarmıştır.
- **Kader Bulut, 24.01.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Telefon meselesinden tutanak tutulduğunu, hükümlü olduğunu, hakkının aranmasını istediğini” aktarmıştır.
- **Ş. Ö., 26.01.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “1) 24 Eylül 2023 tarihinde F. C. adlı arkadaşlarının tahliye olması gerekirken 19.01.2023 tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu’nun “pişman değil” gerekçesiyle 3 ay sonrasında tekrardan görüşülmek üzere tahliyesinin ertelendiğini, bu tarihe

kadar arkadaşına gelen tüm belgelerde şahsiye şartlı tahliye tarihinin 24.01.2023 olduğunu ve ayrıca arkadaşlarının iyi halli olduğunu, F. C.'in 30 yıldır içeride olduğunu, 30 yıl sonra tekrar bir yargılama yapılmasının ne hukuki ne de ahlaki olduğunu, kaldı ki arkadaşlarının verilen uzatma kararının 2020'de çıkan bir yönetmeliğe dayanılarak yapıldığını, ancak bilindiği gibi TCK'nın 7/2 maddesinde, kanunların lehte uygulanmasını güvence altına aldığını, sonuç olarak hem infazın yanmış olması hem de onun bağlı olduğu, 90'lar dönemindeki infaz sisteminin, lehte olması nedeniyle bu kararın tamamen keyfi ve hukuksuz olduğunu, bu kanun için takipçi olunmasını talep ettiklerini;

2) Aralık ayında "koşularınızda tadilat yapılacak" denilerek başka koşu alındıklarını, bir hafta sonra koşularına döndüklerinde koşu 2 kamera yerleştirildiğini gördüklerini, 2016 yılında koşu kameraları yerleştirildiğinde arkadaşlarının çeşitli eylem ve itirazlarının olduğunu, bunun üzerine arkadaşlarının itirazlarının kabul edilerek lehlerine bir dönüş yapıldığını, bu emsal karar olmasına rağmen kendileri koşu değilken koşularında 2 kamera yerleştirildiğini, konuya dair müdürle yapmış oldukları görüşmelerden sonra sadece birkaç santim üst kameranın yerini değiştirildiğini, özel alanında bulunan kameralara ilişkin Anayasa Mahkemesi'nin mahremiyet ilkesine özel hayata saygı maddeleri kapsamında konuya ilişkin hak ihlali olarak görüldüğünü, bunun en son ki somut örneğinin Meral Danış Beştaş kararı olduğunu; şu an da koşu 3 kamera birlikte bulundurduğunu, bilindiği gibi kadınların birçok özgün durumları olduğunu, buldukları hapisanenin de karma bir hapisane olduğunu, koşu özel alanında bulunan iki kamerayı insani ve hukuki açıdan doğru bulmadıklarını;

3) 18.11.2022 tarihinde sağlık sorunları nedeniyle hastane sevkine gidecek olan Zelal Başboğa, Hatice Çakmak, Sudan Güven ve Şeyma Kantarcı adlı arkadaşlarını jandarma personelinin, arama usulüne aykırı bir şekilde aramak istediklerini, bunun üzerine arkadaşlarının "Bu tarz onur kırıcı bir uygulamayı kabul etmeyeceklerini" belirttiklerini, olay yaşandığında arkadaşlarının özellikle "aramayı değil, aramanın usulünü, şeklini kabul etmediklerini" söylemelerine rağmen, "aramayı kabul etmiyorlarmış" gibi bir atmosfer yaratıldığını ve ayrıca arkadaşlarının tedavi haklarının ellerinden alınarak hastaneye götürülmediklerini, sonradan da arkadaşlarına bir ay ziyaretçi kabulünden men cezası verildiğini, konuya ilişkin infaz hakimliğine itirazda bulduklarını, mahkemeye de çıktıklarını ancak bir aydır halen bir dönüş yapılmadığını, bu nedenle ihtiyaçları olmasına rağmen hastaneye gidemediklerini;

4) 2020-2021'de Sayın Abdullah Öcalan üzerindeki tecridin kaldırılması için girdikleri açlık grevleri nedeniyle kendisine, Zelal Başboğa ve Hatice Çakmak'a 11 günlük hücre cezası verildiğini, bu hücre cezalarını Anayasa Mahkemesine taşıdıklarını, daha sonra resmi devlet kurumlarına yazmış oldukları dilekçeler nedeniyle kendilerine propaganda davası açıldığını, 22.12.2022 tarihinde davalarının sonuçlandığını, avukatlarının ve kendilerinin ortaya koydukları emsal ve savunmalara rağmen mahkeme heyetinin "Bu bir ilk olacak biliyoruz" diyerek 3 kadın olarak kendilerine 1 yıl 3 ay ile 3 yıl hapis cezası verdiğini; açlık grevinin Uluslararası bir hak iken kendilerinin bu haklarını kullandıkları için cezalandırıldıklarını; bu tarz dava ve cezalandırmaları devlet kurumlarına yazdıkları dilekçelerinin önünün alınmak istendiğini;

5) Buldukları hapisaneye gelen arkadaşlarına ince arama adı altında çıplak arama dayatıldığını, bu onur kırıcı ve insanlık dışı uygulamaya karşı çıkan arkadaşlarına fiziki şiddet, zorla elbiselerinin çıkarılması ve erkek memurların getirileceği şeklinde tehdit edildiklerini, bu uygulamayı kabul etmediklerini ve etmeyeceklerini, tekrar zorla çıplak arama dayatılmasının yapılmak istendiğini; bu hak ihlallerinin giderilmesi için İHD olarak kendileriyle ve yetkili kurumlarla görüşme yapılmasını istediklerini" aktarmışlardır.

- **G. Z., 27.01.2023 tarihinde Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı Y. E. için yaptığı başvuruda;** "Kızı Y. E.'nin 1 yıl 15 gün bir cezasının olduğunu, 2021 yılı Kasım ayının sonunda hapse girdiğini, normalde 2022 Yılı Aralık ayında tahliye olması gerekirken çeşitli bahaneler ileri sürülerek tahliye edilmediğini, en son görüşmelerinde cezasının 2 yıl daha uzatıldığını söylediğini; kızının anksiyete bozukluğu, öfke kontrol sorunu olduğunu, bundan dolayı uyumsuzluk yaşadığını, hapse girmeden önce ilaçlarını aldığını

ancak Şu anda alıp almadığını bilmediğini, kendisinin söylediğine göre hastaneye götürülmediğini, kızının dışının en son gittiğinde şiş olduğunu; kendisinin götürdüğü eşyaları almadıklarını, geri de vermediklerini, “Açık görüşte vereceğiz” dediklerini ancak açık görüşün de ne zaman olduğunu bilmediğini; kızına hastalığından dolayı oradaki herkesin (memurlar, mahpuslar) “deli“ dediğini, bunun da kızının daha da sıkıntıya düşmesine neden olduğunu; telefon görüşmelerinin engellendiğini düşündüğünü, çünkü bütün işlemlerini yerine getirdiğini; kızının hem koğuş arkadaşları hem de gardiyanlar tarafından sürekli dayak yediğini, her gittiğinde vücudunun, yüzünün değişik bölgelerinde morarmalarla karşılaştığını, bu tarz davranışların sorumlusunun Müdür olduğunu söylediğini; ayrıca verdiği dilekçelerinin alınmadığını da söylediğini, kendisinin de hapisane Savcısı ile görüşmek istediğini ancak hep “yerinde olmadığını” söylediklerini; bu durumu anlatan Şikayetlerini belirten dilekçeyi Bayraklı Adliyesindeki Savcılığa verdiğini, en son 26.01.2023’te dilekçesini verdiğini, Şimdiye kadar herhangi bir değişiklik olmadığını; kızının anksiyete nedeniyle alınan raporunun kendisinde olduğunu, bu rapordan idarenin de haberinin olduğunu; kızıyla namaz kıldığı için de dalga geçtiklerini; kızına uygulanan Şiddet nedeniyle hayati tehlikesinin olduğunu düşündüğünü, başına gelebilecek her Şeyden hapisane idaresinin sorumlu olduğunu” aktarmıştır.

- **M. S., 05 Şubat 2023 tarihinde Antalya/Elmalı T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “11 aylık oğlu ile Elmalı T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutuklu olduğunu, aynı kurumda eşinin de tutuklu olduğunu, kendisinin aynı suçtan 2 ayrı dosyası bulunduğunu, ilk dosyasının Muğla üçüncü ağır ceza tarafından 2.018 de açıldığını iddianamesinde Bank Asya ve By-lock iddialarının olduğunu, bu iddialar doğrultusunda tutuklandığını, 6 ay Bursa Yenişehir Kapalı Hapishanesinde kaldığını, daha sonra ikinci mahkemesiyle 6 yıl 3 ay ceza olarak tahliye edildiğini; öğrenciyken o tarihlerde okulunu bitirmek için Muğla’ya tekrar döndüğünü, okulunu bitirmeye çalışırken tekrardan gözaltına alındığını, haftada bir imza adli kontrol şartıyla bırakıldığını, Muğla ikinci ağır ceza tarafından ikinci dosyasının açılmış olduğunu iddianamesinde sadece telefon dinlemesinin olduğunu; bu yargılama sürecinin sonucunda beraat ettiğini ancak bu karara savcının itiraz edince yargılanma sürecinin istinafa geçmiş olduğunu, 2 yılın ardından istinaf mahkemesinin kararını bozarak yerel mahkemeye gönderdiğini, beraat ettiği dosyaya yeni bir iddianame eklenmiş olmasına rağmen aynı mahkemenin 6 yıl 3 ay ceza verdiğini, dosya birleştirme konusunda kendisinin dilekçe verdiğini ama bir değişiklik olmadığını, bu konuda yapılması gerekenleri öğrenmek istediğini; ikinci olarak ise kurum tarafından infaz erteleme için kendilerinin hastaneye götürülerek rapor aldığını, bu raporu inceleyen ağır cezanın infaz erteleme talebini reddettiğini, bireysel olarak infaz erteleme talebinde bulunmak istediğini, bu konudaki hukuki yardımları beklediğini, maalesef ki avukatından 2 konu hakkında yeterli desteği alamadığını, bir anne olarak oğlu için yasal bütün yolları denemek istediğini, bebeği için hapisane şartlarının hiç uygun olmadığını, birkaç defa hastalandığını ve bu küçük haliyle pek çok antibiyotik kullanmak zorunda kaldığını, oğlunu birine emanet edecek hale gelene kadar yanında ve dışarıda olmak istediğini” aktarmıştır.
- **Ö. Ő., E. B., G. A., D. B., İ. M., E. O., N. M., M. M. S., N. S., E. B., S. Ü., A. A., G. B. Ő. ile 17.02.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptıkları başvuruda;** “Bir aydır baskı altında olduklarını, sigara içmelerine izin verilmediğini, normalde saat 19.00-20.00-21.00 saatlerinde bir kere sigaraya çıkmalarına izin verdiklerini, artık onu da yasakladıklarını; 18.00’den sonra kapıları kapattıklarını, eskiden ailelerinin dışarıdan telefonla konuşabilmek için kendilerine Őifre satın aldıklarını, onu da yasakladıklarını, kantinden telefon kartı almalarının gerektiğini, bir kartta 10 dakika olduğunu ve fiyatının ise 12.5 TL olduğunu, haftalık kantin limitlerinin olduğunu, yetişemediklerini, ailelerinin de maddi durumlarının iyi olmadığını; sürekli kendilerine hakaret edildiğini; sohbet etmelerine, kol kola gezmelerine izin verilmediğini; burada 156 kişi olduklarını, herkesin aynı mağduriyeti yaşadığını ancak derneği aramaya korktuklarını, avukat görüşü talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **D. K. D. ile, 20.02.2023’de, İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan avukat görüşünde;** “Kişi başı bir tane içme suyu verdikleri için sıkıntı yaşadıklarını, kantinde suyun olmadığını; telefonun çekmediğini; çocukları ile toplamda 25 dakika konuşabildiğini; çocuğun özel durumu ile ilgili çok endişeli

olduğunu; depremin olduğu gün görevlilerin kapıları açmadıklarını; iki hafta kaloriferin yanmadığını, ekstra battaniye verilmediğini; nakil geldiği yerden eşyaları teslim edilmediği için montunun da olmadığını, dilekçelerinin hiçbir şekilde kabul edilmediğini, çocuğunun özel durumundan dolayı bir kerede olsa görüntülü görüşme hakkı istediğini; koğuşundaki Münevver Akay'ın annesini kaybettiğini ve haberinin olmadığını, evinin yıkıldığını, ailesinin Keskin Hapishanesine yakın bir yere taşındığını ve bu nedenle o hapishaneye nakil olmak istediğini” aktarmıştır.

- **E. Y. Ö. ile, 20.02.2023’de, İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan avukat görüşünde;** “Evlerinin ve eşinin işyerinin yıkıldığını, ablasının evinin de yıkıldığını; kızının anneannesinin yanında olduğunu, ailesinin ekonomik sıkıntı yaşadığını ve neredeyse hepsinin evinin yerlerinin yıkıldığını, bu durumdayken dahi pedi parayla satın aldığını; 7 kişilik koğuşa 2 kişilik yemek geldiğini, iki hafta kaloriferin çalışmadığını; dilekçeleri alınmadığını, hapishane savcısının gelip koğuşlarla görüştüğünü ancak siyasi mahpusların olduğu koğuşa görüşme yapmadığını; depremden sonra kapıların açılmadığını, öleceklerini düşündüklerini, psikolojik hiçbir destek verilmediğini, kantinden sadece su ve sigara alabildiklerini; gardiyanların değiştiğini, sorulan sorulara tersleyerek cevap vermediklerini; koğuşundaki Fazilet, Münevver, Ayşe, Fatma'nın ailelerinin de evlerinin yıkıldığını, başka şehirlere taşındıklarını, bir kere de olsa çocukları ile görüntülü görüşmek istediklerini” aktarmıştır.
- **H. Z. ile, 20.02.2023’de, İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan avukat görüşünde;** “Kızının depremde hayatını kaybettiğini, koğuşuna birilerinin sürekli giderek izin vereceğiz vs. diyerek umut verdiklerini ve sürekli umudunun kırıldığını, iğne yapa yapa tepkisiz hale getirildiğini, çocuğuyla vedalaşmak istediğini; koğuşundaki H. S.’un 3 çocuğunu kaybettiğini, ancak ikisini söylediklerini, infazının durdurulması için başvuru yapılmasını istediğini; gardiyanların Sincan’dan geldiğini ve çok kötü davrandıklarını” aktarmıştır.
- **N. E. ile, 20.02.2023’te, İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan avukat görüşünde;** “3 çocuğunun dışarıda kimsesiz olduğunu, gardiyanların ona da çok kötü davrandığını, yemeklerin yetersiz olduğunu” aktarmıştır.
- **N. A., 20.02.2023’te, Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı Gülazer Akın için yaptığı başvuruda;** “Kızının 27 yıldır hapishanede bulunduğunu, kızı ile yapılan görüşmede sağlık sorunlarını aktardığını; uzun süreli hapishane koşullarından ve yapılan işkencelerden dolayı bir çok kronik hastalığının bulunduğunu; en son sırtındaki ağrılardan şikayet ettiğini, ayrıca gırtlakındaki bir türlü teşhis konulamayan probleminden dolayı yutkunma sorunu yaşadığını ve sıvı tüketiminde zorluk çektiğini; daha önceki telefon görüşmelerinde sekinin yapılmadığını ve bunun sadece kendisi için değil bütün hapishanedeki arkadaşlarına yapıldığını; bugünkü haftalık telefon görüşmelerinde de daha hastaneye sevklerinin yapılmadığını, sırtının ve de yutkunma problemlerinin devam ettiğini, her defasında bir bahane bulduklarını bu sefer de depremden dolayı yaralanan insanların gerekçe gösterilerek hastaneye sevklerinin yapılmadığını; iadeli-taahhütlü gelen mektuplar dışında mektuplarının verilmediğini” aktarmıştır.
- **S. O. D., 22.02.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı Zilan Demir için yaptığı başvuruda;** “Kızı Z. D.’in 2 ay önce Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinden Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesine sürgün edildiğini, kızı ile bugün telefon görüşmesi gerçekleştirdiğini, kızının telefonda kendisine “Cezam henüz kesinleşmesine rağmen beni tekli odada tutuyorlar, itiraz etmeme rağmen geldiğimden bu yana bu uygulama devam ediyor, Tarsus'ta iken gözümden ameliyat olmam gerekiyordu ama orada ameliyat etmediler, buraya getirildiğinden bu yana da göz ameliyatım gerçekleştirilmedi” dediğini ve gerekli hukuki girişimlerde bulunmasını istediğini” aktarmıştır.
- **R. Ö. ile 24.02.2023’te Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (24 Şubat 2023 tarihinde İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinden sevk edildi);** “24 Şubat 2023 tarihinde İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesinden sevk edildiğini; eşinin de Bolu Hapishanesine gönderildiğini; çocuğunun rahatsız

olduğunu, kaldığı koğuşunda kendisine ayrı odası olan bir yer verildiğini, orada çocukla birlikte yattığını, ancak çocuğun deprem travmasını atlamadığını, sürekli duyduğu seslere 'deprem oluyor' dediğini, çocuğun ancak anne ile kreşe gittiğini, dışarıda 3 çocuğunun daha olduğunu, depremzede olduklarını, çocuklarla büyük oğlunun ilgilendiğini; İskenderun'da çadır alanında kaldıklarını; infaz durdurma ya da ev hapsi istediğini, dışarıdaki çocuklarının zor durumda olduğunu, dışarıdaki çocukların en küçüğünün 11 yaşında olduğunu" aktarmıştır.

- **E. B., 03.03.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** "Bugün İHD'nin avukatların geldiğini, kendilerinin görüşmek istediklerini ama görüştirmediklerini; kendisi için "kapalıya gönderdik" dediklerini, Eren hanımla'da telefonda konuştuğunu, kimsenin adının anons edilmediğini, çoğu kişi için "görüşmek istemiyorlar" dediklerini ama kendilerinin görüşmek istediklerini, sadece 3 kişiyle görüşebildiklerini, onların isimleri anons edildiğini, onların da G. A., Ö. Ş. ve D. B. olduğunu" aktarmıştır.
- **Khadija Mkhäüod, 03.03.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** "Farslı olduğunu, bugün avukatlarımızın geldiğini, fakat görüştirmek istemediklerini; kendileri için "görüşmek istemiyorlar" dediklerini ama kendilerinin görüşmek istediklerini ancak çağırmadıklarını" aktarmıştır.
- **G. B. Ş., 03.03.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** "Avukatlarımızın geldiğinde, kendisi için "görüşmek istemiyor" dediklerini ancak kendisinin görüşmek istediğini, kendilerinin orada olduğunu, bir daha geldiklerinde ısrar edilmesini istediklerin, aynı şekilde arkadaşı Sevgi Üren'in de görüştürülmediğini" aktarmıştır.
- **S. D., 03.03.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinde bulunan A. C. için yaptığı başvuruda;** "A. C.'nin kendi görmüş olduğu; 5 tane çocuğunun olduğunu, eşinin hapishanede olduğunu, A. C.'nin annesinin de hapishanede olduğunu ve ayrıca kendi eşinin de hapishanede olduğunu; A. C.'nin çocuklarının anneleri olmadığı için okula gidemediğini, kendisinin de yetkili olmadığı için yazdıramadığını; hapishaneden çıkış tarihinin Mart ayının 20'si olduğunu ve şimdi de 24 Nisan'a uzattıklarını; bir an önce çocuklarının başına gelmesi ve çocukların okula gitmesi için ilgilenilmesini istediğini, tek başına bir şey yapamadığını" aktarmıştır.
- **Z. D., 06.03.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** "27.06.2020 tarihinden bu yana hapishanede tutuklu olduğunu, tutuklu olduğu Elazığ Kadın Kapalı Hapishanesi'nde sırf suç grubunu taraflı olarak değiştirmek istediği için, İdare Ve Gözlem Kurulunun bu talebine karşılık tek başına tutma kararı verdiğini, üstelik verilen bu kararın henüz soruşturma aşamasında, hakkında gizli kararı olan, müdafinin dahi görmediği dosya üzerinden verildiğini; dosyasındaki yüklenen iddialar öne sürülerek "tarafının tehlike bulundurduğunu, bu gerekçeyle tek tutulmasının gerektiğinin" belirtildiğini; sonradan zorunlu nakil edildiği Tarsus Kadın kapalı Hapishanesi'nde de uygulandığını, Tarsus'taki ilk 8 ay çoklu koğuşta tutulduğunu ancak her ne olursa tekrardan apar topar tekli odaya alındığını ve aynı kararın verildiğini, Tarsus'ta tekli tutulması için hiçbir yasal gerekçe olmadığı halde yapılan bu muamelenin TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda yer alan milletvekili Fatma Kurtulan tarafından 06.12.2022 tarihinde dile getirilmesiyle, 15.12.2022'de Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesine yine zorunlu nakil edildiğini ve şu anda bulunduğu Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesi İdari Gözlem Kurulunda daha önce verilen tek tutma kararlarına paralel olarak bir karar vererek bu uygulamayı devam ettirdiğini, 8 ay dışında tüm tutukluluk sürecinde tek tutulduğunu ve yargılandığı dosyadan henüz hüküm gözlüğü olduğunu, ki şu an istinaf aşamasında olan bu dosyasının hem 302'den hem de 314'den ceza verildiği için avukatının belirttiğine göre kesin bozulması gereken bir dosya olduğunu, bu durumu belirtmesinin sebebinin dosyasında çok eksiklikler olduğunu, yükletilen suçlamalara dayanak gösterilen deliller soyut olduğu halde İdare Gözlem Kurullarının bu dosya dava üzerinden bir tasarrufa gittiğini ve tarafını suçlamalarla, hedef göstermekle beraber bu tek tutmaları ile cezalandırılacağı bir infaz rejimi uyguladıklarını; kaldığı koşullara da değinmek istediğini, Yüksek güvenlikli donanımlara sahip 3 kişilik odada tek tutulduğunu, hapishane mimarisinin yapısı ve oda sistemi itibarıyla zaten sosyalleşme imkanlarının sınırlandırılmış olduğu bir hapishane olduğunu ama özellikle siyasi mahpuslar ile adliler arasında ekstradan yapılan bir ayırım olduğunu, tanınan haklar bakımından mesela kendi ailesinin Şanlıurfa Viranşehir ilçesinde ikamet ettiğini, dolayısıyla ailesinin açık kapalı görüşlerine gelebilmeleri

mümkün olmadığını; birçok hapisanede adlilerin haftalık telefon görüşme sürelerinin 1 saati aşabiliyorken kendilerinin burada haftalık görüşme sürelerinin yalnızca 10 dakika olduğunu, şu an haftada sadece 10 dakikalık sosyalleşme imkanının bulunduğunu, onun dışında tek tutuluyor olması sebebiyle sesini duymadığını, konuşma kabiliyetini kaybedecek duruma geldiğini; suç grubundakiler ile ortak etkinlik, sohbet faaliyetini gerçekleştirme talebinin de bu tekli oda kararı sebebiyle reddedildiğini, ciddi bir tecrit ortada olduğunu ve bunun işkencenin sessiz bir biçimi olduğunu; kimsenin bu hukuksuz işlemi duymamasına dikkat edilerek yürütülmek istendiğini, birçok arkadaşının kendisine yazdığı mektuplarda “hepimizin dosyasında olan iddialarla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hüküm özlüyüm ama çoklu koğuştta tutuluyorum” dediklerini, şu an Türkiye İnsan Hakları Ve Eşitlik Kurumunun, ulusal önleme mekanizması çerçevesinde bir inceleme başlatmış durumda olduğunu, bu başvurusuna istinaden kendisinden de, hapisane yönetiminden de görüşler alındığını, ancak girişte de belirtmiş olduğu gibi bu işlemin kamuoyuna duyurulmadığı takdirde devam etmeye ettirilmeye çalışacaklarını, bu konuda kendisine destek olunmasını rica ettiğini, yine insan haklarının mevcut kanun ve yasalara aykırı olan bu işlemin sonlandırılması, duyurulması için gerekli duyarlılığın gösterilmesini istediğini, çünkü kendisinin bu tarz teşvik uygulamasının kendisiyle sınırlı kalmayacağını düşünerek elinden geldiği kadar çaba gösterdiğini, bu mağduriyetinin yaşamını akli, ruhi sağlığını ciddi tehdit ettiği için diğer hapisane sorunlarına değışmeyeceğini“ aktarmıştır.

- **C. Ş., 15.03.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “29 Ekim 2022 tarihinden beri tutuklu bulunduğu Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde defalarca kez gerek kampüs içerisinde gerek hastaneler olmak üzere hastaneye sevk edildiğini, Hepatit-B rahatsızlığı gibi sürekli takibi yapılması gereken bir hasta iken bu hastalığın tedavisi için gittiği hem Sincan Kampüs Hastanesinde hem de 13.03.2023 tarihinde Etlik Şehir Hastanesine sevk edildiğini, kendisini muayene etmesi gereken hekimler tarafından meslek etiğine aykırı ve uluslar arası sözleşmelerde işkence olarak tanımlanan kelepçeli muayene dayatmasına maruz kaldığını, öncelikle 02.11.2022 ve 04.11.2022 tarihleri arasında Sincan kampüs Hastanesi Enfeksiyon hastalıkları bölümünde görevli olan S. Ö.K . isimli hekim tarafından her iki tarihte de ayrı ayrı kelepçeli muayene dayatmasına maruz bırakıldığını, ısrarlı olarak talep etmesine rağmen kelepçelerin çıkarılmamasının söz konusu muayeneler sırasında tedavisinin de aksamasına vesile olduğunu, bu davranış üzerine söz konusu hekim hakkında suç duyurusunda bulunduğunu, Sincan Batı Cumhuriyet Başsavcılığına ve Sağlık Bakanlığına Türkiye'nin taraf olduğu İstanbul protokolünde açıkça işkence olarak tanımlanmasına rağmen Sağlık Bakanlığına yaptığı suç duyurusuna cevap veren Ankara İl Sağlık Müdürlüğü'nün kelepçeli muayeneyi savunarak “Doktor isterse açar” gibi keyfiyete dem vuran bir açıklama yaparken; Cumhuriyet Başsavcılığına yaptığı suç duyurusunda cevap veren Sincan Kaymakamlığı İlçe Hukuk İşleri Şefliğinin ise “kelepçeli muayene yapıldığını kabul ettiğini ancak tedavinin hala sürüyor olması sebebiyle yapılan uygulamanın etik dışı ve art niyetli olmadığına” kara verdiğini; söz konusu doktorun ileriki muayenelerde ısrarlı talebinin üzerine kelepçeyi çıkartmasının ardından elbette sağlığı söz konusu olduğu için tedavisini sürdürdüğünü, ancak kelepçeli muayene dair herhangi bir yaptırım gerçekleşmediğini, insanın temel hakkı olan sağlık hakkının bu şekilde bir keyfiyetle gasp edilmesi yetmezmiş gibi yetkili mercilerin bu onur kırıcı eylemleri sahiplenmesi ve uygulanan cezasızlık politikaları bu etik dışı ve meslek ahlakına aykırı hareketin tekrarlanmasına cesaret verdiğini; nitekim 13.03.2023 tarihinde maruz kaldığı kelepçeli muayene dayatmasının ilkinden daha vahim bir şekilde nüksettiğini, karaciğer biyopsisi alınmak istemiyle muayene olmak üzere 13:25-13:41 sıralarında odasına götürüldüğü enfeksiyon hastalıkları uzman hekim . tarafından kelepçeli muayene dayatmasına maruz kaldığını, kendisini odaya çağırın doktor ile birlikte iki gardiyan ve bir jandarma ile hasta mahremiyetinin alt üst edildiği odada daha ilk anda kelepçelerin çıkarılmasını talep ettiğini, doktorun kendisine ‘seni zaten muayene etmeyeceğim’ demesine karşın, ayak üstü sorular sorduğunu, böyle kendisini rahat ifade edemeyeceğini belirterek yeniden kelepçesinin çıkarılmasını talep ettiğini, bunun üzerine bir hekimden hastasıyla empati kurmasını beklediği o anda karşısında kaşlarını çatarak zaten zor olan ortamı daha da gelecek tavırlar sergilediğini, hekimin kelepçenin çıkarılmasına dair komut vermediğini, jandarmadan kelepçesinin çıkarılmasını istediğinde “öyle bir şey mi var?” cevabını aldığını, yapılanın etik değerlere aykırı ve bir işkence

olduğunu belirttiğinde . hekimin “tartışmanızı dışarıda yapın” diyerek sanki yaşanan şey kendisinden bağımsız geliyormuş gibi hem kayıtsızlığını sürdürdüğünü hem de de zaten yapılmayan muayenenin yapılması ihtimalini de tamamen ortadan kaldırdığını, halihazırda bulaşıcı olduğu bilinen ve değerleri artmış olan hastalığı için yapılacak biyopsi işlemine dair bilmek istediği hiçbir şeyi öğrenemediğini, söz konusu doktorun da biyopsi işlemleri hakkında bilgi vermeden kendisini kan verme birimine yönlendirdiğini, bu işlemin ardından götürüldüğü nezarete yanına gelen gardiyanın “kan sulandırıcı kullanıyor musun?” diye sorduğunu, muhtemelen bu soruyu söz konusu doktorun sordurduğunu, muayenesinde sorulması gereken soruyu tenezzül edip muayene esnasında sormayan doktorun gardiyan aracılığıyla kendisine ulaşmaya çalıştığını, aynı gün içerisinde bir hekimin mesleğinin etik ve ahlaki değerlerini ayakları altına alarak hastanın mahremiyetini göz ardı ederek onur kırıcı ve işkencevari bir yaklaşım sergilemesini ve üstelik muayeneyi 3. Şahıslar üzerinden yapmasına şahit olduğunu hekim hakkında Sincan Batı Cumhuriyet Başsavcılığına ve Sağlık Bakanlığına 14 Mart tarihinde suç duyurusunda bulunduğunu, TTB ye da buna dair mektup yazdığını” aktarmıştır.

➤ **S. İ. ile 17.03.2023'te Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Gardiyanların üsluplarının tahrik edici ve azarlar düzeyde olduğunu; disiplin soruşturmasının hız kesmeden devam ettiğini, aramaların taciz boyutunda olduğunu, sevk edilenlerin günlerce eşyasız kaldığını, infazı yakılan 13 arkadaşının olduğunu, disiplin soruşturmalarında memurların yalan beyanda bulduklarını; açık görüş ve avukat görüşünde aramanın daha detaylı olduğunu, faaliyetlerin durma noktasında olduğunu, yürüyüşün spordan sayılmadığını, oda değişimlerinin istekleri dışındaki odalara olduğunu, faaliyetlere 5-6 kişi çıkıldığını; sadece kurs faaliyeti olarak resmin olduğunu” aktarmıştır.

➤ **N. T., 20.03.2023 tarihinde Manavgat Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “10 Mart 2023 tarihinde Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinden Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesine kendi isteği dışında sevk olarak getirildiğini; ilk gün çıplak aramadan geçirildiğini, aramaya karşı olmadığını ancak arama biçimine karşı olduğunu belirtti ise de 2 personel tarafından zorla kıyafetlerinin çıkarıldığını ve bununla birlikte çok yoğun psikolojik şiddete maruz kaldığını; çıplak aramanın (yetkililerce adına detaylı arama denildiğini) artık insanlık suçu kapsamında olup, insan onurunu zedeleyen bir arama biçimi olduğunu, her ne kadar “Türkiye’de böyle bir arama biçimi hapishanelerde yok” denilip yetkililerce üstü örtülmeye çalışılsa da kendisinin bizzat buna maruz kaldığını, yıllardır hapishanede olduğunu (13 yıldır) ve kaldığı hapishanelerde birçok hak ihlali ile karşılaşmış, yaşamış olsa da çıplak arama uygulaması dayatmadığını, fakat burasının bunu yaşattığını ve kendisinden önce gelen arkadaşlarına da aynı durumu yaşadığını, eğer bu hapishanede durdurulamazsa getirilen her mahpusun bu onursuz arama biçimine maruz kalacağını;

Bulunduğu hapishanede hem havalandırmada hem de içeride kamera olduğunu, havalandırmada bulunan kameranın sadece havalandırma kısmını değil, yatakhane bölümünü de görece şekilde konuşlandırıldığını, içeride bulunan kameranın ise tam banyo ve tuvaletin karşısına konumlandırılmış olduğunu, 24 saat izlenip gözetlendiklerini, her bir davranışlarının kayıt altına alındığını, sadece ruhsal anlamda değil, fiziki anlamda da sağlıklarını etkilediğini, spor yapamadıklarını, mevcut alan darlığı yaşamlarını etkiliyorken spor yapmanın daha da zorlaştırdığını, emsal kararlar olmasına rağmen kameranın İptal edilmediğini, Elazığ ve Alanya Kadın Hapishanesinde kadın mahremiyeti kapsamında kameraların İptal edildiğini, bunu yetkililere bildirdiklerini ancak “bunu kaldırmaya yetkililerinin olmadığını, Adalet Bakanlığı’na kaldırma kararının olması gerektiğinin” söylendiğini, kendilerinin artık maruz kaldıkları psikolojik şiddetin son bulması için Adalet Bakanlığı’na da yazdıklarını fakat İHD’den özellikle bu konuda yaşadıkları durumun son bulması için gerekli başvuruları yapmalarını önemle istedikleri;

Bir diğer hak ihlalinin de, güvenlik gerekçesiyle kendilerini demir cımbız verilmediğini ve “kantinde plastik cımbız satıldığını, bunu almalarının gerektiğinin” söylendiğini, oysa hiçbir hapishanede böyle bir durumun olmadığını, hapishanenin kendi inisiyatifıyla almış olduğu bir karar olduğunu, bu konuda da taleplerini iletmediğini, şu an ihtiyacı olan cımbızı alamadığını, Tarsus Hapishanesinden gelirken kendisiyle getirdiğini, “demirdir” diye kendisine

verilmeyip depoya konulduğunu, yönetmelikte demir cılız alabileceklerini söylediğini fakat hapishanenin kendi inisiyatifi ile vermediğini;

Koğuşta 3 kişi olmalarına rağmen tek çek-paslarının olduğunu, çünkü buranın çek-pas saplarının çok fazla kısaltıldığını, boyun ve bel fıtığı rahatsızlıklarının olduğunu, mevzuatta “herhangi bir rahatsızlık durumu varsa, uzun saplı çek-pas makusa verilebilir” denilmekte olduğunu fakat bu hapishanenin maalesef uzun saplı çek-pas vermediğini, bunun da aşırı eğilme durumundan kaynaklı fıtık rahatsızlığını ilerlettiğini;

Kantin malzemelerinin çok fahiş fiyata satıldığını, normalde hapishanelerde tutuklu ve hükümlülerin durumlarının göz önünde bulundurulduğu ve en uygun fiyata eşya satışının yapıldığını, fakat burada ekonomik anlamda oldukça bütçelerini zorlayan bir kantin satışıyla karşı karşıya olduklarını; bu hak ihlallerine karşı gerekli çalışmaların yapılmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.

- **F. T., 24.03.2023 tarihinde Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşamını yitiren kardeşi Duygu Koral için yaptığı başvuruda;** “Kardeşi Duygu Koral”ın yaklaşık 2,5 yıldır hapishanede olduğunu, ilk hapishaneye girdiğinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde tutulduğunu ve burada yaklaşık 1,5 yıl kaldığını, daha sonra Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesine gönderildiğini ve orada da yaklaşık 7 ay kaldığını, sonrasında dilekçe vererek Ankara’da yaşayan annelerine yakın bir yer talep ettiğini, ancak Kocaeli/Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesine gönderildiğini ve yaklaşık olarak iki aydır da orada tutulmakta olduğunu, her Pazartesi günü telefon açarak durumunu bildirdiğini; kardeşinin annesini aradığında “beni gardiyan itti, kafamı ranzaya vurdular, dikiş attılar” dediğini, aradan iki haftada geçtikten sonra tekrar bir telefon görüşmesinde annesinin “kızım neyin var?” diye sorduğunda da “Boş ver anne üzülürsün, yanıma gelince anlatırım” dediğini, her aradığında da “Bana ters kelepçe takıp, dövüp, koğuşa atıyorlar” dediğini, sonraları anneleri üzüldüğü için söylememeye başladığını; 20 Mart 2023 tarihinde kız kardeşinin telefon görüş günü olmasına rağmen annesini aramadığını, merak eden annesinin ısrarla hapishane idaresini arayıp görüşmek istediğini söylemesine rağmen bir geri dönüş yapmadıklarını, aynı gün akşam 22.30-23.30 arasında hapishaneden annesini aradıklarını ve “Kızımız intihar etti” dediklerini, annesinin de kendisini aradığını, durumu anlattığını ve o gece Kandıra’ya doğru yola çıktıklarını, 21 Mart 2023’te sabah saatlerinde Kocaeli Devlet Hastanesine gittiklerinde kardeşinin otopsi işlemlerinin yapıldığını, aaha sonra kendilerinin araç ayarlayarak cenazelerini Ankara’ya doğru yola çıkardıklarını ve ailesi olarak da hapishaneye giderek eşyalarını aldıklarını, oradan da Kandıra Merkez Jandarma Karakol Komutanlığına gittiklerini ve orada annelerinin ifade verdiğini; Ankara’ya geldiklerinde de kız kardeşinin eşyalarını açtıklarında iç çamaşırları dahil bütün kıyafetlerinin ıslak, nemli ve paramparça halde olduğunu, defin öncesinde yıkanırken baktıklarında da kız kardeşinin vücudunda darp izleri, kesikler olduğunu ve işkence görmüş şekilde olduğunu, kafasının arkasında da durmak bilmeyen bir kan akışının olduğunu ve torba ile o kısmı kapatarak kefenlendiğini ve defnedildiğini, kendini asan bir insanın bu şekilde olabilmemesinin imkan dahilinde olmadığını; kardeşinin tek kişilik bir hücrede kaldığını ve kesinlikle intihar ettiğine inanmadıklarını, çünkü gördükleri bulguların intiharı işaret etmediğini, cinayet olmasından şüphelendiklerini, kendilerine herhangi bir açıklama yapılmadığını; 20 Mart 2023’te saat 22.30 civarında değil daha önce öldüğünü düşündüklerini, çünkü telefon ile araması gereken saatte aramamasının ve annesinin ısrarla sormasına rağmen hiçbir bilgi verilmemesinin ve akşam geç saatte aranarak “intihar etti” denilmesinin de şüpheleri güçlendirdiğini, ayrıca annesiyle en son konuştuğunda televizyon ve ayakkabı istemiş olmasının da intihar edecek bir insanın talepleri olmadığını ve ayrıca kardeşinin ölümden de aşırı korkan biri olduğunu; kardeşi defnedildikten sonra hapishaneyi aradığını ve hapishane müdürü ile konuştuğunu, kendisine “Kardeşiniz bağımlıydı, üstünü yırtıyordu, 56 tane disiplin cezası vardı” gibi cevaplar verdiğini; kardeşinin ölümünden dolayı hukuki destek talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **N. Y., 27.03.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde hükümlü olarak bulunduğunu, 01.04.2023 tarihinde tahliye olması gerekirken tahliye tarihinin “uygun değil” denilerek başka bir tarihe ertelendiğini, (Karar Tarih/No: 23.03.2023 /2023-1288) koşullu

salıvermeye esas değerlendirme kararı olduğunu, bu kararın hiçbir maddi dayanağının olmadığını, adı geçen koşullu salıverilme belgesinde iyi halinin belirlenmesi amacıyla kendisine ait infaz evrakları ile gözlem ve değerlendirme dosyasında bulunan raporlar ve belgelerin tetkik edildi denilerek tahliye edilmemesinin bu belgelere dayandırıldığını, son iki yılda hakkında açılan 2 disiplin soruşturması olduğunu, 2021/36351 sayılı ve 15.08.2021 tarihli disiplin soruşturmanın” disiplin cezası verilmesine yer olmadığı “kararı ile sonuçlandığını, 2. soruşturmanın da bulunduğu oda da fazla bir kaşığın bulundurulması üzerine açıldığını ve infaz hakimliğince soruşturulmaya bile gerek görülmediğini, 11 yıldır bu hapisanede olduğunu ve hakkında açılan tüm disiplin cezalarına rahatlıkla ulaşılabilirliğini, koşullu salıverilmesi yönünde hiçbir sakınca bulunmadığını, idare ve gözlem kurulunun düzenlediği raporda olmayan dosyaları varmış gibi göstererek itiraz mercilerini yanıltmaya yönelik gaye güdüldüğünü, bu durumu kabul etmediğini, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa’da da belirtildiği üzere bir hukuk devleti olduğunu, bu hukuksuzluğu kabul etmediğini, hapisaneden sorumlu 1. Müdür ve tüm idari gözlem kurulu üyelerinin denetlenip hukuka uygun davranmaları gerektiğini, yine gözlem kurulunun adı geçen belgede bir yığın afaki kanaat sıralayarak, kanaatlerini de zulme ve işkenceye vardırı biçimde kullandığını: hapisanede kaldığı 3. Kısıma tanınan hakların kısıtlı olduğunu, haftada bir saat spor, haftada 2 saat sohbet, haftada 10 dk. telefon görüşmesi, haftada 2 gün kurs ve 3 kapalı bir açık görüş olmak üzere aile ziyareti olduğunu, bu haklarını (ailesi pek ziyarete gelemediğinden ve sağlığı elverdikçe resim kursuna alerjik astımdan dolayı çıkamadığını) kullandığını, haklarının artırılması için çeşitli zamanlarda dilekçeler verdiğini, herhangi bir hakkını kötü niyetle kullanmaya yönelik bir tahkikat mevcut olmadığını, düzenlenen kararda bunun yer almadığını, böyle bir şey olmadığı için zoraki suç yaratma girişimi ile karşı karşıya kaldığını, kaldığı 3. Kısımda (siyasi tutuklular) hiç kimsenin şartlı salıverilmeden yararlandırılmadığını, 1.5 yıldır 14 kişinin çeşitli tarihlerde olmak üzere şartlı tahliyelerinin engellendiğini, işkence yapıldığının aşikar olduğunu, şartlı tahliye hakkının yargılandığı mahkeme tarafından tanınmış bir hak olduğunu, gözlem kurulunun keyfi kanaatine dayanarak elinden alınmayacağını, bu alınıp meşrulaştırılmak isteniyorsa bunun bir hukuk zafiyeti olduğunu, infaz hukukunda cari olan ayrımcılık yasağı ilkesi gereği siyasi tutuklu/hükümlülerin şartlı tahliye hakkının subjektif gerekçelerle kullandırılmadığı, idare ve gözlem kurulunun hakkındaki karara dayanak hukuksuz belge ve iddialarının araştırılmasını” aktarmıştır.

- **Avukatları tarafından, 28.03.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinden bulunan R. S., B. G. ve Ş. D. için yaptığı başvuruda;** “27.03.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan müvekkilleri ile yapmış olduğu avukat görüşü esnasında “Aynı gün sabah saatlerinde kaldıkları hücrelerin erkek gardiyanlarca, hücrelerindeki peçetelere el konulacağı gerekçesiyle odalarının basılmış olduğunu ve gardiyanlar tarafından işkence, hakaret ve kötü muameleye maruz kaldıklarını” beyan ettiklerini; müvekkillerinin vücudunda çeşitli darp ve cebir izlerinin bulunduğunu, bu durumun ivedilikle araştırılmasını ve raporlanmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **B. G., 30.03.2023 tarihinde, Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan annesi F. K. için yaptığı başvuruda;** “Annesinin Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinde tutulduğunu, kendisi ile telefonda konuştukların da durumunu aktardığını; annesinin kalp hastası olduğunu, kalbinde stent takılı olduğundan kaynaklı 6 yıldır düzenli olarak aksatmadan kullandığı ilaçları almakta sorun yaşadığını, ısrarlı ile geç alabildiğini ancak eksik aldığını ya da doktorun ilacını değiştirdiği zamanlarda ilaç alerji yaptığı için kullanamadığını, sürekli kalp ağrıları olduğunu, doktorların ve hapishane yönetiminin bunları dikkate almadığını, yüksek tansiyon bunlar gibi bir çok benzeri hastalığın nüksettiğini” aktarmıştır.
- **B. K., 06.04.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “26 yıldır Hapishanede bulunduğunu, daha önce de yazmak istediğini ancak teknik sebeplerden dolayı mektubun geri geldiğini, şansını bir daha denediğini, yakından tanık olduğumuz, yıllardır takip ettiğimiz hak ihlalleri konusunda maalesef çok fazla yol katledilmediğini ve halen bir konuda kendi çaplarında mücadele verdiklerini; kurumumuzdan avukatların desteğine ihtiyacı olduğunu, hukuksal olarak yaşadığı sorunlar olduğunu, bunlarla

ilgilenecek, yardımcı olacak bir avukatının olmadığını, belli aralıklarla, düzenli olarak gelebilecek avukatlarla görüşmek istediğini” aktarmıştır.

- **Ö. D., 13.04.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı Şimal Deniz için yaptığı başvuruda;** “Kızı Ş. D.in Armutlu Zeynep Yıldırım Cemevi’nde saymanlık yaptığını, 15 Aralık 2022 tarihinde gözaltına alınıp Silivri hapishanesine götürüldüğünü; 21 Mart 2023’te sürgün edilip Antalya Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü, orada çıplak arama yapmak istediklerini; Şimal Deniz, Beyhan Gün ve Rukiye Serçe’nin direndikleri için (sadece ayakkabısını ve üstteki kazanı çıkarttıklarını), hücreye götürdüklerinde, hücrelerinde kamera olduğunu, kameranın tuvaleti ve banyoyu gördüğünü ve 7/24 saat izlediklerini, kamerayı peçeteye kapattıklarını, sonra gardiyanların hücreye gelip bütün peçeteleri aldıklarını ,3 gün tuvalete çıkamadıklarını, sonra gardiyanların hücreye tekrar baskın yaptıklarını, Ş.’in kollarını arkadan kırarcasına çektiklerini ve gözlüğü kırıldıklarını, Şimal, “kolum kırıldı” deyince bir sesin “kırın kollarını” dediğini, saçlarından tutup çeke çeke süngerli hücreye sürüklediklerini; süngerli hücrede kan izlerinin olduğu ve kızı Ş.’in butona basıp gardiyanı çağırdığını, müdürü çağırttığını; sürgün edildikleri için bir haftadır açlık grevinde olduklarını; Ş.’in müdüre “Beni buradan çıkarmazsınız, suyu ve şekeri keserim, burada ölürüm, sorumlusu da siz olursunuz” dediğini, 2 saat sonra çıkardıklarını; B. G.’ü de, boynunu sıkıp yere vurup bayılıta kadar dövdüklerini; R. S.’yi de boğazından sıkıp işkence yaptıklarını; kızı Ş.’in bunları telefonda anlattığını; kendileri İstanbul’da yaşadıkları için her hafta gidemediklerini, açık görüşe gittiklerinde de kızının ellerinin üzerinde yara olduğunu ve “kollarının hala ağrıdığını” söylediğini; gittiklerinde müdürle görüşmek istediklerini, önce görüşmek istemediğini, kendilerinin “müdürle görüşene kadar gitmiyoruz” dediklerinde ise sonra saat 13.00’ten sonra görüştiklerini ve “neden yaptıklarını” sorduklarını, onların da özür dilediğini; kendileri geldikten sonra tekrar aynı işkenceye devam ettiklerini, 5 saat boyunca betonda oturup koridora su ve deterjan döküp sürükleyerek hücreye götürdüklerini, kızının hayatından ve sağlığından endişe ettiğini, takipçisi olunmasını istediğini” aktarmıştır.
- **A. G., 24.04.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “24.04.2023 tarihinde ring ile sabah saat 08:45’te kampüs hastanesine götürüldüğünü, 09.00’dan 11:30’a kadar ring aracında 10 kadınla sıkı kelepçeli olarak bekletildiğini, nefes alamadıklarını, tuvalet ihtiyacını bir işkence aracı olarak kullandıklarını, görevli askere neden insanlık dışı uygulamanın yapıldığını sorduklarında “sağlıklı ve seri olarak tedavinizin yapılabilmesi için böyle yapıyoruz” dediklerini, bunun vahşi bir uygulama olduğunu, tüm ısrarlı itirazlarına rağmen uygulamayı sürdürdüklerini, tam üç buçuk (3,5) saat sürdüğünü, kelepçelerle ring aracında bekletildiklerini (yanında P. O.’nun olduğunu, onun da tanık olduğunu), uzun süre sıkı kelepçe işkencesi uygulamasına maruz kaldıklarını, bileklerinde kelepçeden kaynaklı şiddetli ağrı ve izler oluştuğunu, tedavi dahi edilmeden (o kadar işkenceden sonra) geri getirildiğinde hapishane revirine baş vurarak kelepçe işkencesinden kaynaklı izlerinin rapor edilmesini istediğini, (saat 11.45), revirdeki görevlilerin “doktorun olmadığını, rapor edemeyeceklerini” söylediğini ki ellerindeki izlere onların da şahit olduğunu, bu işkencenin rapor edilmesinde ısrar ettiğini, ısrarı üzerine yeni kampüs doktoruna gönderdiklerini, doktorun kelepçe ile yapılan işkence izlerini rapor ettiğini, kayıtlarında olduğunu, bu kelepçe işkencesini uygulayan tüm görevliler hakkında görevi kötüye kullanmaktan, kötü muamele, kelepçe ile uzun süre işkence edilmesi uygulamasıyla ilgili etkin soruşturma ile yasal işlem başlatılmasını, cezalandırılmasını ve bir daha böylesi insanlık dışı uygulamaların yaşanmaması için etkin önlemlerin alınmasını talep ettiğini; ikinci suç duyurusunun da hapishane ve revir birimi hakkında olduğunu, 03.04.2023 tarihinde hesabından ücretlendirilerek (ortopedi rahatsızlığından dolayı) kampüs doktorunun (29.03.2023 tarihindeki muayene de reçetelendirdiği ilacın alınmasını, ilacın uygulanacağı randevu gününde (24.03.2023) hazır edilmesine ilişkin talep dilekçesini günün sabah sayımına gelen dilekçe görevlisine teslim ettiğini, ancak 24.04.2023 tarihinde (üç buçuk saat kelepçeli işkence ile) doktora çıkarıldığında kampüs doktorunun ilacın hapishane görevlilerince gönderilmediğini bu nedenle tedaviyi yapamayacağını söylediğini, tedavi edilmeden geri getirildiğini, dönüşte hem kelepçe işkencesi için revire başvuruda bulunduğu ilacın

neden hesabından ücretlendirilerek alınmadığını sorduğunu, görevlinin dilekçe başvurusunun olmadığını söylediğini, 05.04.2023 tarihinde dilekçeyi sabah görevli personele teslim ettiğini ısrarla söylediğini, dilekçesini inkar ettiklerini, görevi kötüye kullanmak olduğunu, bilindiği gibi mahpusların sağlık halkının engellemesinin ulusal ve uluslararası sözleşmelere göre suç olduğunu kişinin sağlıklı yaşam hakkının ihlali olduğunu, ayrıca sağlık hakkının ihlali yaşam hakkının ihlali olduğundan insanlığa karşı işlenen suçların başında geldiğini” aktarmıştır.

- **N. Y., R. K. Ö., D. M., S. T., N. A., M. K., 24.04.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden göndermiş oldukları mektupta;** “Son olarak bir mahpusun 2015 Haziran ayında İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinde çıplak aramaya ve işkenceye maruz kaldığını, beyanının ve şikayetlerinin dikkate alınmadığını ancak hapishane müdürü ve gardiyanlar arasında yaşanan sorunlardan kaynaklanan bir nedenle o güne dair kamera kayıtları kamuoyuna yansıdığını ve böylelikle çıplak arama ve işkence yapıldığının kanıtlandığını, hapishane ve personelleri idaresinde olan kamera kayıtlarının haklarında başlatılan kimi soruşturmalarda kanıt olarak gösterdiklerinde, hapishane idaresinin ve personellerin kayıtların olmadığını iddia ederek soruşturmanın seyrini aleyhlerinde değiştirebildiklerini; yine son süreçte bir çok ilde açılan yüksek güvenlikli ceza infaz kurumları ve kamuoyunda S Tipi olarak yer alan cezaevlerinin, gelinen noktada mutlak tecrit kurumlarına idam kararı olmadan ölüme sürüklenme tiplerine dönüşmüş vaziyette olduğunu, bu ağır koşullarda esir tutulan arkadaşlarının toplumdan ve birlikte kaldıkları aynı koridor kısmında kalmalarına rağmen arkadaşlarından izole edildiğini; sosyal faaliyetleri ve hakları keyfi ve hukuksuz şekilde yok sayıldığını; İmralı Hapishanesinde yıllardır uygulanan ağır tecrit koşullarının bu cezaevlerine yayıldığını, İmralı Hapishanesini düşünmediğini; Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan politik kadın mahpuslar olarak yıllardır yaşadıkları sorunları paylaşmak istediklerini, kendi yönetmeliğini uygulamayan, infaz yasasındaki ve/veya bağlaçlarını uygulamada keyfi ve mahpusları aleyhine kullanan hak ihlallerine karşı yaptıkları başvurulara lehe olan kararları “şahsı bağlar” diyerek emsal olarak kabul etmeyen ancak aleyhte olan kararları adli mahpuslara ilişkin dahi olsa bile emsal olarak gösterip genele uygulayan bir anlayışla mücadele ettiklerini,

1-) Yargılama süreci sona erip ceza verilmesi durumunda bu cezanın kaç yıl olduğu denetimli serbestlik, koşullu salıverilme ve hak ederek çıkış tarihlerinin yer aldığı müddetnamenin hükümlüye verildiğini, bu tarihin bazı politik devrimci kadın mahpuslar açısından bir önemi olmasa da kurumları bağlayıcı bir yanın olduğunu, ancak şu an buldukları hapishanede 14 kadın mahpusun koşullu salıverilmeleri idare ve gözlem kurulu tarafından ertelenmiş-engellenmiş olduğunu, idare ve gözlem kurulunun tahliyelerini 5 defa ertelemeyen sonra, cezaların tamamının infaz edilmiş olarak çıkacaklarını, bu şekilde infazlarının yakıldığını, Nedime Yaklav ve Sermin Demirbağ adlı arkadaşlarının 30 yıldır hapishanede olduğunu, “iyi halli olmadıkları ve eşik puanı geçemedikleri” gerekçe gösterilerek bu kurum kararlarında haksız hukuksuz ve beraat ile sonuçlandığını ancak hala devam ediyormuş gibi gösterilen keyfi bir şekilde verilen disiplin cezalarının da yer aldığını, mülakata çıkmayı reddetme, taraflı koşu ta bulunma, pişmanlık göstermeme, iyileştirme planını kabul etmeme, infaz süresince genel ve kısmi aramalarda ve sayımlarda kurum idaresi ve personelinin çalışmalarını kolaylaştırıcı bir tutum ve davranış göstermeme, iyi hal sistemini ve iyi hal uygulamalarının yükümlülüklerini göstermeyerek sistemi reddettiği gibi pek çok gerekçenin idare ve gözlem kurulunun dönem değerlendirmesi denilen, tahliyelerin ertelendiği, engellendiği kararlarda yerini aldığını, mülakata çıkan arkadaşlarına ‘neden HDP de eş başkan oldun? Seni nasıl ikna ettiler? Ne tür çalışmalar yürüttün? Pişman mısın? Çıkınca ne yapmayı düşünüyorsun? Gibi sözlü sorular sorarak fiili bir mahkeme oluşturup, yeni bir yargılama süreci başlatıldığını, muhteşem yararlılık, “bize bilmediğimiz içeriden bilgiler ver” denilerek açıkça ajanlık, casusluk istendiğini,

2-) Özge Özbek arkadaşlarının, hasta mahpus listesinde bulunduğunu, epilepsi beyin tümörü tanısı konan ve beyin deki tümör sayısının tespit edilemeyecek kadar çok olduğu doktor tarafından rapora geçirilen Özbek’in hala tutsak edilmeye devam edildiğini, sivil ölüm alanlarına dönüştürülmüş hapishanelerde fiili bir idam cezası uygulandığını, zindanlarda ve tahliyelerinden çok kısa bir zaman sonra dışarıda yaşamını yitiren mahpuslara dair

verilerin sivil toplum örgütleri aracılığıyla kamuoyuyla paylaşıldığını, istatistiki bir veri olarak 651 ağır hasta tutsağın olduğunun son paylaşılan rakamlar olduğunu, bu verilerin insan hayatına ve yaşam hakkına saldırıya ortaya koyduğunu, Özge Özbek'in yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle sık sık aralıklarla şiddetli baş ağrıları ve epilepsi atakları yaşamakta olduğunu, ring vb. araçların bu atakları tetiklediğini, hem jandarma hem de hapishane yönetimiyle yapılan yazışmalarda ambulans veya kuruma ait sivil araçlarla hastaneye götürülme talebinin üç ayrı doktordan rapor alınması gerekir beyanı ile reddedildiğini, bu üç ayrı doktor raporunu da alabilmek için hastaneye her gidişte ringle gitmesinin gerekeceğini, bu gidişlerin rahatsızlıklarına nasıl bir etki yarattığı bilinmezken bu uygulama ile Özbek'in hayatının riske atıldığını, geçireceği epilepsi ataklarında ring içinde müdahale edecek bir ekibin olmadığı da göz önünde bulundurulduğunda bu durumun hayati bir öneme sahip olduğunun net bir şekilde anlaşılacağını, bu yaklaşımın mahpusların sağlık ve yaşam hakkının nasıl ihlal edildiğinin somutlaştırdığını,

3-) İnfaz yasasında tutsağın iyi hal durumuna göre koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik hakkının söz konusu olduğunun belirtildiğini, iyi halli olma durumu da disiplin cezası almamam ve tam itaat etmekten geçtiğini, bu disiplin cezalarının çoğu keyfi ve yalan beyanlar üzerine verildiğini, zılgıt, halay çekme, türküler söyleme bu cezalara gerekçe yapılırken slogan atmadıkları halde slogan attıkları iddia edilerek günün vardiyası tarafından tutanak tutulup soruşturma başlatıldığını ve disiplin cezası verilmesinin sağlandığını, tam bir iş birliği içerisinde infaz hakimliği ve 1. ACM'nin bunları onaylayabildiğini, örneğin spor salonunda Aşık Mahsuni Şerif'in "Yuh Yuh" şarkısını söyledikleri için devlet büyüklerini aşağılamaktan arkadaşları hakkında soruşturma başlatıldığını, yine buldukları hapishanede başlatılan disiplin soruşturmasının savcılık tarafından iddianameye dönüştürülerek propaganda ve örgüt üyeliğinden yeni dosyalar oluşturulup ceza verildiğini, örneğin; hapishane idaresi tarafından "kalın kapaklıdır, kapağı yırtmanız gerek" denilerek, kapağı yırtılıp tahrip edilen kitapları kendi imkanları ile dış macunu ve pirinçten yapılan bir karışıma hapishaneye yasak eşya sokmaktan hem disiplin soruşturması hem de dava dosyası açılan arkadaşlarına 1 yıl 8 ay hapis cezası verildiğini ve bu mizaha konu olabilecek cezanın istinaf mahkemesinde onaylandığını, "disiplin soruşturmasından cezanın kaldırılması kararı verilmiştir" sonucu çıkmasına rağmen hapis cezası vermekten kaçınılmadığını, hiçbir yer ile bağı olmayan aile görüş telefon vb. gibi tüm iletişim araçlarının hapishane idaresince denetlendiği bir ortamda örgütsel bağın nasıl sağlanabildiğini, yasak eşyanın nasıl hapishaneye sokulabildiğini yada aynı suçtan yani politik devrimci kadınlar olarak aynı ortamda tutsakken propagandayı kime yapabildiklerini, düşünce ve ifade özgürlüğünün tamamen yok sayıldığını ve ifadesiz, düşüncesiz bırakmaya çalıştıklarını, hapishane yönetiminin kendisini hakim savcı polis istihbarat yerine koyarak suç bulmaya bulamadıkları yerde üretmeye devam ettiklerini,

4-) 24 yıldır hapishanede tutulan Selver Yıldırım arkadaşlarının sağ gözünü tamamen kaybettiğini, sol gözünde %70 görme kaybı olduğunu, ayrıca el ve kollarında da kısmi şikayetler olduğun, sol gözündeki görme kaybının önlenmesi için ışıktan korunması yani güneş gözlüğü kullanması gerektiğini, doktor tarafından reçeteye yazılmışsa da hapishane yönetiminin bunu kabul etmediğini, rahatsızlığının daha da derinleştiğini,

5-) daracık alanlarda zorunlu olarak yaşamlarını idare etmeye çalıştıklarını, toplumsal ve sosyal varlıklar olarak her insanın kimi değişimlere ihtiyaç duyduğunu, oda değişimi talebinde bulduklarını, bunun sosyal toplumsal bir çok nedeni olduğu gibi, kimi gerekliliklerin de olduğunu, görüş saatleri buldukları odadaki sağlıklarına iyi gelmeyen durumlar gibi, fakat Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde oda değişimi talebinin bir cezalandırmaya dönüştüğünü ve reddedildiğini, özgünlüklerinin de göz önünde tutulmadığını, oda değişimi talebinde bulunan arkadaşlarına seni tek başına yeni bir koşu götürelim diyerek tüm arkadaşları ile bağını koparıp aleni izolasyon teklif edildiğini, 1,5 yıldır oda değişimi talebi kabul edilmeyen arkadaşları Melike Göksu'nun hiç gerekçe gösterilmeden "uygun görülmedi" ibaresi ile talebini reddeden hapishane yönetiminin bu tutumundan dolayı açlık grevine başladığını, grevinin 6. gününde hasbelkader gerçekleşen savcı görüşmesinden sonra hapishane yönetimi tarafından oda değişikliğinin yapıldığını, ne yazık ki hakkın hukuksuzluğun böyle bir dönemde en ufak talepler için bile açlık grevi yapmak zorunda kaldıklarını,

6-) Herhangi bir gerekçe ile kargo avukat mahkeme vb. koğuş dışına çıktıklarında tesadüfen koridorda karşılaştıkları selam verdikleri bir arkadaşları olduğunda, “konuşmak, temas etmek yasak tutanak tutarım” gibi tehditlerle 80 darbesi döneminde zindanlarda uygulanan “sus, konuşma yasak veya Türkçe konuş, çok konuş” tan farklı olmayan uygulamalarla iradelerine ve kişiliklerine saldırı söz konusu olduğunu, belirttiklerinin dışında sosyal faaliyetlerin kısıtlanması, adli mahpuslara verilen 60 dakikalık telefon hakkının kendilerine verilmediğini, 10 dakikalık görüşmelerinde gardiyanların onur kırıcı aşağılayıcı tutumları vs. onca sorunun hala devam ettiğini” aktarmıştır.

➤ **R. K.ile, 05.05.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;**

“Mahpusların başvurular ve dilekçelerinin ulaştırıldığına dair kuşkuların olduğunu infaz hakimlikleri ve suç duyurularının cevaplarının gelmediğini, kendilerine evrak kaydı numarası verilmediğini, mahkumlardan S. İ.'in ve R. K. Ö.'in disiplin soruşturması dosyalarında, infaz hakimliğine yaptıkları başvurularda 6 aya yakın süre sonunda duruşma günü verildiği ve mahkemenin hapishanenin kendilerine dilekçeyi geç gönderdiğini bildirdiğini; İdare ve Gözlem Kurulu'nun, kararlarında değerlendirmeleri mahpuslara göndermeden önce İnfaz Hakimliğine gönderdiğini, İdari Gözlem Kurulu Kararını İlamat İnfaz Büro aracılığıyla gönderdiğini ve İnfaz Hakimliğinin de mahpusların savunmasını almadan “salıvermeye yer olmadığına” şeklinde karar verdiğini, kendisinin 8 yıl 9 aylık bir ceza aldığını koşullu salıverilme hakkının 28 Kasım 2022 de tamamlandığını ve disiplin cezasından dolayı İdare Ve Gözlem Kuruluna çıkarılmadığını, İdare Ve Gözlem Kurulunun disiplin cezası kaldırılmadan değerlendirme yapmadığını, 28 Kasım 2022 den beridir ilk defa 23 Şubat 2023 te idari gözlem kuruluna değerlendirmesinin yapıldığını ve “Salıverilmesinin uygun olmadığı” kararı verildiğini, gerekçe olarak da “yükümlülüklerini yerine getirmeme” şeklinde değerlendirme olduğu ancak bu yükümlülüklerin ne olduğunun açıklanmadığını, “destekleyici programlardan faydalanmadığı” şeklinde gerekçeler olduğunu ancak destekleyici programlardan olan spor, sohbet, atölye ve benzeri haklarının idare tarafından engellendiğini, kitapların sadece idare tarafından verilenlerden ibaret olduğu söylenerek sadece idarenin kendilerine verdiği kitapların okunabileceğinin söylendiğini, “aramalar ve sayım sırasında memurlara yardımcı olmak için gerekli özeni göstermediği” şeklinde gerekçelerle infazların yakıldığını, idarenin bu kararları verirken bahaneler üreterek mahpusların infazını yaktığını aslında infazın yakılmaya çalışıldığını, idare ve gözlem kurulunun gerekçelerinde mahpusların bilmediği ifadelerinin alınmadığı mahpusların haklarında devam eden soruşturma dosyalarının tahliyeye engel bir durum olduğunun değerlendirildiği, bazı mahpusların henüz hiç açılmamış ve kendisine tebliğ edilmemiş ve hatta soruşturma ile ilgili ifadesi alınmamış soruşturma dosyalarının bile bir şekilde idari gözlem kurulu kararlarında gerekçe olarak yer aldığını, bu soruşturma dosyalarının infazlarının yakılmasına sebep olarak gösterildiği, idare ve gözlem kurulu kararlarında mahpusların disiplin cezalarının tamamlandıktan sonra bile disiplin cezalarının kaldırılması süresinin de tamamlanması gerektiği şeklinde bir gerekçe üretildiği; Şengül isimli başgardiyanın özellikle kışkırtıcı davranışları dolayısıyla sürekli disiplin soruşturmaları açıldığını; yeni müdür geldiğinden beri neredeyse tüm uygulamaların değiştiği ve keyfileştiğini, mahpusların idarenin keyfi disiplin cezaları ve ceza tehditleriyle sürekli karşı karşıya bırakıldıklarını, mahpusların sürekli olarak infaz yakılması ile tehdit edildiğini, infazının tamamlanmasına az bir süre kalan mahpuslara özellikle disiplin soruşturmaları açıldığını, koridorda yürürken yanındaki mahpuslarla konuşmanın yasak olduğunun söylendiğini temas kurma, göz göze gelinmesi halinde dahi disiplin soruşturması açılacağı söylendiğini tutanak tutulacak şekilde tehditler savurulduğunu, mahpusların en küçük tepkisinde dahi gardiyanların olaya şahit olan veya olmayan bir başka gardiyan arkadaşını da şahit göstererek tutanak tuttuğunu ve bunun sonucunda kendilerine disiplin soruşturması ve ceza davaları açıldığını, mahpusların sürekli infaz yakma ve soruşturma tehdidi altında olduğunu, mahpusların jandarma veya gardiyanlar hakkında suç duyurusunda bulunması halinde dahi mahpuslara soruşturma açıldığını mahpusların slogan atmadıkları bir günde tarihlerin değiştirilerek tutanak tutulup disiplin soruşturması açıldığını mahpusların kamera kaydı istediklerini ancak hapishane idaresinin kamera kaydının olmadığını söylediğini buna rağmen disiplin cezası verildiğini

disiplin cezalarının sadece memur beyanlarıyla yetinerek onaylatıldığını, açılan soruşturmaların tamamında sadece gardiyan ifadelerine yer verildiğini gardiyan ifadelerinin tamamının iftira olduğunu ve idarenin de savcılığın da hakimlerin de gardiyan ifadelerine itibar ederek cezalar verdiğini yada bu cezaları onayladıklarını, sloganla ilgili olarak bilinçli cezalar verildiğini, slogana ilişkin olarak verilen disiplin cezalarının tamamlanma süresinin çok daha uzun olması nedeniyle mahpuslara slogan attıkları gerekçesiyle disiplin cezaları verildiğini, yargılamalarda gerçekten slogan atan mahpusların ikrarına rağmen özellikle infazların tamamlanmalarına kısa süre kalan mahpuslara iftira atılarak, bu mahpuslara disiplin cezaları verildiğini ve infazının tamamlanmasına çok kısa süre kalan mahpusların tahliyesinin bilinçli olarak engellendiğini; idare ve gözlem kurulu kararlarında Mukaddes Kubilay'ın değerlendirme tarihinin yazılmadığını, hapishanedeki memurların, mahpusların en küçük tepkisinde dahi, mahpuslar hakkında memura mukavemetten dolayı disiplin soruşturması açıldığını, idare ve gözlem kurulu değerlendirmelerinde sürekli olarak provokatif sorular sorulduğunu hatta soruşturma dosyalarında yargılandığı olayların tekrar sorulduğunu, idare gözlem kurulunun kendisini mahkeme olarak gördüğünü tekrar mahpuslara karşı yargılama yaptığını; havalandırma ve koğuşun ortak alanını görebilen cama siyah film çekildiğini, bu nedenle içeriden dışarıyı göremediklerini ancak dışarıdan içerisinin görüldüğünü; mahpusların oda değişimi taleplerine cevap verilmediğini, oda değişimi yapılmadığını idarenin sadece kendi belirlediği mahpusların odalarının değiştirileceğini söylediğini; 3 yıldır hiç kimsenin odasının değiştirilmediğini; hapishanelerin 2 katlı olduğunu alt katlardaki odaların nemli, soğuk, rutubetli ve hijyenik olmadıklarını ancak idare kararı ile yaşlı ve hasta mahpusların alt katlarda tutulduğunu, mahpuslardan G. A.'in eklem romatizması hastalığı olduğunu kesinlikle nemli ve soğuk yerde kalmaması gerektiğini ancak alt katta tutulduğunu; mahpuslardan Z. B.'ün 62 yaşında olduğunu migren ve sinüjit hastası olduğunu, 7 kat eşarpla dolaştığını, banyoda ayağının kaydığını başını çarptığını, nemli odadan dolayı sağlığının ciddi risk altında olduğunu, genç mahpusların alt kattaki odalarda kalmak istediklerini yaşların yukarıdaki odalara geçmesi için başvuru yapıldığını ancak idare tarafından bu talebin de reddedildiğini; mahpuslardan Ö. Ö. durumunun iyi olmadığını ve hastaneye tekli ring araçlarıyla götürüldüğünü, kulak kanalına düşen tümör dolayısıyla Gamalife ışın tedavisi alması gerektiğini ancak önceki tedavisi üzerinden de belli bir zaman geçmesi gerektiğinden şuan o sürenin geçmesini bekliyor olduğunu, denge problemi ile sürekli baş ağrıları çektiğini, bacaklarında ağrıların başladığını, kampüs hastanesinde durumunun metastas olabileceği şüphesi ile sevk ettiğini; aramaların çok sıkı olduğunu, haftada bir detaylı arama yapıldığını; aylık iaşelerin yetersiz olduğunu; etkinliklere hep aynı kişilerle çıkarılarak sosyalleşmelerinin engellendiğini; Evrensel ve Yeni Yaşam gazetelerinin verilmediğini, şikayet yoluna başvuran ve başvurusu kabul edilen sadece bir odaya Evrensel gazetesinin verildiğini; 2019-2020 de toplatılan radyoların hala verilmediğini; temiz içme suyu bulunmadığını; hasta mahkumların diyetlerinin uygulanmadığını, hasta insanlara diyetisyenin diyet verdiğini kolesterol hastasına yağ içinde yüzen yemekler verildiğini, diyabet hastasına sadece tek bir elma verildiğini, yemeklerin sürekli aşırı yağlı olduğu yağdan dolayı altı ay önce rögarların tıkanıldığını, yemeklerin yağ içinde yüzdüğünü, yemeklerde diyetlerin uygulanmadığını vejetaryen mahpuslara verilen yemeklerin pişirilme dediğini ara öğünlerin kesildiğini hatta mahpuslara verilen ara öğün yoğurt süt benzeri öğünler verilmemekte olduğunu, kantinde bazı yiyeceklere ulaşılamadığını, kantinde bir hafta var olan yiyeceklerin sonraki hafta olmadığını; PTT'nin herhangi bir talebi olmadığı halde mahpuslardan iç postayı ücretli gönderilmesinin istendiğini ücretinin 10,5 TL'ye çıkarıldığını, idareye başvuru yapıldığının idarenin de PTT'nin böyle bir talebi olduğunu iç postanın PTT aracılığıyla pul yapıştirilerek gönderilmesini zorunlu kıldığının söylendiğini, mahpusların PTT ye başvuru yaptığını PTT'nin cevabında PTT'nin hapishanelerden hiçbir gelirinin olmadığını iç postanın bir posta ve haberleşme yolu olmadığını idarenin inisiyatifinde bir şey olduğunu, PTT'nin müdahalesinin mümkün olmadığını bildirildiğini, idareye PTT'nin cevabı bildirildiğinde de idarenin "heyet kararı alınmıştır" şeklinde cevap verdiğini; mektupların çok geç çıkarıldığını veya hiç çıkarılmadığını; çıkarılan dilekçelerinde ve kendilerine gönderilen mektupların varmasının ayları bulduğunu, özellikle KYOK kararlarının mahpuslara geç ulaştığını, kapalı mektupların dahi kontrol edildiğini, avukatlara ve milletvekillerine yazılan

mektupların dahi açıldığını; idarenin hastane ve heyet raporları olan hasta mahpuslardan özel gereksinimleri için sorunu ile ilgili belirli cümlelerin doktor tarafından raporlaştırılmasını isteyerek mahpusların taleplerine olumsuz cevap verdiğini, fitik hastalığı olan mahpusların kısa saplı çek-pas kullanmadığını uzun saplı çek-pas talep ettiklerini ancak idarenin "... İsimli kişinin uzun saplı çek-pas kullanması uygundur" şeklinde birebir bu cümlelerin geçtiği doktor raporu istediğini; egzama hastası mahpusları çamaşır yıkayamadığını idarenin buna özel doktor raporu istediğini doktorunda böyle bir rapor yazılmayacağını zaten bu hastalığı olan insanların yıkamaması gerektiğini söyleyerek raporu yazmadığını; Sinüzit ve migren hastalarının bere takmak zorunda olduklarını bere talep ettiklerini ancak idarenin yine doktor raporunda "bere takması uygundur" şeklinde rapor yazması gerektiğinin söylendiğini, mevzuatta 1 bere ve 1 atkı alma hakları olduğunu ancak doktorun "böyle bir şeyi yazamam" dediğini idarenin vermesi gerektiğini söylediğini; kantin fiyatlarının fahiş şekilde arttığını, en temel ihtiyaçların dahi satılmadığını, kişisel-kadın ihtiyaçlarına yönelik ürünleri bulmakta zorluk çektiklerini, kadınsal ihtiyaçların aşırı pahalı olduğunu ve pek çoğunun da getirilmediğini, sürekli gelecek hafta ürünlerin getireceğinin söylendiğini ancak getirilmediğini, listede gösterilen ürünlerin dahi getirilmediğini, Saymanlığa mahpuslar tarafından kantin için getirilmesi istenen ihtiyaçlar ve gereken ürünler için sürekli talepte bulunulduğunu ancak bu dilekçelere cevap dahi verilmediğini; İnsan Hakları Derneğinin yapacağı basın açıklamaları ve yayımlayacağı raporlarda isminin geçirilmesine, ad ve soyadının tamamının raporlarda yazılmasının muvafakatinin olduğunu" aktarmıştır.

- **N.M. M., 20.05.2023 tarihinde Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** "30.10.2018 tarihinde tutuklandığı ve Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesinde olduğunu; uyuşturucu ve uyarıcı madde ithal etme suçundan Hapishaneye girdiğini, kendisine 20.11.2019 tarihinde 26 yıl 3 ay hapis cezası ve 55.000 TL para cezası verildiğini; 2020 yılında ülkesi Hollanda'ya nakil sürecinin başlatıldığını, 2020 yılı Mayıs ayında ilk nakil prosedürünü imzaladığını, başlatmak için annesinin 14.08.2020 tarihinde 55.000 TL para cezasını yatırdığını, Hapishanede hem doktorun hem de psikoloğun 2020 yılında sağlık prosedürünü tamamladığını ve Ankara'ya Adalet Bakanlığı'na gönderdiklerini, ancak nakit prosedüründe çok sorun çıktığını ve bunun için yazmak zorunda kaldığını, ilk sorunun 2021 yılında başladığını; Adalet Bakanlığı'nın 18.06.2021 yılında tüm nakil evraklarını Hollanda'ya gönderdiğini, ancak evraklar kaybolduğu için 04.03.2022 tarihinde ikinci sefer evrakları gönderdiklerini; kendisinin 18.06.2021 tarihinden, 04.03.2022 tarihine kadar her yere dilekçe yazdığını, avukatının her yerde araştırdığını, annesinin de Hollanda'da her yeri araştırdığını, sonuç olarak 2022 yılı Haziran ayında evrakların bulunduğunu, evrakları kaybolduğu zaman hem Hollanda'nın hem de Türkiye'nin birbirinden cevap beklediğini, hiç kimsenin evrakları nereye gittiğini bilmediğini, böyle bir sorun tekrar olduğu için 26.10.2022 tarihinde Hollanda Adalet Bakanlığı Nakil Bürosunun Türkiye'den gelen evraklara cevap verdiğini ve hapis cezası teklif evraklarını hem Flemenkçe hem de Türkçe olarak Türkiye'ye gönderdiklerini, Ekim 2022'den sonra kendisinin Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Nakil Bürosuna dilekçe yazdığını ve kendisine cevap geldiğini, cevaba göre diplomatik kanaldan Hollanda makamlarıyla irtibata geçildiği ve hala cevap beklendiğinin anlaşıldığını, cevabı aldıktan sonra annesinin Hollanda WOTS nakil bürosu ile konuştuğunu ve kabul ettiklerini, 2023 yılı Şubat ayında hapis cezası teklif evraklarını ikinci kere Türkiye'ye gönderdiklerini; ancak nakil prosedüründe çok sorun çıktığını, yaklaşık 3 yıldır sürdüğünü, ülkesi Hollanda'ya ailesinin yanına gitmek istediğini; en son 06.03.2020 tarihinde annesini gördüğünü, annesinin çok hasta olduğunu ve gelme imkanının olmadığını, diğer aile bireylerini hiç görmediğini çünkü Türkiye'ye gelmelerinin imkansız olduğunu; ülkesine gitmek istediğini çünkü ailesinin çok sıkıntıda olduğunu, annesinin 3 kere ciddi depresyon geçirdiğini, daha önce de annesini de bipolar rahatsızlığı olduğunu, Şimdi durumunun daha da ağır olduğunu; kız kardeşinin de %75 şizofren hastası olduğunu, çok ağır ilaçlar verildiğini, erkek kardeşinin de kalp hastası olduğunu, atar damarında sorun olduğunu ve ciddi bir ameliyat olması gerektiğini, ameliyat olmasa hayatta kalamayacağını, ameliyatta da %20 şansının olduğunu, hastalığının geç tespit edildiğini, ailesine destek

olmasının gerektiğini ama buradan bunun imkansız olduğunu; kardeşinin, kendisi olmadan tedavi olmak istemediğini; yardım ve destek istediğini” aktarmıştır.

- **G. A., 07.06.2023 tarihinde Bağdat/Refuse Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Bağdat Rusefe Hapishanesinde 6 yıldır hükümlü olduğunu, can ve mal güvenliğinin olmadığını, gizlilik haklarının olmadığını, tüm haklarının ihlal edildiğini, ailesinin Türkiye’de ve maddi imkanlarının orta derecede olduğunu, burada gayri resmi yollarla Türkiye’den kargo getirip hapishaneye soktuklarını, bunu yapmak istemediğini, bunun zaten bir suç olduğunu ve aksi halde hiçbir hak da talep edemeyeceğini, annesinin defalarca birçok yerden sormaya çalışsa da hiçbir sonuç alamadığını, haklarından faydalanmak için faydalanmak için ne yapması gerektiğini öğrenmek istediğini; burada yetersiz ve dengesiz beslemekten dolayı hasta olduğunu, ilaç ve gıda ihtiyacı olduğunu, avukat istediğini, suçsuz olarak burada 6 yıldır tutulduğunu, oğlunun Türkiye’de olduğunu ve onu hiç göremediğini, ona dokunmadığını, ailesi ve yakınlarıyla görüşmek istediğini, yardımcı olunmasını istediğini” aktarmıştır.
- **Z. Ö., 07.06.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** “Türkiye genelinde ve cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerine her gün yenisi eklenirken bu ihlaller yazılı ve görsel basında zaman zaman yer aldığını; bir mahpusun Haziran 2015’de İzmir Kadın Kapalı Hapishanesinde çıplak aramaya ve işkenceye maruz kaldığını beyanı ve şikayetleri dikkate alınmadığını ancak hapishane personeli ve müdürü arasındaki sorunlardan kaynaklı bir nedenle o güne dair kamera görüntülerinin kamuoyuna yansımaya çıplak arama ve işkence yapıldığının kanıtlandığını, hapishane yönetimi ve personellerinin gözetimde olan kamera kayıtları haklarında başlatılan kimi soruşturmalarda kanıt olarak gösterdiklerinde kamera kayıtlarının olmadığını söyleyerek soruşturmanın seyrinin aleyhlerinde değiştirildiğini; yine son süreçlerde bir çok ilde açılan Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumlarının ve kamuoyunda S tipleri olarak yer alan, gelinen noktada mutlak tecrit kurumlarına idam kararı olmadan ölüme sürüklenme tiplerine dönüşmüş vaziyette olduğunu, bu ağır koşullarda tutulan arkadaşlarının toplumdaki ve birlikte kaldıkları aynı koridor kısmında kalmalarına rağmen arkadaşlarından izole edilmekte olduğunu, sosyal faaliyetleri ve hak kaybı ve hukuksuz bir şekilde yok sayıldığını; Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde olan kadın mahpusların bu ve buna benzer sürekliliği söz konusu olan kimi hak ihlallerini bizlerle paylaşmak istediklerini, kendi yönetmeliğini uygulamayan infaz yasasındaki “ve/ya” bağlaçlarını uygulamada kaygı ve mahpusların aleyhine kullanan, hak ihlallerine karşı yaptıkları başvurularda lehe olan kararları “şahsi bağlar “denilerek emsal olarak kabul etmeyen, ancak aleyhte olan kararları alıp adli mahpuslara ilişkin olsa dahi “emsal” olarak gösterip, genele uygulayan bir anlayışla mücadele ettiklerini, hak ihlallerinin saymakla bitmeyeceğini, ancak başlıklar altında sıralayacaklarını;
- 1) Bilindiği üzere yargılama süreci tamamlanıp ceza verilmesi durumunda bu cezanın kaç yıl olduğu denetimli serbestlik, koşullu salıverilme ve hak ederek çıkış tarihlerinin yer aldığı müddetnamenin hükümlüye verildiğini, bu tarihlerin politik kadın mahpuslar açısından önemi bulunmasında kurumların bağlayıcı rolleri olduğunu, ancak Sincan Kadın Kapalı Ceza Hapishanesinde şu an 14 politik kadın mahpusun koşullu salıverilmelerinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından engellendiğini, İdare ve Gözlem Kurulunun “artık değerlendirmeye gerek yok” kararı verdiğini, 3 arkadaşlarının İdare ve Gözlem Kurulu Kararları ile tahliyelerinin 5 defa engellendiğinden cezaların tamamının infaz edilmiş olarak çıkacaklarını (ceza infazlarının böylece yakılmış olduğunu), bu 14 arkadaşlarının içinde 30 yıldır mahpus olan S. D. ve N. Y.’in da bulunduğunu, “iyi halli olmama ve eşik puanını geçmedi” gerekçesi yapılan bu kurul kararlarında haksız, hukuksuz beraat ile sonuçlanmış, ancak hala devam ediyormuş gibi gösterilen keyfi bir şekilde verilen disiplin cezalarının da yer aldığını; mülakata çıkmayı reddetmek, taraflı koğuştta kalmak, pişmanlık göstermemek, iyileştirme planın kabul edilmediği infaz süresince genel ve kısmi aramalar ve sayımlarda hapishane personelinin çalışmalarını kolaylaştırıcı hiçbir tutum ve davranış göstermeme, iyi hal sistemini ve iyi hal uygulamalarının yükümlülüklerini yerine getirmeyerek sistemi reddettiği pek çok gerekçe idare ve gözlem kurulu dönem değerlendirilmesi denen, tahliyelerin ertelendiği kararlarda yerini aldığını, görüşme yaptıkları arkadaşlarına “Neden HDP den belediye başkanı oldun, sen seni nasıl ikna ettiler, ne tür çalışmalar yürüttün, pişman mısın, çıkınca ne yapmayı düşünüyorsun?” gibi sorular sorarak fiili mahkeme rolü

oyunayıp yeniden yargılama başlattıklarını, yine bu mülakatlarda “muhteşem yararlılık”, “bize bilmediğimiz içerden bilgiler ver” gibi söylemlerle arkadaşlarına ajanlık dayatıldığını;

2) Özge Özbek’in hasta mahpuslar listesinde yer aldığını, epilepsi ve beyin tümörü tanısı konan ve beynindeki tümör sayısının tespit edilemeyecek kadar çok olduğunu doktor raporlarında geçtiğini, hala hapishanede tutulduğunu, sivil ölüm alanlarına dönen hapishanelerde fiili idam cezası uygulandığını; hapishanelerde ve tahliyelerden çok kısa süre sonra yaşamını yitiren mahpuslara dair verilerin sivil toplum örgütleri aracılığıyla kamuoyuyla paylaşıldığını, istatistiki bir veri olarak 651 ağır hasta tutsak olduğu paylaşılan son rakamlar olduğunu, bu verilerin insan hayatına ve yaşam hakkına saldırıyı ortaya koyduğunu, bu nedenle Ö. Ö.’te dahil diğer ağır hasta mahpus ve hasta mahpusların etkin tedavi edilebilmeleri için ivedilikle serbest bırakılması gerektiğini, yine Ö. Ö.’in yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle şiddetli baş ağrısı ve epilepsi atakları yaşamakta olduğunu, ring ve vb. araçların bunları tetiklediğini, hem jandarma hem de hapishane yönetimi ile yapılan yazışmalarda ambulans veya kuruma ait sivil araçlarla kurum dışına yani hastaneye götürülme talebi için “üç ayrı doktordan rapor alınması gerekiyor” beyanı ile reddedildiğini, bu üç ayrı doktor raporlarını alabilmek için her hastaneye gittiğinde ringle gitmesi gerektiğini, ring yolculuğunun ataklarına ve beyin tümörlerine nasıl etki ettiği bilinmezken bu uygulama ile Ö. Ö. in hayatının riske edildiğini, geçireceği epilepsi ataklarında ring içinde acil müdahale edebilecek bir ekibinde olmaması da göz önünde bulundurulduğunda bu durumun hayati öneme sahip olduğunun anlaşılacağını, bu yaklaşımın mahpusların sağlık ve yaşam hakkının nasıl ihlal edildiğinin somut kanıtı olduğunu; 24 yıldır hapishanede olan S. Y.’ın sağ gözünün tamamen kaybettiğini, sol gözünde ise %70 görme kaybı olduğunu, ayrıca el ve kollarında kısmi bir işlev kaybı bulunduğunu, arkadaşlarının sol gözündeki görme kaybının önlenmesi için ışıktan ve güneşten korunması için güneş gözlüğü kullanması gerektiğini, doktor tarafından güneş gözlüğü kullanması gerektiği reçete edildiği halde hapishane yönetiminin bunu kabul etmediğini ve arkadaşlarının yaşadığı sağlık sorununu daha da derinleşmesine sebep olduklarını;

3) İnfaz yasasında tutsağın iyi halli durumuna göre koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarının söz konusu olacağı belirtildiğini, iyi halli olma durumunda disiplin cezası almamaları ve tam itaat etmekten geçtiğini, bu disiplin cezalarının keyfi ve yalan yanlış beyanlarla verildiğini zılgıt, tilili, halay ve türkülerin bu disiplin cezalarına gerekçe yapıldığını, slogan atmadıkları halde slogan attıklarının iddia edildiğini, tutanak tutulup soruşturma açılarak disiplin cezası verildiğini, İnfaz hakimliği ve 1. Ağır ceza mahkemesinin de, beyanlarını dikkate almayarak itibarlı beyanlar olarak gördüğü gardiyanların beyanlarını üzerinden bu cezaları onayladığını; spor salonunda Aşık Mahsuni’den “yuh yuh” şarkısını söyledikleri için devlet büyüklerini aşağılamaktan arkadaşları hakkında soruşturma açtıklarını; yine Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde başlatılan disiplin soruşturmasının, Savcılık tarafından iddianameye dönüştürülerek propaganda ve örgüt üyeliğinden ceza verildiğini, örneğin hapishane idaresinin “Kalın kapaklıdır, kapağı yırtmamız gerekiyor diyerek kapağını yırttığı, tahrip ettiği, kitapları kendi imkanları ile onarmak adına dış macunu ve pirincin karışımından elde edilen yapıştırıcı için hem disiplin soruşturması hem de dava dosyası açılan bir arkadaşlarına 1 yıl 8 ay hapis cezası verildiğini, mizaha konu olabilecek böylesi bir cezanın İstinaf Mahkemesince onandığını, disiplin soruşturmasında cezaya konu olmayan böyle bir durumun vahim bir şekilde hapis cezası verilmesine yeterli gerekçe olarak görüldüğünü; hiçbir yerde denetimsiz bağ olmayan, aile görüş, telefon vb. bütün iletişim araçlarının yönetim tarafından denetlendiği bir ortamda örgütsel bağ nasıl sağlanabildiğini, ya da yasak eşyanın nasıl hapishaneye konulabildiğini, ya da aynı suçtan politik kadınlar olarak aynı ortamda hapsedilirken propagandayı kime ve nasıl yapacaklarını?, düşünce ve ifade özgürlüğünün tamamen yok sayıldığı ve ifadesiz düşüncesiz bırakılmaya çalışıldığı kadınların yargılamalarının hiç bitmediğini, hapishane yönetiminin kendisini, hakim, savcı, polis istihbarat yerine koyduğunu, suç bulamaya çalıştığını, bulamadıkları yerde üretmeye devam ettiklerini;

4) Daracık alanda zorunlu yaşamlarını idame ettirmeye çalıştıklarını, insanın toplumsal ve sosyal bir varlık olarak nerede, nasıl olursa olsun, kimi değişimlere ihtiyaç duyduğunu, kiminin işini, okulunu, kiminin evini,

mahallesini, kiminin şehri, ülkesini, kiminin sosyal çevresini değiştirdiğinin; kendilerinin de hapishanede oda değişimi talebinde bulduklarını, bazen açılan kapının farklı yönde olması, güneşin farklı duvara vurmasının bile önemli olduğunu, görüş günleri ve saatlerinin uygun olduğu farklı arkadaşlarını görme onlarla zaman geçirme ve yeni fikirler duymayı istemelerinin de bu değişim taleplerinin bir parçası olduğunu; Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde bu oda değişim taleplerinin yeni bir cezalandırma yöntemine dönüştürülerek, taleplerin karşılanmadığı gibi oda değişim talebi olan arkadaşlarına “Seni tek başına yeni bir koğuşa götürelim” denilerek tüm arkadaşlarla bağını koparacak izolasyonun teklif edildiğini, bir buçuk yıldır oda değişimi talebini, hapishane yönetiminin keyfi bir biçimde reddettiğini;

5) Herhangi bir gerekçe ile (Kargo, Avukat, hastane vb.) koğuş dışına çıktıklarında tesadüfen koridorda karşılaştıkları arkadaşlarına selam verdiklerinde, “Konuşmak yasak, tutanak tutarız” diye tehditlerle karşı karşıya kaldıklarını; 1980 darbesi döneminde hapishanelerde ve esaret kamplarında kölelere uygulanan “Sus! konuşma konuşmak yasak, Türkçe konuş, çok konuş” dayatmalarından farklı olmayan bu uygulamalarla iradelerine ve kişiliklerine saldırıların söz konusu olduğunu; ana dillerinde yazdıkları mektupların, dilekçelerin ya yerine ulaşmadığını ya da aylarca bekletildiğini, gerekçe olarak da “Mektup okuma biriminde Kürtçe bilen olmadığını” gösterildiğini; Türkiye içinde ekonomik krizine en fazla hissedildiği alanlardan biri olan cezaevlerinde her şeyin ateş pahası olduğunu, bu durumda mahpusların ve özellikle kadınların birebir etkilendiğini, bu durum hem onları hem de ailelerini zorladığını, Anayasanın ve yasaların tanıdığı beslenme haklarının doğru dürüst uygulanmadığını; Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde su tesisatları çok eski olduğundan akan suyun çok paslı aktığını ve koktuğunu, buna rağmen hapishane yönetiminin “Su, içmeye uygundur” diyerek bütün taleplerini reddettiğini” aktarmıştır.

- **A. A. A., 07.06.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Şartlı tahliye süresini tamamlayan hükümler için İdari Gözlem Kurulu tarafından verilen, infazın uzatılması yönündeki kararlarla hali hazırda 14 kadın arkadaşlarının özgürlüğünden mahrum edildiğini; hasta mahpuslar dan olan Ö. Ö.’in yaşadığı sağlık sorunları olduğunu” aktarmıştır.
- **Z. Ç., 14.06.2023 tarihinde, Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı H. Ç. için yaptığı başvuruda;** “Kızımın 12 yıldır hükümlü olduğunu, 2 Haziran Cumartesi günü infazı tamamlandığını ve serbest bırakılmasının gerektiğini ancak bırakılmadığını, hapishane idaresine ve infaz savcılığına nedenini öğrenmek için başvurduklarını, kızına da bir bilgi vermediklerini, hapishane savcısına gittiğini, Pazartesi kızımın görüşünden sonra; Savcının “kızımın infazının 8 ay uzatıldığını” söylediğini ancak nedenini söylemediğini, kızına da sözlü olarak iyi hal raporu nedeniyle infazının uzatıldığını söylediklerini, görüşünden sonra da kendisine bir belge verdiklerini, kendisinin bilgi alana kadar 3 gün hapishane kapısında beklediğini, kızımın infazının uzatılmasının hukuksuz olduğunu, bu durumun düzeltilmesi için yardım istediğini” aktarmıştır.
- **B. U., 03.07.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği ve 09.08.2023 tarihinde ulaşan mektupta;** “Hapishanede birçok ihlale maruz kaldıklarını, hiçbir taleplerinin karşılanmadığını, hapishane koşullarının yaşam standardının en alt seviyesinde bulunduğunu, hakların karşılanmamasıyla da somut anlamda kendilerinin fiziki ve sosyal yaşamlarına bu ihlallerle kastedildiğini; ciddi anlamda sağlık sorunları yaşadıklarını, fakat doğru düzgün tedavi olamadıklarını, rahatsızlıkları ile ilgili sevk istediklerini, sevklerinin yapılmadığını, tedaviyi karşılayacak ilaçların verilmediğini, bütün tahlil sonuçlarının “iyi” denilerek geçiştirildiğini, fakat rahatsızlıklarının devam ettiğini, sevklerinin sürekli ertelendiği tedavilerinin yarım kaldığını, örneğin gözünden ameliyat olması gereken N. E. adlı arkadaşlarının tedavisinin yapılmadığını, her seferinde sevkinin iptal edildiğini veya ilgili doktora götürülmediğini, jandarma yetersizliği gerekçe gösterilerek, hastane sevklerinin zaman aşımına uğratıldığını; kelepçeli muayenenin kaldırılmasını ve insani muameleye tabi tutulmayı istediklerini; hastane sevklerinde kullanılan ringlerin tekli olması nedeniyle uzun süre orada bulunmanın hem fiziksel hem de psikolojik bir işkence haline geldiğini, bu ringlerin değiştirilmesini ayrıca ringlerin aylık yada haftalık olarak sterilize edilmesi gerektiğini; hapishane personelinin provakatif ve ırkçı yaklaşımlarına son

verilmesini istediklerini; hapishanenin keyfi ve sudan sebeplerle tutanak tutmasına ve mektuplara el koyup iletişimi kısıtlamasına son vermesini istediklerini; açık görüş saatinin 1 saatten 2 saate çıkarılmasını; üç kişilik arkadaş görüş listesinin üzerindeki emniyet incelemesini hukuksuz olduğunu ve bu hukuksuzluğun kaldırılmasını; kuzenleri ile telefon görüşmesi yapabildiklerini fakat kuzenlerinin görüşlere gelemediğini, akraba kıstasının genişletilmesini istediklerini; cezaevlerinde mahpuslar arasında ırkçı ayrıştırıcı kimliğe göre olan yaklaşımların son bulmasını istediklerini; adli tutukluların 60 dakika sesli ve görüntülü telefonla konuşma hakkından yararlanırken, kendilerinin siyasi mahpuslar olarak bu haktan yararlanmadıklarını, bu ayrımın ortadan kaldırılmasını istediklerini; haftalık 10 saat olan sohbet haklarının tanınmasını ve sanatsal kurslar gibi aktivitelerin tanınmasını istediklerini; kantindeki fahiş fiyatların düşürülmesini ve marka çeşitliliğinin artırılmasını ve konsinye satış sisteminin kaldırılmasını, kantinde satılan bozuk ürünlerin kaldırılmasını istediklerini; eksik olan demirbaşların (dolap, yatak, yastık, sandalye, nevresim vb.) tamamlanmasını; 3 kişilik fotoğraf çekme zorunluluğunun kaldırılmasını; hücrede kalan ağırlaştırılmış müebbet hükümlülerin koşullarının düzeltilmesini; hücre içinde bulaşık tezgahı yapılmasını; pencere önündeki tellerin kaldırılmasını; Kürtçe mektupların bekletilmeden çıkarılmasını ve kendilerine verilmesini istediklerini; kendilerine verilen iyaşenin yetersiz olduğunu ve ihtiyacı karşılamadığını; diyet, gut, vejetaryen yemeklerin eksik olduğunu ve eşit verilmediğini, ayrıca iyaşeye dahil olan ek gıda olarak fındık, ceviz, fıstık, üzüm gibi besinlerin verilmesini istediklerini; ekonomik zamlardan dolayı mektup yazamadıklarını, dışarıdan ailelerin gönderdikleri pulların taraflarına verilmesini istediklerini; havalandırma saati olarak gündeğümü ve gün batımına göre kapının açık bırakılmasını istediklerini; buldukları cezaevlerinde radyoda sadece TRT'nin birkaç kanalının frekansının olduğunu ve bu frekansların daha çeşitli olmasını istediklerini” aktarmıştır.

- **E. S., 12.07.2023 tarihinde Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı D. S. için yaptığı başvuruda;** “Kızı Dilan Saruhan’ın Marmara Üniversitesi heykeltıraş bölümü son sınıfta okuduğunu ve mezun olmasına 5 ay kala örgüt üyeliği gerekçesiyle 2017 yılında tutuklandığını; aile olarak Siirt’li olduklarını, kızının dosyasının 2019’da Yargıtay’a gittiğini, henüz hüküm özlü olduğunu; kızının böbrek hastası olduğunu ve 2 böbreğinde de taş olduğunu, çok ağrıları olduğunu, hapishane koşullarında tedavisinin mümkün olmadığını, uzun süredir de doktora (hastaneye) tedavi için sevk edildiğinde kelepçeli muayene olmak istemediklerinden kontrol edilmeden geri hapishaneye getirdiklerini, midesinin içtiği ilaçlardan kaynaklı ağrı olduğunu, böbrek ilaçları ve ağrı kesicilerin yanında depresyon ilaçları kullandığını; midesinden 3 defa parça alındığını, kelepçeli muayeneye karşı olduğundan teşhisinin konulmadığını, ağrılarıyla böbrek sancılarıyla ve psikolojik depresyonla yaşamını zor koşullarda sürdürdüğünü; Yargıtay’dan çıkacak sonucun ne olacağını bilmediklerini, ancak çıkarsa okulunu bitireceğini” aktarmıştır.
- **H. D., 13 Temmuz 2023 tarihinde, Sincan Kadın Kapalı Hapishanesindeki kızı Özge Özbek için yaptığı başvuruda;** “K. Ö. Özbek’in ağır hasta olduğunu; beyin tümörü, epilepsi, astım rahatsızlıkları bulunduğunu ve ayrıca depresyon tedavisi gördüğünü; kızı hakkında Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 22.11.2011 tarihinde 6 yıl 3 ay hapis cezası verildiğini, kızının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümünden mezunu olduktan sonra Diyarbakır Valiliğine memur olarak atanıp Sosyal Hizmetler Uzmanı olarak çalışmaya başladığını, üniversite öğrencisi olduğu yıllar içerisinde açılmış bulunan dava nedeniyle hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiğini; beyninde tümör olması sebebiyle 27.10.2020 tarihinde İstanbul Acıbadem Hastanesinde açık beyin ameliyatı geçirdiğini ve ameliyat sonrası hakkında yakalama kararı olması sebebiyle de hastanede gözüaltına alınarak Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü, hapishaneye götürüldüğünde idare tarafından bu şekilde hapishaneye kabul edilmeyeceğinin söylendiğini ve tekrar hastaneye götürüldüğünü, yapılan başvurular sonucunda İstanbul ATK tarafından 3 ay infaz erteleme kararı verildiğini, 3 ay bittikten sonra tekrar tutuklanarak Kocaeli/Gebze Kadın Kapalı Hapishanesine götürüldüğünü; Sağlık Bakanlığı Darıca Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 24.12.2021 tarihli Sağlık Kurulunun vermiş olduğu kararda “Hapishane şartlarında kalması uygun değildir” raporu olmasına rağmen İstanbul ATK tarafından reddedildiğini; 09.06.2022 tarihinde tekrardan Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesine yapılan başvuruda durum bildirir raporunda ‘Hapishanede kalabilir’ raporu

verildiğini; Özge Özbek'in Hapishanede sürekli şiddetli baş ağrıları, denge kaybı, tümörlerin duyu organlarına baskı yaptığından kaynaklı işitme kaybı problemleri yaşadığını; hastane MR raporlarında da görüleceği üzere beyinde birden fazla tümör bulunduğu için sürekli kontrol altında olması gerektiğini ameliyatı gerçekleştiren doktoru tarafından kendilerine söylendiğini, ancak sağlıklı bir kontrol ve tedavinin gerçekleştirilmediğini, tedavinin rutin bir hastane kontrolünden öteye geçmediğini; daha önce Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin 24.12.2021 tarihinde heyet raporunda 'Hapishanede kalamaz' raporu verildiğini ve bu raporun 2 yıl geçerlilik süreci bulunduğunu, hapishanede kaldığı süre içerisinde hastalığının hızlı şekilde ilerlediğini, beyin tümörlerinin hızlıca çoğalıp büyüdüğünü ve ayrıca Epilepsi, Vertigo gibi dengesizlik belirtileri olan hastalıkların da nüksettiğini, bu hastalığın organlara baskı yaptığını, şu an tümörden kaynaklı sol kulağında işitme kaybı olduğunu, bu durumun görme, hafıza, hareket kaybına kadar gidebileceğini; 2023 yılı Ocak ayında yeniden heyet işlemlerinin başlatıldığını, Gebze Hapishanesi aracılığıyla ancak bir önceki MR ile karşılaştırıldığında da tümörlerde büyüme ve çoğalma olduğunu, hayati risk oluşturabileceğinin söylenerek, acil bir şekilde Ankara'ya sevk edildiğini, ancak "Gazi Üniversitesinde mahkum koşu olmadığından dolayı ameliyat olamayacağı, Gamma Knife için de daha önce ışın alan tümörlerin olumlu yanıt vermediğinden tek çözüm olarak 1 yıl sonra kontrol edilebileceği" ifade edildiğini, kızının sürekli denge problemleri nedeni ile kafasını çarptığını, daha önce defalarca düşüp duvara çarptığını; 10.07.2023 günü sabah uyandığında yine önce bazaya çarptığını, daha sonra da dengesizlik nedeni ile duvarda bulunan bağlamaya çarptığını, kafasında oluşan şişlik nedeni ile memurlardan acile götürmelerini talep ettiğini, ilk olarak kampüs içerisindeki hastaneye götürüldüğünü, çekilen tomografide çarptığı bölgede beyinde kanama görüldüğünü ve 3 saat sonra tekrar tomografi çekildiğini, onda da kanamanın hala olması nedeni ile acil bir şekilde Etlik Şehir Hastanesine ambulansla götürüldüğünü, Travma Yoğun Bakımda müşahade altında tutuldu, serum vs. verildiğini, çekilen tomografide "Kanın dağılmamış olduğu ancak tümörlerin hayati risk oluşturduğu, yapılacak tek müdahalenin cerrahi operasyon olduğunu, bunun da yüksek ihtimalle koma veya ölümlle sonuçlanabileceği" bilgisi verilerek ve dilekçe yazmasının istendiğini, kendisinin de "koma veya ölümlle sonuçlanacak bir ameliyatı kabul etmediğini" ifade ederek taburcu olduğunu; 13 Temmuz 2023 tarihinde ziyaretine gittiğini ve kendisini iyi görmediğini, kafasını çarptığı bölümde şişlik ve düşmeye bağlı vücudunda morarmalar olduğunu, kafasını çarptığı taraftaki göz kapağında düzlük olduğunu fark ettiğini ve ameliyat yerindeki bölgede içe doğru çökme de olduğunu; kızında panik atak başladığı için hastaneye gitmekte zorlandığını, çünkü her götürülüşünde tekli ring araçları ile sevk edildiğini; hapishanede sürekli olarak baş dönmeleri yaşadığını, özellikle de Ocak ayından itibaren de bu denge sağlayamama durumları sürekli hale geldiğini, gün boyunca sürekli çarpmalar yaşadığını, uyandığında sürekli göz kararması meydana geldiğini ve çarpmaların sürekli halde olduğunu; hem hapishaneye girmeden önce hem de hapishanede iken banyo kapısını tuvalet kapısını açık bıraktığını, riskten kaynaklı olarak mutlaka yaşam alanlarında kendi haricinde de birinin bulunmasının gerektiğini; kızının, 2020 yılında alanında uzman olan Profesör Doktor . tarafından tedavi işlemlerine başladığını ve ameliyatını bu doktorun yaptığını, doktorun İstanbul Acıbadem Altunizade Hastanesinde çalıştığını, takibini de bu doktorun yapması gerektiğini ancak hapishaneye girmesinden kaynaklı olarak bu tedavi ve takip gerçekleştirilmediğini, Ö.'nin tekrar bu doktor tarafından tedavisine devam edilmesi gerektiğini, ancak hapishane idaresi tarafından Özel hastane sevklerini gerçekleştirilemediği için bu hekim tarafından kontrollerinin ve tedavisinin de yapılamadığını; hapishanede yalnızca kontrollere götürüldüğünü, Ö.'nin tedavi amaçlı olarak Gebze'den Ankara'ya 13 Ocak 2023 tarihinde sevk edilmesine rağmen ancak acil çekilmesi gereken beyin MR'ının dahi 2 ay boyunca çekilemediğini, tedavi hakkı bu şekilde engellendiğini, görüşün olduğu gün hastanede randevusu olduğu halde jandarma tarafından araç ayarlanmadığı gerekçesiyle randevusuna da götürülmediğini, Özge'de hastalıklarından kaynaklı olarak gözlerde görme kaybı, kimiz zaman idrarını tutamama, ellerde titreme, sol kulağında %72 oranında işitme kaybı oluştuğunu ve bu durum raporunda da mevcut olduğunu; doktorlar tarafından beyinin son durumu için "patates kökü, mayın tarlası, karınca yuvası" gibi tabirler kullanarak tümörlerin hızlı çoğaldığının ifade edildiğini, tümörlerin beyin duvarını sarmış durumda olduğunu" aktarmıştır.

➤ **N. Ç., 17.07.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı ve 01.08.2023 tarihinde kurumumuza ulaşan mektupta;** “İlk geldiklerinde belli bir süreye kadar devam eden, personelin yaklaşım tarzı, üslubu ve üst arama tarzındaki onur zedeleyici davranışların kurum ile konuşularak giderildiğini; yine kurum görevlileriyle diyalog esnasında görüşmeyi ayakta alma sıkıntısının da ortadan kalktığını, bu konuda karşılıklı ve tanımanın bu sorunu giderdiğini; bununla birlikte yaptıkları başvuru ve diyalog sonucu ortak etkinliklerden sohbet ayda bir, spora iki haftada bir karşı koridorlarında kalan bir arkadaşı ile çıktıklarını, tabi hava şartları (örneğin hava yağmurlu ise veya açık görüş ziyareti haftasına denk gelmişse bir sonraki ay çıkartıldıklarını) uygun olmadığından çıkamadıkları için o ay ki çıkış haklarının telafisinin yapılmadığını, bu haklarını kullanırken kurumun kendine göre kullanım hakkını sağlattığını; ayrıca bu hakkın kullanımını da şartlara başladığını, disiplin cezası alırsa bir daha çıkarmadığını veya 3 defa mazeret belirtmeden çıkmadığında bir daha çıkartmadıklarını ve bu şekilde mağduriyet oluştuğunu; karşı koridorda ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü iki arkadaşlarının kaldığını, birinin Zilan Demir (kendileriyle ortak etkinliğe çıkan) olduğunu ve hükümlü olduğunu ve tek başına kaldığını; normalde kendileriyle kalma imkanlarının da olduğunu, ancak denildiğine göre kendisi hakkında Bakanlığın “Tehlikelidir” gerekçesiyle tek tutulma kararı” olduğunu, Zilan Demir’in ciddi göz rahatsızlığı olduğunu, ameliyat olmasının gerektiğinin söylendiğini ancak henüz ameliyat edilmediğini; Zilan Demir ile aynı koridorda iki oda ötede cezası ağırlaştırılmış ve onanmış olan Tuba Sert’in olduğunu, ortak sohbet ve spora onunla çıkamadıklarını, kendisi ile aynı statüde bir mahpus olmadığı için onun da çıkamadığını; burada aynı davada toplam 5 kadın olarak bulduklarını, kendisinin Bayburt M Tipi Kapalı Hapishanesinden sürgün edildiğini, diğer 4 arkadaşlarının da farklı tarihlerde Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinden buraya sürgün edildiklerini, aynı davadan 28 erkek arkadaşlarının bulunduğunu, onların odalarının istekleri dışında sık sık değiştirildiğini; kendileri dışında aynı koridorda Türk Solu Davasından 3 kadın arkadaşlarının da bulunduğunu, diğer mahpusların adli davalardan olduğunu; en önemli sorunlarından birinin mutfak bölümünde bulunan kamera olduğunu, yaşamlarının büyük çoğunluğunun alt kat olan mutfakta geçtiğini, örneğin banyo-lavabo-yemek yeme-sohbet etme-televizyon izleme-kitap okuma-yazma gibi faaliyetlerini bu bölümde yaptıklarını, yine kadınlar olarak özgün kimi temizlik işlerini banyo-lavabo içinde yapmak zorunda kaldıklarını, bunları yaparken 7/24 saat birilerinin kendilerini izliyor olmasının özel yaşamlarını bütün detayları ile kayıt altına almasının yaşam mahremiyetlerini ihlal ettiğini, bunaltıcı sıcak havalarda kameranın olmasından dolayı rahat giyinemediklerinden terden sırlı sıkıldıklarını, yatakhane bölümü daha sıcak olduğundan gün içinde pek kullanamadıklarını, yaklaşık 7 aydır odanın içindeki kameranın kaldırılması için bütün mercilere başvuru yaptıklarını, ancak hepsinden ret yanıtı aldıklarını, buradaki İnfaz hakimliğine de itirazda bulduklarını, fakat infaz hakimliği tümüyle idarenin hukuksuzluklarını, hak ihlallerini “yasaya uygundur” şeklinde destekleyen bir sisteme sahip olduklarını, açıkçası 7/24 saat “güvenlik” adı altında sürekli birilerince izlenmek, tacize uğramak gibi psikolojik işkenceye maruz kaldıklarını ve bu daracık mekanda yaşam alanlarını daha da soluk alamaz hale getirdiğini, kaldı ki odanın içinde takılı olan kamera dışında zaten her şekilde izlendiklerini, kapı mazgalından, karşı idare pençelerine ve havalandırmaya takılan kameralardan her halükarda izlendiklerini; diğer bir sorunlarının açık ziyaret yapılış tarzlarının olduğunu, görüş süresinin 45 dakika olduğunu ve gelen görüşçü sayısının 4 ile sınırlandırıldığını, bunlardan sadece ileride görüşün yapılış tarzında bir iyileşmeye gidileceğinin söylendiğini, yine masaların birbirinden ayrıştırılıp aile ile yan yana oturma imkanı oluşturulacağını söylendiğini ancak ne zaman olacağını belirsiz olduğunu, şu an sadece açık ziyarete erken gelindiğinde 5 dakika sarılıp daha sonra arka masanın bir tarafında görüşçü, diğer tarafına da kendilerinin oturduğunu, avukat ve arkadaş açık ziyaretinde kol saati takmanın yasak olduğunu, böyle olunca da süreleri takip edemediklerini; yine yaşadıkları bir sonun da yanlarına almak istedikleri kendi kitaplarına getirilen kota olduğunu, kota sayısının 5 ile sınırlandırıldığını, sayının fazlalastırılmasını istediklerini ancak yapılmadığını ve “fazlalık oluşturuyor” gerekçesinin önlerine konulduğunu, örneğin yanlarına alacakları kitapların cilt sayısı tarzında olduğunda bütünü alamadıklarını, her cildin bir sayısının bir kitap olarak verildiğini, şayet kitap 5 ciltlikse ve beşini alacaklarsa kitap kota sayısını doldurmuş

sayıldıklarını, ayrıca bazı kitapların mahkemelerce “yasaklı” kararı olmamasına rağmen kurum ideolojik bakışına göre “sakıncalı” görüp el konulabildiğini, örneğin Dünya çapında ve ülkemizde tanınan yazar Faik Bulut’un “Alisiz Alevilik” isimli kitabı “yasaktır, sakıncalıdır” denilerek el konulup verilmediğini, yine hapisshanede olan yazar İdris Erenç’in “Sidaw” isimli kitabının hiçbir şekilde yasaklı bir kararı yokken ona da el konulduğunu, el konulan kitaplarına dair yapılan tebliğde “sakıncalıdır” denirken hiçbir kelime ve paragraf belirtilmediğini, sadece yasada geçen genel maddeyi koyup “yasaktır” diye verilmediğini, böyle olunca da neye, niçin itiraz edeceklerini bilemediklerini, aslında bir yerde bunun yolunun kapatıldığını; bir diğer sorunlarının mektuplarının gecikmeli verilmesi olduğunu, dışarıdan kendilerine gelen ve kendilerinin gönderdiklerinin sadece haftanın bir gününde postaya götürüldüğünü ve kendilerine de sadece haftanın bir günü verildiğini, bu tarz uygulamaların doğal bir iletişim cezası uygulaması olduğunu, ekonomik krizde temel yaşamsal ihtiyaçlarını ancak karşılayabiliyorken, yanındaki oda arkadaşıyla ortak tanıdıkları birine aynı zarfta mektup gönderemediklerini, bu tarz uygulamaların pahalı olan iletişim (mektup) haklarının bir şekilde sınırlandırıldığını, dışarıdan kendilerine gelen mektupların üstündeki pulların yırtıldığını, bu tarz uygulama ile kendilerine gelen mektupların hangi tarihte gönderildiğinin takibini yapamadıklarını; kantin fiyatlarının gündelik-haftalık değiştiğini, dışarıda da saat başı değişiyor denilebileceğini ancak bu gibi kurumlarda aylık ihalelerle malzemelerin alındığını ve ona göre de satışa sunulması gerektiğini, fakat her kantin alışverişinde fiyatların uçmuş olduğunu; vantilatörü yatakhane bölümünde kullanma taleplerine dönük, “priz yaptırmak istiyorsanız bunların ücretinin hesabımızdan kesilmesini istiyorum” diyeceksin denildiğini, bu tür teknik araçların mimari yapıyla alakalı olduğunu ve yapılacaksa bunun ödeneğinin Bakanlıkça karşılanması gerektiğini, ancak kendilerine yaptırılmak istendiğini; en temel ihtiyaç duydukları malzemenin kantine getirilmediğini, talep etmelerine getirilmesinin ayları bulduğunu, kantine getirilen malzemelerin de kendi talep ettikleri değil kendi istediklerini getirdiklerini, kantinde satışa sunulan malzemelerin çoğunun erkeklerin tüketeceği cinsten olduğunu, örneğin aylardır el-yüz kremi olarak kullandıklarının getirilmesini istediklerini, oysa kurumun istedikleri ve uygun fiyatlı olanın yerine marka olan Sebamed, Bepantol gibi kremleri getirdiğini, böyle olunca da alma mecburiyetinde bırakıldıklarını; uzun zamandır güvenlik amaçlı havalandırmaya takılı olan sensör cihazının bozuk olduğu için gece gündür öttüğünü, sesini nasıl tarif edeceğini bilemediklerini, ancak Çin ışkencesi olan damlanın boş kovaya değerken ki rahatsız eden sesinden daha sinir bozucu olduğunu, bu sestten dolayı ne dinlenebildiklerini ne de okuyabildiklerini, sabahın köründe onunla uykudan irkilerek uyandıklarını, ısrarla yapılmasını istediklerini, sürekli bir gerekçe ile ertelendiğini, en son bu gibi sorunlarla ilgili kurum müdürü ile konuşulduğunda da “sizin dışımızda rahatsız olan yok her şeyde siz sorun görüyorsunuz” gibi bir yaklaşım sergilendiğini, “kimse” dediklerinin de adli mahpuslar olduğunu, insanların koşullarla, disiplin cezalarıyla baskılandıklarından ve tam olarak haklarının neler olduğunu bilmediklerinden seslerini çıkarmadıklarını, kendileri söyleyince de sorun çıkaranların kendileri olduğunu; yaklaşık bir aydır çay semaverlerinin musluğunun başının kırık olduğunu, kurum aracılığı ile yaptırmak, yaptırılmıyorsa da yeni bir musluk başı alınmasını istediklerini, ancak en son kendilerine “yaptırılmıyor, Manavgat’ta da musluk bulunmuyor, Antalya’da yaptırılmasını istiyorsanız 450-500 TL olduğunun” söylendiğini, plastik bir musluk başının nasıl oluyor da 500 TL tutuyor anlamadıklarını, yeni bir semaver almak zorunda bırakıldıklarını; bir süredir havalar aşırı sıcak olduğundan yatakhane vantilatör kullanmak için priz yapılmasını istediklerini, fakat yapılması yerine kendilerine kantinden (3 metrelik ki bir tane yetmediğini en az iki tane olması gerektiğini) 3’lü priz alın denildiğini, priz yerinin yukarıda çok kolay yapılabilirken sırf kantinden 3’lü priz almaları için yapmadıklarını ve hala vantilatör alamadıklarını, sıcaktan ve terden nefes almakta zorlanarak gün geçirdiklerini, ayrıca bu hapisshaneye ilk geldiklerinde bahçe (havalandırma) kapılarının havanın aydınlanmasıyla birlikte açıldığını fakat uzun zamandır (5 ay gibi) havalandırma kapılarının sabah sayımı (sayımın sabah 8,5 veya 10 geçe gibi olduğunu) ile birlikte açıldığını, akşam da saat 19.00’da kapatıldığını, şu an havalarda aşırı sıcak olduğunu ve sıcaktan dolayı erken uyandıklarını, böyle olunca insanın kapalı ortamda kalmaktan ziyade bahçede temiz hava almak istediğini, bunun için de idare ile görüştiklerini, ancak saatlerde bir değişime gidilmeyeceğini, 10 saat havalandırma kapılarının açık olmasının

idealmiş olduğunu, bu konuda da İnfaz Hakimliğine Şikayette bulduklarını ancak hep olduğu gibi reddediğini; buraya getirildiğinde yanında getirdiği ve kullandığı normal yastığının sırf boyunu fitiği olduğu için doktor raporu ile alıp kullandığı ortopedik yastık olduğundan kendisinden alındığını ve geri verilmediğini, Şu an ranzada otururken sırtını dayayabileceği bir yastığının olmadığını, bel fitiğinin olduğunu bilmelerine rağmen verilmediğini, bunun gibi pek çok temel kullanım malzemelerinin verilmediğini, Örneğin cımbız verilmediğini, cımbızın yüz temizliği için gerekli olduğunu ancak sırf metaldir diye verilmediğini ve kantinde kullanmaları için plastik cımbızın getirilmiş olduğunu, plastik cımbızın kullanılmadığını biliyor olsalar da sırf mağdur ettirmek için verilmediğini; resim çizimiyle ilgilenen birisi olduğunu, geldiğinden beri normal ebatta resim defterlerini ve çizimlerinin verilmediğini gerekçe olarak defterlerinin ebadının büyük ve yasak olduğunu söylediğini, o oysa o defterlerin hapishanenin kantininden alınmış defterler olduğunu; bahsi geçen vantilatörü 3 gün sonra kantinden alabildiklerini, ancak yatakhane kullanmak için priz yerinin olmadığını, yapılmasını istediklerini ancak “yok” denildiğini, kantinden aşağıdan yukarıya yatakhane fişi götürmek için iki tane 3’lü fiş almak istediklerini, “yasaktır” denildiğini ve bu sıcakta terden boğulma hissi yaşadıklarını, ne kurumun yaptığını ne de almalarına izin verildiğini ve Şu an buldukları yerin sıcaklığının 44-45 derece olduğunu ve fırına atılmış gibi hissettiklerini, hele ki kalp rahatsızlığı okunca daha da boğucu olduğunu, yaklaşımın insani ihtiyaçları gözetmeden uzak ve bu Şartları hak göre bir anlayışın olduğunu, kendilerine yaklaşımın ideolojik olduğunu, kimliklerinden dolayı doğru dürüst yaşam koşullarını daraltan sorunların çözümediğini, aksine daha da fazla “nerden-nasıl kısıtlayacağım” gibi bir uygulamaya maruz kaldıklarını; 6 Mart 2023’te annesinin ve babasının ziyaretine geldiklerini, ikisinin de tedavileri için İzmir’de bulduklarını ve memleketleri Malazgirt’e dönmeden görüşüne geldiklerini, annesinin yüksek tansiyon ve diyabet hastalığının olduğunu, görüşe alınırken yorucu yolculuğun bu hastalıklarını etkilediğini, ağzının kuruyup dudaklarının birbirine yapışmış vaziyette olduğunu, konuşabilmek için kazağıyla sildiğini ve bunu yaparken de dudaklarının derisinin söküldüğünü, en çok da daracık görüş sürecinden bundan dolayı konuşamadığı için etkilendiğini, kendisi ve babasının idarenin görevli personelinden ağzının kuruluğunu gidermek için bir yudum su istediğini, ancak yaklaşımlarının çok acı olduğunu ve annesine “su yasaktır, veremem” dediğinde annesinin bir daha derdini anlattığını ve “kızıyla görüş yapamadığını” söylediğini, bu insani olmaktan ve vicdandan uzak yaklaşımın ailesini derinden etkilediğini, burada bir yudum suyu hasta bir anneye “yasak” gören bir kurumun anlayışının kendilerine karşı nasıl olduğunu ortaya koymaya yettiğini; yaşadıkları sorunların içindeki insanlar için bir ihtiyaça dönüştüğünü, sorunlarının birikmesinin genel anlamda kurumun kendilerine ideolojik bakışından kaynaklandığını, burada her Şeyin dilekçe üzerinden yürütüldüğünü, ancak yazdıkları dilekçelerin haftalarca cevabını alamadıklarını, ailesinin bu ayın başında para yatırdığını, ve bugün ayın 15’i olmasına ve dilekçe yazmasına rağmen hala gelen paranın bildirimini yapılmadığını; yine dişinin bir haftadır apse yaptığını, 11 Temmuz Salı günü diş revirine çıkmak için dilekçe yazdığını ancak Cuma günü ısrarı sonucunda çıkabildiğini, ilaç yazıldığını ve ilacın hala gelmediğini, dişinin ağrısından doğru dürüst yemek bile yiyemediğini, ağrının kulağına vurduğunu; kronik troid hastası olduğunu, ameliyatla bütün troid bezlerinin alındığını, ömür boyunca ilaç kullanmak zorunda olduğunu, buraya getirildikten bir süre sonra troid değerlerinin yeniden yükseldiğini ve ilaç dozunun artırıldığını, daha önce ayda bir kontrol kan tahlili yapılırken burada Şu an 3 ayda bir gidebildiğini, fakat hastaneye her gittiğinde eli kelepçeli iken kan alınmaya çalışıldığını, diyalog ile yaşanan gerginlik ile ancak kan alınacak elinin açıldığını, boşta kalan diğer elinin ise demir bir direğe kelepçelendiğini, her gittiğinde kolluğun doktora baskı kurarak “eğer kelepçeleri açacaksanız tutanak tutulacak ve bu tutanağı imzalamanız gerekiyor” gibi yaklaşımlarla kelepçenin açılmasının engellendiğini, en son 25.04.2023 tarihindeki gidişinde yine kelepçenin açılmamasının dayatıldığını, kolluk kuvveti ile tartıştıklarını, adamın yaklaşım ve üslubunun hakaretvari olduğunu ve ikinci bir kelepçenin eline takılma tehdidinde bulunduğunu, buna izin vermeyince kendisine eşlik eden kadın personelin (infaz koruma memuru) zorla koluna girdiğini, onun görevinin kendisine eşlik etmek olduğunu, koluna girmek olmadığını, bunun üzerine Adalet Bakanlığına Şikayette bulunduğunu, Şikayet dilekçesini hapishane idaresi Adalet Bakanlığına gönderirken 23 yıl içerisinde almış olduğu disiplin cezalarının çizelgesini ve hakkındaki bu

gibi bilgileri de gönderdiğini, amaçlarının kendilerinin yaptığı uygulamayı meşru göstermek olduğunu ve kendisinin suç işlemeye meyilli gibi göstermek olduğunu, yıllardır bulunduğu kurumlarda bu konuda Bakanlığa yazdığı dilekçelerin gönderilirken disiplin çizelgesi ve yargılandığı maddenin açılımının konulmadığını, bu hapisanede, kurumlara gönderilen dilekçelerle birlikte yargılandıkları mahkeme, dosya numaraları ve hangi maddeden yargılandıklarının açılımlarının da paylaşıldığını, bu tarz uygulamanın kişiyi peşine suçlu göstermek ve ön yargı oluşturmak olduğunu; burada kelepçe sıkıntısını ciddi oranda yaşadığını, sırt filmi çekilirken yine kelepçenin açılmadığını, göz doktorunda da açılmadığını, bu günlerde hastaneye gitmesinin gerektiğini fakat şimdiden kelepçe stresini yaşadığını, fizik tedaviyi sırf bu sorun olduğu için göze alamadığını, çünkü en son olarak doktorun “ağrın geçmezse gelersin, fizik tedavi yaparız” dediğini, fakat her hastaneye gidişinde askerle gerginlik yaşamak yıpratmıştıktan ertelediğini; diğer rahatsızlıklarının bel fitiği, eklem romatizması, troide bağlı kalp çarpıntısı, ritim bozukluğu, varisler, reflü, sinüzit, göz egzaması, göz alerjisi olduğunu ve gözlerde yakını görmeye 1,5 derece sorun olduğunu, yakını ve uzağı görmeye sıkıntı yaşadığını, göğüste kistler, iki kez momografi çekildiğini, daha öncede 4 ayda bir kontrol denildiğini, ardından yılda bir kez momografi çekimin önerildiğini, aslında bu hastalıkların hapisane koşullarında bulunduğu ve tedavi imkanları kısıtlı olduğundan zamanla ciddi sağlık sorunlarına dönüştüğünü, kendisini şu aşamada zorlayan tiroid dışında fitiklar, eklem romatizması ve varisler olduğunu, genel olarak kemiklerinde sürekli ağrılar yaşadığını” aktarmıştır.

- **Z. T., D. B., D. B., S. E., S. İ., Z. Y., S. İ. 31.07.2023 tarihinde Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdıkları mektupta;** “Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinde HDP’li politik mahpuslar olarak toplamda 7 kişi kaldıklarını, yaklaşık 5 aydır bu kurumda olduklarını, Kadın Kapalı diye belirtilmesine rağmen hapishanenin yüksek güvenli bölümlerinde kaldıklarını, binanın 3 kattan oluştuğunu, ikinci ve üçüncü katın kadın kapalı, zemin katların ise yüksek güvenli bölümler olduğunu; kampus içerisinde yüksek güvenli hapishanenin mevcut olmasına rağmen, kadın kapalı hapishanesinde ayrıca bu bölümün oluşturulmasının hukuki olmayıp bu bölümde kalan kendileri için de hak ihlali oluşturduğunu; daha önce bu kurumda yaşamış oldukları hukuksuzlukları, hak ihlallerini, keyfi uygulamaları, çifte standart durumlarını birçok kez çeşitli kurumlara yazdıklarını, değişen bir şey olmadığını, hatta bize yazmış oldukları mektuba da el konulduğunu, Adalet Bakanlığına yazmış oldukları son dilekçenin dönüşünde takdirin Cumhuriyet Başsavcılığına bırakıldığını belirtildiğini, Savcılığa bize yazdıkları minvalde tekrar yazdıklarını; durumlarını ve yaşadıklarını biraz açmak istediklerini; kurumun fiziki yapısının karmaşıklığından kaynaklı Adalet Bakanlığının, İdareden fiziki yapıya dair görüntü istediğini, ikinci ve üçüncü katların dubleks tarzı olduğunu, orada adli mahpusların kaldığını, adlilerin kapıları gece 24.00’a kadar açık olup, ortak yaşam alanını gün boyunca kullanabildiklerini, kendileri politik mahpusların ise zemin katlarda kaldıkları için odalarında çift kapı mevcut olduğunu, kendilerine ait olduğu söylenen koridora açılan kapıların tuhaf gerekçelerle açılmayıp, havalandırmaya açılan ikinci kapıların ise havalandırma saatiyle açılıp kapandığını, böylesi yapıya sahip hiçbir kurumda böyle bir uygulamanın mevcut olmadığını, koridordan geçerek ortak alanı ve havalandırmaya rahatça çıkabilecekken, sırf havalandırmaya bakan kapılara para verildiği için kapıları kullanmanın zorunlu hale getirildiğini ve bu sebeple havalandırma saatine göre içeride tek başlarına kapalı kalma sürelerinin azalıp çoğaldığını, örneğin kışın hava saat 16:00 da karardığı için tekli odalarda kalma sürelerinin 15 saati aşacağını, normal koşullarda ortak yaşam alanlarının ve odaların en az 17 saat açık olmasının zorunlu olduğunu, adliler için bu kurallara uyulduğunu, bu durumun keyfi yaklaşımın bariz bir örneği olduğunu, küresel ısınma çağında oldukları için rekor sıcaklıkların mevcut olduğunu, dolayısıyla gündüz bir kuyuyu andıran havalandırmada sıcaktan bunalıp duramazken, günün yarısına dek tek başlarına hücre şeklindeki odada küçük bir pencereyle yaşamaya ve kalmaya mı zorlandıklarını, bir hava sirkülasyonunun olmadığını, odaların aşırı nemden ve kokudan kaynaklı nefes alamadıklarını, odaların zemininde su kaldığı için nemin hiç geçmediğini, kim odaların tavanlarını su aldığını; Erzincan’da sonbahar ve kış aylarının zor ve çetin geçtiğini, yağışlı havalarda odalarda mahsur kaldıklarını, kar yağışı başlayınca yerlerin buzlanacağını, kayıp düşmelerin olacağını, pencere pervazları ve çatı saçaklarında bu sarkıtları oluşacağını, bu sarkıtan düşmesi halinde ciddi yaralanmalar hatta ölümle bile

sonuçlanacak durumların ortaya çıkacağını, dolayısıyla can güvenliğini riske atacağını kendilerine ait olan fakat açılmayan koridor kapılarının giriş kısmının personel için odaları mevcut olduğunu, personelin bu odaları kullanmayı ana maldada olduğunu, oysa ki bu odalar kullanırsa, kendilerinin oda kapılarının açılmaması için herhangi bir gerekçe kalmayacağını; koridorların 3 adet kamera ile 24 saat izlenmekte olduğunu, her iki güvenlik tedbiri oluşturacak iken koridor kapılarının açılmayıp hukuksuzluk yapıldığını, belirttikleri bu durumların Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinde hak ihlallerinin, hukuksuzluğun, çifte standardın ne kadar ayyuka çıktığının bariz göstergesi olduğunu” aktarmıştır.

- **D. Ş., 02.08.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Kendisi ve arkadaşları J. A., Ş. Ç., S. A., G. A., Z. K.’nin Kayseri Kadın Kapalı Hapishanesinde ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olarak tek kişilik hücrelerde kaldıklarını, odalarının ortalama 12-14 metrekare olduğunu, hücrelerinde mutfak tezgahı olmadığı için bulaşıklarını ve tükettikleri gıdaları banyo ve tuvaletin ortak olduğu yerde yıkamak zorunda kaldıklarını, bu durumun hijyenik olmadığını, kadın fizyolojisinin özgünlüğü düşünüldüğünde enfeksiyona açık bir ortamın söz konusu olduğunu, karma cezaevlerindeki hücrelerde genelde mutfak bölümü olduğunu, ancak kadın kapalı cezaevlerinin genelinde koşulların kendilerinininkine benzediğini, Bakanlığın cezaevlerini yaparken neden böylesi bir yapılanmaya gitmiş gerçekten anlamının zor olduğunu; ayrıca pencerelerinde parmaklıklarla beraber tel örgüler olduğunu, bu tellerden dolayı odaya giren hava miktarının düşük olduğunu, arkadaşlarının çoğunda akciğer sorunu olduğunu (astım, bronşit) yeterli oksijen alamadıkları için var olan hastalıklarını tetiklediğini, bununla beraber, yorgunluk, halsizlik vb. sorunlara da neden olduğunu, ayrıca dışarıya baktıklarında bu tel örgülerin arasından baktıklarını, bu durumun gözlerine de zarar verdiğini, fiziksel sağlıklarının üzerinde komplike sorunlara sebep olduğunu, psikolojileri üzerindeki etkisine bile girmeyeceğini, hapishane yönetimiyle kaldırılmasına yönelik görüşmeleri olsa da güvenlik gerekçesi ile reddedildiğini, oysaki AYM’nin bu durumun hak ihlali olduğuna dönük başka bir hapishaneyle ilgili kararının olduğunu, bu karara rağmen buldukları hapishanede bu uygulamanın hala devam ettiğini; ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü oldukları için pek çok alanda özel kanunlardan kaynaklı haklarının kısıtlandığını, aynı anda temas edecekleri insan sayısından, süresine, havalandırmayı kullanma süresi, sosyal etkinlik alanları vb. cezaevlerinin inisiyatifine bırakılmış durumda olduğunu, bu durumun uygulamalarda farklılıklara neden olduğunu; buldukları hapishanede günde 1,5 saat havalandırmaya, haftada 1 saat spora çıkabildiklerini, normalde haftada 10 saat sosyal etkinlikten yararlanma haklarının olduğunu, ancak bu haktan yararlanamadıklarını, sosyalleşme zeminlerinin en asgari düzeyde tutulduğunu, kısıtlı haklarının dahil ihlal edildiğini; aile görüşünde sadece 1. derece yakınlarının ve vasileriyle görüş yapabildiklerini, bir çoğunun ailesinin Kayseri’ye uzak yerlerde ikamet ettiğini, buldukları hapishaneye kendi talepleri dışında sürgün geldiklerini, bu yöntemle kendileri ile birlikte ailelerinin de cezalandırıldığını, hem mesafeden kaynaklı hem de ekonomik kriz sebebiyle ailelerin yılda sadece birkaç defa görüşe gelebildiğini, ayrıca görüşlere ek bir sınırlama getirildiğini, aynı anda sadece 3 kişi ile görüş yapabildiklerini, 1 saatlik görüşte görüşçülerini değiştirmek zorunda kaldıklarını, bu durumun görüşün bütünlüğünü de bozduğunu, tüm aile bireyleriyle aynı anda diyalog kuramadıklarını, süre kaybı olduğunu hem kendileri hem de ailelerinin mağdur olduğunu; telefonla görüş haklarının 2 haftada bir 10 dakika olduğunu, diğer siyasi mahpusların haftada bir 10 dakika, adlilerde ise haftada 30 dakika olduğunu, bu durumun eşitlik hakkına aykırı olduğunu, ayrıca diğer mahpusların istedikleri zaman telefon hakkını kullanabildiğini, kendilerinin sadece idarenin belirlediği sürede görüşebildiklerini; havalandırmaların hücrelerin içini gören ve 24 saat kayı yapan bir kamera olduğunu, hücre yaşam alanlarının uyudukları yatağın bile kameranın açısına girdiğini, o yüzden daracık alanı bile kontrollü kullanmak zorunda kaldıklarını; Kürtçe olan anadillerinde mektup gönderirken ve kitap alırken ciddi zorluklarla karşılaştıklarını, hapishane idaresinin tercümana gönderdiğini; ayrıca mektuplarını göndermediklerini./kendilerine verilmediğini, bazen bu sürenin 5-6 ayı bulabildiğini, bu yolla ana dillerinde iletişim kurma haklarının bir nevi engellenmiş olduğunu, 21. Yüzyılda böyle uygulamalara maruz kalmanın trajedi olduğunu, dışarda insanların iletişim kurabildiğini, kendilerinin 6 ayda ulaştırabildiklerini; kimi hapishane personelinin üslup ve tarzı hem onur

kırıcı hem de tahrik edici olduğunu, uluslararası normlara ve TC. yasalarında belirlenen ilkelerden biri de onur kırıcı yaklaşımların yasaklanması yönünde ancak bu duruma ilişkin şikayetlerini iletmelerine rağmen sorunların çözülmediğini; kurumda sorunları çözmek için muhatap bulmakta zorlandıklarını, sorunlarını çözmekte; dilekçelerine cevap almakta da benzer durumlar yaşadıklarını; cezaevlerinin koşullarının kendisi bile sağlıkları üzerinde ciddi olumsuz etkiler bıraktığını, tedavi olanaklarına erişimde yaşadıkları sorunların bu olumsuzlukları daha da pekiştirdiğini, revire erişimde ilk zorluğu yaşadıklarını, hastane sevki yapılması gerektiğinde sadece 1 bölüme sevk alabildiklerini, bu yüzden hastalıkları arasında seçim yapmak zorunda olduklarını, hastane sevkinin ayları bulduğunu, örneğin 2022 yılında dahiliye doktorunun romatoljiye sevkini yaptığını ancak hala götürülmediğini, hastane sevkinin personel yetersizliği nedeniyle iptal edildiğini, o nedenle tekrar revire çıkıp sevk yaptırmak gerektiğini, tek kişilik hücrelerden oluşan ringle sabah erken saatte yola çıktıklarını; akşam dörde, beşe kadar o aracın içinde bekletildiklerini, aracın zorluğunu yaşayanların hastaneye 2. defa gitmesi gerektiğinde düşündüklerini, (bu bekleme süresinin uzamasında şehir hastanesinin fiziki yapısının, ayrı ayrı binalar vs. de etkisi olduğunu) doktora çıktıklarında da kelepçeli muayene dayatıldığını, kelepçeli muayenenin onur kırıcı bir uygulama olduğu gibi, doktorla aralarındaki güven ilişkisini de zedelediğini, hem fiziksel olarak hem de psikolojik olarak muayenenin sağlıklı olmasını engellediğini, bu onur kırıcı uygulamayı kabul etmediğinde muayene edilmeden odadan tedavi edilmeden odadan çıktıklarını, hepsinin toplam sonucu olarak hastalıkların ilerlediğini, hatta geri dönüşümü olmayan aşamaya gelmiş olduğunu, yaşadıkları zorluklardan dolayı artık hastaneye tedavi olmaya gitmek istemediklerini, bahsettiği arkadaşlarının kronik hastalıkları olduğunu, ve fiziksel engelleri olduğunu, genel hapishane koşulları ile hücre koşullarının da bu durumu daha da zorlaştırdığını, hasta mahpusların siyaset malzemesi haline getirilmesinin aslında kendilerine karşı olan tutumun en açık ifadesi olduğunu” aktarmıştır.

- **S. E. Ç., 02.08.2023 tarihinde Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “2018 yılında hapishaneye girdikten sonra hastalıklarının başladığını, halihazırda kalp damar daralması, hipertansiyon, böbrekten protein kaçağı, göz tansiyonu, sağ gözde %50 görme kaybı, alerjik faranjit, enfeksiyon, mide bağırsak gastriti, yumurtalık sorunu gibi ciddi hastalıkları olduğunu; bir çok ilaç kullanmakta olduğunu, Tarka 180 mg, Lasit 40 mg, Penkreoflait 170 mg, Lantoser 30 mg, ilaçlarını kronik rahatsızlıklarından kaynaklı ömür boyu kullanması gerektiğini; hapishanede kaldığı süreçte Van ve Diyarbakır illerinde tedavi ve rapor süreci başladığını, her iki yerde de “Hapishanede kalmaz” raporu verildiğini, 2022 yılı Ağustos ayında cezası kesinleştiği için yeniden tutuklandığını, o zamandan bu yana Hapishanede olduğunu, Adalet Bakanlığının hasta mahpuslar için yayınlamış olduğu genelge kapsamında ağır hasta tutsak olduğu için infazının ertelenmesi için başvuruda bulunduğunu bunun üzerine heyet raporu için hastane sevkinin yapıldığını, ancak özelde en ağır hastalıkları olan tansiyon ve kalp sorunu için dahiliye ve kardiyoloji sevkinin yapılmadığını, en sonunda tüm işlemler bittikten sonra 31.07.2023 tarihinde Adli Tıp Kurum başkanlığı 3. İhtisas kurulu A.T.No 69365276-101.01.02.2023194780/16721 kararlar 16794 ve 24-07- 2023 tarihli kararın tarafına tebliğ edildiğini, kararda “Tarsus Devlet Hastanesinin 12.06.2023 tarihli durum bildirir sağlık kurulu raporunda göz hastalıkları bilateral va: tam (miyop+astigmat gözlük ile) genel cerrahi operasyon öyküsü yok, haricen olağan iç hastalıkları gastroentoloji görüşü uygundur, ruh sağlığı ve hastalıkları takipli psikiatrik hastalık mevcut değildir, Kulak Burun Boğaz hastalıkları kulak muayenesi normal, fısıltı testi normal, işitme testi normal olarak değerlendirildi, nöroloji normal, nörolojik muayene bulguları mevcut, gastroeneroloji, gastroentolojik açıdan kronik hastalık bulunmamaktadır” denildiğini, rapor kararında: “heyetçe yapılan muayenesinde sağlam olup ceza tarihi gerekmediğinden ..”denilerek hayatını yalnız hapishanede idame ettirebileceği şeklinde görüş bildirildiğini; bu kararı kabul etmediğini, daha önceki muayene geçmişi ve bulgularına bakılıyorsa durumunun ne kadar ciddi hastalıkları örneğin hipertansiyon, kalp damar ,boğazında ses kalınlaşması (sesini kaybetme ihtimalinin yüksek olması) göz tansiyonu, sağ gözde görme kaybı, enfeksiyon gibi hastalıklarının hiç birine değinilmediğini, hastalıklarından ziyade herhangi bir rahatsızlığı olmayan alanlara göre (kulak, nöroloji, psikiatri gibi) değerlendirme yapıldığını, oysa en başta kardiyoloji ve dahiliye bölümlerinin değerlendirmelerinin olması gerektiğini, yine kronik rahatsızlığı olmadığı söylendiğini, o halde nasıl oluyor da ömür boyu dört farklı

ilaç kullandığını, bu raporun gerçeğe aykırı, ciddiyetten uzak ve meslek etiğiyle uyuşmayan bir rapor olduğunu, yanında raporun tek bir örneği olduğu için raporunu gönderemediğini, şimdilik ancak eşi Hamza Çakır ile ulaştırabileceğini, ağır hasta mahpusu olmasına rağmen tahliyesini engelleyen bu kararın kaldırılmasını ve kamuoyu oluşturulması için gerekli atılmasını istediğini” aktarmıştır.

- **G. K. ile 03.08.2023 tarihinde Konya E Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “70 yaşında olduğunu, tansiyon rahatsızlığı bulunduğunu ama kendi ihtiyaçlarını kendisinin karşılayabildiğini, tutuklandığı günden bugüne kadar tek kişilik bir odada tutulduğunu, siyasi koğuş olmadığından “adli mahkumlarla birlikte kalamayacağını” hapishane idaresi tarafından kendisine bildirildiğini, onur kırıcı veya kötü bir muameleye maruz kalmadığını; kantin ihtiyaçlarını önemli ölçüde karşılayabildiğini, ancak su ihtiyacını odadaki musluktan giderebildiğini, hapishane idaresinin ise cevaben “kantinde su satılmadığını” söylediğini, elzem talebinin özellikle ailesine yakın olması hasebiyle Ereğli Hapishanesine nakil talebi olduğunu” aktarmıştır.

Avukat tarafından Hapishane idaresi ile yapılan görüşmede; “Hapishane idaresi mahpusun güvenlik nedeniyle adli mahkumlarla barındırılmadığını ve siyasi koğuşta bulunmadığından zorunluluktan tek kişilik bir odada barındırıldığı, nakil işlemlerinin ise kendi inisiyatiflerinde olmadığını, bu konuda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yetkili olduğu, uygulamada siyasi mahpusların başka bir hapishaneye nakil süreçlerinin 15-20 gün sürebildiği” ifade edilmiştir.

- **F. Ö.ş, 07.08.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden yaptığı başvuruda (Başvurucu tahliye olduktan sonra yaşadığı sorunları aktarmıştır.);** “1 Mayıs 2017’de hapishaneye girdiğini, 2023 Nisan ayında Kayseri-Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden tahliye olduğunu, yaklaşık son 4 yıl boyunca bu hapishanede kaldığını; bu hapishanede hak ihlalleri yaşadıklarını ve bunların;

Kaldığı koğuşun 8 kişilik olmasına rağmen 16 kişiye kadar çıktığı zamanlar olduğunu, bu zamanlarda ek 3 ranza koyduklarını, buna rağmen nöbetleşe uyumalar olduğunu, bazı arkadaşlarının kendisi de dahil yerde yatmak zorunda kaldıklarını, Kayseri’nin çok soğuk olmasından dolayı bu durumun kendilerini hasta ettiğini;

Normalde her gün sıcak su hakları olmasına rağmen kendilerine kota bile dikkate alınmadan aylarca ılık su verildiğini, bizzat kendisinin defalarca dilekçe yazarak bu duruma müdahale ettiklerini, kendilerine açık hapishanede sorun olduğu gerekçesini ileri sürdüklerini, kendilerinin de “ailemize haber vereceğiz, bu durumu basına yansıtacağız, Sağlık Bakanlığına şikayette bulunacağız” dedikten sonra sıcak su gelmeye başladığını;

Herhangi bir sorunlarını idareye bildirmek için yazmış oldukları dilekçelerin takip numarası verilmediği gibi yanıtların da kendilerine hiç gelmediğini,

Dışarıyla olan iletişimlerini sağlamak için yazdıkları mektupların gönderilmediğini öğrendiklerini, telefon görüş haklarının haftada 10 dakika olduğunu, adli mahpusların 1 saat görüntülü görüşme haklarını kullandıkları halde kendilerine bu hakkın kullandırılmadığını, yine adlilerin görüşçülerinin açık ya da kapalı görüşe gelmediği zamanlarda ek 2 saat telefonla görüşme hakkı verildiğini, kendilerinin görüntüsüz 10 dakika haklarını bile rahatça kullanamadıklarını, telefonların cızırtılı olduğunu, bazen seslerinin birbirlerine gitmediğini, telefon kartının pahalı ve açıldığı andan itibaren kontör yediğini;

Kapalı görüşlerde kendilerini görmeye gelen ailelerinin ve arkadaşlarının tacize varan, çıplak aramaya maruz kaldıklarını, bu aramalarda ailelerinin cinsel organları dahil bütün vücudunun taciz edildiğini, hatta 7 aylık yeğenin bezinin çıkartılıp, cinsel organına dokunulduğunu, bu durumun hepsinin psikolojisini bozduğunu, kadın görüşçülerin regl dönemlerinde bile doğru söyleyip söylemediğinin kontrol edilmedi için için pedlerinin çıkartıldığını ve çömelip kalkma hareketi yaptırıldığını, bu uygulamalardan dolayı görüşçülerinin gelmek istemediğini,

Yemeklerin insan sağlığına uygun olmadığını, hatta yedikleri yemeklerden zehirlenenler bile olduğunu, yemekler çok kötü olmasından dolayı vitaminsizlikten sürekli bayıldığını, hastaneye gittiğinde vitamin eksikliği çıktığını; yemeklerin içinden böcek, taş, saç gibi birçok iğrenç şeyler çıktığını; kendilerinin günlük yemek listesini isteyip aldıklarında kendilerine verilecek yemeğin verileden çok farklı olduğunu gördüklerini, bu durumun alınacak

malzemelerde yolsuzluk yapıldığını gösterdiğini, birde tahliye olduktan sonra yemek, yatak, elektrik parasının kendilerinden alınacağını; diyet yemeği olan kişilere gelen yemeklerin iğrenç bir şekilde olduğunu, hatta yüksek tansiyon hastası arkadaşlarına haşlanmış patates ve et verdiklerini, çok tuzlu olduğu için arkadaşlarının 2 gün hastanede kaldığını,

Günlük gazetelerden ‘Yeni Yaşam’ gazetesinin verilmediğini, son zamanlarda ‘Evrensel’ gazetesinin verilmeye başlandığını ve onda da süresi geçen gazetenin verildiğini; kütüphaneden onların istediği kitaplar dışında kitap verilmediğini, ailelerinden gelen kitap ve defterlerin verilmediğini, kargoyla bile gelse vermeyip geri gönderdiklerini; kendisi küçük yaşta hapisaneyeye girdiği için liseyi dışardan bitirmek için başvuruda bulunduğunu, Bakanlığın gönderdiği hakkı olan ders kitaplarının ya verilmediğini ya da geçmiş sınıfların kitaplarının verildiğini, kendisini “sınav ertelendi, iptal edildi” gibi gerekçelerle sınava götürmediklerini, Pandemi döneminde online sınavlara bile adliler gittiği halde kendisini birçok kez götürmediklerini;

Kürtçe yazılı mektup ve kitapların hiç verilmediğini;

Ailelerinden kendilerine gelen eşyalarını kadın gardiyanlar arada da erkek bir komutanın önünde iç çamaşırlarının dahi havaya kaldırılarak gösterildiğini; haki, lacivert baskılı, markalı hiçbir şey verilmediğini, ailelerimizin beyaz tülbentine dahi karışıklarını;

Tedavi amaçlı revire çıkmaları gerektiğinde içeride yataklar olmasına rağmen elleri kelepçeli bir şekilde, içerisine yatak konulan bir kafesin içinde serum verildiğini, sıralarını beklerken kendilerinin oturması için bankların olmasına rağmen kendilerini kafesin içerisinde tuttıklarını, tedavi amaçlı hastaneye giderken ringin içindeki dar odalı yerlerde, ayaklarını bile uzatamadıkları, elleri kelepçeli bir şekilde klimaların açılmadığı bir ortamda bekletildiklerini, hastanelerde elleri yatağa kelepçelenmiş bir halde tedavi gördüklerini, hatta doktorların bile kelepçeli muayene ettiklerini, kronik hastalığı olan arkadaşlarının kontroller için hastaneye götürülmedikleri gibi ilaçları verirken de gardiyanların ağızların içini parmaklarıyla kontrol ettikten sonra ilaç verdiklerini,

Sohbet haklarının 2018’den beri yaptırılmadığını, diğer koşullardaki arkadaşlarıyla spor etkinliğine çıkartılmadıklarını; halı kursu, elişi kursu, bilgisayar kursu gibi kurslara götürülmediklerini; resim ve saz kursuna götürdüklerini ancak onu da “öğretmen gelmedi” diyerek azalttıklarını, zaten o kursların da 1 ay sürdüğünü;

Özellikle adli kadın mahpusların herhangi bir davranışı ve talebinden sonra yerlerde sürüklenip, tekme ve coplarla dövülerek, süngerli odaya atıldıklarını, orada üzerine çullanıp dayak yedikten sonra kıyafetlerinin çıkartılıp, kameralar önünde çıplak bekletildiklerini, süngerli odanın içerisinde yatak olmadığını, tuvaletin ise üstü açık ve kameranın altında bulunduğunu, siyasi mahpuslara herhangi bir eylemlerinden sonra süngerli oda uygulaması yapılabildiğini,

Aramaların ayda bir yapılması gerekirken idarenin keyfi bir şekilde istediği zaman baskın şeklinde kendilerini dışarıya çıkarttıklarını, bütün eşyalarının yerlere atıldığını ve darmadağın edildiğini, yataklarını yerlere atılmış bir vaziyette, üstüne basılmış bir şekilde, içeriye girdiklerinde bulduklarını, aramalardan sonra mutfak eşyalarının bazılarının alındığını gördüklerini, amaçlarının kendilerinin tekrar kantinden alış-veriş yapmalarını sağlamak olduğunu,

Kantin fiyatlarının çok fahiş olduğunu, maddi imkanı olmayanların kantinden alış-veriş yapamaz durumda olduğunu; elektrik parasını ödemeyen koşulların elektriğinin kesildiğini;

Kendisinin son iki yılını tek kişilik hücrede geçirdiğini, hapisane idaresinin çok keyfi tutumu ve hukuk tanımaz dayatmaları olduğunu, 2023 Ocak ayında tahliye olması gerektiği halde idarenin, üzerine ifade verdirerek tahliyesini Nisan ayına uzattıklarını” aktarmıştır.

- **D. A., 08.08.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “10 aydır keyfi bir şekilde hücrede (Tek kişilik oda) tutulamaya devam edildiğini, 10 ay boyunca her defasında başka gerekçeler sunulduğunu, ilk dönemler MLKP’den (üyelikten hükümlü) kimse olmadığı için kendisini farklı örgütlerin yanına veremeyeceklerini söylediklerini, “koşuş açılınsın” talebinde bulunduğunu, “yer olmadığı için koşuş açamayacaklarını” söylediklerini, son olarak “hapishane güvenliği ve toplumda infial yaratma” gerekçesiyle

dilekçelerinin reddedildiğini, bazen de yazdığı dilekçelere dönüş olmadığını, suç duyurusunda bulunduğunu, idarenin savunma olarak “tutukluya koğuş ayarlamaya çalışıyoruz” dediği için kovuşturmayaya yer olmadığını söylediğini, idareyle bu konuyu konuştuğunda böyle bir girişimlerinin olmadığını ve “kendisini hücrede tutacaklarını, koğuşa vermeyeceklerini” söylediklerini, idarenin kendisini hücrede tutma konusunda karar almış olduğunu; ilk zamanlar 1 saat havalandırma saatinin olduğunu sonra 2 saat yaptığı görüşme sonrasında 3 saate çıkardıklarını, sabah 09-11.00 saatleri ve 17-18.00 saatleri arasında havalandırmaya çıktığını, sabah daha erken saate alınması için dilekçe yazdığını fakat ağırlaştırılmış müebbet uygulaması yapılarak mesai saatinden önce alınmayacağını söylediğini, hapishanede sabahları 06-06.30 gibi kapıların açıldığını, fakat havalandırma saatleri olarak bu saatlerin uygun bulunduğunu; bundan 2 ay önce havalandırmaya bardak, yiyecek vb. eşyaların çıkarılmasının yasaklandığını, yaptıkları görüşmeler sonrasında çıkaracakları eşyaların kapalı olmasının gerektiğinin söylendiğini, yani kantinden parayla alınıp açılmadan getirileceğini, ya da suyu hücrede açıp bir yudum aldıysan havalandırmaya çıktığında ikisinde de kapalı su olmak zorunluluğu getirildiğini, günlük iki kez havalandırmaya çıktığında ikisinde de kapalı su olmak zorunda bırakıldığını, ekonomik koşullar düşünüldüğünde kantinden alışveriş yapıp her gün çıkartmanın mümkün olmadığını, karton bardak her gün çıkartacaklarını, başka bardak çıkartamadıklarını, havalandırmada ne yiyeceklerinin ne içeceklerinin idare tarafından belirlenmeye çalışıldığını, kantin fiyatlarının ateş pahası olduğunu, bunları alma konusunda sıkıntı yaşarken verilen yemekleri havalandırmaya çıkartamadıklarını; kantinde de dışarıdaki marketler gibi her gün etiket değiştirildiğini, 1 hafta önce 3.500 TL olan buzdolabının bir hafta sonra %100 arttırılarak 6 bin küsur TL’ye satıldığını, bu fiyat değişikliğini çoğaltabileceğini, açık cezaevlerinde yapılan ürünler ve eşyaların da dışarıdaki fiyatlardan daha pahalı olduğunu; müdürle görüşme taleplerinin 5 ay sonra ve onun da ısrarları sonucunda yapıldığını; 2 kez hapishanede savcılıyla görüşmek istediğini, 7 aydır dönüş olmadığını, sorunların her gün artmaya devam ettiğini, 1.müdürün 5 ay boyunca “kurumda olmadığını” söylediğini, ya da “beklesin” cevabı verildiğini, 3 aydır görüşme yapmak istediğini ancak yine de yapılmadığını; Vertigo hastası olduğunu, iki kez hücrede baygınlık geçirip yere düştüğünü, kafasında ve kolunda morluklar oluştuğunu, bel fitiğinden kaynaklı bir kez acile kaldırılmak zorunda kaldığını, 90 gündür kanamasının olduğunu, hastane sevkini yapılmadığını, revirin doğuma sevk yazdığı için farklı bölüme götürülmediğini, ancak 90 gündür kadın doğum sevkini de yapılmadığını, 90 gündür kanamasının artmaya devam ettiğini, “Neden götürülmediğini” sorunca “Jandarmanın iptal ettiğinin” söylendiğini, sevklerin çok uzun zaman sonra yapıldığını, durumun acil olduğunu bildirmesine rağmen halen dönüş olmadığını, bu arada da hastane sevklerinin yapıldığını, geçen günlerde bir kadın mahpusun kadın doğuma sevk yapıldığını, fakat kadın doğum doktorunun, kadın mahpusun kelepçesini açmadan üstünü çıkartmasını söylediğini, kadın mahpusun da muayene olmadan geri dönmek zorunda kaldığını, zor bela sevkler yapılırken bir de doktorların kelepçeli muayeneyi dayattığını, sevklerle ilgili 1.müdürle 3 ay önce görüştüğünde “hızlıca sevk yapılacağını” söylediğini ancak halen beklemekte olduğunu, 90 gündür regl olduğu için halsizlik ve baş dönmelerinin başladığını; hücrelerin bir insanın uzun süreli kalabileceği yer olmadığını, banyoda havalandırma olmadığı için rögar kokusunu her gün soluduğunu, kokunun bazen çok ağır olduğunu ve uykudan uyandırdığını, bir de yoğun baş ağrısı oluşturduğunu, hücrede mutfak tezgahının olmadığını, hijyenik olmayan koşullarda 1 lavaboda bulaşık yıkamak zorunda kaldığını; camların tel örgülü olduğunu ve 1-2 dakika dışarıya bakabildiğini, 1-2 dakika geçtikten sonra gözlerde ciddi sorunlar oluşmaya başladığını, alanın küçük olması da eklenince baş dönmelerin olduğunu; spor ve etkinliklere tek çıkarıldığını, farklı yerdeki mahpuslarla beraber çıkmak istediğini fakat “örgütsel haberleşme” denilerek reddedildiğini, 10 kişinin altında kalan yerlerde farklı eklentilere dahil olabileceğinin yasal olarak var olduğunu fakat bunda da keyfi bir uygulamayla tek başına çıkarıldığını, ağırlaştırılmış müebbet mahpusların bile iki ya da daha fazla kişiyle çıkabildiğini, üyelikten hükümlü olmasına rağmen ağırlaştırılmış müebbet mahpuslardan daha fazla tecrit uygulandığını, şu an ki durumda sadece ağırlaştırılmış müebbetlerden haftada bir telefon ve görüş günlerinin farklı olduğunu, her şeye tek çıkartılarak ağır tecrit dayatıldığını, keyfi uygulamalarla karşı karşıya kaldığını” aktarmıştır.

- **S. Y., 14.08.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinden göndermiş oldukları mektupta;** “Bir gözünü yıllar önce kaybettiğini, diğer gözünün de görme oranının% 15-20 arasında olduğunu, daha doğrusu %20 iken Bilkent Şehir Hastanesinde yapılan lazer tedavisinden sonra görme oranının daha da düştüğünü, gözünde ödem olduğunu, (SSR) ödeme sebep olan sızıntıları önlemek için lazer yapıldığını, görece ağrıların kısmen azaltılması dışında hiçbir faydasını göremediğini, nerdeyse felçli gibi olduğunu ne okuyabildiğini ne yazabildiğini, televizyon izleyemediğini, bir kaç dakikadan fazla konuşsa gözlerinin ağrıdığını, ardından bulanıklaştığını, satranç oynasa, spor yapsa aynı şeyin olduğunu, doktorun mercek kullanmasını önerdiğini, güvenlik gerekçesiyle idarenin vermediğini, aynı şekilde gözlerinin ışığa duyarlı olduğunu, sürekli kızarıklık olduğunu, başka bir doktorun güneş gözlüğü yazdığını, aynı gerekçeyle vermediğini, bunun dışında uzun zamandır kronik gastrit ve reflü hastası olduğunu, bu hastalıklara uygun diyet uygulandığını, ancak diyetlerin mide rahatsızlığı ile ilgisi olmadığını, televizyona çıkan doktorların “lahana turşusunun reflüde gevşeyen pilor kasının esnekliğini geri kazanmasında ciddi rol oynadığını” belirttiklerini, tüm taleplerine rağmen lahana turşusu vermediğini, kemik erimesi teşhisi konduğunu, bunun dışında parmaklarında kasılma ve ağrıyla beliren ve yıllardır gitmeyen teşhis edilmeyen bir rahatsızlık olduğunu, özellikle işaret parmağının bükülmediğini, gün içinde açıldığını, başka rahatsızlıklarının da olduğunu, fakat en önemlisinin bunlar olduğunu, ayrıca belde disk dejenerasyonu teşhisi konduğunu, 25 yıldır içerde olduğunu, bunun doğal sonucu bu rahatsızlıkların olduğunu, özellikle gözle ilgili problemleriyle ilgili daha iyi bir tedaviye ihtiyaç duyduğunu, mercek ve güneş gözlüğünün olmamasını rahatsızlığını gittikçe arttırmakta olduğunu, doktorların ilgisizliğinin kendisiyle sınırlı olmayan genel bir sorun olduğunu” aktarmıştır.
- **M. Ü., 16.08.2023 tarihinde yaptığı başvuruda;** “Eşinin hapishanede olduğunu, para yardımı istediğini, bir tane kızı olduğunu, okula başlayacağını, kızının okulu için yardım talep ettiğini” aktarmıştır.
- **N. Y., 19.08.2023 tarihinde, Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesindeki için yaptığı başvuruda;** “Kızının Kadın Kapalı Hapishanesinde çocuk tutkulu olarak kaldığını, şu anda 16 yaşında olduğunu, kızının 10 gündür hastanede olduğunu ve hapishanenin bununla ilgili tek bir bilgi vermediğini, kızının başına ne geldiğini bilmediklerini, sesini dahi duymadıklarını ve her seferinde bahanelerle kendilerini geri çevirdiklerini, kızının ölümünden şüphelendiğini, kendisinin 1 buçuk aydan fazladır hücrede olduğunu, “kendisini zehirliyor” dediklerini, fakat bu hücreye çamaşır suyu ve 15 adet ilacın nasıl girdiğini söylemediklerini, ilk olarak 10 Ağustos 2023 tarihinde Çarşamba günü görüş günü olduğunu, kendilerine “kustuğunu ve hastaneye kaldırdığını” söylediklerini, “3 saat sonra gelin görürsünüz” dediklerini fakat hiçbir şekilde görmediklerini, daha sonrasında babasına sms geldiğini “yaşı küçük olduğu için hastaneye girdiği için acil şifalar dileriz” diye; bu mesaj sonrasında diğer kızının hastaneye kardeşini görmek için gittiğini, “iyiyim abla” dışında hiçbir konuşma yaptırmadıklarını, Jandarmaların müdahale ettiğini; daha sonrasında müdür hanımın kendisine “kızın burada kalırsa ölür” gibi beyanlarda bulunduğunu, “Cuma günü gelin görün” dediklerini, gittiklerini fakat “kızının hastaneye kaldırıldığını” söylediklerini, “bunun dışında bilgi veremeyeceğiz” dediklerini; kızının “15 adet ilaç içtiğini” söyleyip kendilerini gönderdiklerini; kendileri de E-Nabız uygulaması içerisinden Sıla’nın Çam Şakura hastanesinde yattığını öğrendiklerini, E-nabız üzerinden yapılan tahlilleri kontrol ettiklerini, kızının ağır ilaç kullandığını ve su tüketmediğini öğrendiklerini, Çam Sakura hastanesinde bulunan memur hanımın “Sıla’nın çamaşır suyunu bahçe gibi bir yerde başka mahkumun camından aldığını, ilaçları da içmediğini, ağzında tutup sakladığını” söylediğini, fakat müdüre hanım kendilerine “Sıla’nın üst hücreden iple aldığını, ilacın kutuyla hücrede olduğunu” söylediğini, her konuştuğu kişilerin farklı bir olay anlattığını, kızının yaşamından şüphe ettiğini, Bakırköy Kapalı Kadın Hapishane müdürü ve memurları haklarında şikayetçi olduğunu, girişimde bulunarak kızı hakkında bilgi edilmesini ve başvuruda bulunmasını talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **Z. Ö. ile 25.08.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Selver Yıldırım’ın göz sorununun hala çözülmediğini, bu haliyle gözünü tamamen kaybetme olasılığının olduğunu; Kürtçe mektuplarının gitmediğini, PTT’nin mektuptaki her şeyi ayrı ayrı aldığını, saatin yelkovanın kırıldığını düzeltilmesini istediğini karşılığında yeni saatini alabilmesi için diğerini çöpe atması gerektiğinin söylendiğini,

oda değişikliklerinin bir kısım olduğunu, diğer taleplerin yerine getirilmediğini, su sorunlarının olduğunu, ırkçı yaklaşımların devam ettiğini, tercüman olmadığını” aktarmıştır.

- **S. T. ile 25.08.2023 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Sevke ilişkin hala dönüş yapılmadığını, Selver’in 2014 yılında göz probleminin başladığını, yaralandığında bir gözünün görmediğini, SSCR (sıvı sızıntısı) lazer tedavisi yapılması gerektiğini, ancak kelepçe açılmadığından tedavi yapılmadığını, Bilkent Şehir Hastanesinde tedavi gördüğünü, “istiyorsanız gidebilirsiniz” tarzında yaklaşımın olduğunu, şu an %15 görebildiğini, doktorlar gözün iyileşmez ama mevcut haliyle tutabiliriz dediklerini, doktorların büyüteç ve güneş gözlüğü talep ettiğini, kurumun bunu kabul etmediğini, İGK’de savcının imzası olmasına rağmen kendisinin olmadığını, ilk önce 3 ay şimdi 6 ay şeklinde değerlendirme yapıldığını, siyasi bir tutsağı madde bağımlısı olduğu belirtilerek infazının yakıldığını, bir gardiyan kendisine biz sizin işinizi yapıyoruz size yemek veriyoruz dediğini; 10 gündür uyuz salgını olduğunu, suların o süreçte kireçli olduğunu, yemek dağıtımında eldiven kullanılmadığını, aramada tek eldiven kullanıldığını, mektup fiyatlarının bir ayda iki defa arttırıldığını, her hafta arama yapıldığını, bazen haftada iki arama yapıldığını” aktarmıştır.
- **31.08.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde gardiyanların kadın mahpusları darp ve işkence ettiği iddiaları üzerine, kadın mahpuslarla yapılan avukat görüşlerinde;** “Hapishanedeki sistematik olarak yapılan işkence ve yaşanan hak ihlallerine ilişkin ilgili makamlara detaylı olarak dilekçe yazdıklarımı fakat hiçbir şekilde sorunların çözülmediğini hatta mevcut sorunlar için defaatle hapishane idaresine başvuru yapıldığı ve maalesef ki bu hukuki başvurular neticesinde kötü niyetli bir şekilde sorunların daha da derinleştiği; kadın koğuşuna girmemeleri gereken erkek gardiyanların psikolojik ve fiziki işkence yürüterek koğuş sayımlarına katıldıkları, erkek gardiyanların bilinçli olarak kendilerinin özel hayatlarına hassasiyet göstermedikleri, kendilerinin yaşanan bu sorunlara ve diğer sorunlara ilişkin birçok kez yetkili organlara başvurmalarına rağmen çözüm üretilmediği, aksine şartların daha da zorlaştırıldığı; 31.08.2023 tarihinde yaşanan ve basında yankı uyandıran işkencelerin aslında önceden bir temele oturtulmaya çalışıldığı; disiplinlerle ve şiddetin çeşitli boyutlarıyla bir zincirin son halkasını oluşturduğu, bu zincirin sonlarına doğru da aslında kadın mahpusların susuz ve havasız ortamda bırakılarak bilinçli olarak itiraz etmelerine zemin hazırlanması ile sonuçlanan disiplin cezalarının olduğu; kadın mahpuslar tarafından bu keyfi disiplinlerin somut kılınması için bir olayın aktarıldığı; bu olayın ise susuz ve havasız ortamda bırakılan kadın mahpusların “biz susuzluktan ve havasızlıktan yanıyoruz, idarenin en temel insani haklarımızı kısıtlamasını kabul etmiyoruz” şeklindeki beyanlarına karşılık gardiyanların mevcut beyanları çarpıtarak “biz kendimizi yakacağız” şeklinde tutanak tutarak kendilerine hücre cezalarının verildiği, kendilerinin bu kötü muameleyi kabul etmemeleri üzerine yazdıkları dilekçelerin yırıldığını ve işleme alınmadığı; 31.08.2023 tarihinde yaşanan olayda ise yaşanan tüm sorunların tekrar edildiği ve hatta daha da artarak önceki günlerde koğuşta günlük sayıma gelen erkek gardiyanların sayılarının daha da arttığı, bunun üzerine M. K., L. K. ve N. B. isimli kadın mahpusların günlük sayıma erkek infaz koruma memurlarının katılmasına tepki göstermesi sonucu tartışmaların yaşandığı; sonrasında kendilerinin yaşanan olaylarla ilgili şikayet dilekçeleri vermelerine rağmen haklarında disiplin soruşturması başlatıldığını, bahse konu disiplin soruşturmasının içeriğinde haklarında 11 gün hücre cezasının talep edildiğini, tebligatın geliş tarihinden sonraki gün haksız ve hukuki dayanaktan yoksun memur beyanlarına karşı savunma dilekçesi hazırlayıp yetkili makamlara sunduklarını, yaklaşık 1 hafta sonra disiplin soruşturması sonucu tüm savunmalarının reddine karar verilerek haklarında 11 gün hücre cezası şeklinde disiplin cezası verildiği; mağdur durumda olduklarını ve kendilerine yapılan hukuksuzluk karşısında seslerini duyurmak adına kapıya vurmaya başladıklarını, yaklaşık 30 dk boyunca sürecin bu şekilde devam ettiğini, bu protesto neticesinde yaklaşık 40 kişilik infaz koruma memuru ve jandarmanın koğuşu basıp kendilerini darp etmeye başladıklarını; aynı şekilde takım elbiseli üst düzey hapishane sorumlusu olduklarını düşündükleri birkaç kişinin de hiçbir sorgu yapmadan ellerinde bulunan coplarla kendilerine işkence uyguladıklarını, sonrasında domuz bağı yöntemi ile plastik kelepçelerle etkisiz hale getirildiklerini, süreç boyunca takım elbiseli olan görevlinin sürekli “etkisiz hale getirin, bir daha da sesleri çıkmasın ve bir daha basına

yansıtmasınlar olayları” şeklinde tehditler savurduğu; sonrasında kendilerinin coplarla dövülmek suretiyle mahkum kabul bölümünde bulunan boş odaya götürdüklerini, burada kendilerinin hastaneye götürüleceğinin söylendiğini, yaklaşık 2-3 saat kadar bekledikten sonra Patnos Devlet Hastanesine götürüldüklerini, hastane içerisinde adını bilmedikleri erkek doktorun yanına götürüldüklerini, burada doktora vücutlarında bulunan işkence izlerini göstermeye çalıştıklarını, buna rağmen erkek doktorun sürekli olarak “zamanımızı alıyorsunuz sizin hiçbir şeyiniz yok, niye geldiniz” şeklinde asabi sözler sarf ettiğini, kendilerinin ise ısrarla yara bölgelerini göstermek istemelerine rağmen taleplerinin hiçbir şekilde yerine getirilmediği; Jandarma personellerinin doktorun yanında bulunması işle birlikte doktorun da üstün kötü muayene yapmasının sonucunda ters kelepçe ile tekrardan ring aracına götürüldüklerini ve görevli jandarmanın kendilerine cinsiyetçi küfürler ederek ağır tehditlerde bulunulduğu; 13.09.2023 tarihi itibarıyla mevcut olaylar için yazılı olarak savunma verdiklerini, savunmanın içeriğine özellikle kamera kayıtlarının ortadan kaldırılma ihtimalinden korktuklarını dile getirdikleri; İşkencelerin birer iddiadan ibaret olmadığını ve maddi gerçeğin açığa çıkması için ilgili makamların duyarlı davranmadıklarını ve bu gerçekliğin de dosyaya eklenmeyen ve dolayısıyla kaybettirilmeye çalışılan kamera kayıtlarında saklı olduğunu vurguladıkları; kameralara aileni bir biçimde yansıyan işkence görüntülerinin ancak ve ancak kamuoyunun vicdanı ve sesi ile ortaya çıkabileceğini” aktarmışlardır.

- **R. T. tarafından 04.09. 2023 tarihinde Ereğli T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazılan ve tarafımıza 05.12.2023 tarihinde ulaşan mektupta;** “Yaklaşık 10 aydır Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden zorunlu sevk olarak buraya getirildiğini, burada yaşadığı bir takım sorunları hem hapishane müdürü hem de hapishane savcılığı ile bizzat görüşüp dile getirdiğini, fakat son zamanlarda yaşanan psikolojik ve kişisel yaklaşımların daha çok yaşanıldığını, örneğin genel koşu aramasında herhangi bir şey gerekçe gösterilerek yersiz yere disiplin soruşturması açıldığını, içeriğine bakıldığında asılsız beyanlar olduğunun anlaşılıp aleyhine haksız karar verildiğinin görüleceğini, hapishane yönetimi, sosyal çalışmacısı, teknisyen vb. tek taraflı personeli hep haklı çıkartan, kişinin hak ve hürriyetini suistimal eden kararlar aldıklarını, olay sırasında hapishane teknisyenin olaya şahit olmadığını, ama aleyhine karar alırken nasıl karar alabildiğini, bu durumun kişi hak ve özgürlüklerini gasp etmek olduğunu, yine de burum için sözlü ifade verdiği esnada da mağduriyet yaşadığını, ifade verdiği esnada savunmasını alan ve o günkü vardiya personelinin sürekli araya girip kendisini ifade etmesine izin vermediğini, hiçbir şekilde kendini ifade edemeden koşu getirildiğini, bir süre sonra tekrar ifade vermek için çıkarıldığı esnada hapishane personellerinin (kadınlardan sorumlu baş memur dahil) hep bir ağızdan “Ölürüm Türkiye’ m” adlı şarkıyı kahkahalarla söylediklerini ve “duvara kocaman bir Türk bayrağı assak ne kadar güzel olur” söylemleri ile zaten gergin olan ortamı daha da gerginleştirerek kendisini provoke etmeye çalıştıklarını, fakat kendisinin herhangi bir ulusal şarkıya yada bayrağa karşı bir sorunu olmadığını, ne de bunu dile getirecek bir tutumu olmadığını, bu durumun ideolojik ve bireysel olarak sadece kişiyi hedef alındığını gösterdiğini, yine aynı hafta içinde koşuştan revir için çıkarıldığında kişiyi teşhir eden tarzda “Alın bu Pkk’ lıyı, götürün bu Pkk’ lıyı” diyerek koridorda bulunan diğer mahkumlara kimliğinin açık belirtilerek hapishane içerisinde can güvenliğini tehlikeye atarak kendisini ifşa ettiklerini; bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak laik, ulus ve demokratik cumhuriyet devleti esaslarına göre bu hapishanenin bazı personellerinin bu temel ilkelere aykırı davranışlarda bulunduğunu, sürekli öteleyen, kin ve nefret gibi duygularla yaklaşmaları devletin görev ve yetkilerini kötüye kullandıklarını, oysaki kendisinin personelle herhangi bir ideolojik yada bireysel sorunu olmadığını, bazı personellerin bu psikoloji ve kişiyi yıpratıcı keyfi yaklaşımlarının devletin resmi kurumlarına olan güven ve inancını sarstığını ve zorladığını; burada can güvenliğinin olmadığı gibi arkadaşlarının da olmadığını, can güvenliğinin tehlikeye düşürecek herhangi bir şey gerçekleşmesi durumunda sorumluluğun kurum ve kurum personeline ait olduğunu” aktarmıştır.
- **N. A., 14.09.2023 tarihinde Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan kızı N. A. için yaptığı başvuruda;** “Kızımın 2 hafta önce hapishanede yaşadığı bir mağduriyet nedeniyle kendilerini aradığını, kendilerinin de o konu ile ilgili olarak İnsan Hakları Derneğine başvuru yaptıklarını, dün kendisi ile görüşmeye gittiklerinde görüşme sırasında problem yaşadıklarını; kendilerinin saat 12.00’da önce hapishaneye vardıklarını, kendilerini 12.30’a

kadar içeri almadıklarını, 12.30’da kampüse girdiklerinde kadın hapishanesi ziyaret kaydını tamamladıktan sonra saat 13.20’de kızı Nurcan ile kendilerini görüşmeye aldıklarını, kendileri gittiklerinde başka görüşmecilerin görüşe başladıklarını gördüklerini, kendilerini geç aldıkları için görüş sürelerine 20 dakika eklenmesini istediklerini, önce kabul ettiklerini, saat 14.00 olduğunda ise görüşmeyi sonlandırmak istediklerini, kendisinin de hapishane görevlilerine sorunun hapishane işleyişinden kaynaklı olduğunu, görüşmeye geç başladıklarını, bunu da en başından kendilerinin kabul ettiğini, bu yüzden hala hakları olan 20 dakikalık sürede de görüşmeye devam etmek istediğini söylediğini, o esnada görevlilerin kendisini videoya alarak çıkmasıyla ilgili direktifleri tekrarladıklarını, bu yüzden görüşmeyi erken sonlandırmak zorunda kaldıklarını; kızıyla görüştüğü sırada “daha önce anlattığı hak ihlallerinin devam ettiğini, ihlallerle ilgili olarak hapishane idaresiyle görüşmek istediklerinde bu taleplerin dikkate alınmadığını, diğer kurumlara gönderilen mektup ve başvuruların işleme konulmadığını” söylediğini” aktarmıştır.

- **N. A., G. K. ve M. N. D. ile, 21.09.2023 tarihinde Tarsus Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde (13 kişi kaldıklarını belirtmişler;** “Koğuşlarına tecrit uygulandığını, diğer mahpuslarla sınırlı iletişime izin verildiğini, haftada bir kez yalnızca kendi koğuşuyla ve 10 kişi sayı sınırı ile etkinliğe çıkabildiklerini, koğuşta 13 kişi olmasından dolayı ikiye bölünüp farklı zamanlarda etkinliğe çıkmak istediklerinde ise istediklerinde de normalde 1 saat verilen etkinlik izninin yarım saat olarak verildiğini, anılan şartlar dayatıldığı için etkinliğe çıkmadıklarını, hiç bir sosyal ve kültürel etkinliklerinin olmadığını;

Mahpuslardan M. N. D. ve N. A.; açık görüş gününde ailelerin aynı zamanda kampüse gelmiş olmalarına rağmen bir kısım ailenin içeri alındıktan sonra sürenin başlatıldığını diğer ailelerin dışarıda bekletildiğini daha sonra içeri alındıklarında ekstra süre verilmediğini ve bu sebeple görüşme sürelerinin keyfi olarak olması gerekenden kısa tutulduğunu aynı zamanda açık görüş sırasında kamera ile çekim yapıldığını;

Sorunlarını iletebilecekleri bir yetkili olmadığını, kurum müdürleri ile görüşme yapmak için aylarca beklediklerini; Gönderilen mektupların çok uzun sürede gideceği yere ulaştığını, başka hapishanede aynı koğuşta bulunan veya aynı evin içinde yaşayan kişilere mektup yazıldığında idare tarafından farklı zarflara konulmasının istendiği bu sebeple mektuplarının gönderilmediğini bu durumun ekonomik olarak kendilerini zorladığını;

Revire gitmek istediklerinde bir hafta bekletildiklerini, hastaneye sevk edildiklerinde idarenin personel eksikliği veya araç yetersizliği gerekçeleri ile uzun süre beklettiklerini;

Mahpuslardan M. N. D. ve N. A. buldukları C7 ve C6 koğuşlarına yeni çıkan genelgeye dayanarak çamaşır makinesi almak istediklerini eski idarenin buna izin verdiğini makine ve fiyat araştırması yapıldığını, kendi aralarında para topladıktan sonra yeni idarenin taleplerini reddetdiklerini;

Tahliye olması gereken L. N., F. B. ve E. K.’nın kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu’na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan sorular sorulduğunu, bu sorulara cevap verilmeyince mahpusların koşullu salıverilme imkanlarından faydalandırılmadıklarını;

Mahpus S. E. Ç.’ın raporlu hastalıkları olmasına rağmen Tarsus Hastanesinde yapılan kontrollerde hastalıkları ile ilgili bir rapor düzenlenmediğini ve muayene edilmeden taburcu edildiğini; birçok mahpusun dönemsel sağlık problemi yaşadığını ancak, hapishane ve hastane uygulamalarının sağlıklı bir tedaviye imkan tanımadığını” aktarmıştır.

- **M. D., 25.09.2023 tarihinde İzmir/Şakran Kapalı Hapishanesindeki kızı Yeliz Ören için yaptığı başvuruda;** “Kızı Y. Ö.’in 16 Eylül 2022’de eşine karşı öz savunma uyguladığı için 2,5 ay hapis cezası aldığını, Sincan kadın kapalı Hapishaneye getirildiğini; 11-12 Aralık 2022 tarihinde İzmir/Şakran Kadın Hapishaneye kendi isteği dışında sevk edildiğini, 2 tane çocuğu olduğunu, çocuklarından birinin 13 yaşında, küçük olanın ise 6 yaşında olduğunu, Şakran’da üç kez ziyaretine (açık görüş) gittiğini, ikinci kez ziyaretine gitmeden haftalık görüntülü telefon görüşmesinde kendisini gördüğünü, kızının yüzünün, sağ kolunun tırnakla parçalandığını gördüğünü, kızının “kavga çıktığını, koğuşta bir mahpus kadınla gardiyan arasında çıkan tartışmada kendisinin tanık olarak dinlendiğini, kızının tartışmada mahpusun haksız olduğunun söylenmesi üzerine koğuşa döndüğünde bu tartışmaya taraf olmayan bir kadın tarafından saldırıya uğradığını” söylediğini, saldırıyı gerçekleştiren kadının gardiyanla

tartışmaya giren kadın mahpus tarafından azmettirildiğini söylediğini; ikinci kez açık görüşe gittiğinde kızının yüz ve kolunda bahsettiği saldırının izlerinin hala olduğunu; 5 ay önce yine kızının aradığını “koğuşta başka bir mahpus kadın tarafından rehin alındığını ve boğazının cam parçasıyla kesildiğini, zarar görmemek ve ceza almamak için diremediğini, en sonunda gardiyanların kendisini kurtardığını bu olaydan dolayı yargılandığı ve beraat ettiğini, bu olaylar dolayısıyla koğuşunun sürekli değiştirildiğini” söylediğini, Bundan yaklaşık 2-3 ay önce son kaldığı koğuşta beraber kaldığı kadın mahpuslardan birisinin kızına “bu lezbiyendir, lezbiyen koğuşundan geldi, bunu buradan atın” demesi üzerine bu sözü sarf eden kadın ile bir başka kadın mahpusun elbirliği ile kızını gece 24:00 sularında koğuştan atması sonucu kızının “yeter artık” diyerek cam parçasıyla kendi boğazını kesip intihara teşebbüs ettiğini, bu olaydan dolayı 1 gün hücre cezası aldığını, henüz bu cezanın kesinleşmediğini, cezaya kızının itiraz ettiğini ama henüz itirazının sonuçlanmadığını; kızının tahminince kendisine anlatmadığı çok şey olduğunu, telefon dinlendiği için ve hapishane yönetiminden korktuğu için kızının her şeyi anlatmadığını; kaldığı Şakran Hapishanede kötü muamele gördüğünü, psikolojisinin oldukça kötü olduğunu, sürekli cezasının uzadığını; 6 Kasım 2023 tarihinde tahliye olması gerektiğini ancak bu tarihte tahliye olmama ihtimali olduğunu, çocuklarının da psikolojisi annelerini göremedikleri için bozulduğunu, kocasının da kendisiyle ilgilenmediğini, kızının hayatından endişe ettiğini, bu anlamda kızına dernek kanalıyla hukuki yardım talep ettiğini, ekonomik olarak durumunun kötü olduğunu” aktarmıştır.

- **E. K., 04.10.2023 tarihinde Gebze Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Uzun bir süredir adliye kapılarının adaletin değil eşitsizliğin, hukuksuzluğun dağıtım kurumları olduğunu, çünkü hukukun üstünlüğü ilkesinin hala darbe anayasasının gölgesinde olduğunu; 1980 darbesi ile oluşumlar çeşitli dönemlerle hükümetler tarafından evrensel insan hakları normlarını uygulamaya çalışmışsa da bu girişimler sadece adli yargılamalarda belirli sonuçlar doğurduğunu, politik davalarda ise TMK nedeniyle adaletsiz ve hukuksuz sonuçlar veremeye devam ettiğini, 1980 ve 1990’larla birlikte haksızlığa, hukuksuzluğa, ayrımcılığa, eşitsizliğe karşı çıkan veya karşı çıktığı varsayılan on binlerce insanın gözaltına alındığını, ağır işkenceler, insanlık dışı uygulamalara maruz bırakıldığını, bu insanların darbe hukukunu bile ihlale eden DGM’lerde yargılandığını, bu mahkemeler başta idam olmak üzere ömür boyu ve çeşitli cezalar verdiğini, binlerce insanın bu mahkemelerde hukuksuz, delilsiz, hiçbir yasal dayanağı olmayan cezalara çarptırıldığını, süreç içerisinde bu mahkemelerin belirttiği nedenlerden ötürü kaldırıldığını, ancak hukuksuz, adaletsiz sonuçları ortadan kaldırmadığını, AİHM’in binlerce DGM dosyalarına adil yargılanma hususunda hak ihlali vermesine rağmen var olan kararların uygulanmasına devam edildiğini, bunun sonucunda da binlerce insanın hukuksuz ve bir şekilde 30 yıl boyunca yüksek güvenlikli cezaevlerinde tutulduğunu ve bu durumun halen devam ettiğini, aynı yasalar üzerine temellendirilen yeni mahkemelerin ise şekilsel bir değişimin ötesine geçemediğini, DGM’lerin yargılama yetkisini özel yetkili mahkemelere devrettiğini, özel yetkili ağır ceza mahkemelerine dönüştüğünü, bu mahkemelerin yargı mensuplarının ise bugün çoğunluğunun Feto davasından hüküm giydiğini, Ağır Ceza Mahkemelerinin aldığı kararların, DGM kararlarını gölgede bıraktığını, örneğin; on binlerce insana birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildiğini, bu cezalarda sürenin olmadığını, kişinin ömür boyu Hapishanede tutulduğunu, bilim dışı kararlar alındığını, bir insanın 10 tane ömrü varmış gibi 10 kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmasının bir örnek olduğunu, öncesi ağır ceza mahkemeleri de politik dosyalarda tıpkı DGM’lerde olduğu gibi yeterli delil ve yetkin bir soruşturma oluşturmadan on binlerce dosyayı ağır hapis cezasıyla sonuçlandırdığını halen de sonuçlandırmaya devam ettiğini; son yıllarda kurulan AYM’nin de yasalar elvermediğinden bu hukuksuz sonuçları ortadan kaldıramadığını, TMK başta olmak üzere birçok yasa mahkemelerinin aldığı hukuksuz kararların temeli olduğunu, tüm bunların sonucunda on binlerce politik tutuklunun verilen ağır cezalar nedeniyle cezaevlerinde tutulmakta olduğunu, mahkemelerin aldığı kararlarla eklenen yasa ve uygulamalarla politik tutukluların koşullarının her geçen gün ağırlaştırmakta olduğunu; örtülü aflar, yargısal düzenlemeler, denetimli serbestlik, infaz indirimleri, açık Hapishane hakkı, hastalık ve yaş haddi ile yapılan ceza ertelemeleri, ev hapsi gibi düzenlemelerin hiçbirinden yararlandırılmadıklarını, ayrıca yeni kurulan idare ve gözlem kurullarıyla mevcut

yasaların imkan verdiği koşullu salıverilme hakkının da engellendiğini ve takdir yetkisi verilen bu kurulların, çeşitli nedenlerle kişinin Hapishanede kalma süresini uzatabildiğini, ayrıca disiplin cezaları gerekçe gösterilerek infazların yakılmasının söz konusu olduğunu, bunlarla beraber pek çok politik tutuklunun kendilerine verilen cezaları Hapishanede geçirmesine rağmen tahliye edilmediklerini, bunların var olan hukuksuzluğu ve adaletsizliği derinleştirdiğini; bu denli hukuksuz yargılamaların tek başına birkaç yasal düzenleme ile ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığını 29 Ekim’de Cumhuriyetin 100. Yılı vesilesiyle bir yasal düzenleme yapılacağına ifade edildiğini, düşünülen bir düzenlemenin adli-politik, hükümlü-tutuklu ayrımı yapılmaksızın herkesi kapsayacak şekilde olması gerektiğini, belirttikleri hukuksuzlukların kısmi de olsa izlerini silebilecek bir kapsam taşımasının gerektiğini, ancak bu şekilde yapılacak ve herkese eşit, ayrımsız uygulanacak bir düzenleme hem demokratik bir anayasanın hem de adaleti mutlak anlamda sağlamayı hedefleyen bir yargı reformunun önünün açacağını” aktarmıştır.

- **Z. U., 05.10.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinde bulunan G. A.’ın kendisine aktardığı sorunları ileterek yaptığı başvuruda (70 kişi olduklarını yazmış mektup içeriğinde);** “Koşulların artık çok zor olduğunu, iki kişinin aynı zarfa mektup bile koyamadığını, zaten ekonomik kriz olduğunu ama asıl derdin iletişimin kesilmesi olduğunu, tümüyle tecrit koşullarında olduklarını; adliere iki saat telefon görüşmesi verildiğini, ancak kendilerinin 10 dakika konuşabildiklerini; tedavi olma imkanlarının hiç olmadığını, en az 8-10 aydır hiç hastaneye götürmediklerini, “askeri personel yetersizliği” denildiğini, götürülüş ve getirilişlerinin tamamen formalite olduğunu, götürüldüklerinde oradan oraya gezdirildiklerini, her gidene bir ağır kesici ve kas gevşetici verip gönderdiklerini; 10 yıldan fazladır böbreklerinde 8-10 mm’lik kireçli kist olduğunu, hep kontrol altında tutulduğunu, nedense Kayseri’ye geldikten sonra Şehir Hastanesinin “böbreğinde bir şey yok” dediğini ve bir daha kontrole götürülmediğini, üç yıldır yutkunma problemleri yaşadığını, sıvı şeyleri yutamadığını, küçük dilinin işlevsiz olduğunu, nefes borusuna kaçma tehlikesi yaşadığını, teşhis konmadığını ve bununla yaşamak zorunda kaldığını, artık bu sorunuyla ilgilenmediklerini, birkaç kez mide filmi çektiklerini, kulak-burun-boğazcının üstün körü baktığını ve “sebebi tespit edilemiyor” diye bıraktığını, oysa bazen tükürüğünü bile yutamadığını; yine parmakları ve ellerinin şiştiğini, ağrıdan bükemediğini, bir şey tutamadığını, hakimiyetinin bozulduğunu, yazısının bile bozulduğunu, iğne kullanamadığını, parmaklarına battığını, ama götürüp bir tahlil bile yaptırmadıklarını, sadece ağır kesici verip gönderdiklerini, ağır kesici kullanmaktan midelerinin delineceğini, bel fitiği için de aynı şekilde olduğunu, kas gevşetici verip gönderdiklerini, hastalar için bahsedilen yasa için başvurduğunu, hastaneye heyete götürdüklerini, belirledikleri birkaç bölüme götürdüklerini, tüm işlemlerin formalite olduğunu, birkaç soru sorduklarını, “akli dengen yerinde mi?” diye sorduklarını “yok” deyince sağlam raporu yazdıklarını, fizik tedavi bölümünde “elin, ayağın var mı?” dediklerini “var” deyince sağlam raporu verdiklerini, fitik, kireçlenmelerin önemli olmadığını, eksik organına bakıyoruz dediklerini, kemik erimesi romatizmanın hastalıktan sayılmadığını, yutkunma problemiyle zaten kimsenin ilgilenmediğini, sağlam deyip gönderdiklerini, oysa burada hiç bir tedavi imkanının olmadığını; beslenme koşulunun da olmadığını, kendilerine göre bir menü çıkardıklarını, hastalıklara özgünlüklere göre bir menü olmadığını, 28 yıldır hapishanede olduğunu, yaşadığı sağlık sorunlarından dolayı artık hapishanenin kötü yemeklerini midesinin kaldırmadığını, et kokusu gelince midelerinin bulandığını, kullanılan yağların gres yağı gibi bir şey olduğunu, yapışıp kaldığını; en son denetimli serbestlik süresinin arttırılarak güncellendiğini, ancak sadece adlieler için olduğunu, eşitlik yasası deyip başvurduklarını ama dilekçesini geri iade ettiklerini; sevklerinin de çıkmadığını, ailelerine yakın yerlere sevk istediklerini ancak “kapasite dolu” denilerek herkesin talebinin ret edildiğini, artık hiçbir isteğe bağlı sevki mağduriyeti göz önünde bulundurmadıklarını, oysa yasal bir hak olduğunu, burada 70 kadar kadın olduklarını, kuş uçmaz kervan geçmez yerde tutulduklarını, zaten kimsesiz olduklarının gördüklerinde de daha da keyfi uygulamalar yürütüldüğünü, tek hücrelere alınanların, ağırlaştırılmışların hepsinin 30’un altında gencecik insanlar/kadınlar olduğunu, ölüncüye dek diye bir müddetnameyi ellerine verip iki adımlık tabutlara koyduklarını, koşulların berbat olduğunu, çoğunun dosyasında bir şey olmadığını” aktarmıştır.

- **R. B. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan görüşmede;** “Sağlık sorunlarının olduğunu, sırt ağrısı, diş ağrısı olduğunu; hastaneye sevklerin geç yapıldığını, sevkler geç yapıldığından jandarmanın da geç götürdüğünü ve bu sebepten dolayı sağlık sorunlarının ağırlaştığını; personel tutumları iyi olduğunu ancak hapishane idaresinin tutumunun iyi olmadığını, kurumlar arası görüşmelerde bilgilendirmenin eksik yapıldığını ve bu konudaki taleplerin karşılanmadığını; hapishane koşullarının engelli tutuk/hükümlüler için uygun olmadığını, koğuştaki engelli bir birey olan ve hükümlü olup uzun yıllar hapishanede kalacak olan bir kişinin bulunduğunu, bacağına platin olduğunu ve dolayısıyla alaturka tuvaleti kullanmakta zorluk çektiğini; hastaneye sevk işleminde aksaklıklar olduğunu, birtakım prosedürler gerçekleştirildiğinden hastaneye sevklerin uzun sürdüğünü; diş rahatsızlıkları gibi aciliyetin olmadığı durumlarda sağlık hizmetinin yeterince sağlanmadığında diş tedavisinin yapılmadığını; ailelerin dışarıdan getirdiği eşyaları ulaştırmada aksaklık olmadığını, ancak dışarıdan gelen eşyalarla ilgili kota sınırının bulunduğundan ihtiyaçların karşılanmasında zorluk olduğunu; kütüphaneden kitap temin edilebildiğini, ancak haftalık belirli bir kitap sayısı ile sınırlı olduğunu, ailenin veya dışarıdan birinin getirdiği kitapların dağıtımının belirli sayılarda ve belirli aralıklarla yapıldığını; bazı kursların verilmesini talep etmelerine rağmen bu kurslar için yeterli sayı olmadığından kurs açılmadığını; koğuştaki üç kadın olduklarını, Ş. M.’nin hapishanede kaldığı sürede tiroit kanseri teşhisi konulduğunu, kontrollerinin geç yapılmasından kaynaklı geç teşhis yapıldığını; D. S. T.’nin ise bacağına platin olduğunu, ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığını; L. A. (şu anda burada değil), M. K.’in denetim serbestlik ile bırakıldığını, başka dosyadan takipsizlik aldığını, denetim serbestliği yakıldığını” aktarmıştır.
- **Ş. M. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan görüşmede;** “Su ve yemek sorunu olduğunu; ayakkabı çıkartılıp aramalarından rahatsız olduklarını, verdikleri dilekçelere geri dönüş alamadıklarını; sular bazen kesildiğini, beş gün gelmediğinin olduğunu, suyun temiz olmadığını, suyun çoğu kez çamurlu aktığını, yemek sırasında bazen yalnız on dakikalığına su verildiğini; yemek çeşitlerinin az ve yetersiz olduğunu; aile ve avukat görüşmelerine götürülürken ayak altı aramasına maruz kaldıklarını, kantin fiyatlarının çok yüksek olduğunu; idareye verdikleri ihtiyaç listelerinin karşılanmadığını, dilekçe verdiği zaman geri dönüş olmadığını; idareye verdikleri hiç bir dilekçeye cevap verilmediğini, hastalığı süresince hastaneye götürülmediğini; kantin fiyatlarının fahiş olması nedeniyle önemli hijyen ihtiyaçlarının dahi karşılanmasında zorluk yaşadıklarını; aile ve avukat görüşmeleri sonrası ile hastane gidiş gelişlerinde aramaların kötü muameleye varacak düzeye geldiğini; mektupların geç verildiğini veya hiç verilmediğini, mektupların akıbetini bilmediklerini, iletişim sorunları yaşadıklarını; aynı hapishanede bulunan kardeşi ile aile ve birebir görüşme hakkının yerine getirilmediğini; personel tutumlarının iyi olduğunu; Tiroit kanseri olduğunu (tam olarak bilmediğini) tedaviye henüz başlamadığını, teşhis aşamasında olduğunu; önceleri hastaneye sevk edilme noktasında çok sıkıntı yaşadığını, sevklerinin geciktirildiğini, iki kez biyopsi yapılmasına rağmen hastalığı hakkında bir tespit yapılmadığını, yapıldıysa da kendisine söylenmediğini, üçüncü kez biyopsi yapıldığında ise “neyim var?” diye sorduğunda “kansersin” denildiğini, kanser olduğunu söyleyip detayını açıklamadıklarını, bilgi vermediklerini, kendisi hakkında ameliyat kararı verildiğini ailesinin duyduklarını söylediğini, bu konuda da kendisine herhangi bir bilgilendirme yapılmadığını, herhalde ameliyat olduğu gün söyleyeceklerini, hiçbir hazırlık yapma şansı olmadan ameliyata girmek istemediğini, ancak kendisine bu şansı tanımadıklarını, ameliyat olsa bile hastane doktor seçme şansının olmadığını, en azından ameliyat olduktan sonra hastane nezaretinde kalmak istemediğini, orası çok kirli olduğunu ve hijyenik olmadığını, enfeksiyon riski yüksek olduğu için temiz bir odada bakım görmek istediğini” aktarmıştır.
- **D. S. T. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan görüşmede;** “Ayağında platin olduğunu, birçok kere hastaneye gitmesine rağmen doktorların “fizik tedavi görmesi gerektiği ancak kendisini mahkum olduğundan dolayı tedavi etmeyeceklerini” beyan ettiğini, bu nedenle hapishanede görevli doktorun da artık sevk işlemi yapmadığını; bacağına platin olduğundan alaturka tuvaleti kullanmadığını, bu nedenle klozet ihtiyacı olduğunu, hapishane idaresi tarafından bu ihtiyacının karşılanmadığını; Türkçe okuma yazma

bilmediğinden kendisine baskı yapıldığını; hapishanede sıcak su temininde kota olduğunu, günde ancak bir kişinin duş alabileceği kadar su temin edildiğini; genel olarak hapishanede görevli memurların tutumlarının iyi olduğunu, ancak hapishane yönetiminin siyasi suçlardan tutuklu veya hükümlü bulunanların hastaneye sevki konusunda bilerek daha özensiz davrandığını” aktarmıştır.

- **D. R., 25.10.2023 tarihinde İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Sincan Kadın Kapalı Hapishaneden buraya sürgün edildiğini, 7 yıldır tutuklu olduğunu, bu süre içinde 4 adet Hapishanede bulunduğunu, Adalet Bakanlığının hasta mahpuslar listesinde bulunduğunu, takipli hasta olduğunu, hastalıklarının hepsinin; kronik tansiyon, şeker, kalp, venöz yetmezliği, guatr, astım KOAH, uyku apnesi, cilt rahatsızlığı (puva ışını aldığı), beyin damarlarında tıkanma, huzursuz bacak sendromu, anemi ve bunları tetikleyen tüm hastalıkları mevcutken 28 Mayıs 2022’de iklimi hastalıklarına uygun olmayan bu şehre sürgün edilmesinin tamamen ölüme sevk edilmek olduğunu; bir kumpas dosyası ile 12 yıl ceza aldığını, Kırşehir HDP il eş başkanı olduğunu; bulunduğu Hapishanenin gerçekten özerk-kendi başına bir hapishane olduğunu, hiçbir yönetmeliğin uygulanmadığını, her haklarının bir kişinin yani kurum müdürünün iki dudağı arasında olduğunu, yaşadıkları sorunları tek tek yazdığını; bahsettiği hastalıkların tedavisinde bu hapishanede çok ama çok zorlandığını, mahkum önceliği olmadığını, doktor seçme haklarının olmadığını, hapishane personeli hangi doktora götürürse ona gitmek zorunda olduklarını, poliklinik muayenesi olmadığını, oluyorsa da çok nadir bölümde veya tesadüfen ön yargısız bir hekime denk gelirlerse istediği tetkikler için gidebildiklerini ve her gittiklerinde başka bir doktora denk geldiklerini, birinin ilacı verdiğini, diğerinin vermediğini, tanılarının da farklı olduğunu, farklı hekime gidince farklı tanı olduğunu, hastanelerde de hapishane personelin keyfiyetine kalmış olduklarını, 4 kez diyetisyen beslenme program yazdığını, 4 diyetisyende de aynısını ama beslenme programının gelmediğini; açık Hapishanede sürekli dilekçelerle tüm yerlere yazdığını, ama hiçbir şey değişmediğini; hastalıklarının gitgide kronikleştiğini ve günde 16 tane ilaç içtiğini, uyku apnesi için ikinci kez yatış yapacağını ve cihaz vereceklerini, başında erkek asker bıraktıklarını, yatış yapıldığı halde Hapishane personeli olduğu halde yatağa kelepçelendiğini, hem o kadar kablo hem uyutulduğu halde bunun olduğunu; hastaneye gitmelerinin askerin keyfiyetinde olduğunu, açık hapishanede ringlerin 80 darbesinden kalma olduğunu tüm bu koşullarda tedavisinin aksadığını ve kendi başına ilaçlarını ayarlaması gerektiğini, tekrar Ankara’ya sevkinin çıkarılması konusunda yardımcı olunmasını istediğini, hem tedavisinin yapılmasına hm de havanın nemli sıcak olmaması nedeniyle buradan sevk yazdığını, ailesi ve avukatının Ankara’da olduğunu, bir oğlunun yurt dışında olduğunu, ihtiyaçlarını İzmir’de karşılayacak kimse olmadığını; hastane sevklerinin zamanında götürülmediğini; oda değişimlerinin yapılmadığını; hapishane savcısıyla görüşemediklerini; resim halk oyunları vs. gibi etkinliklere çıkamadıklarını; ayda bir kez koğuş olarak spora çıkarıldıklarını (haftada bir olması gerektiğini); iaşelerin kaloriye uymadığını (açık Hapishanede diyetisyen olmadığını gıda mühendisi olduğunu); kantinde satılan ürünlerin tek yönlü ve bölgesel alınan ürünler olduğunu, örneğin; buzdolabı vs. gibi bayinin elinde kalan en eski modeli getirdiklerini, suyu dahi soğutmadığını, dondurmadığını; dilekçelerinin gönderilmediğini; gelen tebligatların verilmediğini; infaz hakimliğine itiraz ve şikayet dilekçelerinin özellikle gönderilmediğini ve yargı yolunun kapatıldığını; tahliyeleri ve denetimli serbestlikleri gelmiş arkadaşlarının idare ve gözlem kurulunun kopyala yapıştır ve somut olmayan gerekçeleriyle uzatıldığını; H. Ç. arkadaşın tahliyesi geldiği halde okuma yazması olmadığı “kitap okuma alışkanlığı” yok diye 6 ay uzatıldığını, lise mezunu olduğunu ve hapishanede bulunduğu süre boyunca bir çok mesleki sertifika aldığını; daha önce hücre cezası alan arkadaşların infazı yapılmış ve süresi gelince kaldırıldığını ancak hapishane kayıtlarında hala “daha hücre cezası var” olarak geçtiğini ve kalan cezalardan dolayı bir türlü iyi halli olmadıklarını; müebbet cezası olanların denetimli serbestlik ve koşullu salıverilmeleri geldiği halde iyi halli olmadığı diye hiçbir cezası olmadığı halde olanların cezalarında süresine itiraz edip kaldırılmış cezaları olduğunu, oysa ki 36 yıllık müebbet cezası olan arkadaşlarının 90-94 yıllarında tutuklandıklarını, 3713 sayılı kanunun 17. Maddesine tabi olduklarını çünkü bu kanunun 29.06.2006 tarihine kadar yürürlükte olduğunu ve yine kanunla belirlendiği gibi suç tarihleri 29.06.2006 öncesi olduğu için 3713 sayılı kanundan yararlanmaları gerektiğini,

(Tekirdağ 1. Ağır ceza mahkemesi değişik iş no 2021/1652 kararının açık ve net olarak Tevfik Kalkan kararı olduğunu) ancak 5275 sayılı kanununun 89. Maddesinin uygulandığını yani idare ve gözlem kuruluna bıraktığını; isteğe bağlı Hapishane sevklerinin yapılmadığını; 3 koğuş olarak burada olduklarını, 1.blokta arada Fethullah Gülen dosyasından olanların olduğunu, diğer koğuşun başka blokta olduğunu; ağırlaştırılmış müebbet alan 2 kadın arkadaşlarının koşullarının insanlık dışı bir uygulamayla günde 1 saat havalandırmaya ayrı ayrı çıkarıldıklarını, İzmir'in bu nemli, yağmurlu sıcak ikliminde ağırlaştırılmış müebbetlerin kalacağı bir hücre olarak değil de geçici gelenlerin kalacağı bir hücre olduğunu, geçici hücre cezaları olanların buraya getirildiğini özellikle uyuşturucu bağımlısı olan adlilerin getirildiğini, buldukları hücrelerin güneş almadığını, geçici hücre olduğu için de sürekli gürültü ve psikolojik olarak yıpratmak için de bir tür tecrit olduğunu, M. ve R. arkadaşlarına psikolojik işkence yapıldığını, kronik hastalıklarının en üst düzeyde olduğunu, M. adli arkadaşının astım, KOAH hastalığı olduğunu, menopoz döneminde kemik erimesi başladığını ve sudan sebeplerle kendisi hakkında tutanak tutulduğunu” aktarmıştır.

- **S. İ. ile, 26.10.2023 tarihinde Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Oltu T Tipi Kapalı Hapishanesinden geldiğini; hapishanede ihlallerin çok yoğun olduğunu ve birçok uygulamanın kanunda yeri olmadığı gibi Adalet Bakanlığının da böyle bir tasarrufunun olmadığını; Ceza ve Tevkiflerine yazılan taleplerde “idarenin takdirinde” şeklinde cevaplar geldiğini, idarenin de “iç güvenliği sağlamak için bu şekilde uygulamalara kendilerinin gittiğini” söylediğini, özellikle kapılar kapalı olması ve hukuki konularının aksine 14 saat odada tecrit edilmeleri ile ilgili duruma hapishanenin “tavanlar yapılmadığı için” gibi alakasız bir cevap verdiğini, idareni “Biz pilot bölgeyiz, disiplin hapishaneyiz, ilk biz uyguluyoruz” şeklinde bilgilendirme yaptığını; mahpusların çabalarıyla kurslar açıldığını, ancak kurslara giderken kimlik dayatmasına ve ayakkabı silkeleme dayatmasına maruz kaldıklarını; revirde de aynı sorunlar yaşandığı için bir çok kez revire gidemediklerini; hastane için ağız içi arama dayatmasına direndikleri ve gitmedikleri için disiplin cezası aldıklarını, idarenin ilgili ilgisiz her konuya tutanak tutup soruşturma açtığı için iyi halli verilmediğini; 7 Ocak'ta cezasının tamamını yatmış olacağını, en son 2 Mayıs'ta kurula çıktığını, pişmanlık dayatması yapıldığını, “Öcalan senin için ne ifade ediyor, PKK hakkında ne düşünüyorsun, PKK'den ceza aldın çıktığında gezerken sokakta utanma duygun olmayacak mı, Selahattin Demirtaş kimdir, terör örgütü üyesi olarak yargılanıyor, sen de terörist olarak görmüyor musun?” gibi tamamen düşünce ifade özgürlüğüne dayalı ve onur kırıcı sorulara maruz kaldığını; 11 tane kitap hakkı olduğunu, hapishane kütüphanesinde hep roman olduğunu, araştırma kitaplarının olmadığını, milli kütüphanenin fihristi gelmediği için seçim yapamadıklarını; kalorifer sadece akşam açıldığı için aşırı soğuk olduğunu; yemeklerin hiç yenmeyecek derecede kötü olduğunu; kantinde çeşit olmadığını, idarenin “ihale yapılmadı” gibi şeyler söylediğini; epilepsi hastası olduğunu; propagandanın yatan Fatma isimli bir annenin rahatsız olduğunu ve tedavisinin yapılmadığını duyduğunu, koşullarına istediklerin, ancak idarenin vermediğini; nakil geldiklerinde yanlarında getirdikleri mektup ve günlüklerin idare tarafından okunup teslim edildiğini, ancak ara ara tekrar alınıp okunup verildiğini, sebep olarak “iç güvenlik” denildiğini” aktarmıştır.
- **S. E. ile, 26.10.2023 tarihinde Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Tutuklu olduğunu, Edirne'den geldiğini; kimlik dayatması ile ilgili sıkıntılar için idare ile görüştüğünü, idarenin genel tavrının dinlemek yönünde olduğunu ama çözüm üretmek olmadığını; idare tarafından “biz pilot disiplin hapishaneyiz” denildiğini, tecrit koşullarına tabi tutuldukları için Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne yazdıklarını, cevaben “bizim tasarrufumuz değil, idarenin takdiri” denildiğini; adlilerin üst katta kapıları sürekli açık olmasına rağmen kendilerinin 14 saat süreyle kapalı odada tutulduklarını; yemeklerin çok kötü ve kantinde çeşit olmadığı ve pahalı olduğu için yetersiz beslendiklerini; vejetaryen yemek aldıkları için ve devlet etin gramında kısıtlamaya gittiğinden kendilerine süt verilmediğin, vejetaryenlerin iaşesindeki et yerine süt, domates, salatalık, maydanoz takviyesi yapıldığını, ancak artık süt verilmemeye başlandığını; sağlıkla ilgili düzenli kullanılan ilaçlar için tek tek ilaç dayatması yapıldığını, her seferinde gelip “ağzımı aç, yut, içtin mi, ağzımı aç” gibi dayatmaya karşı protesto başlattıklarını; revire giderken kimlik dayatmasının yanı sıra “arkanı dön, bacağımı aç, eğil” gibi

uygulamalara maruz bırakıldıklarını, bakanlık başvurularına “idarenin takdiri” diye yanıt verildiğini; kitapla ilgili en ciddi sıkıntıların hapishane kütüphanesindeki kitapların çoğunun cübbelinin kitapları olması olduğunu, İl kütüphanesi fihristi için yine bakanlık tarafından “Hapishanenin takdiri” diye yanıt verildiğini; siyasi mahpusların olduğu bölümü için Hapishane idaresi Yüksek Güvenlikli Hapishane statüsü uygularken, adliere kadın kapalı statüsü uygulandığını, bu yüzden farklı uygulamalara maruz bırakıldıklarını; hapishane idaresinin usulsüz tutanak tutup disiplin cezası verdiği için iyi hallerinin yandığını, konuşurken sesinde öfke tınısı var diye disiplin cezası aldığını; kendisinin a-ritmi hastası olduğunu, aynı yerde kalan D. B.’da kalp büyümesi olduğunu; yine birlikte kaldığı D. B.’in mektuplarının idare tarafından okunduğunu ve “kutsal kadın” kelimelerinden kendini öldüreceği sonucunu çıkardıklarını, psikolojik destek için hastaneye götürmek istediklerini, ancak arkadaşlarının akıbeti Garibe Gezer gibi olmasın diye teslim etmediklerini, idarenin bu isnadını doğrulayan Dilan’da hiçbir verinin de olmadığını; L. C. İ. K.’nın ünlü bir sanatçının kızı olduğunu, ailesi ile görüşünde sıkıntı olduğunu, hükümlü olduğunu; F. A.’un propagandadan alındığını, psikolojik sağlığının yerinde olmadığını, adının Şelale olduğunu söylediğini ve sürekli odasına birilerinin geldiğinden bahsettiğini, gerçek yaşamla bağının koptuğunu, hastaneye sevkinin yapılmadığını, Fatma Aksoy’a bakmak için kendi taraflarına getirilmesini talep ettiklerini, ancak idarenin “o sizden değil” dediğini, doktora da götürmediklerini; Z. isminde bir kadın mahpusun yine ruh sağlığının bozuk olduğu için hastaneye götürüldüğünün söylendiğini ancak akıbetini bilmediklerini, sadece Diyarbakırlı olduğunu bildiklerini; hak ihlalleri için CPT, basın, vekiller mektup adresleri talep ettiğini” aktarmıştır.

- **K. D. D. ile, 26.10.2023 tarihinde Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Hükümlü olduğunu, kızının aile içi istismara uğradığı için hapishaneden ulaştığını, İskenderun’dan deprem nedeniyle Erzincan’a götürüldüğünü, hapishanede yaşadığı sıkıntılardan dolayı İHD adına başvurular yaptığı için özel görüşmeye alındığını, kendisine Ankara İhd’den başvuru yapanların isimlerinin sorulduğunu, “Mehtap hanım görüştü benimle, onun birlikte çalıştığı insanlardır” dediğini, “aslında kızının istismar davası için kendisinin İHD’ye ulaştığını, başvuru içeriğindeki konuları kendisini aktardığını ve bilgisi dahilinde başvuruların yapıldığını” söylediğini, ancak tutanağa “bu insanları tanımıyorum, M. Hanım sol örgüt üyesi, benim bilgim yok başvurularla ilgili” gibi söylediklerinin aksine şeyler yazıldığını, bunun üzerine memurla tartıştığını ve tutanağı imzalamadığını, memur hakkında suç duyurusunda bulunduğunu ancak takipsizlik geldiğini, bu olayın sonrasında tansiyonunun 19’a yükselmiş, hastaneye götürdüklerini, hastaneye gitme suçundan hakkında tutanak tutup disiplin cezası verdiklerini; “çocukları ile görüşme sağlayamadığı ve idarenin uygun olduğu saatte telefon görüş hakkını kullanmak istediğini” talep ettiğini, gardiyanın “10 dakika için bizi niye uğraştırıyorsun” dediğini, kendisinin de “on dakika çocuklarımla tek iletişim kurduğum zaman, umarım sizde kıymetini anlarsınız” dediğini, “memura beddua eder vari konuşma suçundan” disiplin cezası aldıklarını; götürüldükleri Erzincan Devlet Hastanesine giderken kantinden ağzı kapalı su aldığını ancak yanına götürmesine izin verilmediğini; hastane nezarethanesi yatağının kan içinde, yerlerin izmarit, tuvaletlerin pislik içinde ve küçücük bir alan olduğunu, burada su içmek istediğini söylediğini, tansiyon hastası olduğunu, ancak “tuvaletten iç” yanıtını aldığını, bununla ilgili Sağlık Bakanlığına ve İç İşleri Bakanlığına şikayette bulunduğunu, “Jandarma hakkında disiplin cezası uygulandığının” söylendiğini, ancak hastane nezarethanesinde hala aynı koşulların devam ettiğini, herhangi bir düzelme olmadığını, samimiyet tasdik belgesinin olumsuz geldiğini, “Fetullah Gülen kim” diye sorduklarını, “televizyonda gördüğümüz biri” dediğini, “Terörist mi?” diye sorduklarını, kendisinin de “Ev kadınıyım, nereden bileyim, dün YÖK’ün başkanına diyardunuz, bugün onu bir yere dekan atadınız” dediğini, hakkında “terör örgütü elemanlarını halen takip ediyor” gibi bir değerlendirme yapıldığını; yüksek tansiyon hastası olduğunu, bu durumun kızının istismarı ile başladığını” aktarmıştır.
- **N. E. ile, 26.10.2023 tarihinde Erzincan Kadın Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Öz savunmadan tutuklu olduğunu, çocuklarının deprem bölgesinde olduğunu ve yaşlı annesinin baktığını, ailenin ekonomik durumunun kötü olduğunu, 3 çocuğa bakmakta zorlandıkları için annesinin görüşüne gelemediğini, adli mahpus olduğu halde 60 dakika görüntülü hakkını kullanmadığını, 10 dakika kullandırıldığını, idarenin “Acep

yok” dediğini; çocuklarını depremden beri göremediğini, yakın cezaevlerine nakil talep ettiğini ancak reddedildiğini, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına defalarca yazdığını ve “çocuklar hem annesiz, hem babasız kaldı nakil için yardım istiyorum” dediğini, cevap verilmediğini, yakın bir hapishaneye nakil olmak istediğini; hapishanenin yemek ve ısınma probleminden kendisinin de mağdur olduğunu, sorunlu mahpusların çıkardığı olaylardan kendisini de sorumlu tutup tutanak tuttuklarını; hapisane idaresinin başka mahpusların uyguladığı şiddete göz yumduğunu ve sürekli tutanak tutulduğunu” aktarmıştır.

- **M. K., 07.11.2023 tarihinde, İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta (İhlal sayıları başvuru içindeki kişi kadar alındı (12));** “Bulunduğu yerin F Tipi Hapishane olmamasına rağmen kimi kısıtlamaların, F Tiplerindeki gibi uygulandığını; sohbetlere çıkarılmadıklarını, burada 3 koğuş olduklarını ancak arkadaşlarını göremediklerini; ortak hiçbir etkinliğe (spor kurs atölye vb.) çıkarılmadıklarını; 7 yıldır hiçbir kursa (defalarca talep dilekçelerinin olmasına rağmen) çıkarılmadıklarını, hapishanedeki diğer mahkumların, resim halk oyunları kuaför gibi kurslara çıkarıldıklarını, ancak kendilerinin eğitim faaliyetlerinden faydalanamadıklarını; ağırlaştırılmış müebbet koşullarında kalan Mesil Demiralp, Rahşan Aydın arkadaşlarının ortak olarak (beraber) havalandırma kurs, spor vb. çıkarılması gerekirken tek tek çıkarıldıklarını, sürekli keyfî disiplin cezaları ile durumlarının daha da ağırlaştırıldığını, tek tek dahi kurslara çıkarılmadıklarını, başka cezaevlerine sevk taleplerinin sürekli engellendiğini;

Sağlık haklarından faydalanamadıklarını, ya revir doktoru tarafından engellendiklerini ya da “asker ve şoför yok” denilerek hastane sevklerinin ertelendiğini; M. Ş.1 ve G. Ö. adlı arkadaşlarının dört yıldır implant diş tedavisi için uğraştıklarını, idare sürekli gerekçelerle oyaladığını, her iki arkadaşlarının da kalp hastası olduğunu, tedavileri engellendiği için sağlık sorunlarının zorladığını; R. K. ve G. Ö. arkadaşlarının aylardır endoskopi ve kolonoskopi sevklerine, olması gereken tarihte gidemediklerini ve tedavi süreçlerine başlanamadığını; revir doktorunun kronik hastalığı olan arkadaşlarına ilaç vererek sevklerini engellediğini, uzman tarafından takibi yapılan hastalıklar olduğu için her ilaç kullanılmadıklarını, buna rağmen sevklerin engellendiğini; Demet Resuloğlu’nun hipertansiyon, diyabet, kalp, Venüs yetmezliği, guatr, LDL, HDP trigliserit, kolesterol, egzama, alerji, astım, KOAH, cilt rahatsızlığı (puva ışını aldı) huzursuz bacak sendromu, nöropati, sinir sıkışması, beyin kılcal damarlarında tıkanma, anemi, böbrekte üre, panik atak, uyku apnesi için yatış yapacak bir arkadaşları olduğunu; Fatma Özbay’ın meme kanseri olduğunu (bir memesinin alındığını) kolesterol fitik ve daha birçok hastalığı olmasına rağmen tahliye edilmediklerini, Demet’in (63), Fatma’nın (60 üzeri) yaşında olduklarını;

Haftalık 10 dakikalık telefon haklarını dahi kullanamadıklarını, “telefon kabininde internet sorunu olduğunu ve yapabilecekleri bir şey olmadığı” söylediklerini, idarenin telefon haklarını kullanabilmeleri için uygun koşulları oluşturmak zorunda olduğunu, buna rağmen alternatif yol oluşturulmadığını, ankesörlü telefona çıkarabileceklerini, arızadan kaynaklı konuşulmayan dakikaları başka bir gün kullanılabileceklerinin ancak yapmadıklarını, bu konuyla ilgili infaz hakimliğine yazdıkları dilekçeler gönderilmediğini, çünkü olumlu ya da olumsuz hiçbir cevap alamadıklarını, yasal başvuru yollarının engellendiğini;

Yasal hakları olan oda değişimlerinin yapılmadığını, hapishanede FETÖ, adli mahpusların sürekli oda değiştirilebiliyorken, sürekli bir sirkülasyon varken kendilerinin oda ve koğuşlarını değiştiremediklerini, gerekçe dayatması yapıldığını veya “adliler kavga ettiği için değiştiriyoruz” dediklerini, koğuş değiştirmeleri için kavga mı etmelerinin gerektiğini, oysa bunun sosyal bir ihtiyaç olduğunu, sürekli aynı koğuştaki aynı kişilerle kalmalarının dayatılmasının, tecridin dayatılması olduğunu, her türlü sosyal aktivitelerinin engellendiği gibi bu haklarının da keyfî gerekçelerle engellendiğini;

Kitap kısıtlamalarına maruz kaldıklarını, kitap kolilerini yalnızca iki ayda bir ve ilk haftada alabildiklerini, o tarihler dışında gelen kitaplarının verilmediğini; kitap incelemelerinin ayları bulduğunu, Kürtçe gibi (yabancı dil diye tanımladıkları) kitapların incelenişinin yılları bulabildiğini; dışarıda toplatma kararı olmayan kitap ve dergilerin dahi çeşitli gerekçelerle engellendiğini, sadece mevcut iktidar yanlısı yazılan dergi ve gazeteleri alabildiklerini;

Televizyon kanallarının da aynı şekilde çok sınırlı olduğunu, normalde cezaevlerinde verilen kanalların dahi “herkes izlemeli” gibi absürt (sanki tüm kanallar mahpusların istediği kanallarmış gibi) gerekçesi ile verildiğini, (TRT 3, TELE1, Halk TV, Karar TV gibi kanallar);

Kurul değerlendirmeleri ile tahliyelerin engellendiğini, keyfi ve kopyala yapıştır şeklinde düzenlenen kararlarla hayatları hakkında karar alındığını, L. A., G. B., N. D. arkadaşlarının yürürlükte olan ve kaldırılmamış hiçbir disiplin cezaları olmamasına rağmen iyi halli olmadığı şeklinde karar alınarak denetim serbestlikten faydalanma haklarının engellendiğini, 29 yılını içeride geçirmiş mahpusların denetimli serbestlik haklarının yanlış ve yüzeysel kararlarla engellendiğini, çıkarmadıkları kurslara çıkmadıkları için (olmayan bir kursa nasıl çıkılacaksa) eksi puan verildiğini, yine L. A.’nın sadece iki hücre cezası olmasına rağmen ilk düzenlenen kurul raporunda 5 hücre cezası varmış gibi düzenlendiğini, bunun da infazının yanması anlamına geldiğini, yani tahliyesinin 6 yıl daha engellenmesi olduğunu, bununla ilgili dilekçeler yazdığında “bir yanlışlık olmuş” cevabı aldığını, şu kadar önemli bir konunun raporlaştırılmasına böyle sıradan yaklaşıldığını, her üç arkadaşının da denetimli serbestlikten faydalanıp tahliye olmaları gerekirken hala tutulduklarını; G. Ö.’in 31 yıldır hapisnede olan 65 yaşında kronik hasta mahpus olduğunu ve tahliyesi 6 ay ertelendiğini; H. Ç.’in ise lise mezunu olmasına rağmen kurul raporunda “okuma yazma bilmediği ve çaba harcamadığı” söylenerek tahliyesinin 8 ay ertelendiğini;

Yasal olarak açık ve kapalı görüşlerin en az 1 saat, en fazla bir buçuk saat şeklinde düzenlenir denmesine rağmen kendilerinin 45 dakika görüş yaptıklarını ve hepsinin ailelerine uzak cezaevlerine sürgün getirildikleri için zaten ailelerinin sık sık görüşlerine gelemediğini hem maddi zorluklar hem sağlık sorunlarının bunu engellediğini, ayda-yılda bir geldiklerinde ise sadece 35 dakika görüş yapabildiklerini, 10 dakika selamlaşma yerleşme vs. ile geçtiğini; Vejetaryen ve diyet yemeklerinin iaaş bedeline denk verildiğini, özellikle diyet yemeklerini doktorun belirttiği (diyetisyenin) rapora denk düzenlenmediğini, yine gelen yemeklerin de çok kötü ve az verildiğini;

Dış kantin yapamadıklarını, sağlık için elzem olan bitki çayları ve kayısı yağı (ciddi bağırsak sorunları oluşuyor cezaevlerinde) kekik yağı (herkeste hafif ve ağır biçimlerde fitik problemleri olmasına rağmen) alamadıklarını; Temizlik ve hijyen malzemelerinin eşit ve yeterli şekilde dağıtılmadığını, cezaevlerine yatırılan paraların faizlerinin işletildiğini, ancak buna denk dağıtım yapılmadığını, bir kadın hapisane olmasına rağmen ped, sabun, deterjan, şampuan vb. ihtiyaçlarının çoğu zaman verildiğini;

Neredeyse herkeste fitik ve alerjik astım hastalığı olduğunu, 31.01.2023 yönetmeliğinde “çamaşır makinası verilebilir” denmesine rağmen burada çamaşır makinası satın alamadıklarını;

Yine aynı yönetmelikte “yazılı tişörtlerin içeriğine bakılıp verilebilir” denmesine rağmen burada kesinlikle verildiğini;

İzmir gibi sıcak bir bölgede olmalarına rağmen şort, kısa elbise, askılı tişörtün yasak olduğunu, şeriatın kıyafet yönetmeliğinin itina ile burada uygulandığını, yönetmelikte “şort veya askılı tişört verilmez ya da etek boyuna bakılıp öyle verilsin” denmediğini, koşulların içerisinde dahi ne giyeceklerinde idarenin karar verdiğini;

Dilekçe çıkış numaraları verildiğini;

Savcılık ile görüşemediklerini, kurum müdürüyle iki üç ayda bir ancak görüşebildiklerini;

Her koşulun arasına FETÖ ve adli koşulların serpiştirilmiş durumda olduğunu, normalde “farklı suç grupları aynı yerde kalamaz” denmesine rağmen can güvenlikleri tehlikeye atılarak FETÖ ve adli koşulların arasındaki koşullarda kaldıklarını;

Yaşadıkları hak ihlallerini belli başlıklarla sıralamaya çalıştıklarını, heyet tarafından Hapishanenin ziyaret edilmesini, özellikle kendileriyle görüşülmesini talep ettiklerini” aktarmıştır.

- **R. F., 06.12.2023 tarihinde Batman M Tipi Kapalı Hapishanesinde buluna kızı N. F. için yaptığı başvuruda;** “Kızı N. F. hakkında 2008 tarihinde “Silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek” suçlamasıyla soruşturma başlatıldığını, kızının başlatılan soruşturma nedeniyle İstanbul Başsavcılığınca tutuklamaya sevk edildiğini ve çıkarıldığı Sulh ceza hakimliğince tutuklanıp hapishaneye gönderildiğini, kızının yaklaşık 3 yıl 9 ay hapisnede kaldıktan sonra 2012 tarihinde mahkemece hüküm verilmeden önceki duruşmada

tahiye edildiğini ve 1 ay sonra görülen duruşmada ise hakkında cezalandırma hükmünün verildiğini; kızının avukatı aracılığıyla verilen karara karşı itiraz hakkını kullandığını ve üst mahkemeye gönderdiğini; kızı hakkında verilen mahkumiyet kararının 30 Aralık 2015 tarihinde kesinleştiğini; kızının 24 Kasım 2023 tarihinde Batman Kozluk Devlet Hastanesinde rahatsızlığı sebebiyle bulunmakta iken kolluk güçleri tarafından GBT yapılmak istendiğini ve yapılan GBT neticesinde hakkında kesinleşmiş mahkumiyet kararı olduğu belirtilerek adliyeye götürüldüğünü, adliyede gerekli işlemler yapıldıktan sonra Batman M Tipi Kapalı Hapishanesine kesinleşen cezasının infazı amacıyla sevk edildiğini; hapishanede görevli Jandarmanın kızının hapishaneye sevki esnasında girişte karşıladığını, saldırgan tavırlar sergileyerek kızının üstüne yürüyüp kendisini korkutmak ve bastırmak amacıyla silah doğrultup tehdit ettiğini, Jandarma personelinin içerisinde bulunan iki kadın astsubayın, kızına çıplak arama dayattığını ve bu şekilde arama gerçekleştireceklerini söylediklerini, kızı “çıplak arama dayatmasını kabul etmeyeceğini” söyledikten sonra, orada bulunan ismini bilmedikleri erkek bir jandarma personelinin kızına çıplak aramayı kabul etmemesi nedeniyle bağırmağa başladığını ve eliyle işaret ederek boğazını sıkacağını belirttiğini, kızının teslimi esnasında orada bulunan kolluk ekiplerinin dahi jandarmanın tavrı ve tutumu nedeniyle şok geçirdiğini ve müdahale etmek istediklerini, kolluk memurlarının, kızına yapılan haksızlığa karşı çıkmasının jandarmayı rahatsız ettiğini ve jandarma personellerinin kolluk personeline bağırmağa başladıklarını; Jandarma noktasından sonra infaz koruma memurlarına teslim edildiğini, infaz koruma memurlarının da yine aynı şekilde jandarmanın sergilemiş olduğu tutum ve davranışlarla kızına çıplak arama dayattığını fakat kızının bunu kabul etmediğini, kızının insan haysiyetine ve onuruna aykırı olan çıplak aramayı kabul etmemesine ve direnmesine rağmen infaz koruma memurlarının kızına karşı zor kullanarak çıplak arama yaptığını, kızı dirense de infaz koruma memurlarının kızının direncini zor kullanarak kırdığını ve çıplak aramaya devam ettiklerini, yine aynı gün içinde infaz koruma memurları tarafından kızına yönelik “bir başka kontrol noktasından geçeceği ve bu nedenle tekrar çıplak arama yapılacağı” söylenerek kızının direnmesine rağmen zor kullanılarak çıplak aramaya aynı gün içinde ikinci defa maruz bırakıldığını; kızının, çıplak aramaya maruz kaldıktan sonra tek başına kalacağı bir koğuşa alındığını, alındığı koğuştan, çok kirli ve kalınamayacak vaziyette olduğunu, kızının kaldığı koğuştan bulunan radyonun dahi çalışmadığını ve dış dünya ile iletişiminin tamamen koparılmak istendiğini, kızı daha bu koğuştan kalamadan infaz koruma memurları tarafından, “Seni tuvaletin yanında bir gece yatıracağız” diyerek kendi kaldığı koğuştan altı katında bulunan ve tuvaletin hemen yanında bulunan bir koğuşa alındığını ve sürekli olarak tuvalet kokusuna maruz bırakıldığını; koğuştan pis olmasından, eşyalarının yetersiz olmasından ve tuvaletin hemen yanında olmasından dolayı kendisini başka koğuşa almalarını istediğini, bu talebi üzerine tuvaletin olduğu yerden başka bir koğuşa geçirilmişse de bu koğuştan da oldukça kirli ve içinde bulunan eşyalar kullanılamaz halde olduğunu, bugün itibarıyla bile aynı koğuştan tutulduğunu, herhangi bir talepte bulunmak istediğinde ise infaz memurları tarafından kendisine yönelik “infazını yakarız, hapishanedeki süreni uzatırız” şeklindeki tehditlere maruz bırakıldığını; kızının mide rahatsızlığının bulunduğunu, rahatsızlığı nedeniyle sık sık mide krampı geçirdiğini, genellikle serum kullanarak bu durumu dengelemeye çalıştığını, hapishaneye girdikten sonraki hafta mide krampı geçirdiğini, bunun üzerine revire kaldırıldığını ve revirde kendisine verilen mide ilacı nedeniyle mide kanaması geçirdiğini düşündüğünü, bunun üzerine hastaneye sevkini sağlanmasını ve tedavinin orda yapılmasını istediğini, bu talebi üzerine kızı o haldeyken infaz koruma memurlarının kendisine “Çok iyi görünüyorsun, yalan söylüyorsun” diyerek bu talebi reddettiklerini, akabinde durumun ciddiyetini anladıklarına ambulansı çağırarak zorunda kaldıklarını, sağlık ekiplerinin ilk müdahaleyi yaptıklarında mide kanaması şüphesi ile hastaneye sevkini sağladıklarını, kızı tedavi olduktan sonra doktorun verdiği ilaçların ve serumların bilgisini istediğinde ise infaz koruma memurunun “Sen ne anlarsın” diyerek vermediğini, serum takıldığında ise yavaş yavaş akması gerekirken, infaz koruma memurunun, daha fazla beklememek için serumu doktorun rızası ve tavsiyesi dışında hızlandırdığını; infaz koruma memurunun, kızının hastanede bulunduğu süre boyunca tedavinin her aşamasına karıştığını ve doktorun söylemediği şeyleri sanki doktor söylemiş gibi yalan söyleyerek kızının moralini bozmaya çalıştığını; kızının rahatsızlığı ve infaz koruma memurlarının kızının rahatsızlığına karşı bakış açısının, duyarsız kalması ve

umursamaması nedeniyle kızının sağlığından endişe ettiğini, kızının hapishanede bulunduğu süre boyunca hastalığı sebebiyle iyi tedavi edilemeyeceğini düşündüğünü; hakkı olan açık görüş süresi 40 dakika iken, kızıyla görüşmeye gittiğinde 30 dakika dolduktan sonra infaz koruma memurlarının görüşmeyi sonlandırdığını ve “bizde süre bu kadar” dediklerini; kızıyla görüşme esnasında iken iki kadın infaz koruma memurunun, yanı başlarına gelerek konuşmalarını dinlemeye başladıklarını, kendilerini uyardıktan sonra ancak iki adım geri giderek dinlemeye devam ettiklerini; kızına, çıplak arama dayatılması nedeniyle onur ve haysiyetine saldırı gerçekleştiğini, çıplak aramanın insan haysiyetine aykırı bir tutum olması nedeniyle kızını her anlamda olumsuz etkilediğini, kızına karşı, tamamen keyfi ve insan onuruyla bağdaşmayan bu tutum ve davranışlar nedeniyle ilgili jandarma ve infaz koruma memurları hakkında yetkili mercilere başvuru yapılarak haklarında idari ve cezai işlem başlatılmasını talep ettiğini” aktarmıştır.

- **R. S., 08.12.2023 tarihinde Kayseri/Bünyan Kadın Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “27 Kasım 2023 tarihi itibarıyla kendisi ve 5 arkadaşının süreli dönüşümlü 10 günlük açlık grevine başladığını, 6 Aralık’ta saat 17:00 itibarıyla grevlerini sonlandırdığını, şu an başka bir grup arkadaşın açlık grevinde olduğunu, grev süresince verilen iâşe, tuz, şeker ,limon ve sudan ibaret olduğunu, normal şartlarda meyve suyu ve ayran da verilmesi gerektiğini, bunun yanı sıra iki gündür açlık greviden çıkmış olmalarına rağmen kendilerine normal yemekler verilmediğini, halbuki grev sonrası doktorların uygun gördüğü uygulanan bir diyet olduğunu, grevden çıkana 3 gün çorba patates püresi yoğurt verildiğini, fakat bu diyetin kendilerine uygulanmadığını, iâşelerinin verilmediğini bunun sağlığı ciddi zararları olduğunu” aktarmıştır.
- **Ç. M. Ü., 12.12.2023 tarihinde, Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde iken yaşadığı sorunları aktardığı başvuruda;** “Ocak ayında Ankara’da tutuklandığını, Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde kaldığını, Eylül ayında mahkeme için Şakran Kadın Kapalı Hapishanesine getirildiğini, 30 Kasım’da tahliye olduğunu; hapishanedeyken revire çıkartılmadıklarını, hastaneye götürülmediklerini, acil durumlarda dahi sürekli ertelendiğini; kendisinin bir gün epilepsi nöbeti geçirdiğini, başını çarptığını ancak o zaman bile götürülmediğini, revirdeki doktorun “önce ben bir muayene edeyim, ilaç vereyim, geçmezse hastaneye gönderirim” dediğini, ancak gönderilmediğini, dışarıdan gelen ilaçları da düzenli olarak vermediklerini, dışarıdan kutu ilaç getirildiğinde, ağız kontrolü yapmak istediği için ilaçlarını alamayan arkadaşlarının olduğunu, ilacı getirdikleri zamanda kutuyu kendilerinin açmak istediklerini ve “eldiven kullanmalarını hijyenik olmadığını” söylediklerini fakat kullanmadıklarını, aynı durumun yemek dağıtımı için de geçerli olduğunu, eldivensiz dağıtıldığını; yemeklerin çok kötü olduğunu, geç getirildiğini, soğuk ve yeterli miktarda getirilmediğini, vejeteryenlere ayrı yemekler getirilmediğini, bildiğim kadarıyla hasta arkadaşlara da yeterli bir beslenme sağlanmadığını; kitap kotasından kaynaklı yeterli sayıda kitaba ulaşamadıklarını, mesela Kasım ayının girişinde kendisine kitap girişi yapılmış olmasına rağmen bir ayın sonunda hala daha kitaplarımı alamadığımı; haftada birkaç kere koğuş aramasının yapıldığını, her geldiklerinde çoğu eşyalarının dağıtıldığını; avukata çıktıklarında avukatın verdiklerini yanlarına vermediklerini, avukata dosya çıkarttıklarında incelemeye alıp, izin verilmediğini; hijyen malzemeleri için dilekçe yazdıkları zaman 3 kişilik geldiğini, kendi aralarında paylaştıklarını; sohbete çıkartılmadıklarını; spora da üç haftada bir sadece kendi koğuşlarındakilerle çıkabildiklerini, açılan kurslara adliler çıkmasına rağmen kendileri dilekçe yazıp katılmak istediklerinde geri dönüş yapılmadığını; kendisinden sonra hapishaneye gelenlere çıplak arama dayatması yapıldığını hatta arama yaptırmadıkları için kendilerine soruşturma açıldığını; geçen sene tutuklanan arkadaşların hala daha görüşçülerinin kabul edilmediğini bildiğini, bir kişinin bununla ilgili suç duyurusunda bulunduğunu ancak hala dönüş yapılmadığını, bu durumun fiili bir görüş yasağı durumunu ortaya çıkarttığını; telefon görüşmeleri için kabin yapıldığını, bazen hapishane ile ilgili bağlantı sorunu çıktığı zamanlarda kendilerinin tekrar konuşma haklarının engellendiğini, yani hapishanenin sistemsel sorununun görüşme yapmalarını engellediğini” aktarmıştır.
- **M. G., 14.12.2023 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi Sudan Güven için yaptığı başvuruda;** “Kız kardeşinin Alanya L Tipi Kapalı Hapishanesinden hükümlü olarak kaldığını, 04.05.2023 tarihinde kız kardeşinin infazının tamamlandığını; kız kardeşinin, infazının tamamlanmasına rağmen İdari Gözlem

kurulu kararıyla hapisshanede 3 ay daha tutulacağını belirtildiğini; aradan geçen 3 ayın ardından kardeşinin tekrar idari gözlem kuruluna çıktığını, yine kardeşinin tahliyesinin 3 ay ertelendiğini, üçüncü kez idari gözlem kuruluna çıkan kardeşiyle alakalı olarak kurulun, yine olumsuz rapor vererek hapisshanede geçireceği sürenin 3 ay daha uzatılmasına karar verdiğini; geçen Pazartesi günü (11.12.2023) telefonla kendisiyle konuştuklarını, kendilerine “hastaneye gittiğini, yapılan tahlillerde kendisine meme kanseri teşhisi konulduğunu, doktor tarafından kendisine ilaç yazıldığını, ilaçlı tedaviye başladığını” belirttiğini; kız kardeşinin cezasının infazı tamamlanmış olmasına rağmen hala tutuluyor olmasının başlı başına bir mağduriyete yol açmakta olduğunu, haksız bir şekilde hapisshanede tutulmakta olan kız kardeşine kanser teşhisi konulduğunu, tedavisinin düzenli ve sağlıklı bir biçimde yapılabilmesi için tahliyesinin gerektiğini; kardeşinin ve ailelerinin maruz kaldığı bu mağduriyet ve hukuksuzluğun giderilmesi için yardım talep ettiklerini” aktarmışlardır.

- **N. Ç., 27.12.2023 tarihinde Manavgat S Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Buldukları odanın dışına sıkarken yapılan üst aramaları olduğunu, bu arama yapılırken kimi zaman personelin bireysel uygulamaları; sütyenlerinin ortadan tutulup çekildiğini ve göğüslerine ellerinin sokulduğunu, Bunu yapma gerekçesi ise sütyenlerin içinde bir şey saklanma diye olduğunu, bu uygulamanın onur kırıcı ve tacizin farklı bir versiyonu olduğunu, bunun dışında açık ziyarette aileleri ile beş dakika gibi bir sürede sarılma ...* oluşturmadığını, aynı masada ziyaretçileri ile aynı bankta oturmayı istediklerini ve bu doğal talepleri, istekleri olduğunu, yine kitap kotasının 5. ten 7 ye çıkartılması , kurumun odaya verilen toplam kitap sayısı (13) olduğunu, insani ihtiyaç bakımından bir iyileştirmeye gidilmediğini, kendileri için önemli diğer bir hususun yaşadıkları odada 24 saat kendilerini izleyen kameralar olması olduğunu, bütün uğraşmalarına rağmen odadaki kameraların kaldırılmadığını, kapatılmıyor, kameranın varlığıyla her anlarının izlendiğini, özel hayatın ihlal edildiğini, bunların güvenlik adı altında yapıldığını, hala kameranın kaldırılması yönünde uğraşlarının devam ettiğini, kaldırılmaması durumunda kendi özel yaşamlarının gizliliği karmak için kendilerinin kapatacağını, Yine talep ettikleri İdare, infaz hakimliği ve adalet bakanlığının insani bir talep olarak görmediğini ve kendileri için mağduriyet oluşturan hususlar, ziyaret süresinin 45 dakika olması ziyarete gelen aile fertlerinin sayısının 4 kişi ile sınırlı tutulması ,sosyal kültürel aktivite faaliyetinin ayda bir sohbetle başka bir arkadaşlarıyla 150 dakikalık bir süreyle sınırlandırılması aynı şekilde 2 haftada bir çıkarıldıklarını, spora her hafta sohbetle de her hafta olmasa da 2 hafta da bir olmasını istediklerini, bu taleplerinin her defasında kurumun yoğunluğu, kurumdaki hükümlü ve tutukluların sayılanın fazlalığı gerekçe gösterip kabul edilmediğini, yine kadın olarak özel ihtiyaçlarını kantinden karşılayamadıklarını, örneğin ped kurumun belirlediği marka ve çeşitte olduğunu, ağda getirildiğini bu kez de kullanım bezi getirilmediğini, yüz temizlemede kullanılan cımbız plastik getirildiğinden yanlarında getirdikleri metal cımbızların verilmediğini, banyo ve gündelik yaşamda kullanılan iki durumda tek terlik kullanmaya mecbur bırakıldıklarını, yine kantin fiyatlarının yüksekliğine haftalık olarak yetişemediklerini, kantinde satılan eşyaların ihale ile alındığını ama fiyatların gündelik olarak değiştiğini, alım güçlerinin karşılayamadığını, tek gelir kaynaklarının ailelerinin kendi ihtiyaçlarından kısıp kendilerine gönderdiği paralar olduğunu , yine akdeniz bölgesinin yazı çok sıcak geçtiği için vantilatör kullanımı için priz yapılmasını talep ettiklerini, yaz boyunca mutfak yerlerde bir şeyler vererek idare etmeye çalıştıklarını, kamera olduğundan rahatta giyinemediklerini, yazı tam bir işkence tarzında geçirdiklerini, prizlerin yatakhane bölümünde bulunması gerektiğini, priz gibi şeylerin kendilerine yaptırılmak istendiğini, ekonomik olarak daha fazla sömürmek olduğunu, dışardaki ekonomik krizden en çok etkilenenlerin mahpuslar olduğunu, kuruma mahpus alımı fazlaştıkça günlük dağıtılacak iaşelerde kısıtlamaya gidildiğini, örneğin, şu an üç kişiye verilmesi gereken yemek bazen tek kişi bazen de iki kişinin ihtiyacını karşılar ölçüde verildiğini, kahvaltılıklar çoğu zaman tek çeşit onlarda piknik reçeli ,balı, yağ gibi verildiğini, çok nadiren üç çeşit verildiğini, günlük iaşeden kısıldıkça sağlıklı beslenme imkanında haliyle oluşmadığını, yine mide ve sindirim rahatsızlığından dolayı doktor diyet yemeklerini tüketmesini önerdiğini, diyet yemeğini aldığını, haftanın dört, beş günü haşlanmış bulgur pilavının yanında ya çorba yada ona benzer bir çeşit verildiğini, Diyetten anlaşılının sadece yağsız, tuzsuz baharatsız olması olduğunu, ancak, süt ve süt ürünlerinin neredeyse hiç diyetle verilmediğini,

Ayrıca, kurum müdürlerine, birimlere yazdıkları dilekçelere haftalarca cevap alamadıklarını, oldukça keyfi ve kendine görelilik bir tarz hakim, yine son zamanlarda, mektuplarındaki düşünceler duygularının sakıncalı bulunduğunu, kendi ideolojik bakış açılarına göre olmadığından yazdıklarının üstünün karalandığını ,karalamadıkları zaman da mektubun sakıncalıdır denilerek el konulduğunu, Tek iletişim aracının mektup olduğunu, mektubun sahibine ulaşması için mecburen değiştirdiklerini, Fakat bu uygulamanın kişinin ifade özgürlüğünü kısıtlama , yasaklama olduğunu, dış hastaneye, açık görüşlere giderken kol saatlerini sokmalarına izin verilmediğini, Manavgat Devlet hastanesine tedavi amaçlı troit kontrolleri ve farklı hastalıkları olduğunu, en son 07.11.2020 tarihinde hastaneye götürüldüğünü, dahiliye cildiye, FTR bölümlerine götürüldüğünü, hastaneye girişte ring aracından inerken ikinci kelepçenin takılmaya çalışıldığını, 'kaçarsın güvenlik için takacağım' dediğini doktora girerken asker eşlik ettiğini, istenen tahlillerde askerin kelepçesini açmadığı için kan veremediğini, askerin ben açmak istemiyorum inisiyatif benim dediğini bu tür uygulamalara maruz kaldıklarını, tedavi hakkının engellendiğini, cildiye bölümünde doktorun sadece bakarak egzama dediğini, gözlerinin üst kapakları ve alt bölümünde şişme kaşıntı olduğunu, bir çok kuruma başvuru yaptığını” aktarmıştır.

- **H. Y. ile (Hüküm Özlü) Osmaniye 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Mart 2016 tarihinden bu yana Osmaniye Hapishanede olduğunu, şuan hüküm özlü olduğunu, müebbet ve 10 yıl hapis cezası aldığını; hapishaneye getirildiğinde, gardiyanların kötü muamele ve işkencelerine maruz kaldığını, hapishane yönetiminin bu duruma göz yumduğunu; daha önce görmüş olduğu işkence ve kötü muameleyle ilişkin yapmış olduğu suç duyurusu ve ailesinin İHD’ye yapmış olduğu başvuru dolayısıyla kamuoyu oluştuğu için artık fiziki işkence görmediğini; koğuşuna ve havalandırmaya kamera takıldığını, bu durumun sonlandırılmasını istediğini; kendisi ile aynı koğuşta olan Afrin’li L.M. isimli bir mahpusun sık sık kendisini tehdit edip, tahrik edici hareketlerde bulunduğunu, bu mahpusun, kameralar takıldığından beri durulduğunu; Yeni Yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmelerine rağmen verilmediğini, Bakanlık genelgesinde yer almayan gazeteleri vermediklerini” aktarmıştır.

LGBTİ+ BİREYLERİN UĞRADIĞI İHLALLER

Türkiye hapishanelerinde tutulan LGBTİ+ bireylere dair sayısal veriler hakkında bilgimiz bulunmamaktadır. Ceza ve Tevkifevleri genel Müdürlüğü bu konuda herhangi bir bilgi açıklamamaktadır. Ancak avukat ağımızın takip ettiği davalar, bize ulaşan başvurular ve edindiğimiz bilgiler ışığında LGBTİ+ bireylerin hapishanelerde ciddi ayrımcılık, transfobik ve homofobik tutumlara maruz kaldıklarını biliyoruz.

Hapishanelerde ayrımcılığın en ağırının LGBTİ+ bireyleri yaşadığını söylemek abartı olmayacaktır. Bu mahpusların özel ihtiyaçlarının karşılanacağı koşullar yoktur ve bu yönde bir politika da mevcut değildir. Hapishanelerde görevli olan personellerin de bu konu da eğitimi bulunmamaktadır. Mevcut iktidarın LGBTİ+’lara açık alanda nefret söyleminden hareketle LGBT+’ların hapishanelerde nasıl bir muameleyle maruz kaldığını tahmin etmek güç değildir. LGBT+’ların hapishanelerde yaşadıkları sorunları gene itibariyle aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- LGBTİ+’lar hapishanede ayrımcılığa, aşağılamaya, tecride, istismara, cinsel taciz ve tecavüze, hakarete, kötü muameleyle ve işkenceye uğramaktadırlar.

- Trans kadınlar cinsiyet geçiş süresini tamamlayıp kadın kimliği alana kadar kadınların oldukları koşullara konmuyor. Erkeklerin kaldığı hapisanelere konulan trans kadınlar ve erkek eşcinseller eğer sayıları yeterli değilse tek kişilik yerde tutulmaktadır.
- Lezbiyen, biseksüel kadınlar ve cinsiyet geçiş sürecini tamamlayıp erkek kimliği almamış trans erkekler de kadın hapisanelerinde tekli yerlerde tutulmaktadır.
- Trans kadınlar erkek hapisanesinde tutulduğundan kılık kıyafet alımından saç kesimine, arama ve sevkler kadar erkek hapisane uygulamalarına maruz kalmaktadırlar. Bu da birçok istismarı beraberinde getirmektedir.
- LGBTİ+ mahpuslar tek kişilik yerde tutulduklarında ağır tecrit koşullarına da maruz kalıyor. Bu mahpusların bir araya gelebilme, sosyalleşebilme, sohbet ve spor faaliyetlerine katılma hakları da engellenmiş oluyor. Bu durum hem fiziksel hem de ruhsal olarak eziyet halini alıyor.
- LGBTİ+ mahpuslar buldukları yer de tek kişilik yer de tutulmalarından kaynaklı olarak başka mahpusların taciz, tecavüz ve kötü muamelesine uğrama durumu ortadan kalmış oluyor. Ancak bu fiillere hapisanede görevli olan infaz koruma memurları ve dış güvenlikten sorumlu jandarma tarafından yapılanlara maruz kalıyorlar. Yapılan şikayetler sonuçsuz kaldığı gibi şiddeti daha arttırıyor.
- Keyfi ve çıplak arama uygulamalarına maruz kalıyorlar. Arama yapılırken mahpusun beyanına sadık kalınmadan erkek hapisanesinde ise erkek görevli, kadın hapisanesinde ise kadın görevli arama yapıyor.
- LGBTİ+ mahpuslar tekli yerde tecritte tutulmalarından dolayı her türlü sözlü ve fiziksel saldırıya karşı da savunmasız kalıyor ve kendisine yapılanı da ispatlayamıyor. Mektup yoluyla yaşadıklarını dile getirmeleri de engellendiği için ancak avukatları ya da aileleri aracılığı ile sorunu dışarıya aktarabiliyorlar.
- Ayrıca dışlanmaları ve toplumun büyük bir kesimi ve devletin kendisi tarafından da dışlanmaları ile büyük bir yalnız içine girmektedirler. Hem hapisaneler içinde ihtiyaçlarını karşılayacak hem de adalete erişim noktasında maddi olanaklardan yoksun hale gelmektedirler. LGBTİ+ mahpuslar en son düşünülen mahpuslardır ne yazık ki.
- Adalete erişimde de adil yargılanma hakkına sahip değiller. Burada da gerek mahkeme heyeti tarafından ayrımcı uygulamaya uğramaktadırlar. Yine adalete erişimde destek alma noktasında eksik bırakılıyorlar ve homofobik, transfobik söylemlere maruz kalıyorlar.
- Savunmanları ve yargılayanlarının da ayrımcılığına maruz kalabiliyorlar.
- Suç dosyalarının haricinde LGBTİ+ olmaları da sanki bir suçmuş gibi görülüyor. Yine bu mahpuslar hakları hakkında yeterli bilgiye ve başvuru mekanizma bilgilerine de sahip değiller.
- Trans kadın ve erkeklerin hapisanelerde yaşadıkları en büyük sorun cinsiyet geçiş süreçlerindeki aksaklıklar gelmektedir. Cinsiyet geçiş sürecinin başlaması ve başlamış olan geçiş sürecinin devam ettirilmesi hapisanelerde kesintiye uğramakta ve hatta çoğu zaman kabul edilmemektedir. Hormon ilaçlarının verilmesi sorun olduğundan çoğu zaman bu yönde şikayetler gelmektedir.
- Cinsiyet geçiş sürecinde psikolojik sağlık hizmetlerine ve desteğe kesintisiz olarak erişmesi gereken mahpusların bu ihtiyacı neredeyse hiç karşılanmıyor. Hapisanede görevli olan psikoloğun bu konuda uzmanlığı olmuyor ve dışarıdan desteğin sağlanması ise imkansız hale getirilmiş durumda.

YABANCI MAHPUSLAR

Türkiye hapishanelerinde kalan yabancı uyruklu mahpusların sayısının binlerce olmasına rağmen Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri genel Müdürlüğü tarafından bir veri ne yazık ki paylaşılmıyor.

Yabancı mahpuslar özellikle dil bariyeri nedeniyle çok fazla hak ihlaliyle karşılaşmaktadır ve çoğunlukla adil yargılanma hakkından ve Türkçe bilmedikleri nedeniyle de iletişim hakkından yararlanamadıkları sebebiyle derneğimize başvuru yapmaktadır. Dil bariyeri nedeniyle adil yargılanma haklarından ve avukatını seçme haklarından da yararlanamıyorlar ve çoğu zaman avukatsız bir şekilde kendilerini savunmadan hapishanelere giriyorlar. Ayrıca kendi haklarını bilmemeleri, dilekçe yazma haklarından mahrum kalmaları, iletişim ve haberleşme haklarından da kendi dillerinde yayın yapılmaması ve kitap, gazete gibi iletişim araçlarına da ulaşamadıkları düşünüldüğünde koşullarının ne kadar zor olduğu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca ailelerine uzak olmaları ve/veya hiç ulaşamamalarıyla ekonomik olarak da koşulları güçleşiyor ve bu da birçok zorluğu beraberinde getiriyor.

Yabancı mahpuslar hem hapishane içinde memurlar tarafından hem de sağlığa erişim noktasında görevliler tarafından ayrımcılığa uğramaktadırlar.

Yabancı mahpuslar işkence ve kötü muameleye maruz kalıyor ve bu durumların ne yazık ki çok sınırlı şekilde haberimiz olabiliyor.

- **M. A., 27.11. 2023 tarihinde Van F Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi M. A. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşinin İran’da hak savunucu olduğunu ve bu nedenle M. A. protestolarına katılıp birkaç kez gözaltına alındığını, sürekli İran istihbaratı tarafından takip edildiğini, baskılardan kaynaklı olarak Sine’den Mervan şehrine geçtiğini, oradan da Süleymaniye’ye gittiğini, Süleymaniye’de bir süre kaldıktan sonra Türkiye’ye geçmek isterken Hakkari sınırında gözaltına alındığını, gözaltına alındıktan sonra tutuklandığını, 2 aydır örgüte üye olma iddiasıyla tutuklu bulunduğunu, şu an Van F Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulduğunu, davasının devam ettiğini ve 14 Aralık’ta duruşmasının görüleceğini, kardeşine 20 yıl ceza istendiğini, bu konuda hukuki destek talep ettiğini ” aktarmıştır.
- **D. K. ile 24.02.2023 tarihinde Samsun/Kavak S Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Aynı odada kaldıkları 23 mahpustan 19 mahpusun Afrin’li olduğunu, Hatay T Tipinden 22 saatin sonunda da Kavak S tipi Hapishanesine getirildiklerini; 06 Şubat 2023 tarihinde Hatay T Tipi Hapishanesinde gece büyük bir deprem olduğunu, odada 23 mahpusun olduğunu ve hapishanenin çok kötü bir şekilde sallandığını ve bütün eşyalarının yere düştüğünü, daha sonra birilerinin gelip koğuşun kapısını açtığını, ve koğuş kapısının dışında büyük kavgalar olduğunu, mahpusların birbirlerine saldırdığını; aynı odada kaldıkları 23 mahpustan 19 mahpusun Afrin’li olduğunu ve Türkçe bilmediklerini, teslim olmak istediklerini ancak mahpusların birbiriyle kavga ettiklerini daha önceki hesaplarını kapattıklarını söylediklerini buldukları koğuşta 23 kişi olduklarını ve çok korktukları için bir gün boyunca koğuşta kaldıklarını ve seslerini dahi çıkaramadıklarını, koğuştan çıkmadıkları için hiçbir şey bilmediklerini ve hiçbir şey görmediklerini, bir günün sonunda dikkatli bir şekilde dışarı çıktıklarını ve sonra teslim olduklarını, burada gardiyanlar ve jandarmaların beklediğini koşullarındaki 23 kişinin avluda büyük duvarın önünde bekletildiklerini, yüzlerini duvara dönmeleri ve hiçbir şekilde arkalarına bakmamaları gerektiğini söylediklerini kendilerinin de büyük duvara döndüklerini, Hatay T Tipi Hapishanesinde müdür ve hapishane savcısının ‘bunlara kıymayın, bunların hiçbir suçu yok, bunlar zavallıdır’ dediğini ancak jandarmanın bunu kabul etmediğini, jandarmanın 22 saat boyunca 23 mahpusu tekme ve tokatla dövdüğünü aynı zamanda kablo bağcıklı cırt kelepçeyi düz bir şekilde açarak mahpuslara gelişi güzel vurduğunu elle

ve coplarla dövüldüklerini, 22 saat boyunca soğukta tutulduklarını, mahpuslardan Mehmet Şaşoğlu'nun gözüne kablo bağı cırt kelepçenin geldiğini ve gözünün kanadığını ve 2 haftadır da gözünden kan geldiğini, mahpuslardan Mahmut Ahmet Muhammed'in de bu kelepçeyle çok fazla dövüldüğünü alınının kanadığını, 23 mahpusun 'hiçbir suçumuz yok biz teslim olmak istedik ancak bizi bırakmadılar' demesine rağmen sürekli dövüldüğünü; Kavak S tipi Hapishanesine getirildiklerinde çıplak arama yaptıklarını kimsenin bu çıplak aramaya diremediğini ancak soyunduktan sonra elle dövüldüklerini her gelen mahpusa 2-3 kere vurarak 'geçin' denildiğini; gece odada sabah dışarıda gönüllü olarak ayakta sayım yapıldığını kendilerini zorlanmadığını; 2 haftadır burada olduklarını yemek porsiyonların çok küçük olduğunu ve hiç kimsenin doymadığını, suyun çok az geldiğini bir kişinin banyo yapabildiğini; kendisinin 3 yıldır hapishanede olduğunu şimdiye kadar ailesiyle hiçbir şekilde görüşmediğini, ailesinin Türkiye'de yaşamadığı ve Afrin'de kalması nedeniyle herhangi bir GSM operatörü telefon numarasının olmamasından dolayı telefon görüşü de yapamadığını ancak depremden sonra Kavak S tipi Hapishanesine getirildiğinde elinde bir telefon numarası varsa ailesiyle görüşebileceğinin söylendiğini telefon numarasını ezberlediğinden dolayı çevirdiğini ve ailesinin telefonu açtığını bu sayede 5 dakika görüştüğünü, diğer mahpusların aileleriyle telefonda 10 dakika görüştüğünü, ancak kendisinin böyle bir hakkı olmadığı için sadece 5 dakika görüştürüldüğünü bu hafta herhangi bir telefon kaydı olmadığı için ailesiyle görüştürülmediğini ve bundan sonra da ailesiyle görüştürülmeyeceğinin söylediğini" aktarmıştır.

- **K. M., 03.03.2023 tarihinde Sakarya/Hendek Açık Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** "Farslı olduğunu, bugün avukatlarımızın geldiğini, fakat görüştürmek istemediklerini; kendileri için "görüşmek istemiyorlar" dediklerini ama kendilerinin görüşmek istediklerini ancak çağırmadıklarını" aktarmıştır.
- **N. M. M., 20.05.2023 tarihinde Bakırköy kadın Kapalı Hapishanesinden yaptığı başvuruda;** "30.10.2018 tarihinde tutuklandığı ve Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesinde olduğunu; uyuşturucu ve uyarıcı madde ithal etme suçundan Hapishaneye girdiğini, kendisine 20.11.2019 tarihinde 26 yıl 3 ay hapis cezası ve 55.000 TL para cezası verildiğini; 2020 yılında ülkesi Hollanda'ya nakil sürecinin başlatıldığını, 2020 yılı Mayıs ayında ilk nakil prosedürünü imzaladığını, başlatmak için annesinin 14.08.2020 tarihinde 55.000 TL para cezasını yatırdığını, Hapishanede hem doktorun hem de psikoloğun 2020 yılında sağlık prosedürünü tamamladığını ve Ankara'ya Adalet Bakanlığı'na gönderdiklerini, ancak nakit prosedüründe çok sorun çıktığını ve bunun için yazmak zorunda kaldığını, ilk sorunun 2021 yılında başladığını; Adalet Bakanlığı'nın 18.06.2021 yılında tüm nakil evraklarını Hollanda'ya gönderdiğini, ancak evraklar kaybolduğu için 04.03.2022 tarihine kadar her yere dilekçe yazdığını, avukatının her yerde araştırdığını, annesinin de Hollanda'da her yeri araştırdığını, sonuç olarak 2022 yılı Haziran ayında evrakların bulunduğunu, evrakları kaybolduğu zaman hem Hollanda'nın hem de Türkiye'nin birbirinden cevap beklediğini, hiç kimsenin evrakları nereye gittiğini bilmediğini, böyle bir sorun tekrar olduğu için 26.10.2022 tarihinde Hollanda Adalet Bakanlığı Nakil Bürosunun Türkiye'den gelen evraklara cevap verdiğini ve hapis cezası teklif evraklarını hem Flemenkçe hem de Türkçe olarak Türkiye'ye gönderdiklerini, Ekim 2022'den sonra kendisinin Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Nakil Bürosuna dilekçe yazdığını ve kendisine cevap geldiğini, cevaba göre diplomatik kanaldan Hollanda makamlarıyla irtibata geçildiği ve hala cevap beklendiğinin anlaşıldığını, cevabı aldıktan sonra annesinin Hollanda WOTS nakil bürosu ile konuştuğunu ve kabul ettiklerini, 2023 yılı Şubat ayında hapis cezası teklif evraklarını ikinci kere Türkiye'ye gönderdiklerini; ancak nakil prosedüründe çok sorun çıktığını, yaklaşık 3 yıldır sürdüğünü, ülkesi Hollanda'ya ailesinin yanına gitmek istediğini; en son 06.03.2020 tarihinde annesini gördüğünü, annesinin çok hasta olduğunu ve gelme imkanının olmadığını, diğer aile bireylerini hiç görmediğini çünkü Türkiye'ye gelmelerinin imkansız olduğunu; ülkesine gitmek istediğini çünkü ailesinin çok sıkıntıda olduğunu, annesinin 3 kere ciddi depresyon geçirdiğini, daha önce de annesini de bipolar rahatsızlığı olduğunu, Şimdi durumunun daha da ağır olduğunu; kız kardeşinin de %75 şizofren hastası olduğunu, çok ağır ilaçlar verildiğini, erkek kardeşinin de kalp hastası olduğunu, atar damarında sorun olduğunu ve ciddi bir ameliyat olması gerektiğini, ameliyat olmasa hayatta kalamayacağını, ameliyatta da %20 şansının olduğunu, hastalığının geç tespit edildiğini, ailesine destek olmasının gerektiğini ama buradan bunun imkansız olduğunu; kardeşinin, kendisi olmadan tedavi olmak istemediğini; yardım ve destek istediğini" aktarmıştır.
- **K. R. B., 17 Temmuz 2023 tarihinde Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** "Aldığı 30 yıl cezası 11.05.2023 tarihinde bitirdiğini, ama hapishane idare ve gözlem kurulunun sonradan çıkan kanunu (2020'de) ve soyut gerekçeleri öne sürerek 'iyi halli olmadığı' kararı alarak cezasını 16.08.2023 tarihine kadar uzattıklarını, kendilerini mahkeme yerine koyup 30 yıl sonra tekrar yargılayarak cezasını uzattıklarını, bu keyfi yasalara aykırı kararın kendisini mağdur ettiğini ve özgürlüğünden mahrum bıraktığını, avukatının itiraz ettiğini ancak infaz hakimliği ve 12. Ağır ceza mahkemesinin reddettiğini, 2

adet dönem değerlendirmesi, koşullu salıverileme kararı, infaz ve ağır ceza mahkemesinin kararlarını ve avukatının infaz hakimliğine yaptığı başvuruyu tarafımıza gönderdiğini, var olan hukuksuzluğun kaldırılması için Adalet Bakanlığı, Mecliste bulunan siyasi partilere ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla görüşülmesi ve gerekenin yapılması ve toplumsal kamuoyu yaratılmasını, bir hukuki sivil heyet oluşturup hapishanede kendisi ve benzer durumu yaşayanlarla görüşülmesini talep ettiğini” aktarmıştır.

- **A. A., 14.09.2023 tarihinde Bandırma 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Kendisinin Suriye Devletinin vatandaşı olduğunu, aslen Afrin Kürtlerinden olduğunu, Halep’te doğup büyüdüğünü, 2012 Suriye’de iç savaş başlayınca çatışmalardan dolayı Halep’teki evlerinin yıkıldığını, anne ve babasının Afrin’e akrabalarının yanına sığındıklarını ancak hem babasının hem de annesinin 2014 yılında birer hafta arayla orada vefat ettiklerini, evli olan ablasının, abisinin, kız kardeşinin aile ve çocuklarının önce Türkiye’ye İstanbul’a göç ettiklerini, birkaç yıl sonra da yani 5 yıl önce abisi ve ailesinin Fransa’ya kız kardeşinin ve ailesine Slovenya’ya iltica ettiklerini, yaklaşık 2 yıl önce de ablası ve ailesinin Almanya’ya göç ettiklerini; Suriye’deki savaştan sonra da bir abisinin ve bir kız kardeşinden de haber alamadıklarını, kayıp olduklarını; kendisinin Kürt davasından dolayı 1994 yılından beri hapishanede olduğunu, 15 Mayıs 2024 tarihinde 30 yıllık cezasını bitirip tahliye olacağını, hapishane çıkışında da kendisiyle ilgilenecek kimsesinin olmadığını, ne Suriye’de ne de Türkiye’de kimsesinin olmadığını, 2 ülkede can güvenliğinin de olmadığını, ailesinin Avrupa’da olduğunu, kendisinin de hapishane çıkışından Avrupa’daki ailesinin yanına geçmek istediğini, zira 5 yıl önce abisinin Ankara’daki Fransa büyükelçiliğinde kendisiyle mülakat sırasında kendisinin durumundan söz ederek “cezasının bitiminde kendisinin yanına Fransa’ya alıp alamayacağını” sorduğunda da kendisine “kardeşini Fransa’ya yanına alabileceğinin” yanıtının verildiğini; 17 Mayıs 2024’te yani yaklaşık 8 ay sonra cezasını bitirip serbest kaldığında Fransa’ya iltica edip abisinin yanına geçmek istediğini ve şimdiden başvuru işlemlerini başlatmasının gerektiğini ancak Fransa’ya iltica etme başvurusunda nasıl, kime yapacağını, nereye yapacağını bilemediğini, bu konudan da dolayı yardım talep ettiğini, hapishane çıkışında Avrupa’daki ailesine kavuşması için Fransa devletine iltica talebini yapabilmesi ve bu talebinin de kabulü için kendisine yardımcı olunmasını, hukuki destek verilmesini istediğini” aktarmıştır.
- **K. S. ile, 11.10.2023 tarihinde Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Hapishanede 2 yıldır bulunduğunu, kolu ve kulağında şarapnel parçaları olduğunu ancak herhangi bir tedavi görmediğini, havanın basık olmasından kaynaklı bronşit geçirdiğini, yaşadığı sağlık problemleri nedeniyle doktorlar tarafından ameliyat olması gerektiğinin söylendiğini ancak muayene sırasında kolluk görevlilerince doktora hitaben "ilaç versen yeterli" dendiğini ve bundan kaynaklı tedavi uygulanmadığını, dişiyle alakalı rahatsızlıkları dolayısıyla hastaneye gittiğini ilaç veya diğer alternatif tedavi yöntemleri ile giderilebilecekken özensiz bir tedavi yöntemiyle dişlerinin çekildiğini ve bu nedenle yemek yemekte zorlandığını; aslen İran’lı olduğunu, annesi ve kız kardeşi dışındaki diğer yakınlarıyla görüşürülmediğini, bu konuda konsolosluk kararının idarece dikkate alınmadığını; kendilerine fiziki ve psikolojik şiddet uygulandığını, nakil talebinin dikkate alınmadığını; kargoların düzensiz olduğunu, kargoların gereksiz yere bekletildiğini; telefon görüşmelerini İran ile yaptığı için çok maliyetli olduğunu bu nedenle ailesiyle haberleşip konuşmadığını; hapishanenin soğuk olduğunu, kaldığı odada tadilat yapılması gerektiğini, bu konuda idareye yazılı başvuru yaptıklarını ancak bir sonuç alamadıklarını; kantin fiyatlarının fahiş olduğunu; hapishane koşullarının hijyenik olmadığını, defter ve dolaplarının sürekli arandığını yapılan aramalar sırasında ailesine ait fotoğrafların rahatsızlık verici bir boyutta incelendiğini; siyasi mahpuslara özel olarak görüntülü konuşma hakkının yasaklandığını; 31.08.2023 tarihinde kadın mahpuslar M. K. L. K., N. B.’a uygulanan işkencenin ardından sebepsiz bir şekilde başlatılan 2 ayrı disiplin soruşturması neticesinde tüm siyasi mahpuslara biri 1 ay diğeri 2 ay olmak üzere toplamda 3 ay görüş yasağı verildiğini; mahpusların sosyo-ekonomik durumlarının farklılık gösterdiğini, farklılıklar gözetilerek koşulların dizayn edilmesi gerektiğini bu konuda ki taleplerinin dikkate alınmadığını; duş için yalnızca 5 dakika su aktığını, mevcut suyun ise vücutta sivilcelere ve alerjiye sebebiyet verdiğini, kantin fiyatlarının fahiş olduğunu, mevcut ürünlerin ise kalitesiz olduğunu; tek sosyal aktivitelerinde kullandıkları futbol topunun dahi 600 TL’ye satıldığını, topun futbol için tahsis edilmiş olan alanın dışına çıkması durumunda mevcut topun kendilerine geri verilmediğini bu koşullarda sürekli olarak dışına çıkması durumunda mevcut maddi durumlarının yetersiz kaldığını ve yeni bir top alamadıklarını, yazılı başvuruların yok edildiğini, hapishane savcısı ile görüşme talep etmesine rağmen talebinin kabul edilmediğini bir bütün olarak yaşanan hak ihlalleri ile alakalı başvurularına herhangi bir dönüş yapılmadığını” aktarmıştır.
- **D. S. T. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde (Kadın Bölümü) yapılan görüşmede;** “Ayağında platin olduğunu, birçok kere hastaneye gitmesine rağmen doktorların “fizik tedavi görmesi gerektiği ancak kendisini mahkum olduğundan dolayı tedavi etmeyeceklerini” beyan ettiğini, bu nedenle hapishanede görevli doktorun da artık sevk işlemi yapmadığını; bacağında platin olduğundan alaturka tuvaleti

kullanmadığını, bu nedenle klozet ihtiyacı olduğunu, hapishane idaresi tarafından bu ihtiyacının karşılanmadığını; Türkçe okuma yazma bilmediğinden kendisine baskı yapıldığını; hapishanede sıcak su temininde kota olduğunu, günde ancak bir kişinin duş alabileceği kadar su temin edildiğini; genel olarak hapishanede görevli memurların tutumlarının iyi olduğunu, ancak hapishane yönetiminin siyasi suçlardan tutuklu veya hükümlü bulunanların hastaneye sevki konusunda bilerek daha özensiz davrandığını” aktarmıştır.

- **S. T. F., 30.10. 2023 tarihinde Sincan 3 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinde kalan oğlu F. M. F. için yaptığı başvuruda;** “F. M. F.’nin annesi olduğunu, 9 aydır önce oğlunun İran’a transferi için başvuru yaptıklarını, tüm idari işlemlerin yapıldığını, yargılama masraflarını ödediklerini; İran Adalet Bakanlığı ve İran Dışişleri Bakanlığının Türkiye Adalet Bakanlığı’na transfer talebinde bulduklarını ve İnfaz savcısının da bunu kabul ettiğini; şu an Ankara Sincan Hapishanesinde kaldığını, yaklaşık 2 yıldır hapishanede olduğunu, Adalet Bakanlığı’nın cevabının beklendiğini; oğlunun ülkesine transfer olmak istediğini; babasını kaybettiğini ve kendisinin de sağlık durumunun iyi olmadığını, Türkiye’ye gelip onu ziyaret etmesinin zor olduğunu, cezasını İran’da hapishanede çekmesini istediklerini, yardım talep ettiklerini” aktarmıştır.
- **M. A., 27.11. 2023 tarihinde Van F Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan kardeşi M. A. için yaptığı başvuruda;** “Kardeşinin İran’da hak savunucu olduğunu ve bu nedenle Mahsa Amini protestolarına katılıp birkaç kez gözaltına alındığını, sürekli İran istihbaratı tarafından takip edildiğini, baskılardan kaynaklı olarak Sine’den Mervan şehrine geçtiğini, oradan da Süleymaniye’ye gittiğini, Süleymaniye’de bir süre kaldıktan sonra Türkiye’ye geçmek isterken Hakkari sınırında gözaltına alındığını, gözaltına alındıktan sonra tutuklandığını, 2 aydır örgüte üye olma iddiasıyla tutuklu bulunduğunu, şu an Van F Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulduğunu, davasının devam ettiğini ve 14 Aralık’ta duruşmasının görüleceğini, kardeşine 20 yıl ceza istendiğini, bu konuda hukuki destek talep ettiğini ” aktarmıştır.
- **A. İ. ile (Hükümlü) ile Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan avukat görüşünde;** “Irak Halepçe’li olduğunu, Nusaybin’de sokağa çıkma yasakları döneminde yakalandığını; ağırlaştırılmış müebbet cezası aldığını, kararın kesinleştiğini, yakalandığında kolundan ve göğsünden yaralandığını; göğsündeki merminin kalbine yakın olduğundan ameliyatla çıkarılamadığını, Osmaniye Hapishaneye getirildiği ilk zamanlarda hastaneye götürülüp, orada hücre şeklinde odalarda bekletilip, tedavisi yapılmadan Hapishaneye geri getirildiğini, hastanede beklediği odalarda sürekli tehditlere ve hakaretlere maruz kaldığını, yine ilk zamanlarda kendisi gibi yaralı olan diğer arkadaşlarının da tedavi edilmedikleri için durumlarının ağırlaştığını, ilk zamanlarda kendisinin de tedavisi yapılmadığından, kolundaki damaların zayıflayıp, küçülmeye başlamasıyla kolunu kullanılmaz hale geldiğini, kolunun küçülmesi nedeniyle oluşan kırıklardan dolayı ameliyat olduğunu ancak damalar zayıflamaya ve küçülmeye devam ettiğinden kolundaki durum daha da ağırlaşmaya başladığını, bu tedaviler için hastaneye sevkleri geç yapıldığı için tedavilerden sonuç elde edilemediğini, ailesi Irak’ta yaşadığı için onlarla hiçbir şekilde görüşemediğini, hiçbir şekilde iletişim kuramadığını ve aileden ekonomik destek alamadığı için ekonomik olarak sıkıntı çektiğini” aktarmıştır.

Yabancı mahpuslar işkence ve kötü muameleyle maruz kalıyor ve bu durumların ne yazık ki çok sınırlı şekilde haberimiz olabiliyor.

Yabancı mahpuslara tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili, AİHS Madde 5-2 maddesinin gerektirdiği şekilde ilgili kişiye anlayacağı dilde hürriyetinden yoksun bırakılmasına ilişkin yasal ve olgusal gerekçelerle mutlak surette bilgi verilmelidir.

Mahpusa mutlaka ana dilinde olmayı gerektirmeyen, anlayacağı dilde bilgi verilmelidir (Suso Musa/Malta, 2013, & 117). Ancak, ilgili bireyin dili anlamadığına dair göstergeler varsa ulusal makamların bu doğrultuda özenli davranması zorunludur (Ladent/Polonya, 2008&64-65). Bir bireye hürriyetinden yoksun bırakılma

gerekçeleriyle ilgili bilgilendirme yaparken çeviriye ihtiyaç duyulduğunda, çevirinin titizlikle ve kesin bir dilde sağlanmasının sorumluluğu yetkililerdedir (Shamayev ve Diğerleri/Gürcistan ve Rusya, 2005/425). Bir çevirmen aracılığıyla da bilgi sağlanabilir. (A.H. ve J.K./Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, 2015/224).

Sözleşme, devletlerarası bir nakil hakkı veya bir tutuklunun özel bir cezaevine tahsis edilme hakkını teminat altına almadığından yabancı mahpusların, en azından telefon görüşmeleriyle veya ara sıra yapılan ziyaretlerle, aileleriyle irtibat kurmalarını sağlamak önemlidir (Labaca Larrea ve Diğerleri/Fransa (k.k.), 2017, § 54). Dahası, yetkililerin, AİHS 8. maddesi kapsamında, bir mahpusa ailesiyle kendi dilinde irtibata geçme ve konuşma imtiyazı sağlamasını gerektirir. (Nusret Kaya ve Diğerleri/Türkiye, 2014, & 60-61).

ENGELLİ MAHPUSLAR

Türkiye hapishanelerinde en fazla hak ihlaline uğrayan dezavantajlı gruplardan birini de engelli mahpuslar oluşturmaktadır. Engelli mahpuslara dair de Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri genel Müdürlüğü tarafından bir veri paylaşılmıyor. Ancak kurumumuza yapılan başvurular sonucunda fiziksel ve zihinsel engelli mahpusların durumlarından sınırlı ölçüde bilgimiz olabiliyor.

İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi aynı zamanda mahpusların insani koşullarda tutulma ve insani muamele görmeleri yükümlülüğünü de beraberinde getirmektedir. Ancak yapılan başvurularda engelli mahpusların tutulma koşulları, sağlığa erişim hakları, haklara erişebilirlik noktasında pek çok ihlale maruz kaldığını göstermektedir.

Engelli Haklarına Dair Sözleşme Türkiye tarafından imzalanmış olup bu sözleşme taraf devletlere yükümlülükler yüklemektedir.

Sözleşme Madde 9'de Erişebilirlik bölümünde; "1. Taraf Devletler engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dahil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır. Erişim önündeki engellerin tespitini ve ortadan kaldırılmasını da içeren bu tedbirler diğerlerinin yanında, aşağıda belirtilenlere de uygulanır" denilmektedir.

Ancak engelli mahpusların tutuldukları hapishaneler engelli koşullarını gözetmiyor. Merdivenli koşullarda tutulma, ıslak hacimlerin (Tuvalet ve banyo) engelli mahpusların ihtiyaçlarına göre yapılmaması ve bu yönde taleplerin karşılanmaması da önemli biri ihlal alanını oluşturmaktadır.

Sözleşmenin 25. Maddesi Sağlık Bölümünde: "Taraf Devletler engellilerin engelliliğe dayalı ayrımcılığa uğramaksızın ulaşılabilir en yüksek sağlık standardından yararlanma hakkını tanır. Taraf Devletler

engellilerin sağlıkla ilgili olarak rehabilitasyon da dahil olmak üzere, cinsiyete duyarlı sağlık hizmetlerine erişimini mümkün kılmak için uygun tüm tedbirleri alır. Taraf Devletler; (b) Engellilerin özellikle engellilikleri nedeniyle gereksinim duyduğu sağlık hizmetlerini sağlar. Bu sağlık hizmetleri erken tanı ve mümkünse müdahaleyi, çocuklar ve yaşlılar dahil olmak üzere, engelliliğin azaltılmasını ya da artmasını önlemeyi hedefleyen hizmetleri kapsamalıdır; (c) Sağlık hizmetlerini kırsal alanlar dahil olmak üzere mümkün olduğu kadar kişilerin yaşadıkları yerlerin yakınına götürülmesini temin eder”

Ancak hapishanelerde fiziksel engeli olan mahpuslara protez desteği ve yaşamlarını kolaylaştırıcı ekipman desteği sağlanamıyor. Ailesi tarafından para yatırılmadığı gerekçesiyle protez ihtiyaçları karşılanmıyor.

Yine fiziksel engeli olan mahpusların doktor tarafından verilen raporlara rağmen tek kişilik odalarda tutulduğuna dair kurumumuza yapılan başvurular bulunmaktadır.

Zihinsel engeli olan mahpuslar tedavi edilmek yerine hapishanelerde tutulmakta ve bu kapatma mekanlarında sağlık durumları daha da bozulmaktadır. Bu mahpusların iletişim kuramamaları ve haklarını kullanamamaları nedeniyle çok fazla ihlal yaşamaktadırlar. Sorunları başka mahpusların aracılığı ile aktarılmakta ve yine ihtiyaçları da birlikte kaldıkları diğer mahpuslar tarafından karşılanıyor. Hastanelerde de tedavileri yapılmıyor ve durumları ağırlaşmasına rağmen tahliyeleri de sağlanmıyor.

- **F. N., 20.01.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde bulunan E. N. için yaptığı başvuruda;** “A. E. N.’nin Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde yattığını, kendisinin %94 engelli olduğunu, raporlarının bulunduğunu; sol kol, bacak, sol sinir nöronlarının tamamen felç olduğunu, böbrek yetmezliğinin, yüksek tansiyonun olduğunu, kendine bakamadığını, o yüzden tahliye edilmesini istediklerini, İnsan Hakları Derneğinden de bu konularda gerekli girişimlerde bulunulmasını istediklerini” aktarmıştır.
- **S. Y., 13.03.2023 tarihinde Antalya Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinden yazdığı faksta;** “17.12.1991 yılında Batman’da doğduğunu, Kobani olaylarında yardım götürürken sınırda kafasından yararlandığını ve sol tarafının (el ve bacağının hepsinin) felç olduğunu, zaten %68 ağır ve engelli raporunun olduğunu; 2022 yılında Muğla’ya giderken orada tutuklandığını, Muğla Savcılığının “Kovuşturmaya yer olmadığını” söylemesine rağmen Batman 3. Ağır Ceza Mahkemesinin tutuklanmasına karar verdiğini; 23 Haziran 2022 tarihinde kendisini Adli Tıp Kurumuna gönderdiklerini, ancak orada hiçbir kontrol yapılmadan “Hapishanede kalabilir” raporun verdiklerini, bu konuda Adalet Bakanlığına bir şikayet dilekçesi yazdığını, daha cevap gelmediğini, hem %68 ağır engelli raporunun olduğunu hem de epilepsi hastası olduğunu, burada oda arkadaşlarının bütün günlük ihtiyaçlarını karşıladığını, düzenli fizik tedavisi olmasının gerektiğini ancak şu ana kadar fizik tedavisi olmadığını, dışarıda olsa daha rahat ve düzenli tedavi imkanlarının olacağını” aktarmıştır.
- **S. T. T. 20.03.2023 tarihinde Düzce T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazılan ve 14 Nisan’da, tarafımıza ulaşan mektupta;** “11 yıldır hapishanede yatmakta olduğunu, bu süre içinde iki kere sağlık sorunları nedeniyle hastaneye sevk edildiğini, fakat her ikisinde de doktorların “Hapishanede kalabilir” raporu verdiklerini, en son Adalet Bakanlığının yayınladığı genelgede sürekli engellilik hali veya hastalığı tespit edilen hükümlüler için infaz ertelemesi veya infazın hafifletilmesi gerektiğinin belirtildiğini, bunun için hastaneye sevk edildiğini, Düzce Tıp Fakóltesi Sağlık Kurulunun hakkındaki sağlık raporunda “kişinin hapishanede kalmasının mevcut bedensel arızalar nedeniyle hastalığının ilerlemesine veya kişinin yaşamını tehlikeye sokacak bir duruma neden olarak mahiyet ve düzeyde olmadığı kanaatine varıldı” şeklinde ifadelere yer verildiğini, şu an kendisinin fiziki anlamda engellilik hali olmasına rağmen bunun bir tehlike oluşturmayacağı kararına varıldığını, hapishane koşullarının zor olduğunun bilindiğini, normal bir insan için hapishane zor olurken, engelli bir birey için bu durumun daha zor ve katlanılmaz bir hal aldığını, sol elinin bilek kısmından kesik olduğunu, bu fiziksel engellilik durumunun yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamasına engel olduğunu, bir insanın tek başına az çok kendi ihtiyaçlarını karşılayabileceğini, temizlik yıkanma vb. pratiklerde her zaman birinden yardım beklemek durumunda olduğunu, sağlık kurulunun kendisinin ruhsal

durumunu göz ardı ettiğini, bir insanın eksik olma duygusuna kapılması, elinden bir şey gelmemesi psikolojik anlamda etkilenmekte olduğunu, bu verilen karar ve kararların insana önem vermemeyi gösterdiğini, bir insan hakkında basit bir sonuca varılabildiğini, insanın duygusu nede psikolojisinin önemsendiğini, bu toplumun bir bireyi olduğunu, bireyin toplumun oluşturuçu gücünü ifade ettiğini, kendisi ve kendisi gibi olan insanlara böyle yaklaşılmasının topluma nasıl yaklaşıldığını gösterdiğini, bu kararların aynı zamanda topluma da zara verdiğini, bir insanın yaşamını kolaylaştırmak için alternatifler bulunurken, bu alternatiflerin uygulanmadığını, mesela elektronik kelepçe, ev hapsi ve denetimli serbestlik uygulamaları olmasına rağmen bunların uygulanmadığını, böyle durumlarda toplumsal vicdanın devreye girmesi gerektiğini, onun yerine kuralların devrede olduğunu, bu haliyle mağduriyetlerin ve sorunların çözüme kavuşmadığını, şu an engelli haliyle mağduriyet yaşadığını, bu mağduriyetlerin giderilmesini istediğini, bunun yanı sıra bir bireyin geleceği, ailesi çevresi, sevdikleri ve arkadaşlarının bu durumlarının ne olacağını, bunu kimsenin düşünmediğini, kendisi gibi yüzlerce tutsağın engelli ve hasta olmalarına rağmen bırakılmadıklarını” aktarmıştır.

- **M. S., 22.03.2023 tarihinde Afyon E Tipi Kapalı Hapishanesinden kurumumuza yazdığı mektupta;** “29.04.2021 tarihinde bu kuruma sevk geldiği gündən beri hiç iyi durumda olmadığını, %84 engelli olduğunu ve 14 çeşit hastalıkla mücadele ettiğini, hastalığından dolayı diyet yemeği yemesi gerekirken kurum tarafından normal yağlı yemekler verildiğini ve bunun da hastalığının ilerlemesine neden olduğunu; 19.11.2021 tarihinde açlık grevine girdiğini ve dilekçe verdiğini fakat dilekçesini almadıklarını, bunun üzerine 22.11.2021 tarihinde tekrar dilekçe verdiğini, vermiş olduğu dilekçeye istinaden kendisi ile görüşerek vazgeçirdiklerini, dilekçesinin altına imza attırarak kendilerini sağlama aldıklarını fakat tarafına tekrar normal iaeş verildiğini, kendisi de vermiş oldukları yemek ve ekmeği almamaya başladığını ve hala da almadığını, 22.12.2021 tarihinde kuruma gelen Savcının kendisi ile konuşarak ikna edip hastaneye sevk ettirdiğini, Savcının sevk ettirmesi üzerine 23.12.2021’de hastaneye giderek Beslenme Diyet Rehberi tarafından gerekli tetkikler yapılarak tarafına diyet listesi verildiğini, Savcı gittikten sonra 4 gün 26.12.2021 tarihine kadar diyet yemeği verildiğini, bu tarihte verilen yemeği alarak kullanmış olduğu ilaçlarla beraber baş memurluğa bıraktığını, hala yemek ve ekmeği almadığını, bu arada kurum doktoru tarafından kendisinin hiçbir dahli olmadan, hastaneye gitmeden, gerekli tetkikler yapılmadan, kendisini hiç görmeden Beslenme Diyet Rehberi Yunus Emre Yaşar tarafından usulsüzce düzenlenen mühürlü diyet listesinin adına düzenlendiğini, 28.12.2021 tarihinde kurumun kamera kayıtları incelendiğinde, hastane kayıtları incelendiğinde, jandarmaya yazı yazarak o tarihte hastaneye götürdükleri listeyi incelendiğinde kendisinin yalan söylemediğinin anlaşılacağını; bu olaylara kurum müdürü, doktoru, psikoloğu, sosyoloğunun göz yummakta olduğunu; 30.12.2021 tarihinde E-blok 2. koğuşta COVID-19 hastalığına yakalandığını, bu hastalığa yakalanmasında sorumlu olduklarını; mahpuslar arasında ayırım yapıldığının bir örneği olarak da burada bulunan A. G. ve ismini bilmediği bir mahpusa günlük masrafı 25 TL olan ekmekleri dışarıdan alınarak verildiğini, ancak kendisine diyet yemeği verilmediğini, yaşamış olduğu sıkıntılar yüzünden ve COVID-19 hastalığı yüzünden ölüme adım adım ilerlediğini” aktarmıştır.
- **Fatih Karaağaç, 07.04.2023 tarihinde Kütahta/Tavşanlı T Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “10 yıldır hapishanede bulunduğunu, daha 5 yıl yatarının olduğunu, engelli bir birey olarak yaşamını devam ettirmeye çalıştığını, hapishane koşullarında oldukça zorlandığını, elbise ve kıyafet destek talebi olduğunu” aktarmıştır.
- **İ. K., 21.06.2023 tarihinde Batman M Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan ağır hasta olan babası Abdulalim Kaya için yaptığı başvuruda;** “1943 doğumlu olan babası A. K. hakkında 2008 yılında katılmış olduğu bir basın açıklaması nedeniyle dava açıldığını, yargılama sonucunda 24 Aralık 2009’da Diyarbakır 5’inci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "Örgüt propagandası yapmak" gerekçesiyle 5 yıl hapis cezası verildiğini ve verilen bu hapis cezasının 2011 yılında onaylandığını; 2021 yılının Ekim ayında prostat hastalığı nedeniyle ameliyat olduğunu ve taburcu olduktan sonra henüz dikişleri dahi alınmadan 14 Ekim 2020 tarihinde kaldığı evden gözaltına alınarak Bursa H Tipi Kapalı Hapishanesine konulduğunu, tutuklandığında kontrollerinin sürdüğünü ve idrarını tutamıyor halde olduğunu; Bursa’da ilk tutuklandığında tek kişilik odaya konulduğunu ve 60 gün boyunca tek başına tutulduğunu, 29 Ekim 2020 tarihinde Bursa’da iken babası ile yaptığı görüşmede "Sıkıntılarım var, ayaklarım ağrıyor, görevliler bana bakmıyor" dediğini, ağır hasta olmasına rağmen hemen tahliye edilmediğini ve yaklaşık 3 ay sonra 4 Ocak 2021 tarihinde cezasının 6 aylığına ertelendiğini ve cezasının ertelenmesinden sonra Siirt’e dönerek tedavisine burada devam etmeye başladıklarını; 28.10.2021 tarihinde verilen erişkinler için engellilik raporunda %91 engelli olduğunun yazıldığını; prostat hastalığının yanı sıra, kulakta işitme kaybı olduğunu, bir kulağı yüzde seksen oranında duymadığını; sol gözünde yüzde elli görme kaybı olduğunu ve gözünde katarakt olduğunu; bir böbreğinin iflas ettiğini ve tek böbrekle yaşamak zorunda kaldığını; Nörolojik olarak da Demans teşhisi konulduğunu; kalp hastası olduğunu ve 1 yıl önce anjiyo yapıldığını; 12.10.2022 tarihinde de Siirt Eğitim ve Araştırma hastanesi tarafından verilen rapora göre hastalıklarının teşhisleri yapılarak %93 engellilik raporu düzenlendiğini; bu raporda “hayatını yalnız devam ettiremeyeceği, cezasının infazı sırasında sürekli bakım ve tedaviye ihtiyaç duyacağı, infazına hapishane koşullarında devam edemeyeceği, hükümlünün hastalığı kesin bir şekilde hayatı tehlike arz etmekte olup, hayatını yalnız idame ettirmemesi mümkün görünmemekte olup, bu durumun düzeliş düzelmediği ile

ilgili kontrol muayenesinin 2 yıl sonra yapılması sağlık kurumumuzca uygun” denilerek karar yazıldığını; Ancak tüm bu raporlara ve ağır hastalığına rağmen babasının tekrar 31 Mart 2023 tarihinde tutuklandığını ve Batman M Tipi Kapalı Hapishanesine konulduğunu, daha sonra buradan Elazığ R Tipi Hapishanesine götürüldüğünü, orada 1,5 ay boyunca tek başına tutulduğunu ve durumunun daha da kötüleştiğini, ziyarete gittiklerinde görüşe tekerlekli sandalye ile getirildiğini, babasının kendisini tanıyamadığını, Batman’a tekrar getirilmesi konusunda yapmış oldukları başvuru sonucunda yaklaşık bir ay önce Batman’a getirildiğini ve şu anda Batman M Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulduğunu; babasının ileri yaşta olması, ağır hastalıklarının bulunması ve tek başına hayatı devam ettiremeyeceğinin, hapishanede kalamayacağına göz önüne alınarak acil olarak tahliye edilmesini istediklerini” aktarmıştır.

- **E. E., 30.09.2023 tarihinde Marmara (Silivri) 5 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “1983 Bingöl- Karlıova doğumlu olduğumu; %71, %74, %64 ve %58 oranlı olmak üzere 4 adet engelli raporu olduğumu, ayrıca rahatsızlıklarımın dolayı merdivensiz ve düz zeminde kalması gerektiğine dönük sağlık kurulu raporunun da olduğumu, 24.09.2020 tarihinde engelli durumuna istinaden AYM’nin tedbir kararıyla İzmir-Şakran T-2 Hapishaneden bulunduğu bu hapishaneye sevk edildiğini; 23.02.2016 yılında Rojova’ya gidip geldiği iddiasıyla 10 yıl cezaya çarptırıldığımı, Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanede kaldığı 9 ayda 16-17 adet disiplin cezası verildiğini, o dönem 2016 yılında çok ciddi hak ihlalleri olduğumu ve kamuoyuna da yansıdığını; keyfi yönelimlere karşı durduğum ve oraya yeni atanan ve daha önce Adana E tipinde davalık olduğum ve bunun hıncıyla kendisine yönelen bir başgardıyanın saldırısı nedeniyle çok ağır bir işkenceye maruz kaldığımı ve başıma aldığım darbeler nedeniyle Vertigo hastalığı meydana geldiğini, 2 defa süngerli odaya işkence edilerek konulduğumu, yaptığım şikayetlere kısa sürede ret cevabı verildiği gibi kendisine karşı da davalar açıldığını, hem de hücre cezaları verildiğini, hukuksuz şekilde verilen 4 hücre cezası nedeniyle infazının yakıldığını, aldığı 10 yıllık cezanın 4’te 3’ünü yani 7 buçuk yılını yatıp 22 Ağustos’ta tahliye olması gerekirken 21 Eylül 2023 tarihinde (bir ay gecikmeli olarak) tarafına infazının yakıldığını, 4 hücre cezasının olduğu ve koşullu salıverilmeden yararlanamayacağı, 22.02.2026 yılında ancak tahliye olabileceğinin bildirildiğini; normalde engelli bir birey olduğumu ve hücre cezası almaması, yerine görüş cezası verilmesinin gerektiğini, hücre cezası verilirken öncelikle sağlık kuruluna çıkarılıp hücrede kalabilir miyim kalamaz mıyım tespit edilip öyle karara gidilmesi gerektiğini ancak bunlar yapılmadığı gibi iki görüş cezasının dahi hücre cezasına çevrilip 2 olan hücre cezasının 4 yapıldığını, bunun yanında bu hücre cezalarının 15 ay olaydan sonra ben İzmir Şakran T-2 Hapishanede gittikten sonra açıldığını, bu disiplin soruşturmaları yönünden zaman aşımını teşkil ettiğini ancak buna rağmen hücre cezaları uygulandığını ve esas alındığımı ve infazının yakıldığını; engelli ve hücrede kalamayan birine hücre cezası verilirken infazının yakıldığını, engelli bir bireyin dahi infazı yakıldığını, hem de işkence görüp darp raporu olmasına rağmen suçlu görülüp hücre cezası verildiğini; şu an 7 yıl 7 aydır Hapishanede olduğumu, 9 ay kaldığı F tipinde 16-17 tane “disiplin cezası” verildiğini, ama 7 yıl civarı kaldığı T ve L tiplerinde birkaç tane ancak disiplin cezası aldığımı, onun da halay çekme, açlık grevi gibi nedenlerle olduğumu, ancak F tipinde hem saldırı hem de disiplin cezası olduğumu, F tipinin farklılığı ve yarattığı mağduriyetin bu şekil iyi anlaşılacağını ve şu an 3’ten fazla hücre cezasıyla infazı yakılan mahpusların %99’unun hep F tiplerinde olduğumu; eski Gündem-Azadiya Welat gazetesi çalışanı olduğumu; Mezopotamya Ajansına durumunu haber için bildirmek istediğimi ancak maalesef adreslerinin olmadığını” aktarmıştır.
- **M. D., 02.10.2023 tarihinde Sincan 3 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinden gönderdiği mektupta;** “Sincan 3 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinden bulunan engelli ve gazi bir vatandaş olduğumu, sapsağlam bir insanken şu an %100 engelli kalmış bir vatandaş olduğumu, tek suçunun devletine emanet edilmiş olduğu hapishanede insan onuruna yakışmayan insanlık dışı ağır işkenceler gören aç susuz bırakılan günlerce hatta aylarca çıplak bir vaziyette hücrede tutulan yemek dahi verilmeyen sırf insan olduğu gerekçesi ile insana yakışmayacak bir şekilde çiğ etleri zorla botlarıyla çenesine vurarak ağzında tutmasını ve çiğ etleri yemesinin istendiğini ve çiğ etleri zorla yedirdiklerini, imkansız bir şey anlatıyor dense de bunların gerçek ve kendisine tek tek uygulandığını internet ortamında hala kayıtlı olan ulusal yazılı ve görsel basına yansıyan haberleri olduğumu, arama motoruna M. D. yazıldığında hapishanede yapılan işkence olaylarının haberlerinin olduğumu, işte insana yapılan bu işkence sonucunda engelli kaldığımı, insanlara yapılan kötülükler karşısında sürekli dayatmalar karşısında sürekli psikolojik dayatmalara maruz kaldığımı bununla beraber haklarına binaen kanunlarla belirtilen dilekçe hakkını kullanımına rahatsızlık duyan kişi ve yetkililerin psikolojik dayatmalarını yaşamamak için acil yardımcı olunmasını istediğimi, şu anda bulunduğu kurumda çok ciddi zor durumda olduğumu olumsuz bir durum ve ileride başına telafisi ağır bir durum gelmemesi için bir takım konuları bu mektubunda açık olarak yazamadığımı, hem bir insanı döveceksin hem işkence edeceksin ve engelli bırakacaksın hem de şikayetçi olma denildiğini” aktarmıştır.
- **E. G. ile Urfa 2 Nolu Tipi Kapalı Hapishanesinde yapılan görüşmede;** “%94 engelli olduğumu, omurilik zedelenmesi, KOAH, Hepatit-C Şüphesi, İleri Derece Vertigo, Omurilik zedelenmesinden dolayı çok şiddetli baş ağrılarının olduğumu, sağ ve sol ayağımdan 8 yıldır felçli olduğumu, baş ağrısının geçici körlüğe, bulanık görmeye, kulaklarda uğultu gibi sesler ve bütün vücutta uyuşukluğa neden olduğumu, raporunun olduğumu, %94 engelli olduğumu, ATK’ ya başvuru yaptığımı ve sonucun gelmediğini, bu hastalıklar ile 6 yıldır Hapishanede kaldığımı,

tedavisinin gerektiği şekilde yapılmadığını, hastane sevklerinin geciktirilerek yapıldığını; fizik tedavi görmesinin gerektiğini, ilaçların zamanında verilmediğini, birçok tedavide sorun yaşadıklarını, revire haftada bir kez üç kişi sınırı olduğunu, o yüzden doktora erişmekte zorluk çıktığını” aktarmıştır.

- **B. K. 23.11.2023 tarihinde Adana/Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta;** “Ağır ve ciddi sağlık sorunlarının olduğunu, %81 engellilik raporunun olduğunu, KOAH hastası olduğunu, bronkodilatör kullandığını, ihtiyaç duyduğuca kurum tarafından temin edilen oksijen tüpünü kullandığını, ağır sağlık sorunları nedeniyle kendi ihtiyaçlarını karşılayamadığını, şahsi temizliğini yapamadığını ve kıyafetlerini yıkayamadığını, adım atmakta bile zorlandığını, hapishane koşullarında sağlığının gittikçe kötüleşiğini” aktarmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

- 1) Ulusal ve uluslararası insan hakları hukukunda; mahpusların hakları ile ilgili oldukça gelişmiş standartlar olmasına karşın mahpuslar ilgili hakları ve düzenlemeleri doğrudan kullanamamakta, tutuldukları yerlerde bulunan yetkililer aracılığı ile ancak kullanabilmektedir. Yetkililer, hapisane müdürleri, kaynağını uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve Anayasa'dan alan yasal düzenlemelere aykırı işlemler ve uygulamalar yapmaktadır. Bu durum mahpuslarda, ailelerinde, avukatlarında ve insan hakları örgütlerinde hapisane sistemine ilişkin ciddi güvensizlikler oluşturmaktadır. Bir bütün olarak bu saptamalar, hapis cezalarının infazında özgürlüğünden yoksun bırakılmanın kendi başına yeterli bir ceza olduğu gerçeğinin göz ardı edildiği ve gerek hapisanenin fiziksel koşulları ve gerekse uygulanan rejimin, çekilmekte olan cezanın şiddetini daha da arttırdığını göstermektedir. Mahpusluğun bu "ağırlaştırılmış" koşullarını etkin biçimde denetleyecek bir mekanizma bulunmamaktadır. Mahpusun avukat görüşü, arkadaş görüşü ve aile görüşlerinden mahrum bırakılması, yine dışarıyla iletişim bağı olan telefon, faks ve mektup hakkının engellenmesi gibi uygulamalar insanlık onuruna aykırı uygulamalardır. Mahpusun işkence ve onur kırıcı ceza işlemlerine maruz bırakılması demektir.
- 2) Birleşmiş Milletlerin 17 Aralık 2015 de toplanan genel kurulunda kabul edilen Mahpuslara Yönelik Muameleye İlişkin Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) Mahpus hakları bakımından en önemli ve ayrıntılı düzenlemeleri içermektedir. Mandela kuralları özellikle BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesine, BM Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesine ve BM İşkence Karşıtı Sözleşmeye ve eki seçmeli protokolüne özellikle atıf yapmakta ve mahpus haklarının BM'nin çeşitli kararları ve ilkeleri ekseninde korunduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla infaz kanunuyla ilgili düzenlemeler yapılırken anayasa 90. Madde uyarınca BM Mandela Kurallarının göz önüne alınması gerekliliği açıktır. Bu kapsamda kuralların temel ilkeleri rehber alınmalıdır. Bu ilkeler bütün mahpuslara insanlık onuru ve değerine uygun davranılması, ayrımcılık yasağı, dış dünyayla ilişkilerinin muhafaza altına alınması gibi çok sayıda ilkedir. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallarının (Nelson Mandela Kuralları) 1. maddesinde; "Bütün mahpuslar, doğuştan sahip oldukları insanlık onuru ve değeri gözetilerek saygı ile muamele görecektir. Gereğesi ne olursa olsun hiçbir mahpus işkence ve diğer zalimane insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz bırakılamaz ve tüm mahpuslar bu tür muamelelerden korunur. Mahpusların, personelin, hizmet sağlayıcıların ve ziyaretçilerin emniyeti ve güvenliği her zaman sağlanır." İlkesi vardır.
- 3) BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 10. maddesinde açık bir şekilde "Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişiler insani muamele ve insanın doğuştan kazandığı insan onuruna saygılı davranış görme hakkına sahiptir" denilmektedir. Yine BM Mahpusların Islahı İçin Temel Prensiplerin 1. maddesinde; "Bütün mahpuslara doğuştan sahip oldukları insanlık onurunun ve değerinin gerektirdiği saygıyla muamele yapılır" denilmektedir. Oysa cezaevlerinde insanlık onuruna

yakışır muamele yapılmamakta ve mahpuslar şiddet, hakaret ve kötü muameleye ve hak ihlallerine maruz kalmakta, hasta olanların tedavileri aksatılmakta, iletişim ve bilgi edinme hakları engellenmektedir.

- 4) Cezaevlerinde son dönemlerde artış gösteren işkence-darp vakalarına son verilmeli, sorumlu olan kişiler hakkında soruşturma açılmalı ve cezai yaptırımlar uygulanmalıdır. Mahpuslara yapılan işkence, onur kırıcı ve kötü muameleler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile yasaklanmıştır. Madde3: İşkence Yasağı” Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tâbi tutulamaz.”
- 5) Hapishanelere bağımsız sağlık kurumlarının girmesine ve inceleme yapmasına izin verilmelidir. Hapishanelerin denetiminde başta meslek kuruluşları ve insan hakları örgütleri olmak üzere ilgili kuruluşların yer alacakları şekilde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- 6) AİHS’in 14. maddesinde düzenlenen “Ayrımcılık Yasağı” ilkesine göre “Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”
- 7) Hakkında yasaklama, toplatma kararı olmayan gazetelerin hapishanelere alınmasının önündeki engeller kaldırılmalı ve temini sağlanarak gazeteler mahpuslara verilmelidir. “Recep Bekik ve Diğerleri’nin” AYM’ye başvuruları (2016/12936): AYM, 27.03.2019 tarihinde ücreti ödenmiş, hakkında toplatma kararı olmayan süreli yayınların verilmemesinin Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan “ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini” karar vererek şikâyetçilere 500 TL tazminat ödenmesine hükmetmiştir.
- 8) Ailelerinden uzakta olan mahpusların, maddi koşullar ve hastalıklar nedeniyle gelemeyen ailelerine yakın cezaevlerine nakil talepleri kabul edilmelidir.
AİHM, Abdulkerim Avşar (19302/09) ve Abdulkerim Tekin’in (49089/12) başvurularını inceleyerek 17 Eylül 2019 tarihinde, Türkiye’deki önemli sorunlardan biriyle ilgili ihlal kararı verdi. Ailelerinden uzak cezaevlerine nakledilen mahpusların hastalık sebebiyle ya da maddi sebeplerle kendilerini görmeye gelemeyen ailelerine yakın bir cezaevine nakledilme taleplerinin başvuruçuların somut koşulları dikkate alınmadan reddedilmesi, Sözleşme’nin 8. maddesi altında özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlali olarak görüldü ve başvuruçulara 6.000 Euro tazminat ödenmesine hükmedildi.
- 9) Cezaevlerinde meydana gelen intihar vakalarının önüne geçmek için mahpusları ruh ve bedensel bütünlüklerine yönelik tehditler ortadan kaldırılmalı, insan onuruna yaraşır uygulamalar geliştirilmelidir. Gerekli önlemi almayan ve etkisi olan kişiler varsa etkin soruşturmalar yapılmalı ve yaptırımlar uygulanmalıdır.

Dünya Tabipler Birliği Lizbon Hasta Hakları Bildirgesi’ne göre (1981): “Her insan ayrımcılık yapılmaksızın yeterli tıbbi bakım görme hakkına sahiptir.” Dünya Tabipler Birliği Tokyo Bildirge’ne göre: “Hekim, tıbbi açıdan sorumlu olduğu kişinin bakımıyla ilgili bir karar verirken klinik yönden

bütünüyle bağımsız olmalıdır. Hekimin temel görevi, izlediği kişilerin sıkıntılarını azaltmaktır; kişisel, toplumsal ya da politik hiçbir güdü, bu yüce amaçtan daha üstün sayılmayacaktır.”

- 10) Yeterli ve sağlıklı beslenmek temel insan hakkıdır. Sağlık sorunları olan mahpuslar, doktorlarca reçete edilmiş yiyecekleri alma hakkına sahiptirler. Cezaevi idareleri tarafından hasta tutuklu veya hükümlülere diyete uygun yemek sağlanmalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Ebedin Abi/Türkiye (B.No: 10839/09, 13/3/2018) bireysel başvurusunda hasta tutuklu veya hükümlüye diyete uygun yemek sağlanmaması ile ilgili olarak insanlık onuruyla bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine hükmetmiştir.
- 11) Hapishanelerdeki sağlık personeli sayısı arttırılmalıdır. Hastaların havasız, kışın soğuk, yazın sıcak ringler ile hastaneye sevk edilmesi, hastane önlerinde ringler içerisinde saatlerce bekletilmesi uygulamalarına son verilmelidir. Ağır hastaların ring araçları ile değil ambulansla hastanelere sevki sağlanmalıdır. Tek kişilik ring aracı tamamen kaldırılmalıdır.
- 12) Hastaların revire çıkarılmaları, hastaneye sevkleri hızlandırılmalıdır. Teşhis, tedavi ve kontrollerinin uzman hekimler tarafından yapılması sağlanmalıdır.
- 13) Kelepçeli muayene ve tedavi yöntemi uygulamasından vazgeçilmelidir. Bu uygulama nedeniyle birçok hasta mahpusun tedavisi yapılamamaktadır. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık-dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) Genel Raporu’nda da kelepçeli olarak tedavinin uygun olmadığı vurgulanmaktadır: “Sivil hastanenin kullanılması halinde, güvenlik düzenlemeleri konusu ortaya çıkacaktır. CPT bu bağlamda, tedavi almak üzere hastaneye gönderilen tutukluların gözetim nedenleriyle hastane yataklarına ya da diğer eşyalara fiziksel olarak bağlanmalarını gerektiğini vurgulamak ister. Güvenlik ihtiyaçlarını yeterli bir şekilde karşılayacak başka yollar bulunabilir ve bulunmalıdır; bu tür hastanelerde bir gözetim biriminin oluşturulması bu çözümlerden bir tanesi olabilir.”
Her hasta mahpusun tıbbi etik gereği, her hastaya uygulanması gerektiği gibi, mahremiyetine saygı gösterilen bir ortamda, insan onuruna yakışır bir şekilde sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Dünya Tabipler Birliği ve Türk Tabipler Birliği de yayınladıkları birçok metinde, hekimlerin mahpusları muayenesi esnasında kişinin içinde bulunduğu her türlü kısıtlılığın ortadan kaldırılmasını ve kişiyi kelepçeli, yatağa bağlı ve benzeri bir durumda muayene ve tedavi etmemelerini salık vermektedir. Türk Tabipler Birliği, Aralık 1994’te konuyla ilgili yayınladığı bildirmede kelepçelerin açtırılmasını “hekimin görevi” olarak nitelendirmektedir.
- 14) BM Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması için Prensiplerin Bütünü: “Madde 1- İnsani tarzda muamele yükümlülüğü: Herhangi bir biçimde tutulan veya hapsedilen bir kimse, insaniyetin ve insanın doğuştan sahip olduğu insanlık onuruna saygının gerektirdiği bir biçimde muamele görür”.
- 15) Uluslararası ve ulusal kanunlardan da anlaşılacağı üzere, mahpusların yeterli tıbbi yardım görme hakları mevcuttur. Bununla birlikte, mahpuslar insanlık onuruna saygılı bir biçimde muamele görme

ve yaşama hakkına sahiptir. Fakat büyük bir sorun olan ve kamuoyunun vicdanını kanatan hasta mahpusların yaşamış oldukları sorunlar çözüm üretilmeden ortada durmaktadır. Teşhis ve tedavisi yapılmadan adeta işkence çektirilen, hapishanede hayatını kaybeden ya da ölümüne ramak kala bırakılıp kısa sürede hayatını kaybeden insanların olduğu bir toplum, adalete olan inancını da kaybeder. Türkiye hapishanelerinde bulunan hasta mahpusların acil ve kalıcı tedavileri yapılmalı, hapishane koşullarında tedavisi yapılamayan/yapılmayan hasta mahpusların da acilen infazları durdurulmalıdır.

- 16) Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik” doğrultusunda kurulan İdare ve Gözlem Kurulları kendilerini mahkeme yerine koyarak mahpuslar hakkında iyi halli olup olmama durumları hakkında değerlendirmede bulunmakta, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarından yararlanıp yararlanmayacaklarına karar vermektedir. Ayrıca İdare ve Gözlem Kurulu mahpuslarla ilgili değerlendirmelerinde, mahpusların yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce aldığı disiplin cezalarının da gerekçe gösterilerek iyi olmadığına karar vermesi de “geçmişe yürüme yasağı” ilkesine aykırı uygulamalar yürütmektedir ve mahpusların tahliyelerini engellemektedir. Mahpusların yasal olarak kazanılmış haklarını engelleyen yönetmelik iptal edilmelidir.
- 17) Mahpusların eğitim haklarının önündeki tüm engeller kaldırılması ve bu konuda gereken kolaylıklar sağlanmalıdır.
- 18) Gittikçe ağırlaşan tecrit koşulları kaldırılmalı, hapishanelerde insan onuruna uygun yaşam standartları getirilmelidir. Özellikle Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarındaki kendine ait havalandırması olmayan tek kişilik odalarda tutulma uygulamasına son verilmelidir.

Heyetlerimiz ve kurumumuz; hapishane rejimi, fiziki koşullar ve uygulanan muameleler hakkında etkili bir idari ve yargısal denetim sağlanması gerektiğini tespit etmiştir. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezanın Önlenmesi Sözleşmesi Seçmeli Protokolü’ne uygun şekilde, “bağımsız” ulusal denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Tüm cezaevlerinde yaşananlara, hak ihlallerine, sağlığa erişim engellerine karşı Adalet Bakanlığı’nı, ilgili tüm kurum ve kuruluşları göreve davet ediyoruz.

İnsan Hakları Derneği

Merkezi Hapishaneler Komisyonu